SUPPLEMENTUM
DE SCRIPTORIBUS
VEL
SCRIPTIS ECCLESISATICIS
A BELLARMINO OMISSIS,

Ad annum 1460, vel ad Artem Typographicam inventam.

Collectore F. CASIMIRO OUDIN, Presbytero Veteris Instituti Ordinis Præmonstratensis.

PARISIIS,
Apud ANTONIUM DEZALLIER, viâ Jacobæâ, sub signo Coronæ Aureæ.

M. DC. LXXXVI.

Cum Approbatione & Privilegio.

ILLUSTRISSIMO ECCLESIÆ PRINCIPI

CAROLO-MAURITIO

TELLERIO,

ARCHIEPISCOPO

AC DUCI REMORUM,

PRIMO FRANCIÆ PARI,

GALLIÆ BELGICÆ PRIMATI, &c.

MULTUM vereor, ILLUSTRISSIME ARCHIPRÆSUL, *ne gravem apud cordatos viros notam temeritatis incurram, qui tam exiguum Opus tam insigni Galliarum Archiepiscopo offerre præsumam. Quis enim Ego, nullius homo nominis, ut adeam clarissimum Ecclesiæ Præsulem, quem doctrina eximia commendat, quem æqua Ecclesiasticæ Disciplinæ Censura formidandum malis prædicat, publica florentissimi Galliarum Regni officia celebrem reddunt, quem demùm assidua Fidei Orthodoxæ defendendæ propagandæque studia terribilem Heterodoxis ubi-*

que enuntiant. At quotquot hominem me ab offerendo Opusculo deterrere debuerant, ea sunt omnia, quæ si quando nutantem, confirmare deberent atque compellere. Quò minus enim Opusculum est, eò majori Patrono indiget; quò incultius, eò doctiorem expostulat præstantioremque Tutelarem : quò magis denique contradictioni est obnoxium, eò protectionem firmiorem perpetuamque ambit. Ea est Opusculi, quod scribere aggressus sum, naturâ, ut intrepidum, invictum imò protectorem exoptet, qui grandi auctoritatis pondere censuras ab eo omnes arceat, iras compescat, tempestates amoveat. Dixi hanc esse naturam, Supplementi de Scriptoribus vel Scriptis Ecclesiasticis à Bellarmino omissis. *Nam inter Auctores quos complectitur, plures sunt de quibus à multis retro sæculis non modicæ contentiones sunt, quas docti utrinque viri gravibus conjecturis ac rationibus amplectuntur. Has porrò dirimere lites, componere discordias, difficultatum nodos solvere, quis sibi præsumat? Imò quis undique non timeat, aut non succumbat, oppressus adversariorum numero ac mole, quos quotidie nostris temporibus, veteres querelæ suarum assertionum Patronos ardentissimos assequuntur. Agente hodiernorum hominum deplorandâ nequitiâ, ut qui certis modis in-*

quirunt sollicitantque contestationes sopiri, pacem iniri: ambarum partium inimicitias in se provocent, dicteria alliciant, contemptus atque injurias congregent, atque hoc unicum pacificæ voluntatis suæ referant emolumentum. Alii prætereà sunt, qui tribus aut quatuor abhinc sæculis, alienis ditati Scriptis, apud omnes posteriorum temporum Scriptores magni audiunt, longisque dilatantur Operum syllabis; hos aliquando nos ad nuditatem usque exuimus, vix quicquam invenientes proprium ipsorum, quo legitimè contegerentur, illorumque confusioni ex paupertate improvisa parceremus. E contra Scriptores alii hùcusque ignoti, velut è sepulchris oblivionis, aut ex perpetui silentii latebris subitò erumpentes, ibi colliguntur plurimi: quibus ad vitam suscitandis impar omnino sum, nisi potentissimâ voce tuâ, Illustrissime Antistes, *evocentur, manu educantur, protectione compareant, patrocinio, suffragio, eruditione fulciantur. Plurimi ex illis, manuscripti tantùm in obscuris diversarum Bibliothecarum angulis, inter cartæ aut pergameni carie corrosas paginas eò usque mortui, quorum nulla penè memoria apud viros etiam Litteratos: qui imposterùm sub auspiciis* vigilantissimi Archiepiscopi Mauritii Tellerii, *prodibunt in publicum vivi, imò ovantes atque triumphantes, resti-*

tuti in bonis ſuis, quæ tempus edax rerum, aut invidia litteraria abſtulerant, jam divites his libris ac liberis quos ex Minerva ſuſceperant. Grandi igitur protectione indigent ejuſmodi Lazari (ut ſic loquar) è ſepulchris ſuis ſuſcitati, qualem noſcunt ſinguli in Ampliſſimo Primate Galliæ Belgicæ, qui omnes ſingulari benignitate admittit, doctos viros humanitate Archiepiſcopali fovet atque amplectitur, omnium ſtudia promovet: ac qui quantam doctis viris amicitiam gratiamque oſtendit, tantam abſque dubio mortuis & è tumulis ſuis jam reſurgentibus, ob labores egregios ſuos Eccleſiæ impenſos, benevolentiam protectionemque ſuam præſtabit. Hæc ſunt, ILLUSTRISSIME ARCHIEPISCOPE, *quæ me movent, ut opem tuam implorem, qua tutum Opuſculum ad exteras etiam Nationes Telleriani nominis ac virtutis venerativas, imperterritum ibit. Illud quidem modicum Amplitudini tuæ impar, ſed abſque dubio maximæ meæ in te venerationis indicium: quod nullatenus aſpernabitur, qui omnes etiam abjectiſſimæ ſortis perſonas æquo animo, hilarique vultu admittit, verbis erigit, protectione ab oppreſſionibus vendicat. Accedit porrò convenientiæ juſtitia. Natus enim in ea Provincia, cui Metropolitanus praes, oriundus ex Urbe Metropolitica quæ te Primatem colit atque admira-*

tur, cui potissimùm primitias laborum nostrorum qualescumque obtulissemus, quam summo Antistiti, quem jure divino hnmanoque veneramur. Nullâ illic cunctatione, nullâ deliberatione Opus fuit, cùm illi à quo vitam Christianam habuimus, leges Canonicas audimus, totum quidquid possumus, debeamus. Debemus omninò, ac prætereà immensas Divinæ Bonitati gratias, quæ singulari suâ providentiâ te vigilantissimum huic amplissimo Archiepiscopatui providit Antistitem, te sollicitum omnium hujus Provinciæ Inspectorem ac Provisorem, te indefessum pristinæ per longam anteriorum Episcoporum absentiam corruptionis, ejusque inveteratæ Extirpatorem. Ex quo enim Illustrissimus Ecclesiæ Remensi Archiepiscopali Mauritius præsidet, nullus jam nescit, quàm insigni morum ornatu Ecclesiastici fulgeant, quos ut plurimùm anteà fœda criminum multorum labes, indignos ministerio suo ac vulgari plebi contemptibiles effecerat. Quàm fervens Archipræsulis in discolos & indisciplinatos Dei Ministros Censura sit, palam ex eo, quòd vix improbus quis audeat in Archiepiscopatum Remensem vel inferre pedem: quantò minùs illic commorari. Qui è contra insolitæ pietatis famâ celebres sint, vel profunda Scientiarum studia cum pro bitate coluerint, ab Amplissimo Archiepiscopo amentur, prote-

gantur contra malevolos, ſtipendiis foveantur, atque ad majores ſubinde Eccleſias adminiſtrandas, juxta primævum & Apoſtolicum Eccleſiæ ſanctæ morem, vel inviti aſſumantur. Ita ſanè abſque adulatione ulla, nullus iſtarum Regionum, hæc neſcit. Jam quanto nitore, quanto ornamentorum apparatu, ſollicitante Archiepiſcopo in ſuarum Viſitationum decurſibus, Templa Paræciarum fulgeant, quantis diteſcant argenteorum Calicum ac pixidum opibus: reſciunt illi tantùm, qui Antiſtitem in ſuis laboribus inſequuntur, eorumque omnium Regeſta adſervant. Plurimæ, illæque à fundamentis erectæ in oppidis ac pagis Eccleſiæ, ex mandato & auctoritate Illuſtriſſimi Primatis, ubi Divina ceſſaverant ab annis benè multis: quas bellicus furor per omnem Remorum Provinciam atrociſſimè graſſatus, ſolo tenus æquaverat, quibus ſuſcitandis denegante opem Tellerio, Ruſticana paupertas inſufficiens erat. Abſit verbo invidia, unus ac ſolus expectabatur Mauritius, qui communes has Archiepiſcopii ruinas curis ſuis repararet, damnis & incommodis ingenti poteſtatis ſuæ pondere mederetur ac ſuppetias ferret. Moribus Cleri compoſitis, ornatis erectiſque Eccleſiis. unum reſtabat ad perfectam Provinciæ diſpoſitionem ac formam, prudens ac moderata Hæreſis Calvinianæ in extremis

hujusce Diœceseos partibus jamdudum triumphantis profligatio ac suppressio; quæ Illustrissimum Antistitem strenuum Christi Ecclesiæ Ducem, ac verum Mauritium proferret. Atque hoc ipsum est, quo se summum ac plusquam Mauritium ostendit, illustrissimus Remensis Archiepiscopus ac Primas. Quâ enim Fidei puritate excellit, eadem apud Christianissimum Regem agens, obtinuit suppressionem Sedanensis Calvinistarum Collegii, ubi pessima doctrina ac florentissimo Galliæ Regno exitialis Secta, palam in Scholis docebatur. Hæc tamen ampliorum tantùm præludia. extinctis namque Calvinianis Scholis, favente Ludovico XIV Rege Christianissimo piis Archiepiscopi Tellerii conatibus: profanum tandem Sedani Calvinisticæ opinionis Fanum Edicto Regio sexto nonas Julii dato inhibitum, ritibus illorum novis ad Suburbium inferius, ædesque ibidem novas construendas, ex Regia benignitate translatis. Cedet porrò commodus hic locus in sacras Catholicæ Fidei ædes proximis Januarii Kalendis, Archipræsule adstante ac repurgante, ut ubi hæretica olim doctrina arcem tenebat, illic sub glorioso Tellerii Pontificatu amandatis errorum monstris, orthodoxa antiqua Fides exerat caput, triumphumque concinat. Hæc cùm publica sint, quid mirum quòd tot laudes atque encomia insigni Fidei Ortho-

doxæ Assertori, Hæreseos Debellatori, Ecclesiarum Reparatori, excessuum atque Canonum infractorum Vindici conscribantur? Quod illi à viris doctis, temporumque nostrorum Scriptoribus, tot volumina dedicentur, quod tot gratiarum actiones à Diœcesanis reddantur? Atque ampliora merentur eximiæ Archipræsulis dotes ac curæ in Rempublicam Christianam, assiduæ in commissam sibi Provinciam & Ecclesiam sollicitudines. Hæc docti viri Provinciarum etiam externarum agnoscunt, hæc scribunt in tuorum meritorum gratiam, ILLUSTRISSIME ANTISTES: *idem ego ex justitiæ debito, factus intra commissam tibi in solidum Dominici gregis portionem Christianus.*

F. CASIMIRUS OUDIN,
Presbyter Ord. Præmonstratensis.

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

POllicebatur ab aliquot annis Vir doctissimus circa materiam Scriptorum Ecclesiasticorum Philippus Labbeus Societatis Jesu, specialem Dissertationem de Scriptoribus Ecclesiasticis, quos Robertus Bellarminus non attigerat. Hoc sanè non præstitit vir laboriosissimus, qui multa ad id Operis collegerat: vel morte interceptus, vel utilioribus aliis ad commodum Rei Litterariæ occupatus negotiis ac studiis. Atque utinam id complevisset! haberemus haud dubium, conformem spei nostræ operam ornatam, ordinatam, eruditam, perfectam: qualia sunt penè omnia profecta à tanto viro, qui multas atque amplissimas excusserat Bibliothecas, Gallicas potissimùm, cui proinde nullus aliquantæ æstimationis Scriptor ignotus esse poterat; imò nulla ferè cujuscumque Scriptoris impressio. Cùm itaque hoc Opus nobis deesset, venit in mentem mihi, colligere atque ornare aliquas Notas, quas lectitando variis ex locis collegeram, ad privatum commodum, juvandamque memoriam. Hæc cùm volverem anxius ac revolverem, addidit stimulos vacillanti Amicus quidam meus, quo tandem urgente admovi manum operi, apud me cum blattis mansuro, uti statueram. Fateor ob innumeram Scriptorum multitudinem, singulos à me non attingi, quis enim id possit? Maximè sæculis XV, XVI, XVII, ubi nulla

ferè Orbis Christiani Natio est, quæ non Authores pepererit, ad ingens volumen Nomenclarurâ solâ idoneos. Fuisset igitur hoc propositum laboriosum simul ac superfluum, quin & impossibile successu, quod tot Erroribus Nævisque ob locorum distantiam, impossibilemque totius Christianismi notitiam, scateret: ut vix inculpatam paginam Docti, ac Multi hujus temporis Critici reperissent. Omissis igitur sequioribus Ecclesiæ sæculis, ordior ab ejus ortu, progressurus usque ad sæculi xv medium vel circiter, quo Typographica Ars in Europam summo Doctorum omnium bono prognata est, quo maximè tempore cessant in antiquis Ecclesiarum Cathedralium, Academiarum, Abbatiarumque Bibliothecis Manuscripti Codices, quos in multis ejusmodi locis excussi. Non tango Scriptores Ecclesiasticos, quos Bellarminus & Labbeus recensent, nisi ex occasione, nempe vel quia sæculo aut loco non suo collocati sunt, quod corrigendum fuit: vel quòd alia quædam illorum Opera mihi cognita sunt, quæ temporibus illorum nondum lucem aspexerant, quod recensendum fuit: vel denique ob nonnulla Manuscripta, quæ mihi Latinas potissimùm volventi Bibliothecas occurrerunt, in itineribus paucis ad id susceptis. Cæteros de quibus nihil mihi novum dicendum occurrit, intactos linquo. Quantum porrò ad alios, quorum apud ipsos silentium, paucis perstringo, ut Opusculi nomen salvum sit. Si enim tentassem uniuscujusque Scriptoris recensere patriam, studia, occupationes, conditiones, officia, fortunas, annos vitæ, & alias quaslibet hujus stadii circunstantias: quilibet Scriptorum, vel eorum quamplurimi, seorsim uni Opusculo hujc

æquali sufficissent. Tantumque abest, ut hæc scribendi ratio Lectoribus grata fuisset, vel Amico rem à me hanc exposcenti; quin plures ab Opusculo legendo abstinuissent. Paucis ergo multa complector, & eâ dispositione quæ commodissima omnibus semper visa est, juxta successionem sæculorum & annorum in sæculis. Si quid aliquando tantisper ab hoc ordine discrepat, ut Auctor unus alterum post paucos annos sequatur, quem totidem annis præcedere debuerat: id parcendum properanti, tanquam minimi vel nullius momenti in Chronologia. Adjeci multos Auctores hucusque incognitos, notatis eorum Operibus Manuscriptis, in quibus lateant Bibliothecis: ut si quando Docti velint illos eruere è tenebris oblivionis, possint id facere, rescientes, ubinam gentium inveniantur. Nullus etenim dubitat, quin multa etiam manuscripta Opera sint, longè præstantiora multis, quæ sæpiùs impressa sunt. Denique nonnullas criticæ partes in paucis Scriptoribus excussi, ut in Sancto Methodio Patarensi Episcopo, Guillelmo Arverno Episcopo Parisiensi, & aliis, utpote necessarias ad hoc ut unicuique suum redderetur. Quod & latiùs egissem, si de clarioribus Ecclesiæ Doctoribus Origene, Augustino, Ambrosio, Hieronymo, & cæteris egissem, à quibus abstinui. Omnia porrò Compendio & clarè absque verborum phalera. Demùm quæ à me sæpiùs allegata sunt, Collectanea sæculo superiori & præsenti evulgata, continentia veteres Ecclesiasticos Auctores plurimos, quibus multum Ecclesiæ Doctisque commodum allatum fuit, quorum hæc potissima sunt. Bibliotheca Sanctorum Patrum variis tomis in folio Parisiis potissimùm,

Coloniæ, & Lugduni novissimè anno 1677 impressa apud Anissonios fratres. Auctaria illius Duo, edita curis Francisci Combefis, ex Editione Græco-latina Parisiensi annorum 1648 & 1672. Collectaneum inscriptum, *Gesta Dei per Francos*, anno 1611 Hannoniæ impressum duobus tomis in folio, curâ Joannis Bongarsii. Collectaneum variarum Peregrinationum in Orientem anno 1569, Basileæ in folio impressum. Collectaneum Scriptorum Historiæ Byzantinæ, variis tomis, in folio Parisiis ab anno 1648 & sequentibus, ex Typographio Regio impressum. Collectanea varia Historicorum Germaniæ, à variis compacta Scriptoribus diversorum temporum, à Joanne Pistorio 1583, Christiano Urstitio 1585, Marquardo Frehero 1602, 1603, &c. Collectaneum Auctorum qui de Jurisdictione Ecclesiastica atque temporali scripserunt, procuratum à Melchiore Goldasto viro cæteroquin doctissimo, sed hoste maximo Romanorum Pontificum. Collectaneum Antiquarum Lectionum Henrici Canisii in quarto, sex tomis Ingolstadii anno 1601, & sequentibus. Collectaneum Historicorum Franciæ quinque tomis in folio Parisiis apud Sebastianum Cramoisy anno 1636 & sequentibus, curis Andreæ Duchesnii. Itemque Historicorum Normanniæ in folio, ibidem anno 1619 ab eodem. Nova Bibliotheca Manuscriptorum librorum Philippi Labbei duobus tomis in folio anno 1657, apud eundem Cramosium. Spicilegium D. Lucæ Dacherii tomis tredecim in 4° Parisiis impressum. Miscellanea Stephani Baluzii, cum Analectis Joannis Mabillonii, Ordinis Divi Benedicti, impressa Parisiis in octavo, variis tomis apud Fran-

tiscum Muguet & Ludovicum Billanium, celebres Bibliopolas. Bibliotheca Scriptorum Veterum Ordinis Cisterciensis, in folio tomis octo, curâ & studio Bertrandi Tissier, Prioris Bonifontis in Thierascia, ab anno 1662 & sequentibus, apud Bonum-fontem impressa, sed quæ venalis est apud Bernarditas Lutetianos & alibi. Collectaneum Antiquorum Historicorum Angliæ, qui post Bedam præcipui, in folio Londini anno 1596, & Francofurti 1601 curis Henrici Savillii. Itemque aliud inscriptum, *Anglicarum, Hybernicarum & Cambricarum rerum Scriptores*, à Guillelmo Cambdeno collecti, in folio Francofurti 1603, Vvechelianis Typis: ac tertium *decem Scriptorum* duobus tomis in folio Londini 1652, curâ & studio Joannis Seldeni. Collectaneum Conciliorum Angliæ, duobus tomis in folio, curis Henrici Spelmanni. Collectaneum denique Monastici Anglicani, quatuor in folio tomis Londini ab anno 1661 ad annum 1667 editum, & jam ubique cognitum. Collectaneum Hispaniæ illustratæ, cum Collectaneo Historicorum Siciliæ & aliis, quæ ob brevitatem prætereo, de quibus suis locis ex occasione loquar. Omittimus etiam Collectaneum Decretalium Antiquarum Pontificiarum Isidori Mercatoris, Hispani, qui sæculo IX floruit, nimirùm ob evidentem earum suppositionem, & in evulgando hoc Opere imposturam. Hanc Orbi Christiano detexit David Blondellus Calvinista Minister integro volumine, Genevæ in quarto edito anno 1628, quem postea in hac parte Docti omnes amplexi sunt, etsi lasquientem Operis titulum improbaverint, *Pseudo-Isidori ac Turriani vapulantium*. Poterat sanè modestiùs in hac parte uti

fortunâ suâ Blondellus, qui multis utrumque conviciis insectatur. Hæc sunt ad quæ sæpiùs ego Lectorem mitto, præsertim dum Auctores separatim impressi non extant. Si quis posteà grandius volumen aggredi voluerit, aggratulabor, nec me pœnitebit præivisse Compendio, quod privatis meis usibus sufficiens fuit, addo & magis commodum. Unum autem cordi mihi fuit, specialis quædam præcautio, ne quempiam aggrederer hostili modo, acerbéque appellarem, ex his etiam quos aut Calvinistas, vel Hæreticos appellat vulgus. Licèt enim improbem omnem Hæresim, Sectasque omnes ab Orthodoxa nostra alienas execrer: non possum tamen arridere iis Scriptoribus etiam Orthodoxis, qui egregiè veram Fidem defendisse se arbitrantur, dum multa probra, convicia, injurias, ironias, aliaque ejusmodi atræ bilis sputamenta in Hæreticos ad sanguinem usque evomuerint. Tantùm abest ut ejusmodi scommata conducant errantibus ad caulas adducendis ovibus; ut inde magis à legitimo Pastore audiendò alienentur, ab ovili longiùs avocentur; opinenturque non tantùm non esse Orthodoxos, sed nec etiam Christianos, qui mediis his Paganis ac Gentilibus utantur, ad procurandam Christianorum unitatem & Errantium salutem. Si quid igitur acerbum in quempiam etiam Hæterodoxum dictum sit, quòd Caritatem vel humanitatem lædat, dictum non sit. Ingratus autem omninò essem, nisi testarer, per quos potissimùm in hoc Opusculo colligendo profecerim. Horum unus, Domnus Placidus *Porcheron*, vir eruditus atque humanissimus, Bibliothecarius Sancti Germani de Pratis, qui locupletem hanc Bibliothecam quotidianis
pro

pro munere ſibi commiſſo ditat acceſſionibus. Hic quidquid in hac ampliſſima Bibliotheca tam manuſcriptum quam impreſſum fuit, effuſo corde, vultu hilari, manu ſemper apertâ, obtulit, ingeſſit; ut parem in altero quopiam experiri unquam humanitatem ac bonitatem, vix ſperare audeam. Alter Stephanus Baluzius, celeberrimæ Bibliothecæ Colbertinæ Præfectus, qui tantus quantus, propriâ etiam manu conſcriptum Syllabum eorum Operum manuſcriptorum, quæ nondum impreſſa ſunt, obtulit, quo novum clareſceret Opuſculum. Effari pauca de illo, grande ſcelus: loqui multa, planè ſuperfluum, cùm nullus in Orbe Litterario tantiſper eruditus ſit, qui Baluzium non noſcat: nulla Bibliotheca quæ libros ab ipſo editos & multitudine & judicio & eruditione inſignes, habere non ambiat, ulniſque ambabus acceptos non amplexetur. Digniſſimus tantâ Bibliothecâ Cuſtos, digna tanto, tamque eruditò Cuſtode Bibliotheca. His paucis contentus, plura ſupprimere, ob amborum modeſtiam cogor. Quæ me prælocutum fuiſſe, ſufficiat.

EXTRAIT DU PRIVILEGE du Roy.

PAR grace & Privilege du Roy, donné à Chaville le dix-neuviéme Juillet 1685. signé LE PETIT, & scellé. Il est permis à ANTOINE DEZALLIER, Marchand Libraire à Paris, de faire imprimer, vendre & debiter un Livre intitulé, *Suppllementum de Scriptoribus vel Scriptis Ecclesiasticis à Bellarmino omissis, ad annum* 1460, &c. composé par le R. Pere CASIMIRE OUDIN, de l'Ordre de Prémontré, pendant le temps & espace de dix années consecutives, à compter du jour qu'il sera achevé d'imprimer pour la premiere fois : Et défenses sont faites à tous Imprimeurs, Libraires, & autres, de quelque qualité & condition qu'ils soient, de contrefaire, ny faire contrefaire ledit Livre, ny d'en vendre de contrefaits, sous prétexte d'augmentation, correction, & changement de titre ; à peine de deux mille livres d'amende, confiscation des Exemplaires contrefaits, & de tous dépens, dommages & interests,

comme il eſt plus au long porté par leſdites Lettres.

Regiſtré ſur le Livre de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris le onziéme Septembre 1685. ſuivant l'Arreſt du Parlement du onziéme Avril 1663. & celuy du Conſeil Privé du Roy du 25. Févrièr 1665. Signé ; C. ANGOT, Syndic.

Achevé d'imprimer pour la premiere fois le 15. Janvier 1686.

APPROBATION.

J'Ay lû un Livre intitulé, *Supplementum de Scriptoribus vel Scriptis Ecclesiasticis à Bellarmino omissis, ad annum* 1640. *&c.* dans lequel je n'ay rien trouvé de contraire à la Foy. Fait en Sorbone le 5. Juin 1685.

PIROT.

PERMISSIO SUPERIORUM.

NOs Frater Edmundus Maclot, in Congregatione Strictioris Observantiæ Ordinis Præmonstratensis Vicarius Generalis, Reverendo Patri Casimiro Oudin Congregationis nostræ Canonico Regulari, conscripta Opera duo; Unum *De Scriptis vel Scriptoribus Ecclesiasticis à Bellarmino omissis, ad annum* 1400. *vel circiter*: Alterum, *Opera Sanctorum Hilarii ac Cæsarii Arelatensium Episcoporum*, collecta in unum omnia, & emendata ad antiquas Editiones & manuscriptos Codices: præviâ Doctorum Approbatione, typis mandari permisimus. Parisiis die 20 Maii anni 1685.

Signatum, F. Edmundus MACLOT, Vicarius Generalis.

Locus Sigilli.

De Mandato R. mei Patris Vicarii Generalis,
F. JOSEPHUS BOURGEOIS, Secretarius.

SUPPLEMENTUM

SUPPLEMENTUM DE SCRIPTORIBUS *VEL* SCRIPTIS ECCLESIASTICIS à Bellarmino omiſſis ad annum 1400.

ARNABAS genere Cy- 41.
prius, qui & Joſeph Levites,
cum Paulo gentium Apoſto-
lo ordinatus unam ad ædi-
ficationem Eccleſiæ pertinen-
tem Epiſtolam compoſuit,
quæ inter apocryphas Scrip-
turas legitur. Hic poſtea propter Joannem diſ-
cipulum qui & Marcus vocabatur, ſeparatus à
Paulo, nihilominùs Evangelicæ prædicationis
injunctum ſibi opus exercuit. *Hæc Hieronymus* in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 6.
cujus à verbis noſtrum de re eadem opuſculum
ordior. Hanc Epiſtolam evulgavit primus Græcè &
Latinè in 4o. Pariſiis anno 1645. Cum obſervatio-

nibus doctiſſimis ex MSS.HugoMenardus Monachus Benedictinus Congregationis Sancti Mauri. Eandem iterùmGrçcè &Latinè edidit in 4. Amſtelodami anno 1646. Iſaac Voſſius Gerardi Joannis filius, cum Epiſtolis Sancti Ignatii ex MS. Codice Bibliothecæ Florentinæ. Denique ipſam & tertius Joannes Baptiſta Cotelier vir doctus, recenſitam Græcè & Latinè inſeruit operi ſuo cui titulus: *Opera Sanctorum Patrum qui temporibus Apoſtolicis floruerunt*, impreſſa Pariſiis anno 1671. duobus tomis in fol.apud Petrum le Petit, viâ Jacobæâ ſub ſigno Crucis aureæ. Paſſus eſt Barnabas in Cypro die ij junij anno circiter 61. vel ſequenti.

MARTIALIS Lemovicum Epiſcopus cujus duæ
100. circumferuntur Epiſtolæ, riſu dignæ, fabulis plenæ, quæ legantur omninò indignæ; ut & illius vita ab ejus diſcipulo Aureliano conſcripta, quæ habetur apudSurium.Merces ejuſmodi nocent ampliùs Chriſtianæ fidei, quam faveant: nec enim Æſopo indiget Orthodoxa ſancta Eccleſia.

CLEMENS ſanctorum Apoſtolorum Petri &
100. Pauli diſcipulus,& poſt Linum & Cletum Romanus Pontifex ab anno Chriſti 91. per annos novem, menſes ſex & dies totidem, uſque ad 23. Novembris anni 100. quo in Cherſoneſo Tauricâ paſſus eſt, primum Chriſtianæ æræ ſæculum fœliciter claudit. Ampliſſimè de eo Bellarminus in ſuo libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & Antonius Poſſevinus in Apparatu ſacro, dum ſcripta ipſi attributa diſcutiunt. Quantùm autem ad opera quæ ſub nomine ſancti Clementis Papæ latitabant aut edita fuerant, nullus qui ea omnia (quantum humanitùs datur) majori curâ evulgaverit & inſigniori diligentiâ contulerit ad MSS. Codices

Græcos & Latinos, quàm Joannes Baptista Cotelier Socius Sorbonicus, quæ inseruit Operi suo inscripto: *Opera Sanctorum Patrum qui temporibus Apostolicis floruerunt*, de quo diximus supra in sancto Barnaba. Sunt autem, *Epistolæ duæ ad Corinthios* græcè & latinè tom. 1. pag. 91. *Constitutionum Apostolicarum lib.* 8. græcè & latinè p. 126. *Recognitionum lib.* 10. *interprete Rufino* p. 390 *de peregrinationibus prædicatione & actionibus sancti Petri*, seu *Clementinorum Homiliæ xix.* græcè & latinè p. 525. *Clementinorum Epitome* græcè & latinè pag. 749. Et hæc sunt *disputatio Petri & Appionis longo sermone conscripta*, quam Eusebius in 3. Historiæ Ecclesiasticæ volumine coarguit, de quâ Hieronymus in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 15. denique ibidem *Martyrium sancti Clementis* græcè & latinè ex MSS. Regiis pag. 828. Primus autem qui duas Epistolas Clementis ad Corinthios edidit in publicum, hic Patricius Junius Anglus doctissimus, qui eas in 4. Oxonii græcè & latinè anno Christi 1633. obtulit litterario orbi, ex laceris reliquiis vetustissimi Ms. Exemplaris Bibliothecæ Regis Anglorum, præmissis veterum Scriptorum testimoniis, qui de sancto Clemente cum summa laude meminerant, ejusque Epistolarum fragmenta allegarant.

Ac ne quempiam suâ laude fraudemus, qui præbuerit operam in evulgandis Clementinis operibus; Franciscus Turrianus Soc. Jesu edidit anno 1578. Antuerpiæ in fol apud Plantinum *Constitutionum Apostolorum lib.* 8. *Clementis Romani*, adjunctis ad finem *lxxxv. Canonibus Apostolorum*, ipsomet Francisco Turriano interprete è græco, cum ejusdem *Scholiis & annotationibus* ad confir-

manda Dogmata Orthodoxa contra Hæreticos. Idem opus græcè quoque edidit, additis itidem *græcè suis Scholiis, prolegomenis, & explanationibus apologeticis*, Venetiis Typis Jordani Ziletti anno 1563. in 4. *de duabus* autem *sancti Clementis ad sanctum Jacobum Fratrem Domini Epistolis & de tribus aliis ad diversos*, eæ habentur in editionibus omnibus Conciliorum Laurentii Surii, Severini Binii, & Philippi Labbei; unde superfluum de his pluribus differere, cum in manibus omnium versentur, fictæque censeantur.

100. DIONYSIUS Areopagita Atheniensium Episcopus & Parisiensium, juxta abbatem Hilduinum ejusque plurimos sequaces, de quo Baronius in Martyrologio Romano ad diem 9. octobris & in suis annalibus anno 95. Num. 7 & anno 109. Num. 38. & seqq; Bellarminus lib. 2. de Monachis cap. 5. & lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis sæc. 1. & Martinus Delrio in suis Vindiciis areopagiticis. De Dionysio duæ celeberrimæ quæstiones sæculo nostro agitatæ sunt, inter viros ex utràque assertionis parte doctissimos, & hæ tam prolixis profundìsque disputationibus, ut post eos iterum excutere illas, opus vanum atque otiosum sit. Harum prima quæstionum, *utrum sanctus Dionysius Areopagita Atheniensium Episcopus, sæculo Ecclesiæ primo in Gallias venerit, factùsque sit & Francorum Apostolus & primus Parisiensium Episcopus?* Affirmant Hilduinus in suis Areopagiticis, Germanus Milletus sancti Dionysii in Franciâ Monachus Benedictinus, qui ea quæ Jacobus Sirmondus Soc. Jesu Presbyter Antiquitatis eruditissimus indagator contra Hilduini assertiones de unico Dionysio scripserat, confutare & Ecclesiæ Parisiensis multis à

sæculis traditionem probare integro libro ac prolixo aggressus est, impresso Parisiis anno 1642. Idem Petrus Halloix Leodiensis Soc. Jesu, *in illustrium Ecclesiæ Orientalis Scriptorum, qui primo à Christo sæculo vixerunt, vitis & documentis*, impressis 2. in fol.vol. annis 1633. & 1636. Duaci typis Petri Bogardi. Quod opus inde petitum, extat in editione operum sancti Dionysii factâ postremò per Balthasarem Corderium ejusdem Societatis anno 1634. Idem Martinus Delrio Antuerpianus ejusdem Soc. *in suis Vindiciis Areopagitis* adversus Josephum Scaligerum, Antuerpiæ anno 1608. in 8. Idem qui editiones operum sancti Dionysii Areopagitæ procurarunt Petrus Lanssellus Gravelinganus Soc. Jesu Parisiis anno 1615. & Balthasar Corderius Antuerpiæ anno 1634. ejusdem cum altero Societatis. Idem denique Natalis Alexander Dominicanus, qui omnium argumenta congessit, *in Selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus* sæculo 2. dissertatione xv. stant è contra doctissimi etiam viri, Jacobus Sirmondus Soc. Jesu expressâ *dissertatione in qua Dionysii Parisiensis & Dionysii Areopagitæ discrimen ostenditur*, Parisiis anno 1641. apud Sebastianum Cramoisy in 8. Joannes Launoïus Constantiensis in Normannia Presbyter; in opere *De duobus Dionysiis* prolixo, Parisiis anno 1642. in 8. apud Edmundum Martinum. Eandémque duorum Dionysiorum distinctionem approbant in suis Scriptis, Aubertus Miræus in Annalibus Belgicis, Dionysius Petavius *in suis Theologicis Dogmatibus* & alibi, Andræas Duchesnius in notis ad Bibliothecam Cluniacensem & in vitis Romanorum Pontificum, Joannes Morinus in opere *De sacris Ordinationibus*, denique Franciscus Bosquetus Lodoven-

ſis ac poſtea Montiſpeſſulani Epiſcopus Hiſtoriarum lib. 1. cap. 26. de hac quæſtione fuſè agit idémque adſtruit; omnes Galli, Miræo excepto, iique doctiſſimi.

Altera quæſtio, utrum opera quæ vulgò circumferuntur ſub nomine ſancti Dionyſii Areopagitæ Athenienſis Epiſcopi; nimirum *De divinis Nominibus, de Cœleſti atque Eccleſiaſtica Hierarchia, de Myſtica Theologia* &c. ſint verè germanum Dionyſii Areopagitæ opus? Affirmant qui procurarunt editionem dictorum operum Petrus Lanſſelius & Balthaſar Corderius annis 1615. 1634. Martinus Delrio Antuerpianus & Petrus Halloix Leodienſis, omnes ejuſdem Soc. Locis ſupra dictis; quorum hanc in rem argutè argumenta compendiavit Natalis Alexander Dominicanus, ſupra citatus *in ſelectis Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ capitibus* ſæculo 1. diſſertatione xxi. & ita definit ſacra Facultas Theologica Pariſienſis tum ad calcem eximiæ ſuæ cenſuræ contra Lutherum, tum apertiùs in cenſura altera quam in Eraſmum tulit. Sed alii quamvis fateantur opera iſta eſſe Autoris antiqui, qui vixerit ſub finem ſæculi Eccleſiæ quarti, vel ſub initium quinti, negant tamen firmiſſimis argumentis eſſe Dionyſii Athenienſis vel Pariſienſis Epiſcopi. Ita Dionyſius Petavius *in opere Theologicorum Dogmatum*, Joannes Morinus *in opere De ſacris Ordinationibus*, Joannes Launoïus *in duobus Dionyſiis*, Dallæus miniſter Calviniſta *in opere De ſcriptis ſuppoſitis Dionyſii & Ignatii*, anno 1666 Genevæ in 4. omnes Galli cum multis aliis.

Hoc autem noſtro ſæculo, plures deſudarunt evulgandis corrigendìſque ſancti Dionyſii operibus. Primus illorum Petrus Lanſſelius Gravelinganus Theologus Soc. Jeſu, ejuſmodi opera omnia

græcè & latinè notis illustravit & apologiâ præmissâ vindicavit, edita in fol. Parisiis anno 1615. apud Michaëlem Sonnium, additisque ad calcem variantibus Mss. Codicum lectionibus. Alter Balthasar Corderius addidit huic editioni varia, suas nempe commentationes ad singula capita & periodos Librorum ac Epistolarum, cum vindiciis Areopagiticis Martini Delrionis & operibus Petri Halloxii Dionysium spectantibus cum Scholiis græcolatinis seu commentariis sancti Maximi Monachi & Georgii Pachimeris, cum vitis & Encomiis sancti Dionysii græco-latinis à Methodio Patriarchâ Constantinopolitano, Michaële Syngelo, Suidâ, Simeone Metaphraste & aliis. Omnia græco-latina in fol. tomis 2. Antuerpiæ anno 1634. apud Balthazarem Moretum; quam editionem tertia eodem tenore subsecuta est Parisiis tomis totidem anno 1644. apud magnam Bibliopolarum Societatem. Habentur autem opera ejusmodi MSS. græcè in præcipuis Europæ Bibliothecis, nempe Parisiis in Bibliotheca Regia, in Colbertina bis ex MSS. olim Thuaneis, in sacrario Regalis Abbatiæ sancti Dionysii in Francia. Item Romæ in Sfortiana ter num. 84. 85. & 86. cum Commentariis græcis sancti Maximi, in Vaticana ex MSS. Heidelbergensibus num. 39. & 123. in Messanensi apud Siculos, in Florentina serenissimi Etruriæ Ducis, apud sanctum Laurentium, atque etiam apud sanctum Marcum pluteo 3. in Venetiana Serenissimæ Reipublicæ, denique in Bibliotheca Romana, sanctæ Mariæ in Vallicella, atque in Anglicis Oxonii & Cantabrigiæ multis Codicibus.

Ignatius quem multi credunt à sancto Paulo Episcopum ordinatum, discipulus sancti Evange- 100.

listæ Joannis, successit ex Eusebii Chronico ad annum 103. Evodio Antiocheni Episcopo, posteà damnatus ad bestias, & in persecutione Trajani Martyrium subiit, anno Christi 110. cujus festum Calendis Februarii. De eo Baronius in Martyrològio die 1. Februarii, & anno 71. num ij, & anno 110. N. 1. Eusebius Chron. anno 7. & iij, & lib. 3. Historiæ cap. 3. Hieronymus in Catalogo, & Evagrius lib. 1. Hist. Eccles. cap. 16. de ejus scriptis abundè Bellarminus & Labbeus, quibus addam verbis paucis, quando & à quibus ad nostra usque tempora Epistolæ Divi Ignatii impressæ sint, à quibus impugnatæ atque propugnatæ fuerint.

Sub D. Ignatii nomine tres primùm Epistolæ in lucem datæ sunt Parisiis latinè tantùm anno Domini 1495. una ad Beatam Mariam, ad sanctum Joannem Evangelistam duæ. Anno 1498. aliæ undecim Epistolæ latinè pariter ex veteri versione, nondum comparente Exemplari græco, à Jacobo Fabro Stapulensi typis sunt impressæ. Hæc autem prima editio fuit teste Philippo Labbeo, qui has undecim Epistolas tunc excusas, inter primas editiones enumerat, quæ in Regia Bibliotheca Parisiis asservantur. tùm verò Symphorianus Champerius Lugdunensis, has quindecim à Fabro editas, cum tribus aliis ab eo rejectis & quartâ ad Mariam Cassobolitem nunquam antè publicatâ edi curavit, atque ita tandem quindecim Ignatii Epistolæ latinæ extiterunt. Ita impressæ sunt in omnibus editionibus Bibliothecæ sanctorum Patrum, Parisiensi primâ anni 1575. & sequentibus, Coloniensi anni 1618. atque Lugdunensi ultimâ anni 1677. apud Fratres Anissonios. Quantùm autem ad

Epistolas græcas, *Andreas* Gesnerus, si ipsi credendum sit, Epistolas duodecim græcè, interprete Joanne Brunnero primus omnium edidit anno Domini 1559. ita enim in præfatione loquitur. *Ignatium verò, cùm ille (* Henricus Petri scilicet *) latinè tantùm ediderit, ego græcum exemplar MS. nactus ex Bibliotheca clarissimi viri piæ memoriæ D. Gaspari à Nydprick, existimavi neque Henrico Petri molestum, studiosis autem plerisque gratum fore, si ea quæ hactenus latinè tantùm circumferebantur, græcè simul & latinè essent edita.* Sed quidquid dixerit Gesnerus, ante eum Ignatii Epistolas græcè ex Augustanæ Bibliothecæ manuscripto exemplari Valentinus Pacæus anno 1557. publicaverat, quem primùm in lucem eas edidisse testatur Morellius, qui easdem Parisiis recudendas curavit anno 1558. Hanc autem à Pacæo procuratam, principem esse Græcarum Epistolarum editionem, adstruunt verba illa Centuriatorum Magdeburgensium ad annum 1558. *Est & hoc annotandum, quòd hoc anno* 1558. *Epistolæ Ignatii græcè sunt impressæ & publicatæ, quæ hactenus per aliquot secula latuerunt.* Itaque duodecim Epistolæ ante à Jacobo Fabro & Champerio latinè tantùm, nunc à Pacæo ex Augustano primùm, deinde à Gesnero ex manuscripto Codice Nydprikciano editæ sunt. At Jacobus Usserius Archiepiscopus Armachanus, Hyberniæ Primas, homo miræ in antiquis rebus excutiendis perspicaciæ ac diligentiæ, cùm animadverteret tres in Anglia Theologos olim locum quendam ex Epistolâ Ignatii à Theodoreto citatum, nec in editione Græca, nec in vulgata huc usque Epistolarum versione tunc repertum; laudasse eo planè modo, quo à Theodoreto produ-

ctus fuerat: cœpit inquirere num fortasse in Anglia Exemplar aliquod Latinum adhuc delitescens reperiri posset, ex quo tres illi Theologi hauserant loca, & ubi reliqua à Theodoreto aliisque Patribus antiquis citata, integra comparerent; cùm duos libros manuscriptos nactus est, unum è publica Collegii *Gunvilli & Caii apud Cantabrigienses* Bibliotheca, alterum à privata D. Richardi Montis-acuti Nortvvicensis nuper Episcopi, qui Divi Ignatii Epistolarum interpretationem à vulgata latina diversam, imò diversissimam continebant. Et statim collatione factâ, testimonia Patrum omnium qui intra quinque (ut ait) post Christum sæcula floruerant, à Græcis Latinisque Codicibus diffidentia, cum hac versione optimè convenire, & multa à Græculis posterioribus inserta & intertexta ab eadem pariter abesse, attentus conspexit. Itaque non ex levibus conjecturis, aut ex sententia sua; sed ex veteris versionis fide Græcas Ignatii Epistolas recognovit, assumpta stellionum notâ à genuinis facilè & apertè secrevit, & Epistolarum syllogen istarum ita excudendam curavit: ut Minio in textu Græco laciniæ istæ signarentur, quas à recentiore Interpolatore assutas fuisse, iudicio veteris Latini Interpretis tunc primùm ab ipso editi, deprehenderat. Felix hoc quidem incœptum, quo Usserius senex, cùm ingenii, judicii & doctrinæ singulare specimen exhibuit; tùm Ecclesiæ utilissimam & hisce temporibus maximè salutarem operam præstitit. Hæc Joannes Pearson ex suis Vindiciis Epistolarum sancti Ignatii, in proœmio de ortu, progressu & hodierno statu controversiæ, capp. 23. & 5. Laudat pariter Labbeus opus istud *libro de Scriptoribus Ecclesia-*

sticis, verbo *Ignatius*, impressum Oxoniæ in 4. annis 1642. & 1644. demum Londini 1647. denique Isaacus Vossius Gerardi Joannis filius, aliquantò post Usserium, edidit græcè & latinè septem purissimas easdem sancti Ignatii Antiocheni Episcopi Epistolas, ex fide manuscripti Codicis optimæ notæ in Bibliotheca Medicæa Florentina reperti. Editum opus annis 1646, & 1648. Amstelodami in 4. & postea recusum Londini in 4. anno 1680. quorum diligentiæ vix quicquam addi potest, iis quæ spectant ad Ignatium, ejusque Epistolas. Denique recudit easdem græcè & latinè, simpliciter & absque omnibus commentariis, Joannes Baptista Cotelier, inter *Auctores qui temporibus Apostolicis floruerunt*: quod opus impressum Parisiis anno 1671. 2. in fol. tomis apud Petrum le Petit, viâ Jacobæâ, sub signo Crucis aureæ.

Porrò tot ac tanti labores non impedierunt, quominùs curas Usserii ac Isaaci Vossii fatigaret Dallæus Calvinista Minister, eas etiam sic purgatas accusans suppositionis, in opere suo *de Scriptis suppositis Dionysii & Ignatii*, impresso Genevæ anno 1666. in 4. Sed Dallæum confutavit insigni ac prolixo opere Joannes Pearson Presbyter Anglus, quod inscripsit, *Vindicias Epistolarum sancti Ignatii*, impressas in 4. Cantabrigiæ anno 1672. Opus sanè prolixum est ad tœdium, sed doctissimum, cujus compendium nobis obtulit Natalis Alexander Dominicanus clarum atque apertum, *in selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus*, sæculo 2. dissertatione xxii. per totam, quam legito. Hæc de scriptis sancti Ignatii omissa à Labbeo, paucis explicui, lectorem qui plura voluerit ad citatos auctores remittens.

120. PHILO cum Agathopode & aliis ocularis testibus scripserunt Martyrium sancti Ignatii Antiochiæ Episcopi : quod Opus ex antiqua latina Interpretatione ad Manuscriptos Codices collata nobis obtulit primus post Epistolas ejusdem sancti viri, Jacobus Usserius Armachanus Archiepiscopus Oxoniæ, annis 1642. & 1644. in 4. & Londini anno 1647. tum postea Bollandus in vitis Sanctorum ad Calendas Februarii, impressi 3. in folio tomis Antuerpiæ anno 1658. apud Michaëlem Knobbarum.

168. ATHENAGORAS Atheniensis, Philosophus Christianus & Presbyter; vixit sæculo Christi secundo, legationémque suscepit pro Christianis inter annum 165. quo Peregrinus Philosophus in ardentem pyram se dedit præcipitem in Ludis Olympicis, & annum 170. quo Lucius Verus Imperator Julio mense inter Concordiam & Altinum periit. Non desunt tamen qui anno duntaxat 177. oblatum librum illum Imperatori asserant, cujus meminit quidem sanctus Epiphanius in hæresi Origenis, licet omiserint Eusebius atque Hieronymus. *Apologia pro Christianis ad Imperatorem Marcum Aurelium Antoninum, ejúsque* (non ut plerique sentiunt) *filium Commodum, sed fratrem adoptivum Imperiique consortem Lucium Annium Verum*, Conrado Gesnero & Suffrido Petri Leovardiensi Interpretibus, sæpe prodiit; non secùs ac ejusdem *Liber de Resurrectione Mortuorum*, Petro Nannio Alcmariano, & Henrico Stephano interpretibus. occurrent Latinè in Coloniensi atque in prioribus Parisiensibus veterum Patrum Bibliothecis : Græcè verò atque Latinè in fol. Parisiis anno 1615. cum Divi Justini operibus, item-

que in Auctuario Parisiensi Bibliothecæ SS. Patrum anni 1624. studio Frontonis le Duc Soc. Jesu, qui etiam peculiares eis notas adjecit. *Apologiæ pro Christianis* MS. Exemplar extat in Bibliotheca Serenissimi Bavariæ Ducis Monachii, num. 149. Item *libri de resurrectione mortuorum* MS. Exemplar in Bibliotheca Catholici Hispaniarum Regis Scoriacensi, MSS. operis utriusque in Regia Galliarum, quam consule.

TERTULLIANUS natione Afer, patriâ, ut credimus, Carthaginensis, in hæresim Montani lapsus, atque Ecclesiæ ab anno circiter 208. hostis, obiit anno circiter 215. scripsit multa, de quibus abundè & plusquam satis agunt suis locis Bellarminus & Labbeus, *in tractatu de Scriptoribus Ecclesiasticis*. Hic unum excutiam ad laudem eorum qui in Tertullianum labores suos contulerunt, quâ ratione quibúsque temporum cursibus, opera illius ad perfectum adducta sint, & ad eam quam videmus formam atque ordinem. 210.

Primus qui in hanc arenam descendit, & scripta doctissimi Tertulliani ex Manuscriptis Codd. hinc atque inde compararis in unum collegit, hic Beatus Rhenanus, natione Germanus, patriâ Slestadiensis in Alsatia, qui ea quæ consequi potuit, doctissimis suis commentariis illustrata, in unum volumen congesta evulgavit in fol. Basileæ anno 1521. apud Frobenium. Tantùm valuit labor Rhenani in Tertullianum, ut impressio sæpius posthæc repetita fuerit Basileæ annis 1525. 1539. 1550. apud officinam eandem Frobenianam, & Parisiis Joanne Gagneio Doctore Theologo procurante, locísque aliis quos recensere superfluum est. Alter qui in arenam eandem ingressus est, is Jacobus Pam-

melius Flandro Belga Brugensis Canonicus & Archidiaconus, Episcopus Audomaropolitanus designatus, qui labore incredibili inquirens quidquid ad Tertullianum spectabat, opus suum impressum in fol. Antuerpiæ anno 1579. dedicavit Catholico Hispaniarum Regi, Belgarum Principi. Divisit illud in quinque tomos, ut appellavit; scribens commentarium non in Tertulliani locos difficiles, ut assolet, sed continuum ferè in omnia omnium tractatuum verba & sententias. Iterata impressio hujus operis Parisiis anno 1583. apud Michaëlem Sonnium, & anno 1616. ibidem. Coloniæ 1617. Itémque Parisiis in fol. anno 1635. & alibi. Opus sanè magnum ac memoriâ æternâ dignum, ob insumptos huic efformando labores. Tertius accessit Pamelio Brugensi doctissimus vir Joannes Ludovicus de la Cerda Toletanus, Soc. Jesu, qui omnia Quinti Septimii florentis Tertulliani opera notis & argumentis illustravit, impressa Parisiis anno 1624. duobus tomis in fol. apud Michaëlem Sonnium. Quartus demum Nicolaus Rigault, seu Rigaltius, suas etiam curas huic Scriptori adhibuit. Hic neglectâ omni illâ divisione operum Tertulliani in plures vel pauciores tomos, uti fecerant Jacobus Pammelius ac Ludovicus Lacerdanus, simpliciter in uno volumine in fol. edidit omnia Tertulliani opera Parisiis anno 1644. quæ postea impressa anno 1662. ibidem apud Joannem Dupuis, sub signo Coronæ aureæ, selectis ab illo variis notis ex Auctoribus qui Tertullianum commentati fuerant, sed brevibus & extra nauseam. Hi quidem non omnes, sed insigniores, qui in scripta Tertullianica laborarunt: post quos scripsit etiam in Tertullianum annotationes selectas,

F. Georgius Ambianensis Capucinus, *Tertulliani redivivi titulo insignes*; quas 3. in fol. tomis anno 1646. Parisiis impressit Michaël Soly, viâ Jacobæâ, sub signo Phœnicis. Denique Carolus Moreau Eremita Augustinianus anno 1658. scripsit 3. in fol. voluminibus, *Omniloquium Tertulliani* impressum pariter Parisiis apud Jacobum Dallin, sub signo sancti Stephani, & Thomam Jolly, sub signo scuti Hollandici. Quisquis post tantos ac tam varios auctores, in Tertullianum commentari tentaverit, ludere, opinor, atque oleum perdere apud prudentes existimabitur.

AMMONIUS Alexandrinus, *Saccas* dictus, 220.
Philosophus Christianus, floruit sub initium tertii æræ Christianæ sæculi, circa annum Christi 222. cùm fuerit juxta Porphirium in vita Plotini Platonicæ sectæ Philosophi, Præceptor Origenis Adamantii in Philosophia. Scripsit *Concordiam Evangelicam*, seu *ex quatuor Evangeliorum libris unum contexuit* ex puris Evangeliorum verbis, quod opus anonymum inventum & malè Tatiano attributum, in latinam linguam transtulit Victor Capuanus Episcopus circa annum 545. incipit ab exordio ipso sancti Lucæ, continétque genealogiam humanam Christi, quam Tatianus ex professo resecuerat, quæ amplioribus apud Labbeum verbis in Tatiano & Ammonio continentur. altera verò quæ in prima impressione Bibliothecæ veterum Patrum anni 1575. continetur sub nomine *Ammonii*, & incipit à primis verbis Evangelii Joannis, *In principio erat Verbum*, &c. & quam vertisse in latinum sermonem dicitur Ottomarus Luscinius; nec Ammonii est nec Tatiani, sed elegans ac Latina paraphrasis Anonymi cujusdam in Evangelia. Hoc autè annotandum.

130. ORIGENES, de quo abundè Labbeus post Bellarminum de Scriptoribus Ecclesiasticis. Sed plura post eos nostris temporibus Daniel Huet, Presbyter & Præceptor Serenissimi Franciæ Delphini, qui ab annis multis inquisivit cum Summa diligentia, quidquid Græcum Origenis invenitur apud celeberrimas Europæ Bibliothecas, quibus præmisit amplissimum doctissimúmque commentarium *De vita, doctrina, scriptis & versionibus operum illius*, maximè lib. 3. Origenian. sect. 3. ubi de antiquis Latinis operum illius interpretationibus multa nondum cognita detegit, ad perfectiorem operum ejus & interpretationum impressionem. Hæc Græco-latina tomis 2. in fol. Parisiis apud Andræam Pralard anno 1679. viâ Jacobæâ, sub signo Occasionis, continéntque *Origenis de Engastrimito, in Hieremiam Hom. xix. commentarios in Matthæum & Joannem*, cum suis annotationibus, pollicetúrque tomo 3. *Libros contra Celsum. Philocaliam*; *Protrepticon ad Martyrium, de Oratione Dominica*; quorum ultima duo opuscula nondum in publicum prodierunt. Nam *libri contra Celsum* editi Græcè & Latinè in 4. Cantabrigiæ anno 1658. Item *Dialogus de Orthodoxa fide*, agente Eutropio, defendente Meghetio, qui jam olim Latinè editus fuit, prodiit tandem Basileæ anno 1674. græcè & latinè in 4. inscriptus, *Contra Marcionitas*. Sed opus istud pro certo impositum est Origeni, continétque doctrinam de anima & de resurrectione Mortuorum, Origenianis erroribus maximè adversam. Qui plura expostulat, emat opera citata Danielis Huetii cum suis Origenianis, quæ in compendium redegit Natalis Alexander Dominicanus *in selectis Historiæ*

Eccle-

Ecclesiastica capitibus, sæculo 3. parte 1. pag. 100. art. 12. Et cap. 4. art. 2. pag. 132.

NOVATIANUS Antipapa primus, adversus S. Cornelium anno 251. electus, & hæresis Catharorum princeps, scripsit librum unum *De Trinitate*, & alterum *De Cibis Judaïcis*, quos suis commentariis illustravit Jacobus Pammelius Belga, habentque omnes cum Tertulliano editiones Pammelianæ in Belgio, Galliâ, & alibi. 250.

CYPRIANUS ex Rhetore factus Christianus, persuadente Presbytero Cæcilio, à quo & cognomen Cæcilii sortitus est, Carthaginensis Ecclesiæ Episcopus & Africæ Primas, anno 248. consecratus est, ac post decem annos die 14. Septembris anni 258. martyrium haud procul Carthagine passus est sub Valeriano, ejusque filio Gallieno, Romanis Imperatoribus. De eo Pontius ejus Diaconus, Acta varia vetera & probatæ fidei, SS. Augustinus & Hieronymus pluribus locis, Ruffinus Apologiâ pro Origene, Prudentius in Hymnis, S. Gregorius Nazianzenus, Petrus Chrysologus, Ennodius Ticinensis, aliique passim, de cujus scriptis abundè Bellarminus & Labbeus *in opere suo De Scriptoribus Ecclesiasticis*: sed injucundum non erit lectoribus ostendere, quibus collaborantibus Scripta sancti Cypriani pervenerint ad eam formam & perfectionem, ad quam successu temporum adducta sunt. 250.

Una ex primis editionibus operum sancti Cypriani Martyris, correcta ac pro tempore nobilis, ex collectione & castigatione Desiderii Erasmi, prodiit in folio Basileæ anno 1521. Item ex sudoribus & curis Henrici Gravii Dominicani, Coloniæ in fol. anno 1549. in officina Quenteliana. Addidit

huic Martyri tertius vigilias ſuas Paulus Manutius editione Romana anni 1563. quam cæteris omnibus multò caſtigatiorem, & libro quinto Epiſtolarum integro auctiorem reddidit. Eandem Guillelmus Morellius apud Lutetiam Pariſiorum anno 1564. auctiorem præ cæteris & egregiè etiam recognitam obtulit. Poſt tot denique tantoſque circa Cypriani ſcripta labores, Jacobus Pammelius Brugenſis in Flandriâ Canonicus & Archidiaconus, opera ejuſdem ſancti Patris omnia evulgare aggreſſus eſt cum perpetuis & inſignibus in ea commentariis, impreſſa in fol. Antuerpiæ annis 1568. & 1589. Itemque Pariſiis 1574. & 1616. Diſcrepat autem in editione ſua Pammelius, quòd Epiſtolas quas Paulus Manutius & alii anteceſſores libris quinque confusè poſitas ediderant, juxta rationem temporum diſpoſuerit, ſervatâ (quantum humano licuit ingenio) Chronologiâ. Alia etiam quàm multa præmiſerit facientia ad Cypriani ornamentum, varias nempe vetereſque vitas, cum altera prolixa quam marte proprio multis ſudoribus compoſuit. Poſt Pammelium, ſuum etiam Cyprianum cum notis propriis edidit Pariſiis in fol. anno 1643. Nicolaus Rigaltius, ab altero tantiſper diverſum.

Quamvis autem à tot temporibus, tanti totque viri ſudaverint ſancto Cypriano expurgando, nullus tamen ſat amicus Martyris (ut ita loquar) inventus eſt, ad ſupprimendos plurimos tractatus; qui cùm certò ſpectent ad alienos auctores, vel certò ad poſteriora tempora vel abſurdiſſimi ſint, Cyprianum ex collectione ſua exhonorant. Sunt ejuſmodi *Expoſitio in Symbolum Apoſtolorum auctore Ruffino Aquileienſis Eccleſiæ Preſbytero.* Opus

de Cardinalibus Christi operibus ab ejus Nativitate usque ad adventum Spiritûs sancti, quod certò est Arnaldi Abbatis Bonæ-Vallis in tractu Carnotensi : *De duplici martyrio ad Fortunatum*, ubi cùm de Turcis agatur, absurdum est ejusmodi opus immisceri Cyprianicis etiam incertis : *De revelatione capitis Beati Joannis Baptistæ*, ubi agitur de Pipino Francorum Rege: quam hæc bene spectant ad Cyprianum? *Cœno Cypriano falsò adscripta*: opus stultum, &c.

Nec ab evulgando Cypriano propter tot Impressiones cessatum est, cui suam etiam operam adjecit Philippus Priorius apud Joannem Dupuis in fol. Parisiis annô 1666. viâ Jacobæâ, sub signo Coronæ aureæ. Hæc Impressio ad calcem operum Cypriani habet ad plenitudinem voluminis: *Marcii Minucii Fœlicis Octavium de Idolorum vanitate, Arnobii Afri adversus gentes libros vii., Julii Materni Firmici librum De errore prophanarum Religionum, Instructiones Commodiani adversus Gentilium Deos*: cum selectis variorum auctorum commentariis, correctionibus & notis, nec aliam video hujus impressionis discrepantiam ab aliis impressionibus.

Denique omnia sancti Cypriani Opera edita in fol. Oxonii in Anglia anno 1682. è Theatro Sheldoniano, correcta ad manuscriptos Codices potissimùm Anglos, qui summâ curâ allegantur, recognita & illustrata per Joannem Fell Oxoniensem Episcopum. Hic in quibusdam discrepat ab aliis omnibus. 1°. Continet sub initium Annales Cyprianicos, sive tredecim annorum quibus Cyprianus inter Christianos conversatus est, Historiam chronologicè delineatam per Joannem Cest-

trensem Oxoniensis fratrem. 2°. Ad calcem habet *Tractatum De Baptismo non iterando*, quem incerti auctoris appellat pag. 21. & quem jam Nicolaus Rigaltius in suo Cypriano ediderat è manuscripto Codice sancti Remigii Remensis. At constat ex auctoritate Gennadii & manuscipto Vaticano illum spectare ad Ursinum Monachum Africanum, quòd non ignorasset doctissimus Episcopus Anglicanus, si bene legisset Concilia editionis Labbeanæ, quæ rem hanc definiunt. 3°. Continet opera Arnaldi Abbatis Bonæ-Vallis nempe tractatus, *De verbis Domini in Cruce, De operibus Christi Cardinalibus* cùm vero illius Prologo (qui tamen olim integer & sanus legebatur in editione Erasmi Basileensi anni 1521.) quod monuisse sufficit. *De operibus sex dierum, De laudibus Beatæ Mariæ Virginis, meditationes varias*; omnia collata ad MSS. Codd. Hæc autem nupera editio maximè arguitur, quòd addiderit operibus jam multis D. Cypriano perperam adscriptis opera duo, nempe *Confessionem sancti Cypriani Martyris atque Pontificis, & Cæcilii Cypriani de Paschate Computum*, quæ prælum omninò non merebantur. Fuisset enim longè aptius abscondisse hujusmodi adulterinas merces, quàm Litterario orbi obtulisse, quippe quæ magis ad Divi Cypriani contemptum quàm ad gloriam faciant. mirum, quòd qui etiam certas sæpissimè disputant, tam probrosas exponant in publicum.

260. AURELIUS Socius & contubernalis sancti Pontii, qui sancto Cypriano Carthaginensi Episcopo Diaconus Altari adfuit, Martyrium scripsit Pontii, quod contigit anno 258. die 8. Martii. Habemus illud ex variis manuscriptis Codicibus Bibliothecæ Colbertinæ, tom. 2. pag. 124. *Miscella-*

neorum Domini Stephani Baluzii, ex prælo Francisci Muguet Parisiis anno 1679.

GREGORIUS Neocæsariensis in Ponto Episcopus, qui ob signa & miracula quæ cum magna Ecclesiæ gloria ostendit, Thaumaturgus & Ponticus est appellatus, cùm & Theodorus diceretur; quemadmodum habet Hieronymus in Catalogo & in Epistola 84. ad Magnum. Discipulus fuit Origenis, doctrinâ celebris, inde postea à Phædimo Amasenorum Episcopo factus Neocæsareæ in Ponto Episcopus circa annum 233. vel 240. Obiit anno circiter æræ Christianæ 265. die 17. Novembris. 260.

Porrò Gregorii Thaumaturgi Episcopi Neocæsariensis opera varia, græcè & latinè summâ curâ undique comparata, interprete & scholiaste Doctore Gerardo Vossio colliguntur Romæ anno 1594. unà cum variis Sanctorum Patrum opusculis, quæ antea nunquam prodierant è prælis, eodem interprete & scholiaste Gerardo Vossio. Hæc autem impressa in 4. Moguntiæ anno 1604. & & in fol. Parisiis anno 1622. junctis sanctorum Macarii Ægyptii, & Basilii Seleuciæ Episcopi operibus, cum Zonaræ expositione in aliquot Canonicas Græcorum Epistolas. De his operibus plenè Possevinus *in suo Apparatu sacro*, Bellarminus & Labbeus *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, qui multis contendunt ut magnam saltem earum partem, si non omnia, legitimam & putent & probent. Attamen ut ego ingenuè sensum meum aperiam, dicam valde mihi suspecta esse ea omnia quæ sub ejus nomine vulgata sunt, ob auctoritatem sancti Gregorii Nysseni Episcopi, qui teste Leontio Byzantino in libro *de Sectis* cap. 8. ait in vita Divi

Gregorii Thaumaturgi quam conſcripſit, cum nihil de ſcriptis reliquiſſe poſteritati : quis enim hoc melius noſcere poterat, quàm ſanctus Gregorius Nyſſenus, qui vitam ejus ſcribebat ?

260. METHODIUS primùm Olympi Lyciæ, vel, ut alii volunt, Tyri Phœniciæ Epiſcopus, cognomento Eubulius, vir diſertiſſimus, de quo Bellarminus & Labbeus abundè *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*. Paſſus eſt Martyrium non in perſecutione Decii, ſeu Valeriani, ut quidam cum Suida ſcripſerunt : ſed ſub Diocletiano & Maximiano in Chalcide civitate Græciæ, ad extremum noviſſimæ perſecutionis die 18. Septembris anni 302. vel 303. Opera ſancti Methodii evulgavit anno 1644. Græcè & Latinè Franciſcus Combefis in fol. apud Simeonem Piget, viâ Jacobæâ ſub ſigno Prudentiæ, cum operibus Amphilochii & Andreæ Cretenſis, de quibus infrà. Inter hæc habet ſermonem in feſtum *Occurſus ſeu Purificationis B. Mariæ Virginis* ſub nomine dicti Methodii, quem pro viribus aſſerit ſancto Methodio ſeniori, ſeu Olympi in Lycia Epiſcopo & Martyri, cum aliis communiter poſt Baronium, &c. Sed quàm meritò Methodio juniori Conſtantinopolitano Patriarchæ aſſertus teneat, his ducor argumentis. 1°. Enim hoc opus pronunciatum in Concilio aliquo ſeu Cœtu Eccleſiaſtico, ubi plures aderant Epiſcopi, quos per reverentiam *honorabiles Patres ac Fratres appellat*. Ita ſub initium, *Hodie ſiquidem divinorum oraculorum Concilium palam aperitur, glorioſaque hujus diei ſymbola, geſtaque facta à ſacris Prædicatoribus Eccleſiaſtico Cœtui releguntur*. Item ſub finem: *Tanquam Spiritu præſtantes, ſe unà cum poſitis illis honorabilibus Patribus ac Fratribus feſtum diem & con-*

ventum agentes, lætis vocibus ſalutaverimus. Ad hæc nullo modo cadunt in tempora perſecutionum, ſub quibus Methodius ſenior occubuit: optimè verò cum Methodio Conſtantinopolitano noni ſæculi, ſub quo præſtantiſſimus Clerus, & in quam urbem perpetuus ob negotia ſua Epiſcoporum Archiepiſcoporumque adventus, ante quorum conſpectum hanc habere potuit Orationem. Nullus verò Conventus ſeu Concilium legitur, ſub quo ſenior ſanctus Methodius Orationem iſtam ex ſuggeſtu tam publico habere potuerit. 2°. Author Orationis hujus, ſub finem alludit ſequentibus verbis ad Symbolum Nycænum vel Conſtantinopolitanum, dum de Chriſto: *Tu lumen es verum ex vero lumine, Deus verus ex Deo vero.* At Methodius ſenior exceſſerat ante utrumque Concilium, nec alludere eorumdem verbis potuit, ſed rectè junior. 3°. Hæc Oratio impetit manifeſtè Neſtorium, ejuſque ſæpè ſæpius hæreſim profligat; unde non poteſt eſſe Methodii ſenioris, qui 130. annis mortuus eſt ante damnatam in Concilio Epheſino Neſtorii hæreſim. Audiamus auctorem loquentem, non per tranſennam, ſed cum affectatione etiam aliqua, dum de Maria quam Matrem Dei appellat: *Patriis te canticis, filia David, Materque Domini & Dei David, ſalutabo.* Tum poſtea appellatur, *Dei Mater, Mater Plaſmatoris, porta per quam Deus in carne oritur.* Tum poſtea, *Euge, euge Dei Mater ancillàque; euge cui ille omnium creditor, debitor ſit.* Et poſtea, *Nam & ſola eorum quæ Dei ſunt, partem cum Deo habere meruiſti, quæ ſola Deum ex Deo Patre unigenè ac ſempiternè genitum carne genueris. Ita veraciter ſentiunt, qui ſinceram fidem amplectuntur.* Quid, quæſo, clariùs

dici unquam potuit, ut se profiteretur scribere post Concilium Ephesinum ? 4° Tanta affinitas stili inter hanc orationem & alias junioris Methodii, ut patet ex ejus encomiis *in sanctam Agatham & Areopagitam Dionysium*, ut ovum ovo similius non sit. Sanè quod huic authori Græco singularissimum est, ut in dicta oratione allocutus auditores, hos appellet *Patres & Fratres* : invenitur expressum modo simili in oratione dicta ad laudem sanctæ Agathæ, quæ absque dubio est Methodii Patriarchæ Constantinopolitani seu junioris, unde ejusdem Scriptoris utrumque opus esse judicandum est. Ita sub finem Orationis in occursum, *tanquam spiritu præsentes ac unà cum positis illic honorabilibus Patribus ac Fratribus festum diem & conventum agentes*. Et sub initium orationis in sanctam Agatham : *Patres Fratrésque quotquot simul hic adestis, ac prope adstatis*. 5°. Denique sic loquitur author primæ orationis: *Ante te non est natus Deus alius ex Deo Patre, nec post te futurus est alius Filius Patri consubstantialis, & ejusd m cum ipso gloriæ :* quæ verba arguunt authorem Concilio Nycæno posteriorem : & consequenter ab oratione hac seniorem Methodium excludunt, cujus temporibus hæc vox nondum inventa vel usitata fuit.

Objicitur Auctorem sub orationis suæ initium, appellare symposium virginum à se compositum, quod cùm seniori Methodio conveniat, consequens est ejusdem esse orationem istam. Respondeo hoc forsitan additum à Scribis, ut huic orationi satis ornatæ majorem conciliarent authoritatem ; vel hoc etiam ab ipso juniore suam transcribente orationem fieri potuisse, ut gravius ei pondus Anti-

quitatis ac majestatis accederet. Arridet primum magis, nam illa prima periodus admodum insueta est apud Concionatores, ut sub initium orationis opera sua allegaverint. Præterea non cohæret ista periodus prima cum cæteris, nam de virginitate ibi magis agit ac de virgine, quàm de Christo Domino. Et Simeone Justo, & aliis ad hunc occursum spectantibus Denique quid sibi vult hic Scriptor in prima periodo, dum *Et breviter quantùm licuit, & de castitate in sympos iacis abundè explicuerit?* Hæc enim sibi pugnant *abundè & breviter*, arguuntque interpolatorem & assutorem.

LUCIUS COELIUS, LACTANTIUS FIRMIANUS 320. natione Afer, Arnobii Siccensis in Numidia Rhetoris auditor, Cicero Christianus à pluribus meritò nuncupatus, quas quidam Fluvius Tullianæ eloquentiæ, lacteus ac mellitissimus Orator, ut verbis D. Hieronymi utar, cùm digressus ex Africa & Nicomediæ in Bithynia litteras Oratorias doceret, accitus circa annum Christi 302. Diocletiano & Maximiano Imperatoribus, vidit Templum Dei everti, ut testis est libro 5. de Justitia Dei cap. 2. Postea Crispum Constantini Magni ex Minervina filium latinis Litteris erudivit, vir omnium suo tempore eruditissimus, sed adeò in hac vita pauper, ut plerùmque etiam necessariis indigeret, inquit S. Hieronymus *in Chronico* ad annum olympiadis cclxxiv. id est Christi 317. Idem Hieronymus in Epistola 13. ad Paulinum & 83. ad Magnum; item de eo in Apologia ad Pammachium & Oceanum, in expositione Epistolæ ad Galatas lib. 2. cap. 4. Et Catalogi cap. 80. atque inde Honorius Augustodunensis post Damasum Papam Epistola quæ est 124. inter Hieronymianas, & Ge-

lasium Papam in Decreto de libris Apocryphis: ut Cœteros omittam, Trithemium lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis, Ludovicum Vives in cap. 23. libri 18. de Civitate Dei. Hæc Labbeus, qui nihil speciale habet de scriptis Lactantii.

Fuerunt tamen plures qui curas suas obtulerunt libris Lactantii evulgandis corrigendisque. Antonius Raudensis Italus Ordinis Minorum, circa annum 1440. opera Lactantii emendavit ad MSS. Codd. collatione facta diligenti, & præfixâ locorum notatione, qui minùs quadrare veritati videbantur. Impressa postmodum prodiere Venetiis anno 1497. apud Bevilaquam, & Lugduni apud Gryphium, & Basileæ apud Cratandrum anno 1532. & Coloniæ anno 1544. apud Petrum Quentelium. Alter etiam Xystus Betuleius opera omnia Lactantii Commentariis suis auxit, impressa Parisiis anno 1563. Tertius autem Michaël Thomasius Hispanus Antonii Augustini in Episcopatu Ilerdensi successor, cujus elegantes notæ cum Lactantii operibus prodierunt, expressæ typis Antuerpiæ annis 1579. & 1587. apud Plantinum, & post biennium, hoc est anno 1589. Parisiis quoque insertæ operibus Lactantii in secunda editione elegantissima & accuratissima Bibliothecæ Ss. Patrum, apud Michaëlem Sonnium. Quartus denique Josephus Isæus Cæsenas olim D. Petri de Urbe Canonicus, qui omnia Lactantii opera ad MSs. Codd. emendata, in folio edidit Romæ anno 1650. Cum brevibus ab calcem Commentariis ex Typographia Mascardi. Hujus autem operibus jam sæpius evulgatis sed ultimò Lugduni Batavorum in 8. anno 1660. cum Commentariis variorum auctorum, adde insignem li-

brum *De morte persecutorum*, quem cum eruditissimis notis primus edidit ex Ms- Bibliothecæ Colbertinæ Stephanus Baluzius tom. 2. *Miscellaneorum suorum* pag. 1. & seqq. Parisiis apud Franciscum Muguet anno 1679. in 8. annotationibus ad calcem tomi appositis.

COMMODIANUS, dum inter sæculares Litteras etiam nostras legit, occasionem accepit fidei. Factus itaque Christianus, & volens aliquod studiorum suorum munus offerre Christo suæ salutis auctori, conscripsit mediocri sermone, quasi versu *Librum adversus Paganos*. Et quia parum nostrarum attigerat litterarum, magis illorum destruere potuit dogmata, quam nostra firmare: unde & de divinis repromissionibus adversus illos, vili satis & crasso (ut ita dixerim) sensu disseruit, illis stuporem, & nobis desperationem incutiens. Tertullianum & Lactantium & Papiam auctores secutus, moralem sanè doctrinam & maximè voluntariæ paupertatis amorem optimè prosecutus studentibus inculcavit. Hæc Gennadius cap. 15. *de Scriptoribus Ecclesiasticis*. Commodianus floruit circa annum 320. temporibus Constantini Magni Imperatoris & Silvestri Romani Pontificis. Hujus *Instructiones* de quibus suprà, primus evulgavit Nicolaus Rigault Parisinus, anno 1664. impressas ad calcem operum Cypriani, post opera Minutii Felicis, Julii Materni Firmii, & Arnobii Afri contra gentes, impressa correctissimè cum commentariis & observationibus variis lectionum discrepantium. 320.

THEODORUS Heracleæ Thraciarum Episcopus, elegantis apertique sermonis, & magis historiæ intelligentiæ edidit sub Constantino principe Com- 320.

mentarios in Matthæum & in Joannem & in Apostolum & in Psalterium. Hæc D. Hieronymus in Catalogo cap. 90. Hunc porro *Commentarium in psalmos Davidis* edidit primus ex MSs. Codd. Bavaricæ Bibliothecæ & aliis, Balthasar Corderius Soc. Jesu, impressum Antuerpiæ in fol. anno 1642. apud Balthasarem Morerum, cui adjunxit duos alios Commentarios anonymos. Ibi plura de Theodoro.

350. EUSEBIUS Emesæ in Syriâ seu Phoeniciâ Episcopus, Arrianæ signifer factionis, quem phœnicem Eusebium vocat Theodoretus, vixit tempore Constantii Imperatoris, sub quo mortuus & Antiochiæ sepultus est, ideoque saltem ante annum 361. vivere desiit. De eo S. Hieronymus in Chronico ad annum 247. olympiadis 281. tertium, & in Catalogo cap. 91. ubi inter cœtera asserit scripsisse *in Evangelia Homilias breves, sed plurimas.* At hujus ad nos scripta non pervenerunt; omnibus quę ei inscribuntur suppositis, de quibus nos aliquando speciali dissertatione agemus. Plura Bellarminus & Labbeus.

360. ANTONIUS Abbas Monachorum Pater, de cujus Epistolis loquuntur Bellarminus & Labbeus, quos utinam aliquis græcas educat. post quas sequantur congruè Regulæ variæ primorum Eremi incolarum Antonii, Isaiæ, Macarii, Serapionis, Paphnutii & alterius Macarii, quas habet Lucas Holstenius in Collectione regularum sancti Benedicti Anianæ Abbatis, impressâ Parisiis in 4. anno 1663. apud Ludovicum Billaine, parte 1. pag. 3. & seqq: usque ad regulam sancti Pachomii, quam sequantur duodecim Epistolæ ejusdem Pachomii. Obiit Antonius anno æræ Christianæ 356. die 17.

Januarii, suæ ætatis 105. Olymp. cclxxxiii. 4. sub Constantio Constantini Magni filio.

MACARIUS discipulus sancti Antonii Magni, 360.
socius Amathæ, distinctus ab aliis duobus, altero Ægyptio, Altero Alexandrino, etiam sancti Antonii discipulis. De Ægyptio Ecclesia Latina mentionem habet in Fastis Ecclesiasticis ad diem 2. Januarii, de Alexandrino ad diem 15. ejusdem mensis. De tertio abundè Possinus in prolegomenis ad Thesaurum Asceticum num. v. vi. & sequentibus, ubi rectè distinguit tres Macarios Sancti Patris Antonii discipulos, nempe Ægyptium qui in Scythi sedem habuit, Alexandrinum qui in Celliis quæ in Lybia sunt, loca longè distantia à Thebaide, ubi Antonius degebat. Itaque in Thebaide erat mons interior, ubi solus plerumque residebat Antonius; & mons exterior in quem subinde excurrebat, ut habitantes in eo suos Monachos inviseret. In eo hic tertius Macarius, sub cujus nomine opuscula septem nempe *De custodiâ cordis pag.* 19. *de perfectione in spiritu* pag. 47. *De oratione* 63. *De patientiâ & discretione* 81. *De Elevatione mentis* 115. *De Caritate* 141. *de libertate mentis* 183. edidit Petrus Possinus Soc. Jesu in suo Thesauro Ascetico græcè & latinè impresso Tholosæ in 4. anno 1684. apud Guillelmum Bosch. Ibi in prolegomenis plurima de isto Macario, cui etiam attribuit Homilias quinquaginta, quæ Ægyptio inscribuntur. Claruit eodem tempore quo Antonius Abbas, cui morienti adfuit.

EUSEBIUS natione Sardus, & ex Lectore urbis 360.
Romanæ Vercellensis Episcopus, ob confessionem fidei à Constantio Principe anno 355. Scythopolim & inde in Cappadociam relegatus, sub Juliano

principe ad Ecclesiam suam anno 360. reversus, post multos pro Christo labores passos mortuus est anno 369. Calendis Augusti, Valentiniano seniore & Valente regnantibus. De eo Hieronymus in Chronico ad annum 360. & in Catalogo cap. 96. Epiphanius in Panario Hæresi 30. Honorius Augustodunensis lib. 1. *de Scriptoribus* cap. 97. Baronius *in Martyrologio Romano* ad diem 1. Augusti, & *in Annalibus suis anno* 311. n. 42. & anno 328. n. 22. Onuphrius anno 352. Aubertus Miræus *in Auctario Scriptorum Ecclesiasticorum* cap. 40. scripsit in exilio *Epistolam De statu suo & vitâ ad Presbyteros & quasdam Italiæ plebes*, item *libellum quendam ad Patrophylum*, quæ extant in Bibliotheca Sanctorum Patrum editionis Parisiensis annorum 1575. & 1589. itemque in aliis.

370. ATHANASIUS verè Magnus Nicænæ Synodo interfuit anno 325. Diaconus Alexandrinæ Ecclesiæ, & adversus Arrium Hæresiarcham strenuè pro Catholica fide pugnavit. Tum annô 326. elapsô duntaxat quinto post Concilium mense, in locum demortui Alexandri creatus Alexandrinus Patriarcha, multas perpessus pro Christi fide Arrianorum Ethnicorumque insidias, variisque est exercitatus exiliis. Vixit tamen inter tot tàmque atroces persecutionum procellas imperterritus, usque ad tempora Valentis Imperatoris, obiitque die 2. Maii, anno Pontificatûs sui 46. absoluto, æræ Christianæ 373. ut colligitur ex Epistola Proterii Patriarchæ pariter Alexandrini scriptâ ad sanctum Leonem; licet Socrates lib. 4. historiæ cap. 29. biennió ante defunctum tradat Gratiano 11. & Probo Coss. de eo sanctus Gregorius Nazianzenus Oratio-

ne in laudem ejus habitâ, Basilius Epist. 46. aliisque locis, Ruffinus lib. 1. Hist. cap. 14. S. Hieronymus ejùsque interpres græcus Sophronius cap. 87. Catalogi, & sæpe in Chronico suo. Photius in Bibliotheca Codd. 32. 139. 140. & 258. Gennadius & alii. Opera Divi Athanasii in magna perturbatione sunt, quàm multis ei aliorum Auctorum inscriptis. Hic primus est, cui doctissimi hujus sæculi Critici debuerant apponere medicam manum, ut sancti Patris Scriptiones redderent purissimas ab extraneis omnibus: sed heu stupendam patiuntur confusionem! quam ut ex parte tollam, paucis sequentibus incerta ac supposita aperiam Qui plura voluerit, adeat Possevinum, & Bellarminum, & Labbeum, qui plenè loquuntur de variis impressionibus operum sancti Athanasii, notantque suppositionis plura opera sub ejus nomine evulgata, vel saltem incertitudinis.

1. *Disputatio contra Arium in Concilio Niceno*, de quâ Bellarminus dubitat & meritò, est enim Vigilii Africani Tapsensis Episcopi, qui omnia sua opera sub alienis nominibus conscripsit. Hujus autem Scripta in unum collecta evulgavit Petrus Franciscus Chiffletius Soc. Jesu Divione in 4. anno 1665. apud viduam Philiberti Chavance, ubi dicta disputatio quæ nunquam à magno Athanasio composita est, legitur pag. 84. inscripta: *Contra Arrium Dialogorum lib. 2.*

2. *Expositio fidei*, de qua dubitat Bellarminus, cujus optimæ rationes,

Liberii Romani Pontificis ad Athanasium Epistola, Athanasii ad Liberium responsum, de quibus dubitat Bellarminus, quem consulas.

4. *De sanctissima Deipara Virgine* opus, de quo

dubitant Baronius & Bellarminus, ſed Spinellus & Maraccius fulcire atque Athanaſio vindicare conantur. Hoc ordinarium eſt valde Devotis, ut inter extaſes ſuas non habeant guſtum: Sed indiſcriminatim omnia approbent ſatisfacientia ſuis extaticis exceſſibus, uti hac in parte contigit Spinello & Maraccio Devotis Marianis. At aliter eruditis, de quibus ſuprà, quorum pietas ſolida ſemper fuit.

5. *Symbolum Athanaſii.* Quamvis ſancti Athanaſii fides vel Symbolum vulgò appelletur, non eſt tamen opus Athanaſii, ut rectè cenſet Dominus Godefridus Hermant Bellovacenſis Canonicus in ſuis Obſervationibus ad vitam ſancti Athanaſii gallicè à ſe compoſitam. 1°. Enim hujus operis Scriptor aggreditur expreſſè Neſtorii hæreſim naturas in Chriſto confundentem, quod omninò convenire non poteſt ſancto Athanaſio, mortuo longè ante ortam Neſtorianorum Inſaniam: unde hujus Symboli auctor non poteſt eſſe Magnus Athanaſius. 2. Omnia hujus Symboli MSs. græca exemplaria variant, latina verò concordant ſibi invicem, quod indicium eſt, Auctorem hujus operis non eſſe græcum ſed latinum. Ergo non competit Athanaſio, optimè autem convenire poteſt Vigilio Tapſenſi Africano, qui illud edidit ſub nomine ſancti Athanaſii. 3°. Nullus ante Hincmarum Remenſem Epiſcopum qui ſæculo IX. floruit, meminit hujus Symboli inter latinos aut græcos. At quis credat tam nobile opus ſi Magni Athanaſii legitimus fuiſſet partus, tandiu latitaſſe in utràque Eccleſia? Unde ex tam profundo prolixòque ſilentio arguimus Auctorem hujus Symboli non extitiſſe ſanctum Athanaſium, ſed

ſub

ſub ejus nomine ad majorem applauſum fuiſſe à Vigilio Tapſenſi confictum. Qui plura voluerit, adeat dictum Godefridum Hermantjam citatum, Voſſium qui inſigne opus conſcripſit *De tribus Symbolis* impreſſum Amſtelodami anno 1662. in 4. Jacobum Uſſerium Archiepiſcopum Armachanum, qui de eodem Argumento ſcripſit.

Objiciunt. De hoc Symbolo videtur ſumpſiſſe ſanctus Auguſtinus illud in Pſalmum 120. *De hoc ſole Pater Athanaſius Alexandrinus Epiſcopus ita pulchrè locutus eſt*: *non factus*, *nec creatus*, *ſed genitus*, ut acutè Bellarminus. Hoc ſanè Argumentum eſſet validum, ſi auctoritas allegata legeretur apud Auguſtinum, ſed olim jam Lovanienſes annotarunt hoc nullatenus legi in MSs. omnibus à ſe viſis Divi Auguſtini operibus, quod ab aliquo otioſo intruſum fuit in textum Doctoris ſancti, ut huic Symbolo auctoritatem compararet. Idem annotant Doctiſſimi viri Monachi Benedictini, qui ſuas in Cœnobio ſancti Germani Pariſienſis curas impendunt corrigendis ordinandíſque ſancti Auguſtini operibus, ut ex editis conſtat.

6. *Definitiones quædam*, de quibus vide Bellarminum. Cui attexam maximam partem excerptam eſſe ex Anaſtaſii Sinaitæ ὁδηγῷ, ut annotat Albertinus in opere ſuo de Euchariſtia latino pag. 406. immò *hæ ipſæ Definitiones* inveniuntur in MSs. Codicibus attributæ ſancto Maximo Monacho & Martyri, & inſertæ ſunt ejuſdem operibus quæ ſummâ diligentiâ collegit in unum Franciſcus Combefis Dominicanus, de quibus nos poſteà *in ſancto Maximo Monacho.*

7. *Dialogi ſeptem contra Arrianos*, *Apollinari-*

ſtas & Macedonianos, interprete Abrahamo Scultero Sileſienſi, non ſunt Athanaſii. Horum ſeptem Dialogorum inter Orthodoxum & hæreticum extat Ms. Exemplar græcum ſub nomine ſancti Athanaſii Alexandrini Epiſcopi, inter libros græcè MSs. quos Franciſcus Turrianus Soc. Jeſu reliquit Patribus Societatis, dum eorum Inſtitutum amplexus Romæ eſt, unde forſitan Athanaſio attributi; ſed contra Macedonianos agere non potuit, defunctus ante natam eorum hæreſim. Hos autem nuperrimè Joannes Garnerius Pariſinus Soc. Jeſu in opere poſthumo cui nomen indidit *Theodoreti Supplementum*, impreſſos iterum, Theodoreto attribuit: At ita levibus (meo quidem ſenſu) conjecturis, deſtitutúſque omni Antiquitatis teſtimonio vel veteris Ms. Codicis fide, ut fidem non mereatur. Hoc *Theodoreti Supplementum* impreſſum Pariſiis hoc anno 1684. in fol. græcè & latinè apud viduam Edmundi Martini, viâ Jacobæâ ſub Sole aureo. Denique Dialogos iſtos novâ à ſe verſione latinâ correctos ſub nomine ſancti Maximi Monachi & Martyris, edidit dictus Franciſcus Combeſis in ſua Collectione operum dicti Maximi: Et meritò, cum in celeberrimis totius Europæ Bibliothecis atque iis pluribus, MSs. græca Exemplaria hoc ſancti Maximi nomen habeant, ut probat dictus Combeſis.

8. *Ejuſdem Epiſtola cujuſdam præfationis loco ſcripta, in qua motuum Eccleſiaſticorum tragædia*, cum ſeptemdecim ſequentibus capitibus: ex Photio in Bibliotheca Cod. 46. ſpectant ad Theodoretum, de quibus etiam Labbeus agit in Theodoreto. Sed nuperrimè in Supplemento Theodoreti de quo ſtatim egimus, Joannes Garnerius hunc

librum græcè & latinè reddidit sub nomine Etherii Episcopi Thyanensis, ex autoritate Marii Mercato. is qui fragmentum quoddam allegat sub nomine dicti Etherii, olim Theodoreti discipuli & sequacis. Addit deceptum fuisse in sua Bibliotheca Photium dum opusculum istud Theodoreto attribuerat, ex codice Ms. quem præ manibus habebat. Cum enim & primum opus manuscripti Codicis & ultimum indubiè ad Theodoretum spectarent, hanc pariter Dissertationem de Variis Hæreseum capitibus in dicto MS. Cod. mediam, opinatus est etiam spectare ad eundem Scriptorem. Tanta autem est Antiquitas Marii Mercatoris Augustino æqualis, ut sufficiat ad hanc Dissertationem Etherio adjudicandam, uti à Joanne Garnerio factum est.

9. *Quæstiones ad Antiochum* Joanne Reuclino, Valentino Ampelandro, & Joanne Lampadio interpretibus. Vide Bellarminum hic & in fine Recognitionis librorum de Conciliis, & Theophilum in Erotematis, qui rejiciunt; nec quicquam pro iis stantibus Turriano, Malvendâ, & quibusdam aliis. Nullum sanè opus sub nomine sancti Athanasii, quod tam frequenter inveniatur MS. in celebertimis Europæ Bibliothecis: in Vaticana sæpius, ex Codicibus manuscriptis Heidelbergâ maximè adductis num. 363. & 368. & 69. in Sfortiana num. 32. in Vallicellana ejusdem Urbis, in Bibliotheca serenissimæ Reipublicæ Venetæ. in Florentina serenissimi Ducis, in Imperatoria Viennensi semel atque iterum, in Augustana num. 77. in Regia Gallica sæpius. Has Sixtus Senensis l. 4. Bibliothecæ sanctæ rejicit sequentibus verbis: *Quæstionum ex veteri & novo Testamento ad Antiochum Principem liber unus continens quæstiones*

161. *Athanasii non videtur, suspicor hunc ex variis Patrum Scriptis collectum à studioso quopiam, qui in quæstione quarta Theologiam mysticam Dionysii allegat, Athanasii sæculo (ut opinor) incognitam : Et quæstione 33. citat Athanasium ipsum, & ab eo diversam sententiam profert.* Videndi quoque è Jesuitis, Maldonatus, Possevinus, Delrio, Cornelius à lapide, aliique; item quæ Labbeus *de Scriptoribus Ecclesiasticis* in addendis ex Leone Allatio dixit, *de quæstionibus sancti Justini Martyris & Anastasii Sinaitæ*, ab aliquo posterioris ævi Scriptore multarum pariter additionum fermento locupletatis.

10. *Dicta & interpretationes Parabolarum sancti Evangelii, cum aliis viginti Quæstionibus*, interprete Joanne Lampadio, debent eandem sortiri fortunam, & sunt Scriptoris Athanasio longè recentioris. Dicta & Interpretationes parabolarum sancti Evangelii à quæstione prima ad 46. Diversæ Expositiones ex veteri testamento à quæstione 47. ad 75. Dubia in selectos Psalmos à quæstione 76. ad 92. Denique à quæstione 93. ad ultimam 133. explicantur propositæ dubitationes ex Epistolis sancti Pauli. Hic solus ordo farraginem arguit, quales multæ à Græcis anonymis factæ sæculis posterioribus; unde in manuscriptis Codicibus nunc plures, nunc pauciores sunt ejusmodi quæstiones, & hæ omnes sub nominibus sanctorum Justini, Athanasii atque Anastasii, in Manuscriptis variis Bibliothecarum principalium.

11. *De unica Deitate Trinitatis ad Theophilum lib.* 12. non sunt Athanasii, ut jam antea senserant multi; sed sunt lib. 12. de Trinitate sub nomine sancti Athanasii scripti à Vigilio Africano;

Tapſenſi poſtea Epiſcopo, in cujus operibus cenſentur pag. 198. à Petro Franciſco Chifflet evulgatis. De quibus jam ſupra.

12. *Diſputatio D. Athanaſii cum Ario Laodiceæ habita, coram Probo Judice à Conſtantino Imperatore delegato*, legitur inter opera ejuſdem Vigilii Tapſenſis pag. 118. ad quem ſpectat.

13. *Epiſtola Athanaſii & Ægyptiorum Epiſcoporum ad Marcum Papam Romanum, cum Marci Papæ Reſponſo*; ſunt notoriè ſpuria, ut docent Bellarminus, Antonius Poſſevinus in Apparatu ſacro verbo *Athanaſius*, ubi impoſita ei opera diſcutit. Cardinalis Baronius tom. 3. Annalium, ſub annum 336. Quonam pacto (inquit dictus Cardinalis) ſub dictis Conſulibus potuit Athanaſius Alexandriâ ad Marcum Papam ſcripſiſſe, qui jam exul hoc anno agebat in Galliis? Et quænam ſub Conſtantino graſſatio Arrianorum contigit in Ægypto, cùm non Marci tempore, ſed multò poſt; quando Conſtantinus Georgium in locum Athanaſii ſubrogavit, paſſa ſit Eccleſia Alexandrina violentam Arrianorum vaſtationem? Sed & quonam pacto potuit decimo Kalendas Decembris ſcripſiſſe ad Athanaſium, cùm hoc ipſo anno Nonis Octobris reperiatur eſſe defunctus? Cùm enim Pontificem nonniſi octo menſes ſediſſe Hieronymus teſtetur in Chronico, has autem Epiſtolas citet Marianus Scotus, & pariter contendat, nonniſi octo menſibus ſediſſe Marcum Papam: quonam modo fieri potuit, eam datam eſſe ab ipſo Marco Epiſtolam, ſi jam ante ipſe ex humana vita deſierat?

14. *De Paſſione Imaginis D. N. Jeſu Chriſti, qualiter crucifixa eſt in Beryto civitate Syriæ*, li-

bellus ſpurius Latinè editus ſeptem capitibus conſtans, præmiſſis duabus narrationibus Græcis, ex vetuſtiſſimis manuſcriptis Codicibus Bibliothecæ Palatinæ, quòd illæ nec inter ſe conveniant, multò minùs cum Latina interpretatione veteri. Sed de toto hoc negotio, quod puerile mihi eſt, plura docebit te Cardinalis Bellarminus.

15. *Homiliæ ſeptem* ſtudio Lucæ Holſtenii erutæ ex diverſis Bibliothecis, & Latinè redditæ, ita mihi languidæ, humileſque ſunt, ut magno Athanaſio doctis viris indignæ prorſus videantur. Has ego ſemel atque iterum legi, ſed pueriles valde nihilque veteris ſucci continere adverti.

16. Extat præterea quæ creditur ab eodem ſancto Athanaſio elucubrata *ſanctæ Syncleticæ Vita*, quam ad diem quintam Januarii, vulgarunt Latinè tantùm ex interpretatione Davidis Colvilli Scoti, R R. P P. Joannes Bollandus & Godefridus Henſchenius Soc. Jeſu Theologi. Hanc verò teſte Nicephoro Calliſto lib. 8. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ cap. 40. eadem ratione ſcripſit, quâ vitam ſancti Antonii ſcripſerat: ut ſicut in hoc viri, ita in illa haberent mulieres, quod imitari aſſiduè poſſent. Illam autem Græcè & Latinè ex manuſcripto Codice Regis Chriſtianiſſimi Bibliothecæ, edidit Joannes Baptiſta Cotelier profundæ eruditionis Theologus, & linguæ Græcæ Profeſſor Regius, tom. 1. pag. 201. *Veterum ſuorum Monumentorum Eccleſiæ Græcæ*, in 4°. Pariſiis anno 1677. apud Franciſcum Muguet, ſub ſigno Adorationis Regum. Habet ille ſanctum Athanaſium Auctorem, ſi credimus Codici manuſcripto Vaticano 825. teſtibus Holſtenio in Animadverſis in Martyrologium Romanum, & Exemplari Bibliothecæ

Scorialensis, cujus mentio fit ab Alexandro Barvoëtio in Catalogo illius Bibliothecæ, ac ex quo manavit Latina interpretatio Davidis Colvilli, quam edidit ad 5. Januarii Joannes Bollandus, de Ecclesia optimè meritus. Quia tamen idem Holstenius eruditissimus vir, addit in alio Codice vetustissimo Bibliot. Vaticanæ Cryptaferratensi 1589. eam vitam assignati Polycarpo Ascetæ, & Codex Regiæ Bibliothecæ non præfert nomen Scriptoris, res in dubio relinquitur. Fatendum quidem est, non indignum esse opus doctrinâ & pietate sancti Athanasii, licet in Scriptore tanta sit affectatio ad comparationes in quemque operis sui paragraphum inducendas; cujus nullum extat in aliis genuinis Divi Athanasii Operibus exemplum, ut ob solam hanc infantilem affectationem Athanasio abnegem, tribuamque Polycarpo Ascetæ.

17. Denique sub nomine sancti Athanasii in Codice Regularum Lucæ Holstenii qui Parisiis in 4°. anno 1663. apud Ludovicum Billaine, appendice ad dictum Codicem fol. 2. habetur Latinè tantùm *Athanasii liber de Observationibus Monachorum*, & fol. 8. *ejusdem exhortatio ad Sponsam Christi*, ex vetustissimis manuscriptis Codicibus: Opuscula non indigna Magno Athanasio, colendaque ob veterem eorum Latinam versionem.

CÆSARIUS frater sancti Gregorii Nazianzeni, 369.
quem ipse defunctum oratione celebri laudavit, quæ est inter editas num. x. cujusque meminerunt Photius in Bibliotheca Cod. 210. Nicephorus Callistus lib. 12. cap. 24. & Suidas. Obiit 369. die 25. Februarii. Extant sub ejus nomine editæ anno 1626. in 4°. ab Helia Ehingero Augustanæ Bibliothecæ Præfecto *Quæstiones Theologicæ &*

Philosophica num 78. Græcè & Latinè ex interpretatione Joannis Leunclavii, quem emendavit atque supplevit. Item in magna Bibliotheca Parisiensi veterum Patrum anni 1644. tom. XI. pag. 545. habentur *ejusdem Quæstiones Græco-latinæ* num. 195. in Dialogos quatuor transformatæ, ex Auctario anni 1624. R.P. Frontonis Ducæi Societatis Jesu, qui primus omnium Græcum textum edidit ex manuscripto Codice nobilissimi viri Francisci Olivarii Abbatis. Sanè harum quæstionum sub nomine Cæsarii fratris sancti Gregorii Nazianzeni extant manuscripta Græca Exemplaria in multis Bibliothecis, ut in Regia Gallica, in Bavarica serenissimi Ducis num. 102. hoc titulo: *Cæsarii fratris sancti Gregorii Theologi Solutiones Quæstionum* 195. *Theologicarum, quas illi proposuerunt Constantius, Theocharistus, Andreas, Gregorius, Domnus, Isidorus, Leontius.* Item in Augustana num. 74. cum eodem titulo, quamvis pauciores inveniantur, forsitan est tantùm *lxxviii.* quas Elias Ehingerus Augustanæ Præfectus Bibliothecæ anno 1626. in 4°. edidit; at in Catalogo Bibliothecæ Monasterii quod Insula Pathmos in mari Ægæo habet, quem refert Antonius Possevinus ad calcem Apparatus sacri pag. 42. *Interrogationes propositæ à diversis Cæsario Gregorii Theologi fratri, cum responsionibus sunt ccxxi.*

Circa has quæstiones, duo aut tria maximè vellem observari. 1. Est ex Photio, earum auctorem videri potiùs esse sanctum Gregorium Nazianzenum, qui hac ratione voluerit nomen fratris sui posteritati commendari. 2. Dialogos illos eandem cum similibus Eclogarum libris aleam subiisse, hoc est, infarta esse ab Interpolatoribus quæ-

dam Gregorii Nysseni, Maximi Abbatis, aliorúmque Patrum posterioris ævi segmenta : quò factum est, ut illorum auctor Cæsarius à quibusdam rejectus fuerit post annum 700. à Christi Natalibus, quod adnotasse juvat. 3. Manuscriptos Codices maximè varios esse in numero quæstionum & responsionum, ut constat ex prædictis, éstque inditium incerti Scriptoris.

Basilius re & cognomento Magnus, decursis in urbe Atheniensi studiorum spatiis, ad philosophandum solitudinem aptiorem ratus, in Eremum cum *Gregorio Nazianzeno* sese contulit, quo nemo illi conjunctior ob studiorum animorúmque similitudinem, ac nec fratrum quidem suorum ullus carior. Habuit fratres duos ob morum probitatem & doctrinam inclitos, *Gregorium* & *Petrum*, illum Nyssæ, hunc Sebastæ Episcopum; aliosque duos anonymos Monasticen professos, cum sororibus quæ sæculum & ipsæ nuntio remisso abjecerunt. Cæterùm sanctus Basilius Eusebio defuncto anno 370. Cæsariensis creatus Episcopus, cùm annis octo & mensibus aliquot præfuisset, anno ineunte 379. Kalendis Januarii in Domino obdormivit, Martyrologio Romano, & Menologio Græcorum, ad eundem diem adscriptus. Ex veteribus plerique omnes doctrinam & eloquentiam Divi Basilii extollunt, ejusque honorificam mentionem habent; sanctus Hieronymus in Chronico & in Catalogo cap. 16. sanctus Gregorius Nazianzenus epistolâ 8. 38. & in Oratione quam de laudibus ejus habuit, & alibi. Theodoretus libro 4. Historiæ Ecclesiast. cap. 19. & præfatione in Cantica Canticorum, sancti Augustinus & Gaudentius, Photius in sua Bibliotheca Codd. 128.

379.

141. 142. 143. 144. 191. Philoſtorgius in ſua Hiſtoria Eccleſiaſtica, Suidas, & alii. Bellarminus Latinam Baſilii operum editionem anni 1540. exhibuit, & Labbeus Græco-latinam Pariſienſem anni 1618. duobus tomis in fol. Nos ultimam Pariſienſem Græcè & Latinè 3. in fol. tomis anno 1638. apud Claudium Sonnium, viâ Jacobæâ, ſub ſcuto Baſileenſi.

Tomo 1. continentur,

Tomo 2.

Tomo 3.

Epiſtolæ ſancti Baſilii Magni, & Gregorii Theologi ccxiv. pag. 41. & ſeqq.

Aliæ Epiſtolæ ſancti Baſilii ccxiv. interprete Richardo Montacucio, 230. & ſeqq.

Conciones Morales xxiv. de Vita & Moribus Chriſtianis, à Simeone Magiſtro & Logotheta ex libris ſancti Baſilii Magni excerptæ, pag. 445.

Sancti Baſilii libellus de Grammaticæ exercitatione, 592.

Epiſtola conſolatoria in adverſis, 613.

De laudibus Eremi, 621.

Admonitio ad filium ſpiritualem, 624.

Notæ & variantes Lectiones, quibus varia loca emendantur, 633.

Commodiùs autem, meo quidem judicio, in proxima editione, ſic omnia ſancti Baſilii Cæſarienſis Archiepiſcopi opera diſtribuerentur in tres tomos, quorum primus eſſet *Homiliarum*; ſecundus *aliorum ejuſdem librorum & tractatuum*; tertius *Epiſtolarum*, additis ad ſingulos tomos quæ noviſſimè ſub nomine ſancti Baſilii edita ſunt, opuſculis, hoc ordine.

Tomus I. Homiliarum.

Hom. ix. in Hexaemeron ex interpretatione Joannis Argiropyli, & recognitione Godefridi Tilmanni Carthuſiæ Pariſienſis Monachi.

Eædem Hom. ix. in Hexaemeron, quæ Græcè & Latinè Euſtathio interprete ad Syncleticam Diaconiſſam leguntur in magna Bibliotheca Veterum Patrum Editionis Pariſienſis anni 1644. tomo I. pag. ſeu fol. 1467. ex interpretatione Vetuſtiſſima, de qua Caſſiodorus.

Hom. xvii. in quoſdam Pſalmos, 107.

Hom. xxxi. de diversis argumentis, 276. quibus addere potes Homilias Morales tomi secundi. Homiliam seu sermonem de abdicatione rerum, tomo 2. pag. 370.

De Cultu sive Exercitatione Monastica, pag. 382.

Ascetica, seu de Institutionibus Monachorum sermones duos, pag. 508. & 515,

Denique post sermones duos *de Jejunio*, p. 276. & 286. Homiliam seu sermonem de eodem, quem cum altero *in Proverbiorum caput 6.* ex manuscriptis Codd. Regio & Colbertino, edidit Joannes Baptista Cotelier Societatis Sorbonicæ Theologus, & linguæ Græcæ Professor Regius, tom. 1, pag. 28. & seqq. veterum Monumentorum Ecclesiæ Græcæ, apud Franciscum Muguet anno 1677. Parisiis in 4°.

Tomus II. Librorum ac Tractatuum.

Adversus Eunomium hæreticum lib. v. tom. 1. pag. 695.

De Baptismo libri duo, ibidem pag. 548.

De vera & illibata Virginitate Liber, pag. 609.

Commentarius in Isaiam Prophetam, pag. 1. tomi secundi.

De Spiritu sancto ad Amphilochium Liber, pag. 297.

Prologus Asceticorum & Ethicorum, pag. 366. cum opusculis de vera ac pia Fide, pag. 384. & de judicio Dei, pag. 392. ad proëmium Ethicocorum spectantibus, inde ipsa Ethica, pag. 405. cum indiculo præcedente.

Regulæ fusius disputatæ, pag. 525.

Regulæ breviùs seu compendiosè expositæ, p. 608. Has porrò Regulas ex veteri translatione

Latina Ruffini Aquileienſis Presbyteri, cum prologo ad Urſeium Abbatem, habes in Collectione Regularum Holſtenii parte prima, fol. 95. & ſeqq.,

Conſtitutiones Monaſticæ, pag. 745.

Animadverſiones in Canonicos peccantes, pag. 740. cum pœnis in Monachos delinquentes, pag. 804. incerti Authoris, quæ inſcriptione carentes inter Baſilii Scripta repertæ ſunt, ſed quas alii opinantur eſſe ipſius ſancti Baſilii.

Tomus III. Epiſtolarum & aliorum adjunctorum.

Epiſtolæ ſub nomine ſancti Baſilii cccexxxij. de quibus ſupra egimus, quibus addantur *Epiſtolæ xij. mutuæ Baſilii, Apollinaris & Libanii.* quas ex variis manuſcriptis Codicibus Bibliothecæ Regis Chriſt. edidit Joannes Bap. Cotelier, de quo jam ſupra, T. 2. p. 84. & ſeqq. veterum Monumentorum Eccleſiæ Græcæ apud Franciſcum Muguet, anno 1681. Pariſiis in 4°. Item Amphilochii Baſilio pag. 99. quæ xij. eſt Baſilium reſpectans.

Liturgia ſancti Baſilii Græcè & Latinè ex Interpretatione Gentiani Herveti Aurelianenſis, Canonici Remenſis tom. xij. pag. 382. Magnæ Bibliothecæ Veterum Patrum editionis Pariſienſis anni 1644. & in Auctario Græco-latino Frontonis Ducæi anni 1624. tom. 2. ex editionibus Græca Pariſienſi Guillelmi Morellii ann. 1560. & Veneta, apud Alexandrum Bruciolum an. 1548. *ejuſdem Liturgia* Latinè tantùm, tom. 6. ejuſdem Bibliothecæ, pag. 1.

Alia Liturgia, ex Arabico converſa à Victorio Scialagh Accurenſi Maronita, è Monte Libano, ibidem col. 75.

Anaphora ejusdem, ex Syriaca lingua traducta per Andræam Masium Bruxellensem, ibidem columnâ 13.

Precatio quâ idem sanctus Basilius solebat uti apud Deum, antequam sacra operaretur, ibidem col. 22.

Admonitio sancti Basilii ad filium spiritualem, latinè tantùm, pag. 624. Habetur autem eadem Admonitio ex veteri Manuscripto latino, antiqui Interpretis Anonymi, sed ordine aliquantulum meliori, in appendice ad Codicem Regularum Lucæ Holstenii, pag. 20. Impressus Codex in 4°. Parisiis anno 1663. apud Ludovicum Billaine in Aula Palatii.

Conciones Morales XXIV. de Vita & Moribus Christianis, à Simeone Magistro & Logotheta, excerptæ ex libris sancti Basilii Magni. Hic meo quidem sensu rectus ordo operum sancti Basilii, qui meliorem inveniet, hic sanctum Doctorem honorabit.

393. QUINTUS JULIUS HILARION scripsit Latinè *Chronicon* seu *libellum de Duratione mundi*, in quo libello dicit se scripsisse librum de die Paschatis, qui interiisse videtur. Libellus *de Duratione mundi* editus primùm à Petro Pithæo Trecensi, unde postea in Supplementum primæ editionis Bibliothecæ Veterum Patrum anni 1575. immissum est, quod anno 1579. impressum Parisiis; denique in secundam ejusdem editionem, quæ anno 1589. prodiit ibidem apud Michaëlem Sonnium, viâ Jacobæâ, sub Scuto Basileensi. Putatur scripsisse Cæsario & Attico Consulibus, hoc est, anno Christi 397. sed cujus nullus Antiquorum mentionem facit, quod mirum est.

EVAGRIUS ſancti Hieronymi comes, tum Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopus poſt mortem Paulini Epiſcopi anno 389. creatus, vixiſſe creditur uſque ad annum 392. De eo Socrates Hiſtoriæ libro 5. cap. 15. Hiſt. & Caſſiodorus Tripartitæ l. 9. cap. 26. ſanctus Hieronymus in Catalogo cap. 125. his verbis: *Evagrius Antiochiæ Epiſcopus, acris ac ferventis ingenii, cùm adhuc eſſet Preſbyter, diverſarum hypotheſeon tractatus mihi legit, quos necdum edidit: vitam quoque Beati Antonii, de Græco Athanaſii in ſermonem noſtrum tranſtulit.* Errant Sixtus Senenſis, & Trithemius, dum Evagrium Epiſcopum Antiochenum & Evagrium Monachum ſancti Macarii Ægyptii diſcipulum Origeniſtam, conflant in unum. Extat vita ſancti Antonii Abbatis ab Evagrio Antiocheno Epiſcopo latinè reddita, in Vitis Patrum à Balthazare Moreto Typis Plantinianis anno 1628. Antuerpiæ in fol. editis, cum Notis Heriberti Roſvveidi, 393.

EVAGRIUS Ponticus ſancti Macarii Ægyptii, & alterius Alexandrini dicti diſcipulus. 395. Juxta Caſſiodorum Hiſtoriæ Tripartitæ lib. 8. cap. 1. è civitate Iberorum quæ circa Euxinum ſita eſt in Ponto Amaſiæ vel Helenopoli, quem ſanctus Hieronymus Hyperboritam appellat, Preſbyteri filius erat, Lector ordinatus à ſancto Baſilio Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopo ad Argæum, tum à ſancto Gregorio Nazianzeno ad Diaconatum promotus, ejuſque factus Archidiaconus. Lapſus eſt in Origenis Sectam ab anno 379. Dydimo docente, ſed cùm Conſtantinopoli fungeretur munere Diaconi, ibi pertentatus ab uxore cujuſdam ex Præfectis & viſu territus, cogitur excedere divino impulſu. Inviſit itaque Melaniam ſe-

niorem Hierosolymis versantem, eique adhæsit; cùmque in morbum incidisset, Melania induit eum habitu, ut Palladius asserit, monastico, & dimisit ad montem Nitriæ, ubi per biennium commoratus est: tum abiit in solitudinem, ibique annos quatuordecim in celliis vixit, insistens jejuniis & orationibus, longámque complevit ætatem. Scripsit plures libros, de quibus ejusque virtutibus loquuntur Socrates lib. 4. Historiæ capite 18. Cassiodorus libro 8. Historiæ Tripartitæ cap. 1. ferè per totum, Gennadius libro de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 11. ubi asserit plerasque lucubrationes Evagrii Monachi è Græco in Latinum esse à se conversas, quem appellat *continentissimum & eruditissimum virum.* De eodem Evagrio habet multa Hieronymus in Epistola ad Ctesiphontem contra Pelagianos. Et in vitis Patrum libr. 2. cap. 27. extat vita Evagrii Pontici, qui ibidem *à Spiritualium rerum scientiâ & incredibili abstinentiâ* supra modum commendatur; quas quidem laudes Evagrium ipsum de se texuisse non est vero simile. Dicti porrò libri in editione Moretiana secundi & tertii Auctor sive Interpres, fuit Ruffinus Aquileiensis Presbyter, ut Prologomeno x. ad vitas Patrum Heribertus Rosvveidus docet.

Scripsit Evagrius *librum unum de octo Vitiositatibus*, quem cum antiqua translatione Gennadii nostri vel Ruffini edidit Græcè & Latinè Parisiis in 4°. post vitam sancti Joannis Chrysostomi, Emericus Bigot Doctus Rotomagensis, anno 1680. apud Viduam Edmundi Martini, viâ Jacobæâ, sub Sole aureo, de quo, verbo *Palladius*. Item *sermonem dogmaticum de sancta Trinitate ad eos qui Monasticam vitam degunt in patria, dum essent*

esset Constantinopoli cum sancto Gregorio Nazianzi Episcopo: quem Græcè & Latinè edidit pag. 358. Niliacorum opusculorum, de quibus infra, Josephus Maria Suarez, Episcopus olim Lucionensis, Romæ ex typographio Barberino anno 1673. Item sententias, *quæ ad Monachos & Anachoretas pertinent*, quas Gennadius interpretatus est, uti *libellum ad Virgines Deo devotas, seu doctrinam aptam vitæ communis Cœnobitis*, ex ejusdem interpretatione, ut ipse testatur. Hæc opera vocat Suidas in Lexico historico *Commentarium in Proverbia Salomonis*, eo maximè quòd in iis imitetur librum Proverbiorum Salomonis, ut constat legenti utrumque, Latinè tantùm ex veteri hac interpretatione positum in appendice Regularum Holstenii, pag. 34. ex Codice manuscripto Floriacensi, de qua supra in *Antonio* & aliis veterum Regularum Auctoribus. Item *Capitula gnostica* 61. quæ forsitan Commentarium gnosticum vocat Socrates Historiæ Ecclesiasticæ lib. 4. cap. 18. & quæ Evagrio tribuuntur in Cod. Barberino & in Vaticano 653. quamvìs in Vaticano alio 1434. anepigrapha existant, ut appictum est ad oram Codicis Barberini, unde ea exscripsit dictus Suarez, transtulitque. Hæc nos ex Josepho Suare in Indice Operum sancti Nili, absque præjudicio eorum qui plura cognoverint de Scriptis Evagrii Pontici. 595

GREGORIUS NYSSENUS Episcopus, frater fuit sancti Basilii Magni, quem perperam Emesenum Honorius Augustodunensis, & Joannes Trithemius in Catalogis appellant, quem veneranda Ecclesiæ antiquitas eximiè coluit laudibúsque extulit, quem sequentibus sæculis Theologi, tam

Græci quàm Latini ad confirmanda orthodoxæ fidei dogmata testem certissimum adhibuerunt: quippe qui in iis quæ ad fidem pertinent, nulla in re à Basilio, ut inquit etiam Cardinalis Bellarminus, dissenserit. Vitam ejus, studia, res gestas præsertim pro fide Catholica, nemo quidem unus per Historiæ seriem (quemadmodum fit in aliorum vitis) pertexuit, quod sciam. At quæ sanctus Gregorius Nazianzenus in Oratione ad eum habita commemorat, tot & tanta sunt, ut instar historiæ esse queant. Theodoretus autem lib. 4. cap. 28. & in Polymorpho Dialogis 1. & 2. sanctus Hieronymus cap. 129. de Scriptoribus Ecclesiasticis, Socrates lib. 3. cap. 8. lib. 4. capite 21. & lib. 5. cap. 9. Sozomenus lib. 7. c. 10. Photius Bibliothecæ Codd. 6. & 7. Leo Sapiens Orientis Imperator Constitutione 88. ubi eum vocat dulcem & illustrem Ecclesiæ fontem, Suidas in Lexico, Nicephorus Callixtus lib. 11. cap. 29. & lib. 12. cap. 13. Honorius Augustodunensis libelli 1. cap. 129. & Martyrologium Ecclesiæ Romanæ præter recentiores; ut Raphaël Volaterranus, Joannes Trithemius & alii, honorificentissimè de ejus vita, doctrina, eloquentia, tanquam patre aliorum sanctorum Patrum loquuntur. Atque cùm idem Nazianzenus varias ad eum Epistolas scripserit, nimirum 34. 35. 36. 37. 42. 43. 95. & 142. ex his elici potest, quid de eo vel dicere, vel sentire possimus. Sanè quod is ipse Nyssenus sub Valente Imperatore actus sit in exilium, quodque hoc demortuo destinatus sit ab Antiochena Synodo ad instaurandas Orientales Ecclesias, & ab Synodo Oecumenica Constantinopolitana, sub Theodosio habita, ad visitandas Arabiæ Ecclesias;

dignus autem fuerit, ut inter præcipuos fidei Catholicæ propugnatores sanctione etiam imperiali laudaretur, maxima sunt, quæ nos provocent & ad ejus Scripta legenda, & ad imitandam in fide fortitudinem. Vixit dudum in Episcopatu, obiitque die 9. Martii anni 395. vel sequentis, cujus diem mortis anniversarium Latini 9. die Martii, Græci in Menologio quarto Idus Martii cultu unanimi concelebrant. Agunt ad plenum de Scriptis ejus, variisque eorum editionibus Antonius Possevinus in Appararu sacro, verbo *Gregorius Nyssenus*; Bellarminus & Labbeus, uterque in opere suo, *de Scriptoribus Ecclesiasticis*. Omisit tamen hic ultimus perfectissimam atque ultimam omnium Divi Gregorii Nysseni Operum editionem Græco-latinam 3. in fol. tomis factam Parisiis anno 1638. apud Ægidium Morellium, quem hic repræsentabo, aliis alibi allegatis.

Tomus I.

Hexaemeron sive Historia de opere sex dierum, pag. 1.

De hominis Opificio, pag. 44.

In ea Scripturæ verba, *Faciamus hominem ad imaginem nostram*, Oratio I. 139.

In hominis creationem Oratio II. 153. Porrò Dionysius Abbas Romanus, cognomento Exiguus, qui circa annum 533. floruit, transtulit è Græco in Latinum, *librum sancti Gregorii Nysseni de Opificio hominis*. quem dicavit Eugippio Abbati, quæ versio primùm typis vulgata est Basileæ anno 1561. tum Coloniæ anno 1573. sed utrubique absque epistola translatoris Eugippio Presbytero inscripta, immò etiam absque versione præfationis Gregorii Nysseni, quas exhibet Joannes Mabil-

lon tom. 2. Analectorum suorum, pag. 1. ex manuscripto Codice Abbatiæ Corbeiensis. Hæc autem antiqua Dionysii Abbatis translatio convenit optimè primæ editioni futuræ Operum sancti Gregorii Nysseni, facta nimirum à docto viro atque antiquo.

De vita Mosis, sive de vita perfecta liber, 167.

Tractatus prior in Psalmorum inscriptiones, 177.

Tractatus posterior, qui est de inscriptionibus Psalmorum, 291.

In sextum Psalmum de Octava, 367.

In Ecclesiastem Conciones octo, 373.

In Cantica Canticorum explanatio perfecta, 468.

De Oratione Dominica Homil. quinque, 712.

De vita Beata comparanda, sive de Beatudinibus Orationes octo, 762.

Est autem advertendum Petrum Possinum Soc. Jesu Tholosanum, Theologum doctissimum, de sanctis Patribus evulgatis optimè meritum, in prologo ad *Thesaurum Asceticum*, quem in 4°. evulgavit Tholosæ hoc anno 1684. apud Guillelmum Bosch, asserere haberi apud se proximum editioni integrum Commentarium D. Gregorii in Ecclesiastem, quem tantùm mutilum & imperfectum hæc editio nobis exhibet, illúmque transcriptum ex manuscripto Codice Romano.

Tomus II.

In illud Apostoli 1. Corinth. 15. *Quando sibi subjecerit omnia, tunc etiam ipse Filius subjicietur ei, qui ipsi subjecit omnia.* 6.

Ex quæstionibus de eo, quid sit ad imaginem

Tomus III.

Possent autem commodiùs omnia sancti Gre-

gorii Nysseni Opera distribui in duos tomos, quorum primus esset Tractatuum majorum & Commentariorum, secundus verò Orationum quas habet multas & Epistolarum, aliorumque minorum Operum.

395. MARCUS Eremita, qui & Exercitator dictus est, sub Imperatore Theodosio seniore vixit, ex Palladio in Historia Lausiaca, qui eum jam Centenarium invisit. Sozomenus autem & Nicephorus Callixtus de eo ejusque Scriptis honorandam mentionem faciunt. Sozomenus lib. 6. Historiæ Ecclesiasticæ cap. 29. *Marcum* (inquit) *ferunt etiam in ætate juvenili admodum fuisse placidum, prudentem, & sanctarum Scripturarum memorem: denique usque adeò Deo carum, ut Macarius affirmaverit, quòd cùm Presbyter Cellinorum esset, abs se nunquam acceperit, quæ Sacerdotes initiatis ad mensam sacram dare docet: sed Angelus ei dederit, cujus se manum ad juncturam usque tantùm vidisse dixit.* Nicephorus verò, *ipse quoque* (inquit) *Marcus in Monastica vita priùs versatus, multa post se reliquit Scripta. Eorum qui ad nos pervenerunt, libri octo sunt, universalium affectionum numerum æquantes; & alii triginta & duo, in quibus vias totius Asceticæ vitæ omnes persequitur: ad quæ loca secedendum, & quomodo ad voluntatem Dei gressus dirigendi sint: quomodo etiam homo Dæmonum tentationes superet, mentémque repurget, atque ad veterem dignitatem progrediatur, ut cum Deo cœleste institutum sectatus, vivat.* Eorumdem Operum mentionem habet Photius in sua Bibliotheca Cod. 200. quorum plurima Latinè reddita ex MS. Cod. Bibliothecæ Regiæ, qui ibidem extat, à Joanne Pico Parisiensi Classium Inquisitoriarum Præside, de

cujus versionis censura vide Bellarminum & Joannem Mariam Brasichellanum, qui in Romano Indice anni 1607. tom. 1. pag. 173. & seqq. observat hæc opera cautè esse legenda, & non pauca arguit in isto Auctore, quisquis tandem ille fuerit. Posset facilè conferri Latina translatio cum manuscriptis Codicibus Bibliothecæ Regiæ, & edi cum textu Græco, cujus adhuc manuscripta exemplaria in aliis Bibliothecis, ut in manuscriptis Codicibus Bessarionis Cardinalis, quos habet Respublica Veneta; & in Bibliotheca serenissimi Bavariæ Ducis num. 88. ubi *Marci Monachi Sermones decem*, cum Dorothei Abbatis Sermonibus seu Institutionibus, cum Isaïæ Abbatis Presbyteri & Anachoretæ Sermonibus xxviij. cum capitibus centum de perfectione Diadoci Photices in veteri Epiro Episcopi. Marcus porro noster est distinguendus ab alio, qui floruit tempore Leonis Philosophi Imperatoris, hoc est, cica annum 900. qui Imperatorem illum saucium curavit, eique decem adhuc vitæ annos prædixit, ut Joannes Curopalata, Cedrenus, Zonaras, aliique Græci Scriptores narrant.

Ticonius natione Afer, quem sanctus Augustinus Donatistam fuisse affirmat, scripsit multa, de quibus Gennadius lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 18. & post eum Honorius Augustodunensis lib. 2. cap. 18. Habemus ejus opusculum *De septem Regulis ad investigandam & inveniendam intelligentiam Scripturarum*, in Bibliotheca veterum Patrum, Parisiensis primæ editionis anni 1575. de qua jam sæpius, & in sequentibus omnibus. Agunt de Ticonio sanctus Augustinus lib. 3. De doctrina Christiana cap. 30. & lib. 2. Re- 395.

tract. cap. 18. Cassiodorus præfatione in Psalmos & lib. divinarum Institutionum cap. 9. & Isidorus lib. 1. de summo Bono, itemque Molanus in manuscripta Bibliotheca sacra. Hujus septem Regularum librum ad MSS. Codices collatum Andræas Schottus Antuerpiensis, Soc. Jesu, tom. v. Bibliothecæ Patrum anno 1618. publicavit. Floruit Ticonius, Theodosio & filio ejus regnantibus.

396. PHILO Carpathi Insulæ, quæ Asiatico tractui adjacet, Episcopus circa annum 396. floruit, de quo sufficienter agunt Bellarminus & Labbeus, occasione cujusdam Commentarii falsò ei adscripti. Huic igitur *Commentarium in Cantica Canticorum* ad Eustratium Presbyterum & Eusebium Diaconum Stephanus Salvatus Pisciensis Interpres attribuit, sed perperam. Verus enim Philonis hujus Commentarius, cum illa interpretatione veteri, cujus meminit Cassiodorus libro de divinis Institutionibus cap. 5. habetur MS. in Bibliotheca clarissimi viri Domini Emerici Bigotii Rotomagensis quem dare optat in lucem publicam.

400. ASTERIUS claræ Amasenorum Metropolis Episcopus, vir sanctitate, doctrinâ & eloquentiâ conspicuus, floruit ad finem quarti sæculi, sancto Chrysostomo æqualis. Prædecessorem habuit Eulalium, cujus mentio apud Sozomenum libro 7. Historiæ Ecclesiasticæ cap. 2. successorem verò Palladium unum è Patribus Ephesinæ Synodi. Scripsit multa, nota etiam antiquis, Concilio Generali septimo, Adriano Papæ, Nicephoro Constantinopolitano, Photio, auctoribus Catenarum & aliis. Non pauca edita fuerunt, tum separatim, tum in Bibliothecis sanctorum Patrum, tum alieno nomine alibi. Consule inter recentiores præser-

tim Antonium Possevinum in Apparatu sacro, Bellarminum & Labbeum de Scriptoribus Ecclesiasticis, utrumque *in Asterio*; hunc *in Gregorio* quoque *Nysseno*, cujus Homiliæ seu Orationes quinque ex Interpretatione Philippi Rubenii J. C. Antuerpiensis Græcè & Latinè editæ tum seorsim in 4. Antuerpiæ anno 1608. tum tom. 2. Auctarii ad Bibliothecam veterum Patrum anni 1624. Collectore Frontone le Duc Soc. Jesu, & tom. 13. pag. 591, magnæ ejusdem Bibliothecæ Parisiensis anni 1644. Item Orationes septem aliæ, in Auctario Græco-latino ad postremam Bibliothecæ veterum Patrum editionem Parisiensem, edito duobus tomis in fol. anno 1648. curâ & studio Francisci Combefis Burdegalensis Ordinis Fratrum Prædicatorum, & in Auctario altero ejusdem Auctoris Combefii, edito in fol. anno 1672. Parisiis, pag. 538.

Addo autem aliquas haberi Homilias ad Asterium pertinentes inter opera sancti Gregorii Nysseni, de quo supra: nempe tomo 2. pag. 132. *in Mulierem peccatricem, vel in alios qui duriùs & acerbiùs alios judicant atque condemnant, quique conversione indigent & pœnitentiâ*: hunc enim tanquam Asterii refert atque delibat Photius in sua Bibliotheca, Cod. 271. *in principium jejuniorum* Ibidem pag. 247. quam etiam velut ejusdem Asterii refert ac delibat Photius loco citato. Denique *in sanctum Protomartyrem Stephanum*. Ibidem tom. 3. pag. 354. de qua pariter Photius citatus. Item *Homilia in Psalmum quintum*, sub nomine Asterii legitur in Codice manuscripto Bibliothecæ Regiæ, num. 2402. quæ etiam extat Græcè impressa apud Chrysostomum Henrici Savillii tom. 7.

num. 65. pag. 431. Denique ex eodem manuscripto Regio, Joannes Baptista Cotelier profundæ eruditionis Theologus & Regius linguæ Græcæ Parisiis Professor, edidit *septem Orationes sive Homilias sancti Asterii in Psalmos* v. vi. & vii. tom. 2. pag. 1. & seqq. *Veterum Monumentorum Ecclesiæ Græcæ*. quæ in 4°. duobus tomis edita Parisiis anno 1681. apud Franciscum Muguet. Plura autem habet de his Homiliis in suis Notis pag. 516. ubi eas asserit & rectè probat esse Asterii, tam ex auctoritate Ms. Cod. quam Catenarum veterum eas sub nomine Asterii allegantium.

Vixit Asterius Amaseæ in Ponto Episcopus anno circiter 400. à Christi Domini Natalibus, ut colligitur ex Orationibus de Calendis & adversùs avaritiam, ubi meminit eorum quos Julianus Apostata Imperator ad fidem negandam induxerat: *etiamnum recentia & nostræ ætatis, cum enim Imperator ille &c.* Citatur in Nicæna II. Synodo Actionibus 4. & 6. ab Hadriano I. Papa libro de Imaginibus, à S. Nicephoro Constantinopoliano, in 1. & 2. Antirrheticis, à Photio Cod. 271. Myriobibli, aliisque. Diversus porro fuit tum ab Asterio Arrianæ factionis Philosopho, quem constat ex sancto Hieronymo cap. 94. libri de Script. Ecclesiasticis sub Constantio Imperatore, scripsisse in Psalmos, Evangelia & Epistolam ad Romanos, quique notus Socrati, Sozomeno cæterisque Historiæ sacræ Scriptoribus, imò & sancto Athanasio in libro de Synodis. Item alius ab Asterio Petræ in Arabia Episcopo, qui unà cum Acacio legatione functus est ad sanctum Julianum cognomento Sabam, teste Theodoreto in Philoteo seu Religiosa Historia cap. 2. & ex Arriano factus

Catholicus, sanctorumque Athanasii atque Eusebii Versellensis æqualis, in Africam à Constantio Imperatore relegatus, ibidem occubuit; cujus in Martyrologio Romano memoria ad diem x. Junii.

MARCUS Gazæ in Palestina Diaconus, vixit sub annum quadringentesimum-tertium, & fide- 403
lissimè scripsit *Acta sancti Porphyrii Gazensis Episcopi & Martyris*, relati in fastos Romanos ad diem 26. Februarii. Acta illa græcè apud Metaphrastem, latinè apud Laurentium Surium extant.

PAULINUS sancti Ambrosii olim Diaconus, 410
de quo sic Isidorus libro *De Viris illustribus cap.* 4. *Paulinus Presbyter explicuit in benedictionibus Patriarcharum triplici intelligentiæ genere libellum satis succincta brevitate compositum. Idem etiam petente Augustino conscripsit Ambrosii vitam, signis florentem atque doctrinis, & meritis Apostolorum non imparem. Si quidem & Constantius Episcopus Germani vitam contexuit obitumque Paulini Uranius edidit.* Hæc sanctus Isidorus. Opusculum *De Benedictionibus Patriarcharum* est illud ipsum quod habetur sub nomine & inter opera Ruffini Presbyteri, sed illud Paulini hujus non est, neque alterius Paulini Nolani Episcopi, imò Rufinum habet Aquileiensem auctorem, inter cujus opera est impressum. Deceptus itaque est Isidorus, ex eo quod dictum Rufini opus instante Paulino Nolano compositum atque eidem transmissum, Paulini esse crediderit. Vita autem *sancti Ambrosii à Paulino ejus olim Diacono scripta* solet præmitti omnibus editionibus Ambrosianorum operum. Idem Paulinus obtulit *libellum Zozimo Papæ in gratiarum actionem, ob Pelagium & Celestium condemnatos*, quem habet ultima Collec-

tio Conciliorum Parisiensis anni 1671. tom. 2. pag 1578. Claruit anno 400. ad 420. & ultra; distinguendus cautè à duobus aliis Paulinis eodem tempore adhuc viventibus. Horum unus Paulinus Biterrensis, in Gallia Episcopus; de quo Aubertus Miræus in Auctario suo de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 63. qui sub annum 410. vixit, sub cujus nomine apud Cardinalem Baronium in Annalibus Ecclesiasticis ad annum 418. extat *Epistola* enarrans signa terrifica Biterris effecta. Rosvveidus in notis ad Paulinum Nolanum, dubitat an huic Paulino Biterrensi non sit attribuenda elegans *Homilia in sanctum Genesium Martyrem Arelatensem*, quam Surius ad diem 25. Augusti edidit, & quæ inter Paulini Nolani opera legitur. Alter Paulinus Ausonii ex filio, vel (ut alii volunt) ex Fratre Hesperio Nepos, hoc etiam tempore extitit, qui ad annum usque vitæ suæ 83. pervenit; cujus *Eucharisticum Carmen* de vita sua legitur post Poëmata sancti Paulini Nolani, in Bibliotheca veterum Patrum editionis Parisiensis annorum 1575. & 1589. quas consule.

420. MARCELLUS Memorialis scripsit Severiano & Juliano *Acta Collationis Cartaginensis lib.* 3. quæ circa annum 411. habita fuit. Hanc è Ms. Cod. erutam primus edidit Papirius Massonus Gallus, quam correxit Petrus Pithœus Trecensis, habétque Collectio novissima Conciliorum Parisina anni 1671. tom. 2. pag. 1337. floruisse creditur circa annum 420.

420. SEVERUS SULPITIUS de cujus laudibus & Scriptis, Bellarminus & Labbeus in opere suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Possevinus *in Apparatu sacro*. Hujus Operibus sæpiùs impressis cum no-

tis etiam & Commentariis, addo duas insignes Epistolas ad sororem suam quas primus evulgavit Stephanus Baluzius tom. 1. Miscellaneorum suorum pag. 329. Itémque alias quinque in Spicilegio Lucæ Dacherii evulgatas ex Ms.Cod. tom. 5. pag. 532. magnum veteris ac venerandi Scriptoris Supplementum.

Pelagius natione Scotus, è Britannia oriundus, ex Orosio in Apolog. & sancto Augustino Epist. 106. ad Paulinum, ubi eum Britonem cognominatum esse ait, ut à Pelagio Tarenti distingueretur. Idem constat ex sancto Prospero, initio Carminis De ingratis, ubi eum Britannum Colubrum vocat: qui à sancto Hieronymo præfatione lib. 1. in Jeremiam Scotus dicitur, *& Scotorum pultibus prægravatus*: eo quòd ob gentis utriusque viciniam, Britanni etiam Scoti dicerentur. Professione Monachus fuit, ex sancto Augustino lib. De gestis Pelagii cap. 25. & lib. De Hæresibus cap. 88. non ex eorum genere Monachorum qui Cœnobiticam in Monasterio vel Eremiticam in desertis locis; sed qui Religiosam in suis ædibus vitam agebant, & sæculi contemptum modestiore corporis habitu, moribúsque profitebantur. Unde sanctus Augustinus ipsum *veluti Monachum* appellat. Nunquam sacris Ordinibus initiatus est, unde ipsum Zozimus Pontifex *virum Laïcum* vocat Epistola ad Aurelium, & sanctus Augustinus lib. de gestis Pelagii cap. citato Presbyterum vel Clericum fuisse negat. Neutiquam confundendus, (ut Baronius Vossius & Vsserius fecerunt) cum alio ejusdem nominis Monacho, cujus defectionem à fide luget, moresque pravos arguit sanctus Chrysostomus Epist. 4. ad Olympiadem. Ut enim ob- 420.

ſervat doctiſſimus Petavius lib. De Pelagianorum & Semipelagianorum Dogmatum Hiſtoriâ, hæc Epiſtola ſcripta eſt à S. Chryſoſtomo exule circa annum Chriſti 403. quo tempore etſi concepta eſſet à Pelagio hæreſis, nondum tamen palam innotuerat, maximè apud Orientem. Imo tunc Pelagius magnum ſanctimoniæ nomen ſuſtinebat, ut teſtatur ſanctus Auguſtinus eum vocans ſanctum lib. De peccatorum meritis & remiſſione cap. 1. quod opus contra ipſius doctrinam edidit anno 413 poſt damnatum ſcilicet in Concilio Carthaginenſi Celeſtium, anno 412. Credibile eſt eum poſtea in Paleſtina Monachum habitu factum, ubi cùm eſſet, adverſus gratiam Chriſti peſtilentiſſimum Dogma cum Diſcipulo ſuo Celeſtio concepit animo. Celeſtius qui prior in Africa palam hæreſim publicavit, anno 412. Carthagine damnatus fuit. Pelagius ſtilo primum à ſancto Hieronymo, poſt ab Auguſtino perſtrictus fuit, demum ab Innocentio I. Papa anno 417. menſe Januario, unà cum Celeſtio Eccleſiaſtica Communione privatus eſt. Eoſdem anno 418. Zozimus Innocentii in Pontificatu ſucceſſor, damnavit, & ſuo Edicto Honorius Imperator perculſit. Africani porrò Epiſcopi accepto Zozimi Decreto (in plenaria Synodo ut ſcribit Proſper) Epiſcoporum ccxiij. Carthagine Congregatâ contra Pelagianam hæreſim canones octo condiderunt, qui Milevitanæ in Numidia Synodo per errorem attribuuntur. Hæc Compendio dicta ſint, qui plura voluerit, legat Dionyſium Petavium in libro De Hiſtoria Pelagianorum & Semipelagianorum ex Theologicis Dogmatibus, Pariſiis in fol. tomis 5. anno 1644. apud Sebaſtianum Cramoiſy, Voſſium in hiſtoria Pelagiana Amſtelodami

Iodami in 4. anno 1655. Ufferium Archiepiſcopum Armachanum, Henricum de Noris Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini, qui amplis doctiſque voluminibus de ea re ſcripſerunt. Plurima etiam de Pelagii & Celeſtii doctrina, moribus, condemnatione, diſcipulis & impugnatoribus, Natalis Alexander Dominicanus *in ſelectis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Capitibus*, tom 1. ſæculi quinti articulis decem capitis 3. à pag. 57. ad 271. quem conſulas.

Scripſit Pelagius *Commentarium in Epiſtolas ſancti Pauli*, quem habes tomo 8. operum Divi Hieronymi impreſſum, & quem nonnulli ſancto Doctori perperam adſcripſerant. Conſtat autem eſſe Pelagii tam ex Auguſtino qui eum Pelagio attribuit variis locis, quam ex Commonitorio Marii Mercatoris auctoris contemporanei, quod legitur tom. 2. Conciliorum pag. 1512. Item *Epiſtolam* dedit *ad Demetriadem* Virginem tom. 9. eorumdem operum D. Hieronimi, ac poſt Epiſtolas D. Auguſtini, ſæpius impreſſam: denique *Libellum ſuæ fidei*, ad Innocentium Romanum Pontificem tom. 2. eorumdem Conciliorum pag. 1563. Hæc de Pelagii Scriptis, qui defunctus circa annum 418.

PALLADIUS natione Galata, Helenopoleos in Cappadocia Epiſcopus, Evagrii Pontici Diſcipulus, & Ruffini Aquileienſis Presbyteri æqualis atque amicus fuit, propenſior in Origenis ac Pelagianorum errores, obiit ſæculo Chriſti quinto poſt annum 410. aut etiam 418. Mentio illius apud S. Epiphanium Epiſt. ad Joannem Epiſcopum Hieroſolymitanum, quæ eſt 60. inter Hieronymi Epiſtolas, apud ſanctum Hieronymum in 420.

proœmio libri ad Ctesiphontem adversùs Pelagianos, Gelasium I. Papam præfatione in librum adversùs Pelagianos, Socratem lib. 4. historiæ Ecclesiasticæ cap. 18. Cassiodorum Historiæ tripartitæ lib. 8. cap. 1. Joannem Damascenum seu quemvis alium Auctorem libri, de iis qui in fide dormierunt; Nicephorum libro ij cap. 44. Possevinum, Vossium &c.

Hic anno ætatis 53. Episcopatûs 20. vitæ solitariæ 33. post lustratam & pedibus obitam Eremum, scripsit græcè *Historiam Lausiacam* (dicta autem est *Lausiaca*, quia ad Lausum virum illustrem & sacro Cubiculo Præfectum scripta fuit) quam habes latinè ex veteri interpretatione editam cum notis Heriberti Rosvveidi in Vitis Patrum Antuerpiæ in fol. annis 1615. & 1628. Item græcè cum Notis Joannis Meursii anno 1619. Lugduni Batavorum in 4. denique græcè & latinè cum notis Frontonis Le Duc in Supplemento græco-latino Bibliothecæ veterum Patrum editionis Parisiensis 1624. pag. 893. Sed quia multa in græco textu desunt ex defectu MSs. Codd. in illa Meursii ac Ducæi editione græca; Joannes Baptista Cotelier *in suis veteribus Monumentis Ecclesiæ Græcæ* anno 1681. Parisiis in 4. editis apud Franciscum Muguet tom. 2. pag. 341. addidit supplementum ejusdem textûs græci Historiæ Lausiacæ, collatum ad Ms. Cod. græcum 2466. Bibliothecæ Regiæ: & ad 3. MSs. Codd. Bibliothecæ Colbertinæ, unde integer prodire potest. Item scripsit tractatum *De gentibus Indiæ & Bragmanibus* græco-latinè ex Ms. Cod. Anglico per Eduardum Bissæum Londini 1665. in 4. *Item vitam sancti Joannis Chrysostomi* quam habes latinè tantùm inter ejus opera

græco-latina in fine 2. voluminis, ſcriptam per modum Dialogi inter Epiſcopum & Theodorum, unde quidam illam Theodoro adſcripſerant. Sed eandem græcè & latinè ex Ms. Cod. Bibliothecæ Florentinæ, quo olim uſus fuerat Ambroſius Camaldulenſis in interpretatione ſua, edidit Emericus Bigotius Doctiſſimus Rotomagenſis in 4. anno 1680. Pariſiis apud Viduam Edmundi Martini viâ Jacobæâ ſub Sole Aureo. Omiſit præfationem huic operi à Palladio præfixam, Emericus Bigot ob rationes quas Critici idoneas non cenſent, ideóque malæ fidei apud multos accuſatur, quod ingenuo homine litteratóque eſt indignum. Opus autem Palladii inſcriptum *Hiſtoria Lauſiaca* olim Romæ Ms. in Bibliotheca Sfortiana in claſſe Hiſtoricorum num. 93. tractatus *De gentibus Indiæ & Bragmanibus* Ibidem in claſſe Theologorum num. 106. *Vita ſancti Joannis Chryſoſtomi* Ms. in bibliotheca Imperatoria Vindobonenſi.

POLYCRONIUS Apameæ Epiſcopus, Theodori Mopſueſtiæ Epiſcopi frater, Diodori Tarſenſis Epiſcopi auditor, ſcripſit teſte Sixto Senenſi in Bibliotheca ſancta *Commentaria in Job & Ezechielem*, ex quibus multa Theodoretus Cyrenſis deſumpſit. Vixit ſub annum 420. de quo Baronius in Geſtis anni 433. Habetur ſub nomine Diaconi Polychronii *Commentarius in Eccleſiaſtem & in Cantica Canticorum* in Bibliotheca Bavarica num. 49. & 50. Itémque *Commentarii in Cantica* MSs. in Bibliotheca Galliarum Regia. Viderint curioſi Antiquitatum, an habeant ſæculum & mores Polychronii Apameæ Epiſcopi.

SEVERUS minoris inſulæ Balearis Epiſcopus, Aſclepiódoro & Mariniano Conſulibus, hoc eſt an-

no Christi 423. Circularem ad omnes Ecclesias Epistolam misit *de Judaeorum in ea Insula conversione déque miraculis ibidem factis ad Reliquias S. Stephani*, quas Paulus Orosius, quia in Hispaniam à Gothis obsessam transmittere non poterat, illic reliquerat. Ex Vaticana eam bibliotheca Baronius in Gestis anni 418. inter Annales edidit.

PHILOSTORGIUS Arrianus scripsit Historiam Ecclesiasticam lib. 12. incipientibus per duodecim litteras sui nominis usque ad annum 425. in quibus maximè favet Arrianis, multísque in casibus S. Athanasium culpat. Incœpit Historiam Ecclesiasticam ab Arrii in hæresim studio, & desiit in Gestis anni, quo post mortem Honorii, Theodosius junior Valentinianum Juniorem patruelem suum imperii consortem fecit, ut Photius in Bibliotheca Cod. 40. tradit, ubi plura de eo scriptísque narrantur. Nicephorus Callixtus initio operis sui *Deo invisum* vocat, nempe ob hæresim, eundémque ut ineptum Eunomii laudatorem lib 12. cap. 29. taxat. Suidas ex Philostorgio non pauca recitat variis in locis. Hoc opus eruit ex Ms. Cod. Genevensi Jacobus Godefroy doctissimus Jurisconsultus impressum in 4. Genevæ anno 1651. sed & illud procuravit imprimi iterum anno 1673. Henricus Valesius Regius Historicus, cum Historiis Theodoriti & Evagrii Scholastici in fol Parisiis apud Petrum le Petit viâ Jacobæa sub signo Crucis Aureæ.

EVODIUS Uzalensis in Africa Episcopus, ad quem frequentes sancti Augusti Epistolæ extant, unus fuit ex quinque illis Africæ Episcopis, quorum litteras ad Innocentium I. Papam habemus. Hic

ſcripto confirmavit miracula facta ad Reliquias ſancti Stephani, quas ex Paleſtina primus in Occidentem Oroſius adtulerat. Ita de eo Auguſtinus lib. 22. de Civitate Dei cap. 8 & de miraculis quæ fiebant apud Uzalim. Ita etiam ſcribit Sermone de Diverſis xxxiii. *apud Uzalim: Ubi eſt frater meus Epiſcopus Evodius quanta ibi miracula fiant, quærite & invenietis.* Recitat ibidem de matre rogante Protomartyrem pro filio abſque Baptiſmo defuncto, ad gratiam Baptiſmi ſuſcipiendam reſuſcitato. leguntur *D. Auguſtini ad Evodium Epiſtolæ* 99. 00. 101. *&* 102. totidémque *Evodii ad Auguſtinum Epiſtolæ inter Auguſtinianas poſitæ* 98. 246. 247. 259. Eſtque unus ex illis quinque Epiſcopis, quorum apud Auguſtinum extat *Epiſtola* 95. *ad Innocentium Papam.* Scripſit etiam *Librum de fide ſeu de unitate Trinitatis contra Manicheos*, quem habes tom. 6. operum Divi Auguſtini, ut evincit Jacobus Sirmondus lib. de Hiſtoria Prædeſtinatiana cap. 1. ex fide trium MSs. Codd & præcipuè Corbeienſis Abbatiæ. De Evodio Sigebertus Gemblacenſis libro De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 15. Aubertus Miræus in Auctario cap. 73. Poſſevinus in Apparatu ſacro cum aliis. Floruit circa annum 420. & ultrà.

LEPORIUS vitam primùm profeſſus Monaſticam in Galliis, deinde in Africa promotus ad Sacerdotium, Pelagianorum erroribus imbutus eſt, ac Neſtorianam etiam hæreſim prædocuit. A Caſſiano admonitus cum adhuc in Galliis verſaretur, ab ſancto Auguſtino in Africa ad fidem Catholicam converſus, *libellum ſuæ emendationis ſeu fidei profeſſionem edidit*; quam Aurelius Carthaginenſis, ſanctus Auguſtinus, Florentius & Secundus Afri-

cani Episcopi probaverunt, & cum litteris de ejusdem Leporii conversione ad Proculum Massiliensem & Cilinium Aquensem in Galliis Episcopos miserunt. Quo præcisè anno, incertum, quamvis circa 425. hoc contingere potuerit juxta Labbeum in Chronologia Ecclesiasticorum Scriptorum. Circa 420. juxta Aubertum Miræum in Scholio ad caput 59. Gennadii Massiliensis De scriptoribus Ecclesiasticis. Hunc libellum integrum Jacobus Sirmondus cum Victorii Afri, Isaaci & Capreoli Cartaginensis Episcopi & alterius Opusculis Dogmaticis, Parisiis anno 1630. primus in lucem edidit apud Sebastianum Cramoisy viâ Jacobæâ sub Ciconiis. Immissus postea in Collectionem Conciliorum Editionis ultimæ Parisiensis anno 1671. tomo 2. pag. 1678. post primam Sirmondi Editionem. Ubi & quam ob causam scriptus sit præter Gennadium citatum cap. 59. de Scriptoribus, commemorant Cassianus libro de Incarnatione Christi cap. 4. Facundus Hermianensis lib. 1. cap. 4. quorum testimonia ex parte cum testimonio Joannis Papæ 11. Epistola 3. ad Avienum & Cœteros Senatores, ad libelli finem adtexta sunt. Sed hunc illi variis nominibus designant; Joannes Papa *Epistolam* vocat, Cassianus *flebiles confessionis & planctûs litteras*, Gennadius *libellum emendationis*, Facundus *libellum satisfactionis*. Ad calcem Sirmondus adjecit sancti Augustini (ab hoc enim dictatum stilus indicat) Collegarúmque Africæ Præsulum Epistolam, quam unà cum Leporii libello, ut facti fidem facerent, miserant ad Episcopos Galliæ. Hujus etiam meminit Vigilius Tapsensis lib. 2. de Trinitate, & ante hos omnes sanctus Leo Papa in Collectione

testimoniorum SS. Patrum pro asserenda veritate duarum naturarum in Christo, subnexa ipsius Epistolæ ad Leonem Imperatorem. Laudat sanctus Leo verba istius Leporianæ Confessionis, sed sub nomine sancti Augustini, cui etiam attribuitur in illo testimoniorum delectu, quem habet Actio 22. Concilii Calcedonensis. Quare hunc libellum à sancto Augustino conscriptum asserit & probare contendit vir eruditus Paschasius Quesnel Presbyter Congregationis Oratorii, in notis ad Epistolam 134. sancti Leonis Papæ.

ISAAC claruit circa annum 430. de quo sic Gennadius cap. 26. Isaac scripsit de sancta Trinitate & de Incarnatione Domini librum obscurissimæ Disputationis & involuti sermonis, confirmans ita in una Deitate tres esse Personas, ut tamen sit in singulis proprium aliquid, quod non habeat alia. Patrem scilicet hoc habere proprium quod ipse sine origine origo sit aliorum: filium hoc habere proprium, quod genitus Genitore non sit posterior: Spiritum Sanctum hoc habere proprium, quod nec factus sit, nec genitus, & tamen sit ex altero. De Incarnatione verò ita scribit, ut manentibus in eo duabus naturis, una credatur filii Dei Persona. Isaaci ex Judæo ad Christum Conversi Librum fidei *de sancta Trinitate & de Incarnatione Domini* tractantem, Jacobus Sirmondus Soc. Jesu Theologus cum Leporii Presbyteri, Capreoli Episcopi Carthaginensis & Victorini Afri Libellis, primus anno 1630. Parisiis edidit. 430.

URSINUS Monachus scripsit adversùs eos qui rebaptizandos Hæreticos decernunt, docens nec legitimum esse nec Deo dignum rebaptizari illos

„ qui in nomine vel ſimpliciter Chriſti, vel in no-
„ mine Patris & Filii & Spiritûs ſancti, quamvis
„ pravo ſenſu baptizentur: ſed poſt ſanctæ Trini-
„ tatis & Chriſti ſimplicem Confeſſionem, ſuffice-
„ re ad ſalutem manûs impoſitionem Catholici Sa-
„ cerdotis. Hæc Gennadius cap. 27. Hoc opuſcu-
lum anonymum deſcripſit primùm Jacobus Sir-
mondus ex Ms. Cod. ſancti Remigii Remenſis,
evulgavit Nicolaus Rigault tacito nomine Auc-
toris inter notas ſuas ad Cyprianum, deſignavit
Auctorem Philippus Labbeus in tabula præfixa
Conciliis à ſe collectis ultimæ editionis Pariſien-
ſis anni 1671. ex fide Ms. Codicis Vaticani, ibi-
démque recudit tom. 1. Conciliorum pag. 770.
Ignoravit Joannes Fell doctiſſimus Epiſcopus
Oxonienſis in ultima editione operum ſancti Cy-
priani anno 1682. Oxonii procurata, ubi dictum
opus anonymum reliquit. Floruit anno 430. de
quo poſt Gennadium Honorius Auguſtodunen-
ſis libello 2. cap. 27.

„ VIGILIUS Diaconus compoſuit ex Traditione
„ Patrum *Monachorum Regulam* quæ in Cœnobio
„ ad profectum Fratrum in Conventu legitur brevia-
„ to & aperto ſermone, totius Monaſticæ profeſ-
ſionis in ſe continentem Diſciplinam. Hæc Gen-
nadius cap. 51. quam nos habemus Regulam in
Collectione Regularum Lucæ Holſtenii, editâ
Pariſiis in 4. anno 1663. apud Ludovicum Billaine,
1. parte pag. 89.

PAULINUS qui & Pontius Meropius, ex Sena-
toribus tum paterno tum materno genere Roma-
nis, Patre Paulino Burdigalæ in Aquitania natus
anno Chriſti exeunte 353. vel ineunte 354. ab Au-
ſonio Rhetoricis & Poëticis artibus inſtitutus Con-

ful suffectus est, non ordinarius. Dives valde, Therasiam piam & locupletem duxit uxorem, cujus hortationibus, sanctorúmque Episcoporum & Presbyterorum suffragiis anno exeunte 389. ad Christum conversus est ætatis anno 36. à Delphino Burdegalensi Episcopo baptizatus, in Hispaniam cum piissima conjuge Therasia secessit ante annum 390. seu exeunte 389. ubi quatuor completos annos commoratus, ex ea suscepit filium qui sub octavum ab ortu diem defunctus Compluti sepultus est. Inde Paulinus se Deo dicat & consecrat: ac Monasticam vitam amplectitur; vendit prædia & pecuniam pauperibus erogat anno 392. Tum exeunte 393. Barcinone facto multitudinis impetu à Lampio Presbyter ordinatur invitus die Dominicâ Nativitatis Christi, ætatis anno 40. Ex Hispania in Italiam venit anno 394. & Florentiæ peramanter exceptus est ab Ambrosio, qui illum Clero adscribere suo voluit: ut etsi diversis in locis degeret, tamen Mediolanensis Ecclesiæ Presbyter censeretur. Hinc Romam se contulit, ubi dum honorificè admissus est à Populo & Proceribus Urbis, sensit Siricii Papæ & quorumdam Romanæ Ecclesiæ Clericorum invidiam: quamobrem paucis post diebus Nolam se recipit, & ibi consistit unà cum conjuge. In morbum incidit anno 395. & ab Africæ & Campaniæ Episcopis, Clericis & Monachis invisitur. Sanctissimo Capuanæ Ecclesiæ Presbytero Basilio, magnâ vi ereptam domum restitui impetrat. In Paulini gratiam scribit Anastasius Papa anno 399. ad Episcopos Campaniæ, eodémque tempore gravi & diutino morbo laborat Paulinus. Anno 402. à Niceta Dacorum Episcopo & à Melania Seniore

invisitur, Basilicas anno 403. Nolæ ædificat, itémque Fundis Ecclesiam construi jubet. Ipsius fratre mortuo, Paulinus exeunte anno 409. Nolæ creatur Episcopus, ætatis anno 56. Nolâ à Gothis captâ anno 410. nihil mali Paulino illatum est, imò apud eum se recipiunt Paulini duo, unus Presbyter, alter Laïcus. Ad Synodum Ravennam anno 419. ab Imperatore invitatur, ut Romanæ Ecclesiæ Schisma componat. Anno 431. mense Junio gravissimo laterum dolore correptus, à duobus Episcopis invisitur triduo ante obitum, cum quibus ante lectulum suum offert Deo sacrificium. Ad Ecclesiæ communionem revocat à sacris Mysteriis extorres, postridie cum suis matutinum persolvit Officium; & datâ pace omnibus Ecclesiæ suæ Clericis, circa horam decimam in nocte cubiculum in quo jacebat, motu terræ concutitur, ac paulo post animam Deo reddidit anno Christi 431. die 22. Junii, ætatis anno 78. Vultus ejus niveo candore & totum corpus resplenduit, Pagani & Judæi ingenti fletu & scissis vestibus ad ejus exequias unà cum Christianis convenerunt, Nolæque in Basilica sancti Felicis sepultus est, qui anno 432. evocavit ad cœlos sanctum Joannem Neopolitanum Episcopum. Hanc vitæ Epitomen ex nupera editione operum sancti Paulini verbo tenus, huc transtulimus.

De Scriptis sancti Paulini ad plenum agunt Bellarminus & Labbeus *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, & Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*: nos tantum attingemus breviter varias illorum editiones. Prima eorum editio prodiit Lutetiæ Parisiorum anno 1516. typis Jodoci Badii Ascensii, in multis lacera, in nonnullis mutila, ac etiam à

censore ipso Badio depravata. Secunda est editio Henrici Gravii Dominicani, qui anno 1560. Coloniæ sub prælo Choliniano Paulini opera multis mendis repurgavit ex veteribus MSs. Exemplaribus. Inde tertia prodiit Basileæ anno 1569. inter Orthodoxographos à Joanne Jacobo Grinæo collectos, quæ videtur ex Manuscriptis post priores editiones expressa. Quartam cum Ms. Codice collatam immisit Andræas Schottus Jesuita in Coloniensem Bibliothecæ Patrum editionem anni 1618. addito Epithalamio Juliani & Ibæ nondum excuso. Quintam & postremam editionem anno 1622. Antuerpiæ curavit & typis Plantinianis commisit Heribertus Rosvveidus Soc. Jesu, vir pius & eruditus; sed tot occupationibus implicatus, ut cum tempus non sufficeret, aliorum sæpe studiis uti cogeretur, & succedaneam duntaxat imponeret manum. Illam profecto editionem accuratam non existimavit ejusdem Societatis Petrus Franciscus Chiffletius, qui ad novam sancti Paulini operum editionem procurandam multa in medium protulit in suo *Paulino illustrato*, quem edidit in 4. Divione anno 1662. apud Viduam Philiberti Chavancii. Tandem jam sub prælo novo sunt sancti Paulini opera, in 4. duobus tomis evulgata anno 1684. Parisiis apud Edmundum Couterot viâ Jacobæâ sub signo sancti Petri, collata ad plurimos MSs. Codices, illustrata notis ac lectionibus variantibus curâ ac studio Domini Joannis Baptistæ le Brun doctissimi Presbyteri, cujus laboribus accedere nihil potest.

URANIUS sancti Paulini Nolani Discipulus, magistro suo morienti anno 431. adfuit, & narrationem de ejus obitu ad posteros transmisit,

quam Surius primus ad diem 22. Junii publicavit, ac post eum Franciscus Chiffletius Soc. Jesu in suo *Paulino illustrato* anno 1662. Denique ultimus editor & illustrator Operum sancti Paulini de quo statim tom. 2. pag. 143 editionis Parisiensis 1684. Uranii Paulinus ipse epistolâ 17. & Isidorus in Catalogo cap. 4. meminerunt.

CAPREOLUS Carthaginiensis in Africa post Aurelium Episcopus, scripsit Epistolam *De una Christi veri Dei & hominis Persona*, contra hæresim Nestorii recens damnatam. Eam Jacobus Sirmondus Soc. Jesu Theologus, cum opusculis Dogmaticis aliorum quatuor Scriptorum veterum, qui ante annos ampliùs mille ducentos claruerunt, Parisiis 1630 edendam curavit. Atque hujus quidem Epistolæ ad Vitalem & Tonantium Hispanos scriptæ, (cùm ibi Nestoriani Dogmatis semina spargerentur) fragmentum ex Pithæanis Schedis, jam antea Baronius in Gestis anni 432. ediderat. Vincentius porro Lerinensis in posteriore Commonitorio, insuper cum laude meminit *Epistola ab eodem Capreolo scripta ad Synodum Ephesinam*, quæ extat in Actione 1. ejusdem Synodi: sed & legationis Ephesum à se missæ Capreolus ipse meminit in Epistola à Sirmondo edita.

MARIUS Mercator Laïcus, vir eruditus, sancto Augustino familiaris, ipsum consuluit de quibusdam quæstionibus Pelagianorum, ad quem sanctus Doctor Epistolam unam conscripsit, cujus ipse meminit lib. *De octo Dulcitii quæstionibus*, quæst. 3. Hujus incerta patria est; Campanum fuisse vel Appulum, vel ex parte Italiæ quæ vergit ad Siciliam, conijcit eruditus operum ipsius editor, & interpres Joannes Garnerius Soc. Jesu

Theologus; ex eo quod res Celestii Campani Julianíque Apuli domesticas privatásque ita noverit, quemadmodum vix alteri licet, quàm qui fuerit ejusdem aut Civitatis aut saltem Provinciæ. Laïcum fuisse, ex sancto Augustino *filium* eum vocante certum est, libro *De octo Quæst. ad Dulcitium quæst.* 3. ubi meminit Epistolæ ad ipsum datæ, quæ nunc primùm extat in nupera editione operum D. Augustini Parisiis hoc anno 1684. procuratâ, studiis Benedictinorum Gallicanorum Congregationis sancti Mauri. Palmas autem suas in sacro Ecclesiæ adversùs Pelagianos bello retulit Marius Mercator, qui contra ipsos *Commonitorium* Theodosio Imperatori obtulit, Florentio & Dionysio Coss. quorum Consulatus incidit in annum 429. Item librum *Subnotationum adversus Julianum Pelagianum* scripsit post obitum sancti Augustini, tempore Ephesini Concilii. *Adversus Nestorii impios Anathematismos Contradictiones* scripsit anno 451. ante inchoatum Concilium Ephesinum. *Nestorii Sermones & Epistolas nonnullas, Theodori Mopsuesteni fragmenta, sancti Cyrilli Apologetica adversus Orientales, & Theodoretum, nec non varia ex libris ejusdem Theodori excerpta*, ex græco in latinum transtulit. Lege eruditi viri Joannis Garnerii Soc. Jesu præfationem in omnia Marii Mercatoris opera, quæ ipse edidit & notis doctissimis ac Dissertationibus prolixissimis ampliavit, in fol. Parisiis anno 1673. apud Sebastianum Cramoisy viâ Jacobæâ sub Ciconiis, ex Ms. Cod. Bibliothecæ Cathedralis Bellovacensis. Hæc porro Marii Mercatoris opera iterum edidit Stephanus Baluzius in 8. anno 1684. apud Franciscum Muguet, simpliciter

& absque omni illo ornatu, & immenso apparatu dissertationum ad nauseam prolixarum, resectis græcis omnibus hinc atque illinc ad majorem operis molem à Garnerio appellatis. Unde longè sincerior ad fidem 3. MSs. Codd. hæc ultima editio est. Agit de Mario Mercatore Natalis Alexander Dominicanus in *selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus* sæculo v. tom. 1. pag. 119. & 579. unde ista desumpsimus: qui plura voluerit, legat magnum volumen Joannis Garnerii, de quo supra egimus.

PHILIPPUS Presbyter, sancti Hieronymi discipulus & fidelis Auditor, scripsit *Commentarium in librum Job*. Lib. 3. sermone aperto ac simplici, dedicatum Nectario Episcopo, quem malè habent opera impressa tam sub nomine venerabilis Bedæ, quam sancti Hieronymi, in quorum operibus legitur. Vidi illos MSs. in antiquissimo Codice Bibliothecæ Igniacensis in tractu Rhemensi, cum auctoritate Gennadii operi præfixâ. Nulli dubium esse debet, quin opus istud Philippi sit, cujus & Gennadius meminit cap. 62. & cui Philippo affirmat ipse Beda in libello *De ratione unciarum*. Claruit circa Annum 430. cujus sub proprio nomine opus impressum in 4. Basileæ anno 1527, apud Adamum Petrum, & ibidem in fol. eodem anno, apud eundem Adamum Petrum, atque utriusque impressionis exemplum vidimus & tenuimus. Vide Sixtum Senensem in Bibliotheca Sancta pag. 164. qui ejus opera dicit fuisse edita antea sub nomine Bedæ, cum quibus adhuc perperam leguntur.

440. THEODOTUS Episcopus Ancyranus in Galatia, quem malè Gennadius in libro de Scrip-

toribus Ecclesiasticis cap. 55. & Honorius Augustodunensis Libello 2. cap. etiam 55. Theodorum appellat, strenuus sancto Cyrillo in Concilio Ephesino adversùs Nestorium socius fuit. Homilias plures scripsit, è quibus alias oravit in eodem ipso Concilio, in cujus etiam acta relatæ sunt, alias etiam allegat Epiphanius Diaconus & quidem plures. Extant *orationes* Theodoti *duæ* in dicta Synodo recitatæ, quas olim alibi dixerat: & *tertia* adversùs Nestorium, quam habuit in ipsa Synodo. Photius in Bibliotheca Cod. 231. recensens Patrum nomina, quorum testimoniis Sophronius Patriarcha Hierosolymitanus duplicem in Christo operationem confirmaverat, inter eos nominat sanctum Theodotum qui Ancyræ præfuit. Ipsum *tres libros de Spiritu Sancto* scripsisse, constat ex Nicænæ fidei Expositione contra Nestorium, ad cujus finem hæc habet: *Hæc quidem velut obiter nunc dicta sunto de Spiritu sancto, de cujus divina majestate ac dominatione plenius in tribus aliis libris disputavimus; quos si legeris, Spiritum Sanctum pari cum Patre & filio laude celebrari ac conglorificari ex divinis Litteris doceberis*. Sanctus Nicephorus Patriarcha Constantinopolitanus unam omnium certissimè Theodoti Homiliam constare dicit, quâ ejus indubiè mens agnosci possit, diffufflatis quæ tot illi falsò adscribunt Hæretici; nempe *in sanctam Deiparam & Symeonem* quam primùm vulgavit Franciscus Combefis Dominicanus in Auctario suo ad Bibliothecam SS. Patrum editionis Parisiensis anni 1648. ex authographo Jacobi Sirmondi, subjectam Orationi Amphilochii ut ejusdem, quàmque Ms. habet sub nomine S. Theodoti Ancyrani Biblio-

theca Cardinalis Mazarini. Hanc idem Combefis inſeruerat Amphilochianis operibus anno 1644. Pariſiis in fol. procuratis, velut partum Amphilochii, quam Philippus Labbeus Amphilochii Siudæ eſſe exiſtimavit, ſed ſolâ conjecturâ, cui ejuſdem Sirmondi conjectura præiverat. Idem ſanctus Nicephorus in Antirrheticis non omnino agnoſcit Theodotum laudatæ atque inculpatæ fidei, quem tamen nihil favere Iconomachis tum ipſe contendit, tum qui partes Catholicorum in vii. Synodo Epiphanius Diaconus agit. Ait ſe ejus *tomos ſex ad Lauſum contra Neſtorium* legiſſe; itémque *fidei Expoſitionem ſanctorum* 318. *Patrum qui Nicæam convenerant ſeu Symboli Niceni Expoſitionem & Neſtorii confutationem*, ex Scripturis & fide Niceæ expoſita; quam idem Franciſcus Combefis latinè & græcè didit, notis illuſtravit atque in lucem emiſit, cum *ſancti Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani Oratione hiſtorica in Dormitionem & Tranſlationem ſanctæ Mariæ Virginis Deiparæ*, in 8. Pariſiis anno 1675. apud Antonium Bertier viâ Jacobæâ ſub ſigno Fortunæ.

BACHIARIUS Natione Hybernus, ſancti Patricii, ut volunt, diſcipulus, ſancto Auguſtino coævus, de quo hæc habet Gennadius lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 24. *Bachiarius vir Chriſtianæ Philoſophiæ, nudus & expeditus vacare Deo diſponens, etiam peregrinationem pro conſervanda vitæ integritate elegit. Edidiſſe dicitur grata opuſcula; ſed ego ex illis unum tantùm de fide librum legi, in quo ſatisfacit Pontifici vrbis adverſus querulos & infamatores peregrinationis ſuæ; & indicat ſe non timore hominum, ſed Dei, eam peregrinationem ſuſcepiſſe, ut exiens de terra ſua & de cognatione ſua, cohæres*

coker fieret Abrahæ Patriarchæ. Scripsit *Epistolam ad Januarium De recipiendis lapsis*; quæ extat in Bibliotheca veterum Patrum tom. 1. editionis primæ Parisiensis anno 1575. & secundæ, anno 1589. atque in aliis. De eo Joannes Pitseus lib. De Scriptoribus Britanniæ, Aubertus Miræus in Auctario cap. 77. Ut liceat conjecturis agere, videtur Bachiarius subduxisse se ex Britannia, ob variarum nationum incursiones, tunc afflictissima. Nam sub annum 441. *Angli, Saxones, Juttæ & Frizii* Germaniæ populi, à Procopio, Bedâ, aliisque vetustis Scriptoribus commemorati, in Britanniam transierunt. Tiro Prosper à Petro Pithœo & Henrico Canisio, atque demum ab Andræa Duchesnio editus, ad annum xviii. Theodosii, sic scribit: *Britanniæ usque ad hoc tempus variis cladibus eventibusque lacerata, in ditionem Saxonum rediguntur.* Nec multò ante fortasse ex Hybernia sua venerant *Scoti,* quorum nomen æquè ac *Pictorum*, ævo Julii Cæsaris incognitum fuit.

FASTIDIUS Britannorum Episcopus scripsit ad viduam quandam *De vita Christiana* librum unum, & alium *De viduitate servanda*, sana & Deo digna doctrina. Hæc breviter Gennadius libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 56. Hoc autem opusculum de vita Christiana legitur inter opera sancto Augustino supposita tom. 9. operum pag. 416. ad cujus tomi censuram Philippus Labbeus in opere suo De Scriptoribus Ecclesiasticis tom. 1. pag. 148. adjudicat hoc opus Fastidio Britannorum Episcopo: unde & ex fide Ms. Codicis, impressum est etiam Romæ anno 1663. sub nomine hujus Fastidii, correctúmque in multis locis.

PROBA Falconia (ut inquit Sixtus Senensis lib. 4. Bibliothecæ fol. 293.) illustris fœmina, Adelphi Proconsulis uxor, rari & elegantis ingenii Matrona, græcè & latinè ad summum erudita, divinarum Litterarum amantissima, & quasi altera Christianorum Latina Sapho; prima omnium excogitavit ex verbis Virgilii quem totum memoriâ tenebat, varios utriusque Testamenti locos metricè describere. Excerptis ergo hinc inde ex Virgilii Poëmatibus nunc integris versibus, nunc hemistichiis & hemistichiorum particulis, opus propositum veluti centonem ex multis pretiosis pannis insutum, servatâ Hexametri lege collegit, ipsúmque *Virgilio-Centones* inscripsit. Ita Sixtus Senensis, sed Gelazius Papa in Decreto De libris Apocryphis anno 494. edito *hunc Virgilio-Centonem* inseruit, quod ejus antiquitatem valdè commendat. Hos autem Centones primùm olim Lugduni in Gallia anno 1516. impressos vidimus, unà cum Poëmatibus Baptistæ Mantuani. Inde hoc Poëma inductum in Bibliothecam veterum Patrum tom. 8. editionis primæ & secundæ Parisiensium annorum 1575. & 1589. tum in sequentes. Idcirco autem inter Ecclesiasticos viros positam ait Isidorus lib. De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 5. *quod in laudibus Christi versata sit*: Sigebertus verò lib. De viris illustribus cap. 52. inquit *Centonem de mundi Fabrica & Evangeliis plenissimè expressisse*. Claruit sub Valentiniano III. & Honorio Juniore circa annum Domini 430. & ultrà, de qua etiam Antonius Possevinus in Apparatu sacro, verbo *Proba Falconia*. Et in Selecta Bibliotheca lib. 16. editionum Venetæ & Coloniensis, Venetæ apud Societatem Vene-

ram 1602. & alterius auctæ per Auctorem, anno 1608. apud Joannem Gymnicum.

EUDOCIA vel Eudoxia clarissima fœmina, Leonis Atheniensis Philosophi filia, Theodosii Junioris Imperatoris uxor, eximiis corporis & animi dotibus insignis, christianæ Religionis perpetua cultrix, sanctorum Voluminum studiosa, & Poëticæ artis gloriâ inter omnes sui temporis Poëtas præcipua, collegit breviter ac summatim ad imitationem Probæ illustris fœminæ, ex græcis Homeri carminibus admirabili industriâ plurimas veteris ac novi Testamenti historias, servatâ pedum mensurâ & Homerici carminis majestate, quod opus in compendium redactum *Homero-Centones* articulavit. Asserit tamen Joannes Zonaras græcus Auctor, Patricium quemdam doctum virum hoc opus primùm collegisse, & posteà imperfectum & indigestum reliquisse: sed Eudociam demum absolvisse & in ordinem redegisse, ut declarat græca inscriptio heroïcis versibus operi præfixa. D. Hieronymus in Epistola quadam ad Paulinum, scribit se *Homero-centonas & Virgilio-centonas* legisse, sed cujusnam sint, ipse non indicat. Idem quoque auctor narrat eam cum primùm ob singularem pudicitiam & egrègiam formam esset marito charissima, in ejus acerbum odium ob sequentem causam innocenter incidisse. Pomum inusitata magnitudine sibi oblatum Imperator admiratus, uxori suæ misit. Id illa Paulino dedit viro erudito & hanc ob causam sibi familiari, qui rei ignarus illud Imperatori offert, ut rem miram. Quo ille agnito & occultato, uxorem interrogat, ubi sit Pomum ipsum missum? Illa verita, ne quid suspicaretur maritus quod jam

ſuſpicabatur, ſe comediſſe reſpondit: verùm illo acriùs urgente jurejurando affirmat ſe jam comediſſe: tum Imperator ira percitus, pomum profert. Sic illâ in manifeſto mendacio deprehenſâ, ſuſpicio mariti confirmatur. Paulinus verò innocens occiditur. Eudocia cum ſe inviſam eſſe cerneret, facultatem abeundi Hieroſolymam poſcit: quò cum magnis opibus profecta, & Templa ædificavit, & pauperibus hujus loci Monaſteriis multa dedit. Inde reverſa, poſt mariti obitum, eò rediit, ibique mortua eſt, non ſine magna opinione ſanctitatis, regnante Marciano Auguſto, anno ſalutis noſtræ 460. Hæc Sixtus Senenſis in Bibliotheca ſancta lib. 4. pag. 227. editionis Pariſienſis in fol. anni 1610. apud Rolinum Thierry viâ Jacobæâ ſub Sole Aureo. Antonius Poſſevinus in Apparatu ſacro, verbo *Eudoxia* Editionis Colonienſis in fol. 2. tomis anni 1608. apud Joannem Gymnicum. Hoc autem opus inſcriptum Homero-centones extat verſum latinè tom. 8. Bibliothecæ veterum Patrum editionis primæ & ſecundæ Pariſienſis anno 1575. & 1589. atque etiam in aliis editionibus: ſed græcè & latinè ſimul in editione nupera Pariſienſi anni 1644. tom. xi. pag. 572. Meminit etiàm hujus Eudociæ Photius in Bibliotheca ſua Codd. 183, & 184. narrans eam ſcripſiſſe *Metaphrazim in Octateuchum* metricè, *& in Zachariam & in Danielem & libros tres in Cyprianum Martyrem:* ubi etiam judicium de ipſius Scriptis profert, commendans ejus laborem, quod à muliere & à Reginâ profectum ſit, quòdque *perſpicuus quidem ſit labor ut Heroico ſcriptus carmine, ſi quis alius.* Addit legibus artis ipſam eſſe profundam, niſi quòd

quæ poëtica consuevit licentia, fabulis delectans eos qui legunt, ipsas non intermiscuit. Sed hoc certè majori laudi donandum est nobilissimæ fœminæ, quin etiam subdit hæc verba *Sententias quidem non protendens, neque contrahens, servat semper proprias.* Addit ipse Photius hac occasione historiam conversionis atque martyrii SS. Cypriani & Justinæ, ut hic non sit Cyprianus ille, qui in Africa fuit ob Christum interemptus, ac cujus insignia scripta extant.

EUSTATHIUS vir disertissimus, à Cassiodoro, Bedâ & Sigeberto hoc loco laudatus, *novem Sermones sancti Basilii Magni in principium Geneseos ex græco latinos fecit*, & Syncleticæ sorori Diaconissæ inscripsit. De eo sic Cassiodorus cap. 1. De divinis lectionibus: *Geneseos principia Basilius attico sermone elucidavit, quem Eustachius vir disertissimus ita transtulit in latinum, ut ingenium doctissimi viri facundiæ suæ viribus æquiparasse videatur; qui usque ad hominis conditionem novem libros tetendit.* De eodem ita Junilius Episcopus Africanus, seu potiùs venerabilis Beda in præfatione Commentarii in Genesim. *De principio Libri Genesis multi multa dixere, sed præcipuè Basilius Cæsariensis, quem Eustathius interpres de græco fecit esse latinum.* Syncleticæ porro sororis Diaconissæ ad quam Eustathius scripsit, meminit in præfatione Operis sui Paschalis Sedulius, his verbis: *Quis non optet & ambiat eximio Syncleticæ sacræ Virginis & Ministræ Christi placere judicio, quæ superbi sanguinis nobilitatem sic humilitate provexit ad gloriam, ut in Cælestis patriæ senatu fieri mereatur athleta? Scripturas Ecclesiastici dogmatis ita sitiens epotavit, ut nisi sexus licentia defuisset, po-*

tuisset docere quàm membris fœminei corporis animus sit virilis. Extat hoc opus cum Scriptis sancti Basilii Impressis Antuerpiæ in fol. typis Plantinianis anno 1616. Parisiis & alibi, floruitque Eustathius circa annum 440. & ultrà.

450. NILUS ex Præfecto urbis Constantinopolitanæ, Monachus & Abbas, sancti Joannis Chrysostomi ut ferunt, discipulus, floruit sub Theodosio Juniore Augusto circa annnm 440. obiitque die 12. Novembris anni 452. quousque pervenisse creditur, imperante Marciano. De eo Martyrologium Latinorum ac Græcorum Menologium ad diem Nov. 12. Synodus vii. Generalis in cujus Actione 4. citantur duæ sancti Nili Epistolæ, altera ad Heliodorum Silentiarium, altera ad Olympiodorum Præfectum. Photius in Bibliotheca Codd. 201. & 216. in quibus allegantur *Nili de oratione capita* 153. & fragmenta exhibentur *ex ejusdem Nili Sermonibus duobus de Paschate; & tribus de Ascensu Domini*, hactenus ineditis. sanctus Joannes Damascenus *in Eclogis seu parallelis MSs.* Nicephorus Callixtus lib. 14. *Hist. Ecclesiastica* cap. 14. & 53. Sixtus Senensis lib 4. *Bibliotheca sancta*, Possevinus *in Apparatu sacro*, verbo *Nilus Monachus*, Labbeus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Allatius in sua dissertatione *De Nilis*, Josephus Maria Suares in libro Chronologico *de Vita sancti Nili* pag. 692. ubi omnes vitæ ipsius Epochas strictim computat, quos consulas.

Scripsit sanctus Nilus plurimas Epistolas quas labore immenso post Petrum Possinum Soc. Jesu Presbyterum doctissimum, græcè & latinè evulgavit in fol. doctissimus Leo Allatius Romæ

anno 1668. ex Typographio Barberino, quibus ad abundantiam sollicitudinis adjecit variantes plurium MSs. Codd. Lectiones, & dissertationem *De Nilis & eorum Scriptis.*

Item varia sancti Nili Opuscula quæ post mortem Leonis Allatii græcè & Latinè evulgavit in fol. Romæ Josephus Maria Suares olim Lucionensis Episcopus anno 1673. ex Typographio etiam Barberino, suntque ejusmodi opera inscripta.

Tractatus De vita ascetica pag. 1. & seqq.

Ad Agathium Monasticam vitam agentem de virtutibus excolendis & vitiis fugiendis. 85.

Ad Magnam Ancyræ Diaconissam de voluntaria paupertate, seu de nihil possidendo 233.

Tractatus Moralium seu spiritualium Admonitionum 321.

Epicteti Enchiridion seu Manuale à sancto Nilo concisum & interpolatum 327.

De Monachorum præstantia in Urbibus aut in solitudinibus 377.

Ad Eulogium Monachum Tractatus Asceticus 408

Ad eundem De vitiis quæ sunt opposita virtutibus. 451.

Tractatus De Octo Spiritibus malitiæ 456. quem etiam edidit cum veteri latina interpretatione Dominus Emericus Bigot Rotomagensis vir doctus Parisiis in 4. anno 1680. de quo diximus anteà in *Palladio Galata*, qui scripsit vitam sancti Joannis Chrysostomi.

De oratione capita 153. cum prologo nondum edito 475.

Liber de diversis malignis cogitationibus 512.

Ejusdem capita 33. per gradus quosdam disposita 543.

Spirituales Sententiæ per Alphabetum dispositæ 548. cum aliis 552.

Ejusdem Institutio Ascetica ad Monachos 553.

Sententiæ abducentes hominem à corruptibilibus 557.

Sermo in illud Evangelii: *Qui nunc habet sacculum, tollat*, 577. inde sequitur magnus index operum sancti Nili, cum libro Chronologico vitæ ipsius; ubi multa satis vana, nec ad rem spectantia. Adde his *Sententiarum Centurias duas* & ampliùs, quæ leguntur editæ græcè & latinè in magnæ SS. Patrum Bibliothecæ Supplemento Parisiis edito 1624. in fol. tom. 2. pag. 1168. ex tomo Orthodoxographorum Basileæ in Germania anno 1569. in fol. His Josephus Maria Suares paucas addit periodos ex Cod. Ms. Barberino, in indice operum sancti Nili pag. 626. Easdem *duas Centurias Sententiarum sancti Nili græco-latinas* edidit Franciscus Turrianus Soc. Jesu, collatas cum tribus MSs. Exemplaribus & Scholiis appositis, cum capitibus centum græcis duntaxat, *De perfectione spirituali sancti Diadoci Photices in vetere Epiro Episcopi* Florentiæ apud Bartholomæum Sermaterellium anno 1578. in 8.

Item Narratio Nili quâ cædes Monachorum montis Sinæ & captivitas Theoduli filii à sancto Nilo tunc Eremita describitur, quàm græcè & latinè Parisiis in 4. edidit Petrus Possinus Soc. Jesu apud Sebastianum Cramoisy anno 1639. ex Typographio Regio, cujus ad calcem addidit *Orationem in Albianum Hegumenum*. Porro hujus narrationis & Albianæ laudis variantes MSs. Co-

dicum lectiones edidit Leo Allatius ad calcem Epistolarum sancti Nili, quas vide cum doctissima dissertatione *De Nilis & eorum Scriptis*. Hæc sunt, amice lector, quæ vir doctus Labbeus nescivit, dum in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis* de Nilo scriberet, apud quem tamen alia sunt non contemnenda.

Petrus Chrysologus Ravennæ Episcopus, de quo abundanter ejúsque Scriptis Possevinus in *Apparatu sacro* & Labbeus in opere *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, quos legas, Hæc opera sæpius impressa in Galliis cum operibus sanctorum Leonis Papæ primi, Maximi Taurinensis Episcopi, Fulgentii Ruspensis, & aliorum: sed separatim in 8. Lugduni anno 1636. licet optima eorum impressio sit ea quam procuravit Dominicus Mita Bononiensis Presbyter, factam Bononiæ in 4. apud Carolum Zenerum anno 1643. cum notis atque ad antiqua MSs. exemplaria Collationibus, quam legito. Hujus autem sancti Antistitis Homilias seu Sermones, olim ab Annis ad minus Nongentis collegit in unum alius Pontifex nomine Fœlix, quibus addidit parvulum Prologum ad indubiam eorum veritatem, à me erutum ex MSs. tribus Codicibus operum sancti Chrysologi, in Bibliothecis Fusniaci, Signiaci ac Longipontis Cistercienſis Ordinis, quem hic exprimere juvat ut pote valde brevem.

Prologus ad sermones Sancti Petri Ravennatensis Ecclesiæ Episcopi.

Beatus Pontifex Petrus Ravennatensis Ecclesiæ " præfulgidum decus, & Catholicæ veritatis præ- " cipuus Doctor, calore superni amoris accensus & " rigatione perennis gratiæ irroratus, digno eloquii "

» sui ornamento vernantium lectionum opuscula de
» singulis Evangeliorum parabolis polito sermone
» conficiens, delectabili dulcedine aures omnes re-
» plevit & corda. Proinde dilectissimi, tanti Pasto-
» ris intentum & anxia mente legamus, & ardenti
» desiderio ulnísque spiritalibus amplectamur; qua-
» tenus fructum laboris in vestræ mentis cellaria re-
» condentes, simul cum eo magnificæ laudis gloriâ
» perfruamur, & præmia æterni muneris capia-
» mus. Hæc humilis Præsul Fœlix de pauperculi
» cordis cellario, sermonis exiguum legentibus ob-
» tulit munus.

Porro Fœlix iste eundem in MSs. Codd. ordinem instituit, quàm qui in vulgaribus operum sancti Petri Chrysologi impressionibus hucúsque legitur. Fœlix ipse Episcopus Ravennatensis suum hunc Prologum Sermonibus illis præfixit, qui in 3. aut 4 MSs. Codd. à me inspectis sunt numero clxxvi. Claruit Episcopus Ravennæ xl. circa annum 702. ad 708. circa quem hanc collectionem aggressus est.

HONORATUS Antoninus Constantinæ in Africa civitatis Episcopus, scripsit ad Arcadium quendam, qui pro *Confessione fidei Catholicæ* in partibus Africæ à Genserico Rege missus exulabat, ***Epistolam ad labores pro Christo ferendos exhortatoriam,*** & exemplis præsentibus & Scripturarum relationibus roboratam, & quòd Confessionis fidei perseverantia non solùm præterita purget peccata, sed & meritum procuret martyrii. Hæc Gennadius cap. 95. *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, legitúrque Honorati Epistola in Bibliotheca veterum Patrum primæ & secundæ editionis Parisiensis annorum 1575. & 1579. quam etiam repe-

ries tom. 5. editionis à Coloniensibus anno 1618. procuratæ. Floruit circa annum 450. ejusque memoriam faciunt Possevinus in *Apparatu sacro*, verbo *Antoninus*; Aubertus Miræus in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 114 pag. mihi 203. Labbeus in *Bibliotheca Scriptorum Ecclesiasticorum Chronologica* ad annum 450.

Diadocus Photices in veteri Epiro seu Illyrico Episcopus, à Bellarmino & Auberto Miræo in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 30 Paginâ mihi 182. floruisse dicitur exeunte sæculo quarto, circa annum Christi 390. Sed perperam, cum circa 460. floruerit, ut constat ex præfatione Victoris Vitensis ad Libros quinque *De persecutione Africana*, quos evulgavit Petrus Franciscus Chifflet Presbyter Soc. Jesu. De illo hoc unum certò profitetur Labbeus, antiquiorem fuisse illum sancto Maximo Abbate & Martyre; qui capita aliquot illius citasse reperitur; Itémque Photio Patriarchâ Constantinopolitano, qui ejus meminit in Myriobiblo capp. 201. & 231. scripsit *centum Capita De perfectione Spirituali*, quæ latinè passim impressa sunt ex interpretatione Francisci Turriani Soc. Jesu, græcè verò tantùm cum duabus centuriis *Sententiarum spiritualium sancti Nili* collatis cum tribus MSs. Exemplaribus & Scholiis appositis, Florentiæ apud Bartholomæum Sermatercllium anno 1578. in 8. Itaque de eo Victor Vitensis in prologo ad libros *De persecutione Africana* Possevinus in *Apparatu sacro*, cum aliis de quibus supra. Habentur ejusmodi Capita sancti Diadoci MSs. in Bibliotheca Societatis Jesu Romana, inter Codices quos attulit ad Societatem Franciscus Tur- 460.

rianus; in Veneta sereniſſimæ Reipublicæ inter libros quos ei reliquit Beſſarion Cardinalis; in Bavarica ſereniſſimi Ducis Monachii num. 88. cum Sermonibus Aſceticis Dorothei, Iſaïæ & aliorum.

SANCTUS LEO MAGNUS cognomine, vitæ ſanctimoniâ, rebúſque geſtis ac ſcriptis maximus, Romanus Pontifex, vir apoſtolicus, Orthodoxæ fidei columna, vocis Apoſtoli Petri interpres, Apoſtolicorum Dogmatum defenſor, Apoſtolis comparandus, ſcripſit Sermones varios & in Eccleſia pronuntiavit, Chriſtiana pietate, eruditione, facundiâ admirandos. Scripſit etiam plures Epiſtolas, quibus Catholicam veritatem aſſeruit, Eccleſiaſticam Diſciplinam reſtauravit ac propagavit, Canonum tranſgreſſores & contemptores coërcuit: de cujus Scriptis abundè Bellarminus & Labbeus in opere *De Scriptoribus Eccleſiaſticis*, Poſſevinus in *Apparatu ſacro*, Natalis Alexander in *ſelectis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Capitibus* ſæculo v, tom. 1. Cap. 2. parag. 6. pag. 33. cap. 4. art. 24. pag. 620. dum agit de Proſpero & Juliano Pomerio, unde hic ſequentia deſumam. Inter omnes operum ipſius editiones excellit illa quam accuravit clariſſimus & doctiſſimus vir Paſchaſius Queſnel Presbyter Congregationis Oratorii D. N. Jeſu Chriſti, ex collatis MSs. Codicum Exemplaribus cum doctiſſimis Commentariis variiſque diſſertationum & operum acceſſionibus, duobus in 4. tomis anno 1675. Pariſiis, apud Joannem Coignard viâ Jacobæâ ſub Bibliis aureis.

Meritò Paſchaſius in appendicem rejecit *Sermonem in Natali ſancti Vincentii* Martyris, cujus Auctor Hiſpanum ſe prodit: & *Sermonem* qui in aliis editionibus ſecundus erat, in *Natali SS.*

Apostolorum Petri & Pauli, cujus initium est: *Exultemus in Domino*: quia præter exordium, quod procul dubio non est sancti Leonis; & quinque circiter lineas quæ desumptæ sunt ex Sermone 2. in Anniversario ipsius Assumptionis ad Pontificatum, reliqua ex Sermone 3 in Anniversario ejusdem transcripta sunt. *Sermonem 96. in Cathedra sancti Petri* quòd cæteris accensuisset, pœnituit virum doctissimum, stylo maturiùs expenso, illúmque tandem sanctissimo Pontifici abjudicavit.

Epistolam *de Chorepiscoporum privilegio* quæ in prioribus editionibus erat 88. rectè abjudicavit sancti Leoni idem Paschasius Quesnel; cui hoc in judicio præiverant Joannes Morinus & Sirmondus; Ex Heterodoxis verò Blondellus in suo Pseudo-Isidoro & Turriano vapulantibus. Primum suppositionis argumentum est, quòd in antiquis codicibus MSs. non compareat, sed tantùm in recentioribus quibusdam post Isidorianæ Collectionis tempora exaratis. 2. Quòd apud Antiquos Scriptores mentio hujus Epistolæ nulla extet, eamque nullus seu Canonum seu Pontificiorum Decretorum Collector ante Isidorum Mercatorem, seu ante 9. sæculum suis Collectionibus inseruerit. 3. Quòd stylus à Leonino prorsus abhorreat. 4. Quòd titulus sancto Leoni sit insolitus, & quòd nexus Episcoporum Germaniæ cum Gallicanis non sapiat ætatem sancti Leonis, sed Caroli Magni, aut posteriorem. 5. Cùm Synodum Romæ habitam describit, *Synodum* appellat *Episcoporum, sive Cæterorum Consacerdotum, Christique Fidelium coadunatam*: quasi laïca plebs in Concilium admitteretur; quæ verba sancto Pontifice indigna sunt. Adde nomen sacerdotis ævo

ſancti Leonis, nunquam tribui ſolitum Presbyteris abſque additamento hujuſmodi, *ſecundi Ordinis, ſecundi Gradûs* &c. Taceo de fœdo ſoleciſmo. 6. In hac Epiſtola citantur Canones Neocæſarienſes, cùm nec à S. Leone, nec ab ejus Deceſſoribus, Synodorum particularium Canones citatos legamus: & Innocentius I. alios à Nicænis recipiendos non eſſe profeſſus ſit. 7. Canon 13. Neocæſarienſis ea in Epiſtola ex Dionyſii Exigui verſione citatur, quam Leone Magno longè poſteriorem eſſe nemo neſcit. 8. Rhabanus Maurus in libro quem *De Chorepiſcopis* ad Drogonem Metenſem Epiſcopum ſcripſit, ejus Epiſtolæ non meminit, quod argumento eſt eam eſſe ſuppoſititiam: nunquam enim ille Chorepiſcoporum cauſſam defendendam ſuſcepiſſet, ſi ſanctus Leo eos damnaſſet; neque hæc Epiſtola virum tam eruditum & in Germania quò miſſa dicitur, ſcribentem fugiſſet. 9. Epiſtola illa nihil aliud eſt quam Canon ſeptimus Hiſpalenſis Concilii, cui exordium inſulſum præfixit impoſtor, ut Epiſtolæ imaginem indueret. 10. Adulterinam eſſe Epiſtolam clamat ſilentium Synodorum Pariſienſis 6. & Meldenſis, Nicolai 1. in Epiſtola ad Rodulphum Biruricenſem Archiepiſcopum, Capitularium Caroli Magni & Ludovici Pii Impp. in quibus frequens Chorepiſcoporum mentio occurrit, nulla Epiſtolæ iſtius ſancti Leonis, quam certè non omiſiſſent. Denique ſunt aliqua in ea Epiſtola, quæ cum Eccleſiæ Romanæ conſuetudine conciliari non poſſunt. *Sed neque*, inquit, *coram Epiſcopo licet Preſbyteris in Baptiſterium introire*. An non potiùs coram Epiſcopo, & cum Epiſcopo in Baptiſterium introire, & ex of-

ficio baptizanti Episcopo adesse jubebantur ? Ad has non attenderunt rationes viri eruditi, qui hanc Epistolam ut genuinam sancti Leonis admittendam esse censuerunt Halleiius & Ludovicus Cellotius, in suo uterque opere *De Ecclesiastica Hierarchia*, Petrus Aurelius adversùs Sirmondum scribens. Dionysius Petavius *in notis ad sanctum Epiphanium*, & Petrus de Marca lib. 2. *de Concordia Sacerdotii & Imperii* cap. 13. cum aliis.

Idem operum sancti Leonis editor atque illustrator Paschasius Quesnel duos illos *De vocatione omnium gentium libros*, nec non *Epistolam ad Demetriadem* edidit sub nomine sancti illius Pontificis, eásque lucubrationes ipsi vindicare conatus est duabus dissertationibus elegantissimis. Id autem probat ex stilo, dicendiquę caractere planè simili : ex identitate doctrinæ circa gratiam Christi, & circa alia etiam capita ; ex vocibus Auctori librorum De vocatione gentium & sancto Leoni communibus, ex convenientia denique utriusque in citanda Scriptura sancta. Sed nondum viris omnibus eruditis persuadere potuit, hos libros & hanc Epistolam esse sancti Leonis fœtus, ejusque nomine in nova operum ipsius editione, meritò inscriptos fuisse. 1. Quia tanta non est similitudo doctrinæ istorum librorum cum doctrina Leonis, quin æqualis & fortè major reperiatur cum doctrina sancti Prosperi, ut in Prospero dicit Natalis Alexander, nec tamen sancto Prospero indubiè attribuuntur. Stylus verò non est Leonino penitus similis : nam periodi sancti Leonis sunt magis commensuratæ, nec tantæ sunt in ejus Sermonibus aut Epistolis figuræ, tot Rithmi, tanta

modulatæ ac tinnulæ orationis affectatio; quanta in libris *De vocatione omnium gentium* aut in Epistola *ad Demetriadem* : uno verbo, facundior est sancti Leonis citra ullam affectationem oratio. Præterea sanctum Leonem contra Manichæos, contra Priscillianistas, contra Pelagianos, contra Nestorianos & Eutychianos pugnasse, ejus Vita & Epistolæ testantur : sed contra Semipelagianos ipsum certasse non legimus. Amicus Cassiani erat, qui libros *De Incarnatione Christi* scripsit ab eo rogatus ; eosque ipsi nuncupavit : qui aliunde Prosperum magni faciebat, quem ubi creatus est Pontifex, sibi ad Epistolis esse voluit. Controversiis igitur illis non se videtur immiscuisse sanctus Leo. Tertio Gelasius Papa Libros *De vocatione gentium* laudat sub nomine *cujusdam Ecclesiarum Magistri*. At sanctum Leonem Decessorum suorum unum, tot meritis illustrem, tantâ nominis celebritate conspicuum, qui ab annis duntaxat triginta obierat, suo nomine designasset, non eo modo quo ignoti quique notari solent. Nemo enim facilè credet ex hominum memoria deletum fuisse hujus Auctoris nomen, præsertim Romæ, si is fuisset sanctus Leo Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus, ac paulo post Pontifex, qui ab annis triginta è vita migraverat. Plura enim Romæ fuissent illorum librorum & Epistolæ Exemplaria, quorum aliquod adscriptum habuisset sancti Leonis nomen ; & vivebant adhuc plurimi, quibus notum fuisset sanctum Leonem hæc scripsisse, & id in omnium eruditorum ore versatum esset, nec illud ignorasset Gelasius doctissimus Pontifex. Denique nullus Codex Ms. hæc opera sancto Leoni adscribit, ut fatetur ipse

Paschasius

Paſchaſius Queſnel, nec in tota retro Antiquitate genuinus illorum Auctor cognitus eſt. Unde non moleſtè ferat vir doctiſſimus, ſi libros *De vocatione gentium* & Epiſtolam *Ad Demetriadem* ſub ſancti Leonis nomine (ſub quo illa paulò confidentiùs vulgavit) nec laudemus, nec laudanda eſſe putemus: eo quod ejuſmodi auſus in Scriptis ſanctorum Patrum inſcribendis vel abradendis, *abſque demonſtratione, vel quaſi,* fieri non debeant.

Quantum etiam *ad capitula ſeu Auctoritates de gratia Dei & libero voluntatis arbitrio*; quæ Cœleſtino Papæ tribuuntur, pro quibus ſancto Leoni aſſerendis diſſertationem ſuam tertiam Paſchaſius Queſnel inſtituit: vix video, quânam ei ratione ſuccedat. Hæc enim ſolas conjecturas, eaſque non ſatis validas, ad Antiquitatem deſtruendam & mille annorum, ut ita loquar, Cœleſtini poſſeſſionem. Unde Paſchaſius ſub initium ſuæ diſſertationis adſtringitur fateri eas eſſe Cœleſtino attributas à Petro Diacono, aliiſque qui in cauſa fidei ex Oriente Romam miſſi ſunt, lib. *De Incarnatione & gratiâ D. N. Jeſu Chriſti ad Fulgentium* cap. ultimo. deinde à Creſconio Epiſcopo Africano, in fine ſuæ Collectionis Canonum circa annum Chriſti 690. emiſſæ, eidem adſcriptum Pontifici legitur. Tum denique poſterioribus ſæculis, à Floro Magiſtro ſcribente Eccleſiæ Lugdunenſis nomine, adverſùs Joannem Scotum Erigenam; à Lupo Ferrarienſi Abbate in *Collectaneis* quæſtione 2. ab Hincmaro Remenſi libro *De prædeſtinatione* cap. 22. pag. 128. 130. 133. & Epilogi cap. 5. pag. 379. Nihil itaque conjecturæ valeat ad tam mucidam Antiquitatem everten-

dam, immo ſpernuntur dum nimium affectatæ ſunt.

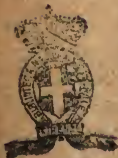
Denique inter Epiſtolas ſancti Leonis Papæ invenientur inſertæ aliorum Epiſcoporum Epiſtolæ: ut *Proterii Alexandrinæ Eccleſiæ Patriarchæ Epiſtola ad Leonem Romanæ Sedis Epiſcopum De Feſtivitate Paſchali* anno 554. ſcripta, quam ex Ms. Cod. correctam deſcripſit atque inſeruit ſuo in Canonem Victorii Aquitani Paſchalem Commentario cap. 2. Ægidius Bucherius Atrebatenſis Theologus Soc. Jeſu, de qua Gennadius libro *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 10. mentionem facit. Item *Epiſtola Paſchaſini Lilybæi in Sicilia Epiſcopi ad Leonem præfatum Papam directa de eodem argumento*, de qua Gennadius citatus cap. ſequenti; quàmque refert idem Ægidius Bucherius citato libro, ſub finem capitis primi. Item *Epiſtola ſancti Leonis Bituricenſis in Gallia Epiſcopi* ſub annum Chriſti 454. unà cum Victurio Cenomanenſi & Euſtochio Turonenſi, ad Preſbyteros & Epiſcopos Provinciæ *non Thaciæ*, (ut inter Leonis primi Papæ Epiſtolas vulgatum eſt) *ſed Tertiæ*, quo nomine Turonica Provincia Deſignatur, quæ eſt Tertia Lugdunenſis: ut Sirmondus in notis ad Concilia Galliæ obſervavit. Item *Epiſtolæ duæ Flaviani Patriarchæ Conſtantinopolitani*, & una *Ravennii Arelatenſis Archiepiſcopi*, *Ruſtici Narbonenſis Archiepiſcopi* aliorúmque Galliæ Epiſcoporum &c.

» VICTORIUS Natione Aquitanus, ſcru-
» pulosus temporum calculator, invitatus à ſan-
» cto Hilaro urbis Romæ tunc Archidiacono,
» & poſtea poſt mortem ſancti Leonis Epiſco-
» po, compoſuit *Paſchalem curſum* indagatione

cautissimâ; post quatuor priores qui eum in hac «
parte prævenerant, id est, Hippolytum, Eu- «
sebium, Theophylum & Prosperum: protendens «
temporum seriem usque ad annum 532. ita ut «
quingentesimo trigesimo-tertio anno Paschalis «
reincipiat solemnitas, eodem mense & die, ea- «
démque lunâ, quâ primùm Passio & Resurrec- «
tio Domini facta est. Hæc Gennadius *De Scrip-* «
toribus Ecclesiasticis cap. 88. Hunc Victorii Aquitani Canonem Paschalem primus edidit doctissimísque commentariis ornavit Ægidius Bucherius Atrebatensis Soc. Jesu, impressum Antuerpiæ in fol. in officina Plantiniana anno 1633. cum aliis aliorum Patrum operibus ad eandem materiam spectantibus. Scripsit Victorius *Canonem Paschalem* Constantino & Rufo Consulibus, ut ipse in Prologo tradit, hoc est, Christi anno vulgari 457. quo claruit.

Victor Cartennæ in Africa Episcopus, de quo 460.
sic Gennadius cap. 77. *De Scriptoribus Ecclesiasticis*. Victor Cartennæ Mauritaniæ civitatis Epis- «
copus, scripsit adversùs Arrianos librum unum «
& longum, quem Geiserico Regi Vandalorum «
per suos audiendum obtulit, sicut ex proœmio «
Libri ipsius didici. Scripsit & de pœnitentia pu- «
blica librum, in quo & regulam vivendi pœni- «
tentibus juxta Scripturarum autoritatem statuit. «
Et ad Basilium quendam super mortem filii con- «
solatorium libellum, spe resurrectionis perfectâ «
instructione munitum. Homilias etiam composuit «
multas, quas à fratribus propriæ salutis sollici- «
tis, in libris digestas servari cognovi. Habetur «
liber *De pœnitentia* tom. 2. ad calcem operum D. Ambrosii, in multis editionibus. Item liber

De consolation· in adversis ad Basilium, inter opera Sancti Basilii Magni tom. 3. pag. 613. ultimæ Editionis Parisiensis anni 1638. quod nullus adnotavit. Sanè istud opus editum primò Parisiis circa annum 1520. apud Claudium Chevallon in 12. cum operibus *Sancti Eucherii Lugdunensis Episcopi*, ex Ms. Codice antiquo, ut narrat editor nullâ factâ mentione ullius interpretis: unde liquet esse Auctoris latini, non græci; ad Basilium Victoris Africani, non Basilii Græci & Cappadocis ad aliquem alium. Claruit anno 460. de quo Bellarminus & Labbeus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Possevinus in *Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in *Scholiis ad Gennadium*.

ARNOBIUS JUNIOR quantum conjicere fas est, Gallus fuit, offerens *Commentarios suos in Psalterium* duobus Episcopis Gallis, Leontio nempe Arelatensi Episcopo & Rustico Narbonensi anno Christi 460. vel 461. quo Cathedræ Arelatensi recens sedebat Leontius, & senex Narbonensi Rusticus. Nullum sanè inditium quòd Afer fuerit hujus Commentarii Auctor, hæ conjecturæ eum fuisse Gallum, quamvis inde Gallia nostra magnum non habeat splendorem, ob hujus operis latinitatem barbaram & insulsam, peccantemque grammaticarum legum despectum. Legitur hoc opus in Bibliotheca SS. Patrum, omnium editionum. Quantum verò ad *altercationem inter Arnobium & Serapionem*, seu *conflictum Catholici de Deo trino & uno, de duabus in Christo substantiis in unitatem persone, & de gratia ac liberi Arbitrii concordia*; allego infrà opuscuum istud, verbo *Vigilius Tapsensis*, ad quem spectat, ut dicemus ad annum DLXX. Agunt de Arnobio

Juniore Sixtus Senensis lib. 4. Bibliothecæ sanctæ, Possevinus in Apparatu sacro Bellarminus & Labbeus De Scriptoribus Ecclesiasticis, Natalis Alexander Dominicanus in *Selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus*, sæculo v. tom. 1. cap. 4. pag. 639. ubi Arnobium Gallum facit contra Sixtum Senensem qui eum Africanum credidit. Hæc ad correctionem Nomenclatorum recentium.

PAULINUS Petricordius vel potiùs Petracoricensis floruit circa annum 460. & ulteriùs cujus habemus *libros sex carmine heroïco scriptos ad Perpetuum Turonensem Antistitem, De vita sancti Martini ejusdem Urbis Episcopi*, qui tom 8. Bibliothecæ veterum Patrum editionis Coloniensis anni 1618. & editionum veterum Parisiensium annorum 1575. & 1589. ac pluribus aliis Poëtarum Collectionibus Paulino Nolano Episcopo adjudicantur: cum *versibus De visitatione Nepotuli sui & brevi opusculo De orantibus*, quæ primùm carmina Franciscus Juretus ex Codice V. C. Petri Pithæi cum notis ediderat. Sex tamen illi libri *de vita sancti Martini* pertinent ad Paulinum patriâ Petricordium seu Petracoriensem, qui 30. aut 40. circiter annis ab obitu sancti Paulini Nolani Episcopi, opus illud suum dicavit Perpetuo Turonensi Archiepiscopo, Præsidi Concilii Turonensis anni 480. Ita etiam volunt MSs. Exemplaria Vaticanum & Corbeiense, de quibus Sirmondus in eruditis suis ad Sidonium Apollinarem notis. Plura apud Philippum Labbeum in dissertatione historica de Scriptoribus Ecclesiasticis verbo *Paulinus Nolanus* tom. 2. pag. 165. Aubertus Miræus in Bibliotheca sua Ecclesiastica Scholio ad caput 470.

48. Gennadii de Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 57. Bellarminus observatione secundâ ad opera sancti Paulini Nolani, in editione omnium amplissima & castigatissima lib i de Scriptoribus Ecclesiasticis anno 1617. Parisiis apud Sebastianum Cramoisy. Novissimus editor operum sancti Paulini Nolani Parisiis in 4. anno 1634. apud Edmundum Couterot.

ANTONIUS sancti Simeonis Stylitæ discipulus, qui Martyrologio Romano 5. Januarii adscriptus est, Magistri sui vitam scripsit, quæ in Vitis Patrum Eremitarum tom. 1. editionis Plantinianæ legitur, quam procuravit Heribertus Rosvveidus Soc. Jesu annis 1615. & 1628. Vixit ipse cum Simeone, & vermes de corpore ejus fluentes collegit, & in ulcerum cavernis reposuit, ut ipse de se in hæc verba narrat: *Quidam juvenis adstitit ei nomine Antonius, qui vidit hæc & scripsit. Juxta præceptum illius colligebat vermes de corpore ejus, qui cadebant in terram, & porrigebat illi rursum. At ille ponebat eos sibi in ipso vulnere, ad similitudinem Justi Job dicens, manducate quod vobis Dominus dedit.* Et infra ad finem: *Ego humilis peccator Antonius, in quantum potui, lectionem brevem hanc exposui.* Claruit Antonius circa annum 470. de quo Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 94.

480. CONSTANTIUS Presbyter Lugdunensis, (non autem Episcopus, ut sanctus Isidorus in Catalogo cap. 4. scripsit) à Sidonio Apollinari Arvernorum Episcopo sæpe laudatus, scripsit librum unum *De vita sancti Germani Antissiodorensis Episcopi*, qui in collectione sanctorum Laurentii Surii extat ad diem xxxi. Julii. Hoc opusculum ob-

tulit ſancto Patienti Lugdunenſi Epiſcopo, qui obiit die ij Septembris anno circiter 480. Unde Conſtantium eodem tempore clarum fuiſſe liquet. De eo Sammarthani in Gallia Chriſtiana, Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 103. fol. Mihi 200., auctores omnes qui ſcripſerunt de Epiſcopis Altiſſiodorenſibus.

GENNADIUS Epiſcopus ſive Patriarcha Conſtantinopolitanus, vir (ut inquit Gennadius Maſſilienſis in libro De ſcriptoribus Eccleſiaſticis cap. 90. *linguâ nitidus & ingenio acer, tam dives ex lectione Antiquorum fuit, ut Danielem Prophetam ex integro ad verbum commentatus exponeret. Homilias etiam multas compoſuit; moritur Leone ſeniore imperante.* Hæc Maſſilienſis Sinonymus Ejus autem miracula & virtutes perſequitur Nicephorus Callixtus Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ lib. 15. cap. 22. & 23. Extat ejus Epiſtola *Ad Metropolitanos & ad Romanum Pontificem contra Simoniacos* in Orthodoxographis pag. 658. & inde in Bibliotheca ſanctorum Patrum Margarini Bignei, editionum Pariſienſium 1575. & 1589. Vixit juxta Trithemium anno 460. ſed errore (opinor) Amanuenſium, cum 490. ſcribendum eſſet. Quomodo autem Gennadius dudum Pelagianis faverit; qui tamen poſtea redditus omnino Catholicus; Vide Cardinalem Baronium tom. 2. ſub annum Domini 490. Fœlicis autem Papæ nonum. Ita Poſſevinus in Apparatu ſacro, quem amplexus ſum. 490.

EUGENIUS Carthaginis Africæ civitatis Epiſcopus & Confeſſor publicus, admonitus ab Hunnerico Rege Vandalorum, Catholicæ fidei Expoſitionem & maximè verbi Homouſii proprieta-

„ tem differere, cum consensu omnium Africæ, „ Mauritaniæ, & Sardiniæ atque Corsicæ Episco- „ porum & Confessorum, qui inCatholicā perman- „ serant fide; librum fidei non solùm sanctarum scri- „ pturarum sententiis, sed & Patrum testimoniis „ communitum, per Collegas suæ Confessionis por- „ rexit. Jam verò asportandus pro fidelis linguæ „ remuneratione in exilium, Epistolas velut con- „ servandi Baptismatis ovibus suis quasi pastor sol- „ licitus dereliquit. Altercationes quoque quas cum „ Arrianorum Præsulibus per internuntios habuit, „ conscripsit, & relegendas per majorem Domûs „ Hunnerico transmisit. Similiter & preces pro quie- „ te Christianorum, eidem velut Apologias obtulit. „ Vivere adhuc ad confirmationem Ecclesiæ dicitur. Hæc Gennadius lib. De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 96. quæ breviùs Honorius Augustodunensis ex eodem habet libello 2. cap. 99 Ejus quoque cohortatoriam Epistolam ad Ecclesiam suam Carthaginensem, ut eam in recta fide confirmaret, & adversùs Arrianorum persecutionem muniret, describit sanctus Gregorius Turonensis lib. 2. historiæ Francorum cap. 3. Quantùm autem ad *Orationem quam Hunnerico Vandalorum Regi obtulit*, hanc habes insertam lib. 3. De persecutione Africana Victoris Vitensis Episcopi, de quo statim agemus. Claruit Eugenius anno 490. & ultra, de quo mentionem faciunt Possevinus in Apparatu sacro, Aubertus Miræus in Scholiis ad Gennadium, Natalis Alexander Dominicanus in selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus, sæculo v. tom. 1. pag. 689.

VICTOR VITENSIS in Africa Episcopus, in Vvandalica persecutione pro fide Orthodoxa gra-

vissima incommoda passus, ejusdem persecutioni historiam libris quinque scripsit circa annum 490. quos *De Persecutione Africana* inscriptos & ad suam puritatem ex collatione MSs. Codicum reductos, cum operibus Vigilii Tapsensis Episcopi evulgavit in 4. anno 1665. Petrus Franciscus Chifflet Societatis Jesu Presbyter, Divione apud Viduam Philiberti Chavance, & Parisiis apud Simeonem Piget viâ Jacobæâ sub signo Prudentiæ, quibus subjunxit varias ad calcem lectiones cum notis & vindiciis. Ejus memoria sacris Ecclesiæ fastis inter Confessores inserta est ad diem 23. Augusti. Victorem Vitensem dico cum viris doctissimis, Holstenio & Chiffletio, qui ita dicendum ex MSs. Codicum fide ostendunt, quibus suffragatur vir etiam doctissimus Henricus de Noris Eremita Augustinianus lib. 2. Historiæ Pelagianæ cap. 21. id probans ex notitia Episcoporum Africæ, qui sub Hunnerico Genserici successore persecutionem sustinuerunt. In ea namque inter Episcopos Provinciæ Proconsularis legitur *Florentius Uticensis*: in catalogo autem Episcoporum Provinciæ Byzacænæ hæc verba leguntur. Victor Vitensis non *occurrit*. Uticensis igitur Ecclesia spectabat ad Provinciam Carthaginensem, Vitensis verò ad Byzacænam: illi Florentius, huic verò Victor præerat, tempore Vandalicæ persecutionis. Qui plura voluerit, legat notas Petri Francisci Chiffletii ad dicti Victoris libros.

Honoratus Massiliensis Ecclesiæ in Gallia Episcopus floruit circa annum 490. & scripsit teste Gennadio lib. De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 99. (si tamen hoc caput ad eum spectat, cùm in multis MSs. Codd. non reperiatur) *De vita*

sancti Honorati Arelatensis Episcopi tractatum, quem Bollandistæ ad diem 5. Maii, Surius ibidem, & Paschasius Quesnel sub finem tomi primi operum sancti Leonis Magni correctissimè edidit. Vide opera sancti Leonis ultimæ editionis Parisiensis impressa 2. tomis in 4. 1675. apud Joannem BaptistamCoignard viâ Jacobæâ sub Bibliis aureis.

500. ADRIANUS auctor Græcus scripsit græcè circa annum 500. *Isagogen sacræ Scripturæ* utilem, & hæc anno 1602. græcè prodiit Augustæ Vindelicorum ex Bavarico & altero Codice, Manuscriptis. Antiquior est hic Scriptor quam vulgò credatur, cujus mentio apud Cassiodorum invenitur cap. 10. Divinarum lectionum, ubi agit de Introductoribus Divinæ sapientiæ, Ticonio, sancto Augustino, Eucherio, & Junilio. Ejus quoque meminit Photius in sua Bibliotheca Cod. 2.

LAURENTIUS Novariensis Episcopus cognomento Mellifluus, de quo hæc Sigebertus in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 120. pauca habet: *Laurentius Mellifluus scripsit librum De duobus temporibus, id est, uno ab Adam usque ad Christum; altero à Christo usque ad finem sæculi. Declamavit etiam Homilias ore quasi mellito, unde agnominatur Mellifluus.* Sunt qui conjiciunt, ipsum ex Novariensi Episcopo sub annum Christi 507. creatum esse Mediolanensem Archiepiscopum, ipsúmque laudari ab Ennodio Ticinensi, in Dictione missa Honorato Novariensi Episcopo, cum Basilica Apostolorum dedicaretur. Hoc autem certum non est, solísque & infirmis nititur conjecturis. Floruit circa annum 510. & ultrà, forsitan ad annum 520. Scripsitque *librum de duobus temporibus, seu de Pœnitentia &*

Eleemosina Homilias duas, quas habet Bibliotheca SS. Patrum edit. Parisiensis, anni 1579. tomo 9. seu supplementi pag. 1542. apud Michaëlem Sonnium, aliæque editiones hujus Collectanei omnes, tam Parisienses quàm Coloniensis anni 1618. & Lugdunensis ultima anni 1677. Item *Homiliam de muliere Chananæa* quam è Ms. Corbeiensi eduxit Joannes Mabillon tom. 2. Analectorum pag. 18. cum paucis observationibus. De illo præter Sigebertum, Possevinus in Apparatu sacro, Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 119.

PASCHASIUS de quo Bellarminus & Labbeus in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis, Possevinus in Apparatu sacro, Aubertus Miræus in Auctario cap. 121. pag. Mihi 204. cui omnes attribuunt *Libros duos De Spiritu sancto contra Macedonium*, & qui inveniuntur in omnibus editionibus Bibliothecæ veterum Patrum, præsertim in ultima Lugdunensi anni 1677. apud Anissonios Fratres tom. 8. pag. 806. sub nomine dicti Paschasii Diaconi. Innituntur auctoritate D. Gregorii Magni qui in libris Dialogorum attribuit dicto Diacono Paschasio libros De Spiritu sancto, quam Auctoritatem esse maximam non diffiteor. At sive Paschasius hos tantùm libros olim à Fausto Regiensi Episcopo compositos transcripserit, sive opus ipsumPaschasii,de quo loquitur sanctusGregorius, lapsu temporum interciderit: Libri qui sub nomine dicti Paschasii evulgantur, non sunt ipsius, sed spectant ad Faustum Regiensem Episcopum, Esse autem ipsum opus Fausti, convincitur 1°. Ex Ms. Cod. Vaticano unde primùm impressi sunt, quem Jacobus Sirmondus vidit & tenuit,

ſub nomine Fauſti inſcriptum. 2°. Quia ſcripti ſunt hi libri occaſione accepta Symboli, ut not t Gennadius libro De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 85. dum loquitur de Fauſto ejúſque ſcriptis; unde opus Fauſti proprium eſſe arguuntur. 3°. Contineat proprias Fauſti opiniones, nempe nihil eſſe incorporeum præter Deum, unde lib. 2. cap. 1. appellat *animam corpoream*. 4. Joannes Trithemius qui viderat hos libros MSs. antequam imprimerentur, allegat eorum prima verba, ſub nomine Fauſti à ſe inſpecta, quæ cum primis operis hujus verbis eadem ſunt. Itaque nihil omnino habemus Diaconi Paſchaſii, cùm opus ei attributum, debeatur Fauſto Regienſi in Gallia Epiſcopo.

530. COGITOSUS Scotus Monachus & Abbas ſcripſit *Acta ſancta Brigitta Laginenſis Scoto Hyberna*, quæ ſub annum 521. vixit, eſtque Martyrologio Romano inſcripta, ad diem 1. Februarii. Actorum iſtorum Baronius in notis ad Martyrologium meminit, eaque primus ex Ms. Cod. Henricus Caniſius tom. 5. Antiquarum lectionum evulgavit. Hujus Brigittæ nonnulli revelationes celebrant, quas eſſe Brigittæ junioris apud me conſtat, quaſque nullius aut minimi ponderis eſſe cenſeo. Multa habet ex Cogitoſo in Typographia Hyberniæ Silveſter Giraldus Cambrenſis, qui anno 1188. floruit. De eodem habet mentionem Poſſevinus in Apparatu ſacro, Miræus in Auctario cap. 127. pag. 205.

NONNUS *Panopolita Ægyptius eloquentiſſimus, Virginem Theologum, hoc, eſt Joannem Evangeliſtam verſibus heroïcis eſt interpretatus.* Hæc Suidas in Lexico. Vixit ante tempora Imperatoris Juſtiniani, nam Agathias qui ſub Juſtiniano floruit,

lib. 4. de bello Gothico, authoritate ejus utitur. Sixtus autem Senensis eum inter græcos Poëtas Christianos præcipuum numerat, cujus & (inquit) feruntur Dionysiacon lib. 48. heroïcè conscripti, sed ij ad rem Ecclesiasticam nihil conferunt. Antonius Possevinus in libro 17. Bibliothecæ selectæ cap. 12. juxta editionem Venetam & Coloniensem anni 1608. opponens veram hujus Poëtæ Theogoniam falsæ Theogoniæ Hesiodi, inseruit ejusdem Nonni Carmina quædam græca græcæ paraphraseos cum versione latina: ut quàm altè Deo aspirante, idem græcus Christianorum Cothurnus potest incedere, habeatur ad manum. incipit autem Ἄχρονος ἦν, ἀκίχητος, ἐν ἀῤῥήτῳ λόγος ἀρχῇ hoc est; ut verbum è verbo reddamus: *Sine tempore erat, incomprehensibilis ineffabili verbum principio.* Et quidem ex Aldi Manutii officina Romæ, id est, circa annum 1508. ex Possevino, qui hoc asserit in Apparatu (centum propemodum abhinc annis) prodiit *hæc paraphrasis græca* cujus postea latinam versionem Joannes Bordatus & Erardus Hedeneck ediderunt: sed quæ demùm emendatior utroque idiomate emissa est Lugduni Batavorum anno 1598. in 8. operâ Francisci Nansii cum ejusdem notis ad ipsam. *Hæc Paraphrasis Poëtica in Evangelium sancti Joannis*, græcè etiam cum textu Evangelii & Hensii exercitationibus, prodiit Lugduni Batavorum anno 1627. in 8. & græco-latinè Parisiis anno 1578. in 8. & in Bibliotheca veterum Patrum editionis Parisiensis anni 1624. p. 302. & seqq. Idem Nonnus collegit & explicavit *Historias, quarum meminit sanctus Gregorius Nazianzenus in duobus Steleteuticis* adversùs Julianum: cujus collectio

& explicatio græcè edita p. 127. Etonæ 1610. in 4. eadémque latinè per Jacobum Billium inter opera sancti Gregorii Nazianzeni Parisiis in fol. 1583. & 1609. Denique *Libri* 48. *Dionysiacorum* sunt editi græcè per Joannem Sambucum cum lectionibus ac conjecturis Gerardi Falkemburgii & emendationibus Guillelmi Canteri Antuerpiæ 1569. in 4. & græco-latinè per Lubinum cum lectionibus ac conjecturis Gerardi Falkemburgii Hanoviæ 1605. in 8. Itemque græco-latinè cum variis Lectionibus & notis marginalibus per Jacobum Lectium Aureliæ Allobrogum anno 1606. in 8. De Nonno Possevinus in Apparatu sacro verbo *Nonnus*. & in Bibliotheca Selecta lib. 17. cap. 12. Aubertus Miræus in Auctario cap. 128. pag. Mihi 205.

MONTANUS Episcopus Toletanus, virtute Sancti Spiritûs & eloquio pollens, scripsit *Epistolas duas, alteram Palentinæ Urbis Incolis De Ecclesiastica Disciplina & contra Priscillianos; alteram ad Turribium Religiosum Monachum.* P[illegible]it Concilio Toletano II. anno 527. & ult[illegible] de quo sanctus Hildephonsus in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 3, Possevinus in Apparatu sacro, Aubertus Miræus in Scholiis ad caput 3. Hildephonsi. Extant ejusmodi duæ Montani Epistolæ in Martyrologio Hispanico ad diem 23. Februarii, pag. 225. & in novissima Editione Conciliorum Parisiensi tom. 4. pag. 1736. Claruit usque ad 530. & ultra, de quo sanctus Hildephonsus loco citato, pauca quidem, sed præclara narrat.

REMIGIUS Remorum Archiepiscopus, Francorum meritò ob Clodovæum ad Christianam Fidem conversum appellatus Apostolus. Hoc con-

tigit anno Regni Clodovæi xv. post victoriam Alamannicam, id est, juxta æram nostram anno Christi desinente 496. In Natali enim Domini, exeunte anno baptizatum fuisse, Alcimus Avitus Viennensis Episcopus testatur, in Epistola ad ipsum Clodovæum data, quam Sirmondus tom. 1. Conciliorum Galliæ publici Juris fecit. Sigebertus Gemblacensis, triennio seriùs, id est, anno 499. Clodovæi Baptismum statuit: sed more suo, (omnia enim triennii ferè spatio posteriùs narrare solet, quàm gesta sunt) ut in Chronico Belgico annotavit Miræus. Cæterùm anno 471. Remensem Sedem Remigius adiit duos & viginti annos tunc natus; ut præter Hincmarum in Vita sancti Remigii, Flodoardus in Historia Remensi libro 1. cap. 11. & 18. asserit. Nam in Epistola quam ad tres Episcopos anno 523. scripsit, & quæ extat tom. 2. Conciliorum Galliæ, testatur se jam annis quadraginta-tribus Episcopatum gessisse. Idem porrò ad Superos transivit ante annum 535. siquidem hoc ipso anno Flavius Remorum Episcopus Concilio Arvernensi subscripsit. Falsò itaque Hincmarus & Flodoardus referunt, illum annis septuaginta-quatuor sedisse, & vixisse annis nonaginta-sex. Habemus paucas & breves Sancti Remigii Episcopi Epistolas *ad Hormisdam Papam, ad Clodovæum Regem & alios scriptas,* quæ extant tom. 2. Conciliorum Galliæ, editionis Jacobi Sirmondi in fol. Parisiis anno 1629. Apud Sebastianum Cramoisy viâ Jacobæâ sub Ciconiis. Item in Collectione ultimâ Conciliorum editionis Parisiensis anni 1671. quam doctissimi viri Philippus Labbeus & Gabriel Cossartius, Ambo Soc. Jesu, XVII. vol. in fol. procurarunt. Item apud Marquar-

dumFreherum in Corpore Historiæ Francicæ. Sidonius Apollinaris lib. 9. Epistolâ 7. ad Remigium datâ, *Declamationes* seu *Orationes ejus* à doctrina atque eloquentia mirificè commendat; sed quod dolendum, nullæ ad nos pervenerunt. Nec recens hæc jactura est, cum Hincmarus & Flodoardus eas penitus ignorasse videantur. Joannes Baptista Villalpandus Soc. Jesu Theologus, Romæ primùm anno 1598. atque etiam postea Moguntiæ anno 1634. edendas curavit Remigii Remensis nomine *Explanationes Epistolarum sancti Pauli*, ex Ms. Codice Bibliothecæ sanctæ Cæciliæ in Urbe: quas emunctiores Critici tam heterodoxi quam Catholici Remigio Lugdunensi vel Antissiodorensi tribuendas censent. P'u ima de his Labbeus tom. 2. De Scriptoribus Ecclesiasticis, verbo *Remigius Antissiodorensis* pag. 285. & seqq. ubi demonstrativè probat eas non posse spectare ad Remigium Remensem. Sanè in multis Bibliothecarum Mss. Codd. antiquis sexcentorum & ultra annorum, habentur sub nomine Haymonis Halberstatensis Episcopi, sub quo etiam impressæ sunt Parisiis anno 1556. in 8. longè antequam ederentur Romæ sub nomine Remigii. Adde stilum simillimum aliis Haymonis Halberstatensis Episcopi Commentariis, ut guttæ gutta similior non sit, quod Critici etiam rigidissimi agnoscunt. 3. Tempore jam Fulberti Carnotensis Episcopi, vix elapsis centum ab obitu Remigii Antissiodorensis annis, jam Haymoni tribuebantur, ut patet ex pagina 169. editionis Parisiensis à Carolo Villierio anno 1608. procuratæ. 4. Denique modus agendi in ejusmodi Commentariis consarcinatus ex variis auctoribus antiquioribus, spectat

ſpectat ad ſæculum 9. quod optimè quadrat in Haymonem Halberſtatenſem, non in Remigium Antiſſiodorenſem.

Teſtamentum ſancti Remigii Remenſis ediderunt Philippus Labbeus Soc. Jeſu, ac poſt eum Carolus le Cointe in Annalibus Eccleſiaſticis Francorum, extabátque priùs in Hiſtoria Flodoardi lib. 1. cap. 18. ſed tot auctùm interpolationibus, quæ nec tempora nec genium Remigii ſapiunt, ut pleriſque ſuſpectum videretur. Hæc Natalis Alexander in ſelectis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capitibus ſæculo 6. cap. 4. art. 3. pag. 132. ubi & ſequentia addit. Sincerum illud ſancti Remigii Teſtamentum, quod brevius vocat, deſcribit *Dominus Guillelmus Marlotus Hiſtoriæ Metropolis Remenſis tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* XI. ex MSs. Codd. Abbatiarum SS. Remigii, Nicaſii, & Theoderici prope Remos. Prolixius illud vocat, quod à Flodoardo refertur, vel à recentioribus ejus hiſtoriæ aſſutum eſt, & pro breviori ſuppoſitum. Prolixius illud Pſeudepigraphum eſſe, viri ut plurimùm eruditi aſſerunt, his adducti rationibus. 1°. Quòd Hincmarus qui ſancti Remigii vitam ex Eccleſiæ ſuæ monumentis conſcripſit, illud ignoraverit, ſolúmque brevius operi ſuo ſubjecerit ut ex MSs. evidens eſt: nec unquam prolixioris Teſtamenti auctoritate uſus ſit, cùm ſe dedit occaſio. 2°. Quòd in eo vocabula quædam ſint ſancti Remigii ætate minimè uſitata, imò prorſus incognita, *ut Auſtriæ & Neuſtriæ* nomina ad illas ſignificandas regiones, quæ his deinde vocabulis ſunt appellatæ. Item vox *Archiepiſcopi.* 3°. Quòd in Regem ordinatus à ſancto Remigio dicatur Clodovæus per ſacri Chriſmatis

unctionem, cùm tamen unctus non sit ut Rex fieret, (quippe qui tum decimum-quintum Regni annum agebat) sed ut Christianus fieret. Etsi unctus in Regem esset, non fuisset neglectus ab ejus posteris tam sacræ Inaugurationis ritus. Neminem tamen legimus ex Regibus primæ stirpis unctum. 4°. Quòd in prolixiori illo Testamento multa suggerat Remigius de increpando Rege ab Ecclesia Remensi, si à Religione deflexerit, aut Ecclesiæ bona pervaserit: De convocandis Galliarum Archiepiscopis, & de Elogio segregationis à corpore Christi, quæ ab horum temporum Disciplinâ & moribus abhorrent, quibus Metropolitæ æquales inter se, neç ulli jus erat alios convocandi, nisi Sedis Apostolicæ Vicarius & Primas illorum esset constitutus. Quod licèt sancto Remigio collatum sit ab Apostolica Sede privilegium, non tamen ad ejus successores transmissum est, ut inferiùs probabimus. Prolixius tamen Testamentum à Flodoardo descriptum, vel ipsius historiæ, ut probabilius est assutum, laudatus suprà *Marlotus* tueri satagit, & hisce gravissimis rationibus utcumque respondet. Legant quibus per otium licet, deque ejus sententia judicium ferant. Hæc ille verbo tenus, at utrumque brevius & prolixius mihi suspectum, utrumque apud doctissimos viros suppositititium.

FULGENTIUS RUSPENSIS, in Africa Episcopus, de quo Bellarminus, & plenè Labbæus locis sæpiùs allegatis. Quibus unum addam, nempe post varias doctorum virorum ad Opera sancti Fulgentii procuratas successu temporum Accessiones & Commentarios: ea omnia anno hoc 1684. cum optimo ordine & caractere, impressa

in 4°. Parisiis apud Guillelmum Desprez, viâ Jacobæâ; sub signo sancti Prosperi; suppositiis Sermonibus elemento minori ad finem adjectis.

DIONYSIUS cognomento Exiguus, natióne Scytha, professione Monachus & Abbas Romani Monasterii, geminâ scientiâ græcè & latinè clarus, inquit Sigebertus Gemblacensis cap. 27. De Scriptoribus Ecclesiasticis, floruit initio sexti Æræ Christianæ sæculi, usque ad annum circiter 540. Ejus meminit qui eódem vivebat tempore, Cassiodorus Senator cap. 23. divinarum Institutionum, ut Bedam ac recentiores computi artifices, Chronologiæ Scriptores, Canonumque Collectores omittam. Hic autem multa latinè scripsit, vel è Græco in Latinum transtulit, quorum quæ hûcusque viderim, hæc sunt: *Collectio Canonum Ecclesiasticorum ad Stephanum Episcopum Salonitanum*, edita tom. 2. pag. 101. Novæ Bibliothecæ Juris Canonici veteris, Parisiis in fol. anno 1661. apud Ludovicum Billaine, curâ & studio Guillelmi Vvoëli, Theologi ac Socii Sorbonici & Henrici Justelli, *cum Epistola sancti Cyrilli & Concilii Alexandrini contra Nestorium*. Ibid. p.175. ab eodem Dionysio in Latinum sermonem translatâ. *Collectio Decretorum Romanorum Pontificum ad Julianum Presbyterum sanctæ Anastasiæ, à Siricio ad Anastasium*, qui sedebat anno 498. Ibidem pag. 183, cui ab Anonymo additum Supplementum, *A Papa Hilaro ad Gregorium juniorem*, quod extat ibidem pag. 249. impressum. Transtulit è Græco in Latinum *Librum sancti Gregorii Nysseni de Opificio hominis*, quem dicavit Eugippio Presbytero, quæ versio typis vulga- 540.

ta est Coloniæ anno 1573. primùm Basileæ anno 1562. sed utrubique absque Epistola Translatoris Eugippio Presbytero inscripta, imò etiam absque versione Præfationis Gregorii Nysseni, quas exhibet Joannes Mabillon tom. 2. Analectorum, pag. 1. & seqq. ex manuscripto Codice Abbatiæ Corbeiensis. Item *vitam sancti Pachomii Abbatis*, quam vide in Vitis Patrum illustratis ab Heriberto Rosvveido Soc. Jesu, & Antuerpiæ in fol. annis 1615. & 1628. impressis. Item *Orationem sancti Procli ex Ciziceno Episcopo Patriarchæ Constantinopolitani De laudibus sacrosanctæ Dei genitricis Mariæ adversùs Nestorii blasphemias*; *cum Epistolâ ejusdem de Fide ad Armenos*, & alterâ *ad Domnum pro Caussa Athanasii Perrhenorum Episcopi*, quas habet Vincentius Richardus in Collectione Operum sancti Procli, impressa in 4°. Romæ anno 1630. Habet eandem Epistolam sancti Procli ad Armenos ab eodem Dionysio translatam, & Fœliciano Pastori dicatam Bibliotheca Sanctorum Patrum editionis Parisiensis anni 1575. tom. 1. pag. 406. & sequentibus. Item transtulit *Epistolam sancti Proterii Alexandrini Episcopi ad Beatissimum Leonem Papam Romanæ Urbis Episcopum De ratione Paschali*, editam in Appendice Operis De doctrina temporum Dionysii Petavii, unà cum duabus ejusdem Dionysii Exigui Epistolis Paschalibus. 1°. *Ad Petronium Episcopum*, ubi agit de Cyclo Paschali, quem sub Consulatu Philoxeni & Probi Junioris scripsisse dicitur. 2ª. *Ad venerandos Bonifacium primicerium & Bonum secundicerium De ratione Paschæ*, quam constat fuisse scriptam anno Domini 526. indictione quarta labente, & Lunæ Cyclo 14. Item

transtulit *Historiam inventionis Capitis sancti Joannis Baptistæ conscriptam à Marcello Abbate*, cujus translationem dicavit Abbati Gaudentio. Hanc ad calcem Tractatus historici de Capite sancti Joannis Baptistæ pag. 205. subjecit Carolus du Fresne du Cange, Consiliarius & Regius apud Ambianos Quæstor. Opus hoc prostat in 4° apud Sebastianum Cramoisy Parisiis anno 1665. viâ Jacobæâ, sub Ciconiis. Hæc sufficiant de Dionysii Scriptis.

S. BENEDICTUS natione Italus, patriâ Nursinus, Monachorum in Occidente Antesignanus ac Princeps, Cœnobii Cassinensis Conditor, ibidem anno salutis 543. die 21. Martii, Sabbatho Dominicæ Passionis, non Paschatis, obdormivit in Domino. Cujus res gestas sanctus Gregorius Magnus fusè prosequitur lib. 2. Dialogorum, quem Gregorii Librum Ingolstadienses Græco-latinum annis superioribus ex Versione Zachariæ Papæ publicarunt. Scripsit *Regulam S. Benedictus, sermone luculentam, discretione præcipuam*, inquit Gregorius I. Papa in Dialogis, quam habes in Collectione Regularum & Constitutionum Asceticarum, procurata Antuerpiæ, anno 1638. typis Plantinianis ab Auberto Miræo, de qua etiam in Bibliotheca sua Ecclesiastica ad cap. 30. libri 3. Honorii Augustodunensis De Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 126. Habet eandem Lucas Holstenius in sua etiam Collectione Regularum, edita in 4° Parisiis apud Ludovicum Billaine. De cujus variis impressionibus, & in eam Commentariis, quos tam Antiqui quàm Moderni Scriptores adornarunt, non est hic proprius loquendi locus,

GORDIANUS quidam ſcripſiſſe dicitur juſſu Imperatoris Juſtiniani, *Vitam & Paſſionem S. Placidi, Diſcipuli S. Benedicti Abbatis Caſſinenſis, ejuſque fratrum Victorini, Eutichii, & aliorum*, Meſſanæ in Sicilia à Manucha Pirata anno 539. occiſorum, quæ apud Surium ad diem 5. Octobris extat, & correctior in Vitis Sanctorum Ordinis Divi Benedicti ſæculo 1. Sed Baronius in Notis ad Martyrologium, Operis hujus ita meminit, ut inſcriptionem ejus videatur habere ſuſpectam; ſic enim inquit: *Acta à Gordiano conſcripta, ut ferunt, juſſu Imperatoris Juſtiniani,* Hæc Aubertus Miræus in Auctario, capite 141. pag. 207.

550. FACUNDUS HERMIANENSIS, in Africa Provinciæ Bizacenæ Epiſcopus, floruit poſt Conſulatum Baſilii anno 4. & ultrà, circa annum 550. duodecim libros ſcripſit *pro defenſione trium Capitulorum*; quæ non poſſe abſque injuria fidei Synodíque Chalcedonenſis everſione condemnari, falsò ſibi perſuaſum habuit. Horum meminerunt Victor Tunnonenſis in Chronico, & ſanctus Iſidorus *lib. De Viris illuſtribus* cap. 19. Scripſit etiam librum *adversùs Motianum* ſeu *Mutianum Scholaſticum*, qui Africanos Antiſtites propterea quòd ſe à Vigilio Papa & ab Eccleſia, trium Capitulorum causâ, poſt illius judicatum ſegregaverant, meritò redarguebat. Hæc Opera eruit è tenebris oblivionis Jacobus Sirmondus Societatis Jeſu, impreſſitque anno 1629. in 8°. Pariſiis Sebaſtianus Cramoiſy, viâ Jacobæâ ſub Ciconiis. Item ſcripſit Epiſtolam prolixam quam inſcripſit *Epiſtolam fidei Catholicæ in defenſione trium Capitulorum*, à Domno Luca Dacherio Ordinis Divi-

Benedicti editam tom. 4. Spicilegii jam sæpiùs citati, pag. 106. ex qua probatur Facundum Schismaticum fuisse, & in Schismate occubuisse. De eo sic Cassiodorus in Psalmum CXXXVIII. *Facundus venerabilis Episcopus, Hæreticorum penetrabili subtilitate destructor, nuper ad Justinianum Principem scribens de duabus Naturis Domini Christi duos libellos, cautè nimis luculenterque tractavit. Quos vobis manuscriptos reliqui, ut nec antiquis egeatis Tractatoribus, nec modernis.* Ubi duos libellos *De duabus Naturis Christi* ipsi tribuit Cassiodorus, sed existimo his verbis eum significasse duo prima Capita libri primi ex duodecim quos ad Justinianum direxit. Qui plura voluerit, adeat Possevinum in *Apparatu suo*, Aubertum Miræum *in Bibliotheca Ecclesiastica*; Scholio ad caput 19. Isidori *De Viris illustribus*, pag. Mihi 86. Natalem Alexandrum Dominicanum *in selectis Historiæ Ecclesiasticæ Capitibus*, sæculo 6. capite 4. pag. 156, & seqq.

PRIMASIUS ADRUMETINUS, in Byzacena Africæ Provincia Episcopus, anno 553. tempore Concilii quinti Generalis interfuit Constantinopoli cum Vigilio Papa, ut constat ex Collectione secunda istius Concilii. Illius præterea meminerunt Junilius Africanus pariter Episcopus, qui ei *Librum De partibus divinæ Legis* dedicavit. Victor Tonnonensis in eadem Africa Episcopus in Chronico, Cassiodorus Senator in Libro *De divinis Lectionibus* cap. 9. Isidorus Catalogi cap. 9. atque multi recentiores, inter quos est Philippus Labbeus in Dissertatione historica De Scriptoribus Ecclesiasticis à Bellarmino recensitis, tom. 2. pag. 234. illius Opera diligenter notat & recenset. Ad-

dit autem pag. 255. *Libri autem ejus De Hæresibus ad Fortunatum Episcopum videntur periisse, in quibus explicatis quod olim sanctus Augustinus in libro Hæreseon, imperfectum morte interveniente reliquerat; in primo ostendebat quid hæreticum faciat; in secundo & tertio digerebat quid hæreticum demonstret.* At salva pace Philippi Labbei, non perierunt illi tres Libri Primasio Episcopo attributi; sunt enim *ipse Prædestinatus*, quem vir doctissimus Jacobus Sirmondus Anonymum tribus libris edidit Parisiis apud Sebastianum Cramoisy anno 1643. in 8°. & hanc observationem debemus Joanni Mabillon, qui tom. 4. Analectorum suorum, describens in Præfatione Iter suum Germanicum p. 83. & 84. testatur se vidisse in Germania hos libros manuscriptos sub nomine Primasii, quod omnino confirmat sententiam nostram, atque Opus Anonymum restituit legitimo parenti Primasio. Hæc Labbeo addenda censuimus necessarium. Vide Antonium Possevinum in Apparatu sacro, Aubertum Miræum in Bibliotheca Ecclesiastica, pag. 83. Scholio ad caput 9. Isidori De Scriptoribus Ecclesiasticis.

AURELIANUS Arelatensis Archiepiscopus, ex Patriciorum Aurelianorum stirpe editus in Gallia Narbonensi, ut memorant Ennodii Litteræ, eodem anno quo Auxanius rebus humanis excessit, ad Pontificatum pervenit 546. quem Vigilius Papa, petente Childeberto Rege, & consentiente Imperatore, Vicarium suum per omnes Gallias constituit, Litteris hoc anno die 23. Augusti missis, cùm ad ipsum Aurelianum, tum ad cæteros Galliarum Episcopos. Concilio Aurelianensi v°. secundus à Sacerdote Lugdunensi subscripsit an-

no 549. ad eumque missa est anno 550. Epistola ejusdem Vigilii Romani Pontificis de quæstione in sui defensionem pro Chalcedonensi Synodo, quâ horratur ut Childeberto suggerat ad Regem Gothorum scribere, ne quid in Ecclesia Romana turbari sinat in præjudicium veræ Religionis, Urbe à Rege Totilâ novissimè captâ. rogatque ut de ejus incolumitate, Ecclesiæque Romanæ juribus conservandis satagat, operâ Childeberti Christianitatis (ut vocat) studiosissimi. Sanctus autem Aurelianus dicitur in Epistola Legatis Francorum qui Constantinopolim proficiscebantur directâ, sub annum 552. ubi ad Vigilium Legationem in caussa trium Capitulorum misisse scribitur, quam recitat Sirmondus. De illo etiam Præsule meminerunt Usuardus in Martyrologio, Baronius, Spondanus, & Proprium Arelatensis Ecclesiæ. Floruit sub Childeberto Rege Francorum, constructoque Monachorum Cœnobio, scripsit eis *Regulam*, quam habet Lucas Holstenius in Collectione sua, parte secunda, pag. 58. & seqq. Item *alteram Sanctimonialibus*, quam idem habet parte 3. pag. 35.

Cyprianus, Messianus & Stephanus, tres Discipuli sancti Cæsarii Arelatensis, anno circiter 550. Vitam sui Magistri libris duobus scripserunt, quæ apud Surium ad diem 27. Augusti, mutila & imperfecta; sed quam integram & plenam Vincentius Barralis edidit, in Chronologia illustrium Lirinensis Insulæ virorum, impressa Lugduni anno 1615. in 4°. Joannes Mabillon, sæculo primo Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, quibus tamen hunc non accenset Cæsarium.

560. JOANNES SCHOLASTICUS, ita dictus, quòd primùm in foro ex Scholasticorum, hoc est, Advocatorum seu Causidicorum numero fuerat, Antiochiæ Presbyter & Apocrisiarius, qui & postmodum Eutychio Patriarcha Constantinopolitano in exilium pulso, in ejus locum à Justiniano Imperatore suffectus est. Hic *Syllogen Canonum* composuit, quâ priorum Conciliorum Canones in veteri Codice Ecclesiæ universæ sparsim diffusos, in quinquaginta titulos, non servato ordine temporis, nec serie seu consequentiâ numerorum: sed singulos ex similibus Canonibus, & ad eandem rem pertinentibus titulos cum Canonibus integris contexuit. Item & *Nomocanonem seu Concordiam Canonum* Ecclesiæ cum Legibus civilibus. Utrumque Opus ex variis manuscriptis erutum, editum est tom. 2. Bibliothecæ Juris Canonici veteris, pag. 499. & 603. cum doctissima Præfatione Christophori Justelli, apud Ludovicum Billaine Parisiis 2. tomis in fol. 1661. Floruit anno 560. vel circiter, electus Patriarcha Constantinopoleos, vel nominatus anno 554. mortuus anno 578. quo Eutychius iterum ad Sedem suam reversus est. Agunt pluribus de eo Baronius in Annalibus 554. num. 11. & seqq. Auctores Bibliothecæ Juris Canonici veteris in Præfatione generali, & specialibus, ad dicta Opuscula Joannis, quos excutias.

VIGILIUS TAPSENSIS, in Byzacena Africæ Provincia Episcopus, floruit imperante Justiniano, circa annum 560. & ulteriùs, laudatus à Theodulpho Aurelianensi Episcopo *in Tractatu de Baptismo*, sub nomine Vigilii Africani. Scripsit multa quæ dudum latuerunt sub alieno nomi-

pe, nimirum SS. Athanasii, Arnobii senioris, Ambrosii, Augustini, & aliorum; vel potius singularem quandam ac sibi propriam habuit affectationem, ut Opera propria sub alienis nominibus occultaret: Et hanc vel ex motivo Christianæ humilitatis, quæ amat nesciri & pro nihilo reputari, vel ut hujusmodi Vigiliana Opera majorem ex alienis antiquiorum Doctorum nominibus mutuatis, auctoritatem sibi acquirerent. Hæc tandem sollicitudinibus & studiis Petri Francisci Chiffletii Soc. Jesu Presbyteri, sub nomine sancti Vigilii Episcopi Tridentini ut plurimùm evulgata, Auctori proprio restituta sunt, impressa in 4°. cum Operibus Victoris Vitensis, anno 1665. Divione apud Viduam Philiberti Chavance, adjectis ad calcem Dissertationibus, Annotationibus & Lectionibus variantibus ejusdem Petri Francisci Chiffletii. Sunt autem *Lib. v. adversus Eutichetem*, p. 1. olim malè sub nomine Vigilii Tridentini Episcopi & Martyris, evulgati. *Contra Arrium Dialogorum lib.* 2. pag. 84. olim sub nomine & inter Opera sancti Athanasii, ad quorum finem, pag. 117. adde tanquam supplementum, Solutiones objectionum Arrianorum, pag. 533. *Contra Arrium, Sabellium & Photinum lib.* 3. pag. 118. olim sub nomine & inter Opera Divi Athanasii. *De Trinitate lib.* 12. pag. 198. olim sub ejusdem nomine, in ejusdem Operibus. *Symbolum seu Ratio Fidei*; quæ vulgò *Symbolum sancti Athanasii* dicitur, quod sanè est Nestorio posterius, & hominis Latini, ut jam omnes censent, de quo mentionem primus omnium fecit Hincmarus. Habetur in Operibus Divi Athanasii, & in tomis Conciliorum editionis ultimæ Parisiensis anni 1671. De

quo qui plura voluerit, legat doctissimum Vossium in Opere *De tribus Symbolis*, in 4°. Amstelodami anno 1662. & Godefridum Hermant Canonicum Bellovacensem in doctissimis suis Annotationibus ad Vitam sancti Athanasiii, gallicè editam, & Parisiis impressam in 8°. & in 4°. anno 1679. apud Antonium *Dezallier*, sub signo Coronæ Aureæ. *Contra Fœlicianum Arrianum, De Unitate Trinitatis ad Optatum, lib.* pag. 331. olim & malè sub nomine & inter Opera sancti Augustini. Item scripsit sub nomine Divi Augustini *Altercationem cum Pascentio Arriano coram Judice Laurentio*: quam ex MSS. erutam habes in appendice ad volumen Epistolarum Divi Augustini novissimæ Impressionis, p. 41. cum docta Annotatione prævia, à nostris Benedictinis Gallis hujus editionis Curatoribus confecta. Scripsit etiam Disputationem inscriptam, *Conflictum sub nomine Arnobii & Serapionis*, quam Commentariis illustravit Fanciscus Feu-ardant Minorita Gallus, & quam habes in ultima editione Lugdunensi Bibliothecæ SS. Patrum, tom. 8. pag. 203. & seqq. in aliisque impressionibus ejusdem Bibliothecæ. Item *contra Marivadum Arrianum Diaconum*, olim sub nomine Idatii contra Varimadum lib. 3. pag. 357. *Contra Palladium Arrianum lib.* 1. *in specimen Concilii Aquileiensis*, olim sub nomine & inter Epistolas Divi Ambrosii. *Contra eundem Palladium lib.* 2. sub nomine & inter Opera Ambrosii, hic pag. 506. sed cujus Prologus seu initium habetur pag. 529. tum ad paginam 532. resume quod habetur pag. 506. deinde ejusdem lib. pag. 524. adde pauca sub finem pag. 532. post quæ addes Epistolas Concilii Aquileiensis ad Episcopos

Galliæ, & ad Imperatores, ut hac ratione hi duo libri puri & absque inversione legantur. Hæc sub alienis omnia nominibus, unum spirantia Opera Vigilium Scriptorem, de quo pleniùs Illustrator Operum Petrus Franciscus Chiffletius, ut supra jam monuimus.

ISAACUS Junior Monachus Syrus, distinctus ab Isaaco seniore Syro itidem Monacho, quem Gennadius in Catalogo capite 66. ita memorat: *Isaac Syrus Presbyter Antiochenæ Ecclesiæ, scripsit Syro sermone, longo tempore, & multa; præcipuâ tamen curâ adversùs Nestorianos & Eutichianos. Ruinam etiam Antiochiæ longo carmine planxit, eo auditores imbuens sono, quo Ephrem Diaconus Nicomediæ lapsum. Moritur Leone & Martiano Imperantibus.* Hæc Gennadius de Seniore; sed Junior vixit usque ad extrema Gothorum tempora, ut narrat S. Gregorius lib. 3. Dialogorum cap. 14. Isaacus hic Junior creditur parens libri *De contemptu mundi*, qui tom. 6. Bibliothecæ SS. Patrum editionis à Coloniensibus anno 1618. procuratæ, legitur: eòque magis quòd sanctus Gregorius asserat ibi inter alia, ab Isaaco dictum, *Monachum qui in terra possessiones quærit, non esse Monachum.* Quod quidem ad citati libri Argumentum, facit quàm maximè. Ejusdem autem Isaaci Junioris in Bibliotheca veterum Patrum Sermones Ascetici leguntur, in veteribus editionibus annorum 1575. & 1589. sub titulis sequentibus, latinè tantùm impressi, nimirum.

Exhortatorium vitæ spiritualis De contemptu mundi, cujus initium *Anima quæ Deum diligit* pag. 1019.

De pugna vitiorum. *Multum honorem &c. p.* 1022.

De acceſſu ad Deum. *Quando aliquis in aliquam ruinam* p. 1025.

De difficultate virtutum. *Quamlibet virtutem* p. 1027.

De profectu ſpirituali Dialogus. *Quo vinculo retinetur* p. 1028.

De ordine Monaſticæ vitæ. *Ex operatione violenta* p. 1031.

De humilitate. *Beatus homo qui ſit* p. 1032.

De tribus ordinibus proficientium. *Tres ſunt ordines* p. 1033.

De ſolitudine Monachorum. *Homo multæ ſolitudinis* p. 1035.

De diverſis tentationibus. *Virtutes invicem* p. 1038.

De informatione Novitiorum. *Hic eſt ordo ſobrius* p. 1043.

De pœnitentia. *Fortitudinem quam* p. 1046.

Habentur autem Sermones ejuſmodi græcè MSs. in duobus Codicibus Bibliothecæ Vaticanæ ſub hoc titulo: *Iſaac Abbatis Syri & Anachoretæ, Epiſcopi Ninive, Sermones aſcetici, ſcripti ab ipſo proprio idiomate, expoſiti autem ſive tranſlati à ſanctis Patribus Abbate Patricio & Abbate Abrahamo, Philoſophis & demorantibus in Laura.* Poſſevinus in *Apparatu ſacro*, Aubertus Miræus in *Bibliotheca Eccleſiaſtica* Scholio ad cap. 66. Gennadii Maſſilienſis pag. 63. & in *Auctario* cap. 162. pag. 211. unde ſuperiora habuimus.

PELAGIUS Papa anno 559. mortuus die 4. Martii, putatur ex græco in latinum tranſtuliſſe librum *De Vitis Patrum* ab incerto auctore ſcriptum, qui in Plantiniana editione annorum 1615;

& 1628. ordine quintus est. Itemque *Joannes III.* Pelagii in Pontificatu Successor, anno 572. die 13. Julii mortuus, putatur latinum fecisse græcum librum *De vitis Patrum* ab Anonymo scriptum, qui in Plantiniana editione est ordine Sextus. Vide Heribertum Rosvveidum in suis *ad vitas Patrum Prolegomenis*, & Miræum in *Auctario* cap. 156. pag. 210. & in Scholio ad caput ultimum Hieronymiani Catalogi pag. 38.

DATIUS Mediolanensis Archiepiscopus, florebat in dicta Ecclesia circa annum 560. cui plures attribuunt *Chronicon Ms. in Bibliotheca Mediolanensi*, ut Aubertus Miræus in *Auctario* cap. 155. p. 210. suæ *Bibliotheca Ecclesiastica*, Ferdinandus Ughellus in Italia sacra, dum de Mediolanensibus Archiepiscopis. Sed quamvis sub sancti Datii Mediolanensis Archiepiscopi nomine inscriptum sit, suppositum tamen est, dum persequitur tempora seu seriem rerum Mediolanensium usque ad annum 1066. cujus prima pars habet Auctorem Landulphum Seniorem, 2. Arnulfum, 3. Landulphum Juniorem. De hoc Chronico legatur observantia Joannis Mabillon tom. I. Analectorum pag. 3. ex litteris Mediolano acceptis, nullum enim argumentum veritatis hujus Chronici Datiani.

ZACHARIAS ex Scholastico seu sophista, Mitylenensis non solum Episcopus, verum etiam *Metropolita* vocatus *in Actis Oecumenici Concilii quinti*, anno 553. habiti à centum sexaginta quinque Patribus contra Anthymum & Theodorum, sub Vigilio Pontifice Romano, temporibus Justiniani & Justini Impp. huic igitur interfuit Zacharias Mitylenensis, ac deputatus à Menna Pa-

triarcha & Concilio, cum Vosporio Neocæsariensi Metropolita Provinciæ Ponti Polemoniaci, & Acacio Pessinuntino, ad notificandum Anthymo quæ à Concilio gesta essent de ejus auctoratione ab Episcopatu Constantinopolitano, & ipsum invitandum infra tres dies ad Synodum, ad faciendam super annuntiatis congruam satisfactionem.

Scripsit Dialogum *De universitatis procreatione contra mundi & materiæ æternitatem à Philosophis constitutam*, quem Gilbertus Genebrardus Aquensis Archiepiscopus, & antea Regius Litterarum Hebraïcarum Professor, la i; um fecit. Item scripsit *Disputationem contra ea quæ De duobus principiis à Manichæo quodam scripta, & in viam publicam projecta reperit*; quam Franciscus Turrianus ex Ms. Codice suæ Bibliothecæ latinè reddidit, & Henricus Canisius tom. 5. Antiquarum lectionum Ingolstadii anno 1604. in 4. publicavit. utrumque opus legitur latinè in Bibliotheca Veterum Patrum tom. 6. editionis Coloniensis anni 1618. apud Antonium Hierat. Porro *Dialogus de mundi Opificio contra Philosophorum disputationem*, græcè & latinè prodiit Parisiis anno 1618. in 4. interprete Joanne Tarino Andegavensi, cum *Origenis Philocalia* de obscuris sacræ Scripturæ locis, à sanctis Patribus Basilio Magno & Gregorio Nazianzeno ex variis Origenis Commentariis excerptâ; & cum Sermone Anastasii Presbyteri in monte Syna *De hominis ad imaginem & similitudinem Dei creatione*, qui & Gregorio Nysseno tribuitur. Habes etiam græcè & latinè in *Bibliotheca SS. Patrum* Moreliana Parisiensi anni 1644. tom. xi. pag. 331. & sequentibus

sequentibus. Claruit circa annum 560. de quo loquuntur Miræus in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 152. pag. 209. Possevinus in *Apparatu sacro* & Conrardus Gesnerus in *Bibliotheca sua*. *Disputatio autem Zachariæ* quam Canisius edidit, habetur græcè Manuscripta inter Codices græcos, quos Franciscus Turrianus attulit ad Societatem Jesu dum Romæ ipsam professus est.

Cyrillus Monachus ac discipulus sancti P. Sabæ floruit non anno 490. ut voluit Possevinus in suo *Apparatu sacro*, verbo *Cyrillus*: sed anno circiter 560. vel 553. ut Labbeus in *Chronologia* brevissima *Scriptorum Ecclesiasticorum*. Certum quippe est eum vixisse post sanctum Sabam clarissimum Abbatem qui è vitâ migravit quinto Decembris anni 532. unde ad annum 560. vel circiter spectat. Scripsit autem *Vitam sancti Euthymii Abbatis*, de quo Romanum Martyrologium ad diem 20. Januarii, quam habes græcè Ms. in Bibliotheca serenissimi Bavariæ Ducis Cod. 164. Vaticana ex MSs. Heidelbergensibus Cod. 308. & 357. in Regia Gallicana Codd. variis: Et quam edidit græcè & latinè ex MSs. Regiis duobus 493. 2422. & tribus Colbertinis, Joannes Baptista Cotelier multæ Antiquitatis Theologus & Regius Linguæ græcæ Professor, tom. 2°. pag. 200. *Veterum Monumentorum Ecclesiæ græcæ*, in 4. Parisiis 1681. apud Franciscum Muguet sub signo trium Regum. Item *Vitam sancti Joannis cognomento Silentiarii*, quam græcè & latinè ediderunt ex Ms. Vaticano 866. Continuatores Bollandistæ ad diem 13. Maii, editi tribus tomis in fol. Antuerpiæ anno 1680. apud Michaëlem

Cnobbarum. Item *Vitam sancti Sabæ Abbatis* de quo Romanum Martyrologium ad diem 5. Decembris, quam habes Ms. in Metaphraste apud varias Bibliothecas, & singulariùs in Vaticana Cod. 357. Heidelbergensi. Luculentum de Cyrillo Monacho testimonium dat Cæsar Baronius, de quo sic loquitur: liceat absque invidiâ dicere, » me neminem reperisse post sanctum Hieronymum » atque Athanasium, qui majori fide scripserit san- » ctissimorum virorum res gestas, digerens eas atque » distinguens accuratè per tempora, ac ipse Cyril- » lus dum quæ ipse vidit, vel sanctorum omni » probitate præstantium virorum relatu didicit, abs- » que levi suspicione mendacii, sinceram veritatem » veluti sacrosanctum depositum posteris tradidit. » Nempe vitam Joannis sanctissimi, qui ex Epis- » copo Coloniæ quæ erat in Armenia, evasit silen- » tiarius: cum profectus ad loca sancta, subijciens » se Disciplinæ magni Sabæ, mutatus in Mona- » chum ob incomparabilem silentii observantiam, » *Silentiarius* est dictus. In *Annalibus* anno 491. n. 15. 16. 18. an 497. num. 58. & anno 498. num. 10.

570. PROCOPIUS Cæsareæ in Palestina natus, Historicus, Notarius & Comes Belisarii, cujus & res gestas conscripsit. Continet ejus historia *Libros octo*, quorum duo priores sunt *De bello Persico*, duo sequentes *De bello Vandalico*, quatuor postremi *De bello Gothico*. Priores duos in compendium redegit Photius in *Bibliotheca* Cod. 63. sed omnium Synopsim sive Compendium habes apud Agathiam in præfatione, qui suam historiam inde orditur, ubi Procopius desinit. Octo istis Libris postea nonum Procopius adjecit, & eum quòd

complecteretur res anteà non editas, *Anecdota sive Arcana* nuncupavit, teste Suidâ : qui etiam tradit Procopium hoc libro invectum fuisse in Justinianum Imperatorem, ejusque conjugem Theodoram; itémque in Belisarium & ejus uxorem. Anecdota studio Nicolai Alemanni Romæ & Lugduni 1623. typis edita fuerunt. Cæterùm præter octo libros quos dixi, extat volumen Procopii *De Justiniani ædificiis*, in sex narrationes divisum, cujus operis Georgius Codinus in *selectis de Constantinopoli* meminit. Hæc autem omnia Procopii opera sunt edita græcè & latinè, inter Auctores Hystoriæ Byzantinæ in fol. xxiv. tomis editos, ex prælo Galliarum regio ab anno 1647.& ad 1670.& ultrà.Longè diversus ab illo est Procopius Gazæus Sophista, cujus meminit Photius in *Bibliotheca* Codd. 206. & 207. qui concinnavit ex aliorum libris *Commentaria in Octateupum; libros Regum & Paralipomenon*; Tiguri excusa anno 1555. Item *Commentaria in Isaiam* interprete Joanne Curterio, excusa græcè & latinè Parisiis anno 1580. Quando hic vixerit, certò non constat.

AGATHIAS Mutinæ in Asia natus, Scholasticus sive Causidicus Smirnæus, eodem & tempore quo Procopius vixit. Hic Suidâ teste; præter Epigrammata multa, scripsit *libros quinque de Imperio & rebus gestis Imperatoris Justiniani*, quos habes græcè & latinè impressos cum notis & interpretatione Bonaventuræ Vulcanii, inter Scriptores Historiæ Byzantinæ ex Typographio Galliarum Regio, de quo statim egimus in Procopio. Agathias creditur fuisse Gentilis, qui hic positus est tanquam Procopii Continuator in rebus Justinianeis.

AGNELLUS Ravennatensis Episcopus scripsit *Epistolam de ratione fidei ad Arminium*, quam reperies tom. 5. Bibliothecæ SS. Patrum à Coloniensibus anno 1618 procuratæ, & in editionibus anterioribus annorum 1575. & 1589. Parisiis apud Michaëlem Sonnium. Hunc auctorem Coccius sæculo quinto vixisse existimat, sed sexto circa annum 560. Vossius *De historicis latinis* pag. 757. quem sequor.

CASSIODORUS Consul & Senator, posteà Monachus & Abbas, quem multis laudibus ornant, quotquot scripserunt de Scriptoribus Ecclesiasticis: ut Bellarminus & Labbeus, Possevinus in *Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in *Scholio* ad caput 21. libelli tertii Honorii Augustodunensis *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Sigebertus cap. 40. *De viris illustribus*. His addam *omnia Aurelii Cassiodori opera* insigni studio, 2. in folio tomis impressa esse Rothomagi anno 1679. impensis Antonii Dezallier Bibliopolæ Parisiensis, & collata ea fuisse cum MSs. Codd. curis Domni Johannis Garetii Monachi Benedictini Congregationis sancti Mauri, præmissâ dicti Cassiodori vitâ, cum dissertatione *De ejus Monachismo*, variisque Scriptorum de eo testimoniis. Gessit Consulatum solus anno 514. ac Theodorico ejusque successoribus Gothorum Regibus carissimus, tum relictis negotiis publicis uni Deo vacans, post annum 562. in Vivariensi Monasterio, Nonagenario major obiit, de quo plenè dixit Johannes Garetius in ejus vita.

NICETIUS Treverensis, pietate zeloque fidei inter alios Treverenses Episcopos conspicuus, apud Lemovices Nobilibus natalibus ortus, quem

celeberrimi illius Nicetii tantopere à Sidonio Apollinari laudati, cognatione proximum fuisse aliqui conjiciunt. Hic autem ex Arverniâ à Theodorico Mediomatricum Rege apud Treviros in Antistitem missus, & sancto Gallo qui à Clero exposcebatur, ob stirpis nobilitatem & sanctimoniæ laudem prælatus, ex Abbatis officio Trevernsem Pontificatum Regis Decreto consecutus est. Qui ob id etiam Theodorico venerationi fuit, quod ipsum peccantem & Theodebertum filium liberè admonere ac emendare consueverat, ut passim ex Gregorii Hist. & ejusdem Nicetii in Vitis Patrum cap. 17. colligitur his verbis : *Venerabatur eum Rex Theodoricus magno honore, eò quod sæpiùs vitia ejus nudaret ac crimina, castigatus emendatior redderetur : & ob hanc gratiam decedente Treverica Urbis Sacerdote, eum ad Episcopatum jussit accersiri.* illud in eo mirandum narrat & Gregorius eodem capite, quod ad Clericatûs Ordinem non modò institutus, sed natus videretur, ut quidem cum corona quam Clerici tunc temporis gestare solebant, Infans instar Attonsi rarescentibus in orbem pilis ex matris utero prodierit. Vir sanè Apostolicus, quem his Elogiis commendat Gregorius lib. 10. Hist. cap. 29. *Erat apud Urbem Trevericam vir eximiæ sanctitatis Nicetius Episcopus, non solùm in prædicatione admirabilis facundiæ, verùm etiam in operibus bonis ac mirabilibus celeberrimus habebatur in plebe* : & cap. 94. De gloria Confessorum, *Nicetius Eleemosynæ, Charitatis, sanctitatisque totius refulsit merito.* Quod autem sæpius pro injustis facinoribus ob incestas nuptias ab ipso Clotharius Rex acerrimè increpatus & excommunicatus fuisset, in exilium

amandatur : à quò post hæc revocatus, Sedi suæ restituitur à Sigiberto filio, ut fusiùs describit idem Gregorius in Vitâ Nicetii, quam præclarè ex Beati Aredii Abbatis Lemovicini Narratione contexuisse testatur. Interim subcripsit Conciliis Arvernensi anno 535. Aurelianensi v°. anno 549. & alteri Arvernensi eodem anno. Scripsit *De Vigiliis servorum Dei* tractatum, qui cum alio tractatu *De bono Psalmodiæ* tribuitur Nicetæ Episcopo in antiquissimis Membranis Bibliothecæ Vaticanæ ; cujus etiam utriusque tractatus extant MSs Exemplaria in Bibliotheca sancti Maximini Trevirensis. Nuper utrúmque edidit tom. 3. *Spicilegii* D. Lucas Dacherius Ordinis Divi Benedicti, tribuítque non Nicetæ Episcopo (quem vir clarissimus Lucas Holstenius, Jacobus Sirmondus, aliíque eruditíssimi censuerunt eum esse Nicetam Daciæ Episcopum, de quo plura sanctus Paulinus Epist. 10. ad Severum, Natali IX. sancti Fœlicis, & fusiùs Carmine XXX. cùm Martyrologio Romano ad diem 7. Januarii, Baronius, Bollandus &c) sed Nicetio nostro Trevirensi Archiepiscopo, ad quem spectare videntur. Extat quoque in actis Conciliorum ad annum 549. Epistola Mappinii Remensis ad eundem Præsulem (quem Beatissimum Papam indigitat) excusatoria cur ad Synodum Tullensem non venerit anno 550. Ubi etiam habentur, ut & in *Collectaneo Historicorum Franciæ* & in *Conciliis Galliæ* à Jacobo Sirmondo Parisiis in fol. 3. tomis anno 1629. apud Sebastianum Cramoisy evulgatis, *duæ Nicetii Epistolæ insignes :* quarum priore *Justinianum Imperatorem in hæresim lapsum sub annum 565. ab hæresi revocat*, alterâ *Clodosvindam*

Clotarii Francorum Regis filiam sub annum 565. hortatur ut maritum suum Alboinum Longobardorum Regem ad fidem Catholicam adducat. Transiit ad Christum Nicetius circa annum 568. Nonis Decembris, quo die ejus Natalitia Ecclesia celebrat, quanquam alii velint obitum adscribi Calendis Octobris, insigni encomio laudatus à Fortunato lib. 3. Carmine IX. quod vice Epitaphii potest hic referri.

Splendor, Apex fidei, veneranda mente Niceti
Totius orbis amor, Pontificúmque caput.
Summus Apostolico praecellens Pastor ovili,
Auxisti meritis quidquid honoris habes.
Divino insistens operi, terrena relinquis,
Cui moritur mundus, non moriture manes.
Vita brevis cunctis, sed non brevis illa Beatis,
Cum bona non pereant, jure perennis erit.
Dum tibi restrictus maneas & largus egenis,
Quod facis in minimis, te dare credo Deo.
Captivus quicumque redit sua limina cernens,
Ille lares patrios, tu capis inde polos.
Hic habet exul opem, jejunans invenit escas,
Qui venit esuriens, hic satiatus abit.
Tristibus abducis curas purgando querelas,
Et sanat cunctos una medela viros.
Pauperis hinc lachrymas desiccas, gaudia praestans:
Qui prius ingemuit, vota salutis habet.
Te pascente greges, nunquam lupus abripit agnos;
Sunt bene securi quos tua caula tegit.
Templa vetusta Dei renovasti in culmine prisco,
Et floret senior te reparante domus.

Hinc populis longos tribuas pia vota per annos,
Et maneas pastor, ne lacerentur oves.

Corpus ſepelitur in Baſilica Maximini Trevirenſis, quo loco memoria ejus in cultu erat ætate ſancti Gregorii Turonenſis, ut ipſe inſinuat libro *De Gloria Confeſſorum* cap. 93. ubi & hodie religioſè clareſcit; fuit enim ſanctitate, virtutum excellentiâ, & miraculorum ſignis admodum ſpectabilis. De Vita illius plura Gregorius in citatis libris *De Gloria Confeſſorum*, *Vitis Patrum*, & *Hiſtoria Francorum*. Fortunatus in *Carminibus*, Surius in *Vitis Sanctorum*, Baronius & Spondanus in *Annalibus*, Miræus in *Faſtis Belgicis*, Brovverus in *Notis ad Fortunatum*, Hadrianus Valeſius in libris *Rerum Francicarum*, Sammarthani Fratres in *Gallia Chriſtiana* tom. 1. pag. 717. dum de Archiepiſcopis Treverenſibus, à quibus præcedentia ferè omnia habuimus.

580. PASCHASIUS ſancti Martini ex Dumienſi Abbate Bracarenſis Epiſcopi Diaconus, floruit anno circiter 580. tranſtulitque in linguam Latinam librum *De Vitis Patrum*, græcè ab incerto Auctore conſcriptum, qui in editione Plantiniana eſt ordine ſeptimus, quem Martino Abbati Dumienſi dicavit. Alius ab iſto fuit ſanctus Paſchaſius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus, Martyrologio Romano ad diem 31. Maii adſcriptus, à Sigeberto in Catal. cap. 17. & à nobis ſupra ad annum 520. recenſitus.

JOANNES CLIMACUS, ob librum 30. Capitum, quibus tanquam gradibus ſeu ſcalis ad perfectionis Religioſæ culmen aſcenditur, ſic vulgò nuncupatus. Idem quoque Joannes Sinaita, vel

Abbas sancti Montis Sina, cognomento Scholasticus, reperitur à Veteribus dictus. Vixit extremo Christi sæculo sexto, circa annum 580. Et si Menæis Græcorum fides, pene centenarius obiit die 30. Martii, ut habet etiam Martyrologium Romanum. De eodem Elias Cretensis Metropolita, qui Explanationes in Scalam scripsit, quemque nonnulli putant interfuisse anno 787. Nicænæ Synodo, Joannes Gerson, Volaterranus, & alii recentiores cum Bellarmino & Labbeo, quibus hoc addam;

Nullum Auctorem Græcum inveniri, cujus Opera tam frequentia sint in Manuscriptis Græcis Bibliothecis. Nam in Vaticana decies & ultra MSs. sunt, in Vallicellana bis, in Veneta serenissimæ Reipublicæ ter, in Florentina bis, in Messanensi bis, in Bavarica bis, in Augustana ter, in Imperatoria bis, in Regia Gallica sæpius inveniuntur. Fuit & alius Joannes Abbas Montis Sina, diversus, ut volunt, à nostro Climaco, qui in manuscriptis Codicibus perhibetur Auctor Germanus historiæ Sanctorum Barlaam & Josaphat. Hæc legitur apud Laurentium Surium latinè ad diem 27. Novembris, & in calce Operum sancti Joannis Damasceni; quem illius Scriptorem censent Jacobus Billius in editione sua Operum dicti Damasceni procuratâ in fol. Parisiis anno 1577. & Heribertus Rosvveidus in Notis *ad Vitas Patrum*, evulgatas in fol. Antuerpiæ annis 1615. & 1628. Plantinianis typis. De Scriptore hujus Operis ita habet Codex manuscriptus 368. Bibliothecæ Heidelbergensis, nunc Vaticanus: *Barlaami & Josaphati Vita, Historia ex anteriori Æthiopum seu Indorum regione in sanctam Urbem translata*

per Joannem Monachum de Contubernio S. Sabæ. Codex autem 59. habet, *Barlaami Liber seu de rebus in India gestis à Barlaamo & Josaphato Joannis Damasceni.* Legitur etiam græcè MS. in Bibliotheca Augustana Cod. 79. Bavarica Cod. 205. & 17. atque alibi sæpiùs, ut in Florentina & Regia Parisiensi.

MARIUS Aventicensis seu Lausannensis Episcopus, Concilio Matisconensi anno Christi 585. subscripsit, in Episcopatu annos viginti & menses octo exegit, anno ætatis sexagesimo quarto, pridie Calendas Januarias obiit, quâ die nomen ejus sacris Fastis adscriptum est. Sepultus fuit Lausannæ in Æde sancti Tyrsi, quæ exinde ob novi Hospitis celebritatem sancti Marii nuncupata est. Scripsit *Chronicon* à tempore quo sanctus Prosper Aquitanus desinit, sive à Consulibus Valentiniano VIII. & Anthemio, id est, à Christi anno vulgari 455. usque ad annum 581. quod Petr. Fr. Chifflet Soc. Jesu Theologus primùs ex MSs. eruit, & Andræas Duchesnius inseruit tom. 1. pag. 210. Collectanei sui Historicorum Franciæ, anno 1638. apud Sebastianum Cramoisy, & annis sequentibus impressi. Agunt de Mario Aventicensi dictus Andræas Duchesnius loco citato, Sammarthani in *Gallia Christiana*, dum de Lausanensibus Episc.

EVANTUS seu EVANTIUS, Abbas primùm, tum postea Viennensis in Gallia Episcopus, putatur vixisse ab anno Christi 580. ad 590. vel circiter. Hunc ut sanctum Ado in Chronico, & Molanus ad Usuardum die 3. Februarii commemorant. Hic Evantius vel Eventius, cujus meminit Fortunatus lib. 3. Epistolâ ad Euphronium, qui & Eventius & Aventius nominatur: quem

Christophorus Brouverus in Notis suis ad Carminá & Opera Fortunati, putat fuisse Viennensem in Gallia Episcopum: Et meritò, nam Evantius Viennensis Episcopus Matisconensi I. Concilio, anno 582. Lugdunensi III. 583. Valentino III. 584. & Matisconensi II. 585. subscripsit. Scripsit verò *Epistolam contra eos qui sanguinem animalium immundum esse judicant, & carnem mundam esse dicunt*; quam Epistolam ex manuscriptis Codicibus Cœnobii sancti Galli, Henricus Canisius tom. 5. Lectionis Antiquæ, & Colonienses in fine tomi 6. *Bibliothecæ Patrum* ediderunt. Sanè quoad Argumentum Epistolæ ab Evantio (quisquis ille fuerit) scriptæ spectat, Joannes Lorinus cap. 15. in Acta Apostolorum & alii docent, primitivam Ecclesiam dudum abstinuisse à sanguine animalium. Gregorius Turonensis lib. 8. cap. 39. suæ Historiæ testatur obiisse anno undecimo Regni Childeberti in Austrasia, hoc est, anno Domini 586. De illo Sammarthani in *Gallia Christiana*, tom. 1. pag. 795. in Episcopis Viennensibus, Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis*, cap. 160. pag. 211. post Antonium Possevinum in *Apparatu sacro*.

LEONTIUS BYZANTINUS, ex Advocato, vel (ut quidam alii scribunt) ex Ecclesiæ Constantinopolitanæ Presbytero, Monachus in Laura sancti Sabæ prope Hierosolymam, non scripsit ante quintam Synodum Oecumenicam, ut Bellarminus censuit, neque Justiniani Magni Imperatoris tempore floruit, ut Baronius contendit; sed ad extrema Justini Junioris & Tiberii tempora; ac fortè etiam ad usque Mauritii Imperium pervenit. Nam in Actione quinta de Sectis inter Ale 590.

xandrinos Antiſtites extremum numerat Eulogium, qui ſedit ab anno 581. ad annum 604. atque ſub Phoca obiit, & cujus nonnulla excerpta ſive Eclogas ſubminiſtrat Bibliotheca Photii. Errant qui eundem eſſe putant cum Leontio Byzanceno, cujus meminit Cyrillus in Vita Sabæ Abbatis c. 95. & in *Vita S. Quiriaci* Anachoretæ, quique aſſeritur imbutus Origeniſtarum erroribus, & Theodori Mopſueſteni Sectator. Noſter enim Leontius è contra Origenem & Origeniſtas refellit, invehiturque in Theodorum Mopſueſtiæ, Diodorum Tarſi, & Neſtorium Conſtantinopolis Antiſtites. Hujus ſunt *Excerpta ex ore Theodori Abbatis religioſiſſimi & doctiſſimi Philoſophi, divinis pariter externiſque Litteris eruditi, De Sectis Hæreticorum ac Synodo Chalcedonenſi:* diſtincta in Actiones decem, quæ extant græcè & latinè, interprete Joanne Leunclavio, tum ſeorſim in 8°. Baſileæ 1578. cum Legatione Manuelis Comneni ad Armenos, tum in *Auctario Bibliothecæ Veterum Patrum* an. 1624. & tom. XI. Morellianæ pag. 493.

Ejuſdem, ut creditur, Leontii *Libri tres adversùs Eutychianos & Neſtorianos.* Item *Libri duo adversùs fraudes Apollinariſtarum, Solutiones Argumentorum Severi, Dubitationes hypotheticæ, & Definitiones contra eos qui negant in Chriſto duas naturas.* Latinè tantùm à Franciſco Turriano Soc. Jeſu Theologo redditæ habentur tom. 4. Antiquæ Lectionis Henrici Caniſii, & in Bibliothecis Veterum Patrum: ſed græcè MSS. ſunt Romæ inter Libros, quos idem Turrianus dedit Societati, quando ipſam ingreſſus eſt.

Idem porrò mihi videtur cum Byzantino Leontius Conſtantinopolitanus, qui ſcripſit librum

De duplici natura in Christo contra Heresim Monophysitarum, & disputationem contra Philosophum Arrianum : quæ Mss. dicuntur asservari in Bibliotheca Imperiali Viennæ Austriæ. Esto in duos aut tres etiam Leontios hunc distinxerit Possevinus, delusus hîc (ut sæpius aliàs) à Gesnero, ejusque Epitomatoribus non sufficienter accuratis.

EUSTATHIUS Presbyter & familiaris domesticus sancti Eutychii Patriarchæ Constantinopolitani, qui obiit anno Domini 586. cum Magistro in exilium profectus est, atque reversus Constantinopolim, nunquam ab ejus latere discessit usque ad mortem. Scripsit *Vitam hujus sancti Patriarchæ*, annosque, menses & dies assiduus diligensque observavit, quam ex manuscripto Codice Vaticano græcè & latinè ediderunt Continuatores Joannis Bollandi ad diem 6. Aprilis. Scripsit hanc Vitam imperante Mauritio Eustathius in Anniversario die obitûs sancti Eutychii, circa anno 590. vel ultrà.

FERREOLUS natione Narbonensis, è nobilissimis parentibus originem duxit, cujus genitor Ansbertus ex magno Senatorum genere, accepit & Clotharii Regis Francorum filiam vocabulo *Blithil*. Migrante tandem ad Cælos Beato Firmino, eligitur Angelica electione B. Ferreolus Episcopus Ucetiensis, qui terrena cælestis vitæ amore postponens, culmen sancti Officii in se suscepit, unde hujus sanctitatis & prædicationis fama longè latèque est diffusa. Propter sanctitatem vitæ B. Ferreolus à calumniatoribus accusatur, capitur & trahitur, & Parisius in exilium mittitur. Quantò pro Nomine Domini distabat à sæculo,

» tantò merebatur viciñior fieri Cælo. Inspirante
» Sancti Spiritûs gratiâ suæ Ecclesiæ ruinam mox
» scivit. Remittitur ad propria vir Beatus, & im-
» mensis muneribus à Rege donatur, cui ab exilio
» reverenti omnis populus occurrit. Hæc vetusta ejusdem Præsulis Vita. Instituit Monasterium, quod de suo nomine *Ferriolacense* nuncupavit, cujus Monachis *Regulam* scripsit, quam Lucretii Diensis Episcopi, qui in magna existimatione erat in Ecclesia Gallicana; permisit Censuræ, anno circiter 590. Hanc edidit Lucas Holstenius in *Codice Regularum*, parte 2. pag. 69. & seqq. deque eo honorificam mentionem facit sanctus Gregorius Turonensis lib. 6. Historiæ capite 7. sequentibus verbis: *Eo tempore Ferreolus Ucetiensis Episcopus, magnæ vir sanctitatis obiit, plenus sapientia & intellectu, qui libros aliquos Epistolarum quasi Sidonium secutus, composuit. Post cujus obitum Albinus ex Præfecto per Dynamium Rectorem Provinciæ, extra Regis consilium, suscepit Episcopatum.*

DYNAMIUS Patricius & Rector patrimonii S. R. E. in Gallia, à Sigeberto in Catalogo, capite 114. est recensitus, *quasi scripserit Vitam virtutibus plenam sancti Marii, qui fuit Abbas Bodanensis Cœnobii.* Scripsit verò Dynamius vir illustris ac Patricius Vitam sancti Maximi, primùm Abbatis Lerinensis, post Episcopi Regiensis in Gallia, quam Urbico, qui Fausto in Ecclesia Regiensi successerat, dedicavit. Extat in Vitis Sanctorum Laurentii Surii ad diem 27. Novembris, & apud Vincentium Barralem in Chronologia Lerinensi. An hic apud Sigebertum sit legendum sancti Maximi, valde propendeo, licet non ha-

beam unde demonstrem. De Mario Bodanensi hactenus nihil legi. Dynamius laudatur à Gregorio Magno, Epistolâ ad ipsum datâ mense Aprili, Indictione undecimâ, anno Christi 593. Idem Gregorius anno 595. in Dynamii locum suffecit Candidum Presbyterum, eique mandavit ut ex solidis patrimonii Ecclesiæ Romanæ in Gallia recipiendis, pueros Anglos Paganos 17. aut 18. annorum compararet, in Monasteriis utique Deo dandos, & Christianâ doctrinâ imbuendos. De eodem absque dubio agunt Gregorius Turonensis lib. 6. Historiæ cap. 7. dum de electione Albini in Episcopum Ucetiensem defuncto Ferreolo. Item Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 167. pag. 212. & Scholio ad caput 114. Sigeberti, Possevinus *in Apparatu sacro.*

ANASTASIUS, Sinaïta vulgò dictus, primus ex duobus Anastasiis inter cæteros Antiochenis, seu Theopolitanis Patriarchis, qui pietatis ac doctrinæ laude celeberrimi claruerunt. Hic Sinaïta dictus est, quòd in Monte Sinaï vitam exercuisset Monasticam, unde ad Sedem Antiochenam est elatus ab anno 561. sub extrema Justiniani Imperatoris tempora. Sed à Justino Juniore anno 572. in exilium actus, locum cessit Gregorio, cujus post mortem, imperante Mauritio, dignitatem pristinam anno 595. recuperavit, atque aliquot annis commissam sibi plebem rexit usque ad annum 599. quo die 21. Aprilis vivere desiit. De eo plura Evagrius Scholasticus libro 4. Historiæ capp. 38. 39. 40. &c & Cæsar Baronius tum in Notis ad Maryrologium Romanum, tum in Annalibus, aliique: ex quibus Sigebertus capite 42. de Viris illustribus, testatur ab eo sancti

Gregorii Papæ Paſtoralem librum in Græcam linguam fuiſſe tranſlatum, quod vel ex ipſo ſancto Gregorio libro 10. Epiſt. 22. diſcere poſſumus. Poſſevinus in Apparatu ſacro, Aubertus Miræus tam ad caput 42. Sigeberti pag. 138. ſuæ Bibliothecæ Eccleſiaſticæ, quàm in Auctario de Scriptoribus Eccleſiaſticis, capp. 169. & 170. p. 213. Labbeus in Diſſertatione hiſtorica de Scriptoribus Eccleſiaſticis tom. 1. verbo *Anaſtaſius Sinaita*, & in addendis ad dictum tomum pag. 712. & ſequentibus: quem hic ferè totum, ſed ordine convenientiori tranſcribemus, ob intricatas de Scriptis Anaſtaſio Sinaïtæ attributis difficultates, cum paucis aliquibus de noſtro additis, tam quoad manuſcriptos Codices operum Anaſtaſii, quàm quoad varias earum impreſſiones & tranſlationes Latinas.

ALTER ANASTASIUS Martyr nuncupatus, *Sinaïtæ* ſucceſſit ab anno circiter 599. Antiochenus Patriarcha, qui à Judæis excarnificatus dicitur die 21. Decembris, ut habet Martyrologium Romanum, anno, ut paſſim docent, æræ Chriſtianæ 608. Imperatoris Phocæ ſeptimo; vel ex paucorum ſententia, anno ſequenti, Phocæ octavo jam incœpto. Errant enim non mediocriter, qui in annum 610. differunt, quo tempore jam cæſus erat Phocas ab Heraclio, ut Labbeus rectè oſtendit in Chronico. Antiquiori Anaſtaſio Sinaïtæ dicto tribuuntur multa Opuſcula, quorum nonnulla exhibentur in Bibliothecis Sanctorum Patrum, eorúmque Auctariis, alia ſeparatim impreſſa ſunt, de quibus ſingulis nos dicturi ſumus. Advertendum tamen antea maximam eorum partem eſſe dubiam, de quibus graviter inter Scriptores controvertitur

troverritur, & pauca sunt contra quæ excipi non possit: unde infirmi sunt & fluctuantes, qui Dogmaticum aliquid ex ejusmodi Scriptis firmiter se stabilire arbitrantur.

1. Orationes quinque Dogmaticæ. 1. *De sanctissima Trinitate*, 2. *De incircumscripto*. 3. *De Incarnatione divina*. 4. *De Passione & Impassibilitate Christi*. 5. *De ejusdem Resurrectione*. Has ex Manuscriptis Bibliothecæ Regiæ Gallicis erutas, Godefrido Tilmanno Parisiensis Carthusiæ Monacho interprete habent Bibliothecæ Sanctorum Patrum Editionis Parisiensis annorum 1575. & 1589. apud Michaëlem Sonnium. Easdem latinitate donatas à Francisco Turriano Soc. Jesu Theologo, cum variis Veterum Opusculis publicas fecit Ingolstadii anno 1616. in 4°. Petrus Stevartius Leodiensis, eámque versionem priore abjectâ, quæ in editionibus Parisiensibus apparet, Colonienses suæ Veterum Patrum Bibliothecæ anno 1618. inserunt. Extant autem Mss. Græca hujus Operis in Bibliotheca Galliarum Regia, Vaticana Romæ, & inter manuscriptos Codices Græcos, quos Franciscus Turrianus cessit Societati Jesu, quando eam professus est: Denique in Sfortiana Cod. XXXI. Cæterum Dogmatici tomi meminit ipse Anastasius sub finem Prologi τοῦ ὁδηγοῦ, & cap. 8. vocat τὸν τόμον ἀπολογητικὸν πρὸς τὸν λαόν, in quo dicit se tractasse de Natura & Persona. At hoc quidem valeret, sic ὁδηγὸς esset indubium Anastasii opusculum. Sed de eo, ut postea dicemus, non minus est controversum, quàm de aliis.

2. *Anagogicarum Contemplationum in Hexaemeron Libri undecim*, qui à Michaële Glyca aliisque citantur. Vertit latinè ignotus mihi hactenus

Interpres, cujus nomen frustrà in Parisiensibus & Coloniensibus Bibliothecis requires, in quibus prædictum opus impressum est. Codices manuscripti harum Contemplationum quæ latinè tantùm prodierunt, in Bibliothecis Vaticana Cod. 372. Heidelbergensi, ubi Homiliæ hujusmodi Anagogicæ in Hexaemeron censentur duodecim: Bavarica Cod. 241, Imperatoria Viennensi Codicibus variis, Vallicellana Romæ, quæ spectat ad Patres Oratorii Domini N. J. C. Labbeus Observatione primâ in Anastasium Sinaïtam, ait se vidisse aliquos qui *Contemplationes Anagogicas in Hexaemeron* assererent scriptas esse ab aliquo alio Anastasio, aut pseudo-Anastasio, post annum 1050. vel 1078. quo etiam tempore vixisse contendebant Auctorem aut certè Interpolatorem *Quæstionum ac Responsionum de variis Sacræ Scripturæ Capitibus*, sive xciij tantùm, sive cliv. Neque enim sibi constant in similibus Eclogis Manuscripti Codices.

3. *Dux viæ*, Græcè ὁδηγὸς *adversùs Acephalos & Severianos*, quem græcè & latinè edidit Jacobus Gretzerus Societ. Jesu Theologus Ingolstadii anno 1606. in 4°. apud Adamum Sartorium, cum *ejusdem Oratione de sacra Synaxi, & de non judicando, & de Oblivione injuriarum*. Hic verò Commentarius eum in finem elucubratus est, ne Orthodoxi inciderent in laqueos & retia Hæreticorum, eorum præsertim qui Severum sectabantur. Manuscripti Codices Græci tres hujus Operis in Bibliotheca Galliarum Regia, & quartus in Augustana Cod. 66. alius in Bavarica, unde opinor fuisse eductum à Jacobo Gretzero. Albertinus Calvinistarum in Gallia famosus Minister scripsit

grande opus de Eucharistia, quod in Latinam translatum linguam, Daventriæ in fol. impressum est anno 1634. illic paginâ 893. non nulla de Anastasio nostro Sinaïta observat sequentibus verbis; Editus est, inquit, procurante Gretzero Tractatus sub titulo ὁδηγὸς, seu *Dux viæ*, quem contendit esse Anastasii Sinaïtæ Patriarchæ Antiocheni, hoc nomine primi. Testes duos profert, videlicet Codicem Bibliothecæ Bavaricæ nomen illius proferentem, & Nicephorum Callixtum Histor. Eccl. lib. 18. cap. 44. inter Anastasii hujus Opera ὁδηγὸν recensentem. At hi minimè sufficiunt; nam idem Codex Bavaricus, notante ipso Gretzero, tribuit pariter eidem Anastasio libellum cui titulus est, *Relatio de rebus gestis in Persia*, *&c.* de quo tamen ait: *Orationem illam olere nescio quid Fabularum, ut difficile creditu sit ex Anastasii officina prodiisse.* Ad Nicephorum autem quod attinet Auctorem recentissimum, non est sufficientis fidei ad hoc Opus asserendum Anastasio Sinaïtæ: præterquam quòd in eo falli potuit, ac quando eundem Anastasium ait à Judæis fuisse occisum, quod certò constat & fatetur Gretzerus, contigisse non ipsi, sed alteri Anastasio ipsius successori. Incertum esse aio utrum de hoc ὁδηγῷ cujus locus nobis exponitur, id intellexerit; an de libro prolixo Quæstionum jam etiam edito, quem ipse Gretzerus testatur in Codicibus Bavaricis & Romanis pariter inscribi βίβλος ἡ καλουμένη ὁδηγὸς, &c. *Sed plus dicit Albertinus.* Utrumlibet intellexerit Nicephorus, deceptum fuisse, neutrumque illorum Anastasii primi Antiocheni esse posse. Non certè priorem, nam in illo non modò citantur Auctores Anastasio poste-

„ riores, ut Auctor Prati ſpiritualis Joannes Moſ-
„ chus, Maximus & Nicephorus Conſtantinopoli-
„ tanus: ſed mentio fit Cypri à Saracenis expugna-
„ tæ, quod contigit annis poſt Anaſtaſii mortem ad
„ minus 47. Sed & ibidem Auctor ipſe expreſſè no-
„ tat annum 700. agi, ex quo Loca ſancta Orthо-
„ doxis erant reſtituta: quibus planè verbis indicat,
„ ſe poſt annum milleſimum ſcribere. Nec quoque
„ poſteriorem, inquit *Albertinus*; quod priuſquam
„ oſtendamus, juvat Lectores monere hunc Tracta-
„ tum non eſſe librum continui tenoris: ſed Rapſo-
„ diam ex variis Scriptis tanquam Centonibus ἀμα-
„ ξόθεν planè congeſtam. Nam Caput tertium eſt
„ initium alterius operis à duobus præcedentibus
„ Capitibus diſtincti, ut patet ex titulo illi appoſito
„ ſic, *Anaſtaſii minimi Monachi Opus de Ortho-*
„ *doxa fide ex ſacris Litteris ac Doctoribus decer-*
„ *ptum.* Similiter Caput quartum quod pro titulo
„ habet, *Anaſtaſii Preſbyteri ſancti Montis Sina,*
„ *Opus de fide Oeconomiæ Chriſti Filii Dei ad ſan-*
„ *ctam Eccleſiam Catholicam Babylone ſcriptum,*
„ oſtendit novum prorſus opus eſſe & à cæteris ſe-
„ paratum. Penès me eſt Codex Græcus pro Joan-
„ ne de Raguſio olim Manuſcriptus, qui ſub hoc
„ titulo: *Sancti Patris noſtri Athanaſii Patriarchæ*
„ *Theopolitani de Fide:* ubi deprehendi extare tan-
„ tummodo duo priora hujus ὁδηγοῦ Capita, nec ea
„ quidem inchoata à prioris initio, ſed ab iis verbis
„ quibus pro titulo apponitur, *Brevis Expoſitio Fi-*
„ *dei.* At viciſſim ad compenſationem, plurimas a-
„ lias definitiones & diſtinctiones habens, quæ edi-
„ tioni Gretzerianæ ad finem ſecundi Capitis, &
„ cæteris quos vidi manuſcriptis Codicibus, deſunt.
„ Tres autem videntur hujus Operis Codices manu-

ſcripti in Regia Galliarum Bibliotheca, quorum « duo ſine Auctoris nomine; illi autem ea tantùm « complectuntur quæ Tractatus editus habet duobus « prioribus Capitibus: ac reipſa idem ſunt, cum li- « bello illis adhuc breviori, qui extat inter Opera « Divi Athanaſii, ſub titulo, *Tractatus de Defini- « tionibus.* Tertius manuſcript. Codex ea ferè omnia « continet quæ habentur in editis, ſed & in plurimis « multò auctior, & ordine non eodem: caret enim « eo exordio & indice, quæ in editis caput primum « antecedunt. Hæc & plura affert Albertinus De Eucharistia locis citatis, pag. 893. & 903. quem verbo tenus refert Labbeus tom. 1. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, pag. 712. in addendis & corrigendis: ex quibus conſtat, quantùm variant in Bibliothecis manuſcripti Codices ſub nomine Anaſtaſii, & quàm modicam fidem mereantur.

4. *Quæſtiones & Reſponſiones de variis Argumentis in ſacram Scripturam num. cliv.* græcè & latinè cum inſigni Auctario evulgatæ ſunt, ab eodem Jacobo Gretzero Ingolſtadii in 4°. an. 1617. typis Ederianis: cùm anteà à Gentiano Herveto latinè duntaxat, ac numero tantùm xciii. editæ fuiſſent, & Anaſtaſio Nicæno Epiſcopo attributæ, ut in obſervationibus poſtea Labbeus docuit. Hæc Gentiani Herveti verſio dictarum Quæſtionum & Reſponſionum, tum ſeorſim excuſa eſt, tum in Bibliotheca veterum Patrum, editionis Pariſienſis primæ & ſecundæ annorum 1575. & 1589. apud Michaëlem Sonnium, ſub ſcuto Baſileenſi. Hæ Quæſtiones in Scripturam ſacram, hodie atque olim magnum & inſigne præbuerunt Criticis ſacris diſputandi argumentum: aliis Anaſtaſio Nicæno Epiſcopo, aliis Anaſtaſio Sinaïtæ Patriar-

chæ Antiocheno, quibusdam etiam neutri adjudicantibus, sed earum Consarcinatorem ad sæculum usque undecimum, & annum Christi 1050. aut 1078. ablegantibus. Horum ista est in speciem, & in veritate rei validissima Argumentatio. In istis Quæstionibus citantur Canon 89. Synodi Quinisextæ sive Trullanæ, sanctus Maximus Martyr, Joannes Climacus, Limonarium Joannis Moschi, Nicephorus Patriarcha Constantinopolitanus, qui anno 828. defunctus est, necnon Olympiodorus, qui post annum 900. floruisse perhibetur. Item in quæstione cxvii. numerat Auctor vel Interpolator, quisquis est, septingentos annos ab eo tempore, quo loca Christi mysteriis & miraculis in Palestina consecrata in potestate & possessione Christianorum Orthodoxorum fuerint. Nec juvat allegare cum Gretzero & Allatio, plurima esse eis Quæstionibus inserta à Recentioribus, sicut & in Quæstionibus Divo Athanasio ad Antiochum attributis, ac similibus Collectaneis: hoc enim eis incumbit probandum, quod ut faciant, debent ostendere manuscripta Exemplaria Græca, varia, antiqua, probatæ fidei, à quibus additiones ejusmodi absint. Quod quamdiu non fecerint atque ediderint, consentaneum rationi erit, ut omnem ejusmodi Operum incertorum seriem alicui alteri Anastasio attribuamus, qui sub finem sæculi xi. vel initium xii. vixerit. Ejusmodi *Quæstionum & Responsionum de variis Argumentis in sacram Scripturam*, extant manuscripti Codices in Bibliotheca Vaticana, Florentina, Messanensi, Imperatoria Viennensi, Bavarica Cod. 105. & aliis celebrioribus Bibliothecis.

5. *Compendiaria fidei Institutio*, quæ sub no-

mine Anastasii & Cyrilli Alexandrini, prodiit tomo xv. Magnæ Bibliothecæ Parisiensis Sanctorum Patrum, pag. 677. & tomo vi. Coloniensis parte 2. pag. 712. Hanc autem græcè & latinè edidit Theodorus Beza Vezeliacensis Monachus in 8°. anno 1570. cum quinque Dialogis de Trinitate, sub nomine sancti Athanasii Alexandrini, quamvis ex fide omnium ferè Mss. Codicum, spectent ad sanctum Maximum Monachum, inter cujus Opera extant. Idem forsan opusculum, cum eo qui sub nomine Anastasii in Bibliotheca Florentina inscribitur, *De rectis veritatis Placitis*, quod collatione nosci potest.

6. *Homiliæ aliquot* ejusdem nomen præferunt, editæ tum græcè in variis Divinis Joannis Meursii, tum latinè tantùm in antiquis Lectionibus Henrici Canisii, tum græcè & latinè partim in Auctario Græco-latino Bibliothecæ Parisiensis anni 1624. & in aliis duobus annorum 1648. & 1672. quas hoc ordine servato habet Franciscus Combefis in dicto Auctario seu Supplemento Bibliothecæ veterum Patrum anni 1648. Parisiis, tom. 1. columnâ 350.

1. *In Annuntiationem Beatæ Mariæ Virginis*, Francisco Combefis Interprete, de qua vide varia Divina Joannis Meursii impressa anno 1619. Lugduni Batavorum in 4°.

2. *In Transfigurationem Domini nostri Jesu Christi*, eodem interprete.

3. *De sacra Synaxi, & de non judicando, deque oblivione injuriarum*, eodem interprete. Versionem verò Francisci Turriani Soc. Jesu exhibuit Henricus Canisius tom. 3. Antiquæ Lectionis, eandemque græcè & latinè ediderat jam antea

Jacobus Gretzerus Ingolſtadii anno 1606. cum ἐλέγχῳ in 4°. deſumptum, ut opinor, ex manuſcripto Codice 75. Bavaricæ Bibliothecæ, ubi legitur.

4. *In Pſalmum ſextum*, interprete Philippo Svvenenzelio Soc. Jeſu Theologo.

5. *In eundem Pſalmum*, interprete Franciſco Combefis, cujus etiam alia Verſio Latina Franciſci Turriani tom. 3. Antiquæ Lectionis Henrici Caniſii: nec deſunt manuſcripta Exemplaria Græca in Bibliothecis Sfortiana Codd. 32. & 72. Meſſanenſi, Vaticana Cod. Heidelbergenſi 4. & 368. & in manuſcriptis Codicibus quos Franciſcus Turrianus obtulit, quando ingreſſus eſt Romæ Societatem Jeſu.

6. Anaſtaſii Presbyteri in Sina Monte, *Sermo De hominis ad imaginem & ſimilitudinem Dei creatione*, græcè & latinè, qui & Gregorio Nyſſeno tribuitur, cum Origenis Philocalia, De obſcuris ſacræ Scripturæ Locis anno 1618. Pariſiis in 4°.

7. Alia quoque extant manuſcripta græcè in variis Bibliothecis ſub nomine ſancti Anaſtaſii, nimirum *Anaſtaſii Abbatis Diſſertatio contra Judæos* in Vaticana, *Anaſtaſii Explicatio de jejunio, & in Pſalmum* 13. in Imperat. Vindobonenſi, *Anaſtaſii Theopolitani Archiepiſcopi Narratio actorum in Perſide*, in Auguſtana, Codd. 66. Vaticana Cod. Heidelbergenſi 4. & 364. *Anaſtaſii Sinaïtæ Sermo in fratres ſuos morte prægreſſos*. Ibidem Cod. 308. *Anaſtaſii Sinaïtæ Sermo de diverſis modis ſalutis & pœnitentiæ*, ibid. Cod 367. Hos Codices Docti poſſunt per otium excutere & conferre, num diverſi vel iidem Sermones ſint cum

editis, qui sæpe sub titulis diversis iidem extant in manuscriptis Bibliothecis.

EUTROPIUS Ecclesiæ Valentinæ Episcopus, dum « adhuc in Monasterio Servitano degeret, & Pater « esset Monachorum, scripsit ad Episcopum Lici- « nianum, cujus suprà fecimus mentionem, valde « utilem Epistolam; in qua petit ab eodem pro qua « re baptizatis infantibus Chrismatis unctio tribua- « tur. Scripsit & ad Petrum Episcopum Irtabicen- « sem, *De distinctione Monachorum* sermone salu- « bri compositam Epistolam, & valde Monachis « necessariam. Hæc sanctus Isidorus cap. 32. De « Viris illustribus. Hanc autem Epistolam *De distinctione Monachorum ad Petrum*, edidit Lucas Holstenius anno 1663. in Appendice ad Codicem Regularum, pag. 82.

ORIENTIUS Episcopus Illiberitanus juxta Labbeum in parva Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum, floruit anno circiter 600. de quo hæc pauca Sigebertus in Catalogo cap. 34. *Orientius Commonitorium Fidelibus scripsit metro heroïco, ut mulceat legentem suavi Breviloquio.* Hoc Commonitorium Martinus Delrio primus Antuerpiæ anno 1600. apud Joachimum Trognezium publicavit; secundò posteà editum in tom. 5. Bibliothecæ Sanctorum Patrum editionis Coloniensis: denique editum etiam cum Notis Salmanticæ anno 1644. in 4°. De illo Aubertus Miræus *in Bibliotheca Ecclesiastica Scholio ad caput 9. Gennadii De Scriptoribus Ecclesiasticis* pag. 45. Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*, verbo *Orientius*, vbi eum longè antiquiorem facit, sed non probat. 600.

MARCUS Poëta, atque (ut volunt) familiaris

ſancti Benedicti Caſſinenſis, *Vitam ejus à ſancto Gregorio deſcriptam defloravit heroïco Breviloquio*, & pauca ſuperaddidit. Hæc Sigebertus De Scriptoribus Eccleſiæ cap. 33. Carmen hujus Marci Romæ anno 1590. in 4°. impreſſum eſt apud Franciſcum Zannetum, cum Operibus Proſperi Martinengi Brixiani, Monachi Monaſterii ſanctæ Euphemiæ Brixienſis, Congregationis Caſſinenſis, alias ſanctæ Juſtinæ de Padua. Sunt autem hæc Martinengi Opera, Collectaneum quoddam veterum Poëmatum Græcorum & Latinorum, cum propriis ejus Poëmatibus, quæ omnia tribus loco citato tomis impreſſa ſunt.

FAUSTUS *Diſcipulus ſancti Benedicti Abbatis, ab ipſo Benedicto miſſus in Gallias, cum Mauro ejus Monacho, Vitam ipſius Mauri Monachi deſcripſit.* Hæc Sigebertus Gemblacenſis in libro De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 32. Extat hæc Vita apud Laurentium Surium ad diem 15. Januarii, quâ ſanctus Maurus adſcribitur Faſtis Eccleſiaſticis, apud Joannem Bollandum die eadem, ubi plura de Auctore hujus Operis in præludiis ad Vitam ſancti Mauri: denique in Collectione Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, ſæculo primo hujus Ordinis, ubi multa de ſancto Mauro & de Scriptore vitæ illius, qui dicitur Fauſtus. Hoc enim opuſculum ob Parachroniſmos, vix obtinet apud Criticos omnimodam fidem. Claruit Fauſtus circa annum 600. de quo Poſſevinus in *Apparatu ſacro*, Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 171. pag. 213. ubi etiam loquitur de *Marco Poëta* qui Fauſtum præcedit. Sunt qui Vitam iſtam negant eſſe Fauſti; ſed alterius ſub ejus nomine, quibus valida non deſunt

argumenta suæ assertionis. Solvant nodos istos, quorum interest.

LEANDER ex patre Severiano, professione Monachus, & ex Monacho Hispalensis Ecclesiæ provinciæ Bæticæ constitutus Episcopus, vir suavis eloquio, præstans ingenio, tantùm quoque vitâ atque doctrinâ valuit, ut fide etiam ejus atque industriâ populi gentis Gothorum ab Arriana Insania ad Fidem Catholicam reverterentur. Hic ex Hispania Constantinopolim ad Tiberium Augustum Legatus transmigravit, Synodo Episcoporum interfuit, & cum sancto Gregorio postmodum Papa, qui tunc pro Pelagio secundo partes Legati agebat, familiaritatem habuit, intimámque necessitudinem. Ex vitæ studiorúmque similitudine voluntates conciliatas fuisse, inditio sunt Libri Moralium à Divo Gregorio Leandri hortatu, ejúsque nomine in publicum editi. Joannes Biclarensis tradit anno 589. Leandri atque Eutropii tunc Abbatis Servitani, ac postmodum Ecclesiæ Valentinæ Episcopi, consilio atque auctoritate, Actiones tertii Concilii Toletani potissimùm gubernatas fuisse. Scripsit Librum unum *ad Florentiam sororem suam De Institutione & Contemptu mundi, titulorum distinctionibus prænotatum*, inquit Isidorus libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 28. quem ex Mss. Codicibus edidit Lucas Holstenius in Codice Regularum parte 3. pag. 89. Mortuus est Leander anno Domini 603. die 27. Februarii, succedente sibi fratre suo Isidoro ad Archiepiscopatum Hispalensem. Plura de eo Surius & Bollandistæ ad diem 27. Februarii, post Isidorum libro de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 28. Honorium Augustodunensem libello 3. de

iisdem Scriptoribus cap. 34. Possevinum in Apparatu sacro, Aubertum Miræum in Bibliotheca Ecclesiastica, Scholio ad caput 28. Isidori p. 89. quos consulere potes.

610. PATERIUS sancti Gregorii I. Papæ Discipulus & S. R. E. Secundicerius, cujus Beda in Commentariis in Cantica Canticorum meminit, collegit ex ejusdem sancti Gregorii Papæ Operibus *tres Libros Explanationum in omnes utriusque Testamenti Libros*, Romæ anno 1553. in fol. impressos. Claruit anno Christi 610. Ita Molanus in sua manuscripta Bibliotheca Belgica. Hoc Collectaneum est primò immissum in Opera sancti Gregorii Papæ in editione Romana anni 1591. atque in sequentibus, sed mutilum: cùm enim contineat Libros tres, nempe duos in Vetus Testamentum, & unum tertium in Libros Novi Testamenti; habentur inter Opera Divi Gregorii, primus & ultimus deficiente medio, nec scio etiam an inveniatur in impressione speciali Romana anni 1553. de qua statim locutus sum, quòd illam non viderim. Unum scio me vidisse plurimos Codices manuscriptos hujus Operis in variis Bibliothecis, in quibus habebantur tantùm hi duo Libri Excerptorum sancti Paterii, primus nimirum & ultimus: sed integrum à me visum & excussum Codicem Ms. in Bibliotheca Cælestinorum Parisiensium, eumque chartaceum, in quo tres Libri continentur. Paterii mentionem faciunt Possevinus in Apparatu sacro, Aubertus Miræus in Bibliotheca Ecclesiastica pag. 138. post Sigebertum in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 43. Item pag. 128. post Honorium Augustodunensem libello 4. de iisdem cap. 5. apud dictum Miræum.

Paulus Emeritensis in Hispania Diaconus, exemplo sancti Gregorii Magni, qui de Vita & Miraculis Patrum Italicorum scripsit, *Librum De Vita & Miraculis Patrum Emeritensium composuit*; quem Thomas Tamaïus Philippi IV. Regis Catholici Historiographus ad fidem veterum Codicum Antuerpiæ anno 1635. in 4°. apud Joannem Meursium, primus edendum curavit, additis Notis brevibusque Commentariis de Rebus Emeritensibus. Floruit Paulus circa annum 612. cujus meminerunt Baronius in gestis anni 589. Loaisa in Notis ad Concilium tertium Toletanum, Ambrosius Morales lib. 11. Chronol. Hist. cap. 71. Mariana lib. 5. cap. 13. Bernardus Britto lib. 6. Monarchiæ Lusitanicæ capp. 19. & 20. Aubertus Miræus in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 174. pag. 214. Bibliothecæ Ecclesiasticæ, Labbæus in Chronologia brevi Scriptorum Ecclesiasticorum ad annum 610. atque alii.

Theophylactus Simocatta, Ægypto oriundus, sed in Græcia natus, sub annum 612. floruit, *De rebus à Mauritio Imperatore gestis libros octo* posteris reliquit, quos è Græco Jacobus Pontanus Soc. Jesu Theologus Latinos fecit Augustæ Vindelicorum, edidit græcè & Latinè cum Notis Ingolstadii anno 1604. in 4°. & qui nuperrimè impressi sunt in fol. Parisiis græcè pariter & latinè, inter Scriptores Historiæ Byzantinæ ex typographio Regio. Singulorum librorum excerpta Photius in Bibliotheca Cod. 65. recitat. Circumferuntur & hæc ejusdem Simocattæ *Quæstiones Physicæ, Epistolæ Morales, rusticæ, Amatoriæ*, quas græcè edidit Bonaventura Vulcanius Lugduni Batavorum anno 1597. in 12°. Eadem

autem Theophylacti Simocattæ Expræfecti opuscula græcè & latinè, ab Andræa Schotto post Bonaventuram Vulcanium auctiùs edita Antuerpiæ anno 1599. in 8°. apud Commelinum, cum Versione & Notis, sub nomine Jacobi Kimedontii supposito, qui Schottus fuit. Item *Excerpta Legationum* ex Libris illis Historiarum; itemque *Epistola Mixta* ab Aldo Manutio, olim majori Epistolarum Græcarum volumini insertæ sunt. Habentur autem *eadem Excerpta de Legationibus* græcè & latinè interprete Carolo Cantoclaro cum ejusdem Notis & Henrici Valesii, inter dictos Scriptores Historiæ Byzantinæ Parisiis impressos, de quibus suprà. Simocattæ meminerunt Photius Cod. 65. Suidas & Cedrenus; & hinc Nicephorus Callixtus pleraque ad Mauritii Imperatoris Vitam spectantia, sublegit. Quæ verò fusiùs Simocatta suis libris exponit, ea breviùs perstringunt Theophanes, Zonaras, Cedrenus, & Callixtus. Vide Jacobum Pontanum in Proëmialibus suæ editionis Librorum Simocattæ, Possevinum in Apparatu sacrò, verbo *Theophylactus Simocatta*, & *Theophylactus Ægyptius*: Aubertum Miræum in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 176. pag. 215. Labbeum in Chronologia, &c.

COLUMBANUS in Hybernia Scotorum insula natus, Abbas primùm in Hybernia, post Luxovii in Burgundia, ac demum Bobii in Italia, tanto, (juxta Sigebertum libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 60.) sapientiæ thesauro est ditatus: ut adhuc adolescens librum Psalmorum elimato sermone scriberet, & alia multa ederet, vel ad canendum digna, vel ad docendum utilia. Obiit

Bobiis in Italia anno 614. die 24. Novembris. Scripsit *Carmina quædam*, quæ habentur in diversis impressionibus Bibliothecæ Sanctorum Patrum. Item *Regulam cum Pœnitentiali*, pro Monachis â se in multis locis institutis, quæ cum Cæsariana & aliis, dudum in plurimis Galliarum Cœnobiis viguit, quam habes cum Pœnitentiali, in Collectione Regularum Lucæ Holstenii parte 2. p. 88. & 98. Omnia porro sancti Columbani Junioris opera, summis curis inquisita, Commentariis illustrata, procuravit imprimi in fol. Patricius Flemingus Hybernus, Ordinis Fratrum Minorum Strictioris Observantiæ, anno 1667. Lovanii apud Viduam Andrææ Bouveti. Sunt autem *Regula Monastica cum Regula Cœnobiali*, quæ est ipsum Pœnitentiale sancti Columbani editum supra ab Holstenio ad calcem prioris Regulæ. *Sermones seu Institutiones spirituales numero xvii.* quarum ultima est Sermo Fausti Regiensis in Gallia Episcopi ad Monachos. *Epistolæ aliquot cum Carminibus*, jam alibi ut plurimùm impressis: tum denique varia ad sanctum Columbanum, vel Hyberniam spectantia, qualia sunt Vitæ Sanctorum, &c. plurima sancti Columbani meritum commendantia, Joannes Mabillon sæculo 2. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, impresso Parisiis in fol. anno 1669. apud Carolum Savreux ad turrim Metropolis Ecclesiæ, sub signo trium Virtutum. Colganus lib. 2. de Sanctis Hyberniæ pag. 471. Thomas Messinghamus in Florigerio Sanctorum Hyberniæ, ubi Regulam sancti Columbani refert, Sammarthani in Gallia Christiana tom. 4. de Abbatibus Luxoviensibus, & alii multi.

JOANNES GRAMMATICUS Alexandrinus,

cognomento Philoponus, floruit anno circiter 610. qui quamvis insignem sibi gloriam compara↑sset, dum adversùs Proclum Lycium pro Christiana Religione egregiè scripserat; corruit tamen in Baratrum impietatis, suo nimiùm ingenio fidens, scribens adversùs quartam Synodum Oecumenicam, ut inquit Photius in sua Bibliotheca Codice 55. & negans ut habet Nicephorus Callixtus lib. 18. Historiæ Ecclesiasticæ cap. 47. ita Resurrectionem Mortuorum, ut assereret corpora nostra corrumpi secundùm formam atque materiam, & futurum interitum visibilis hujus mundi, & rursus novi mundi creationem alteram, atque alia. Quin & Photius cùm Bibliothecæ suæ Cod. 43. dixisset eundem Philoponum *in Hexamerôn scripsisse contra Theodorum Mopsuestenum*, qui fuerat in eodem argumento versatus: ait extare Acta Disputationis Severianorum adversùs Tritheitas, habitæ coram Joanne Episcopo Constantinopolitano sub Justino Imperatore, Conone & Evagrio altera ex parte contra Tritheitas, ex altera autem Paulo ac Stephano Tritheitis Philoponi defensoribus, impiis æquè omnibus: quæ monstra fovebat Theodora Augusta, tanquam ova Aspidum. Sed non solùm Conon, Evagrius, Themistius, & Theodosius Monachus Hæretici, non assentientes Concilio Chalcedonensi, scripserunt adversus Philoponum, ut habet Photius Codd. 23. & 24: verùm etiam Leontius Monachus omnium maximè egregium librum triginta capitum, quo simul hæresim eam evertit, & piam sententiam nostram confirmat. Porro Joannis Philoponi *Lib. 4. De mundi Creatione seu in Hexaemeron ad Sergium Constantinopolitanum Archiepiscopum*; unà *cum*

Disputatione

Disputatione de Paschate, græco latinè impressi sunt curis & studio Balthasaris Corderii Societatis Jesu Theologi anno 1630 in 4°. Viennæ Austriæ typis Gregorii Gelbhaar. Sacras quoque sæpius Litteras tractavit Philoponus, dum & scripsit *contra decem & octo Procli argumenta & contra Severum:* qui tamen ab Ecclesiæ Doctoribus ut Tritheites & qui tres Deos asserat rejicitur, & in Orthodoxorum catalogum non admittitur. Scripsit item plurima Grammatica, Philosophica, Arithmetica, Rhetorica, ex quibus extant quæ sequuntur. Joannis Grammatici Philoponi in priora Analytica græcè Venetiis in fol. anno 1536. ejusdem *in duos priores Analyticos libros Commentarii* ab Alexandro Justiniano Chio Medico in Latinum conversi in fol. Valgris 1560. ejusdem *in posteriora Analytica* græcè Venetiis in fol. anno 1534. *in posteriora Resolutoria* græcè in fol. Venetiis 1584. apud Aldum. Ejusdem *in primos iv De naturali auscultatione Libros* græcè in fol. Venetiis 1535. *Contra Proclum de mundi æternitate*, græcè ibidem. *In Libros De Generatione & Corruptione* græcè Venetiis 1527. Ejusdem *in Physicorum libros iv Explanatio*, Joanne Baptista Rasario interprete in fol. Venetiis anno 1569. & græcè Venetiis anno 1527. *in tres Meteororum libros Commentarii* latinè Joanne Baptista Camotio interprete, Venetiis in fol. 1551. *in Libros Aristotelis de Anima*, græcè in fol. Venetiis 1535. Itemque Gentiano Herveto interprete latinè in fol. Lugduni 1558. apud Juntas. Ejusdem *in Libros quinque De Animalium generatione* cum textu græco, in fol. Venetiis. Denique ejusdem *in Procli Diadoci octodecim Argumenta De mundi æternita-*

L

te, Joanne Mahotio interprete latinè in fol. Lugduni anno 1557. Hujus mentionem facit Photius in Bibliotheca Codd. 21. 43. 240. 55. 75. 215. Possevinus in Apparatu sacro, verbo, *Joannes Grammaticus*, & *Joannes Philoponus*

620. LEONTIUS NEAPOLEOS, vulgò *Lemissa*, sive *Nemosia*, in Insula Cypro Episcopus (unde corrigas velim eorum errorem. qui Constantiæ, sive Salaminæ, modo *Famagosta* Antistitem appellant, pervenit ad annum usque 620. vel ultra; ut patet ex Vita sancti Joannis Alexandrini Patriarchæ, qui ob eximiam in pauperes misericordiam, dictus est (ut loquitur Sigebertus capite 57. De Viris illustribus) *Eleemosynarius*, qui obiit anno 616. die 23. Januarii. Hæc Vita in septima Synodo generali laudata est actione 4. ubi Constantius Constantiæ Cypriorum Episcopus testatur eum floruisse tempore Mauritii Imperatoris (qui cæsus est anno 602. (multásque laudationes & homilias scripsisse, atque inter cæteras, *De J. C. Domini nostri Transfiguratione*, quæ periisse videtur, aut cum blattis tineisque alicubi luctatur in membranis. Hanc Vitam ex veteri translatione Latinam habes in Vitis Patrum ab Heriberto Rosvveido Soc. Jesu Presbytero editis in fol. Antuerpiæ annis 1615. & 1628. Item scripsit *Vitam & administrationem seu res gestas sancti Simeonis cognomento*, τῦ Σαλῦ; qui stultitiam simulabat, & hæc duo opuscula habentur græcè Mss. in Bibliotheca Vaticana, ut testatur Catalogus manuscriptus, atque in Collectaneo Legendarum Simeonis Metaphrastæ. Item utrumque simul Ms. in Messanensi. Vita etiam sancti Joannis Eleemosynarii in Augustana Cod. 59. in Vaticana

Codd. Heidelbergensibus 9. & 68. Habentur quoque tom. 1. Auctarii Græco-latini posterioris ad Bibliothecam Sanctorum Pattum editionis Parisiensis in fol. anni 1648. à columna 681. ad 738. *Orationes duæ, quarum prima in sanctum Simeonem Senem, qui Christum Dominum in suas ulnas suscepit : altera in Festum Mediæ Pentecostes, in Cæcum à nativitate, & in sanctum Petrum ab Herode in carcerem detrusum.* Videndus quoque Hortus Crucis, quem edidit Jacobus Gretzerus. Porrò Cardinalis Baronius ex veteri Versione septimæ Synodi, Auctore Anastasio S. R. E. Bibliothecario malè collegit, atque ex eo Possevinus in Apparatu sacro, pluresque alii, Leontium scripsisse post Evagrium Scholasticum τὰς Σάλυς Turbationes seu Bella & Seditiones sui temporis, vel (ut quidam) Tribulationes quas Ecclesia Dei passa est tempore Gregorii Magni & Mauritii Imperatoris. Delusus enim vetus ille Interpres οὐδὲ τοῦ Σαλοῦ quod erat Epitheton sancti Simeonis, qui stultitiam vecordiamque simulabat, cujusque Vitam Leontius noster scripserat, τοὺς Σαλους numero multitudinis legit. Hanc observationem debemus Heriberto Rosvveido, in Notis ad Librum primum de Vitis Pattum, ex quo Vossius fonte abluit priorem maculam in altera editione Historicorum Græcorum. Sanctus Joannes Damascenus Oratione 3. De Imaginibus citat ejusdem Leontii *Apologiam pro Christianis contra Judæos*, atque ex eo, nisi fallor, libro excusus est locus ille, seu fragmentum libri contra Judæos, quod extat tom. XVI. pag. 1. ultimæ Parisiensis editionis Bibliothecæ Veterum Patrum, anni 1644. de Leontio mentionem facit Sigebertus in Catalogo capite 57.

Possevinus in Apparatu sacro, Labbeus post Bellarminum De Scriptoribus Ecclesiasticis, quem paucis additis hîc expressimus. Est enim alius Leontius Abbas sancti Sabæ Romæ, qui posteris reliquit Vitam sancti Gregorii Agrigentini Episcopi copiosè scriptam, quæ Ms. extat græcè in Bibliotheca Messanensi. Item in Vaticana, Codd. mensis Novembris apud Metaphrastem, Bavarica Cod. 72. Heidelbergensi Cod. 17.

630. GEORGIUS Monachus, tum post sanctum Joannem Eleemosynarium Patriarcha Alexandrinus, Sedem hanc tenuit ab anno 616. quo Joannes obiit, ad annum 630. quo ipse mortuus est. Scripsit *Vitam sancti Joannis Chrysostomi*, ex qua Photius in Bibliotheca Cod. 96. excerpta dedit. Idem illic dicit certò se non posse affirmare, quis hic Georgius sit: sed placet quod Andræas Schottus ibidem ad libri Marginem annotavit, illum videri qui sancto Joanni Eleemosynario successit circa annum 620. Et verò B. Joanni Damasceno priorem fuisse satis constat, cum is ex hac Vita (non expresso Scriptoris nomine) adducat historiam de imagine sancti Pauli, Oratione 1. De imaginibus sub finem. Hanc Vitam integram nobis dedit Godefridus Tilmannus Carthusiæ Parisiensis Monachus in græcis doctissimus, quam latinam habes ibidem in fol. anno 1557. impressam. Habetur etiam græcè inter varia ad sanctum Chrysostomum spectantia in editione græca operum illius, procuratâ in fol. tomis viii. Etonæ in Collegio Regali prope Londinum anno 1613. curâ Henrici Savillii nobilitate, eruditione ac studio juvandi Litteras, clarissimi viri. Eadem græcè Ms. extat in variis Bibliothecis

quæ cum editis conferri potest, nempe in Vaticana Codd. Heidelbergensibus sub nomine Georgii Alexandrini, n 9. 80. & 394. Bavaricâ Cod. 194. Regiâ Gallicâ, unde eam latinam reddidit citatus Tilmannus. Ad eundem (ut opinor) Georgium Alexandrinum, spectat *Chronicon Alexandrinum* dictum; *in quo omne ævum usque ad vigesimum Heraclii annum digeritur.* Hoc opus in vetusta Siciliæ Bibliotheca primus invenit Hieronymus Surita Hispaniensium rerum Scriptor, atque inde operâ ejusdem & Antonii Augustini tunc in Urbe Auditoris Rotæ (ut vocant); Romam advectum fuit. Hæc causa est, cur Sigonius, Panvinius & alii olim *Fastos Siculos* appellarint: cujus partem à Casaubono acceptam, Eusebio suo græcè Scaliger adjecit. Sed integrum atque adeo nummis 36. aureis emptum, Augustanæ Vindelicorum Bibliothecæ postea accessit. Inde ultimorum duorum annorum narrationibus exceptis, quæ ita vetustate attritæ, ut legi non possent; eduxit, exscripsit & cum suâ interpretatione publicavit græcè & latinè, anno 1615. in 4. Monachii Typis Annæ Bergiæ, Matthæus Raderus Soc. Jesu Theologus. Hic *Chronici Alexandrini* nomen libro imposuit, eò quod in Frontispicio Ms. Codicis illud commendet Petrus Alexandrinus Episcopus, quem quidem verisimiliter suspicatur, esse Petrum illum, qui anno Christi 640. Alexandrinus Episcopus fuit. Opus est Chronologis utile, vel ob multa ex Julio Africano & Eusebio Cæsariensi excerpta quæ ibi legas & non alibi. De Georgio Photius Cod. 96. Possevinus in Apparatu sacro, Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus

Ecclesiasticis capp. 104. & 179. 180. à quo multa ex antedictis accepta sunt. Porrò cùm istud Chronicon Res Alexandrinas maximè persequatur, cùm excurrat usque ad tempora ultima Georgii Alexandrini, cùm à Petro Georgii successore commendetur: hæc omnia simul juncta inducunt, ut Georgius illius auctor credatur, cui sententiæ favent doctissimi Viri.

640. DONATUS Valdeleni Burgundiæ superioris Ducis & Flaviæ filius, Valdeleni primi Bezuæ Abbatis frater, de cujus ortu mirabili è sterilibus parentibus Jonas est legendus in vita sancti Columbani Luxoviensis Abbatis cap. 13. Sub ejus disciplina in Luxoviensi Cœnobio sapientia & pietate institutus, subinde Archiepiscopatum Bizuntinum ad quem electus est, clarissimè gubernavit, ut est in Chronico Besuensi: posteàque ob amorem ejusdem B. Columbani, ex ipsius Regula Monasterium construxit, quod *Palatium* nuncupant, referente alio Ms. Chronico. Ædificavit autem *Ecclesiam sancti Pauli* in urbe Bisuntinensi, in qua cum patre suo in Domino requiescit: Et *Jussanum Monasterium B. Mariæ*, cum matre sua Flavia, quæ ibi sepulta est. Idem huic Monasterio Puellarum quod mater ejus fundaverat, *Regulam* scripsit, ex SS. Augustini, Cæsarii, Columbani & Benedicti Regulis maxima ex parte defloratam, quam edidit Lucas Holstenius in Codice Regularum parte 3. pag. 47. & seqq. Hic ipse est Donatus Archiepiscopus, cujus Regulæ meminit Benedictus Anianensis in Concordia Regularum: qui etiam, ut putamus, auctor fuit *Commonitorii seu Regulæ SS. Pauli & Stephani*, quam habet idem

Holstenius in Collectione Regularum parte 2. pag. 4. & seqq. de qua idem Benedictus: quâ nimirùm & Monachos sancti Pauli, & Cathedralis Ecclesiæ Bisuntinensis sancti Stephani Canonicos regulares, ipse utrorúmque Pater ac Præfectus, ad omnem mo:um honestatem instituebat. Interfuit Synodo, de qua Flodoardus lib. 2. hist. Remensis cap. 5. quam quidem Suessione non Remis, & primo anno Dagoberti, Christi 630. celebratam alii volunt. Adfuit etiam Cabilonensi Concilio circa annum 650. & nominatur in Diplomate pro Dionysianis Monachis an 658. ex citato Codice Ms. Bisuntino, per hunc Antistitem Donatum recepit Ecclesia Villas Domblingum & Arslatum. Ejus corpus ex Basilica sancti Pauli, deinde translatum est in vicinam Parochialem Ecclesiam, quæ ab ipso sancto Donato nomen habet, & colitur 7. Idus Augusti. Hæc ex Gallia Christiana tom. 1. pag. 120. in Archiepiscopis Bisuntinensibus, quorum Epitomen suppeditavit Petrus Franciscus Chiffletius Soc Jesu Theologus Plura Joannes Jacobus Chiffletius Eques & Archiater Regis Hispaniæ, in opere cui titulus *Vesontio civitas Imperialis* Lugduni in 4. anno MDCXVIII impressa, ubi de ejus antiquitatibus & Archiepiscopis. Joannes Mabillon sæculo 2. Ordinis D. Benedicti pag. 335. edito Parisiis anno 1669. in fol. apud Carolum Saureux.

PAULUS Diaconus Neapolitanæ Ecclesiæ, quem Labbeus ad annum 640. in Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum assignat, teste Sigeberto libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 96. transtulit de græco in latinum *Vitam sanctæ Mariæ Ægyptiacæ*, quam

Sophronius Hierosolimytanus Episcopus græcè scripserat, & quam postea carmine reddidit Hildebertus Cenomanensis Episcopus, ut Henricus Gandavensis in catalogo cap. 8. narrat. Hujus autem vitæ textus græcus Sophronii Episcopi, cum antiqua translatione latina Pauli Diaconi, & cum metrica Hildeberti Episcopi, habentur jam apud Continuatores Bollandi, ad diem 9. Aprilis.

CUMIANUS seu CUMEANUS, Abbas primùm, postea Episcopus Hyberniæ, vixit sub annum 640. scripsitque *ad Segienum Huensem sanctæ Columbæ Abbatem Epistolam De festi Paschalis ratione*, quam Ægidius Bucherius in Commentatario ad Victorii Aquitani Canonem Paschalem recitat; & Usserius in Syntagmate Epistolarum Hybernicarum edidit ex Bibl. Cottonianâ pag. 17. & sequentibus. Hyberni enim, seu Scoti, Picti & Britanni indigenæ, cum antiquos Ecclesiæ suæ ritus in celebrando Paschate retinerent, quos ante Anglorum irruptionem in Britanniam à suis Majoribus acceperant: multas super hac re cum Anglis jam Christianis contentiones ac disputationes habuerunt, ut Bucherius ex Bedæ Historia citato libro cap. 9. docet. *Ejusdem Cumeani Abbatis Scoto-hyberni lib. De Pœnitentiarum mensura* apud Patricium Flemingum *in Columbano suo* pag. 197. de quo diximus suprà ad annum 610. Plura de Cumiano Flemingus citatus, Miræus in suo Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 188. pag. 217. Joannes Colganus in Vitis & actis Sanctorum Hyberniæ, quas cum notis & appendicibus Lovanii duobus vol. in fol. annis 1645. & 1647. evulgavit.

Thomas autem Meſſinghamus in Florigerio Sanctorum Hyberniæ, quod evulgatum eſt in fol. Pariſiis apud Sebaſtianum Cramoiſy anno 1634. viâ Jacobæâ ſub Ciconiis, nihil habet de Cumiano, quod valde mirum eſt.

JOANNES IV. Papa anno 641. ſcripſit *pro Honorio prædeceſſore ſuo apologiam ad Imp. Conſtantinum, Heraclii filium.* Scribendi occaſio prodiit ex Pyrrho Patriarcha Conſtantinopolitano & aliis Monothelitis, qui Honorii ad Sergium Pyrrhi prædeceſſorem Epiſtolâ abutebantur, quaſi ipſorum hæreſi faveret, quam Joannes recto atque Orthodoxo ſenſu dictaram fuiſſe probat. Apologiæ hujus teſtimonio uſus eſt *ſanctus Maximus* in diſputatione ſua cum Pyrrho, quæ paucis poſt annis in Africa ſecuta eſt. Ipſam verò Apologiam Jacobus Sirmondus inter Collectanea Anaſtaſii ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarii anno 1620. Pariſiis edendam curavit apud Sebaſtianum Cramoiſy, addiditque nonnulla excerpta ex duabus aut tribus Epiſtolis ſancti Maximi, huc ſpectantibus. Ita Miræus in Auctario De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 186. pag. 217. alias etiam Epiſtolas Joannis IV. Papæ, habes in Collectione Conciliorum.

BRAULIO Cæſarauguſtanus Epiſcopus, mortuo fratre ſuo Joanne Dignitatem hanc habuit, vir ſicut germanitate conjunctus, ita non minimè ingenio ſimilis. Scripſit *Vitam ſancti Emiliani Turiaſonenſis Monachi*, quæ & memoriam hujus & virtutem illius ſancti viri ſuo tenore commendat pariter & illuſtrat: quam habes in Vitis Sanctorum ad diem 22. Novembris, & inter legendas ſeu collectanea De Sanctis Ordinis

Divi Benedicti. Interfuit Conciliis IV. V. & VI. Toletanis, & anno 646. die 26. Martii ad Cælites transiit. Sanctus Isidorus Braulioni suos Originum libros dicavit, extantque è contrà duæ Braulionis Epistolæ ad sanctum Isidorum Hispalensem, in operibus dicti Isidori impressæ. Corpus Braulionis anno 1270. inventum, adservatur in Basilicâ sanctæ Mariæ Majoris Plura apud Marianam & alios rerum Hispanicarum Scriptores consulendos, post Ildefonsum cap. 12. De Scriptoribus Ecclesiasticis, Miræum in Scholio ad dictum caput sancti Ildefonsi, Possevinum in Apparatu sacro.

ELIGIUS natione Lemouix, è Villa Catalacensi ab urbe sex milliariis distante, primùm Aurifaber, inde Episcopus Noviomensis, atque is sanctissimus, cujus vitam pluribus scripsit Audoenus Rothomagi Archiepiscopus, Eligio contemporaneus amicus. Narrat idem Audoenus Solemniacense Monasterium in rure Lemovicensi Eligium ædificasse, Monialium Domicilium Parisiis, Basilicámque in honorem Apostoli Pauli & sancti Martialis Lemovicensis Episcopi. Sanctorum thecas ex auro & gemmis fabricavit Germani Parisiensis, sancti Martini apud Turones, Mausoleum sancti Martyris Dionysii in civitate Parisiensi. Defuncto Achario Noviomensi Episcopo, suffectus in ejus locum, ac consecratus in civitate Rothomagensi, Dominica Rogationum die 14. Maii 646. Interest Concilio Cabilonensi circa annum 650. quo tempore fundat Tornaci Abbatiam sancti Martini. Migrans ad Dominum moritur anno 663. Calendis Decembribus ex veteri Kalendario, cui depositioni malè assignan-

tur anni 659. & 665. Sepelitur in Ecclesia sancti Lupi olim à Clodovæo conditâ, quæ nunc ipsius Eligii nomine de novo constructa enitescit. Habet Ecclesiam Romæ sui nominis, propè fontem sancti Georgii in Velabro. Quantùm ad ejus Scripta, eandem sortiuntur fortunam, atque ea quæ hucusque sub nomine sancti Ildefonsi Toletani Archiepiscopi edita sunt. Nam *opusculum de rectitudine Catholicæ Conversationis*, quod inter opera sancti Augustini supposititia legitur, est certò sancti Eligii, cujus mentionem facit sanctus Audoenus in Vita sancti Eligii. Sed quantùm ad Homilias xvii. sub nomine Eligii ejusdem, in Bibliotheca sanctorum Patrum tomo 2. veterum editionum Parisiensium annorum 1575. & 1589. has & Antonius Arnaldus in opere suo *De Perpetuitate Fidei circa veritatem corporis & sanguinis Domini in Eucharistia* censet suppositas ac dubias. Unde dum allegat, nunquam nisi sub nomine *auctoris Homiliarum quæ sancto Eligio attribuuntur.* Albertinus autem in opere suo doctissimo simul & pessimo de Eucharistia, quod Genevæ primùm in fol. Gallicè editum est anno 1633, & latinè Daventriæ in fol. anno 1654. adulterinas multis validis probat argumentis. Sanè solum ejus dictum Homiliâ ultimâ sub medium, sufficit ad abjudicandas Homilias istas Eligio, nempe quod peccatum paris sit enormitatis viro amplexanti suam uxorem tempore Quadragesimæ & comedenti carnes eodem tempore contra Decreta Conciliorum Ecclesiæ. Sic autem. *Diebus autem Quadragesimæ vos omnibus modis à conjugum commixtione vestrarum, sicut decet Christianos, abstinere oportet: nam ut quidam sapiens ait,*

similis reatus est fideli Christiano diebus Quadragesimæ etiam cum propria uxore concumbere, sicut & carnes in cibum sumere.

Auctor istarum Homiliarum videtur mihi vixisse sub initium vel medium sæculi noni. Illæ enim omnes sunt consarcinatæ ex variis veterum Patrum fragmentis, suntque tantùm laciniæ desumptæ ex SS. Patribus, Augustino potissimùm, Ambrosio, Leone, Cæsario Arelatensi, Benedicto, Gregorio Magno, aliisque non citatis: qui mos consuendi libros vel Homilias ex aliorum pannis, fuit proprius sæculi noni, ut conveniunt & noscunt omnes docti. Auctor autem fuit Episcopus, & olim Monachus Ordinis Divi Benedicti: ut constabit censatis omnibus ex sola Homilia XI. inscripta *in Cœna Domini ad populum, deinde ad pœnitentes* Ibi dum allegat sanctum Augustinum *dicente* inquit, *Beato Augustino*; dum Ambrosium, *ut ait Ambrosius*; dum Cyprianum, *ut ait Beatus Cyprianus*; dum sanctum Leonem, *de hoc & sanctus Leo Papa*; cum Gregorium *ut Beatus dicit Gregorius*: sed ubi sanctum Benedictum, doctrinâ longè inferiorem his omnibus sanctæ Ecclesiæ Doctoribus, ita anteà loquitur: *Nam cum quali devotione & reverentia sit orandum, Beatissimus & sanctissimus Pater Benedictus demonstrat dicens.* Nihil magis poterat prodere Monachum Benedictinum, quàm affectata ista superlativorum congeries, in alleganda Divi Benedicti Regula. Et licet Cyprianum sanctissimum Martyrem appellet, longè tamen aliud est dare Cypriano vocem sanctissimi Martyris, ac Benedicto affectatas *voces Beatissimi ac sanctissimi Patris Benedicti.* Adde quod vel rarò vel nunquam

videbis in Scriptoribus sæculi VIII. vel IX. citatam Regulam sancti Benedicti cum elogio ejusmodi, nisi ab illis, qui eam olim professi sint: Unde cum eam nunquam sanctus Eligius professus sit, inde arguendum est Homilias ejusmodi Regulam allegantes, ab eo amovendas, nec esse Eligianas. Plura dabunt de sancto Eligio Bellarminus & Labbeus in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis, Baronius in Annalibus & Martyrologio Romano ad Kalendas Decembres, Bucelinus in Annalibus Gallo-Flandriæ, Molanus in Natalibus Sanctorum Belgii, Sammarthani Fratres in Gallia Christiana tom. 3. pag. 87. in Noviomensibus Episcopis, & alii multi.

THALASIUS Monachus Græcus sancto Maximo Monacho & Martyri contemporaneus & familiaris, floruit juxta Labbeum anno circiter 650. vel ultrà. Scripsit *ad Paulum Presbyterum De sincera charitate & vita continentia*; seu potius, *de Regimine mentis centurias quatuor* quas græcè & latinè habes in Bibliotheca SS. Patrum tom. XI. pag. 1179. editionis Parisiensis Morellianæ anni 1644. Silent omnes ferè Scriptorum Nomenclatores de Thalassio, si Possevinum in Apparatu sacro atque Aubertum Miræum in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 199. pag. 219. excipias, qui admodum parcè de illo loquuntur. 650.

EUSTRATIUS Ecclesiæ Constantinopolitanæ Presbyter floruit circa hoc idem tempus; qui scripsit *tractatus tres De Vitâ functorum animis*, à Photio in Bibliotheca Cod. 171. recensitos. In tertio studiosè hoc persequitur, *Oblata pro iis qui in fide obierunt, à Sacerdotibus sacrificia atque*

donaria, vel preces alioquin, supplicationesque & Eleemosynas pro iisdem factas, ad Fidelium salutem ac delictorum remissionem iis valere omninò, pro quibus hæc offeruntur. In his autem *tertia offerre Sacra* refert, qui Dominicæ ac triduanæ Resurrectionis Mysterium, in precationis subsidium atque auxilium assumunt. *Novendialia* similiter, quòd post octavum à Resurrectione diem visus iterum est à Discipulis Christus. Prætereà *Quadraginta*, quòd post dies totidem à Discipulis postremùm visus, in cælos cum humana nostra natura ascendit. *Hactenus ex Photio.* Notet hic pius Lector antiquum morem functos vitâ juvandi sacrificiis precibus atque Eleemosynis: de quo & *sancti Joannis Damasceni extat Oratio*, in qua etiam tria hæc sacrificandi intervalla, observari olim solita, exprimere videtur. Edidit hunc Eustratium græco-latinè Leo Allatius pag. 319. libri *De Concordia seu Consonantiâ Orientalis & Occidentalis Ecclesiæ in materia de Purgatorio* Romæ anno 1655. in 8. apud Josephum Lunam Maronitam: unde postea transiit latinè tantùm in Bibliothecam Sanctorum Patrum ultimæ editionis Lugdunensis, anno 1677. apud Anissonios fratres. Idem Eustratius scripsit commentarios *in posteriora Analytica Aristotelis* editos græcè Venetiis anno 1534. apud Aldum Manutium. Item *Eustratii & aliorum Peripateticorum Commentarii in libros Ethicorum* græcè in fol. Venetiis anno 1536. apud eundem; latinè verò per Joannem Bernardum Felicianum Parisiis anno 1543. Habent mentionem illius Possevinus in *Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in *Auctario suo De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 188. pag.

217. Labbeus in *brevi Chronologia Ecclesiasticorum Scriptorum* ad annum 650. Leo Allatius loco citato.

SANCTUS MARTINUS I. Papa anno 649. ordinatus, eodem anno (hortante imprimis sanctoMaximo Abbate qui nuper Constantinopoli Romam advenerat) Synodum 105. Episcoporum contra Monothelitas in Urbe celebravit. Cujus quidem Synodi Acta anno proximè sequenti, ad sanctum Amandum Tungrensem seu TrajectensemEpiscopum misit, eidemque prolixâ Epistolâ quam in Annalibus Baronianis & tom.1.Conciliorum Galliæ reperies) dissuasit, ne Episcopatum abdicaret. Anno 653. mense Junio Martinus à Calliopa Exarcho Ravennate Româ abductus, annum unum in Naxo insula exul transegit: inde Constantinopolim perductus dirisque modis vexatus, demum in Chersonem est relegatus, ubi & obiit anno 655. Scripsit sanctus Papa *varias & Summo Pontifice dignas Epistolas plures*, , quas partim græcè & latinè, partim latinè tantùm habemus collectas in tomis Conciliorum ad annum 649. sed correctius in Conciliis ultimæ editionis Parisiensis anni 1671. quæ Labbeana dicitur. Leguntur etiam inter Collectanea Anastasii Bibliothecarii à Sirmondo edita Parisiis anno 1620. apud Sebastianum Cramoisy, *quatuor Epistola sancti Martini*, quarum *prima* commemorat ea quæ Romæ passus est, cum inde à Calliopa vi abreptus est; *altera* persequitur ea quæ in illum Constantinopoli acerbè gesta sunt & crudeliter, priusquam in Chersonem relegaretur: *reliquas duas* è Chersone de sui exilii calamitatibus scripsit. Plura de illo in gestis sancti Maximi Martyris,

apud Anastasium Bibliothecarium in Viris Romanorum Pontificum, Miræum in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 489. pag. 217. Possevinum in *Apparatu sacro* Joannem Jacob in *Bibliotheca Pontificia*, & alios rerum Pontificiarum Scriptores.

EUGENIUS JUNIOR seu secundus, Toletanus Episcopus; de quo sic sanctus Hildefonsus in » Catalogo cap. 14. & ultimo. Item Eugenius alter post priorem Pontifex subrogatur. Hic cum Ecclesiæ Regiæ Clericus esset egregius, vita Monachi delectatus est. Qui Sagaci curâ urbem Cæsaraugustanam petens, illic Martyrum sepulchris inhæsit, ibique studia sapientiæ & propositum Monachi decenter coluit. Unde Principali violentiâ reductus; atque in Pontificatum adscitus; vitam plus virtutum meritis, quàm viribus egit. Fuit namque corpore tenuis, parvus robore; sed valde fervescens Spiritus virtute. Studiorum bonorum vim persequens &c. Cæterum hujus *Eugenii Junioris Epigrammata* aliaque opuscula Jacobus Sirmondus Lutetiæ anno 1620. edenda curavit, una cum *Dracontii* libellis duobus ab eodem Eugenio recognitis. Operi etiam Dracontii (in quo carmine heroïco mundi creationem explicuit, & Geneseos initium eleganter explanavit) diei septimæ explicationem quæ desiderabatur, Eugenius adjecit. Ex iis versibus intelligi datur, fuisse virum non inelegantis ingenii, neque ineruditi. Epigrammata porrò, etsi rudia sunt atque impolita, istud magis ævi vitio, quàm auctoris culpâ; est tamen in eis rerum sententiarúmque pondus non exiguum. Obtinuit Episcopatum ab anno 647. ad 657. Recesvvinthi

Regis

Regis nonum, quo obiit die 13. Novembris; succedente sancto Ildefonso ejus Discipulo. Sunt qui Eugenium Ildefonsi avunculum fuisse affirment; cui opinioni nec Ildefonsi ipsius, nec Eugenii Scripta favent, in quibus nulla rei hujus mentio est. Qui plura de sancto Eugenio Juniore cupit, consulat successorem Ildefonsum cap. 14. *De Viris illustribus*, Miræum in *Bibliotheca Ecclesiastica*, Scholio ad dictum caput, Sirmundum qui omnia Eugenii Opera edidit, Cardinalem Baronium in Notis ad Martyrologium Romanum die 13. Novembris, Marianam lib. 6. cap. 9. *Historiæ Hispanicæ*, & alios Auctores qui de gestis Archiepiscoporum Toletanorum scripsisse dicuntur.

TAIO cognomento Samuhel, Cæsaraugustanæ Urbis Episcopus, scripsit *Libros quinque Sententiarum*, ex puris sancti Gregorii Magni, quem perpetuò volvebat, verbis, supplens pauca ex verbis sancti Augustini, ubi verba Divi Gregorii convenientia materiebus non invenit. Quod Opus egregium MS. asservatur in Bibliotheca Thuanea Parisiensi, nunc Colbertina, per emptionem à paucis mensibus. Opus dicatum Quirico Barcinonensi Episcopo, cui Ildefonsus dicavit Opus suum *De perpetua Virginitate Beatæ Mariæ Virginis.* Adfuit ille Conciliis Toletano VIII. anno 653. & IX. anno 655. Mirum est hunc librum hucusque in publicum non prodiisse, cùm tam multi qui longè minoris momenti vel Antiquitatis sunt, prodierint. De eo Joannes Mabillon tom. 2. Analectorum p. 68. & Petrus de Gussanvilla in Annotationibus ad IV. Libros Dialogorum D. Gregorii, Collectores Conciliorum in suis Annotationibus ad Concilia VIII. & IX. Toletana, quibus interfuit.

FRUCTUOSUS Complutensis primùm Abbas, Dumiensis posteà Episcopus, ad Archiepiscopatum Braccarensem Decreto Concilii Toletani X. translatus est anno *656*. qui Monasticum Institutum in Hispaniis propagavit. Ejus *duplex extat Regula*, prior xxiii. altera, xx. duntaxat constans capitibus. Priorem Regulam Complutensi duntaxat Monasterio, quod propriis sumptibus ædificavit atque dotavit, scripsisse videtur Fructuosus: alteram instar supplementi adjecisse, pro Monasteriis præsertim deinceps in villis & agris construendis. Id patet ex capite *9*. ubi sic: *Qui greges Monasterii accipiunt alendos, tantam sollicitudinem super eos gerere debent, ut nulli damnum in frugibus inferant; & tantâ vigilantiâ astutiâque sollicitentur, ne à bestiis devorentur: ut fragrosa & abrupta montium & inaccessibilia vallium prohibeantur, ne ad præcipitium defluant, &c.* Utramque Regulam edidit Lucas Holstenius in Codice Regularum parte 2. pag. 133. quam laudant Egbertus Eboracensis Episcopus *in Excerptis Canonum*, Sanctus Benedictus Anianensis Abbas *in Concordia Regularum*, Smaragdus Abbas *in Commentario ad Regulam Divi Benedicti*: de quibus Holstenius in frontispicio dictorum Operum. Joannes Mabillon sæculo 2. Ordinis Divi Benedicti, pag. 581. & seqq. Parisiis in fol. *1669*. apud Carolum Savreux.

660. DOROTHEUS ARCHIMANDRITA, celebris est inter Auctores Græcos qui de moribus scripserunt. Quoad ejus ætatem, ea mihi non omnino nota est. Bellarminus circa annum Domini *560*. collocat, cùm tamen nulla ratione fieri possit, ut qui sancto Zozimæ Abbati qui sub Impera-

tore Justino Justiniani avunculo ac decessore senex (ut ipse vult) floruit, & familiaris fuit: alleget Joannem Climacum, qui post annum 580. scripsisse perhibetur. Hunc ergo convenientiùs circa annum 660. figimus, donec aliquis certas de eo Epochas inveniat. Extant in Orthodoxographis & in Bibliothecis Veterum Patrum græcè & latinè, *Dorothei Sermones seu Doctrinæ xxiv. de Vita rectè & piè instituenda*, interprete Hilarione Veronensi Congregationis Cassinensis Monacho. Iidem latinè facti per Chrysostomum Calabrum, impressi in 8°. Cremonæ 1595. cum Chrysostomi Homilia De educatione liberorum. Eosdem quoque ante paucos annos latinitate donavit, Notisque brevibus illustravit Balthazar Corderius Soc. Jesu Theologus, de quibus in Bibliotheca Script. Soc. Jesu, ultimæ editionis, agitur. Anonymus qui eidem præfationem præmisit, asserit doctrinam illam per manum parentum traditam, magnum illum Tharasium Patriarcham C P. qui anno 787. floruit, veneratum fuisse. Habentur MSs. græcè hi Sermones Dorothei cum Sermonibus Asceticis Isaiæ Abbatis, in Bibliothecis Vaticana sæpius, Veneta, Bavarica Cod. 88. Regia Gallica, & alibi.

MARCULFUS Monachus Gallus, scripsit ad Landericum Parisiensem Episcopum, qui anno 660. floruit, *Formularum Antiquarum libros duos*, quibus appendices variæ adjunctæ sunt. Hos Hieronymus Bignonius cum aliis veteribus Formulis incertorum Auctorum ex Bibliotheca Regis Galliæ anno 1613. primus Parisiis edidit; & postea Colonienses in tomum vii. Bibliothecæ Sanctorum Patrum attulerunt. Libri sunt longè utilissimi ad Francicas ac Germanicas Antiquitates il-

lustrandas, eoque nomine ab eruditis passim laudantur. Ita Miræus *in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 195. pag. 219. Has Formulas post Bignonium rursus edidit Stephanus Baluzius tom. 2. Capitularium Regum Francorum p.369. cum Commentariis dicti Hieronymi Bignonii, & propriis, ex editione Francisci Muguet anni 1677. Parisiis, sub signo Adorationis trium Regum.

S. MAXIMUS ex Commentariensi Regio Monachus primùm Constantinopolitanus, post Abbas creatus, strenuè adversùs Monothelitarum hæresim decertavit, habitâ disputatione publicâ cum Pyrrho Patriarcha Constantinopolitano eundem confudit, & ad sanam doctrinam traxit, ut Theophanes & Photius tradunt, *cujus Disputationis acta integra*, prout à Notariis tunc excerpta fuerunt, Baronius in gestis anni 645. græcè & latinè edidit. Agunt de Scriptis sancti Maximi tantâ curâ multi, ac præ cæteris Labbeus in Dissertatione de Scriptoribus Ecclesiasticis Bellarminianis, ut nihil ejus diligentiæ addi possit, tam in exponendis Operum ad sua usque tempora inscriptionibus, quàm in recensendis editionibus ac versionibus variis. Addemus tantùm quæ compelta ipse non vidit, nempe *omnia Opera sancti Maximi Monachi & Martyris*, præmissis variis & quamplurimis Monumentis ad ejus certaminum cognitionem plenam necessariis, impressa esse Parisiis 2.tom.in folio, apud Andræam Cramoisy an. 1675. viâ Fibulariâ, sub Abrahæ Sacrificio, collecta ex variis Bibliothecis ac ferè totius Europæ celeberrimis, curâ & studio F. Combefis Dominicani reformatæ Provinciæ S. Ludovici. Huic desunt editioni *Commentaria sancti Maximi in Ope-*

ra Divi Dionysii Areopagitæ, quia cum his Operibus Dionysianis jam sæpe impressa sunt græcè & latinè Parisiis anno 1615. Antuerpiæ 1634. & iterum Parisiis anno 1644. in fol. de quibus diximus *in Dionysio Areopagita* superiùs. Item *Libri duo de Computo Ecclesiastico*, græcè & latinè ex Bibliotheca Vaticana, interprete Dionysio Petavio Soc. Jesu Presbytero, cum aliis Græcis Auctoribus in Uranologio habentur, anno 1630. Parisiis in fol. apud Sebastianum Cramoisy, viâ Jacobæâ sub Ciconiis. Ejusdem sancti Maximi inveniuntur *Scholia in Divi Gregorii Nazianzeni cognomento Theologi locos difficiles* manuscripta in Codice Bibliothecæ Regiæ: quod opus est modicum, Joanni Scoto Erigenæ olim tentatum, versione inscriptâ Carolo Calvo Francorum Regi, atque MS. in Bibliotheca Cluniacensi, ex quo aliqua emendari & suppleri possunt in manuscripto Codice Regio. Sed tandem hoc opus editum græcè & latinè cum versione Latina Joannis Scoti Erigenæ, Oxonii in fol. anno 1681. è Theatro Sheldoniano. Obiit Maximus in exilio Confessor egregius, anno 662. die 13. Augusti, de quo cum laudibus Nomenclatores omnes.

Anastasius Monachus sancti Maximi Constantinopolitani Abbatis Discipulus, scripsit *Epistolam ad Calaritanos in Sardinia Monachos contra Monothelitas Hæreticos*, eò tandem prolapsos, ut duas & unam, id est, tres in uno eodemque Christo voluntates & operationes prædicarent. Habetur hæc Epistola inter Collectanea Anastasii S. R. E. Bibliothecarii, quæ Sirmondus edidit Parisiis anno 1620. apud Sebastianum Cramoisy. Itemque habetur in prolegomenis seu præludiis ad

Opera sancti Maximi edita à Francisco Combefis, de quibus dicebamus statim. Obiit in Lazica anno 662. die 24. Julii, præveniens ad patriam cælestem sanctum Magistrum Maximum, qui obiit sequentis Augusti die 13.

ANASTASIUS alter S. R. E. Apocrisiarius, in Lazica exulans anno 665. inde misit *Epistolam ad Theodosium Gangrensem Presbyterum*, quæ præter ea quæ de S Maximi Constantinopolitani Abbatis obitu narrat, ampla fragmenta continet, ex sancti Hyppol.ti Portuensis Episcopi Sermonibus. Hujus Apocrisiarii Epistola ista, extat in citati Anastasii Bibliothecarii Collectaneis, à Sirmondo Parisiis anno 1620. apud Cramosium evulgatis. Itemque in prolegomenis pag. 67. ad Opera sancti Maximi Monachi, quæ collegit Franciscus Combefis, de quibus nos egimus in Maximo; ubi græcè & latinè legitur: cùm latinè tantùm apud Anastasium Bibliothec. in Collectaneis haberetur.

HILDEFONSUS Archiepiscopus Toletanus in Hispania, de quo Bellarminus & Labbeus libro locisque à me sæpius citatis, præter additionem ad librum sancti Isidori De Viris illustribus, quæ capitibus tantùm XIV. constat, scripsit *Librum de illibata Virginitate sanctæ ac gloriosæ Genitricis Dei Mariæ contra Infideles, ordine Synonymorum conscriptum*; quem solùm genuinum censet Joannes Poza in Elucidario B. Virginis lib. 4. Tractatu 4. cap. 6. reliquasque Homilias à Francisco Feu-ardent Ordinis Minorum Parisiis anno 1576. apud Nivellium in lucem emissas, esse supposititias multis contendit argumentis. Favet huic sententiæ Franciscus Combefis in sua Bibliotheca Concionatorum tom. 7. ad diem festum Assum-

ptionis B. Mariæ Virginis, ubi has affert Homilias, in quibus notat quædam desumpta ex Divo Bernardo in Homiliis *super Missus est*; alia *ex Commentario in septem Psalmos Pœnitentiales*, qui legitur post Opera Divi Gregorii Magni, crediturque esse Gregorii VII. summi Pontificis, vel sancti Anselmi Lucensis Episcopi. Favet & Lucas Dacherius tom. 1°. atque XII°. Spicilegii, ubi ex occasione Libri Ratramni *De Nativitate Christi* tom. I. pag. 218. & Paschasii *De Partu Virginis* tom. XII. pag. 1. in præludiis ad tomos, docet in his Homiliis sub nomine sancti Hildefonsi editis, haberi multa desumpta ex Operibus istis, quod conferenti per otium advertere pronum est. Leguntur autem dicti Spicilegii tom. I. pag. 308. Epistolæ aliquot Quirici Barcinonensis Episcopi, Hildefonsi Toletani Archiepiscopi, & Idali Barcinonensis etiam Episcopi, collectæ illic ex Codice manuscripto. Obiit Hildefonsus anno 667, die 23. Januarii, cujus Elogium & Opera eloquitur Julianus Toletanus Episcopus ad calcem Opusculi sancti Hildefonsi *De Scriptoribus Ecclesiasticis* in Bibliotheca Ecclesiastica Miræi pag. 98. de quo abundè. Possevinus in *Apparatu sacro*, Labbeus De Scriptoribus à Bellarmino recensitis, omnesque Rerum Hispanicarum Scriptores: Joannes Mabillon sæculo 2. Ordinis Divi Benedicti, pag. 320. & seqq. in fol. Parisiis 1669. apud Carolum Savreux.

THEODOSIUS & THEODORUS fratres anno 668. cùm Exemplum Epistolæ ab Anastasio Apocrisiario ad Theodosium Gangrensem scriptæ accepissent: Scripserunt *Scholium sive Hypomnesticon de hujus Anastasii & aliorum Athleticis Cer-*

taminibus; quod latinè versum inter citata Anastasii S. R. E. Bibliothecarii Collectanea invenies, edita Parisiis anno 1620. curis Jacobi Sirmundi. Illud autem habetur græcè & latinè in prolegomenis ad Opera sancti Maximi Martyris pag. 80. editionis quam procuravit Parisiis anno 1675. apud Andræam Cramoisy Franciscus Combefis, de quo supra diximus in sancto Maximo Martyre.

670 » AUDOENUS: qui & Dado, Episcopus Rothomagensis (teste Sigeberto libro De Scriptoribus » Ecclesiasticis cap.58.) scripsit *ad Robertum Parisiorum Episcopum Vitam sancti Eligii Noviomensis Episcopi*, duobus libris, explicans miracula quæ vel in vita, vel post mortem ejus gesta sunt per eum, tertio libro Rhetoricè & Commaticè totam Vitam ejus recapitulans. Hæc Sigebertus de Vita sancti Eligii, quam Laurentius Surius edidit ad diem secundam Decembris, sed mutilam absque præfatione & libro tertio; integram verò Lucas Dacherius in Spicilegio, desumptam ex manuscripto Codice optimæ Notæ. Factus est Audoenus Episcopus Rothomagensis anno 646. Obiit anno 689. die 24. Augusti, qui rectè circa annum 670. hanc Vitam scripsisse creditur.

680. THEODORUS natione Græcus, Cantuariensis Archiepiscopus, à Vitaliano Papa anno 668 ordinatus, magnus Ecclesiasticæ Rei Promotor in Anglia, ad quam à Romano Pontifice missus fuerat, doctrina simul & sanctitate insignis, multis ad utilitatem Ecclesiæ Conciliis interfuit, de quibus in Collectione generali Conciliorum anni 1671. Parisiis apud magnam Societatem Bibliopolarum editionis ultimæ, & in Collectione Conciliorum

Angliæ, impressa Londini duobus in folio tomis anno 1639. studio & curâ Henrici Spelmanni. Scripsit insigne *Pœnitentiale*, quod ab Auctoribus sequentibus sæpius allegatur, & Ms. asservatur in Bibliotheca sancti Benedicti Cantabrigiensis codice 133. cujus summaria capita retulit Henricus Spelmannus in Collectione Conciliorum Angliæ, utinam integrum Orbi Christiano obtulisset! Item *Capitula Ecclesiastica*, quæ tom. 6. Conciliorum pag. 1875. ultimæ editionis anni 1671. & tom. 9. Spicilegii Dacheriani leguntur. Obiit anno 690. die 19. Septembris, de quo Sigebertus Gemblacensis in Catalogo cap. 63. Possevinus in Apparatu sacro, aliique Scriptores Historiæ Anglicanæ.

CEOLFRIDUS Abbas Anglus, scripsit circa annum 690. *Epistolam insignem ad Naitanum Regem de ratione Paschatis*, quam Venerabilis Beda totam inseruit Historiæ suæ Anglicanæ, & quam habent Concilia ultimæ editionis Parisiensis anni 1671. tom. 6. pag. 1423. De Ceolfrido Venerabilis Beda in Historia Gentis suæ lib. 6. cap. 28. Sigebertus in Catalogo Scriptorum cap. 6. Baronius anno 669. num. 5. 6. & anno 701. num. 1. Possevinus in Apparatu sacro, verbis *Ceolfridus* & *Geolfridus*, quem ait mortuum fuisse anno 724. & fuisse Præceptorem Venerabilis Bedæ. 690.

BAUDEMUNDUS sancti Amandi Trajectensis Episcopi Discipulus. circa annum 690. scripsit *Vitam Magistri in Christo carissimi*: Et ipsius Amandi testamentum à Philippo Abbate relatum manu propria scripsisse dicitur. Baudemundo *Supplementum & Historiam translationis atque elevationis* adjecit, eandemque Vitam *quatuor libris*

metricè ad Hayminum Abbatem Vedastinum edidit *Milo Monachus ac Sacerdos Elnonensis*, qui medio sæculo nono vivebat, ut ex Supplementi cap. 7. num. 22. & ex cap. 8. apparet. Utrumque Opus edidit Joannes Bollandus tom. 1. ad diem 6. Februarii, idque eruditissimis Commentariis illustravit Godefridus Henschenius. Item Opus Baudemundi cum Supplemento tantùm Milonis ad Vitam sancti Amandi, legitur etiam sæculo 2. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 709. & seqq. edito Parisiis in fol. anno 1669. apud Carolum Savreux, curâ & studio D. Joannis Mabillon, ubi etiam multa spectantia ad cultum & famam sancti Amandi.

URSINUS professione Monachus, ad instantiam *Ansoaldi Pictaviensis Episcopi*, & *Audulfi sui Abbatis*, quorum ille translationis Auctor, hic exsecutor fuit: circa annum 690. *Sancti Leodegarii gesta & translationem scripsit.* Hoc Opusculum cum Opere Anonymi de eadem re, edidit tomo 1. Collectanei Historicorum Franciæ Andræas Duchesnius anno 1636. Parisiis apud Sebastianum Cramoisy; & Joannes Mabillon sæculo 2.SS.Ordinis D.Benedicti, post opus dicti Anonymi p. 698. quod est editum Parisiis in fol.an. 1669. apud C. Savreux. Quantùm ad Ursinum & Anonymum pag. 679. cùm sint ejusdem temporis, hoc mihi videtur ut Anonymus ab Ursino acceperit, non Ursinus ab Anonymo. Ibidem etiam pag. 707. habes Epistolam sancti Leodegarii, quam scripsit ad matrem suam Sigradam Suessionis in Cœnobio puellarum commorantem. Quod attinet ad alia sancti Leodegarii Scripta, circumfertur quoddam ejus testamentum, quod eruditis homi-

nibus merito non probatur; de quo lege Sammarthanos in Gallia Christiana, Stephanum Perard in Collectione veterum Instrumentorum ad Historiam Burgundicam pertinentium, & Carolum le Cointe ad annum 666. in Annalibus Francicis Ecclesiasticis.

CRESCONIUS seu CRISCONIUS Episcopus Africanus, floruit eo tempore quo Joannes Patricius victoriam de Saracenis in Africa reportavit, ut ex manuscripto codice Vaticano, quem allegat illustrissimus Annalium Conditor, Cæsar Baronius ad annum Christi 527. colligitur: quam Cedrenus ad annum tertium Imperii Leontii refert, id est, ut ex Anastasio in Historia Ecclesiastica discimus, anno Christi 690. Scripsit Collectionem Canonum duas veluti partes habentem. Prior *Breviarium Canonicum* dicitur, in quo Disciplina omnis Ecclesiastica ad Ferrandi exemplum, brevibus quibusdam summulis, & per subtilitatem titulorum, ut loquitur Justinianus, comprehenditur, citatis tantùm quæ ad rem spectant, ad singulos titulos Conciliorum Canonibus, vel Pontificum Decretis. Posterior verò integros Canones ac decreta, eo ipso ordine quo in Breviario citantur, exprimit; inscribiturque in manuscriptis codicibus, vel *Concordia Canonum vel Liber Canonum.* Utriusque, Ferrandi nimirùm & Cresconii Breviarium primus in lucem edidit Petrus Pithoeus ex codice manuscripto Ecclesiæ Trecensis, Parisiis anno Christi 1588 non autem Nicolaus Faber, ut putat Altaserranus. Hanc editionem secuti sunt Guillelmus Voellus Theologus ac Socius Sorbonicus, & Henricus Justellus Christophori filius, in editione sua Bibliothecæ Juris Canonici Veteris

2. in fol.vol.apud Ludovicum Billaine anno 1661. Parisiis impressæ: sed emendatam atque diligentissimè collatam cum duabus aliis impressionibus posterioribus, Altaserrani scilicet & Francisci Chiffletii, quas ille Augustoriti Pictonum anno 1630. hic Divione anno 1649. typis mandari fecerunt. *Concordiam verò Canonum Cresconii* antehac non editam, ex antiquo manuscripto codice Bibliothecæ Collegii Claromontani, nunc primùm in dicta Bibliotheca Juris Canonici veteris, Voellus & Justellus publici juris fecerunt. Hanc porrò acceptam referre debes eruditissimis Viris Soc. Jesu Presbyteris Philippo Labbeo & Gabrieli Cossattio insignis Claromontanæ Bibliothecæ Præfecto, qui eâ quâ præditi erant humanitate, hunc codicem Justello communicarant, ex quo diligenter collato cum alio codice Bibliothecæ Thuaneæ qui Cresconii nomen præfert, sed multis Canonibus & Decretis interpolatus est, Guillelmus Voellus & Christoph. Justellus editionem suam confecerunt. Conferentes etiam cum codicibus Dionysii Exigui & Ecclesiæ Romanæ, ex quibus totus deptomptus est Cresconius; castigatis, si qui reperti sunt, Exscriptoris erroribus; & adscriptis, si quæ notatu dignæ visæ sunt, variantibus Lectionibus. Agunt de Cresconio Baronius ad annum 527. in *Annalibus Eclesiasticis*, præfati Auctores Bibliothecæ Juris Canonici veteris in suâ præfatione ad Lectorem, arguentes Annalistam in aliquibus.

700. AIGRADUS Fontanellensis Monachus scripsit circa annum 700. *Vitam sancti Ansberti Rothomagensis Episcopi*, quam obtulit Hiltberto Abbati Fontanellensis Cœnobii, editam apud Surium &

Bollandum ad diem 9. Februarii. Itemque sæculo 2. Sanctorum Ordinis D. Benedicti sæpius à nobis allegato, pag. 1048. Aigradi lucubratio Eruditis videtur in aliquibus locis interpolata, nempe ubi Anni æræ Christianæ designantur, qui calculus seu calculi modus Aigradi tempore nondum in Gallia usum obtinebat. Certè clades Provinciæ ab Agarenis illata, quæ num. XV. indicatur, contigit anno circiter 737. quo Hiltbertus Abbas jamdudum è vivis excesserat: & ex hac, manifestum interpolationis desumitur argumentum.

ARETAM quære ad annum 912. quo florebat.

ADAMNANUS seu ADAMANNUS, natione Scotohybernus, floruit anno circiter 714. scripsitque *Libros tres de Vita sancti Columbæ Abbatis Scoti*, quos primus evulgavit Henricus Canisius tom. 1. *Antiquarum Lectionum*, & post eum alii, ut Joannes Mabillon sæculo 1. in Actis Sanctorum Ordinis Divi Benedicti. Scripsit idem *Libros tres de Locis Sanctis ex relatu Arculfi Galliarum Episcopi*, quorum mentionem facit Beda libro 5. Historiæ suæ cap. 16. quos habes impressos primùm Ingolstadii anno 1619. curâ & studio Jacobi Gretzeri Theologi & Presbyteri Soc. Jesu, tum sæculo 3. *Sanctorum Ordinis D. Benedicti* tom. 2. pag. 502. curâ & studio Joannis Mabillon, qui huic addidit *aliud in terram Sanctam Hœdeporicon* Auctore Bernardo Monacho Gallo, factum anno 870. cujus meminit Guillelmus Malmesburiensis libro 4. *De Regibus Anglorum* cap. 2. sect. 35. & 48. 710.

JOANNES Patriarcha Constantinopolitanus anno circiter 712. scripsit *insignem Epistolam ad*

Papam, & *Urbis Romæ Archiepiscopum Constantinum*, qui sedit ab anno 708. ad 714. diem 9. Aprilis, quò obiit. Habet Collectio Conciliorum ultimæ editionis Parisiensis anni 1671. hanc Epistolam Græco-latinam tom. 6. p. 1407. ubi eam leges.

720. ANDRÆAS Damasco oriundus, dictus Hierosolymitanus ob Monachismum in his regionibus professum, Cretensis postea Archiepiscopus, atque (ut quidam censent Docti) pro more Græcorum ab Archiepiscopatu Cretæ ad Cathedram Cæsareæ Cappadociæ translatus, floruit circa annum 720. mortuusque fertur die 14. Junii anni 724. inde corrigendus error multorum qui illum sæculo sexto adsignant. Multa de illo Triodium Græcorum quæ refert Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* capite 182. sed quæ falsa sunt, oreque pleno fabulas Græcorum sapiunt. Scripsit *Homilias plures*, quas hinc & inde collectas evulgavit Franciscus Combefis Ordinis FF. Prædicatorum, Parisiis in fol. anno 1644. græcè & latinè apud Simeonem Piget, viâ Jacobæâ sub signo Prudentiæ. Addidit in Auctario græcæ Sanctorum Patrum Bibliothecæ, quod duobus tomis in fol. evulgavit anno 1648. sumptibus Antonii Berthier viâ Jacobæâ sub signo Fortunæ, ad præcedentem Collectionem *Orationes duas in Sanctæ Mariæ Nativitatem* tom. 1. pag. 1289. quarum secunda est in Bibliotheca Sanctorum Patrum sub nomine sancti Germani Constantinopolitani; atque etiam aliam in *Decollationem sancti Joannis Baptistæ* pag. 1327. Item tom. 2. p. 235. *Eucharisticum Carmen* ad Agathonem Diaconum ob Acta sextæ Synodi Oecumenicæ ad eum missa,

unde collegimus eum vixisse Agathonis hujus temporibus, circa annum 724. & ulterius. Hoc etiam Eucharisticum Carmen insertum Collectioni Conciliorum editionis ultimæ Parisiensis anni 1671. Habentur *duæ Orationes Græco-latinæ* hujus Andreæ Cretensis sive Jerosolymitani in *Exaltationem sanctæ Crucis*, apud Jacobum Gretzerum tomo 2. de Cruce, cujus Opus nobile & amplum impressum est in 4°. Ingolstadii variis tomis anno 1610. Item ejusdem *Computus* græcè & latinè cum Uranologio Dionysii Petavii edito Parisiis in fol. anno 1630. apud Sebastianum Cramoisy, viâ Jacobæâ sub Ciconiis. Ejusdem denique (si tamen idem est, qui successivè Cretensis ac Cæsariensis Archiepiscopus factus sit) *Commentarius in Apocalypsim B. Joannis* græcè & latinè per Theodorum Peltanum cum Notis Sylburgii in fol. typis Commelini 1596. tumque iisdem typis anno 1603. græcè & latinè cum Operibus sancti Joannis Chrysostomi. Denique latinè tantùm interprete eodem Peltano Ingolstadii anno 1584. in 4°. Porro qui unum eundemque faciunt Andræam Cretensem Archiepiscopum cum Cæsareensi, innituntur solis conjecturis. Volunt enim proclive fuisse Aretæ Cæsareensi, ut ex Cretensi Cæsareensem faceret ad honorandam patriam; unde negant consequenter fuisse unum eundemque Andræam, utriusqueSedis successivè Archiepiscopum: sed dictum ab Areta Cæsareensi Andræam Cæsareensem, quem Cretensem appellare debuerat. Sanè cùm Aretas qui Commentarium scripsit in Apocalypsim circa annum 912. (scripsit enim etiam *Acta sancti Euthymii Patriarchæ Constantinopolitani* anno 911. ad cælos translati) Andræam suum à quo

ſumpſit plurima, haberet velut Auctorem uno aut altero ſæculo à ſe antiquiorem : rectè conſequenter in unum idemque tempus incidunt Andræas Cæſareenſis & Cretenſis,ac forſitan in eundem coëunt, qui ſucceſſivè utramque Sedem tenuerit pro more Græcorum, & qui nunc Cretenſis, nunc Jeroſolymitanus, nunc Cæſareenſis vocatus ſit. De Andræa Cretenſi Poſſevinus in *Apparatu ſacro*, Miræus in *Auctario de Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 182. pag. 216. Bibliothecæ Eccleſiaſticæ : Franciſcus Combefis locis citatis, tam in præliminaribus ſpecialis ſuæ editionis Operum Andræ, quam in Auctario ſuo Græco-latino anni 1648. ad Bibliothecam Sanctorum Patrum, & in Apparatu ad Bibliothecam Concionatoriam prævio, verbo *Andræas Cretenſis*.

JONAS Monachus Fontanellæ in Diœceſi Rothomagenſi, mandante Baino Abbate ſuo, ſcripſit *Vitam ſancti Vulfranni Senonenſis Archiepiſcopi*, qui obiit abjecto Epiſcopali munere, anno 710. die 20. Martii in Cœnobio Fontanellæ, non inelegantem pro illo ævo. Extat impreſſa apud Surium ad diem 20. Martii, atque apud Continuatores Bollandi ad diem eundem. Itemque ſæculo tertio parte 1. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti; vixit autem anno Chriſti 709. cujus anni ad extremam Hiſtoriam ſuam meminit. De Jona iſto faciunt mentionem in *Apparatu ſuo* Antonius Poſſevinus, Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 206. pag. 220. & capite 196 pag. 219. & in Scholio ad caput 61. Operis Sigeberti *De Scriptoribus iiſdem Eccleſiaſticis* pag. 140. Bibliothecæ Eccleſiaſticæ; ubi eum diſtinguit ab

ab altero Jona antiquiore, qui ſcripſit Vitas Sanctorum Columbani, Euſtaſii, &c.

GERMANUS Patriarcha Conſtantinopolitanus, vixit temporibus Leonis Iſauri Imperatoris, cujus impietati contra ſacras Imagines fortiſſimè reſtitit, quæ anno 726. impellente quodam Judæo, primùm in publicum erupit. Exinde nequicquam ſe furori ejus interponens, Epiſcopatu ſe ſponte abdicavit anno Chriſti 730. cùm centeſimum ferè ætatis annum ageret. Nam Gregorius II. Papa in ſecunda Epiſtola quæ in Synodo VII. extat, adſerit Germanum anno Chriſti 726. habuiſſe annos quinque & nonaginta. Cæterùm habemus *duas Epiſtolas ſancti Germani Conſtantinopolitani ſenioris*, græcè & latinè editas Romæ, Coloniæ, Pariſiis cum Concilio generali VII. ſeu Nicæno II. ad Joannem nempe Synadenſem, ad Thomam Claudiopolitanum, &c. Cætera omnia illi inſcripta ſunt Germani Conſtantinopolitani Junioris, qui floruit ſub initium ſæculi xiij. anno 1222. & ſeqq. ut ſuo loco dicemus. Scio à Bellarmino in libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Labbeo ibidem, & ab Editoribus Bibliothecæ Veterum Patrum editionis Colonienſis, huic Germano attribui *Theoriam rerum Eccleſiaſticarum, & expoſitionem Orationis Dominicæ*, ex iſta theoria verbotenus deſumptam. Sed Gretzerus in Notis ad tomum 2. de Cruce, putat illam Theoriam eſſe alterius Germani ætate poſterioris : atque idem ſentit *De Encomio Deiparæ*, quod Petrus Pantinus latinè reddidit. Plura de ſancto Germano Labbeus in libro De Scriptoribus Eccleſiaſticis à Bellarmino recenſitis, Aubertus Miræus in Auctario eorumdem Scriptorum Eccleſiaſticorum cap. 207.
730.

pag. 220. Franciscus Combefis in suo Apparatu ad Bibliothecam Concionatoriam, verbo, *Germanus Constantinopolitanus*, Cardinalis Baronius in Annalibus Ecclesiasticis, Possevinus in Apparatu sacro.

740. FOELIX Monachus Anglus, Congregationis Girvvensis seu sancti Bedæ, ut loquitur, scripsit circa annum 740. vel ultra, Vitam sancti Guthlaci Presbyteri & Eremitæ, quam ex manuscripto codice erutam produxit in publicum Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, tom. 1. seu parte 1. pag. 263. in folio, Parisiis anno 1672. apud Carolum Savreux ad Turrim Metropolis Ecclesiæ, sub signo trium Virtutum.

» HEDDIUS, STEPHANUS cognominatus, natione Anglus, Ordinis sancti Benedicti Monachus » Cantuariensis Congregationis Giribennæ, à teneris annis ita in bonarum Litterarum studiis enutritus, ut jam vir factus omnium scientiarum genere evaserit instructissimus. Multa quidem, quantùm invenire potui, non scripsit, sed illa tamen pauca puro, terso, & elegante stilo exarata. Musicus insignis & primus, teste Bedâ, præter unum Jacobum, cantandi Magister in Nordhantumbrorum Ecclesiis; illuc enim ex Cantia vocatus, à Vvilfrido venit, & psalmodiam docuit. Ratione virtutis & multiplicis eruditionis, erat omnibus Litteratis & piis illius temporis carissimus. Hortante Acca Hagulstadensi Episcopo soluta oratione scripsit *De Vita sancti Vvilfridi librum unum*, *de Vita Eatta & Tumberti librum unum*; de aliis nihil mihi certi constat. Claruit anno salutis restauratæ 720. regnante in Northumbria Osrico. Hæc

Pitseus. Opus de Vita sancti Vvilfridi, editum à Joanne Mabillon ex Ms. Bibliothecæ Cottonianæ in Anglia, ad calcem partis primæ Sanctorum sæculi 4. Benedictini pag. 671. cujus variantes Lectiones ex Ms. Codice Sarensi edidit ad finem secundæ partis ejusdem sæculi pag. 550. quod impressum duobus tomis in fol. apud Ludovicum Billaine anno 1677. & 1680. Et quidem Eddium à Vvilfrido ex Cantia accitum fuisse, constat ex Historia Venerabilis Bedæ lib. 4. capite 2. Quo tempore id actum sit, indicat Eddius ipse in subjectæ Vitæ cap. 14. ubi narrat Vvilfridum sub annum 665. evocasse Cantores ad reformandos Ecclesiæ corruptos cantus. Cæterùm insignem ubique modestiam exhibet iste Auctor, cùm agens de Theodoro ejusque successore Berthvvaldo, qui Vvilfridi suique ipsius exilii Auctores fuerant, aut certè fautores, eos passim sanctos & sanctissimos appellat. Opus autem suum scribebat statim à Vvilfridi obitu, certè superstite adhuc sancto Vvillebrordo Trajecti inferioris Episcopo, qui anno 739. ad Superos abiit, anno uno ante Accam Hagulstadensem Episcopum, cui Eddii Liber nuncupatus est.

ANTONIUS Monachus, ab Opere quod contexuit, cognomento *Melissa*: quem quæres ad an. 1140. ad quem revocandus est, ex Critica Francisci Combefis, Ordinis Fratrum Prædicatorum.

EGBERTUS natione Anglus, dignitate Cantuariensis Archiepiscopus, claruit circa annum 747. scripsitque nobile Opus *Pænitentiale libris quatuor distinctum*, Ms. in Bibliotheca Collegii sancti Benedicti Cantabrigiæ in Anglia Cod. 133. 750.

ut ab oculatis testibus audivimus : Opus antiquum, præloque dignissimum, quod nos multa edoceret de mediis Ecclesiæ temporibus. Item scripsit Opusculum *De Jure Sacerdotali*, quod legitur in Conciliis anni 1671. tom. 6. pag. 1586. Denique Dialogum *De Institutione Ecclesiastica*, editum Dublini anno 1664. operâ Joannis Vvaræi Equitis Aurati, & immixtum Conciliis tomo 6. pag. 1604. Pœnitentiale autem seu Canones *De Remediis peccatorum*, qui leguntur post dictum Dialogum pag. 1612. in citatis Conciliis, sunt excerpti ex dicto Pœnitentiali Egberti: unde ambiguum, an sint Venerabilis Bedæ (cui passim attribuuntur) opus legitimum, nec enim Beda Senior excerpere ab Juniore Egberto potuit.

ANASTASIUS Abbas Monasterii sancti Euthymii in Palæstina, cujus sanctus Joannes Damascenus initio Libri de Trisagio, & Cardinalis Baronius in gestis anni 749. meminerunt, scripsit *Librum contra Judæos:* quem ex Græco latinè à Francisco Turriano redditum Henricus Canisius tom. 3. *Antiquarum Lectionum*, & Colonienses tom. 8. Bibliothecæ Veterum Patrum publicarunt; sed Ms. græcè asservant Bibliotheca Vaticana Romæ, & Jesuitica ejusdem Urbis inter Codices manuscriptos ab eodem Turriano datos. Atque hic quidem Anastasius cum de Trisagio non rectè sentire videretur, Joanni Damasceno occasionem præbuit scribendi opusculum de hoc Hymno. Agunt de isto Anastasio, quem Euthymianum vocant ad distinctionem ab aliis quandam, Possevinus in Apparatu sacro, Aubertus Miræus in Auctario ad Scriptores Ecclesiasticos cap. 212. p. 221, Labbeus in brevi Scriptorum Chronologia.

ISIDORUS PACENSIS, Hiſpaniæ Epiſcopus, Idacium Lemicenſem Epiſcopum continuavit in ſua Chronologia, ſicut ipſe Idacius ſanctum Hieronymum continuaverat. Iſidorum Pacenſem continuant Sebaſtianus Salmanticenſis, Sampirus Aſturicenſis, & Pelagius Ovetenſis, quos omnes junctim ex manuſcriptis Codicibus Prudentius Sandovallius Pampelonenſis Epiſcopus anno 1634. Pampelone in Navarra primus edidit, quorum ultimum Baronius citat in Annalibus tom. 10. pag. 653. Ex his *Iſidorus Pacenſis* ordiur ab æra 653. ſive ab anno Heraclii ſeptimo, quo Mahometes Saracenorum Ductor Syriam, Arabiam, & Meſopotamiam occupavit, deſinitque in æra ſeptingenteſima nonageſima octava, id eſt in anno Chriſti 754. quo tempore ſe ſcripſiſſe teſtatur, ſub finem operis. *Sebaſtianus Salmanticenſis* à temporibus Pelagii Regis uſque ad Ordonii I. Regis obitum, hoc eſt, uſque ad æram nongenteſimam tertiam, ſive uſque ad annum Chriſti 865. ſuam, ut nuncupat, Hiſtoriam deduxit. *Sampirus Aſturicenſis* ab æra octingenteſima nonageſima ſexta, ſive à temporibus Alfonſi Magni, illo nomine tertii Regis, uſque ad initium principatûs Veremundi Regis continuavit. *Pelagius Ovetenſis Epiſcopus*, à temporibus dicti Veremundi, uſque ad obitum Alfonſi ſeptimi, quem vocant Imperatorem Hiſpaniæ, rerum geſtarum ſeriem perduxit. De æræ ratione & origine Joannes Mariana libro 3. cap. 24. conſulendus. De Iſidoro Pacenſi Aubertus Miræus in Bibliotheca Eccleſiaſtica ad caput 8. Anonymi cujuſdam de duodecim Scriptoribus Eccleſiaſticis, pag. 105. à quo hæc accepimus. Alii

tamen ab Hispanis, hos omnes Isidori Continuatores arguunt suppositionis.

BONIFACIUS, dictus antea *Vvinfridus*, natione Anglus, vel, ut quibusdam videtur, Scotus; Frisiorum, Hassorum, Thuringorum, Bajoariorum, aliorumque Germaniæ populorum, quos Christianæ fidei mysteriis informavit, Apostolus. Romanorum Pontificum Gregorii II. Gregorii III. & Zachariæ amicitiâ ac privilegiis ornatus, Moguntinensis primus Archiepiscopus, & Sedis Apostolicæ Legatus, Martyrio coronatus, obiit in Frisiæ villa Dorkumio die quinta Junii anno 754. non 755. ut plerique recentiores etiam eruditissimi minùs castigatè putarunt, qui in celeberrimo Monasterio Fuldensi, quod in Buchonia silva fundaverat, sepultus fuit.

Sancti Bonifacii ac plurium aliorum Epistolæ, cum libro de Vita & Martyrio sancti Livini Episcopi Gandavensium Patroni, eodem Auctore sancto Bonifacio, diligentiâ ac studio Nicolai Serarii Soc. Jesu Presbyteri ac Theologi, emerserunt è prælo Moguntiæ anno 1605. in 4°. Item Domnus Lucas Dacherius doctissimus Congregationis sancti Mauri in Gallia Monachus edidit *quædam Statuta sancti Bonifacii nomine*, tom. 9. Spicilegii p. 63. apud Carolum Savreux Parisiis anno 1669. in 4°. ad turrim Metropolis Ecclesiæ. Quantùm autem ad *Vitam Livini*, quam Serarius sub nomine sancti Bonifacii Episcopi Moguntini, & Martyris, post ejusdem Epistolas edidit: Joannes Mabillon sæculo 2. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 449. ubi eam iterùm recudit, censet non habere Auctorem Bonifacium Moguntinensem Archiepiscopum & Martyrem, qui an. 754.

ætate adhuc virente Martyrium subiit: sed esse alterius Bonifacii senioris, qui circa annum 680. annis prope octoginta ante Moguntinensem floruerit, quod observatione dignum censui. De illo plura Nicolaus Serarius in serie Moguntinorum Archiepiscoporum, Christophorus Brovverus in Fuldensis Ecclesiæ Historia, Cardinalis Baronius in Annalibus & in Notis ad Martyrologium Romanum, Sammarthani in Gallia Christiana tom. 1. in Archiepiscopis Moguntinensibus, Vossius qui de ejus patria, & quibusdam ad eam spectantibus multa collegit cap. 29. libri 2. De Historicis Latinis, Aubertus Miræus in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 215. pag. 221. Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tomo seu parte 2. pag. 1. & seqq. aliique quos consulere potes post Surium ad diem quintam Junii.

VVILLIBALDUS Anglo-Saxonum claro & illustri genere ortus, habuit patrem Richardum, fratres & sorores sanctimoniâ clarissimos, quos cultu celebri Ecclesia veneratur. Anno circiter 728. in Italiam veniens, adiit Monasterium Cassinense nuper à Petronace restitutum, ubi per annos decem conversatus est. Anno 739. jussu Gregorii Papæ III. in Germaniam accedens; anno insequenti Presbyter ordinatus est undecimo Kalendas Augusti, postero anno Episcopus factus Ecclesiæ Eistetensis, qui Synodo Germanicæ adfuit anno 742. Floruit circa annum 760. scribens *Vitam sancti Bonifacii* Moguntinensis Archiepiscopi, quam Lullo ipsius successori & Megingozo Vvirtziburgensi Episcopis nuncupavit. Idem anno 777. corpus fratris sui sancti Vvunebaldi transtulit in 760.

locum decentiorem, post aliquot annos corpus sanctæ Vvalpurgis sepulturæ mandavit, ac demùm ipse vitam explevit non ante annum 786. Vitam hanc sancti Bonifacii Moguntini Antistitis & Martyris ediderunt plures, atque horum primus Henricus Canisius tom. 4. Antiquarum Lectionum, Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 2. pag. 1. editionis Parisiensis in fol. anno 1672. apud Carolum Savreux ad turrim Metropolis Ecclesiæ. Agunt de sancto Vvillibaldo Eistetensi Episcopo diffusè Henricus Canisius loco & tomo citatis Antiquarum Lectionum, Jacobus Gretzerus in Opere suo speciali *De Eistetensibus Episcopis & hujus Ecclesiæ Tutelaribus*, Joannes Mabillon sæculo 3. SS. tomo citato pag. 365. & seqq. Aubertus Miræus in suo *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* capite 216. pag. 222. suæ *Bibliothecæ Ecclesiasticæ*, Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*.

CHRODEGANDUS, in Aula Majoris Caroli cognomento *Tuditis* educatus, juxta Paulum Diaconum in libro *de Mediomatricensibus Episcopis*, ex Clerico tandem factus est Episcopus anno salutis 743. Gorziensis Monasterii fundamenta Chrodegandus in pago Scarponnensi posuisse fertur anno sexto Childerici Regis, id est, Christi 748. Ecclesia in honorem S. Petri & sancti Stephani primùm dedicata, quæ postea sancti Gorgonii dicta est. Instrumentum hujus fundationis à Philippo Labbeo injectum in Collectionem Conciliorum ultimæ editionis Parisiensis, anno 1671. procuratam. Voluit etiam Chrodegandus ut Cathedrales Canonici canonicè viverent, unde eis conscripsit *Regulam*, quam interpolatam ex variis

capitibus edidit primus in *Spicilegio* Domnus Lucas Dacherius, sed puram atque ab omni intruso purgatam idem Labbeus obtulit tom. 7. pag. 1444. Conciliorum ultimæ suæ editionis. Mortuus est anno 768. die 6. Martii. Plura de illo Paulus Diaconus in libro *De Metensibus Episcopis*, Philippus Labbeus in *Conciliis* nuperæ editionis Parisiensis, Joannes Bollandus, vel ejus Continuatores, ad diem 6. Martii, Sammarthani tomo 3. *Galliæ Christianæ*, in Episcopis Metensibus, Jonnnes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, tom. 2. pag. 204. ubi de sancto Gorgonio Patrono Gorgiensis Monasterii, post Sigebertum in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, cap. 78, qui hujus Regulæ mentionem facit.

GODESCALCUS Diaconus & Canonicus Leodiensis, mandante Agilfrido Episcopo Leodiensi, 770.
sub annum Christi 770. primus scripsit *Vitam sancti Lamberti Episcopi Leodiensis & Martyris.* Post Godescalcum *Stephanus* Leodiensis Episcopus sub annum 903. Post hunc *Nicolaus* Canonicus Leodiensis sub annum 1126, & *Reynerus* ad sanctum Laurentium Monachus sub annum 1130. idem præstiterunt: quorum omnium Scripta ex ordine evulgavit Chapeaville. anno 1612. tom. 1. ex tribus quos in 4°. edidit, rerum Leodiensium. De illo Joannes Chapeavillius loco citato, ut Aubertus Miræus in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 220. pag. 223. Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 1. pag. 66. ubi eandem Vitam sancti Lamberti refert.

FLORUS Martyrologus Usuardo antiquior,

quem ad annum 770. refert Labbeus in brevi Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum, nullus est: sed ad annum 855. referendus, cùm sit unus atque idem cum Floro Lugdunensis Ecclesiæ Diacono.

AMBROSIUS AUTPERTUS Monachus Ordinis Divi Benedicti, tum postea Abbas sancti Vincentii ad Vulturnum in Benevento, ubi sanctissimè vixit, ac mortuus anno 778. die 19. mensis Julii. Paulus Vvarnefridi in libro 6. *De gestis Longobardorum* cap. 40. agens de primordiis Cœnobii sancti Vincentii juxta Vulturnum, laudat *Scripta viri eruditissimi Autperti* ejusdem Monasterii Abbatis, quæ de primis loci Institutoribus composuit. Chronographus etiam ejusdem Cœnobii, qui sæculo XI. floruit, ejusdem Ambrosii Autperti Vitam contexens, Scripta fideliter recenset. Scripsit autem in *Apocalypsim Joannis* insignem Commentarium seu Expositionem, quæ edita primùm est Coloniæ anno 1536. tum in tomo 9. *Bibliothecæ Veterum Patrum* sub nomine *Ambrosii Ansberti* Galli Presbyteri, viri facundissimi; quem Monachum & Presbyterum Ordinis Divi Benedicti appellat Trithemius, eumque cum Bellarmino & aliis ad annum 890. claruisse affirmat. Addit autem multùm Philippus Labbeus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis* tom. 1. pag. 44. dum ei attribuit Ambrosio *Commentaria in Psalmos atque in Cantica Canticorum*, Coloniæ anno 1536. pariter impressa, quæ conducunt ad meritum doctrinæ Autperti. Hæc à nobis & ab aliis inquisita diligentiùs, quorum nullum unquam vestigium apparuit illic impressorum, hoc unum scientes. Chronographus etiam san-

cti Vincentii ad Vulturnum, editus sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, parte 2. paginâ 259. & seqq. dum plures ejus enumerat lucubrationes sectione seu num. 7. in his accenset librum *De Conflictu vitiorum & virtutum*, qui legitur inter Opera spuria sanctorum Augustini & Ambrosii, Ambrosio verò in pluribus Exemplaribus manuscriptis tribuitur; forsitan errore nominis: nam Autpertum etiam Ambrosium vocatum constat, hoc enim nomen præfert Expositio ejus in Apocalypsim. Certè cùm in dicto Opusculo fiat mentio Regulæ D. Benedicti, constat opus spectare non posse ad Ambrosium Mediolanensem, optimè & meritò ad Ambrosium Autpertum sancti Vincentii ad Vulturnum positi Monasterii Abbatem. Scripserat Libellum seu *Sermonem De Cupiditate*, quem habes Ms. in Bibliotheca Collegii sancti Benedicti Cantabrigiæ cod. 288. cujus initium, *Sanctorum Ecclesiam*. Scripsit etiam *Vitam Beatorum Patrum Paldonis, Tutonis & Vasonis cum Historia sui Monasterii plena relatione*, ut inquit Chronographus sancti Vincentii jam relatus sectione 7. quam ex MSs. codicibus edidit Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, tom. seu parte 1. pag. 425. & seqq. Scripsit idem Ambrosius Autpertus nonnullas Homilias, de quibus doctissimè disserit Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 2. pag. 260. ubi de lucubrationibus Ambrosii Autperti, & nos post ipsum breviter. Una est in *Transfigurationem Domini nostri Jesu Christi*, quam Benedictini Sancti Germani habent manuscriptam in duobus manuscriptis codicibus pervetustis, post Commentarium in Apo-

calypsim Ambrosii Autperti. Altera quæ est in *Assumptionem Beatæ Mariæ Virginis*, & incipit, *Adest, dilectissimi fratres, venerabilis dies omnium Sanctorum Solemnitates præcellens, &c.* Habetur inter Sermones sancti Augustini Sermone 18. De Sanctis: ad quem non spectat, cùm tempore Divi Augustini solemnitas ista Assumptionis nullatenus extaret in Ecclesia; unde à nuperis amicis nostris, clarissimis Operum Divi Augustini illustratoribus, inter Opera incerta conjectus est. Convenit autem optime Homilia ista cum temporibus Ambrosii Autperti, quibus de Assumptione Beatæ Mariæ Virginis agi cœptum est, ut docet citatus Joannes Mabillon pag. 207. post relatum ex manuscripto codice Cluniacensi hujus Homiliæ fragmentum. Tertia, cujus inscriptio atque exordium est, *Sermo de Lectione sancti Evangelii, editus à Domno Autperto Presbytero atque Abbate, in Purificatione S. Mariæ: Si subtiliter à Fidelibus quæ sit hujus diei festivitas perpendatur, &c.* Quam manuscriptam tantùm, & non vulgatam censet Joannes Mabillon loco citato pag. 260. Invenitur tamen ad calcem Operum sancti Ambrosii Mediolanensis Episcopi impressa, in ultima editione Parisiensi anni 1665. apud magnam Societatem Bibliopolarum, immò & in editione anni 1642. ut habet Labbeus. Addo, hæc eadem Homilia Ambrosii Autperti, quæ legitur ad calcem Operum Divi Ambrosii Episcopi Mediolanensis, ut jam suprà dixi, legitur de verbo ad verbum inserta Homiliæ *De eadem B. Mariæ Virginis Purificatione*, quam habuit Alchuinus coram Carolo Magno, & quam refert velut Alchuini Opus indubium doctus Stephanus Baluzius tom. 2. *Mis-*

cellaneorum pag. 382. Hæc enim Homilia Autpertina ibi ad verbum exprimitur. Plura de Ambrosio Autperto post Sigebertum libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 91. Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*, & Aubertus Miræus tam in *Auctario ad Scriptores Ecclesiasticos*, cap. 257. pag. 230. quam in *Scholio ad caput* 91. *Sigeberti*. Hi tamen ambo falluntur in designando tempore quo floruit Autpertus, collocantes ad annum Domini 890. facientes eum recentiorem annis centum & ultrà, quam verè fuerit. Labbeus *De Scriptoribus Ecclesiasticis* à Bellarmino recensitis, & omnium amplissimè Joannes Mabillon sæculo 3. *Sanctorum Ordinis Divi Benedicti* tom. 2. paginâ 256. ubi ejus Vitam & merita ad plenum depingit.

ALDELMUS seu ADELINUS & ADELHELMUS Sagiensis Episcopus, quem Philippus Labbeus ad annum 790. in brevi Chronologia collocat, quærendus ad annum 890. ac quem etiam Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, ad initium sæculi x. amandat.

ARIBO quartus Frisingensis Episcopus anno 762. creatus, annis tribus & viginti sanctum istud munus atque onus sustinuit, mortuus anno 784. Scripsit circa annum 780. *Vitam sancti Corbiniani* primi Episcopi Frisingensis, quam post alios refert D. Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis D. Benedicti tomo 1. pag. 500. edito Parisiis in fol. anno 1672. apud Ludovicum Billaine sub signo Magni Cæsaris & sancti Augustini. Distinctus ab eo fuit *Aribo Moguntinus Archiepiscopus*, qui interpretatus est xv *Psalmos Graduum* (ut vocant) obiitque an- 780.

no 1031. De Aribone isto Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 298. pag. 235. & in Scholio ad caput 140. Sigeberti pag. 152. Joannes Mabillon loco citato, cum aliis qui scripserunt de Episcopis Frisingensibus.

790. DONATUS Mediomatricensis Ecclesiæ Diaconus, ad quam olim omnimodè spectabat Monasterium sancti Trudonis in Hasbania, scripsit circa annum 790. *Vitam sancti Trudonis Confessoris* celeberrimæ hujus nominis Abbatiæ titularis ac tutelaris, quam habes sæculo 2. SS. Ordinis Divi Benedicti pag. 169. ex Ms. Codice viri clarissimi Andreæ Duchesnii. Ætas auctoris petenda est à Pontificatu Angelramni Metensis Episcopi, Caroli Magni Archicapellani, anno 800 demortui, cui Angelramno Vitam sancti Trudonis à se compositam Donatus nuncupavit. De illo Theodoricus Monachus postea Abbas Trudonianus, Vitæ sancti Trudonis interpolator, apud Surium ad diem 23. Novembris & Joannes Mabillon loco citato.

GEORGIUS Monachus; Tarasii Paiarchæ, Constantinopolitani Syncellus (quomodo dicebatur qui proximus erat Patriarchæ, eique defuncto successor destinabatur) vixit temporibus Caroli Magni, & anno 792. *Chronicon* instruxit: quod *à mundi exordio usque ad Maximianum & Maximinum tyrannos perduxit*; sed morte præventus ulteriùs perducere non potuit. Illud græcè & latinè Parisiis in fol. anno 1652. cum historia Theophanis evulgatum est, typis Lupareis seu Regiis inter auctores historiæ Byzantinæ, cujus operi notas adjecit doctus Jacobus

Goar Ordinis Fratrum Prædicatorum vir clarissimus, qui contulit laborem suum ad corrigendos Historicos græcos. Habetur Ms. græcè in Bibliotheca Augustana Cod. 81. Vaticana ex Ms. Heidelbergensi 395. & in Scoriacensi Regis Hispaniarum. In hoc volumen Syncellus universum Eusebii Cæsariensis Chronicon verbotenus transtulit, sic tamen ut in Eusebio reprehendendo penè sit perpetuus. At verò fatemur quidem meritò ipsum sæpè ab Eusebio dissentire: sed habet suos nævos Syncellus, non paucos nec exiguos, ut Scaliger in Animadversionibus Eusebianis docuit. De Georgio Syncello Josephus Scaliger Julii Cæsaris à Burden filius in *Thesauro temporum* quem græcè & latinè habemus editum in fol. Lugduni Batavorum anno 1605. atque iterum anno 1658. Aubertus Miræus *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 222. pag. 225.

DACRIANUS Abbas quem Nomenclatores sub hujus sæculi finem assignant, nullus fuit: qui enim nomen istud excogitavit Ludovicus Blosius, vixit sæculo XVI. Errant autem Margarinus Bignæus & alii, dum illi attribuunt *Speculum Monachorum & XII. brevia spiritualis vitæ documenta*, quæ tom. 8. Bibliothecæ Veterum Patrum editionis Coloniensis leguntur, atque in anterioribus editionibus Parisiensibus annorum 1575. & 1589. de quo Aubertus Miræus in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 229. Ultima enim editio operum Ludovici Blosii facta Plantinianis iisque pulcherrimis typis & cartis, in fol. anno 1632. Antuerpiæ apud Balthasarem Moretum, adjudicat in prolegomenis *hæc duo*

opuscula Ludovico Blosio, *primum* quidem articulo 6. pag. 24. *alterum* articulo 7. pag. 31. ex MSs. Lætiensium fide & testimonio Abbatis Monachorúmque domesticorum.

800. » PAULUS VVARNEFRIDI & Theodolindæ filius, natione Italus, Monachus Coenobii Cassinensis propter scientiam Litterarum à Carolo » Magno Imperatore adscitus, scripsit *Vitam sancti Gregorii Magni Papæ*, scripsit *gesta Pontificum Metensium*, scripsit *miracula sancti Arnulphi*, » qui primò major domus Regis Francorum, postea Metensium Episcopus, Eremiticam vitam » expetiit. Historiam quoque Vinnulorum, qui » postea nominati sunt Longobardi, luculento & » plano sermone scripsit. Hæc Sigebertus libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 80. de quo plura Labbeus & Bellarminus sæpiùs allegati, Miræus in *Scholio* ad dictum caput Sigeberti pag. 148. *Bibliothecæ* suæ *Ecclesiasticæ*, Possevinus in *Apparatu sacro*. Addimus autem adsignatis à Philippo Labbeo Pauli Vvarnefridi operibus *Vitam sancti Gregorii Summi Pontificis* cognomento Magni, quam habemus nuperrimè impressam in præliminaribus ad Opera sancti Gregorii Magni, edita 3. voluminibus in fol. Parisiis anno 1675. apud magnam Bibliopolarum Societatem. Adjicimus etiam dictum Paulum ad mandatum Caroli magni correxisse & disposuisse *Homiliarium Ecclesiasticum pro Dominicis & festis totius anni ex libris & sermonibus, seu Homiliis sanctorum Patrum* 2. tomis distinctum, à Carolo magno Rege approbatum, cui tamen insertæ sunt Homiliæ nonnullæ à posteris, ut Herrici Monachi Antissiodorensis, quem mortuo Paulo floruisse constat

ſtat, tempore Caroli Calvi. Impreſſum iſtud Homiliarium in folio, cum prævia Caroli magni epiſtola, Spiræ apud Petrum Drach Juniorem anno 1482. ut habet Johannes Mabillon tom. 1. Analectorum pag. 29. compoſitum hoc opus circa annum 790. quod in Ms. exemplari vidimus in Bibliotheca Igniacenſi Archiepiſcopatus Remenſis, Ordinis Ciſtercienſis. Plura de Paulo Vvarnefrido Leo Hoſtienſis libro 2. Chronici Caſſinenſis cap. 17. Joannes Mabillon loco citato, poſt Sigebertum qui cap. 81. dum de Carolo magno loquitur Procuratore Lectionarii Eccleſiaſtici de quo ſupra, Paulum illius auctorem ac diſpoſitorem facit.

PAULINUS Aquileienſis Epiſcopus, ſub annum Chriſti 794. ſcripſit contra *Elipandum Toletanum Epiſcopum* libellum qui extat tom. 2. Conciliorum Galliæ ex editione anni 1629. Pariſiis apud Sebaſtianum Cramoiſy, curis Jacobi Sirmondi Soc. Jeſu Presbyteri. Item libros tres contra *Felicem Urgellitanum Epiſcopum*, Lutetiæ anno 1617. editos cum operibus Alchuini ab Andræa Ducheſnio apud Sebaſtianum eundem. De Paulino Bellarminus & Labbæus ſufficienter in libro *De Scriptoribus Eccleſiaſticis*, quibus addo ex fide MSs. Codicum quos vidi, eundem Paulinum Forojulienſem Epiſcopum eſſe auctorem libri ſeu opuſculi *De ſalutaribus Documentis*, qui extat inter opera Divi Auguſtini in appendice ad tomum IV. ſub finem, ac modò in ultima editione operum D. Auguſtini, reſtitui à doctiſſimis ejus procuratoribus, legitimo parenti. Plura de ipſo Bollandus ad diem undecimam Januarii. Obiit anno 804. in majore Fo-

rojuliensis urbis Basilica sepultus, cujus dies natalis 3. Nonas Januarii ab Aquileiensi Ecclesia quotannis celebratur: ut ex monumentis ejusdem Ecclesiæ narrat Philippus Ferrarius in catalogo Sanctorum Italiæ. Ita Miræus in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 215. pag. 223. quem secutus sum

ALCHVVINUS seu ALBINUS FLACCUS ALCHUINUS Anglus, præceptor Caroli magni, Abbas sancti Martini Turonensis & Cormariceni Cœnobii anno 800. ex Pancarta nigra Cormaricensi, & pluribus Chronicis. Monachus Sangallensis auctor de gestis Caroli Magni, lib. 1. cap. 2. ejus ita
» meminit. Albinus in omni latitudine Scriptura-
» rum supra cæteros modernorum temporum exer-
» citatus, utpote Discipulus doctissimi Bedæ, pe-
» ritissimi post sanctum Gregorium Tractatoris.
» Dedit autem illi Abbatiam sancti Martini juxta
» Turonicam Civitatem, ut quando ipse absens es-
» set, illic requiesceret. Unde in epistola 3. ad Regem sic ait: Vestræ piæ providentiæ consilio translatus sum in servitium sancti Martini, fidei Catholicæ & Ecclesiasticæ donante Deo proficuum.
» Ejus quoque fit mentio in brevi Chronico Tu-
» ronensi his verbis: Anno 796. Carolus Rex in-
» stituit Canonicos in Ecclesia B. Martini authori-
» tate Hadriani Papæ, eisque Alcuinum magistrum
» suum præfecit, qui paulò post obiit an 804.
» postquam immunitates suæ Ecclesiæ Rex Caro-
» lus confirmasset. Scripsit varia, quæ summo studio collegit Andræas Duchesnius, posteà Regius Historiographus, vir immortali nomine dignus, impressa Parisiis in fol. anno 1617. apud Sebastianum Cramoisy. De Alchuino Bellarmi-

nus & Labbæus, quibus hæc ſubnotanda duximus.

Opuſculum *De divinis Officiis* non eſt Alchuini, ſed auctoris longè recentioris, quippe cùm agat de Hilperico qui florebat anno 1000. ut conſtat ex illius opere *De Eccleſiaſtico Computo*, quod extat Ms. in multis Galliæ Bibliothecis. Item Epiſtola ſeu liber *De Cæremoniis Baptiſmi* ad Carolum Magnum, incipiens ab his verbis; *Domine mi Chriſtianiſſime Imperator miſiſtis ad ſervulum veſtrum* &c. non eſt Alchuini, ſed Amalarii Treverenſis Archiepiſcopi, qui hunc librum ſcripſit anno 811. quo Alchuinus erat mortuus. Ita Sirmondus in notis ad opera Theodulphi Aurelianenſis, & Baluzius, in notis ad Capitularia Regum Francorum tom. 2. pag. 1070. & 1071 Sed illorum loco poſſunt ſubſtitui alii tres fœtus Alchuini legitimi, nempe *Commentarius in Cantica Canticorum brevis* editus Cum commentario Gilberti Foliot Londini in 4. anno 1638. ſtudio Patricii Junii Britannicæ Majeſtatis Bibliothecarii. Item *Breviarium fidei adverſus Arrianos*, quod evulgavit Anonymum Sirmondus, & Alchuino adjudicant MSs. Codices, ut habet Franciſcus Chifflet in præfatione ad opera Ferrandi Diaconi. Item *Confeſſio fidei quadripartita ex ſanctis Patribus*, quam evulgavit idem Franciſcus Chifflet in 4. Divione anno 1656. cum excerptis variis ex decem libris ſancti Fulgentii Ruſpenſis Epiſcopi contra Fabianum Arrianum, cum Rhabani Mauri libro adverſùs Judæos, & Anonymi Commentariolo De Hæreſi & damnatione Berengarii. Pro confeſſione iſta Alchuino aſſerenda, prolixam nuper Diſſertationem conſ-

cripſit Joannes Mabillon tom. 1. Analectorum pag. 178. & ſequentibus.

Homiliæ tres 1ª. *De ſilentio* in quo miſſum eſt Incarnatum verbum, 2ª. *De Nativitate B. Mariæ Virginis*, 3ª. *in Feſto omnium Sanctorum*, non ſunt Alchuini, ſed ſunt deſumptæ ex Homiliario Pauli Diaconi, quod Andræas Ducheſnius credidit eſſe Alchuini; ubi cùm certo nomine non adnotentur, has Alchuini eſſe opinatus eſt. *Prima* enim abeſt omninò à ſtilo hujus Auctoris, *ſecunda & tertia* ſunt poſteriores illo: cùm neutrum horum Feſtorum extaret in Eccleſia tempore illius. Horum loco ſubſtituenda inſignis Homilia *De Purificatione B. Mariæ Virginis*, hucuſque ad calcem operum ſancti Ambroſii Mediolanenſis impreſſa illique adſcripta; indubius Alchuini fœtus, quem auctori ſuo legitimo aſſeruit Stephanus Baluzius tom. 2. Miſcellaneorum pag. 382.

Incompletus liber *De ſeptem artibus* non eſt Alchuini, ſed præfatio Caſſiodori Senatoris in ſuum librum De ſeptem artibus, ut rectè annotavit Domnus Joannes Guaretius in præludiis ſuis ad opera Caſſiodori pag. 8. impreſſionis Rothomagenſis ſumptibus Antonii Dezallier anno 1679.

Item Epiſtolis cxv. Alchuini, adjungi deberent aliæ, quæ paſſim vagantur in ejuſdem operibus & aliis in locis. 1. Epiſtola de illo Canticorum loco, *Sexaginta ſunt Reginæ* &c. 2. *Quid ſit æternum & ſempiternum, & immortale & perpetuum, & ſeculum & tempus &c.* 3. Ad filiam in Chriſto cariſſimam. 4. De ratione Septuageſim Sexageſimæ & Quinquageſimæ. 5. Reſponſum Caroli Magni. 6. De Baptiſmi Ceremoniis ad Odui-

num Presbyterum. 7. Ad pueros sancti Martini De confessione peccatorum. 8. Caroli Magni ad Alchuinum, quam habet Stephanus Baluzius tom. 1. Capitularium pag. 414. 9. Responsio Alchuini ad eandem, eodem tomo sub finem, pag. 1442. 10. 11. 12. quas idem habet Baluzius tom. 1. Miscellaneorum pag. 305. & seqq. denique Epistolæ XXVI. quas habet Joannes Mabillon tom. 4. Analectorum pag. 272. & sequentibus, ex Ms. Germanico. Carminibus verò variis Alchuini, addendum quod habetur *De Cuculo* tom. 1. Analectorum ejusdem Joannis Mabillon pag. 369. aliàque duo inserta tom. 4. eorumdem Analectorùm pag. 522. Hæc habui addenda impressis Alchuini operibus, de quo plura Joannes jam citatus sæculo 4. Sanctorum Ordinis D. Benedicti parte 1. pag. 145. & seqq.

USUARDUS Monachus, Ordinis D. Benedicti & sancti Salvatoris Vice-Comitis Abbas, quem Labbæus collocat ad annum 806. quærendus ad annum 870. ubi de illo agetur pleniùs.

LUDGERUS seu LIUDGERUS primus Monasteriensis Episcopus in Vvestphalia, scripsit *Vitam Magistri sui sancti Gregorii Ultrajectensis Episcopi*, quam ex Ms. Cod. Fuldensi Christophorus Brovverus evulgavit anno 1615. Moguntiæ, cum historica narratione De primordiis adventus sancti Bonifacii Moguntini Archiepiscopi atque Ordinationis, quæ fuerant in alio opusculo scilicet sancti Vvillibaldi prætermissa, quam eodem sermone seu opusculo conclusit. Eandem Vitam refert Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis D. Benedicti parte 2. pag. 319. impresso Parisiis 2. tomis in fol. anno 1672. apud Ludo-

vicum Billaine in Palatio Regio. Extat ejusdem Ludgeri *Epistola ad Rixfridum Ultrajectensem Episcopum De vita & miraculis S, Suitberti Episcopi*, apud Surium & Bollandistas Calendis Martii. Obiit autem sanctus Ludgerus anno 809. die 26. Martii, ut testatur Ditmarus in Chronico. Ludgeri porro Magistri sui Vitam libris duobus *Othelgrimus* contexuit, quos integros adeóque Surianis pleniores ex manuscripto Fuldensi, Brovverus anno 1616. publicos fecit, & Bollandistæ ad diem 26. Martii, quos consulere potes. Plura de sancto Ludgero Surius & Bollandistæ ad diem citatam Martii, & Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tomo 2. pag. 319. Itemque sæculo 4. tomo 1. pag. 15. Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 231. pag. 226.

ARNO Salisburgensis in Germania Archiepiscopus, Carolo Magno & Ludovico Pio Imperatoribus carissimus, ut constat ex variis Capitularibus Regum Francorum, ubi nomen ejus comparet, concinnavit Opusculum seu *Indicem eorum quæ Ecclesiæ Salisburgensi data sunt à Theodone, Othilone, Tassilone, aliisque Bavaricæ Ducibus ac Proceribus*, editum Ingolstadii in 4°. anno 1602. tomo 2. Antiquarum Lectionum Henrici Canisii. Item apud eundem Canisium tomo 6. ibidem anno 1611. impresso, habetur etiam notitia donationum factarum Ecclesiæ Salisburgensi, cum Chronico Salisburgensi & Catalogo Episcoporum Salis burgensium, Vitisque aliquot Præsulum ejusdem Sedis: quæ juvant ad illustrandum Arnonis Opusculum. Ejusdem porro Epitaphium in tomo 4. Analectorum Joannis Mabillonii, Parisiis

anno 1684. in 8°. apud Viduam Edmundi Martini, via Jacobæâ, sub Sole Aureo. Claruit ab anno 800. ad 818. de quo Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 317. pag. 239. Henricus Canisius loco citato.

ETHELVOLFUS Monachus Anglus, Ordinis Divi Benedicti, scripsit circa id tempus metricè *De Abbatibus & Viris piis Monasterii sancti Petri in insula Lindissarnensi*, quod edidit Joannes Mabillon anno 1680. apud Ludovicum Billaine, sæculo 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tomo 2. pag. 302. Floruit ab anno 800. ad 810. ut ibidem probat dictus Mabillonius; de quo etiam in *Apparatu sacro* Possevinus, qui perperam eum floruisse ait anno 730. ac cognominatum fuisse Bernicium & Lupum, quod me latet.

TILPINUS ex Monacho Sancti Dionysii Parisiensis, Archiepiscopus Remensis, de quo plura apud Sammarthanos in Gallia Christiana in Archiepiscopis Remensibus. Obiit anno 811. cujus Commenta sæculo demùm illabente duodecimo prodierunt. 810.

LEIDRADUS Lugdunensis Archiepiscopus scripsit anno 811. jussu Caroli Magni insignem librum *De Sacramento & ritibus Baptismi* quem ex variis MSs. evulgavit Joannes Mabillon tomo 3. Analectorum pag. 1. & seqq. anno 1683. Item *& duas Epistolas*, quas habes impressas tom. 2. operum Agobardi Lugdunensis Archiepiscopi ex impressione ultimâ procurata Parisiis, cura & studio Stephani Baluzii, de qua agemus in Agobardo. Cessit oneri atque Honori simul Primatus & Archiepiscopatus Lugdunensis anno 813. de quo Aubertus Miræus in Auctario De Scrip-

toribus Ecclesiasticis cap. 240. pag. 218. dum agit de Agobardo qui ei successit in Sede Lugdunensi; Sammarthani tom. 1. Galliæ Christianæ in Archiepiscopis Lugdunensibus.

Odilbertus Mediolanensis Archiepiscopus mandante eodem Carolo magno, scripsit anno 811. *unum librum de Sacramento Baptismi & ejus ceremoniis*. Epistola Caroli magni ob eam rem ad Odilbertum, habetur tom. 1. Analectorum Joannis Mabillon: Responsio autem Odilberti cum opere huic annexo habetur Ms. in Bibliotheca Augiensis intra Constantiam Monasterii in Germania, cujus epistolam cum specimine libri refert jamdictus Mabillon tom. 4. eorumdem Analectorum pag. 317. claruit hic Archiepiscopus Odilbertus sub Carolo magno & Ludovico pio Imperatoribus, ab anno 808. ad circiter 820. de quo Capitularia Regum Francorum Stephani Baluzii, & Ferdinandus Ughellus in Italia sacra, dum de Mediolanensibus Archiepiscopis agit.

AMALHARIUS Fortunatus Trevirensis Archiepiscopus scripsit libellum anno eodem 811. ad ejusdem instantiam de eadem materiâ, qui legitur inter opera Alchuini, ut supra diximus in Alchuino, ex annotationibus Jacobi Sirmondi & Stephani Baluzii quos ibi allegavimus. Obiit Amalharius Treverensis Archiepiscopus anno 814. de quo plura possunt legi apud Christophorum Brovverum Soc. Iesu Presbyterum in Annalibus Treverensibus, Sammarthanos fratres in Gallia Christiana, verbo *Treverenses Archiepiscopi*, & alios.

CAROLUS MAGNUS Rex Francorum ab anno 768. Longobardorum ab anno 774. & Roma-

norum Imperator ab anno 800. die 25. Decembris, locum meretur inter Scriptores Ecclesiasticos, ut potè fautor Litterarum ac Litteratorum, restitutor Disciplinæ Ecclesiasticæ, Damnorum Ecclesiæ in anterioribus sæculis reparator, de quo ita Sigebertus pag. 81. De Scriptoribus Ecclesiasticis: *Carolus Imperator, per manum hujus Pauli Diaconi sui, decerpens quæque optima de Scripturis Catholicorum Patrum, Lectiones unicuique festivitati convenientes, per circulum anni in Ecclesia legendas, compilari fecit in duobus voluminibus.* Egimus jam de hoc Opere dum locuti sumus de Scriptis Pauli Vvárnefridi Aquileiensis Diaconi, quod impressum diximus in fol. Basileæ an. 1482. apud Petrum Drach; & Coloniæ Agrippinæ annis 1517. & 1539, apud Maternum Cholinum; denique Parisiis in fol. annis 1535. & 1569. *Capitularia sive Edicta Caroli Magni & Ludovici Pii*, à se in 4. libros digesta, Ansegisus Abbas Fontanellensis anno 827. publicavit, quæ Petrus Pithoeus Parisiis anno 1588. edenda curavit, ibidem postea recusa anno 1603. Sed insigni prælo in fol. duobus voluminibus, *cum tribus Libris eorundem Capitularium à Benedicto Levita collectis*, impressa tertiò Parisiis anno 1677. apud Franciscum Muguet Regium Typographum, viâ Citharæ, sub Adoratione trium Regum, curis & studiis Stephani Baluzii doctissimi Antiquarii. Præter opus à Sigeberto commemoratum, extant libri quatuor *De Imaginibus* ad Adrianum Pontificem Maximum, qui nomine Caroli Magni non immeritò editi sunt Parisiis anno 1555. procurante editionem Joanne Tillio Meldensi Episcopo, quos Rogerus Houeden in gestis anni 792. attribuit Al-

chuino Caroli Magni Magistro. *Ijdem lib. 4. contra imagines*, cum Notis Melchioris Goldasti Haiminsfeldii; editi Francofurti anno 1608. in 8°. & in Opere inscripto, *De Imaginum cultu varia Decreta Imperatorum in utroque Imperio, &c.* Extat & *Codex Carolinus seu Epistolarum Caroli Magni ad Paulum, Stephanum, & Adrianum Romanos Pontifices, & aliorum ad ipsum*, quem edidit Ingolstadii apud Angermariam Jacobus Gretzerus Societatis Jesu Presbyter anno 1613. Item *innumera Diplomata* Donationum, Fundationum, & Confirmationum, quæ leguntur in Collectionibus Antiquarum Lectionum Henrici Canisii, in Collectaneo Historicorum Franciæ Andreæ Duchesnii, in Spicilegio Dacherii, Analectis Mabillonii, Miscellaneis & Capitularibus Stephani Baluzii, Rebus Diplomaticis, & aliis locis. Adde Epistolam insignem *De gratia septiformis Spiritus*, quam edidit Joannes Mabillon tomo 4. Analectorum pag. 312. & alias plures Epistolas de diversis Argumentis, quæ leguntur in Collectione nupera Conciliorum, in volumine *Rerum Diplomaticarum* ejusdem Mabillonii, & *Capitularibus* Baluzii, quas sigillatim recensere operosum esset & superfluum simul. Quantùm autem ad libros quatuor *contra Adorationem Imaginum, & Decreta Nicænæ Synodi* quæ adorandas censet, impressos in Gallia anno 1555. directosque Adriano Papæ Summo Pontifici, qui eos confutat insigni Opere seu Epistolâ quæ legitur in Conciliorum Collectionibus: non videntur esse opus unius hominis, sed facti de communi consilio Episcoporum Galliæ, tunc temporis de Imaginum cultu contendentium. Multi damnarunt olim supposi-

tionis hos Libros, ut Bellarminus & alii; sed qui sunt hujusmodi novae notae homines, contra Hincmarum contemporaneum, & tot manuscriptos Codices ejusdem saeculi, qui videntur in Galliarum Bibliothecis? Vide doctissimum Sirmondum in tom. 7. *Conciliorum* novissimae editionis ad annum 794. pag. 1054. Obiit Carolus Imperator cognomento Magnus Aquisgrani anno 814. die 28. Januarii: de quo plurima Andraeas du Chesne in *Collectaneo Historicorum Franciae*, Collectores veterum Historicorum Germaniae, Joannes Bollandus in *Vitis Sanctorum* ad dictam 28. Januarii diem, Aubertus Miraeus in *Bibliotheca Ecclesiastica ad caput* 81. Sigeberti pag. 143.

THEOPHANES primùm Monachus, inde Agri Abbas, Georgio Syncello contemporaneus & familiaris fuit, cujus *Chronicon à temporibus Maximiani & Maximini Imperatorum continuavit usque ad Michaëlis & Theophili aevum*, hoc est, ad annum 813. quod cum Chronico ejusdem Georgii de quo supra dictum est, impressum Parisiis in fol. anno 1652. typis Regiis, studio Jacobi Goar Ordinis Fratrum Praedicatorum, qui observationes ei adjecit. Habetur autem Opus istud graecè Ms. in Bibliotheca Regia unde prodiit, & in Vaticana ex manuscripto Codice Heidelbergensi 395. Ex illo suam Historiam Ecclesiasticam concinnavit Anastasius S. R. E. Bibliothecarius, uti ex duobus aliis Georgio Syncello & Nicephoro Patriarchâ Constantinopolitano, quos ferè ad verbum transcriptos latinè reddidit; & ita sequitur, ut merum Interpretis nomen mereri videatur: atque id constare etiam potest ex fragmentis, quae Dionysius Petavius in suis ad Nicephorum Notis insc-

ruit. De Theophane alio loquitur Photius in sua *Bibliotheca* Cod. 64. de nostro Georgius Cedrenus & Michaël Glycas in suis *Historiis* narrant: atque ex recentioribus Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 223. paginâ 225. Philippus Labbeus in Protreptico ad Historiam Byzantinam.

820. BENEDICTUS Fundator & primus Abbas Anianæ circa annum 800. quod Cœnobium est nobile Diœcesis Magalonensis in Gallia Narbonensi, Ordinis Divi Benedicti, claruit temporibus Pipini Regis Francorum, Caroli Magni & Ludovici P.. Imperatorum, à quibus postremis ob sanctitatem notissimam ac eminentem scientiam eximiè cultus est, factus etiam Abbas ac Pater plurium Abbatiarum, ut Gellonis, Masciaci, &c. Ad Ordinem in eis conservandum, atque restaurandas regulares Observantias, lapsu temporum ac corruptione morum disjectas, inter varias occupationes quibus à scribendo impeditus non est, composuit insigne volumen *Concordiam Regularum* appellatum, ad facilitandam omnibus Monachis professionem Regulæ Benedictinæ. Impressum Opus Parisiis in 4°. anno 1638. curâ & studio Domni Hugonis Menard Monachi Benedictini Congregationis Sancti Mauri, cum suis doctissimis Observationibus ac Notis. Idem Abbas Benedictus collegit in unum volumen *omnes Regulas Cœnobiticas*. quæ usque ad sua tempora remanserant, quas ex manuscripto Codice evulgavit in 4°. Lucas Holstenius, cum nonnullis ab eo adjunctis posterioribus Regulis, anno 1663. Parisiis apud Ludovicum Billaine in aula Palatii. Addidit & *Collectaneum ex variis Sanctorum Patrum Opusculis*

Benedictus Anianensis, quod pariter editum ab eodem Holstenio. Denique *paucas etiam Epistolas*, quæ referuntur (nisi fallor) post Vitam sancti Benedicti Anianensis ab Ardone Smaragdo ejus discipulo & Anianensi Monacho conscriptam, à Bollando ad diem XI. Februarii, & à Joanne Mabillon tom. I. sæculi quarti Sanctorum Ordinis D. Benedicti. Obiit Benedictus Anianensis Abbas die undecima Februarii anno 821. ætatis 70. in Monasterio Indæ prope Aquisgranum: de quo Gallia Christiana Sammarthanorum fratrum tom. 4. pag. 54. ubi de Abbatibus seu Prælatis Anianensibus, Hugo Menardus post Ardonem Smaragdum quem edidit, in prolegomenis ad Concordiam Regularum; Lucas Holstenius in iisdem prolegomenis ad Codicem Regularum, Bollandistæ ad diem undecimam Februarii, Joannes Mabillon sæculo quarto Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, tomo seu parte I. pag. 191. & sequentibus.

THEODULPHUS Aurelianensis Episcopus, de quo doctissimè post Bellarminum Labbeus, cui adde operibus à Jacobo Sirmondo editis, carmina quæ sunt in tomo I. Analectorum Joannis Mabillon pag. 376. nec aliud dicendum superest de Scriptis Theodulphi.

SEDULIUS natione Scotus de cujus conditione an Episcopus vel Presbyter tantùm fuerit, nihil constat: cautè distinguendus est ab alio Sedulio Poëta, qui floruit circà annum 430. tempore Theodosii II. & Valentiniani III. Imperatorum. De Seduliis doctissimam dissertationem instituit Labbeus occasione Sedulii Senioris, in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis tom. 2. pag. 224. &

ſeqq. ab illo mutuamus pauca quæ de Sedulio juniore dicenda ſunt. Itaque Sedulius junior, Scotus, floruit circa annum 820. de quo Hepidannus Monachus ſancti Galli in Annalibus Brevibus ab Andræa Ducheſnio editis tom. 3. Hiſtoricorum Franciæ hæc habet pag. 473. *anno* 818. *Sedulius Scotus clarus habetur.* Scripſit *Collectaneum* ſive *explanationem in omnes Epiſtolas ſancti Pauli*, ex Origene, Euſebio, Hilario Diacono, Ambroſio Ruffino, Joanne Chryſoſtomo, Hieronymo, Auguſtino, Pelagio, Gennadio Conſtantinopolitano, aliiſque Patribus excerptam; imò ex ipſo etiam ſancto Gregorio Papa, cujus verba tranſcripſit tacito ejus nomine ex libro 19. Moralium in Job. cap. 21. ut rectè obſervavit Benedictus Juſtinianus Societatis Jeſu Theologus in 1. ad Corinthios cap. 6. verſu 5. prodiit primò Baſileæ apud Henricum Petri annis 1528. & 1534. tum poſtea in collectionibus & Bibliothecis Veterum Patrum. Hujus auctorem non ſecus ac *Collectanei in Matthæum* eodem filo contexti ac in capita ſeu lectiones 355. diviſi, arbitratur Labbeus loco citato fuiſſe Sedulium illum Scotum Preſbyterum, qui anno 818. florebat, teſte Hepidanno: eidemque tribuenda cenſet quæ Trithemius Sedulio Poëtæ adjudicabat opuſcula, nimirum in *majus volumen Priſciani* in *ſecundam editionem Donati*, *Epiſtolarum ad diverſos* librum unum &c. Addit contra Uſſerium Armachanum Archiepiſcopum Labbeus loco citato pag. 334. Ego verò contra ſentio Sedulium illum collectorum ex ſanctis Patribus Fragmentorum conſarcinatorem ſub Carolo magno, ejuſque filio Ludovico Pio floruiſſe, tum quòd ratio iſta expla-

nandi Codices sacros, sapiat omnino genium sæculi noni, ad quod ab Hepidanno, ut suprà observatum est, refertur. Tum quòd idem videatur auctor catenæ illius seu *Centonis in Paulum* cujus collectaneum *in Evangelium sancti Matthæi* ex diversis Patribus collectum possidet Bibliotheca Collegii nostri Parisiensis, in nitidissimis membranis elegantissimâ manu, & quod à 700. vel 800. annis superest descriptum. At in eo citantur non modò sanctus Eucherius, sanctus Leo, Arnobius Junior, Faustus Regiensis, sanctus Gregorius, sanctus Isidorus, Arculfus ubi de locustis quibus vescebatur in deserto sanctus Joannes-Baptista, ac Ven. Beda: sed & ipse Sedulius Poëta ad illa verba, *Et ne nos inducas in tentationem:* Hinc Sedulius egregiè versibus describit dicens,

Non quia nos Dominus, lucis vitæque repertor
In laqueos tentantis agat. &c.

EIGIL Fuldensis Abbas quartus ab anno 818.ad 822. vir pius & sanctus, litteris mandavit *gesta præcipua sancti Sturmii præceptoris sui*, in cujus *discipulatu*,ut ipse in prologo suo affirmat, *plus quàm viginti annos conversatus fuerat*, cui & morienti adfuit. Quin etiam opus suum censuræ Monachorum Fuldensium subjecit non semel. Nam lectionem libri illius, quem de vita supradicti Abbatis & origine Monasterii Fuldensis, Christi gratiâ largiente composuit, Fratribus ad mensam recitari præcepit, teste Candido Monacho in *ipsius Eigilis actis*: quatenus hi eadem mirabilia divinæ operationis audientes, gratias divinæ Maje-

„ ſtati referrent, & omnis jucunditas feſtivitatis „ ipſius,in ejus laude perſonaret. Edidit illam Chriſtophorus Brovverus in collectione virorum illuſtrium Germaniæ,inde conjectam apud Surium ad diem 17.Decemb. tum denique apud Joannem Mabillon ſæculo 3. *Sanctorum Ordinis D. Benedicti* tom. 2. pag. 267. & ſeqq. de quo idem Mabillon ſæculo 4. *Sanctorum ejuſdem Ordinis* tom. 1. pag. 226. & ſeqq.

CANDIDUS Fuldenſis Ordinis Divi Benedicti Monachus, florebat anno circiter 826. qui ſcripſit carmine & ſoluta oratione *Vitam ſancti Eigilis quarti Abbatis Fuldenſis*, quam primus edidit Chriſtophorus Brovverus Soc. Jeſu Presbyter Theologus anno 1616. Moguntiæ in 4. inſertam *Syderibus Germaniæ*. Eandem habet Joannes Mabillon ſæculo 4. *Sanctorum Ordinis D. Benedicti* tom. 1. pag. 226. & ſeqq.

CLAUDIUS Taurinenſis Eccleſiæ Epiſcopus, natione Hiſpanus, non Scotus (ut placuit Jacobo Uſſerio Armachano Archiepiſcopo) de quo Labbeus & Bellarminus in libro *De Scriptoribus Eccleſiaſticis*. Quibus addo Claudium ſcripſiſſe inſignemCommentarium *in Leviticum* hortatu Theodemiri Abbatis anno 823. quem Ms. habent Benedictini Pariſienſes ſancti Germani à *Pratis*, ex codice ſancti Remigii Remenſis. Item Commentarium in *Evangelium Matthæi*, opus Juſto Carroſenſi Abbati nuncupatum, cujus præfatio jam impreſſa eſt, ſed integrum Ms. in Bibliotheca Cathedralis Laudunenſis. Item expoſitionem in *omnes Epiſtolas D.Pauli*,quarum Epiſtolæ ad Galatas commentarium Dructeranno Abbati Solemniacenſi dicavit, eum verò qui in epiſtolam ad Epheſios

Ephesios ab ipso elucubratus est, Ludovico Augusto inscripsit: habetur autem in 2. voluminibus MSs. Bibliothecæ Floriacensis. Hæc Joannes Mabillon tom. 1. Analectorum pag. 46 ubi multa de scriptis Claudii Taurinensis. Nos etiam vidimus commentarium Claudii in *librum Ruth*, Ms. in Bibliotheca Bonæspei in Hannonia, dum illic MSs. Codices excuteremus. De illo Possevinus in *Apparatu sacro*, verbo *Claudius Clemens Scotus*: Aubertus Miræus in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 241. pag. 228.

ADALHARDUS Comes Palatii, filius Bernardi Comitis qui Pippini frater fuit, Caroli autem Martelli majoris Domûs Franciæ nepos, postea Corbeiæ Galliarum Abbas, delegatur Romam ad Leonem Papam cum Bernario Episcopo in causa definitionis de Processione Spiritûs sancti, ut notant Annales Francorum Veteres ac Fuldenses sub annum 809. & Vita Caroli magni auctore incerto. Particeps fuit conjurationis Bernardi Regis Italiæ adversùs Ludovicum Pium Imperatorem, unde in Aquitaniæ partes retrusus apud sancti Philiberti Monasterium secessit. Post hæc revocatus ab exilio anno 822. & Ecclesiæ suæ restitutus, uti testantur Vita Ludovici Imperatoris & Eginardus in Annalibus. Inquit enim ad annum 821. *Adelhardum quoque de Aquitania ubi exulabat, evocatum, Corbeiæ Monasterio ubi priùs fuerat, Abbatem ac Rectorem esse jussit, & Bernardum fratrem ejus reconciliatum eidem Monasterio reddidit.* Scripsit *Statuta Corbeiensis Ecclesiæ*, quæ ex Ms. Codice eruta habentur tom. 4. *Spicilegii* Domini Lucæ Dacherii, apud Dionysium Bechet & Ludovicum Billaine Parisiis in

4. anno 1661. Hincmarus Remensis Archiepiscopus Epistola ad Episcopos Franciæ cap. 12. *Senem & Sapientem vocat, Domini Caroli Imperatoris Propinquum, Corbeiæ Abbatem, inter primos Consiliarios, & auctorem libelli De ordine Palatii Regii.* Vitam ejus conscripsit Paschasius Radbertus Corbeiensis Abbas, de quo infrà; decessit verò anno 826. ad diem 2. Januarii. Ab Hildemanno Episcopo Bellovacensi, quem Monachum ipse nutrierat, traditus sepulturæ in Basilica sancti Petri, eóque condecoratus Epitaphio.

Hic jacet eximius meritis, venerabilis Abbas.
Noster Adelhardus, dignus honore senex.
Regia prosapies, Paradisi jure Colonus,
Vir caritate probus, moribus atque fide,
Quem dum sub tumulo recolis, tu quisque viator,
Cerne quid es, quid eris: mors quia cuncta rapit.
Nam post octavas Domini hic carne solutus,
Succedente die Astra petivit ovans.

Plura de sancto Adhelardo clarissimus Paschasius Ratbertus qui Vitam scripsit; atque ex recentioribus Joannes Bollandus in *Vitis Sanctorum* ad diem 2. Januarii, Lucas Dacherius in Prolegomenis ad citatum tomum *Spicilegii*, Joannes Mabillon sæculo 4. *Sanctorum Ordinis Divi Benedicti* tom. 1. pag. 306. & seqq.

JOSEPHUS Thessalonicensis Archiepiscopus frater sancti Theodori Studitæ, cum ipso exilium passus est anno Nicephori Logothetæ 7. Christi 809. ut testatur Cedrenus verbis sequentibus: *Anno 7. Imperii Nicephori Theodorus Studiani*

Monasterii Præpositus, ejusque frater Josephus Archiepiscopus Thessalonicæ, cum Platone incluso & reliquis Monachis, se à Communione Nicephori Patriarchæ segregarunt, propter Josephum Oeconomum, quòd is contra leges Constantinum & Theodoram coronasset. Imperator eâ arreptâ occasione jussit contra eos Concilium institui, quod eos & Monasterio & Urbe ejecit. Quâ de re & ipse Theodorus Studites Oratione in sanctum Platonem. *Exilium* (inquit) *jam decretum fuit, & Pater ipse Plato circumscriptus est in unâ quadam Insulâ, ex his quæ ante Urbem sunt: quemadmodum & frater noster in alia quadam valdè aspera, munito quodam carcere ad exilium accedente.* Manserunt autem teste Zonara tres isti, Plato, Theodorus, & Josephus, in exilio usque ad Imperium Michaëlis Rangabi, seu ad annum 811. qui eosdem cum Patriarcha in gratiam reductos, liberos ad propria abire permisit. Hic autem Josephus scripsit *Orationem in exaltationem Crucis Dominicæ*, quam Jacobus Gretzerus tom. 2. De Cruce Græco-latinam edidit, cum Oratione sancti Theodori Studitæ in *Adorationem vivificæ crucis mediâ Quadragesimâ*, ibidem pariter impressâ. Mortuus est circà annum 828. cujus anniversariam memoriam celebrant Græci quotannis die 13. Julii, ut ex Typico sancti Sabæ datur intelligi. Ita Miræus in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 244. pag. 229.

ANSEGISUS Abbas non Laubiensis uti hactenus creditum fuit, sed Fontanellensis seu sancti Vvandregisili in Normannia collegit anno 827. *Capitula Caroli Magni & Ludovici Pii ad sæcularem & Ecclesiasticam politiam spectantia lib.* 4. quos Pe-

trus Pithoeus primùm edidit Parisiis anno 1588. in 8, tùm recudendos curavit ibidem anno 1603. Ansegisi exemplo Jacobus Sirmondus Capitula *Caroli Calvi* unum in fascem collegit, & Parisiis anno 1623. edidit in 8. apud Sebastianum Cramoisy viâ Jacobæâ sub Ciconiis. Hæc autem omnia Capitularia cum aliis aliorum Regum plurimis hinc inde Comparatis capitularibus 2. in fol. tomis evulgavit, collatis inter se compluribus MSs. Exemplaribus, Stephanus Baluzius anno 1677. apud Franciscum Muguet, Typographum Parisiensem Regium. Credunt plerique Ansegisum hunc Abbatem fuisse Laubiensem in Cameracensi tractu, persuasi auctoritate Sigeberti qui de eo ita scripsit ad annum 827. *Ansegisus Abbas Laubiensis Edicta Imperatoris Caroli magni & Ludovici Pii ad Ecclesiasticam legem pertinentia in duobus libellis digessit. Item Edicta eorumdem ad mundanam legem pertinentia in duobus aquè libellis digessit.* Sed nullus antiquior Sigeberto reperitur, qui ista referat: imò Fulcuinus vetustus auctor qui originem & historiam Monasterii Laubiensis ante Sigebertum descripsit, veterumque Abbatum Laubiensium seriem dedit, nullam Ansegisi mentionem facit. Neque etiam Ægidius Vaulde qui anno hujus sæculi 1628. Vitam sancti Vrsmari & historiam ejusdem Monasterii vulgavit, collectam ex veteribus monumentis Laubiensibus, vicinarúmque Ecclesiarum & Monasteriorum. Ita exactissimus Baluzius in præfatione ad lectorem præmissâ suis præcitatis Capitularibus num. 39. & 40. ubi ea adjudicat Ansegiso Fontanellensi Abbati, qui floruit sub Carolo magno & Ludovico Pio, mortuúsque est anno 834. 13. Calen-

das Augusti. His addidit Benedictus Levita *Libros tres alios*, ibidem impressos cum variis additionibus tom. 1. pag. 801. & seqq: quorum Epitomen scripserunt *Isaac Lingonensis Episcopus, Herardúsque Turonensis Archiepiscopus*, ibidem pag. 1233. & 1283. itemque in Conciliis nuperæ impressionis tom. 8. *Epitome Isaaci* pag. 598. & *Herardi* ibidem pag. 627. De Ansegiso quem uterque Laubiensem Abbatem scribit, Possevinus in Apparatu sacro, Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 245. pag. 229. cum aliis qui dicta Capitula ediderunt, Sigebertum amplexi in suo Chronico ad annum 827. Plura Joannes Mabillon sæc 4. Sanctorum Ord. D. Benedicti tom. seu parte 1 p. 630. & sequentibus.

VULFINUS BOETIUS Episcopus Pictaviensis clarus temporibus Ludovici Pii Imperatoris circa annum 830. scripsit ad Godolenum Abbatem Nobiliacensem *Vitam sancti Juniani Abbatis Mariacensis*, quam habet Ioannes Mabillon sæculo 1. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 307. quod editum apud Ludovicum Billaine in fol. Parisiis anno 1668. in Palatio Regio.

JESSE Ambianensis Episcopus, à Carolo magno 830.
Constantinopolim ad Nicephorum Imperatorem Legatus anno 802. missus fuit & Caroli testamentarias tabulas anno 811. signavit. Longam scripsit *Epistolam Catecheticam ad Sacerdotes, & omnes in sua Diœcesi Christo militantes*, quam Ioannes Cordesius Hincmari Opusculis pag. 664. Lutetiæ Parisiorum anno 1615. editis subtexuit. Obiit autem Jesse anno 836. de quo Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 266, fratres Sammarthani tom.

2. pag. 94. Galliæ Christianæ in Episcopis Ambianensibus.

AMALHARIUS Metensis Diaconus & Abbas in antiquis MSs. Codicibus appellatus, sub cujus nomine extant *Lib.* 4. *De Officiis divinis seu Ecclesiasticis*, anno 827. Iussu Ludovici Pii Imperatoris compositi. Item *Liber unus de ordine Antiphonarii* in Bibliotheca Ss. Patrum editionis Lugdunensis anni 1677. itemque *Libri* 2. *Institutionum seu Regulæ Canonicorum & Sanctimonialium canonicè viventium*, in Conciliis impressionis ultimæ anni 1671. tom. 7. pag. 1307. de quibus Aubertus Miræus in Bibliotheca Ecclesiastica Scholio ad caput 3. libelli 4. Honorii Augustodunensis pag. 128. ac post eum doctissimè Labbeus in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis à Bellarmino recensitis, quibus addo. Item ejusdem Amalharii *Ecloga in Canonem Missæ* tom. 2. Capitularium Baluzii pag. 1352. Itemque *Epistolæ nonnullæ* ad Episcopos, de quibus Stephanus Baluzius in notis ad opera Agobardi tom. 2. pag. 143. quas evulgavit Lucas Dacherius tom. 6. Spicilegii pag. 164. & seqq. Observandum porrò est librum 4. Officiorum divinorum Amalharii non extendi ultra caput XLVII. ut patet ex libro sancti Agobardi adversùs prædictum Amalharium, ubi dum refutat caput ultimum libri quarti, ea refert quæ conveniunt capiti XLvii. ut videre est tom. 2. operum Agobardi per Baluzium pag. 119. Hinc patet *Supplementum* ad libros quatuor Amalharii de Officiis divinis, quod caput XLviii. inscriptum est tom. 2. Analectorum pag. 96. à Joanne Mabillon impressum; esse assumendum, quod proprio capite his libris adjunxit Ad-

hemarus Monachus Benedictinus; dum hos libros transcribi fecerat, ut habet Ioannes Mabillon in Annotationibus pag. 140. nec sanè cohæret hoc Supplementum cum aliis & ultimis horum librorum capitibus, ut legenti clarum est. Itaque hoc Amalharii Opusculum est inscribendum *Supplementum Adhemari ad libros Amalharii de Officiis divinis*, quod conscripsit ex amore singulari in Regulam D. Benedicti quam profitebatur. Floruit & vixit Amalharius Metensis usque ad annum 840.

FROTARIUS Tullensis Episcopus florebat anno circiter 830. qui scripsit *librum Epistolarum ad varios Præsules*, à quibus & alias acceperat, quem ex Ms. Codice Carnorensis Ecclesiæ eductum evulgavit Andræas Duchesnius tom. 2. Historicorum Franciæ pag. 719. & seqq. qui apud omnes Galliæ Bibliothecas noti sunt. Habetur nomen Frotarii Tullensis Episcopi in Cartulario Arremarensi ad annum 837. de quo Sammarthani fratres in Gallia Christiana tom. 3. verbo *Tullenses Episcopi*.

HILDEMARUS Monachus Gallus, evocatus circà annum 830. à Ramperto Brixiensi Episcopo in Italiam, cui & Leutgario Abbati commisit sanctorum Faustini & Iovitæ Ecclesiam, in qua Sacra neglecta erant, restituendam ad severioris vitæ normam. Scripsit *insignem commentarium in Regulam sancti Benedicti*, Ms. in Bibliotheca sancti Benigni Divionensis, quem habet editioni paratum Ioannes Mabillon, ut ait tom. 2. Analectorum pag. 84. Hic autem Commentarius eo quod in Monasterii Cassinensis Bibliothecâ à multis temporibus conservaretur, Paulo Diacono

Cassinensi Monacho à sexcentis annis adscriptus est, primùm à Leone Marsicano Cardinale in Chronico Cassinensi lib. 1. cap. 15. tum à Petro Diacono & Bernardo Cardinale & Abbate Cassinensi & aliis : quamvis viri doctissimi nostro tempore Benedictus Haeftenus & Angelus de Nuce Abbas Cassinensis, istud opus Paulo Diacono meritò abjudicent, imò idem Ioannes Mabillon tom. 4. Analectorum pag. 638. asserit vidisse se opus istud Ms. in Bibliotheca Monasterii Augiensis seu Augiæ divitis in Germania cum hoc Lemmate : *Incipit expositio Basilii Abbatis, super Regulam sancti Benedicti Abbatis primitus.* Sed auctori suo legitimo reddit codex Ms. Divionensis, & in pluribus MSs. Gallicanis expositio hæc Hildemaro tribuitur, favetque *Epistola ipsius Hildemari ad Ursum Episcopum Beneventanum*, quæ in expositione capitis 38. Regulæ integra refertur. vixit Hildemarus usque ad annum 840. ut credimus : de quo Ioannes Mabillon locis citatis.

THEOSTERICTUS sancti Nicetæ Confessoris & Hegumeni Mediciensis in Bythinia discipulus, scripsit *Vitam Magistri sui* anno 824. mortui, paucis post mortem annis, quam græcè & latinè habes apud Bollandistas ad diem tertiam mensis Aprilis.

HATTO sive HETTI vel HETTO, Basileensis Episcopus, unà cum aliis aliquot Nobilibus viris, jussu Caroli Magni ad Nicephorum Constantinopolitanum Legationem obiit anno 811. ut in Annalibus Francorum legitur, quos Petrus Pithoeus edidit. Hac occasione Hodoeporicon, sive Itinerarium contexuit, quo iter à se in Græciam

ſuſceptum deſcripſit, quod lapſu temporum interiit. Scripſit quoque *Librum de Viſionibus, ſive de Vita Vvettini Monachi*, quam Viſionem expreſſit Carmine heroico Vvalafridus Strabus anno 825. Utrumque autem Opus impreſſum à Joanne Mabillon ſæculo 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 1. pag. 263. & 272. Item longè antea Opus Hattonis proſaicum *de Viſione Vvettini Monachi* impreſſum fuerat, cum Viſionibus ſanctæ Mechtildis Abbatiſſæ, Hildegardis, & aliorum Viſionariorum, Pariſiis in fol. anno 1513. ex officina Henrici Stephani, de quibus ad annum 1300. *in ſancta Mechtilde* dicemus. Edidit item *Capitulare* quod impreſſum extat ad calcem tomi 6. Spicilegii Lucæ Dacherii in Conciliis ultimæ editionis Pariſienſis anni 1671. tomo 7. p. 1522. Obiit Hetti ſeu Hatto anno 836. in Augienſi Monaſterio prope Conſtantiam ad Rhenum, in quo primùm Abbas fuerat, reverſus ad ſuam ſolitudinem, ut Hermannus Contractus in Chronico teſtatur: de quo Aubertus Miræus in Auct. *De Script. Eccleſiaſt.* capite 249. pag. 229. Lucas Dacherius in prolegomenis ad 6. tomum Spicilegii, Joannes Mabillon loco citato.

THEGANUS Treverenſis Eccleſiæ Corepiſcopus ſub clariſſimis Archiepiſcopis Amalhario, Fortunato, & Hettone ſeu Hetti, ibidem gratiâ prædicationis variiſque dotibus floruit ab anno circiter 810. ad 840. Scripſit autem unum librum *de geſtis Ludovici Pii*, quem Andræas Ducheſnius tomo ſecundo Hiſtoricorum Franciæ veterum inſeruit, qui continet geſta tantùm dicti Imperatoris uſque ad annum 837. unde credere eſt vel manuſcriptum Codicem mutilum fuiſſe, vel Auctorem non vi-

xisse ultra hunc annum. De illo plura Aubertus Miræus in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 250. pag. 230. Duchesnius loco citato, Sammarthani fratres in Gallia Christiana tom. 1. pag. 720. ubi de Episcopis Trevirensibus.

AGOBARDUS natione Gallus, Ecclesiæ Lugdunensis Corepiscopus primùm fuit sub Leidrado, & Canonum Gallicanorum acerrimus propugnator sub Ludovico Pio & Lothario Imperatoribus. Rexit cedente viro clarissimo Leidrado, Metropolim Lugdunensem ab anno 813. cujus electionem declarat Ado cùm in Chronico ait: *In loco ejus* (Leidradi) *Agobardus ejusdem Ecclesiæ Corepiscopus, consentiente Imperatore & universâ Gallorum Episcoporum Synodo, Episcopus substitutus est: quod quidam deffendere volentes dixerunt, eundem venerabilem Agobardum à tribus Episcopis in Sede Lugdunensi, jubente Leidrado fuisse ordinatum. Sed canonica auctoritas est, in una Civitate duos Episcopos non esse, nec vivente Episcopo, successorem sibi debere eligere; ac idcirco illâ quâcumque causâ Regulæ Ecclesiasticæ præteriri in tanto ordine fixæ, non debent.* Adfuit Agobardus Concilio apud Attiniacum celebrato anno 822. & alteri Lugdunensi 828. Fuit etiam de numero illorum Episcoporum qui Ludovicum Imperatorem anno 833. apud Compendium Palatium indignè habuerunt, quòd ob crimen sententiam passus est an. 835. in Concilio Theodonis-Villæ, ubi Ebbo Remensis de suo gradu dejectus est. Tandem anno 836. Conventus apud Stramiacum in Pago Lugdunensi fieri cœptus, in quo ventilata est causa Ecclesiarum Lugdunensis & Viennensis vacantium, quæ absentibus reis Episcopis peragi non

potuit. Eos autem in gratiam postea rediisse cum Ludovico, & Ecclesias suas recepisse, docet Ado in Chronico: *Ambo* (ait) *postmodum piis Imperatoribus agentibus, Agobardus Lugdunensem & Bernardus Viennensem Sedem recepit; post pauculos annos Agobardus apud Santonas in Expeditione Regia positus defungitur.* Quod accidisse volunt quidam anno 840. vel sequenti. Scripsit plures tractatus breves seu opuscula, quæ summis curis collegit, Annotationibusque illustravit Stephanus Baluzius, impressa 2. tomis in 8°. anno 1666. apud Franciscum Muguet, Parisiis sub signo trium Regum. Adjunxit Operibus Agobardi tom. 2. ad calcem, Epistolas Leidradi & Opuscula Amolonis, Lugdunensium itidem Archiepiscoporum inter sanctos Lugdunenses Confessores 8. Id. Junii memoria ejus anniversariis honoribus colitur in fastis Ecclesiæ Lugdunensis, ejusque vita amplior legitur apud Theophilum Raynaudum in *suo Indiculo Sanctorum Lugdunensium*. Plura de Agobardo ejusque Scriptis Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 240. pag. 228. Sammarthani fratres in *Gallia Christiana* tomo 1. pag. 301. & 302. ubi *De Archiepiscopis Lugdunensibus*, Stephanus Baluzius in præludiis ad suam editionem Operum Agobardi, & alii quos brevitatis causâ omittimus.

MODOINUS Augustodunensis Episcopus claruit temporibus Ludovici Pii Imperatoris, à quo privilegium obtinuit anno Imperii sui secundo, Christi Domini 816. quod refertur in Gallia Christiana fratrum Sammarthanorum, ubi de Episcopis Æduensibus: adfuitque Concilio apud Theo-

donis Villam anno 835. ubi Ebbo Remensis Episcopus depositus est, lataque sententia dejectionis in alios absentes. Scripsit *Epistolam Elegiaco Carmine* ad Theodulphum Aurelianensem Episcopum, quam edidit Henricus Canisius tom. 6. Antiquarum Lectionum. Mortuus circa annum 839. vel 840. de quo agunt dictus Canisius & Sammarthani locis citatis.

740. JONAS Episcopus Aurelianensis, Theodulphi successor ab anno circiter 822. floruit imperante Ludovico Pio, scripsit varia, de quibus sufficient Bellarminus & Labbeus loco sæpius allegato, quibus adjicio eundem Jonam scripsisse *libros tres De instructione Laicali* immixtos tomo primo Spicilegii Lucæ Dacherii impresso in 4°. Parisiis anno 1655. apud Dionysium Bechet. Item *Viam Regiam* tom. 5. ejusdem Spicilegii pag. 57. cum Via Regia Smaragdi Abbatis ibidem pag. 960. Hic Auctor cautè legendus est, quoniam laborat eodem errore, quo Agobardus & reliqui ejus ætatis Galli, qui negabant sacris Imaginibus ullum deberi cultum religiosum, Qua de re Anastasium Bibliothecarium lege præfatione in septimam Synodum. Ita Bellarminus in Catalogo. Obiit Jonas anno. 843. de quo plura apud Labbeum citatum, & Sammarthanos fratres in Gallia Christiana tom. 2. verbo *Aurelianenses Episcopi.*

ARDO, SMARAGDUS dictus, Cœnobii Anianæ in Septimania Diœcesis Magalonensis Monachus, Discipulus sancti Benedicti Anianæ Abbatis, scripsit *Vitam sui Magistri*, quam è tenebris eruit, præmisitque Concordiæ Regularum ejusdem Benedicti, Hugo Menardus Monachus Benedictinus ex Congregatione Sancti Mauri in Gallia, de

quo vide ſupra ad annum 820. quam etiam habes recuſam apud Bollandiſtas ad diem 12. Februarii; & tertiò apud Joannem Mabillon tom. 1. ſæculi quarti Sanctorum Ordinis Divi Benedicti. Obiit Ardo Smaragdus anno 843. die 7. Martii, de quo qui plura cupit, volvat dictum Hugonem Menardum loco indicato, & Joannem Mabillon tom. 2. Analectorum pag. 418. ubi fuſè de Smaragdo Ardone & altero ſequenti.

SMARAGDUS Abbas Sancti Michaëlis ad Moſam in Lotharingia, Epiſcopatus Virdunenſis multa ſcripſit, de quibus agunt doctiſſimè Labbeus in libro *De Scriptoribus Eccleſiaſticis*, cui addere aliquid omninò ſuperfluum, excepto Opuſculo Smaragdi, quod *Viam Regiam* inſcripſit, inſertam tom. 5. Spicilegii Lucæ Dacherii pag. 560. quam Labbeus nondum editam ignoravit. Qui voluerit plura, legat Aubertum Miræum in Bibliotheca Eccleſiaſtica Scholio ad caput 6. libri quarti Honorii Auguſtodunenſis *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* pag. 128, Labbeum citatum ſupra, Joannem Mabillon tom. 2. Analectorum pag. 418. & ſeqq. ubi prolixè de Scriptis utriuſque Smaragdi. Claruit ſub Ludovico Pio Imperatore circa annum 840. & ſequentes, ut conſtat ex Chronico Monaſterii ſancti Michaëlis ad Moſam antiquo, quod edidit Joannes Mabillon in citatis Analectis ſuis.

METHODIUS Patriarcha Conſtantinopolitanus, quem doctrinâ ac moribus inſignem anno 842. dignitate iſta auctum fuiſſe, Cardinalis Baronius narrat in Annalibus ad annum 842. num. 11. & ſeqq. de quo etiam anno 843, num. 1. & ſeqq. cujus Scripta à multis antiquitatem plus æquo aman-

tibus, attributa sunt alteri Methodio Patarensi Episcopo, quem seniorem appellamus. Hujus junioris Methodii sunt Orationes. Prima *De Simeone & Anna, quo die Domino in templo occurrerunt, ac de sanctissima Deipara*, quam tanto æstu seniori Methodio asserere conatur Franciscus Combefis. Secunda *In Ramos Palmarum* græcè & latinè impressa, inter Opera senioris Methodii, de quo suprà. Tertia, *Encomium sancti Dionysii Areopagitæ & Martyris*, quod græcè & latinè legitur ad calcem operum Divi Dionysii Areopagitæ, Antuerpiæ & Parisiis in fol. sæpe impressorum. Quarta, *Encomium sanctæ Agathæ Virginis & Martyris*, latinè tantùm impressum in Bibliotheca Sanctorum Patrum Concionatoria Francisci Combefis, sed græcè Ms. Venetiis in Sancti Marci Bibliotheca, ut ait dictus Combefis pag. 50. Apparatus sui ad Bibliothecam Concionatorum. Obiit Methodius Constantinopolitanus Archiepiscopus anno 847. die 14. Junii, ut habet Baronius ad an. 847. num. 32. & in Martyrologio ad diem 14. Junii, de cujus Scriptis Aubertus Miræus in *Auctario suo de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 263. pag. 230. Leo Allatius & Jacobus Goar Ordinis Fratrum Prædicatorum in *Euchologio*, Franciscus Combefis in Auctoribus recensitis seu Apparatu ad Bibliothecam Concionatorum, verbo *S. Methodius Patriarcha Constantinopolitanus* pag. 50.

ERMANRICUS seu ERMENRICUS, primùm Monachus, postea Elevvangensis Abbas Monasterii in Diœcesi Augustana, quod medio sæculo decimo ad Canonicos vertisse dicitur. Scripsit *Vitam sancti Soli* eo tempore, quo HRabanus Maurus Abbas præerat Fuldensi Monasterio, ut pa-

tet ex capite sexto, ac proinde ante annum 847. quo HRabanus Maurus Sedi Moguntinæ impositus est. Hermanicus Fuldæ Litteris operam dedit sub Præceptore Rudolfo Monacho, cui hanc lucubrationem dedicat, quam primus edidit Henricus Canisius tomo quarto Antiquæ Lectionis, ac post eum Joannes Mabillon tomo secundo sæculi tertii Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 429. & sequentibus. Hic etiam ornavit seu interpolavit *Vitam sancti Magni seu Magnoaldi*, qua de re idem Joannes Mabillon sæculo 2. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti ad annum *665*.

Amulo sive Amulus Agobardo in Lugdunensi Pontificatu suffectus, inquit Codex Ms. S. Benigni Divionensis. *In Lugdunensi Pontificatu sanctæ memoriæ Agobardus Lugdunensis Episcopus obiit* 8. *idus Junii, Amulo præfati Episcopi Diaconus ordinatur Episcopus Lugdunensis* 17. *Kalendas Februarii*. Variant in ejus appellatione MSs. Codices, nam antiqua Capitularia Regis Caroli Calvi ad annum 846. *Amalonem* legunt, alia ut Ado Viennensis & fragmentum antiquum historiæ Franciæ *Amulonem*, Flodoardus lib. 3. historiæ Remensis cap. 21. *Amolum* vocat. Ei scribit Vvenilo seu Guenilo Senonensis Archiepiscopus, quem clarissimum Præsulem indigetat, apud Lupum Ferrariensem Abbatem Epist. 81. ubi agitur de negotio Augustodunensis Ecclesiæ, ac præficiendo ipsi Antistite Berno; & consecratione Godelsadi in Episcopum Cabilonensem: & in altera *ad Theobaldum Episcopum Lingonensem*, Agobardum nominat pium patrem, antecessorem ac nutritorem suum Amulo Episcopus. Hujus opera impressa cum Agobardo tomis 2. in 8. Parisiis

apud Franciscum Muguet anno 1666. curâ & studio Stephani Baluzii. Sunt autem 1. *Liber in formam Epistolæ ad Godeschalcum vel adversus eum*, cujus libri 1a pars tom. 2. pag. 149. & cujus altera seu continuum (quod benè notandum est) speciale opusculum inscribitur seu secundum pag. 179. incipiens *gratiam itaque Dei credere debemus*. Ita sensit clarissimus Præses Gilbertus Mauguinus in Vindiciis suis prædestinationis & gratiæ, ac post eum Stephanus Baluzius loco citato in notis pag. 130. unde in Ms. Codice quo usus est Sirmondus, hoc prætensum opusculum sequebatur dictam primam partem absque titulo novo; & cum separatione modicâ. Nam *primum opusculum* pag. 171. est Sermo quem Florus Lugdunensis de prædestinatione fecit, ut benè monent idem Mauguinus dissertationis cap. 22. & Baluzius locis citatis. Item *Collectaneum sententiarum sancti Augustini de prædestinatione & gratia Dei & de libero hominis arbitrio*, pag. 189. & seqq. quas probabile plusquam est ab eodem Amulone contra Godeschalcum collectas 3. *Liber contra Judæos* incipiens, *Detestanda Judæorum* &c. quem sub nomine Rhabani Mauri, cum aliis Fulgentii & aliorum Patrum operibus evulgavit Petrus Franciscus Chifflet Divione anno 1656. apud viduam Philiberti Chavance, est certò nostri Amulonis, cui eum attribuit Joannes Trithemius, & Codex Ms. Bibliothecæ Colbertinæ, ut mihi fidem fecit Baluzius. 4. *Epistola ad Theobaldum Lingonensem Episcopum*, dicto tom. 2. operum Agobardi pag. 135. Sedebat adhuc anno 848. quo damnatus Godeschalcus. Vide Flodoardum libro tertio capite vigesimo primo, Epistolam 163. Joannis

nis VIII. Sublatus est circa annum 850. die 31. Martii.

ALTFRIDUS Episcopus Monasteriensis tertius factus anno 839. claruit doctrinâ & moribus, *Vitam sancti Patris Ludgeri primi Monasteriensis Episcopi* aggressus scribere, quam duobus libris complevit: *Quatenus tam veneranda illius exempla multis ad ædificationem proficerent, nefas putans tanti viri latere virtutes*, inquit in prologo Vitæ istius, quam edidit Bollandus ad diem 26. Martii, & Joannes Mabillon sæculo 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 1. pag. 15. & sequentibus. Est autem cautè distinguendus iste Altfridus, qui obiit anno 849. die 22. Aprilis, ab alio Altfrido Episcopo Hildesheimensi, qui isto etiam sæculo floruit, cujus elogium texuit Joannes Mabillon sæculo quarto Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 2. pag. 259.

PASCHASIUS RATHBERTUS Corbeiensis Abbas, de quo Bellarminus & Labbeus. Hujus operibus à Sirmondo editis atque à Labbeo recensitis adde *Opusculum De Partu Virginis* lib. 2. tom. 12. Spicilegii à Luca Dacherio evulgati, pag. 1. & seqq. Itemque *Vitam sancti Vualæ Comitis & Abbatis Corbeiensis*, sub titulo *Epitaphii Arsenii*, quod edidit ex manuscripto Codice sancti Martini de Campis Joannes Mabillon, sæculo 4. tomo 1. paginâ 453. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti. Plura de sancto Paschasio apud Labbeum citatum; & sæculum quartum dicti Joannis Mabillon tom. 2. pag. 122. Galliam Christianam fratrum Sammarthanorum tomo 4. de Abbatibus Corbeiensibus, Sirmondum in præludiis ad Opera ejus à se edita Parisiis, & alios.

850. HAIMO Discipulus Alchuini cum Rhabano Mauro, & ex Monacho Fuldensis Cœnobii Hirsfeldensis Abbas; & Ecclesiæ Halberstatensis in Saxonia Episcopus, de cujus Scriptis, eorumque impressionibus variis, abunde Labbeus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis* à Bellarmino agnitis tom. 1. pag. 417. & in addendis & corrigendis pag. 788. His addo *Libellum de Corpore & Sanguine Domini*, tom. 12. Spicilegii Dacheriani pag. 27. apud Ludovicum Billaine, in 4°. Parisiis anno 1675. in aula Palatii. Obiit anno 855. die 27. Martii, de quo plura Joannes Mabillon sæculo quarto Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tomo 1. pag. 618.

LUPUS Ferrariensis Abbas, de quo Bellarminus & Labbeus ad plenum, quibus addo omnia hujus Lupi Opera cum Annotationibus egregiis edita curis Stephani Baluzii in 8°. Parisiis anno 1664. apud Franciscum Muguet, viâ Citharæ, sub signo Adorationis trium Regum. Extant ejusdem Lupi Sermones Mss. aliqui Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti Cod. 284. quorum unus *de incursu Danorum ad Anglos*. Item unus *in festivitate sancti Judoci* in Bibliotheca Lumleii Codice 165 De quibus libro 2. pag. 45. Eclogæ Oxonio-Cantabrigiensis, Londini in 4°. anno 1600. Impressæ apud Joannem Norton. De illo plura apud Aubertum Miræum in *Auctario* suo *de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 247. & 268. & in Scholio ad caput 94. libri Sigeberti *De viris illustribus* pag. 145. Bibliothecæ Ecclesiasticæ, ubi malè distinguit in Lupum Servatum Moguntinensem Presbyterum, & Lupum Ferrariensem Ordinis Divi Benedicti Abbatem, unum eundem-

que hominem. Immò Antonius Possevinus in Apparatu sacro, verbo *Lupus*, ex uno & eodem Auctore tres constituit: nempe Lupum, qui *De rebus sancti Maximi Treverensis Episcopi* scripsit, alterum Ferrariensem Abbatem, quem gratis & absque vero Episcopum instituit, eò quod certis Conciliis Episcoporum interfuerit, appellatus ob eminentem scientiam, etsi nusquam Infulas habuerit: & tertium Servatum Lupum Moguntiacensem Presbyterum. Sammarthani de eodem, tomo quarto Galliæ Christianæ, in Abbatibus Ferrariensibus.

VVANDALBERTUS Prumiensis in Archiepiscopatu Treverensi Monachus & Diaconus, scripsit metrico stilo (ut Sigebertus in Catalogo capite 128. loquitur) hoc est versu heroico *Martyrologium*, circa annum 853. ad Otricum illustrem Clericum, quod Joannes Molanus anno 1568. Lovanii cum Martyrologio Usuardi evulgavit: quodque falso titulo *Ephemeridum Bedæ* extat etiam tom. 1. Operum hujus Auctoris; illud denique ex manuscripto Codice editum à Luca Dacherio tomo 5. Spicilegii pag. 305. Scripsit & *Vitam sancti Goaris*, quam habes apud Surium editam die 6. Julii, & sæculo 2. Sanctorum Ordinis sancti Benedicti pag. 275. & alios. Florebat anno 855. quo Lotharius Imperator in eodem Cœnobio mortuus est. De quo plura Joannes Bollandus in præludiis ad suum Opus de Sanctis, dum de Martyrologiis agitur; Lucas Dacherius præludiis suis ad tomum 5. Spicilegii, Possevinus in *Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 316. pag. 239. & in Scholio ad caput centesimum & vigesimum

octavum Sigeberti *De Viris illustribus*, pag. 149.

FLORUS Lugdunensis Ecclesiæ Diaconus, quem sæpe manuscripti Codices *Magistrum Florum* appellant, quòd forsitan ejusdem Ecclesiæ Scholis præfuerit, vir doctus & eruditus, Agobardi & Amulonis Archiepiscoporum temporibus celebris fuit. Collegerat ingentem manuscriptorum Codicum multitudinem, cujus ope ac subsidio se præcipuè usum fatetur Vvandalbertus Diaconus in præfatione metrici sui Martyrologii, ad Otricum illustrem Clericum. *Sancti & nominatissimi viri Flori Lugdunensis Ecclesiæ Subdiaconi, qui ut nostro tempore re vera singulari studio & assiduitate in divinæ Scripturæ scientia pollere; ita Librorum autenticorum non mediocri varietate & copiâ cognoscitur abundare.* Breve quidem, sed & insigne hoc Flori elogium, cui favet & contemporaneus Auctor nobilis Vvalafridus Strabo in Carmine ad Agobardum, ubi hæc inter cætera Florum nostrum eximiè commendantia leguntur.

At de Flore novo, qui vos penes ortus, odorem
Prodit ubique sui, hæc loca rumor alit.
Flora venit quondam, dum singula quæque Deorum
Sunt afflata jugis prata, thymumque gerens.
Huic Floro meliùs sententia Christicolarum
Attribuit quicquid dogmate & ore viret.
Nam hic Florus florem sequitur de germine Jesse,
Et tradit quod amans attulit ille homini.
Quæ tam segnis erit, donis ingrata supernis,
Quæ se hoc non sponte nectare pascat apis?

Floreat haud flaccens hic flos, & florea fragrans
Spiramenta ferat, semper ubique Deo.
Donec in Astriferas porrecta cacumina sedes
Erigat, & fructum jam sine fine habeat.

Cùm autem juxta Divinam Incarnati Verbi Sapientiam, in ore duorum vel trium testium stet omne verbum: ex testimoniis tam luculentis insignium virorum Vvandalberti ac Vvalafridi, tam uberem doctrinam, quàm probitatem Flori notissimam habemus. Scripsit autem varia, ac primùm *Commentarium in Epistolas sancti Pauli ex* XIV. *Patribus*, nimirum ex Cypriano Carthaginensi, Hilario Pictaviensi, Ambrosio Mediolanensi, Paciano Barcinonensi, Theophylo Alexandrino, Gregorio Nazianzeno, Ephrem Diacono, Leone Romano Pontifice, Cyrillo Alexandrino, Fulgentio Ruspensi, Paulino Nolano, Avito Viennensi Episcopo, & aliis, quod ex manuscripto Codice Carthusiæ majoris à Francisco Chiffletio Presbytero Soc. Jesu fideliter transcriptum, & prælo proximum obtulit, deditque Domno Lucæ Dacherio Monacho Benedictino S. Germani de Pratis Parisiensibus, ut habet Joannes Mabillon tom. 1. Analectorum pag. 12. Item *aliud Commentarium in easdem sancti Pauli Epistolas ex puris & solis verbis Divi Augustini*, ut tradit Sigebertus in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 92. quod hucusque inter Opera Venerabilis Bedæ, & sub ejus nomine impressum est, quamvis sit Flori Lugdunensis: ut speciali Dissertatione enuntiat eruditus Joannes Mabillon tom. 1. citato Analectorum pag. 12. & seqq. Item *Librum De Prædestinatione contra Joannis Scoti erroneas*

Definitiones, ut tradit Matthæus Vueſtmonaſterienſis ad annum 883. quem accuratiſſimè edidit Gilbertus Mauguin Præſes Monetæ Pariſienſis anno 1650. tom. 1. Vindiciarum Gratiæ & Prædeſtinationis pag. 575. & ſeqq. *cum Sermone ejuſdem Magiſtri Flori de eadem materia*, eodem tomo pag. 21. Item *Commentarium in Canonem Miſſæ*, cujus manuſcripta exemplaria in variis Bibliothecis, ſed duo in Bibliotheca ſereniſſimæ Reginæ Sueciæ Chriſtinæ num. 927. & 1348. ex quibus ſuppleri poſſunt multa quæ in editis deſunt, ut ait Joannes Bona S. R. E. Cardinalis lib. 2. Liturgicarum rerum cap. 14. paragr. 1. pag. 643. Item *Martyrologium* quod hucuſque ſub nomine Bedæ evulgatum eſt, inter cujus etiam Opera legitur. Sed quod Bollandiſtæ Antuerpienſes Societatis Jeſu Presbyteri, reſtituerunt Floro ex manuſcriptis variis, collocaruntque ad frontem tomi 2. menſis ſui Martii, magno Litteratorum commodo. Item *Collectionem ex Lege & Canonibus de Coërcitione Judæorum, & auctoritate & firmitate judicii & teſtimonii Epiſcoporum*, quam evulgavit Lucas Dacherius tom. 12. Spicilegii, pag. 48. de qua loquitur Fr Chifflet in Notis ad Ferrandum Diaconum pag. 272. & 273. adde *Collectionem de Electionibus Epiſcoporum*, quam habet Stephanus Baluzius tom. 2. ſui Agobardi pag. 254. Scripſit etiam *Carmine aliquot Pſalmos, Hymnos & Epiſtolas*, quæ ſunt edita ſub nomine Drepanii Flori in Bibliotheca Sanctorum Patrum editionis Lugdunenſis anni 1677. tomo 8. pag. 667. & ſeqq. ſapiuntque poëſim noſtri Lugdunenſis Flori, cujus etiam tempus indicat Epiſtola ad Modoinum Auguſtodunenſem Epiſcopum. Item *va-*

ria Carmina apud Joannem Mabillon tom. 1. Analectorum pag. 388. & seqq. quibus adde *aliud Carmen ad Moduinum* in Collectione variorum Epigrammatum typis Morellianis, edita Parisiis anno 1550. incipiens ab his verbis,

Solvo, Pater, profluas hilari de pectore grates,
Quòd referas Floro labra benigna tuo.

Item aliud *De titulo Altaris in persona Agobardi*, quod retulit Sirmondus in Notis ad Theodulfum Aurelianensem, de quibus idem Mabillon ibidem. Plura de Floro omnes qui ejus nonnulla Opuscula in publicum ediderunt, quos supra retulimus: Aubertus Miræus in Scholio ad caput 92. Sigeberti *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Natalis Alexander in selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus sæculo 9. parte 1. pag. 220.

RHABANUS MAURUS Moguntinensis Archiepiscopus multa scripsit, quæ undique comparata ex Schedis Jacobi Pamelii, operâ & studio Georgii Colvenerii Academiæ Duacenæ Cancellarii, sex tomis in fol. Coloniæ typis Antonii Hierat anno 1627. edita prodierunt; de quo Bellarminus & Labbeus, quibus hæc pauca addimus annotantes

Quæstiones Canonum Pœnitentialium ad Heribaldum lib. 3. *Itemque de Virtutibus & Vitiis, de peccatorum satisfactione & remediis sive pœnitentiis lib.* 3. qui leguntur tom. 5. Operum Rhabani, spectare ad Halitgarium Cameracensem Episcopum, ac inscribi ad Ebbonem Remensem Archiepiscopum, quo nomine habentur tomo 5. Antiquarum Lectionum Henrici Canisii, ut rectè annotat Stephanus Baluzius appendice ad Reginonem, *De Ecclesiasticis Disciplinis*, in præfatione ad Epi-

ſtolam Rhabani ad Heribaldum paginâ 449. *Commentarius etiam in Regulam Divi Benedicti*, non eſt Rhabani, ſed Smaragdi vel Abbatis ſancti Michaëlis ad Moſam in tractu Virdunenſi, vel Monachi Anianenſis ſub Benedicto Abbate ejuſdem loci, quam quæſtionem definire non eſt noſtri ingenii, ob probabiles ad utramque partem aſſertionis rationes. Tractatus etiam *adversùs Judæos*, quem cum aliis Operibus veterum Patrum Franciscus Chifflet in 4°. evulgavit Divione anno 1656. non eſt Rhabani, ſed Amulonis Lugdunenſis Archiepiſcopi, ut ſupra in Amulone diximus. Poſſunt autem ſubſtitui in locum iſtorum indubia Rhabani Opera, quæ Colvenerius non habuit, alibi poſtmodum impreſſa: nempe *Liber de Computo Ecclesiaſtico ad Marcharium*; quem evulgavit tom. 1. Miſcellaneorum Baluzius Pariſiis anno 1678. apud Franciſcum Muguet. Item Opuſcula duo, *Unum de Corepiſcopis*, *alterum de Reverentia filiorum erga parentes*, edita ab eodem Baluzio in ultima editione Operis Petri de Marca Pariſienſis Archiepiſcopi, *De jure Sacerdotii & Imperii*, apud Franciſcum Muguet Pariſiis in fol. anno 1669. tomo 1. pag. 285. & ſeqq. Opus verum ſeu *Epiſtola Rhabani ad Heribaldum Autiſſiodorenſem Epiſcopum*, evulgata ab eodem Baluzio in ſui Reginonis Appendice pag. 465. apud eundem Muguet anno 1671. Pariſiis in 8°. cujus etiam nævos aliquot ſeu lacunas ex manuſcripto Codice corrigit Joannes Mabillon tomo 1. Analectorum pag. Item Epiſtolæ tres *De prædeſtinatione Dei*, 1. *Ad Hincmarum Remenſem Archiepiſcopum*. 2. *Ad Notingum Veronenſem Epiſcopum*. 3. *Ad Eberardum Comitem in Italia*, quas

in 4°. publici juris fecit Jacobus Sirmondus Parisiis anno 1647. apud Sebastianum Cramoisy. *Alia dua* quæ leguntur in Conciliis ultimæ impressionis Parisiensis anni 1671. tomo 8. pag. 1845. cum altera quam habet Stephanus Baluzius in Capitularibus Regum Franciæ tom. 2. pag. 1378. Si quis plura cupit de Rhabano, adeat præter Labbeum supra citatum, Georgium Colvenerium in præludiis ad Opera illius impressa, ubi Vita Rhabani à Rodulfo Monacho & Joanne Trithemio, cum variis aliorum testimoniis; itemque Bollandum in Vitis Sanctorum ad diem 4. Februarii, Joannem Mabillon sæculo 4. *Sanctorum Ordinis D. Benedicti* tom. 2. pag. 1. & seqq. Natalem Alexandrum in selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus sæculo 9. parte 1. pag. 224. & parte 2. pag. 575. Dissertatione speciali, quæ xj. est.

ALVARUS Cordubensis florebat in Hispania anno 859. quo Martyrium passus est sanctus Eulogius, cujus *Agonem* descripsit idem Alvarus Eulogii amicus & familiaris, tormentorum oculatus testis. Habetur hoc opusculum cum *Epistola* ejusdem Alvari *ad eundem Eulogium*, impressum cum Operibus sancti Eulogii Martyris, de quibus Antonius Possevinus in Apparatu sacro, verbo *Sanctus Eulogius Episcopus & Martyr* tomo 1. pag. 527. Eadem Opera immissa etiam in Collectaneum Hispaniæ ilustratæ, atque in Bibliothecam Veterum Patrum; ac quantum ad Martyrium sancti Eulogii, legitur etiam apud Surium & Bollandum ad diem 11. Martii tom. 2. pag. 89.

VVALAFRIDUS Strabo seu Strabus, ex Monacho sancti Galli Abbas Augiæ Divitis seu Majoris in Diœcesi Constantiensi ad Rhenum, quem

multi distinguunt à Strabo Fuldensi Monacho qui Glossæ ordinariæ primus auctor fuit, scripsit multa de quibus abundè Bellarminus & Labbeus. His addo *Vitam sancti Othmari Abbatis* à Vvalafrido Strabo compositam iterùm haberi sæculo 3. Sanctorum Ordinis D. Benedicti tom. 2. pag. 153. Itemque *Vitam sancti Blaitmaci Abbatis Hijensis* ibidem tom. 2. pag. 439. quæ etiam tom. 6. Antiquarum lectionum Henrici Canisii & apud Bollandum ad diem 19. Januarii. Item scripsit *carmine Visionem Vvettini Monachi*, quam ex Ms. Cod. erutam inseruit Joannes Mabillon sæculo 4. Sanctorum Ord. Divi Benedicti tom. 1. pag. 272. & seqq.

Prudentius cognomine Galindus, natione Hispanus, dignitate Tricassinus in Campania Episcopus fuit. Appellatur sanctus in Ecclesia Trecensi, cujus festum quotannis eâ in Ecclesiâ die 6. Aprilis celebratur. Interfuit Concilio Parisiensi anno 846. Turonensi IV. anno 849. Suessionensi II. anno 853. Extat ad ipsum Epistola Lupi Ferrariensis Abbatis LXIII. cujus etiam meminerunt Rhabanus, Hincmarus, & Flodoardus. Scripsit prolixum *tractatum de Prædestinatione contra Joannem Scotum Erigenam*, seu *librum Joannis Scoti Erigenæ de Prædestinatione* correctum ab ipso Prudentio, quem edidit Gilbertus Mauguin tom. 2. Vindiciarum prædestinationis & gratiæ pag. 191. & seqq. Item *collectaneum de tribus epistolis ad Hincmarum Remensem, & Pardulum Laudunensem Episcopos*, editum ad calcem historiæ Gotteschalci Prædestinatiani pag. 425. quam scripsit Ludovicus Cellot Parisinus Soc. Jesu Presbyter, impressam Parisiis in fol. anno

1655. apud Sebaſtianum Cramoiſy Regium Typographum viâ Jacobæâ ſub Ciconiis. Item *tractoriam Epiſtolam adverſus* 4. *Capitula Conventus Cariſiacenſis*, editam tom. 2. Vindiciarum prædeſtinationis & gratiæ pag. 176. Hæ autem vindiciæ editæ curis Gilberti Mauguini Monetarum Præſidis in Curia Pariſienſi, 2. tomis in 4. anno 1650. apud Joannem Billaine Pariſiis viâ Jacobæâ ſub ſigno Divi Auguſtini. Item *brevem Epiſtolam* ad quemdam Epiſcopum fratrem ſuum, quæ tom. 4. Analectorum pag. 324. Obiit Prudentius ſecundum Annales Bertinianos anno 861; die 6. Aprilis, de quo plura apud dictum Gilbertum Mauguin qui potiora illius opera Litterario orbi obtulit, Bollandiſtas ad diem 6. Aprilis, Sammarthanos fratres in Gallia Chriſtiana tom. 3. *in Trecenſibus Epiſcopis*.

RATRAMNUS Monachus Corbeienſis veteris in Gallia, claruit ſub Ludovico Pio & Carolo Calvo Galliarum Regibus, diſcipulus Paſchaſii Rathberti ejuſdem Corbeiæ Abbatis, contemporaneus Prudentio, Hincmaro Rhemenſi, Gotteſchalco Orbacenſi Monacho, Lupo Ferrarienſi Abbati, & aliis. Claruit anno 860 & ſequentibus, qui multa reliquit poſteris ingenii ſui monumenta: Nimirum *contra errores Græcorum lib.* 4 qui habentur in Spicilegio Domni Lucæ Dacherii tom. 2. pag. 1. & ſeqq. *De Nativitate Chriſti lib.* 1. tom. 1. dicti Spicilegii Dacheriani pag. 218. *De duplici prædeſtinatione libros* 2. quos Gilbertus Mauguin ſupra citatus edidit tom. 1. pag. 29. Vindiciarum prædeſtinationis & gratiæ, de quibus *in Prudentio* locuti ſumus. *De Corpore & ſanguine Domini librum* 1. anno 1532. impreſ- 860.

sum in Germania sub nomine Bertrami, sed quem legitimum fœtum Corbeiensis nostri Ratramni agnoscit Joannes Mabillon, ex fide MSs. Codicum, in prologo ad tomum 2. sæculi quarti Sanctorum Ordinis D. Benedicti, quem legito. Idem antea senserat Jacobus Usserius Armachanus Archiepiscopus, quemeam ob rem immeritò carpit auctor Perpetuitatis Eucharisticæ de veritate substantiali Corporis & Sanguinis Domini, toto libro xij. contendens, hunc librum esse hæreticum ac Bertrami hæreseos condemnati. Idem scripsit Ratramnus *Librum de anima*, quem ex Ms. Codice sancti Eligii Noviomensis transcriptum, editioni paratum habet, idem Joannes Mabillon Benedictinus Congregationis sancti Mauri, in Monasterio sancti Germani de Pratis. Idem Ms. in Collegio sancti Benedicti Cantabrigiæ Cod. 301. in Anglia. Plura de tanto viro quem tamen in multis accusat Ludovicus Cellot in historia hæreseos Prædestinatianæ, alii omnes qui ejus Scripta ediderunt, Gilbertus Mauguin & Lucas Dacherius in præludiis ad tomos 1. & 2. Spicilegii sui, Joannes Mabillon in præfatione ad tomum 2. sæculi quarti Sanctorum Ordinis D. Benedicti, Natalis Alexander in selectis historiæ Ecclesiasticæ capitibus sæculo 9. parte 2. pag. 597. dissertatione speciali, quæ XIII. est.

ÆNEAS Notarius sacri Palatii in Concilio Carisiaci anno 848. creatur Episcopus Parisiensis anno circiter 853. cujus electionis formula per Clerum Parisiensem extat Epistola 98. Lupi Ferrariensis Abbatis ad Metropolitanum Senonensem, ejusque Suffraganeos. Leguntur *duæ ipsius Epistolæ formatæ*, edidítque *librum De erroribus Græco.*

rum jussu & rogatu Nicolai I. Papæ, qui Ms. in membranis quarumdam Bibliothecarum reperitur, extatque impressus in Spicilegio Lucæ Dacherii tom. 7. pag. I. & seqq. Cœterum Concilio apud Saponarias interfuit anno 859. Tuciacensi 860. Suessionensi 3. anno 866. Tricassino 867. vixítque circiter usque ad annum 870. De quo loquuntur fratres Sammarthani in Galliâ Christiana tomo I. pag. 408. *in Episcopis Parisiensibus.*

ANSCHARIUS ex Corbeiæ Gallicæ Monacho, primus Bremensis Archiepiscopus, scripsit circa annum 860. *Vitam sancti Vvillehadi primi Bremensis Episcopi libris* 2. unà cum Actis sanctorum Anscharii & Remberti Episcoporum Bremensium Coloniæ Agrippinæ editam anno 1642. opera Philippi Cæsaris; Itemque à Joanne Mabillon sæculo 4. Sanctorum Ordinis D. Benedicti tom. 2. pag. 401. & seqq. Qui cupit plura de sancto Anschario, habet ejus acta ad annum 865. quo ipse obiit die 3. Februarii, apud Baronium in Annalibus anno 865. num. 101. & in Martyrologio Romano ad diem allegatam, Bollandum ad diem etiam 3. Februarii, Joannem Mabillon sæculo 4. Sanctorum Ord. Divi Benedicti tom. 2. pag. 75. & seqq.

RUDOLFUS seu RODOLFUS Monachus Fuldensis claruit etiam his temporibus, Scriptor gravis, de quo hoc loquuntur Annales Fuldenses elogium ad annum 865. *Anno 865, Ruodulphus Fuldensis Cœnobii Presbyter & Monachus qui apud totius penè Germaniæ partes Doctor egregius & insignis floruit Historiographus & Poëta, atque omnium artium auctor nobilissimus habebatur*, VIII. *Idus Martii diem ultimum fœliciter clausit* Scrip-

sit *Vitam sanctæ Liobæ Virginis & Abbatissæ Bischofesheimensis* in Germania, quam habes editam apud Surium in editione illius secunda ad diem 28. Septembris, & apud Joannem Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ord. Divi Benedicti tom. 2. pag. 245. & seqq. Item scripsit *Vitam Rhabani Mauri Magistri sui*, postea Fuldensis Abbatis & Moguntini Archiepiscopi, quam habes editam in prolegomenis ad opera Rhabani Mauri edita Coloniæ anno 1627. & apud Bollandum in Vitis sanctorum ad diem 4. Februarii quâ obiit, & sæculo 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tomo 2. pag. prima & seqq.

Iso Cœnobita Monasterii sancti Galli circa annum 690 descripsit duobus libris *Translationes & Miracula sancti Othmari*, quos habet sæculum 3. Sanctorum Ordinis D. Benedicti tomo 2. pag. 162. hic laudatur multùm ab EKKerardo juniore in libro de Casibus Monasterii sancti Galli cap. 2. ubi *Notkerum Balbulum, Tutilonem & Ratpertum* discipulos habuisse dicitur. Apud Hepidannum verò anno 871. *Iso Magister obiit pridie idus Maii*, quem itidem annum signat Hermannus Contractus.

OTHELGRIMUS Monachus Vverthinensis, contemporaneus & socius sancti Ludgeri Monasteriensis Episcopi, scripsit *Vitam illius libris duobus*, admiscens subinde quædam nonnihil ab Altfridi narratione discrepantia, cujus scriptionem ex membranis Fuldensibus eruit Christophorus Brovverus, ediditque in Syderibus suis Germaniæ. Verùm cum auctor hujus Vitæ scriberet post annum 864. ut patet ex lib. 2. cap. 26. licèt non procul ab isto anno: difficile est concilia-

re hunc annum cum discipulatu sancti Ludgeri Episcopi, qui mortuus est anno 809. die 26. Martii; nisi valde senex Othelgrimus fuerit quando hanc Vitam scripsit, vel valdè juvenis fuerit traditus Disciplinæ sancti Ludgeri, sicut factum est in Ordine sancti Benedicti. Conditor tamen Litaniæ Vverthinensis primos vitæ Liudgerianæ Scriptores ait fuisse *Othelgrimum discipulum ejus, Altfridum Monasteriensem Episcopum, & Uffingum Cœnobitam Vverthinensem.* Eandem hanc Vitam reddidit cum alterâ ab Altfrido Monasteriensi Episcopo composita, Joannes Mabillon sæculo 4. Sanctorum Ord. Divi Benedicti tom. 1. pag. 15. & sequentib: post Bollandum ad diem 26. Martii, quos quisque adire potest per otium.

ERMENTARIUS Abbas Trenorchiensis, *Translationem Corporis sancti Philiberti Abbatis ex Heriensi Monasterio in varia loca*, scripsit anno Domini 865. quam primus edidit Petrus Franciscus Chifflet in sua historia Monasterii Trenorchiensis, ac post eum Joannes Mabillon sæculo 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 2. pag. 537. & seqq.

ODO Ordinis Divi Benedicti, Abbas Glannafoliensis in Diæcesi Cœnomanensi, & Fossatensis in Agro Parisiensi, scripsit anno 869. *Opusculum de translatione sancti Mauri Abbatis in Fossatense Monasterium Agri Parisiensis*, quod legitur editum apud Bollandum ad diem XV. Januarii, & in Actis Sanctorum Ordinis Divi Benedicti sæculo 4. tom. 2 pag 165 & seqq.

MILO Monachus sancti Amandi, scientia Literarum clarus, scripsit metrico stilo *Vitam san-*

cti Amandi. Scripsit etiam ad Carolum Regem metricè *librum de Sobrietate*. Hæc Sigebertus in catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum cap. 105. breviter de Milone loquitur. Milo autem fuit Monachus apud sanctum Amandum in Pabula Ordinis Divi Benedicti, Avunculus & Magister Hugbaldi Elnonensis, vir eruditus ac clarus temporibus Ludovici Pii ac Caroli Calvi Imperatorum ultra medium sæculi IX. circa annum 866. scripsit *Supplementum ad vitam sancti Amandi* à Baudemundo conscriptam, atque *Historiam translationis & elevationis corporis sancti Amandi.* Itemque eandem Amandi vitam *quatuor libris metricè ad Hayminum Abbatem Vedastinum*; quæ omnia ex MSs. Cod. collecta edidit Joannes Bollandus ad diem 6. Februarii. Vivebat post medium sæculum IX. ut ex Supplemento *ad Vitam sancti Amandi* cap. 7. num. 22. & cap. 8. apparet. Item scripsit *Homiliam de sancto Principio Suessionensi Episcopo*, quam habes apud Surium ad diem 27. Septembris. Obiit Milo anno 871. in suo Monasterio, quem recenset Possevinus *in Apparatu Sacro* & Aubertus Miræus in Scholio ad caput 105. Sigeberti, pag. 146. Bibliothecæ Ecclesiasticæ, Joannes Mabillon in prælidiis ad Vitam sancti Amandi sæculo 2. Sanctorum Ord. Divi Benedicti pag. 709. & seqq. *Conflictus veris & hiemis* est ejusdem Milonis Monachi Elnonensis ex Auberto Miræo Scholio ad Catalogum Sigeberti cap. 105. pag. 146. Bibliothecæ Ecclesiasticæ, quem damus ex Ms. Codice Bibliothecæ Colbertinæ.

CONFLICTUS VERIS & Hyemis.

Conveniunt subito cuncti de montibus Altis
Pastores pecudum, vernali luce sub umbrâ,
Arboreas pariter lætas celebrare camœnas.
Omnes hic cuculo laudes cantare parabant.
Ver quoque florigero succinctus stemmate venit,
Frigida venit hyems rigidis hirsuta capillis,
His certamen erat cuculi de carmine grande.
Ver prior allusit ternos modulamine versus:
Ver. *Opto meus veniat cuculus, carissimus Ales,*
Omnibus iste solet fieri gratissimus hospes,
Intret is modulans rutilo bona carmina rostro.
Hyems. *Tum glacialis hyems respondit voce severa,*
Non veniat cuculus, nigris sed dormiat antris:
Iste famem secum semper portare suescit.
Ver. *Opto meus veniat cuculus cum germine læto,*
Frigora depellat, phœbo comes almus in ævum,
Phœbus amat cuculum, crescenti luce serena.
Hyems. *Non veniat cuculus, generat qui forte labores,*
Prælia congeminat, requiem disjungit amatam,
Omnia disturbat, pelagi terraque laborant.
Ver. *Quid tu tarda hyems cuculo convicia cantas?*
Qui torpore gravi tenebrosis tectus in antris,
Post epulas Veneris, post stulti pocula Bacchi.
Hyems. *Sunt mihi divitiæ, sunt & convivia læta,*
Est requies dulcis, calidus est ignis in æde,
Hæc cuculus nescit, sed perfidus ille laborat.
Ver. *Ore refert flores cuculus, & mella ministrat*
Ædificatque domos, placidas & navigat undas,
Et generat soboles, lætos & vestiet agros.
Hyems. *Hæc inimica mihi sunt, quæ tibi læta videntur:*
Sed placet, optatas gazas numerare paratas,

Et gaudere cibis, ſimul & requieſcere ſemper.

Ver. *Quis tibi tarda hyems, ſemper dormire parata*
Divitias cumulat, gazas vel congregat ullas
Si ver aut æſtas tibi nulla vel ante laborat.

Hyems. *Vera refers, illi nunquam mihi multa laborant,*
Sunt etiam ſervi noſtrâ ditione ſubacti,
Jam mihi ſervantes Domino quæcumque laborant.

Ver. *Non illis Dominus, ſed pauper inopſque ſuperbus,*
Nec te jam poteris per te tu paſcere tantùm,
Ni tibi quis veniat cuculus, alimonia præſtet.

Palemon. *Tunc reſpondit ovans ſublimi à ſede Palemon,*
Et Daphnis pariter, paſtorum & turba piorum:
Deſine plura hyems, rerum tu prodigus atrox
Et veniat cuculus paſtorum dulcis amicus,
Collibus in noſtris erumpant germina læta,
Paſcua ſit pecori requies & dulcis in arvis,
Et virides rami præſtent umbracula feſſis
Uberibus plenis, veniantque ad mulctra capellæ,
Et volucres variâ phœbum ſub voce ſalutent.
Quapropter citiùs cuculus nunc ecce venito,
Tum jam dulcis amor, cunctis gratiſſimus hoſpes.
Omnia te expectant, pelagi telluſque ſalutant:
Salve dulce decus cuculus, per ſæcula ſalve.

GOTTESCALCUS Monachus Orbacenſis in Epiſcopatu Sueſſionenſi (cujus occaſione hoc noſtro ſæculo ingentes quærelæ inter doctiſſimos viros commotæ ſunt) cum aliquandiu per varias pro-

vincias excurrisset variisque in locis docuisset, damnatus fuit hæreseos à Rhabano Moguntinensi Archiepiscopo in Concilio illuc collecto anno 848: & ab aliis Galliæ Episcopis sollicitante potissimùm Hincmaro Remensi Metropolitano, anno sequenti 849. in conventu Carisiacensi. Scripsit *brevem fidei suæ confessionem & prolixam*, quas evulgavit Gilbertus Mauguin tom. 1. pag. 9. & 19. Vindiciarum Prædestinationis & gratiæ. Item *Epistolam ad Ratramnum Corbeiensem Monachum* Condiscipulum, quam eduxit Ludovicus Cellot Parisinus Soc. Jesu Presbyter in *Historia Gottescalci Prædestinatiani* pag. 415. Mortuus est Gottescalcus in carcere, quo jubente Hincmaro detentus fuit, apud Altum-Villare Cœnobium anno circiter 870. Qui plurima cupit de Gottescalco & ejus doctrina, legat *Vindicias prædestinationis & gratiæ* quas conscripsit Gilbertus Mauguin doctissimus Præses Rei Monetariæ Parisiensis, cum Collectaneo variorum hujus sæculi Scriptorum, impressas 2. tomis in 4. Parisiis apud Joannem Billaine anno 1650. sub signo Divi Augustini: Historiam Gottescalci Prædestinatiani à Ludovico Cellot jam citatam atque in fol. editam Parisiis anno 1655. contra prædictum Gilbertum Mauguin, quæ prostat apud Sebastianum Cramoisy viâ Jacobæâ sub Ciconiis. Paucioribus verò omnia complectitur Natalis Alexander Dominicanus in *selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus* sæculo IX. parte seu tom. 2. dissertatione V. pag. 264. & seqq.

THEODORUS ABUCARA Archiepiscopus Cariæ, vixit temporibus Basilii Macedonis Imp. 870.

Constantinopolitani & VIII. Synodi. Scripsit *Varia opuscula contra Hæreticos, Judæos & Saracenos*, seu disputationes contra Infideles editas græcè & latinè per Jacobum Gretzerum Soc. Jesu doctissimum virum, Ingolstadii in 4. anno 1606. cum Anastasii Sinaitæ libro qui *Dux viæ* inscribitur. Extant autem interpretibus, Gilberto Genebrardo, Francisco Turriano & Jacobo Gretzero, ex quibus non pauca Colonienses in tomum 9. Bibliothecæ Patrum anno 1618. retulerunt. Arbitratur porro Gretzerus hunc Theodorum Abucaram (cujus opera græcè manuscripta extant inter Codices Græcos Mss. quos Franciscus Turrianus obtulit Societati Jesu, quando ipsam ingressus est) non fuisse alium quam illum, qui cum partes Photianas contra Ignatium legitimum CP. Patriarcham secutus fuisset, atque adeò cum Zacharia Episcopo Chalcedonensi pro Photio ad Ludovicum II. Imperatorem legationem objisset (ut in Vita Ignatii narrat Nicetas Paphlago) postea Photii fraudibus in apertum prolatis, vela retrorsum verterit, & in VIII. Synodo Oecumenica admissi facinoris veniam impetravit. Plura de Theodoro Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 255. pag. 230.

PETRUS Siculus vixit anno post Christum natum circiter 870. quo tempore ex mandato Basilii & filiorum Constantini ac Leonis Imperatorum Orientis, Legatus Tibricam Armeniæ urbem missus est, ut de captivorum permutatione ageret: qui causam fœliciter transegit, cùm novem Tibricæ mensibus substitisset, ut ipse in ex-

tremis historiæ suæ paginis narrat. Scripsit autem græcè Historiam *De varia & stolida Manichaeorum hæresi*, cujus partem à Sirmondo translatam Baronius suis Annalibus tom. 9. pag 31. inseruit, qui eum male vocat *Lucam Siculum*. Exinde libellum hunc integrum ex Ms. Codice Bibliothecæ Vaticanæ descriptum, Marco Velsero Româ Augustam Vindelicorum idem Sirmondus misit; & Velserus Matthæo Radeio, eâ lege, ut latinè redderet, quod & præstitit & notis illustravit, editum græcè & latinè Ingolstadii anno 1604. in 4. typis Sartorii: atque inde postea immissus est in tomum 9. Bibliothecæ SS. Patrum editionis Coloniensis anni 1618. Vide Antonium Possevinum in *Apparatu sacro*, verbo *Petrus Siculus*, Aubertum Miræum in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 256. pag. 230.

AIMOINUS Monachus sancti Germani *De pratis Parisiensibus*, dictus senior ut distinguatur ab altero juniore, qui Floriacensis Cœnobii Monachus fuit; claruit circa annum 870. ut doctè edocet Philippus Labbeus speciali dissertatione quam *De Abbonibus & Aimoinis* inseruit tom. 1. *De Scriptoribus Ecclesiasticis* pag. 20. & seqq. Nam in Charta veteri quam edidit Jacobus du Breüil Monachus sancti Germani in præfatione ad Aimoini Floriacensis Historiam, quæ facta est anno 872. Regni verò Caroli 32. Aimoinus Monachus & Notarius hanc scripsit & subscribit pridie nonas Octobris. Scripsit autem hic Aimoinus sanctiGermani seu senior, libros 2. *De Inventione & translatione corporis Beati Vincentii Levitæ & Martyris* ex Hispania in Castrense san-

cti Benedicti Cœnobium, prosaïcos ipsos ac totidem metricos, quos primus edidit dictus Jacobus du Breüil anno 1603. ad calcem historiæ per Aimoinum Floriacensem Francicæ: ac post ipsum Joannes Mabillon sæculo 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 1. pag. 643. & seqq. Item libellos duos *De miraculis sancti Germani Parisiensis Episcopi*, ab anno 846. Caroli Calvi sexto, usque ad annum circiter 874. sub Abbatibus sancti Germani Ebroino, postea Pictaviensi Episcopo, Hilduino secundo & Gozlino postmodum Parisiensi Episcopo: quos habes apud Surium ad diem 25. Julii inseruitque Joannes Mabillon sæculo 3. *Sanctorum Ord. Divi Benedicti* tom. 2. pag. 104. item librum 1. *De translatione sanctorum Martyrum Georgii Monachi, Aurelii & Nataliæ*, cui duos libros *De eorumdem miraculis* subjecit: quos tres edidit idem Joannes Mabillon sæculo 4. *Sanctorum Ord. D. Benedicti* tom. 2. pag. 45. & seqq. Plura de illo Labbeus in dissertatiuncula citata, sicut & de altero Aimoino qui circa annum 1004. floruit.

JOANNES S. R. E. Diaconus (postea Pontifex Romanus illo nomine octavus, si Heriberto Rosvveido credimus) à Sigeberto in Catalogo cap. 106. laudatus, Anastasio S. R. E. Bibliothecario familiaris, sub annum 874. scripsit *Vitam sancti Gregorii magni Romani Pontificis* libris IV. quos habes sæpius impressos ante opera ejusdem Pontificis. Item scripsit *Eclogas seu breves Commentarios in Heptateucum* desumptos omninò ex verbis Divi Augustini, quos vidi MSs. in folio in Bibliotheca sancti Germani Parisien-

sis, atque illos editioni parari. De illo agunt Possevinus in *Apparatu*, Aubertus Miræus in *Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 271. pag. 231 & in *Scholio* ad caput 106. *Sigeberti*, de quo suprà.

ÆLFREDUS seu ALFREDUS Anglorum Rex, olim à Patre Ethelvulfo Romam missus & à Leone IV. Pontifice Maximo Rex unctus, regnum adiit anno salutis 872. qui continuis novem annis cum Frizonibus & Danis pugnans, variam expertus est atque ancipitem fortunam. Cæterùm iste Rex doctus fuit & addictus studiis Litterarum Ecclesiasticarum & Legum civilium, qui scripsit *Saxonicam versionem Historiæ Ecclesiasticæ Anglorum* venerabilis Bedæ Presbyteri, impressam Cantabrigiæ anno 1643. & unà *cum legibus ejusdem Alfredi saxonicè & latinè* per Abrahamum Vvelocum Cantabrigiæ in fol. anno 1644. Extant eædem leges Ælfredi Regis in Chronico Joannis Brompton, & in editione nova Conciliorum Labbeana tom. IX. pagina 583. & seqq. Mortuus est Ælfredus Rex anno Christi 900. Regni 30. & Vvintoniæ in Basilica sancti Petri sepultus est, cui in regno successit Eduardus filius, senior ex omnibus quos habuerat liberis. Plura de Ælfredo Rege Anglorum Natalis Alexander in *selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus* sæculo IX. parte 1. cap. 9. art. 3. pag. 851. quæ excerpsit ex Assero Schireburnensi Episcopo in libro *De Ælfredi Rebus gestis*, Alredo seu Ailredo Abbate Rievallis Ord. Cisterc. in libro *De Genealogia Regum Anglorum*, Vvilhelmo Malmesburiensi lib. 2. *De gestis Regum Anglorum* cap. 4. Rogerio de Houeden parte priori *Annalium*, ex Chronico Joan-

nis Brompton & Polydoro Virgilio lib. v. *Historia.*

ISAAC cognomento *Bonus*, Diaconus olim Parduli Laudunensis Episcopi, discipulus Hilduini sancti Dionysii Abbatis, ad Lingonensem Episcopatum post Theobaldi obitum promotus, interfuit Concilio seu Synodo Tullensi apud Saponarias anno 859. Tusiacensi anno 860. Suessionensi III. anno 866. Pontigonensi anno 876. Tricassinæ anno 878. Adornavit collectionem Canonum ex Decretis Synodorum à sancto Bonifacio Sedis Apostolicæ per Germaniam & Gallias Legato congregatarum, Zachariæ Pontificis maximi auctoritate confirmatis, & ex capitularibus Regum nostrorum: præcipuè verò ex tribus libris posterioribus, quos Benedictus Levita ad Ansegisi Abbatis collectionem adjecit. Id autem præstitit Isaac, ut sui in restauranda Ecclesiastica Disciplina & procuranda Canonum executione severioris studii obtrectatores comprimeret, seque novatorem non esse probaret, ut in præfatione asserit. Hanc in titulos XI. distributam ex codice Archiepiscopi Tolosani primus in lucem edidit Sirmondus tom. 3. Conciliorum Galliæ, ac post eum Stephanus Baluzius tom. 2. Capitularium Regum Franciæ. Ex hac collectione Canonum perspicuum est, publicam pœnitentiam pro publicis criminibus in usu fuisse Gallicanæ Ecclesiæ, usque ad hoc tempus. Prolixam ejusdem Isaaci Lingonensis Episcopi *Epistolam de Canone Missæ*, edidit tom. 1. pag. 345 Spicilegii sui, Lucas Dacherius. Plura de illo Lupus Ferrariensis epistola lxxxi. ad Amolonem Lugdunensem, Capitularia Caroli Calvi Titulo XXV. num. V. Flodoardus Historiæ

lib. 3. cap. 21. & 24. Chronicon ſancti Benigni Divionenſis; ex recentioribus verò Sammarthini fratres in fuſiori Gallia Chriſtiana tom. 3. in Lingonenſibus Epiſcopis, Natalis Alexander in ſelectis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capitibus ſæculo IX. tom. I. cap. 3. art. 22. pag. 146. & ſeqq.

HERARDUS Turonenſis Archiepiſcopus factus eſt anno 855. qui in Concilio Tullenſi apud Saponarias anno 859. Judex eſt conſtitutus Venilonis Senonenſis Archiepiſcopi, contra quem Rex Carolus Calvus Libellum proclamationis dederat. Subſcripſit Synodis Tuſiacenſi & Sueſſionenſi anno 866. Trecenſi anno 867. & Conventui Præſulum Remenſis Provinciæ ab Hincmaro Metropolitano habito, ad examen Vviliberti Turonici Pagi Indigenæ, qui ordinandus erat in Epiſcopum Catalaunenſem, ac reſtaurandam Eccleſiaſticam Diſciplinam in ſua Provincia. *Capitula ex Corpore Canonum excerpta* anno 858. Presbyteris ſuis xvij. Kalendas Junii in Synodo congregatis obſervanda tradidit: ex quibus conſtat pœnitentiam publicam pro publicis criminibus indictam fuiſſe. Habetur autem iſta Herardi Collectio tomo 8. Conciliorum noviſſimæ editionis Pariſienſis à Philippo Labbeo anno 1671. procuratæ. Item apud Stephanum Baluzium tomo 2. Capitularium Regum Franciæ pag. 1285. de qua jam ſupra diximus in Anſegiſo Fontanellenſi ad annum 820. vel circiter. Ad ipſum extat Epiſtola *Nicolai primi* Pontificis Maximi. Item Epiſtola *Hincmari* apud Flodoardum libro 3. cap. 20. & Epiſtola cxviij. *Lupi Abbatis Ferrarienſis*. Mortuus eſt Herardus anno 871. ut teſtantur Sammarthani fratres, qui plura de eo in Gallia Chriſtiana tomo I. p. 744.

dum de Archiepiſcopis Turonenſibus agunt.

VVALTERIUS ſeu VVALTERUS Aurelianenſis Epiſcopus anno circiter 870. ſedebat, ſubſcripſit Concilio Duziacenſi anno 871. Condidit *quædam Capitula* ſuæ Diœceſeos Presbyteris in Synodo apud Bullenſem Fundum, 8. Kalendas Junii, ordinationis ſuæ anno II. quæ tomo 8. Conciliorum Labbeanæ editionis habentur, cum Notis Ludovici Cellot doctiſſimi Soc. Jeſu Presbyteri. Hæc Capitula cum Caroli Magni Capitularibus, & Capitulis Theodulfi & Herardi magna ex parte conveniunt: atque ob hanc cauſam hos tres Collectores Capitalium conſequenter collocavimus, ob ſubjectæ materiæ & temporis convenientiam. Plura de Vvalterio Sammarthani ante citati in Gallia Chriſtiana tomo 2. pag. 239.

VULFADUS Bituricenſis Archiepiſcopus Rodulfo ſuffectus eſt anno 866. ab Imperatore Carolo Calvo, cujus filium Carolomannum educaverat, ut patet ex Epiſtola ejuſdem Regis ad Nicolaum Papam paulò ante Synodum Sueſſionenſem ſcripta, ubi ait: *Rodulfus Bituricenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus nuper defunctus eſt, & ipſa Eccleſia ſapienti & ſtrenuo, virilique Paſtore indiget, propter quorumdam levitatem morum & inconſtantiam ipſius gentis. Unde conſilio accepto, omnes Epiſcopi & Fideles Regni noſtri, ipſaque etiam Diœceſis, unanimiter in electione Prælati Vulfadi conſenſerunt.* Qui primò Canonicus B. Mariæ & Remorum Metropolis Oeconomus, eo nomine interfuit Synodo apud Cariſiacum anno 849. Clericus autem ordinatus ab Ebbone Remenſi. Excuſat etiam Carolus Imperator anno 868. acceleratam Vulfadi promotionem apud Summum Pon-

tificem, & Pallium pro eo petit ex alia Epistola edita tomo 3. Conciliorum Galliæ, quæ Sirmondus edidit. Porro Vulfadus ut eruditus Episcopus scripsit *Insignem Epistolam ad Presbyteros suæ Diœceseos*, quam ex manuscripto codice erutam edidit hoc anno 1684. Joannes Mabillon tomo 4. Analectorum pag. 602. Subscripsit cum aliis Galliarum Præsulibus privilegio à Synodo Suessionica collato Solemniacensi Monasterio in Lemovicibus, ubi S. Metropolis Bituricensis Ecclesiæ indignum Episcopum se vocat. Clausit diem extremum calendis Aprilis anno 876. corpusque mandatum sepulturæ in Monasterio sancti Laurentii, cùm præfuisset annis decem. Plura de Vulfado in Gallia Christiana fratrum Sammarthanorum tom. 1. pag. 153. in Archiepiscopis Bituricensibus.

REMIGIUS Lugdunensis Archiepiscopus & sacri Palatii Lotharii Imp. summus Capellanus, Synodo Valentinæ III. anno 855. interfuit, Tullensi apud Saponarias præfuit anno 859. itemque Lingonensi adfuit præsente Carolo Rege, ut est apud Flodoardum lib. 3. Historiæ cap. 16. ex Hincmari Epistolâ. Subscripsit quoque Concilio Tullensi secundo anno 860. Suessionensi tertio anno 866. In qua Synodo nomen apposuit cum aliis Episcopis privilegio Solemniacensis Monasterii. Denique Cabillonensi cum Leuboino Chorepiscopo Lugdunensi anno 873. interest, qui erat tertius Caroli Calvi in Burgundia regnantis, post mortem Lotharii nepotis sui, ut est in Cartulario S. Marcelli. At verò in ejusdem Imperatoris Diplomate commendatur S. Remigius, & sancta Lugdunensis Ecclesia ditissima, rebus latè florentissima, ac Reli-

gione præclarissima. Idem confirmavit anno 858 fundationem Abbatiæ Monialium sancti Andochii Augustodunensis, atque, ut ex veteri tabula liquet, sub annum 868. Congregationem Canonicorum in Basilica sancti Irenæi constituit, & sancti Justi Sodales in sæcularem Ordinem reduxit. Scripsit insignem Librum *De tribus Epistolis* inscriptum, qui legitur tomo 2. Vindiciarum Prædestinationis & Gratiæ pag. 67. Item *Absolutionem cujusdam quæstionis De generali per Adam damnatione, & speciali per Christum ex eadem ereptione Electorum*, ibidem pag. 148. Denique Librum unum *De tenenda immobiliter veritate sacra Scripturæ*, tomo eodem pag. 178. quæ quantum in Theologicis valeret ingenium Remigii, satis dant intelligendum. Est enim magni habitus ab hominibus sæculi IX. illustribus & doctis, de cujus laudibus abundè Gilbertus Mauguinus tomo 2. Vindiciarum Prædestinationis & Gratiæ pag. 62. & in Historia Flodoardi. Itemque apud Lupum Ferrariensem Epistola 112. Baronium in Annalibus, & Theophylum Raynaudum in Sanctis Lugdunensibus. Ultima editio Bibliothecæ Sanctorum Patrum Lugduni facta apud Anissonios fratres anno 1677. XXVIJ. voluminibus in fol. dum procedit ad sæculum IX. attribuit Remigio Lugdunensi *Commentarium in Epistolas Divi Pauli*, quod olim jam aliis duobus Remigiis, nempe Remensi Archiepiscopo, & Altissiodorensi Monacho attributum fuit; & quod ad nullum ex his tribus Remigiis spectat, sed ad Haimonem Halberstatensem Episcopum, cui fuit attributum & sub cujus nomine impressum, antequam etiam ulli horum Remigiorum attribueretur. Sed paulò

amplius istud punctum critices excutiamus, occasione Remigii Lugdunensis.

Joannes Baptista Villalpandus Societatis Jesu Theologus, eruditissimis in Ezechielem Prophetam Commentariis notus, has Explanationes in Paulum edendas curavit in fol. Romæ an. 1598. quæ postea iterum recusæ Moguntiæ anno 1614. easque vindicare studuit ex titulo veteris manuscripti codicis S. Cæciliæ trans Tiberim, S. Remigio Remensi Archiepiscopo, qui anno 496. Regem Francorum Clodovæum salutaribus Baptismi undis tinxit, & ante annum 536. è vivis jam excesserat. Sed infelici planè successu, ut doctissimi quique Catholici, ac nominatim Societatis Jesu Doctores, Sirmondus, Petavius, Theophylus Raynaudus, aliique odorati sunt: adeò ut ipse Bellarminus, qui cùm aliàs junior ex Tonstalli & Joannis Garetii fide semel citavisset, doctior postea factus, in Opere *De Scriptoribus Ecclesiasticis* nullum ipsi locum dederit. Ut minùs necesse fuerit Andreæ Riveto Orthodoxorum Critico in calamum quassatum operosiùs incumbere, & laureolam, quod aiunt, in Mustaceo quærere: quem vanissimè nugantem, hærentemque diutiùs in re facillimâ, quam uno verbo poterat absolvere, ipsi etiam vix tolerare possunt Heterodoxi Lectores. Neque enim potuit sanctus Remigius Antistes Remensis, qui circa annum 530. obiit, citare Regulam sancti Benedicti, nec Venerabilem Bedam, nec sanctum Gregorium Papam, nec acta Vitæ sancti Cæsarii Arelatensis Episcopi à Cypriano post annum Christi 544. conscripta. Adde quod stilus ipsaque scribendi ratio Auctorem sæculi noni referat, nec ab Haymonis Halberstatensis

Episcopi Scriptis vulgatis, aut à Remigii Autissiodorensis Monachi Commentariis in Psalmos ac minores Prophetas abludat. Sanè si valeant impressiones annorum 1598. & 1614. cum inscriptione unius manuscripti codicis, ad hanc Explanationem Remigio Remensi asserendam (quod tamen ego non concesserim) : cur non eadem argumenta militent pro Haymone Halberstatensi, qui eam sibi vendicât in multis manuscriptis codicibus diversarum Bibliothecarum, quos vidimus? Cujus sub nomine etiam impressæ sunt variis locis, maximè Parisiis anno 1608. Carolo Villerio procurante editionem, ibidemque anno 1556. annis quadraginta antequam prodirent sub nomine sancti Remigii Remensis. Quis ergo hujus Commentarii est Auctor?

Novissima Bibliotheca Sanctorum Patrum anno 1677. edita xxvij. spissis voluminibus, Lugduni apud Anissonios fratres, opera Philippi Despont Presbyteri & Doctoris Theologi Parisiensis, hunc Commentarium inscripsit nomine nostri Remigii Lugdunensis. Theophylus in Indiculo Sanctorum Lugdunensium, Jacobus Usserius in Historia Godescalci, & quidam alii nasutiores apud Miræum Critici Remigio Lugdunensi Archiepiscopo tribuunt: multò plures Remigio Autissiodorensi Monacho, quem ideò Remensem in quibusdam manuscriptis codicibus appellatum suspicantur, quòd à Fulcone Remensi Archiepiscopo circa annum Christi 900. evocatus, Remensis Scholæ curam per aliquot annos gesserit. De illo tamen altum apud Sigebertum, Trithemium aliosque silentium, quamvis Sigebertus in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum cap. 123.

diligenter referat Opera Remigii Autissiodorensis. Ego verò (cum Labbeo, à quo hoc omne accepi) iis accedendum esse censeo, qui parentem hujusce Explanationis docent esse Haymonem Halberstatensem Episcopum, de quo suo loco: tum quòd jam à pluribus annis sub ejus nomine Parisiis prodierit, tum quia tempore Fulberti Carnotensis Episcopi, vix elapsis centum ab obitu Remigii Autissiodorensis annis, jam Haymoni Halberstatensi tribuebatur, ut patet ex pagina 169. editionis Parisiensis à Carolo Villerio anno 1608. procuratæ: tum quòd in manuscriptis codicibus modò *Haymo*, modò *Raymo* dicatur illius Auctor, & à Sigeberto Trithemioque *Haymonem* exposuisse totum Paulum Apostolum doceamur: tum denique quòd illius stilum, dictionem, methodumque redoleat, ut non sit gutta guttæ similior, inquit Theophylus pag. 154. Erotematum.

Sanè Bibliotheca Sanctorum Patrum editionis Coloniensis anni 1618. Explanationem hanc sub nomine Remigii Autissiodorensis edidit, de cujus Auctore Edmundus Albertinus in libro de Sacramento Eucharistiæ, varia variis in locis asserit. 1°. Pag. 886. docet contra Villalpandum Commentarium in Paulinas Epistolas non esse Remigii Remensis, sed paulò modestiùs ac breviùs, quàm Symmista ejus Andræas Rivetus, prolatis duntaxat sancti Gregorii Papæ ac Venerabilis Bedæ testimoniis. 2°. Paginis 916. 926. & 937. adjudicat Remigio Autissiodorensi Librum de Divinis Officiis, Alchuino aliàs attributum. Sed si Auctor ille Helperico posterior est qui anno 1005. scripsit, longè opinione sua falsus est Albertinus. 3°. Alicui Remigio vindicandos esse Commenta-

rios in Paulum, tum ex fide Platinæ & aliorum qui id disertis verbis docent, tum ex pluribus codicibus manuscriptis Romanis, Cassinensibus, ac Bibliothecæ Regiæ Parisiensis, qui omnes præ se ferunt Remigii nomen. 4°. Remigium illum videri Autissiodorensem, tum ob allatam à Labbeo conjecturam ex Flodoardo petitam, tum ob validiora, ut putat, argumenta: *Sigebertus enim & Bergomas*, inquit, *notant Remigium Autissiodorensem in Paulum scripsisse & in Canonem Missæ, quorum duorum postremorum conscriptionem nemo Haymoni aut Remigio Lugdunensi tribuit.* Sed hæc non concedimus Albertino; nam quantùm ad id quod dicit, plures manuscriptos codices attribuere hanc Commentationem Remigio Autissiodorensi: Respondemus longè plures attribuere Haymoni Halberstatensi in variis Bibliothecis Galliæ, Angliæ & Germaniæ, quorum plurimos vidimus, ac duos in sola Bibliotheca modica Bellæ-vallis Ord. Præmonstratensis, alium in Signiacensi Cisterciensis in tractu Remensi. Imò tres codices ejusmodi Explanationis Haymoni attributæ recensentur in Ecloga Oxonio Cantabrigiensi, edita in 4°. Londini anno 1600. lib. 2. pag. 36. nempe Oxonii in Biblioth. Magd. vol. 12. Ball. vol. 165. & Cantabrigiæ in Biblioth. publica vol. 1. Denique, ut supra diximus, jam tempore Ivonis Carnotensis Episcopi, qui anno 1125. ad Superos abiit, codices Mss. in Gallia militabant in gratiam Haymonis Halberstatensis: nec mihi dubium, quin reperiantur (ut ita loquar) innumeri sub ejusdem nomine in Bibliothecis Germaniæ, si excutiantur. Videat autem Minister Albertinus, cui magis credendum sit, vel quænam præponderet auctoritas; vel *Platina recen-*

tis attribuentis Commentarium in Epistolas Divi Pauli Remigio Autissiodorensi: vel *Sigeberti* Platinam annis ferè quater centum superantis, qui attribuit Haimoni? Denique quod 4. loco Aubertinus ait *tradi à Sigeberto Remigium Autissiodorensem scripsisse in Paulum*: Falsum est, ut patet evolventi Sigebertum, qui cap. 123. enumerat diligenter Scripta Remigii Autissiodorensis, & *de Commentario in Canonem Missæ* mentionem facit, sicut & de aliis modicis ejusdem Operibus, sed omnino silet de Commentario in Paulum, uti constat ex Bibliotheca Auberti Miræi Ecclesiastica pag. 148. ubi Sigeberti dictum caput legitur. Quantùm verò ad Philippum Bergomensem, recentior est ad stabiliendum aliquid in gratiam Remigii Autissiodorensis contra Haimonem Halberstatensem, cui ipse Sigebertus loco citato capite 135. expressè attribuit Commentationem in totum Apostolum Paulum. Unde constat allegatum fuisse ab Albertino Sigebertum, quem non legerat: vel si legisset, falsò allegavit.

Maneat itaque Commentarius iste Haimoni, sub cujus nomine prodiit antequam ederetur sub nomine cujuscunque Remigii, sive Remensis, sive Lugdunensis, sive Autissiodorensis, ad quos nullatenus spectat: conjecturis omnibus quæ faciebant in gratiam duorum Remigiorum Lugdunensis & Autissiodorensis, facientibus etiam ac validiùs pugnantibus pro Haimone Halberstatensi Episcopo, qui sæculo nono floruit. Jam redeamus ad Remigium Lugdunensem, qui plenus dierum & meritorum ad meliorem vitam translatus est anno 875. quinto Kalendas Novembris, conditus in Ecclesia sancti Justi. Plura de illo Aubertus Mi-

ræus, sed multis respersa mendis quæ non excurimus, in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 262. fratres Sammarthani tomo 1. Galliæ Christianæ in Archiepiscopis Lugdunensibus, Natalis Alexander in selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus sæculo nono, parte seu tomo 1. cap. 3. art. 16. pag. 234. Ludovicus Cellot in Historia Gottescalci Prædestinatiani lib. 2. cap. 24. lib 3. cap. 15. lib. 4. capp. 14. & 15.

USUARDUS Monachus Ordinis Divi Benedicti, Cœnobita sancti Germani Parisiensis, ut testatur codex manuscriptus ejusdem insignis Abbatiæ, qui Autographus esse creditur, de quo Sigebertus capite 85. de Viris illustribus: *Provocatus*, inquit, *studio Hieronymi & Bedæ, & animatus jussu Caroli Magni Imperatoris integrum Martyrologium effecit.* Condidit itaque Martyrologium, sancti Hieronymi, Bedæ & Flori vestigia premens, quo diu Romana & pleræque aliæ Ecclesiæ usæ sunt. Illud Martyrologium, cum Additionibus ex Martyrologiis Romanæ Ecclesiæ & aliarum potissimùm Belgii, & Annotationibus Auctorum qui de Sanctorum Vita, Confessione vel Martyrio, fusè vel aliquando obiter nonnulla scripserunt, operâ Joannis Molani Lovanii sacræ Theologiæ Regii Professoris, unà cum Tractatu ejusdem Molani De Martyrologiis, & Indiculo Sanctorum Belgii: prodiit Antuerpiæ anno 1583. in 8°. apud Philippum Nutium, post Lovaniensem editionem anni 1568. apud Hieronymum Vvallæum. Omitto cæteras ejusdem Martyrologii editiones, atque ex præfatione brevem hanc duntaxat lacinam adtexo, ut omnes videant quodnam fuerit hujus ab aliis discrimen.

Venerabilium, inquit, Hieronymi ac Bedæ " Presbyterorum piis, quamvis succinctis, super " hoc provocabar descriptis. Quorum prior brevi- " tati studens, alter verò quamplures Kalendarum " dies intactos relinquens (unde colligitur quod Be- " dæ modò dicitur Martyrologium, multis subinde insertis fuisse post annum Christi 800. auctum ac locupletatum) multa inveniuntur hujus Operis præteriisse necessaria. Quos tamen secutus, censui & Flori memorabilis viri latiora jam in eo ipso " negotio sequi vestigia, præsertim in secundo ejus " libro: ibi enim multa quæ in priori omiserat, & " correxit & edidit. At si quid præter quod ab illis " accepi, in hoc tempore auctum vel mutatum est, " sagaci à me indagine id perquisitum agnosci po- " terit. Hæc Usuardus. Nuncupatum Usuardi Martyrologium *Carolo Calvo*, ut constat ex prologo, qui quamvis appellet Carolum Magnum; *Carolum* tamen *Calvum* intelligit, quem Scriptores hujus sæculi passim Magnum appellaverunt: præsertim ab anno 875. quo exeunte Romæ Imperator coronatus est, usque ad annum 877. quo obiit die 6. Octobris. Itaque *Carolum Magnum Imperatorem* perperam intellexerunt Cæsar Baronius & Bellarminus, Labbeus & alii: nam codices Usuardi tum manuscripti cùm excusi, sanctum Eulogium Martyrem commemorant, qui die undecima Martii Cordubæ in Hispania passus est anno Christi 859. Alios etiam celebrat qui tempore ejusdem persecutionis Arabicæ Martyrii coronam consecuti sunt. Præterea Aimonius in libello De translatione sanctorum Martyrum *Gregorii Monachi*, *Aurelii*, *&c.* Usuardum Patrem hujus Translationis auctorem facit, anno 858. Etsi verò

Sigebertus jussu *Caroli Magni Imperatoris* Martyrologium composuisse scribat in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 85. id movere nos non debet : quia, ut supra diximus, *Magni Caroli* nomine *Calvum* intelligit, ut alias in cap. 99. ubi ait Hincmarum rescripsisse ad Ecclesiam Ravennatem *sub persona Magni Caroli Imperatoris*. Plura de Usuardo citatus Sigebertus cap. 85. De Scriptoribus Ecclesiasticis, Joannes Trithemius qui *Isuardum* corruptè nominat, & anno 770. alligat. Joannes Molanus in præfatione ad illius editionem, Cæsar Baronius, Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*, Aubertus Miræus Scholio ad caput 85. Sigeberti *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Joannes Gerardus Vossius in opere suo *De Latinis Historicis*, Andræas Saussaius in præludiis ad Martyrologium Galliæ, Joannes Bollandus in præludiis suis ad Acta Sanctorum totius Ecclesiæ, Philippus Labbeus in Dissertatione historica De Scriptoribus Ecclesiasticis, verbo *Usuardus Monachus* tomo 2. pag. 490. ubi cum cæteris deceptus est in assignanda Usuardi Epocha, designans eum vixisse ac floruisse *Carolo jam Augusto* paulò post annum 800. Joannes Mabillon in præfatione ad secundam partem seu tomum sæculi 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, qui primus ætatem Usuardo temporibus Caroli Magni Imperatoris attigit, ac post eum Natalis Alexander in selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus, sæculo IX. parte I. cap. 3. articulo 17. pag. 238.

CAROLUS CALVUS Ludovici Pii ex Juditha filius, ab anno 840. Rex Francorum, coronatus Romæ Imperator exeunte anno 875. multa scripsit Statuta seu Capitularia, quæ collecta leguntur

tur tomo 2. Capitularium Regum Francorum pag. 1. editionis quam procuravit Stephanus Baluzius, & quæ antea ediderat Jacobus Sirmondus Parisiis in 8°. anno 1623. cum Notis, apud Sebastianum Cramoisy. Obiit Carolus Calvus anno 877. die 6. Octobris, de quo Scriptores omnes Historiæ Francicæ ac Germanicæ, & ex recentioribus Natalis Alexander supra citatus sæculo IX. parte 1. cap. 7. art. 3. pag. 763. & seqq. ubi multa de ejus gestis.

NICETAS PAPHLAGO, qui cognominatur *David*, Rhetor profundus & eloquens, scripsit circa annum 880. vel ultra, cum omni fide ac diligentia *Vitam sancti Ignatii Patriarchæ Constantinopolitani*, qui obiit anno Christi 878. ætatis 70. die 23. Octobris, quam græcè & latinè habent Concilia editionis ultimæ tom. 8. pag. 1180. & seqq. Item scripsit *Orationes elegantissimas in singulos quosque Apostolos; in Marcum Evangelistam, in Nativitatem sanctæ Mariæ, in Exaltationem sanctæ Crucis, in sanctum Gregorium Theologum*, & alias in quibus insignis *Oratio panegyrica & historica simul Hyacinthi Amastrensis Martyris*. Quæ omnia suggessit egregius Eminentissimi Cardinalis Mazarini Codex manuscriptus, vixque alias habens Orationes, quam Nicetæ Paphlagonis. Inserta tamen iis sanctæ Barbaræ laudatio est, quam Franciscus Combefis nomine sancti Joannis Damasceni repræsentat, fateturque videri plus referre Nicetam quàm Joannem Damascenum. Inest etiam Historia sancti Bacchi junioris, ejus temporis Hierosolymis Martyris, à Turcis seu Arabibus Mahumetanis, cujus ipsius Auctor fortasse Nicetas sit. Hæc omnia Franciscus Combefis Or- 880.

dinis Fratrum Prædicatorum, græcè & latinè postea evulgavit in fol. Aureliæ anno 1672. in Auctario suo ultimo Græco-latino Bibliothecæ veterum Patrum, typis Caroli Fosset apud Ægidium Hotot Aurelianensem Bibliopolam. Idem scripsit *Orationem panegyricam sancti Eustachii & sociorum ejus*, quam idem Combefis edidit in selectis triumphis Martyrum græcè & latinè editis in 8°. Parisiis apud Antonium Berthier anno 1660. Claruit dictus Nicetas ultra annum 880. de quo plura dictus Franciscus Combefis tam *in Apparatu* seu Auctoribus recensitis ante suam Bibliothecam Sanctorum Patrum Concionatoriam paginâ 32. quàm in præludiis & Observationibus suum ad Auctarium ultimum.

THEOPHANES CERAMEUS, Tauromenii in Sicilia Episcopus, vixit etiam circa annum 880. & scripsit Homilias plures, quas habes græcè & latinè impressas in fol. Parisiis anno 1644. apud Sebastianum Cramoisy, viâ Jacobæâ sub Ciconiis, ex interpretatione & cum Annotationibus Francisci Scorsi Societatis Jesu Theologi. Porro Theophanis ætatem multis venatur Scorsus in prolegomenis, putatque spectare ad nonum sæculum, sub Leone Imperatore Basilii filio, dum adhuc Græcis obediret Tauromenium cum Sicilia. Extant autem & *Gregorii Ceramei Tauromenitani etiam Episcopi* Homiliæ manuscriptæ Græcæ in dies Dominicos & Festa per annum in Bibliotheca Eminentissimi Cardinalis Mazarini, nunc in Regia Gallica; de quibus loquitur Franciscus Combefis in Auctoribus recensitis ad Bibliothecam Patrum Concionatoriam, verbo *GregoriusÜrameus Tauromenitanus Episcopus* pag. 14. & verbo

Theophanes Cerameus Tauromenitanus Episcopus, pag. 46. Utrumque Opus est Homiliarum, sed omnino diversum, & ad Auctores diversos spectans, nisi quis dicat esse unum eundemque Binominem *Gregorium & Theophanem*.

HERRICUS sive HEIRICUS Monachus Ordinis Divi Benedicti in Monasterio sancti Germani Autissiodorensis, floruit circa annum 880. habuitque adolescens Præceptores in Litteris clarissimos viros Haimonem postea Halberstatensem Episcopum & Lupum Ferrariensem Abbatem, ambos scriptis insignes, ut ipse testatur in præfatione sua metrica, in Collectanea ex ore Præceptorum suorum excerpta, ad Hildebaldum Autissiodorensem Episcopum. Scripsit Herricus *Libros duos prosaicos De Miraculis sancti Germani Autissiodorensis Episcopi*, quos ex manuscriptis codicibus edidit Labbeus tomo 1. novæ Bibliothecæ Mss. Codicum sect. 3. numero 4. Itemque *Libros sex Carminum de Vita ejusdem Sancti Germani*, quos Carolo Calvo jam Imperatori obtulit, de quibus vide Laurentium Surium ad diem 31. seu ultimam Julii. Iidem *sex Libri Carminum de Vita sancti Germani Autissiodorensis*, impressi primùm Parisiis anno 1543. apud Colinetum in 8°. simulque compacti cum *Claudio Mario Victorino in Genesim*, cujus libros tres Carminum à principio libri Geneseos usque ad obitum Patriarchæ Abrahami edidit anno 1560. in 8°. Parisiis Guillelmus Morellius ex manuscripto Codice sancti Juliani Cœnomanensis. Edidit prætereà *Collectaneum* Herricus *ad Episcopum Autissiodorensem Hildebaldum*, complectens varia excerpta ad mores informandos spectantia, manuscriptum in co-

dice Corbeienſi, qui nunc aſſervatur in Bibliotheca ſancti Germani Pariſienſis. Item in Homiliario quod Paulus Diaconus juſſu Caroli Magni ordinavit, inveniuntur *tres Homiliæ Herrici* à poſteris haud dubium inſertæ, de quibus diximus ſupra in *Paulo Vvanafrido*. Ipſum commendat Sigebertus libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis cap.104. & in Chronico ad annum 877. quo florebat. Plura de Herrico Aubertus Miræus in Scholio ad dictum cap. 104. Sigeberti Gemblacenſis, Joannes Mabilllon tom. 1. Analectorum ſæpius allegatorum pag. 413. & ſeqq. Natalis Alexander in ſelectis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capitibus, ſæculo nono parte 1. pag. 268. Poſſevinus in Apparatu ſacro, Franciſcus Combefis in Auctoribus recenſitis ante Bibliothecam Sanctorum Patrum Concionatoriam pag. 11. ubi eum anno 880. floruiſſe aſſerit.

GEORGIUS primùm Monachus, ac Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Cartophilax, tumque Nicomedienſis Archiepiſcopus, ut ex variis ejus Orationum inſcriptionibus collegit, vir horum ſagaciſſimus Allatius. Claruit circa annum 880. eodem tempore quo Photius Conſtantinopolitanus, cui Syncronus atque familiaris extitit. Scripſit *Orationes varias elegantes*, quas habes græcè & latinè productas à Franciſco Combefis tom. 1. Auctarii Græco-latini Bibliothecæ veterum Patrum, pag. 995. & ſeqq. in fol. Pariſiis an. 1648. ſumptibus Antonii Berthier, viâ Jacobæâ, ſub ſigno Fortunæ. Porro Georgius non eſt Auctor Heraclianorum temporum, ut viſum quandoque Franciſco Combefis incertâ conjecturâ: dum eundem cum Georgio Piſida, cujus extat Carmen

De creatione mundi, existimaret. Productæ enim in publicum Photii Epistolæ, æqualem ei & familiarem docuerunt, quem proinde ejus partiarium fuisse suspicione non vacat: unde gratis & perperam hucusque à nonnullis Scriptoribus Beatæ Mariæ devotis, *Sanctus Georgius Nicomediensis Archiepiscopus appellatus est.* Plura prædictus Combefis in recensitis Auctoribus ante Bibliothecam Patrum Concionatoriam pag. 13. & 14. & in Notis ad citatum Auctarium Bibliothecæ Sanctorum Patrum.

HINCMARUS Remensis Archiepiscopus, cujus omnia quotquot extabant opera procuravit imprimi Jacobus Sirmondus duobus tomis in folio, Parisiis anno 1645. apud Sebastianum Cramoisy sub Ciconiis, de quo Bellarminus & Labbeus in Opere de Scriptoribus Ecclesiasticis. Quibus addo *Concilium Duziacense primum*, quod purum Hincmari Opus est, evulgatum à Ludovico Cellot, ex manuscripto Sirmondi anno 1648. in 4°. typis ejusdem Sebastiani Cramoisy, tum in Conciliis ultimæ impressionis Labbeanæ Parisiensis anni 1671. tom. 8. pag. 1542. & seqq. cum Notis Cellotii, *& omnibus amborum Hincmarorum Opusculis & Epistolis*, usque ad paginam 1845. Adde varia quæ habentur in Appendice ejusdem tomi 8. Conciliorum, ut *Epistola Lotharii Imperatoris ad Leonem IV. Papam* contra Ebbonem pro Hincmaro, cui pallium petit, & quam Hincmarus ipse dictavit. Habetur ibi paginâ 193. & apud Ludovicum Cellot in Historiâ prædestinatiana pag. 407. cum præludio & Notis. Item *Epistolam Caroli Calvi nomine ad Adrianum Pontificem de causa Hincmari Laudunensis*,

& rescriptum Concilii Duziacensis ad eundem Pontificem de eodem negotio : quæ absque dubio sunt ejusdem Hincmari Remensis, & quas habet integras Appendix ad librum *De Causis majoribus*, Auctore Joanne Gerbasio Doctore Parisiensi, apud Franciscum le Cointe Parisiis in 4°. anno 1679. viâ Jacobæâ, è regione Collegii Remensis. Item *Epistolam* quam habet Joannes Mabillon tom. 1. Analectorum pag. 59. quibus omnibus Opera Hincmari multùm amplificantur. Plura de illo Jacobus Sirmondus qui ejus Operum editionem procuravit, fratres Sammarthani tomo 1. Galliæ Christianæ in Archiepiscopis Remensibus, Ludovicus Cellot in Historia Gottescalci Prædestinatiani passim, Natalis Alexander sæpe allegatus sæculo IX. Historiæ Ecclesiasticæ parte 1. cap. 3. articulo 23. pag. 248. & parte 2. Dissertatione v. de Gottescalci causa ejusque erroribus ac damnatione, impugnatoribus ac patronis pag. 264. & seqq. & Dissertatione viij de causa utriusque Hincmari Laudunensis ac Remensis, paginâ 428. & seqq.

JOANNES SCOTUS Erigena seu Eriugena, vir perspicacis ingenii & multæ doctrinæ, de quo multa ultro citroque nostris temporibus, maximè Antonius Arnaldus vel Anonymus Canonicus Regularis lib. 12. integro *Perpetuitatis Fidei* quoad realitatem Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia, quæ impressa Parisiis in 4°. anno 1668. & alibi postea, ubi specialem de Joanne Scoto Erigena, doctissimamque Dissertationem instituit. Hic concrepantibus bellorum fragoribus, circa annum 870. ad Carolum Calvum in Franciam transfretaverat, ubi ab eo dilectus, magnam

nominis famam comparavit. Tumente tamen animo communem doctrinam aspernatus, incidit in novitates plurimas, ob quas, ut credimus, redire in Angliam compulsus est. Ibi obiit circa annum 886. nec enim annus mortis, nec dies, neque genus constant. Scripsit Joannes Scotus multa, atque ex iis *Libros quinque De Naturis*, amplissimos, & ut audio, multis infartos novitatibus, Mss. bis in Bibliotheca S. Germani Parisiensis Ordinis Divi Benedicti, sed nuperrimè impressos in fol. in Anglia Oxonii anno 1681. Item *De Prædestinatione contra Gottescalcum librum* 1. impressum tomo 1. Vindiciarum prædestinationis & Gratiæ, de quibus egimus in *Prudentio Tricassino* supra. Transtulit in linguam Latinam *Scholia Græca sancti Maximi Monachi in locos difficiles sancti Gregorii Nazianzeni cognomento Theologi*, Mss. in Bibliotheca Regia Gallica, & in Cluniacensi, at ait Franciscus Combefis apud Labbeum tom. 2. De Scriptoribus Ecclesiasticis, verbo *Maximus Monachus*. Sed tandem hæc edita cum libris quinque de Naturis, græcè & latinè Oxonii in Anglia in fol. anno 1681. ex theatro Sheldoniano. Item transtulit *Opera græca Divi Dionysii Areopagitæ in Latinam linguam*, translatione inscripta Carolo Calvo Francorum Regi & Imperatori, Mss. in Bibliotheca Collegii Societatis Jesu Bituricensis, de qua Labbeus De Scriptoribus Ecclesiasticis, verbo *Anastasius Bibliothecarius*; & Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod.111. Item scripsit *Librum De Visione Dei*, quem Ms. asservat Bibliotheca Clarimarisci Ordinis Cisterciensis, in tractu & juxta Audomaropolim, ut testatur Joannes Mabillon. Huic pariter *Liber*

De Corpore & Sanguine Domini, qui sub nomine Bertrami editus est, attributus fuit: sed perperam, cùm spectet ad Ratramnum Corbeiensem Monachum, ut in *Ratramno* diximus. Agunt pluribus de Joanne Scoto Angligena Gilbertus Mauguinus Monetæ Parisiensis Præses in Collectaneo suo Vindiciarum Prædestinationis & Gratiæ, Ludovicus Cellot in Historia Gottescalci Prædestinatiani, Natalis Alexander in selectis Ecclesiasticæ Historiæ capitibus sæculo IX. parte 2. Dissertatione 14. pag. 621. & seqq. Joannes Mabillon sæculo 3. *Sanctorum Ordinis Divi Benedicti*, tom. 2. in Elogio Historico Joanis Scoti Abbatis Æthelingiensis, à Joanne Scoto Erigena distincti.

PHOTIUS, de quo Bellarminus & Philippus Labbeus, quorum ab ultimo omnia ferè commodabimus ad verbum quæ hîc dicemus, paucis additis ad pleniorem Operum illius intelligentiam, vel editionem proximè futuram emendatiorem: recensitis eorum manuscriptis Codicibus, quos consulere possint & conferre, qui Photio amplificando operam impendere voluerint. Hic igitur sancti Tharasii Patriarchæ Constantinopolitani ex sorore nepos, vir doctissimus, Imperatori primùm à secretis, Protospatarius, atque Urbis Senator, Eunuchus & laicus, Sedem Constantinopolitanam, ejecto per Bardam Cæsarem sancto Ignatio viro sanctissimo invasit die 25. Decembris anno 858. vel, ut alii numerare malunt, omissâ duntaxat dierum ogdoade, ut plenior computatio videatur, anno 859. quam tenuit per summum scelus usque ad annum 869. quo in Synodo VIII. Oecumenica, Constantinopoli celebrata, restituto sancto Ignatio expulsus. Deinde post ejusdem

Ignatii mortem restitutus à Basilio Macedone anno 878. perseveravit thronum illum sanctissimum fœdare usque ad annum 885. quo à Leone Sapiente Basilii filio iterùm ejectus, in secessu seu secreto Monasterii Acœmitarum periisse dicitur: sed quo anno, quave die non liquet. Quoad Opera ejus spectat, nemo hactenus in unum omnia collegit: quare quæ hinc atque inde impressa sunt, vel latent manuscripta in Bibliothecis, hæc lector accipe.

1. Bibliotheca, seu μυριόβιβλος dicta, cùm tamen CCLXXIX. vel CCLXXX. duntaxat contineat, sive fragmenta & excerpta non vulgaria diversorum librorum à se lectorum, quam scripsit rogatu fratris sui Tharasii, cùm ab Imperatore Constantinopolitano missus esset Legatus in Assyriam; jam iterùm & semel prodit græcè & latinè ex interpretatione & cum Scholiis R. P. Andreæ Schotti Antuerpiani Societ. Jesu Presbyteri, primùm Genevæ anno 1613. tum Rothomagi anno 1653. Græcus verò textus cum Notis Davidis Hoeschelii excusus fuerat Augustæ Vindelicorum anno 1601. in folio, latina autem versio Schotti in eadem Urbe anno 1606. Habetur etiam græcè manuscripta in multis celebrioribus Europæ Bibliothecis, Sfortiana Codd. 100. & 101. Bavarica Cod. 191.

2. *Epistolæ Photii numero* CCXLVIII. ex manuscripto codice Bodleiano, cum Auctario quinque ejusdem Auctoris Epistolarum *De rebus in jure Orientalium dubiis*, græcè & latinè interprete Richardo Montis-Acuti, pseudo-Episcopo Norvicensi Protestante, cum ejusdem Notis seu brevibus Scholiis, Londini in fol. anno 1651. ex offi-

cina Rogeri Danielis. Quàm verò exosus fuerit ipsis quoque Heterodoxis saltem Calvinicolis Richardus ille Montis-Acuti, disces ex Andreæ Riveti Critico. Habes etiam tomo quinto Antiquarum Lectionum Henrici Canisii pag. 180. *Epistolam Photii ad Michaëlem Principem Bulgarorum*, latinè à Francisco Turriano, qui jam sæpe laudatus est, redditam, cum *Dissertatiunculis sex De Divinitate & Incarnatione Christi*: quæ habentur græcè manuscriptæ inter libros dicti Francisci Turriani, quos ingressus Romæ in Societatem Jesuiticam, eidem legavit Societati.

Baronius etiam in Annalibus ad annum 863. *Encyclicam Epistolam ad Patriarchales Orientis Sedes ab eo scriptam* exhibuit, latinitate donatam à Federico Metio ex duobus manuscriptis codicibus Vallicellano, & Bibliothecæ Collegii Græcorum Romæ, quam Richardus Montis-Acuti cum suo Codice contulit. & in quibusdam emendandam annotavit. Alias quoque Epistolas Photii à Petro Morino Theologo Parisiensi latinè redditas reperies in eisdem Annalibus Ecclesiasticis: sed quas omnes utraque Dialecto Richardus Norvicensis Episcopus citatus habeat in editione sua Epistolarum Photii. Post dictam Richardi editionem, edidit Franciscus Combefis unam græcè & latinè *Epistolam ejusdem Photii ad Aquileiensem Archiepiscopum* in ultimo suo Auctario Bibliothecæ Patrum, edito in fol. anno 1672. Aureliæ apud Ægidium Hottot, pag. ibidem 527. Item Joannes Baptista Cotelerius anno 1681. tom. 2. veterum Monumentorum Ecclesiæ Græcæ paginâ 104. ex manuscripto Regio 2576. *Alias duas*

Photii Epistolas græcè & latinè in 4°. apud Franciscum Muguet, Parisiis.

3. *Nomocanon titulis quatuordecim comprehensus*, hoc est, Canones Apostolorum, veterumque Conciliorum, cum legibus Imperatorum Romanorum collecti, & in unum digesti volumen, græcè & latinè cum Commentariis Theodori Balsamonis, interprete Gentiano Herveto Aurelianensi, editi in fol. cum reliquis Balsamonis Operibus anno 1620. Parisiis. Latina versio prodierat anno 1561. quo etiam anno Basileæ typis Joannis Oporini emissa fuit versio Latina ejusdem Nomocanonis, & Scholium Balsamonis in fol. ex interpretatione Henrici Agylæi. Nec omittenda ejusdem Operis ex Canonibus Legibusque compacti nova editio Græco-latina anno 1615. in 4°. curâ & studio Christophori Justelli Parisiis emissa, cum *ejusdem Photii libello De septem Synodis*, seu *Actis Conciliorum septem Generalium in Epitomen redactis*, quæ græcè pariter & latinè extant etiam in tomis Conciliorum Generalium Severini Binii, & in ultima editione eorumdem Labbeana. Denique & *Nomocanon* collatus cum manuscriptis codicibus Bibliothecæ Regiæ & aliis, & *Libellus Photii de septem Synodis*, prodierunt græcè & latinè anno 1663. apud Ludovicum Billaine in fol. Parisiis, tom. 2. hujus Operis, quod inscriptum fuit, *Bibliotheca Juris Canonici veteris*, studio doctissimorum virorum Henrici Justelli qui Christophori filius fuit, & Guillelmi Voelli Sorbonici Theologi, cum pluribus aliis ad Jus antiquum spectantibus.

4. *Ejusdem* etiam Photii *De voluntatibus in Christo quæ dicuntur Gnomicæ*, latinè tantùm,

interprete Francifco Turriano Soc. Jefu Theologo, cum Differtatione feu *Libello De feptem Synodis Oecumenicis*, pag. 437, tomi à Petro Stevartio Leodienfi additi ad fex tomos Antiquarum Lectionum Henrici Canifii, ex Schedis quæ ab Antonio Poffevino plurimæ olim miffæ, poft obitum ejufdem Turriani, repertæ funt Mss. græcè in Bibliotheca Vallicellana Romæ, itemque in Collegio Societatis Jefu, ex libris à Turriano datis, in Bavarica cod. 103.

5. *Sermo in Natalem Beatæ Mariæ Virginis*, quem tom.1.pag.1583. Auctarii Græco-latini primi quod edidit Fr.Combefis Domini anno, Parifiis an. 1648. apud Ant. Berthier. Item Ms. Græcè in Biblioth. Auguftana Cod.58. *ejufdem Photii Amphilochia*, quæ fic infcripta Fr.Combefis exiftimavit perperam, quòd Amphilochii Iconienfis Epifcopi fententias eo in opere complecteretur. Sed nequaquam ita fe res habet. Nomen enim habent *ab Amphilochio Epifcopo Cyziceno Photii amico*, cujus dubia tredecim fupra ter centum diffolvit. Opus eft varium & multiplici eruditione plenum, Theologis ac divinæ Scripturæ Interpretibus maximè neceffarium, in Bibliothecam Vaticanam ex libris Lollianis fub Urbano VIII. invectum: quem inde *ab Arcudio* elegantiffimis caracteribus defcriptum in fua Bibliotheca repofuiffe Francifcum Cardinalem Barberinum, bonarum omnium artium & Difciplinarum reftauratorem, teftatur Allatius libro 2. De perpetuo Confenfu Ecclefiæ Græcæ & Latinæ capite 6. Habetur etiam hoc Opus manufcriptum in Bibliotheca Regis Galliarum, ad quam tranfierunt omnes manufcripti codices Bibliothecæ Julii Mazarini S. R. E. Cardinalis

dinalis, in Bavarica cod. 175, in Vaticana, ex codice Palatino 281.

De Photio Conſtantinopolitano Nicetas David in Vita ſancti Ignatii, Anaſtaſius Bibliothecarius tam in Vitis Romanorum Pontificum, quam in præfatione ad octavam Synodum generalem, aliique Veteres, quos citant recentiores: præſertim Baronius ſæculo 9. paſſim in ſuis Annalibus, Poſſevinus *in Apparatu ſacro*, Andræas Schottus in præfatione ad Bibliothecam Photii, Dionyſius Petavius in Theologicis Dogmatibus, Franciſcus Combefis in Apparatu ſeu Auctoribus recenſitis ad Bibliothecam Sanctorum Patrum Concionatoriam, verbo *Photius Patriarcha Conſtantinopolitanus* pag. 35. & ſeqq. Natalis Alexander in ſelectis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capitibus, ſæculo IX. parte 1. cap. 3. articulo 25. pag. 260. & parte 2. Diſſertatione 4 pag. 100. & ſeqq, qui inſtar omnium eſſe poſſunt.

ADELHELMUS, ADELMUS ſeu ADELINUS Sagienſis in Normannia Epiſcopus, ſcripſit *Vitam ſanctæ Oportunæ Abbatiſſæ*, quæ fuit ſoror Godegrandi primi Sagienſis Epiſcopi, quam habet Laurentius Surius ad diem 22. Aprilis, ſed imperfectam & mutilam: Bollandiſtæ ad eandem diem, Ioannes Mabillon ſæculo 3. Sanctorum Ordinis D. Benedicti, tom. ſeu parte 2. pag. 220. & ſeqq. Labbeus in Chronologia brevi Scriptorum Eccleſiaſticorum malè aſſignavit Adelino annum 790. quo floruiſſe dicitur; nam Sammarthani doctiſſimi fratres in Gallia Chriſtiana tom. 3. pag. 962. docent Adelinum in Epiſcopatu Sagienſi ſucceſſiſſe Hildebrando & non Godegrando Sagienſi primo Epiſcopo, ſed ab illo tantùm fuiſſe

ſextum. Primus enim Godegrandus, 2. Ragemfridus, 3. Patratus, 4. Reginaldus, 5. Saxobodus, 6. Hildebrandus, 7. Adelinus ſeu Adelhelmus. Porro Hildebrandus ſæculo tantùm nono floruit, interfuitque Concilio Bonolienſi in agro Pariſienſi anno 834. ut probat Stephanus Baluzius tomo ſecundo Capitularium Regum Francorum pag. 1267. Item Vermerienſi anno 853. ibidem tom. 2. pag. 57. & Ticinenſi Conventui an. 877. ibidem pag. 244. Imò Joannes Mabillon in præludiis ad dictam ſanctæ Oporturæ Vitam Adelhelmum ad annum 910. rejicit, ſed ex conjecturis tantùm, non certis indiciis: alioquin vixiſſet pluſquam centenarius, cùm enim eſſet Epiſcopus anno 834. & haberet tunc temporis annos ætatis triginta vel amplius; ſi attigiſſet annum 910. ſenilem ferè ætatem habuiſſet 110. annorum.

REMBERTUS Bremenſis Archiepiſcopus ſcripſit *Vitam ſancti Anſcharii prædeceſſoris ſui*, quam cum Vitis aliorum Sanctorum Bremenſium edidit Primus Coloniæ Philippus Cæſar, de qua diximus ſuprà *in ſancto Anſchario*. Eandem habes etiam apud Bollandum ad diem tertiam Februarii, & apud Joannem Mabillon ſæc. 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 2. pag. 75. Plura de ſancto Remberto, qui obiit anno 888. die 4. Februarii vel ex aliis die 11. Junii, *in Vita Remberti* apud eundem Mabillon, eodem ſæculo eademque ſæculi quarti parte, pag. 471. & ſeqq.

HEREMPERTUS Caſſinenſis Monachus vivebat anno 888. ſcripſitque *Chronicon*, editum in 4°. Neapoli anno 1626. operâ Antonii Caraccioli Congregationis Theatinorum, cum nomenclatore & propylæo, cum aliis antiquis Chronolo-

gis rerum Neapolitanarum historiam continentibus, nempe Lupo Protospata, Anonymo Cassinensi, Falcone Beneventano, & Appendicibus historicis.

GUILLELMUS S. R. Ecclesiæ Bibliothecarius, ex fide manuscriptorum Codicum addidit Historiæ Romanorum Pontificum, quam Anastasius finivit in Nicolao primo, *Vitas quinque Pontificum*, nempe *Adriani II. Joannis VIII. Martini II. Adriani III. & Stephani V:* quas vide post Anastasium sæpe impressum, maximè Parisiis ab Annibale Fabroto anno 1648. in fol. typis Regiis. Claruit circa annum 896. 890.

ALTMANNUS Altivillarensis in tractu Catalaunensi Monachus, vixit eo tempore quo à Normannis Gallia vastabatur circa annum 890. scripsit *vitam sancti Memmii Catalaunensis primi Episcopi*, seu potiùs veterem emendavit ad petitionem Theudoini Catalaunensis Præpositi, cujus præfationem seu epistolas prævias evulgavit Joannes Mabillon tom. 2. suorum analectorum pag. 86, Vitâ restante manuscriptâ in urbe Catalaunensi & in Cœnobio Altivillaris, ut ibidem legitur. Scripsit etiam *Vitas Sanctorum Nivardi Remensis Archiepiscopi, Sindulphi Presbyteri solitarii, Translationem corporis sanctæ Helenæ Imperatricis ab urbe Româ ad Cœnobium Altivillaris*, de quibus videas Laurentium Surium & Continuatores Bollandi suis diebus & locis. De Altmanno dictus Joannes Mabillon abundè tom. 2. analectorum pag. 93. & seqq, itemque sæculo 4. Sanctorum Ord. Divi Benedicti tom. 2. pag. 158, pst Sigebertum cap. 99. De Scriptoribus Ecclesiasticis.

JOANNES magnæ Dei Ecclesiæ Constantino-

politanæ Diaconus & Orator, circa annum 890. scripsit *Vitam sancti Josephi Hymnographi* qui floruit anno circiter 880. quam habes græcè & latinè, apud Bollandi Continuatores Henschenium & Papebrochium ad diem 3. Aprilis, quos consulere potes.

ABBO Poëta Monachus sancti Germani Parisiensis ad muros ejusdem urbis olim, atque ut ipse ultrò profitetur, Aimoini ejusdem Cœnobii Monachi, viri ut ea ferebant tempora, erudi- ti discipulus extitit. habentur illius *libri duo metrici ad Gozlenum Parisiensem Episcopum atque ejusdem celeberrimi Asceterii alumnum & Abbatem, de obsidione Lutetiæ Parisiorum à Normannis factâ annis* 886. & 887. cum quibusdam aliis ad Odonis Regis bella variasque victorias pertinentibus; opus jam sæpiùs excusum à Petro Pithoeo, Jacobo Breulio, Joanne Boucheto, sed novissimè inter auctores historicos Normanniæ, quos in fol. evulgavit Parisiis Andræas Duchesnius anno 1619. apud Sebastianum Cramoisy viâ Jacobæâ sub Ciconiis. Vivebat Abbo tempore præfatæ obsidionis, exeunte sæculo Christi nono, & aliquot post eam annis superfuit usque ad annum 891. aut 892: quantùm ex fine libri secundi atque ex ipsa præfatione colligi potest. Tertius autem liber alicubi etiamnum delitescit in membranis descriptus. Scripsit pariter idem Abbo *aliquot Selectos sermones*, quos evulgauit tom. 9. Spicilegii pag. 79. Lucas Dacherius, quod editum in 4. Parisiis anno 1669. apud Ludouicum Billaine. De illo Labbeus tom. 1. De Scriptoribus Ecclesiasticis pag. 24: Natalis Alexander in selectis Hist. Eccl. capitibus sæc. IX. tom. 1. cap. 3. arti-

culo 30. pag. 273. Hunc verò Abbonem Miræus, aliique nonnulli perperàm confuderunt cum altero Abbone Abbate floriacensi & Martyre, qui mortem passus est anno Christi 1004. die 13. Novembris.

VVOLFHARDUS Presbyter Monachus Monasterii Hasenrietani seu Haserensis, Ord. Divi Benedicti in Diœcesi Eistetensi, quod conditum à Carolo Magno, postea Arnulfus Imperator ad sæculares Canonicos transtulit. Hic scripsit *Vitam sanctæ Vvalpurgis*, suámque scriptionem nuncupavit Erchanbaldo Eistetensi Episcopo, ab anno (ut aïunt) 884. ad 902. cui scriptioni postea *tres libros miraculorum* adjecit, promisso insuper Dialogo de S. Vvalpurge in lib. IV. præfatione, quem an composuerit, incertum est. Extant hi quatuor libri tom. 4. Antiquæ lectionis Henrici Canisii, & apud Bollandum ad diem 25. Februarii, & sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 2. pag. 287 & seqq. ubi de dicto Vuolfhardo Joannes Mabillon.

HUGDALDUS seu Hucbaldus Elnonensis Monachus, Milonis Monachi pariter Elnonensis nepos, claruit anno 890. imò & longè ante, temporibus Caroli Calvi Imperatoris & Francorum Regis; & longè post, si verùm est vixisse illum, usque ad annum 930. ut scribunt Joannes Mabillon sæculo 2. Sanctorum Ord. Divi Benedicti pag. 937. in præludiis ad vitam sanctæ Rictrudis Abbatissæ Marchianensis, quam scripsit anno 907. Ad Hugbaldi honorem spectat & famam doctrinæ, id quod Joannes Iperius in Chronico cap. 17. Paragrapho 1. refert de Bodulfo Abbate Sithivensi seu sancti Bertini *qui modicè litteratus*

ab Abbate sancti Amandi Gauscelino Monachum ejus Hucbaldum virum litteratum impetravit ad se mitti, ut ab eo instrueretur. Et paragrapho 2. *concessit in præstariam Hucbaldo Monacho sancti Amandi, qui eum instruerat in litteratura, villam hujus Monasterii Sithivensis in pago Viromandensi dictam Heldini-Curtem cum villulis ad eam pertinentibus, tam pro temporalis solatio necessitatis: quam pro mercede laboris.* Hæc refert Joannes Mabillon sæculo 2. SS. Ordinis Divi Benedicti pag. 710. Scripsit autem primò Hugbaldus librum trecentorum carminum *in laudem Calvitii ad Carolum Calvum*, cujus omnia verba incipiunt à littera C.

Carmina clarisonæ Calvis cantate Camenæ, &c.

Hoc editum in adversariorum commentariorum Gasparis Barthii libris lx. pag. 2175. anno 1624. Francofurti impressis. Scripsit *Vitam sanctæ Aldegondis Abbatissæ Malbodiensis*, quam habes apud Surium & Bollandum ad diem 30. Januarii, & Joannem Mabillon sæculo 2. Sanctorum Ord. Divi Benedicti pag. 710. & seqq. item anno 907. *Vitam sanctæ Rictrudis Abbatissæ Marchianensis*, quam habent Surius & Bollandistæ ad diem 12. Maii, & citatus Mabillon sæc 2. Ss. Ordinis Divi Benedicti pag. 937. & seqq, dedicatam grandævo viro & miræ sanctitatis Stephano Leodiensi Episcopo. Item *Vitam sancti Lebuini ad Albricum Ultrajectensem Episcopum*, quam habet Surius ad diem 12. Novembris, & hanc circa annum 920. Dicitur Hugbaldus vixisse usque ad annum 930. die 25. Junii, cujus corpus in sepulchro Milonis avunculi & Præceptoris sui, in Elnonensi Monasterio conditum est. De eo Sige-

bertus in Catalogo cap. 107. Aubertus Miræus in Scholio ad dictum caput, Antonius Possevinus in Apparatu sacro, Joannes Mabillon in Actis Sanctorum Ordinis Divi Benedicti. Quantùm autem *ad Vitas sanctæ Madalbertæ Virginis, Abbatissæ Malbodiensis, & sanctæ Ciliniæ matris-sancti Remigii*, de quibus loquitur citato loco Aubertus Miræus; nihil certum habemus, nec hucusque comparent.

AUXILIUS claruit circa annum 900. de quo Sigebertus lib. De Scriptoribus Ecclesiasticis capite 12, ita loquitur: *Auxilius scripsit Dialogum sub persona infensoris & defensoris, divinis & canonicis exemplis munitum, contra intestinam discordiam Romanæ Ecclesiæ, scilicet De Ordinationibus, Exordinationibus, Superodinationibus Romanorum Pontificum, &c,* cujus Opus evulgavit ex manuscriptis Codicibus Joannes Morinus doctissimus Presbyter Congregationis Oratorii Gallicani, ad calcem voluminis suarum Dissertationum de sacris Ordinationibus, quod impressum in fol. Parisiis, passim in Bibliothecis habetur. Alium etiam *Libellum Auxilii De negotio Formosi Papæ*, habet Joannes Mabillon tom. 4. Analectorum pag. 610. de quo post Sigebertum faciunt mentionem Miræus ad dictum caput 112. Sigeberti: Natalis Alexander in selectis Ecclesiasticæ Historiæ capitulis sæculo IX. patte I. cap. 3. articulo 54. pag. 290: Joannes Morin & Mabillon citatis locis. 900.

JOANNES ASSERUS natione Anglus: patriâ Menevensis, Sacellanus fuit sancti Regis Anglorum Elfredi, & Schireburgensis postea ab ipso factus Episcopus. Scripsit Asserus non multò post

obitum ipſius Elfredi, qui incidit in annum 900, *Acta ſeu Vitam hujus Regis*, quam Londini anno 1574. in fol. edidit Matthæus Parker litteris Saxonicis, ſed linguâ Latinâ, unà cum præfatione linguâ Saxonicâ, & quæ iterum prodiit litteris Latinis per Camdemum in ſuo Collectaneo veterum Scriptorum Hiſtoriæ Anglicæ, impreſſo in fol. Francofurti anno 1602. Habetur etiam Ms. in Bibliotheca privata Lumleiana apud Anglos, codicibus 23. & 24.

ADREVALDUS Floriacenſis, Monachus Ordinis Divi Benedicti, Carolo Calvo æqualis fuit, & clarus ab an.870. ad 910. vel circiter. Scripſit *Librum unum De Corpore & Sanguine Domini contra Joannis Scoti ineptias*, ſive dum Joannes Scotus adhuc in Galliis ageret & clareret, ſive poſtquam in Angliam reverſus fuit, vel ipſo etiam mortuo: habeſque Opuſculum iſtud tom. 12. Spicilegii Dacheriani. Item circa annum 890. ſcripſit *Opuſculum de Tranſlatione Corporis ſancti Benedicti in Galliam*, quem ex Biblioth Floriacenſi Joannis à Boſco ediderunt Bollandiſtæ ad diem 21 Martii, & Joan. Mabillon ſæc. 2. Sanctorum Ord. Divi Benedicti pag. 253. Item *prolixum librum De Miraculis à ſancto Benedicto in Gallia factis*, quem habes etiam impreſſum in dicta Floriacenſi Bibliotheca, & apud Bollandiſtas ad diem 21. Martii, & apud dictum Mabillon loco citato. Item *Vitam ſancti Aigulfi* Abbatis, quæ itidem paginâ 656, quam etiam Laurentius Surius edidit ad diem 3. Sept. De Adrevaldo habent mentionem Aimonius Floriacenſis prologo ſuo in 2. libros miraculorum S. Benedicti, Sigebertus in Catalogo *De Scriptoribus Eccleſiaſticis.*

VVALTRANNUS sive VVALDRAMNUS Argentinensis Episcopus claruit circa annum 900. qui etiam adfuit Concilio Triburiensi anno 895, & scripsit *nonnulla Poëmata*, quæ habentur tom. 2 Antiquæ Lectionis Henrici Canisii. Obiit anno 905. ut scribit Regino ad dictum annum in Chronico suo, his verbis, *Per id tempus Baltrannus Strasburgensis, & Luidhelmus Tullensis Ecclesiæ Præsules migraverunt à sæculo, quibus successerunt in Pontificali dignitate, Otbertus in Strasburgensi civitate, & Drogo in Tullensi.* Floruit eodem tempore *Salomon* nominis *tertius Constantiensis Episcopus*, ortu Suevus, evectus ad Sedem Episcopalem Constantiæ anno 890. ut tradunt Annales Fuldenses. Hic Isoni primùm Sangallensi Monacho Disciplinæ regulari traditur imbuendus, dein Capellanus Ludovici Regis efficitur, tum Archimandrita Campidonensis & Sancti Galli, mox Episcopus Constantiensis; quam Ecclesiam summa laude rexit per 29. annos. Scripsit *ad Dadonem Virdunensem* (ut opinor) *Episcopum Carmina quædam*, quæ habentur tom. 1. Antiquarum Lectionum Henrici Canisii, cum Carminibus Vvaldranni Episcopi Argentinensis; unde ambos Auctores unà collegimus ac colligavimus. In Concilio Triburiensi anno 895. memoratur in transactionis charta, quam affert Goldastus tom. 2. Antiquitatum Alamanniæ, inter eundem Præsulem & Hartmotum Cœnobii S. Galli Abbatem, anno Imperii Caroli secundo. Hic moritur anno 919. apud Hermannum Contractum in Chronico, de quo Trithemius agit in Chronico suo Hirsaugiensi, & in lib. De Viris illustribus Germaniæ.

RHEGINO Monachus Prumiensis, & Abbas

electus anno 892. sed æmulorum potentiâ dejectus, vixisse videtur usque ad annum 908. de quo fusè Bellarminus & Labbeus. Quibus addo *libros duos De Disciplinis Ecclesiasticis*, jam impressos esse ex fide manuscriptorum Codicum curâ & studio Stephani Baluzii Tutelensis, Parisiis in 8°. anno 1671. apud Franciscum Muguet, cum variis Appendicibus & Annotationibus. Qui plura de Rheginone optat, habet qui mentionem ejus faciunt, Sigeberrum in Catalogo cap. 111. Auberrum Miræum in Scholio ad idem caput, Labbeum tom. 2. Scriprorum Ecclesiasticorum pag. 288. Natalem Alexandrum in selectis Ecclesiasticæ Historiæ capitibus sæculo IX. tom. 1. capite 3. articulo 32. pag. 283. ubi invenientur quæ consultò omittimus.

RHADULPHUS Flaviacensis, cognomento *Niger*, quem in brevi Scriptorum Chronologia Labbeus ad annum 912. collocat, quærendus ad annum 1157. ex eodem libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis* tom. 2. verbo *Zacharias Chrysopolitanus*, fol. 504.

910. ARETAS Cæsariensis Presbyter claruit anno circiter 910. & sequenribus, ut statim ostendam. Hinc patet quantùm erraverint qui eum ad sæculum VI. alligarunt, ut novissimus editor Bibliothecæ Sanctorum Patrum editionis Lugdunensis, qui ejus Commentarium in Apocalypsim Latinum edidit sæculo 6. parte 1. pag. 518. Peccavit pariter Philippus Labbeus, qui in brevi Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum ad annum 700. assignat. Scripsit Commentarium seu *Explanationem in Apocalypsim*, quæ interprete Joanne Hentenio Mechliniensi Monacho Hieronymitano, Emendatore

verò & prælectore illius editionis Federico Morellio, edita est græcè simul & latinè ad calcem Operum Oecumenii Parisiis in fol. 2. tomis impressi anno 1631. apud Claudium Sonnium. Aliæ versiones Latinæ Commentariorum ejusdem Aretæ in Apocalypsim, eodem interprete Hentenio, antea prodierant Antuerpiæ anno 1545. in ædibus Joannis Steelsii, & Parisiis apud Carolam Guillard: textus verò Græcus Veronæ in fol. anno 1532. & postea anno 1568. Idem scripsit insignem Orationem *in Translationem Euthymii Patriarchæ Constantinopolitani*, qui pulso Nicolao Mystico anno 901. evectus est ad Constantinopolitanam Ecclesiam gubernandam, ut habet Cardinalis Baronius ad annum 901 num. 2. unde post Leonis mortem expulsus, atque in exilium delatus, obiit in exilio anno 911, ut idem habet Baronius ad annum 911 num. 18. tandemque anno 320 Constantinopolim cum honore & pompa deportatus, ut idem Baronius narrat ad annum 920 num. 2. Inde igitur ætas certa Aretæ Cæsariensis oculati testis, qui hanc sancti Euthymii translationem Oratione insigni descripsit, quam habes græcam in Collectaneo Vitarum seu Legendarum Metaphrastico, Latinam verò t. 3. apud Aloysium Lipomanum Veronensem Episcopum. Floruit igitur Aretas sæculo Ecclesiæ x. ab anno circiter 900. ad 920. quo ista Euthymii honorifica translatio contigit, atque ulteriùs etiam. Hunc citat Ludovicus Maimbourg Societatis Jesu Theologus Presbyter & Historicus, *in Schismate Græcorum*, edito in 4°. Parisiis anno 1677. apud Sebastianum Mabre-Cramoisy, viâ Iacobæâ sub Ciconiis: citat inquam ad annum Schismatis 911 pag. 233 & 237.

NOTHKERUS sancti Galli Monachus cognomento *Balbulus*, à linguæ impedimento quo tenebatur, scripsit cum Hiabano condiscipulo *Martyrologium* quod evulgavit in Antiquarum Lectionum tom. 6. Henricus Canisius, de quo sæpius actum est. Dicitur Notkerus obiisse anno 912. cujus Vitam scripsit Eckerhardus minimus sancti Galli Monachus;, quam habes in Collectaneo Historicorum Germaniæ Marquardi Freheri, Francofurti in fol. Vechelianis typis, annis 1600. 1602. & 1611: & apud Bollandistas die 6. Aprilis, Joannem Mabillon sæculo quinto *Sanctorum Ordinis Divi Benedicti* pag. 11. De illo etiam Aubertus Miræus ad caput 108. Sigeberti De Viris illustribus pag. 147. Bibliothecæ Ecclesiasticæ.

STEPHANUS Salmensis Comitis Filius, ex Canonico Remensi Monachus & Abbas Lobiensis, tum postea Leodiensis Episcopus anno 903. de quo Chronicon Sigeberti ad dictum annum ita habet: *Francone Leodiensium Episcopo mortuo, Stephanus Episcopus subrogatur, vir sanctitate & scientiâ clarus, qui Vitam & passionem sancti Lamberti Martyris ad Hermannum Archiepiscopum urbanius edidit, Cantum quoque nocturnum de eodem Martyre, de S. Trinitate, & Inventione Stephani Protomartyris composuit.* Hanc Vitam edidit Joannes Chapeaville in Opere suo *De Episcopis seu Historia Episcoporum Leodiensium*, 3. in 4. tomis Leodii edita anno 1612 & seqq: de qua diximus in Godescalco Leodiensi Canonico ad annum 770. Mortuus anno 920 14. Kalendas Junii, jacet in Ecclesia sancti Lamberti, de quo Sigebertus in libro de Viris illustribus cap. 125.

BERTHARIUS Presbyter Virdunensis scripsit

Commentariolum de Virdunensibus Episcopis, oblatum Dadoni ejusdem Urbis Episcopo Nutritori suo, quem cum Appendice unius Anonymi, & altera Continuatione Laurentii Leodiensis, Monachi sancti Vitonis in eadem Urbe, evulgavit Lucas Dacherius tom. 12. Spicilegii. Claruit Bertharius anno circiter 920. 920.

HERIVÆUS Caroli Simplicis Cancellarius, Regis commendatione & meritorum præstantiâ ad Sedem Archiepiscopalem Remensem promotus anno 900. consecratur ab Episcopis Provinciæ Remensis, & Pallium recipit à Benedicto IV. Papa, cujus Pontificatûs initia prorsus dilaudanda exponit Flodoardus libro 4. Ecclesiæ Remensis cap. 2. Eodem die consecrationis suæ in consessu Episcoporum lecta fuit in templo Beatæ Mariæ, Excommunicatio hominum Balduini Flandriæ Comitis, ob cædem Fulconis Remensis ab illis perpetratam anno 901. retulit corpus sancti Remigii ab Ecclesia Cathedrali ad suum Monasterium, adstante Carolo Rege & Richardo Burgundiæ Principe. Extat & rescriptum Joannis IX. Papæ ad eundem Herivæum anno 902, pro consultis qualiter pœnitentia debeat injungi Gentilibus. Duas etiam Synodos celebravit, anno 907 creatus à Summo Pontifice Sergio III. Sedis Apostolicæ Legatus. Scripsit *Opusculum De pœnitentiis injungendis ad Archiepiscopum Rothomagensem Vuidonem* circa annum 910, quod extat tomo 9 pag. 484 Conciliorum Labbeanæ ultimæ editionis. Scripsit *& Concilium Trosleianum* seu *Acta ejus habita* anno 909 sexto die ante Kalendas Julii, cui etiam Vvido Rothomagensis Archiepiscopus interfuit & subscripsit, quod habe-

tur etiam tomo citato Conciliorum pag. 520. Vixit usque ad annum 923, quo mortuus est sexto Nonas Julii; de quo plura Flodoardus in Historia Remensi lib. 4 cap. 2, Sammarthani in Gallia Christiana tom. 1. *De Archiepiscopis Remensibus*, pag. 490. & seqq.

ODILO sancti Medardi apud Suessiones Monachus, floruit ineunte sæculo x. circa annum 920. qui scripsit *Librum De Translatione Reliquiarum sancti Sebastiani Martyris, & sancti Gregorii Magni Papæ in suum sancti Medardi Monasterium*, circa annum 626. Est enim liber oblatus Ingranno Decano Medardensi seu Monasterii sancti Medardi, qui ut in Chronico Flodoardi legitur, ad annum 932 Episcopus Lauduni ordinatus fuisse perhibetur. Habetur autem Opusculum istud apud Bollandianum Januarium mensem die 20, & sæculo 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 1. pag. 383 & seqq. Edidit quoque *Historiam De Translatione Sanctorum Tiburtii, Marcellini, Petri & sociorum, in idem sancti Medardi Cœnobium* factam anno 828, quam habes ibidem sæculo 4 Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 1. paginâ 411. De Odilone isto pauca locis citatis reperies.

VVALTERIUS Senonensis Archiepiscopus, nepos alterius ejusdem nominis Aurelianensis Episcopi, scientiâ & nobilitate clarissimus, ex Chronico Autissiodorensi, obtinuit Senonensem Sedem anno 887, quo etiam anno Odonem Roberti Andegavensis Comitis filium Regem Franciæ consecravit. Testatur Flodoardus Senonas Garnerio Comite obsidione cinctas anno 896, à Richardo Burgundiæ Duce: quibus captis Vvalterius carceri

per novem menſes mancipatur, ob quaſdam quæ intercesserant contentiones. Quod cum Formoſus Papa reſciviſſet, omnes fautores hujus rei nefariæ anathemate percuſſit, nec priùs tamen Vvalterius è carcere liberatur, quàm fide & obſidibus datis. Scripſit *Conſtitutiones Synodicas*, quæ extant tom. 3. Bibliothecæ veterum Patrum, & in Collectaneo Conciliorum ultimæ impreſſionis Pariſienſis Labbeanæ, cum paucis Commentariis. Anno denique 923 mortuus eſt Vvalterius XIII Decembris; humatuſque eſt in ſancto Petro, cujus Eccleſiæ Monachis privilegium de Abbatis electione olim conceſſerat. Hæc Sammarthani in Gallia Chriſtiana tom. I. *in Archiepiſcopis Senonenſibus* pag. 624.

BERNERUS hoc obſcuro ſæculo moribus probatis, ac ſcribendi peritiâ Latinus, Monachus in Cœnobio ſancti Remigii Remenſis Ordinis Divi Benedicti. Hic eductus anno 948. è Remigiano apud Remos Archicœnobio, coloniam Monachorum ſecum duxit Humolarias in Veromandicis partibus, ad reſtituendam Diſciplinam Regularem, quæ Monialibus ob ſcandalum vel extinctis vel pulſis, peſſum abierat. Præfectus Humolarienſi Cœnobio Bernerus, mirum eſt quantùm huic loco decorem ac bona contulerit, quippe ſub eo nobiliſſimi viri Monaſticen amplecti geſtierunt. Floruit autem & ſcientiâ in obſcuriſſimo ſæculo, quam teſtatus eſt *ſcribens Vitam ſanctæ Hunegundis Humolarienſis Abbatiſſæ*, quam habes apud Joannem Mabillon ſæculo 2. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti. Item ſcripſit *Opuſculum De Tranſlatione corporis ſanctæ Hunegundis*, quod edidit idem Ioannes Mabillon ſæculo v. Sanctorum Ordinis 950.

ejusdem, paginâ 214. in folio Parisiis an. 1685. apud Viduam Edmundi Martini. Anno 964 superstes florebat Bernerus, cùm alumnos suos ad Insulanum Quintiniani oppidi Monasterium dimisit, qui ejectis malesanis Clericis, Monasticas ibi leges instituerunt. Lucubratio Berneri de sanctæ Hunegundis translatione, desinit in descriptione Miraculorum, quæ ante annum 965 patrata sunt. Vide dictum Mabillon in præludiis ad citata Opuscula Berneri.

JOANNES natione Italus, patriâ Romanus, professione Canonicus, quem sanctus Odo Abbas Cluniacensis Romam anno 939. profectus, secum inde adduxit Ticinum usque; ibique Monachum instituit ex lib. ■. Vitæ sancti Odonis numeris 2 & 4. tum eum in peregrinationis socium assumens, deinde Priorem ordinavit, ut legitur non semel in libro 2. num. 4. 7. & 10 Cluniaci: an Romæ ad sanctum Paulum, quæ dubitatio oriri potest conferenti num. 10. & 21. Denique Joannes se Neapolim *Monasterii sui cogente necessitate missum* fuisse testatur num. 21. Biennium computat in lib. 3. num. 5. totum illud temporis spatium, quo sancti Odonis socius fuit. Scripsit itaque *libris tribus Vitam sancti Odonis Abbatis Cluniacensis*, mandans litteris quidquid vel ipse per istud intervallum de ejus dictis aut factis vidit atque audivit, vel postea ab aliis assequi potuit. Porro cùm sanctus Odo mortuus sit anno 942, vix ante annum 650. Opus istud compositum est, quod Joannes dedicat Salernitanis Monachis. Eandem Odonis Vitam aggressus est circa annum 1120. Nalgotus Monachus Cluniacensis, redigens in Compendium melioremque ordinem, Joannicum Opusculum.

Opusculum. Hæc autem habentur in Bibliotheca Cluniacensi cum Notis Andrææ Duchesnii, & sæculo 5. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, per Joannem Mabillon pag. 124. & seqq. 150. & seqq.

FRIDEGODUS natione Anglus, Diaconus, floruit juxta Possevinum circa annum 960. & scripsit Carmine *Vitam sancti Vuilfridi Eboracensis Archiepiscopi*, qui obiit anno 709. die 12. Octobris, quam retulit Joannes Mabillon, sæculo 3. Sanctorum Ord. Divi Benedicti tom. 1. pag. 169. ex fide manuscripti Codicis. Supplementum autem Carminis Fridegodi ex manuscripto Bibliothecæ Cottonianæ legitur sæculo 4. Sanctorum ejusdem Ordinis tomo 1. paginâ 722. Scripsit etiam alia Opuscula, de quibus Antonius Possevinus in Apparatu sacro tomo 1. pag. 601. quæ an alicubi impressa sint, vel manuscripta lateant, hactenus rescire non potui. 960.

ADSO cognomine *Hermiricus*, post medium sæculi x. Monachus & Abbas Luxoviensis in Burgundia, post Ralonoum Abbatem, scripsit circa annum 960. *Librum de Miraculis sancti Vualdeberti tertii Abbatis Luxoviensis*, quem edidit Joannes Mabillon sæculo tertio Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, tom. 1. pag. 451. & sequentibus, ubi in præludiis de Adsone Luxoviensi loquitur.

ATTO nomine *Secundus* Aldegarii filius (inquit Ferdinandus Ughellus in Italia sacra) Episcopus Vercellensis fuit ab anno 945. doctissimus Theologus & Canonista, plura sui ingenii doctrinæque monimenta reliquit, quæ continentur in antiquo Codice manuscripto, in Vaticana Biblio-

» theca ac Vercellensi Archivio, &c. *Canones* rur-
» sùs, *Statutaque Vercellensis Ecclesiæ* eruta-è Con-
» ciliis, Epistolisque Decretalibus, quod Opus in
» centum Capita aptè distinxit. Item De pressuris
» Ecclesiasticis Opus in tres partes divisum, qua-
» rum prima est *De Judiciis Episcoporum*. Secunda
» *De Ordinationibus eorumdem*. Tertia *De Faculta-*
» *tibus Ecclesiarum*. Hujus temporibus *Hugo & Lo-*
» *tharius* Reges Vercellensem Ecclesiam exornarunt,
&c. Attonis Opera vir clarissimus Joannes Bona Generalis Abbas reformatæ Congregationis sancti Bernardi, seu Fuliensium in Italia ex manuscripto Codice Vaticano num. 4322. eruit, describi curavit Romæ anno 1664. atque ad Lucam Dacherium Monachum Benedictinum transmisit; qui ea inseruit tomo 8. à pagina 1. ad 138. Spicilegii sui. Et sunt *Capitulare seu Capitula Attonis Episcopi, liber de pressuris Ecclesiasticis, atque Epistolæ variæ*. In iisdem autem Codicibus, tam Vaticano quàm Vercellensi, erant prætereà Sermones septemdecim De diversis Argumentis, & Polypticus, quem *perpendiculum appellat*, quo noxia redarguere & honesta sancire decet, cum Scholiis. Sed quia vix legi possunt, ideo transcripti non sunt. Est autem dolendum, quòd manuscriptus Codex Vaticanus, lacunis pluribus in foliis laboret, unde integer omnino sanusque haberi non potuit, nec sanari etiam collatione manuscripti Codicis Vercellensis, quem denegarunt Canonici. Floruit Atto usque ad annum 960. & ultra, de quo Dacherius in prologo ad octavum tomum Spicilegii.

ROTGERUS Monachus sancti Pantaleonis, Ordinis Divi Benedicti in Urbe Coloniensi, elo-

quenti stilo litteris mandavit *Vitam sancti Brunonis Coloniensis Archiepiscopi*, qui scriptionem suam Folcmaro Archiepiscopo Brunonis successori nuncupavit circa annum 970. Cùm enim Bruno mortuus sit anno 965. Remis; quarto Idus Octobris, in reditu à Conventu Compendiensi, ubi nepotes suos, id est, Lotharium Regem, & Hugonis Magni filios ab invicem diffidentes ad concordiam revocavit: vix ante annum 670. hanc scriptionem notare possumus. Habes Opusculum istud apud Surium ad diem XI. Octobris, de quo mentionem faciunt Trithemius *De viris Illustribus Ordinis Divi Benedicti*, Sigebertus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, cap. 130. Ægidius Aureæ-Vallis Monachus cap. 34. *De gestis Episcoporum Leodiensium*, & plenissimè Joannes Mabillon sæculo quinto Sanctorum Ordinis Divi Benedicti paginâ 334. in præludiis ad Translationem sancti Maurini Abbatis & Martyris, ubi de rebus gestis sancti Brunonis Coloniensis Episcopi.

RATHERIUS Monachus Laubiensis doctus; multas passus est antequam è vivis excederet, fortunæ injurias, quam sibi ferè semper iratam, doctrinâ suâ compescere adversam non potuit. Factus Veronensis in Italia Episcopus, quam institutionem in Sede Veronensi ad annum 928. refert Sigebertus, à quo *Vir miræ simplicitatis, sed experientiâ Liberalium Artium nominatus*, dicitur: & à Luitprando libro 3. cap. 11. *ob Religionem, septemque Liberalium Artium peritiam Veronæ Episcopus creatus*. Post modicam tranquillitatem Hugone Rege persequente, Veronâ decedens, Laubias Professionis suæ locum secessit, ubi electus Leodiensis Episcopus. Inde Veronæ restituitur,

Veronâ iterùm exul solvit, mirasque patitur (ut verbo loquar) vicissitudines re-um. Scripsit multa Ratherius, quæ ferè omnia habentur tomo 2 Spicilegii Lucæ Dacherii Monachi Benedictini, pag. 161. præter Epistolam ad Patricium *De Corpore & Sanguine Domini*, quæ in tomo 12. pag. 37. dicti Spicilegii evulgata est. Obiit Namuci anno 974. de quo pluribus agit Folcuinus Abbas Laubiensis in Chronico. Ejus autem Scripta ac laudes plurimis prosequitur Joannes Mabillon sæculo v. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 478. ubi ejus Elogium historicum amplissimè contexuit.

680. • ADSO Monachus Divi Benedicti, postea Dervensis Abbas factus, circa annum 980. insigni Litteraturâ, & in temporalibus œconomiâ refulsit, cujus laudes abundè exequitur pag. 849. Auctor libri *Miraculorum sancti Bercharii* Abbatis Dervensis, quem evulgavit Joannes Mabillon sæculo 2. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti paginâ 844. ibi num. XI. *Postmodum excedente vitâ Domno Alberico, Adso Abbas effectus, Basilicam Sanctorum à Beato Berchario quondam extructam parvissimam reputans, maximi Templi fundamenta jecit: duas Villas Drejam, & alteram qua vocatur Puellare-Monasterium incuriâ antecessorum amissas, Cœnobio recuperavit, &c.* Scripsit *Vitam sancti Bercharii*, quæ habetur sæculo 2. Sanctorum Ordinis D. Benedicti pag. 831. *Gesta quoque sancti Basoli Confessoris*, quæ ibdem pag. 67. *Translationem & Mi-acula ejusdem sancti Basoli*, quæ sæculo 4. Sanctorum Ord. Divi Benedicti tom. 2. pag. 137. Item *Vitam sancti Frodoberti Abbatis primi Cellensis* prope Trecas, quam

habes sæculo 2. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 626. cum *Historia Translationis Reliquiarum ejusdem sancti Frodoardi*, sæculo 4. istorum Sanctorum tom. 2. pag. 243. Denique *Vitam Mansueti primi Tullensium Episcopi*, quam nescio an edita sit. Mortuus est Adso anno 992. de quo in præludiis suis ad dictas legendas Joannes Mabillon.

GERARDUS (qui hucusque anonymus fuit) sancti Udalrici Episcopi Augustani Capellanus, & Presbyter ab illo ordinatus, primus circa annum 980. Scripsit *Vitam hujus sancti Episcopi libris duobus*, ipse oculatus testis plurimorum quæ scribit. Anonymum edidit Marcus Velserus Reipublicæ Augustanæ Duum-Vir clarissimus, Augustæ Vindelicorum anno 1595. in 4°. Sed Auctoris nomen exprimit manuscriptus Codex Monasterii sancti Emmerami Ratisponensis, ante annos quingentos scriptus, in quo hæc Vita reperitur sub titulo post Capitulationes ita expresso: *In nomine Domini incipit Vita sancti Udalrici Episcopi & Confessoris Christi, edita à Gerhardo, qui ab eo fuit Presbyter ordinatus.* Gerardum itaque imposterum licebit appellare Anonymum, qui nescio an idem cum Gerardo Udalrici Capellano, de quo in Vita num 63. seu Præposito num. 70. atque Presbytero num. 83. Hos Gerardi Libros de Vita & Miraculis sancti Udalrici cum simplici stilo scriptos legisset Gebehardus Augustanus Episcopus, eos novo Orationis genere expolire aggressus est, ut ipse in prologo suo testatur: sed morte præventus, opus perficere non potuit. Fuit is ab sancto Udalrico Episcopus IV. Liutolfo post septem Regiminis annos succedens anno 995. mo-

riens anno post millesimum secundo. Hanc Gebehardi Commentationem edidit Velserus cum aliis multis *ad Udalricum* spectantibus, anno & loco præcitatis; Gerhardi Opus iterùm obtulit sub nomine proprii Auctoris Joannes Mabillon sæculo v. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, pag. 419. & seqq. *De Gerardo Presbytero & Gebehardo Episcopo*, ambobus sancti Udalrici laudatoribus, eodemque tempore viventibus, citatus Mabillon in Observationibus præviis ad Vitam sancti Udalrici pag. 415. Bollandistæ suis temporibus ad diem 4. Julii.

JOANNES primùm Monachus, & Joannis Abbatis Gorziensis discipulus, postea Abbas sancti Arnulfi Metensis Ordinis Divi Benedicti, floruit sæculo Christi x. sub Adalberone Metensi Antistite, scripsitque *Vitam sanctæ Glodesindis Abbatissæ Metensis, atque hujus Translationem libris duobus:* quorum primus *De Vita sanctæ Glodesindis*, habetur sæculo 2. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 1087. Alter *De Translatione ejusdem*, quæ anno 830. contigit, habetur sæculo quarto Sanctorum ejusdem Ordinis Divi Benedicti, parte seu tomo 1. pag. 435. Item *Vitam sancti Joannis Abbatis Gorziensis*, ex mandato Deodorici seu Theoderici Metensis Episcopi, qui ab anno 964. ad annum 984. Metensi Ecclesiæ præfuit. Idem Auctor Joanni morienti inter alios adfuit, ut ipse testatur in prologo num. 2. ubi se ex alio Monasterio Gorziam accitum dicit. Et quidem sub Ansteo Abbate vixit in Metensi sancti Arnulfi Monasterio ex num. 66. unde Gorziam tunc accessisse dicendus est, jam tum Abbas. Siquidem inter Abbates, quos Joannes morti pro-

ximus advocavit, unum se nominat. Contigit mors Joannis Abbatis Gorziensis anno 973. die Februarii 27. cujus Vitam ab nostro Joanne scriptam habes apud Bollandum ad diem dictam Februarii tomo 3. & apud Joannem Mabillon sæculo quinto Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 363. ubi in Observationibus præviis de hoc Joanne Abbate sancti Arnulfi agit.

HELPERICUS Abbatiæ sancti Galli in Helvetia Monachus & Decanus, scripsit anno 975. ad Asprum *Tractatum de Computo Ecclesiastico*, quem habes manuscriptum in Bibliotheca Viconiensi Ordinis Præmonstratensis, Buciliensi ejusdem Ordinis, in Bibliotheca S. Germani de Pratis Parisiensibus, atque editioni habet paratum Joannes Mabillon, de quo ipse agit tom. 1. Analectorum, pag. 113. & seqq. Creditur vixisse Hilpericus usque ad annum 1000. & ultra, cùm in certis exemplaribus ejus computus designet annum 1005. at in quodam manuscripto S. Germani, annus computi præsens designatur 975.

ROSVVEITA seu *Rosvveidis*, Gandersheimensis in Germania Sanctimonialis, clara natalibus, sed clarior in obscuro sæculo ob liberales in sexu fœmineo Disciplinas, quæ tunc à viris aberant, claruit anno circiter 980. de qua Joannes Vossius De Historicis Latinis lib. 2. cap. 41. Scripsit solutâ oratione *Vitam sancti Vvillibaldi Eistetensis Episcopi*. Itemque *Vitam sancti Vvinebaldi primi Heidenshemensis Abbatis*, quas Surius habet in Vitis Sanctorum, Henricus Canisius in tomis Antiquarum Lectionum, Joannes Mabillon sæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tom. 2. pag. 176. & seqq. 365. & seqq. Scripsit pariter *Carmine*

Elegiaco Martyrium sancti Gangulphi Martyris, *sanctorum Dionysii & sociorum*, *& sancti Pelagii*, & alia, quæ in folio impressa Nurembergæ anno 1501. curâ & studio Conradi Celtii. Denique, *Penegyricum Othonis primi Imperatoris Carmine heroico, ad preces Othonis secundi, & mandatum Gerbergæ Abbatissæ suæ*, impressum cum Historia Vitikindi Francofurti in fol. anno 1621. apud Aubrios. Itemque in Collectione Scriptorum Germaniæ per Justum Reuberum, impressa Francofurti in fol. anno 1584. pag. 181. & sequentibus.

HARTMANNUS Monachus sancti Galli, clarus circa annum 980. scripsit *Vitam sanctæ Vviboradæ Virginis & Martyris, reclusæ apud sanctum Gallum*, quæ anno 925. die 2. Maii mortua dicitur, quam primus in lucem protulit Godefridus Henschenius ad diem 2. Maii mensis, atque doctis, ut solet, Commentariis illustravit. Idemque Har manno subjecit etiam *Hepidanni libros duos*, alterum *De Vita*, alterum *De Miraculis*, quos Melchior Goldastus antea ediderat, in Collectaneo veterum aliquot Rerum Germanicarum Scriptorum, edito in folio Francofurti anno 1606. Opus autem *Hartmanni de sancta Vviborada* iterum impressum sæculo v. Sanctorum Ord. Divi Benedicti pag. 42. cum Observationibus præviis ab Joanne Mabillon Monacho Benedictino.

990. GERBERTUS Monachus primùm Aureliacensis claruit anno 990. & sequentibus, factus postea anno 992. Regio favore Remensis Archiepiscopus, inde Imperatoriâ gratiâ anno 997. Archiepiscopus Ravennatensis, demùm anno 999. Romanus Papa sub nomine Silvestri secundi.

Doctus fuit maximè in Artibus Mathematicis, quas cùm cæteri hoc tempore ignorarent, magiæ insimulatus est ab Auctoribus sequentis sæculi, Summorum præsertim Pontificum inimicis. Scripsit *Epistolas plures* Parisiis impressas anno 1611. in 4°. ex manuscripto Codice Papirii Massoni; curis ac diligentiâ Joannis Massoni ejus fratris. Item Opusculum cui titulus, *Disputatio Christianorum & Judæorum Romæ habita*, impressum Romæ anno 1544. in 4°. Item *Commentarium in locum aliquem Porphirii ad Othonem Imperatorem*, quem recenset Joannes Mabillon tomo 1. suorum Analectorum. Ejusdem Gerberti *Geometria & Rithmomachia* Ms. in 4°. in Bibliotheca olim Thuanea, nunc Colbertina. Sed *Rithmomachia* vetustus liber editus cum quatuor libris idiomate suo Germanico *De Lusu Schaccorum*, Lipsiæ anno 1616. in fol. à serenissimo Duce Brunsvvicensi & Luneburgensi, sub nomine Gustavi Seleni, quæ editio rara hodie habetur. Edidit in 4°. Romæ an. 1629. Abraham Bzovius Ord. FF. Prædicatorum, *Vitam sancti Adalberti Pragensis Episcopi* sub nomine Silvestri secundi qui Gerbertus est: sed Bollandistæ qui eam recuderunt tom. 3. mensis Aprilis ad diem 29. pag. 178. rectè observarunt ipsam non esse Silvestri secundi, unde Anonymam reliquerunt. Idem censet Joannes Mabillon in Observationibus præviis ad eandem Vitam, quam edidit sæculo quinto Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 846. etiam Anonymam.

FULCUINUS Monachus Laubiensis, factus est hujus loci Abbas post mortem Aletranni doctissimi viri anno 965. Dominicæ Incarnationis, qui

de sua promotione sic loquitur in Chronico Laubiensi : *Post hæc Dominus Evrardus* (nimirum Leodiensis Episcopus, cujus Ditionis Laubium est) *Folcuinum verè peccatorem , sed & ætate juvenem Laubiensibus præfuit Abbatem.* Abbas factus non otio , sed Litteris operam dedit, variaque composuit , nempe *Chronicon Abbatum Laubiensis Cœnobii* non contemnendum , quod impressum legitur tom. 6. Spicilegii Lucæ Dacherii , *Opusculum De Miraculis sanct. Ursmari suo tempore factis*, apud Continuatores Bollandi de Vitis Sanctorum ad diem 18. Aprilis. Demùm *Vitam Folcuini Tarvanensis Episcopi*, quam edidit Joannes Mabillon in Actis Sanctorum Ordinis Divi Benedicti sæculo quarto tomo seu parte 1. pag. 622. Obiit anno 990. in Abbatia sua Laubiensi; de quo multa ipse in suo Chronico loquitur , dum de rebus suo tempore gestis, Lucas Dacherius in præludiis ad tomum 6. Spicilegii , Antonius Possevinus in Apparatu sacro tom. 1. pag. 573. verbo *Folcuinus Monachus.*

LETALDUS Miciacensis Monachus , scripsit *Librum De Miraculis S. Maximini Abbatis Miciacensis*, quem edidit Joannes Mabillon sæculo 1. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti , pag. 598. Atque hunc Letaldum eundem esse putamus qui expolivit *Vitam sancti Juliani Cenomanensis Episcopi* , etsi Possevinus hunc Monachum Cenomanensem existimat. In illis miraculis seriem Episcoporum Aurelianensium , Abbatumque Miciacensium inserit Letaldus , qui tempore Ermenthei & Arnulphi Episcoporum , atque Ammonis Abbatis sub finem sæculi x. se vixisse testatur cap. 11. & seqq. distinguendus à Letaldo altero Abbate.

Miciacensi, de quo iste agit capite 4. Hæc Joannes Mabillon loco citato pag. 580. in Observationibus præviis ad Vitam sancti Maximini Abbatis Miciacensis, sæculo 1. *Sanctorum Ord. Divi Benedicti*

DUDO Collegialis Ecclesiæ Sancti Quintini in Veromandia Decanus, scripsit circa annum 996. *Libros tres De rebus gestis Normannorum*: Opus impressum in Collectaneo Historicorum Normanniæ, operâ Andrææ Duchesnii anno 1619. Parisiis in fol. apud Sebastianum Cramoisy, viâ Jacobæâ, sub Ciconiis: de quo mentionem facit Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis*.

AIMOINUS Floriacensis Aimoino sancti Germani Parisiensis ætate junior: natione Aquitanus, Monasticum habitum in Floriacensi Cœnobio circa annum 970. sub Oilboldo Abbate induit, in tenera ætate, ut ipse loquitur, cujus mater Annentrudis, consanguinea Geraldi Domini Castri de Alba-Terra, filium suum in Villa ad Francos dicta inter Ellam Dordoniamque fluvios sita, cum sancto Abbone venientem anno 1000. excepit. Educatus Floriaci, hortante præsertim sancto Abbone Oilboldi successore, in Litterarum atque Eloquentiæ studia diligenter incubuit, & ad scribendum animum appulit. Scripsit *Historiam Francorum*, quam ab egressu Francorum è Trojana Civitate aggressus, ad Pipini Franciæ Regis inaugurationem, hoc est, ad annum Christianæ Epochæ 752. quatuor libris pertexere decreverat: sed sæculo integro citiùs anno circiter 650. aut 660. in fundatione Floriacensis Monasterii desiit. Ex præfatione verò ad sanctum Abbatem Abbonem 1000.

ſuum miſſa, oportet ſcriptam fuiſſe ante annum 1004. eamque vel ſuſcepto in Vaſconiam itinere, vel alia de cauſa interruptam, nec poſtea ad præſcriptam ſibi initio metam, mortuo impulſore ſuo Abbone Abbate perductam. Hanc autem purgatam ab omni extraneo edidit Andræas Ducheſnius anno 1641. tom. 3 Hiſtoricorum coætaneorum Hiſtoriæ Francicæ apud Sebaſtianum Cramoſium, cujus occaſione doctiſſimam Philippus Labbeus compoſuit *Diatribam De Aimoino Hiſtoriæ Francicæ Auctore, ejuſque Continuatore & Interpolatore Monacho ſancti Germani Pariſienſis*, quam edidit poſt Diſſertationem hiſtoricam De Scriptoribus Eccleſiaſticis à Bellarmino recenſitis ſub finem tomi ſecundi pag. 829. & ſeqq. ubi doctiſſimè de variis hujus Hiſtoriæ impreſſionibus atque interpolationibus. Ad hanc itaque Lectorem remittimus, ubi omnia ad iſtam quæſtionem ſpectantia ad plenum cognoſcet.

Abboni à Vaſconibus in Monaſterio Regulæ ad Garumnam die 13. Novembris anni 1004. occiſo ſuperſtes, ad ſucceſſorem ejus in Abbatia Gauſlenum, Bituricenſem poſtea Archiepiſcopum, *De Miraculis ſancti Benedicti libros duos* ſcripſit, quos primùm quidem è veteribus membranis evulgavit Domnus Joannes de Boſco Cœleſtinus, in ſuo Opere inſcripto, *Bibliotheca Floriacenſis*. Eoſdem poſtea recudit Joannes Bollandus ad diem 21. Martii ſancto Benedicto ſacram, in ſuis Legendis Sanctorum Martii menſis, ac denique poſt illum Joannes Mabillon ſæculo 4. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti parte ſeu tom. 2. pag. 366. & ſequentibus. Scripſit etiam *Sermonem in Feſtivitatibus ſancti Benedicti*, cui inſerti

ſunt nonnuli Verſus ex Mauri cujuſdam Poëtæ ac Diſcipuli ſancti Benedicti, Pauli Diaconi Caſſinenſis, Aldelmi Epiſcopi, Smaragdi Abbatis, aliorumque Poëmatiis delibati. Itemque *Verſus aliquot heroici De prima fundatione Floriacenſis Cœnobii*, quos poſt ſinceram, nulliſque vel admodum paucis intermixtam laciniis, Hiſtoriæ Francorum editionem, publicavit Ducheſnius ipſo fermè initio 3. tomi coætaneorum Hiſtoriæ Francicæ Scriptorum. *Vitam ſancti Abbonis Floriacenſis Abbatis & Martyris* ad Hervæum Clericum, ſancti Pontificis Martini Turonenſis Theſaurarium capitibus XXI conſtantem, quam habes ex manuſcriptis Codicibus in dicta Floriacenſi Bibliotheca. Denique metrico ſcripſit *Opuſculum De Tranſlatione Reliquiarum corporis ſancti Benedicti in Galliam*, quod tandem editum ex Floriacenſibus manuſcriptis ab Andræa Ducheſnio tomo 3. Collectanei ſui Hiſtoricorum Franciæ, & ſæculo ſecundo Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 359. à Joanne Mabillon. Quo autem anno obierit Aimonius Floriacenſis Monachus, quòve ſcribere deſierit, mihi omnino incompertum profiteor. Qui plura cupit, adeat Antonium Poſſevinum in *Apparatu ſacro*, Bellarminum *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* pag. 270. Labbeum in Diſſertatione ſua hiſtorica tom. 1. pag. 16. & ſequentibus 17. 18. & 19. ſed potiſſimùm tom. 2. pag. 826. & ſequentibus, in ſpeciali *Diatriba De Aimoino Hiſtoria Francica Scriptore, ejuſque Continuatore & Interpolatore, Monacho ſancti Germani Pariſienſis*.

ABBO Floriacenſis, ſive ſancti Benedicti ad Ligerim in Epiſcopatu Aurelianenſi Abbas &

Martyr, vir doctus ac sanctus, cujus doctrinam varia ab illo scripta Opera probant; cujus sanctitatem effusus ad conservandam Observantiam sanguis testatur. Hujus Abbonis Vitam ac mortem sanctissimè obitam die 13. Novembris, Indictione 2 anno Christianæ salutis 1004. in Monasterio Regulæ ad Garumnam in Diœcesi Vasatensi, ab Aimonio Monacho Floriacensi discipulo ejus ac Comite, qui præsens aderat, descriptam cum aliquot ejusdem viri miraculis, habes in Bibliotheca Floriacensi studio Joannis de Bosco Cœlestini anno 1605. Lugduni apud Horatium Cardonium publicatam pag. 299. Extant hujus Abbonis nonnulla Opera hactenus in lucem edita; nempe; *Epitome de Vitis Romanorum Pontificum* XCI. collecta ex Anastasii Bibliothecarii Historia Pontificia, & cum eadem excusa Moguntiæ anno 1604. in 4. studio atque operâ Joannis Busæi Noviomagensis Soc. Jesu Theologi. *Vita sancti Edmundi Anglorum Regis ac Martyris*, apud Surium die 20. Novembris. *Epitome Canonum seu Collectiuncula* sub certis materiarum capitibus, quam edidit Joannes Mabillon tom. 2. Analectorum pag. 248. & seqq. ubi præludit varia de Scriptis tam editis quàm deperditis Abbonis Floriacensis, de quo etiam pluribus aget sæculo 6. *Sanctorum Ord. D. Benedicti*. De eodem Sigebertus cap. 139. libelli De illustribus Ecclesiæ Scriptoribus hæc annotat: *Quantùm valuerit in utraque scientia ostendit, cùm super calculum Victorii commentatus est.* At in Chronico ad annum 1003. minùs castigatè cædem ejus retulit, aliosque etiam summos Chronologos in errorem pertraxit. Videndi quoque Glaber Rodulphus libro 3. capite. 3.

Joannes Trithemius, & alii Recentiores, cum Labbeo in Dissertatione historica De Scriptoribus à Bellarmino recensitis, tom. 1. pag. 22. Joannes Mabillon loco allegato. Hunc autem huc attulimus ob *Epitomen Canonum*, quam Labbeus obmisit, quippe nondum evulgatam. Audio recenter à Bibliothecario Benedictinorum S. Germani Parisiensis, inventas nonnullas ejus Epistolas, in manuscriptis Codicibus quibusdam Pithoeanis, quos asservabat Bibliotheca quædam Parisina, atque eas haud dubiè non patientur dudum latere ineditas.

NOTKERUS sive *Notgerus*, patriâ Teutonicus, Leodiensis Episcopus, successit Evrardo anno 972., qui unctus ac confirmatus à Gereone Coloniensi Archiepiscopo, magnâ curâ Urbem Leodiensem ornavit, cujus alter fundator appellatus est. De eo ita Albericus in Chronico: *Nothegerus vir sanctus Leodiensis Episcopus ordinatus, 36. annis præfuit. Hic Urbem muro circumcinxit, majorem Ecclesiam corpore sancti Lamberti insignitam à fundamento renovavit, partem quoque fluminis Mosæ circa Insulam venire fecit; Castrum formosum Capræ-Montem Urbi nimis contrarium, ex toto cum Ecclesiis suis destruxit,* Nec scientia defuit Notgero Episcopo, qui composuit *Vitam sancti Landoaldi Presbyteri*, quam habes apud Surium & Bollandistas ad diem 19. Martii. Itemque *Vitam sancti Remacli* Trajectensis seu Tungrensis Episcopi anno 664. die tertia Septembris mortui, quam habes apud Surium die eadem. Hic Othonis III. Imperatoris gratiâ plurimùm valuit, Episcopali Palatio instaurato, transiit ad alteram Vitam 4. Idus Aprilis in Cœna Domini an. 1007.

humatus in Ecclesia sancti Joannis Evangelistæ, in qua Canonicorum instituit Collegium. Qui plura cupit, legat Joannem Chapeavillum in tribus tomis, quos evulgavit *De Episcopis ac rebus gestis Leodiensibus*, ubi multa de Notgero extant.

HARIGERUS primùm Monachus, postea Abbas Laubiensis Ord. D. Benedicti post Fulcuinum allegatum factus an. 990, quam Ecclesiam piè ac prudenter gubernavit per annos septemdecim. Hic est ex antiquioribus, qui scripsit *Historiam de Episcopis Leodiensibus*, quam evulgavit cum aliis ejusdem Ditionis Historicis anno 1613. Joannes Chapeaville Canonicus & Vicarius in spiritualibus ejusdem Episcopatus. Unum etiam *Librum De Corpore & Sanguine Domini*, quem vidi manuscriptum sub nomine Harigeri, in Bibliotheca Signiacensi Ordinis Cisterciensis in Archiepiscopatu Remensi, quemque Anonymum evulgavit Ludovicus Cellot Soc. Jesu Theologus, ad calcem Historiæ Gottescalci Prædestinatiani, quam edidit in folio Parisiis anno 1655. Sebastianus Cramoisy. Item *Vitam sanctæ Berlendis Virginis*, Merbecæ in Belgio, quam ediderunt Bollandus ad diem 3. Februarii, & Joannes Mabillon sæculo 3 Sanctorum Ordinis Benedictini tom. 1. pag. 14. & sequentibus, correctiorem & Auctori suo assertam. Denique *Libros quatuor de Vita & Miraculis sancti Ursmari* Carmine inculto ac barbaro, præloque indignos, de quibus tamen Bollandistæ in Vitis Sanctorum ad diem 18. Aprilis, quos vidi manuscriptos in Bibliotheca sancti Vitoni Virdunensis. Floruit eodem tempore quo Notgerus, obiitque eodem anno 1007. die 31. Octobris. Plu-

ra dabunt Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*, verbo *Herigerus*, ubi tamen pessimè sentit de ætate Herigeri, quem ad an. 590. collocat, nisi mendum sit Typographi pro 990. quod facilè crediderim. Sigebertus in Catalogo *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 128. Aubertus Miræus in Scholio ad dictum Sigeberti Caput. Non omittendus Ægidius Vvaulde, qui anno hujus sæculi 1628. Vitam sancti Ursmari & Historiam ejusdem Monasterii Laubiensis evulgavit, collectam ex veteribus Monumentis Laubiensibus, vicinarumque Ecclesiarum ac Monasteriorum.

MEGENFRIDUS, aliis MEGINFRIDUS, sive MEGINFREDUS, natione Germanus, Monachus Fuldensis sub Othonibus secundo & tertio Imperatoribus, scripsit *Vitam sancti Emmerami Ratisponensis Episcopi*, circa annum 1010. quam dedicavit Arnolfo Comiti Vogburgensi, tum postea Monacho in Abbatia sancti Emmerami in Urbe Ratisponensi, quam habet Henricus Canisius tomo 2. Antiquarum Lectionum. Idem Mengenfridus scripserat Historiarum libros 24. quos Joannes Trithemius citat in Vita sancti Maximi Episcopi Moguntini, quæ extat tom. 6. die 18. Novembris, quos intercidisse credimus. Vixit anno circiter 1010. de quo plura Canisius loco cit. Antonius Possevinus in *Apparatu sacro* tomo 2. pag. 101. ac Scriptores *De Episcopis Ratisponensibus*. 1010.

SYRUS Monachus Cluniacensis, sancti Maioli Abbatis hujus sancti loci Discipulus, quem postea merita extulerunt ad regimen Anonymæ Abbatiæ, scripsit circa annum 1010. *Vitam sancti Maioli Abbatis Cluniacensis libris tribus ad san-*

ctum Odilonem Cluniaci pariter Abbatem, ejusdem Maioli successorem. Ait autem id operis à se susceptum fuisse, flagitante Vvatnetio sanctæ Recordationis Monacho, qui Syro misso in Italiam ante perfectum Opus, ipse in Alsatiam directus, Opus imperfectum detulerat, quod ab Syro reverso postea completum est. Opus istud mixtum variis Carminibus ac Interpolamentis ab Aldebaldo Monacho, ediderunt Bollandistæ ad diem xj. Maii mensis, sed purgatum ab extraneo omni Joannes Mabillon sæculo 5. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 786. erutum ex manuscripto Codice Collegialis Ecclesiæ sancti Martialis apud Lemovices. Habet nonnulla de Syro isto in Elogio historico sancti Maioli cap. 1. pag. 760. ubi agit de Scriptoribus ejusque Laudatoribus, idem Mabillon loco citato.

1020. OSBERNUS Cantuariensis Ecclesiæ Monachus & Cantor, natione Anglus, vir multæ pietatis & eloquentiæ, floruit circa annum 1020 de quo ita Vvilhelmus Malmesburiensis in lib. *De Regibus Anglorum* cap. 8. ubi de Dunstano : *Plura & non contemnenda de viro volentem dicere revocat Cantuariæ Cantor Osbernus, qui ejus vitam Romanâ eloquentiâ composuit, nulli nostro tempore stilo secundus, Musicâ certè omnium sine controversia primus.* Vitam itaque & Miracula sancti Dunstani Cantuariensis Archiepiscopi libris duobus contexuit, quos ex manuscripto Colbertino primus edidit Joannes Mabillon sæculo v. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 659 & sequentibus, & quos nonnulli perperam crediderunt esse istud Opus, quòd apud Surium die 19. Maii legitur sub nomine Osberti Monachi, quamvis Opera

utriuſque Oſberni & Oſberti diverſa ſint. *Vitam* etiam *ſancti Odonis Cantuarienſis Archiepiſcopi*, quam ex eodem manuſcripto Codice Thuano-Colbertino edidit idem Mabillon loco citato pag. 287. Denique *Vitam & Paſſionem ſancti Elphegi Cantuarienſis Epiſcopi & Martyris*, quam habet Bollandus ad diem 19 Aprilis tomo 2 pag. 631. Agunt de Oſberno Guillelmus Malmesburienſis loco allegato, Antonius Poſſevinus in *Apparatu ſacro*, Bollandus & Mabillon locis citatis, in Commentariis prævìis ad Legendas quas ediderunt. Porro quantùm ad Oſbertum, ſcripſit *Libros duos, unum de Vita, alterum de Miraculis ſancti Dunſtani Cantuarienſis Epiſcopi*; quos Surius edidit ad diem 16 Maii, ſed truncatos ac mutilos; quorum utcumque ſanat vulnera Joannes Mabillon ſæculo tertiò Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 701, dum truncata ab Surio reparat & ſanitati reſtituit. Igitur ſicut duos libros de Miraculis & Vita ſancti Dunſtani Oſbernus conſcripſerat, ita totidem Oſbertus, ſed qui anno circiter 1100 ſcripſerit, cùm ſæpe loquatur de rebus geſtis ſub Lanfranco Cantuarienſi Archiepiſcopo, anno 1089, die 24 Maii humanis rebus exempto, unde annis octoginta vel circiter, Oſberno junior eſt.

TANGMARUS Saxo, Decanus Hildesheimenſis, ſcripſit *Vitam ſancti Bernardi ejuſdem Urbis Epiſcopi, ſui Diſcipuli*, quam edidit Chriſtophorus Brovverus Societatis Jeſu in Syderibus Germaniæ anno 1616, correctam ad exemplaria manuſcripta; immiſſamque poſtea in Surianas impreſſiones nuperas ad diem 20 menſis Novembris. Vivebat poſt annum 1023.

ARNOLFUS ex Comite Vogburgenſi; factus

Monachus sancti Emmerami Ratisponensis, florebat anno circiter 1024. contemporaneus Megenfrido, qui ei dicavit vitam sancti Emmerami, de quâ paulò ante locuti sumus. Hic ut partem aliquam haberet inter panegyristas hujus sancti Antistitis, conscripsit *Libros duos de Miraculis sancti Emmerami*, quos ex tenebris Mss. Codicum eduxit Henricus Canisius tom. 2 Antiquarum lectionum impressos, post opusculum Meginfredi de quo supra. Hujus meminerunt Antonius Possevinus in apparatu sacro, verbo *Arnolfus Comes:* Joannes Mabillon in Elogio suo Historico Tutonis Ratisponensis Episcopi sæculo 5 Sanctorum Ordinis D. Benedicti pag. 108, & ibidem in observationibus prævis ad acta sancti Vvolfgangi Ratisponensis Episcopi pag. 811.

ADELBOLDUS Professione Monachus Laubiensis in Ditione Leodiensi, tum Episcopus Ultrajectinus & Henrici III. Imperatoris Consiliarius. Magnus habebatur teste Alberico, vir Nobilis, sapiens & summæ virtutis, Henrici Imperatoris Proconsul, in actis bellicis parum fortunatus, in administratione & regimine suo prudentissimus, animum applicans ad augmentum Religionis & divini obsequii, locorumque Sacrorum collapsorum reparationem. Factus Episcopus anno 1008 vel 1009 post mortem Anfridi vel Aufridi de Lovanio Ultrajectensis Episcopi, scripsit *vitam Sancti Henrici Imperatoris nomine Secundi*, quam habes in Vitis Sanctorum ad diem 14. Julii, & tom. 5. Antiquarum Lectionum Henrici Canisii. Itemque in Sanctis Bambergensibus, S. Henrico Imperatore, S. Cunegunde Imperatrice, S. Othone Bambergensi Episcopo, cum notis & aliis qui-

busdam ad ipsos Bambergæ tutelares spectantibus, quos Jacobus Gretzerus Soc. Jesu, edidit in 4. Ingolstadii anno 1611. Obiit Adelboldus anno 1027. die 27. Novembris, cujus mentionem faciunt Dithmarus in Historiâ suâ, Trithemius De Viris illustribus, Joannes de Beka in Historia Episcoporum Ultrajectensium, Antonius Possevinus in Apparatu Sacro, verbo *Adelbandus* pag. 8, citans Trithemium lib. 4 cap. 219. Virorum illustrium; Sammarthani Fratres in Galliâ Christianâ tom. 1. pag. 824. in Episcopis Ultrajectinis.

DITHMARUS vir sanctus, Sigefridi in Saxonia Comitis filius, ex matre Cunegunda Saxonica natus anno Domini 976. cum adolevisset, factus est Monachus Cœnobii S. Joannis Magdeburgi sub Riddago Abbate; mox Præpositus Wallibicensis, & inde Henrico II. Imperatore procurante successit Wigberto in Episcopatu Meiseburgensi anno Domini 1018. Scripsit autem *Chronicorum libros septem*, quod Chronicon per quinque Regum tempora digestum incipit ab Henrico Humili qui primus hoc nomine & in hujus narrationis ordine imperavit: deinde ab Othone Magno, secundo & tertio vicissim sibi succedentibus, usque ad Henricum Pium, quem nomine secundum & sanctum vocamus, protenditur. Istud opus impressum Francofurti ad Mœnum anno 1580. in folio, cum vita ipsius Dithmari par Reinerum Reineccium. Cedit autem ipsi magnæ laudi (ait Cardinalis Baronius) quòd jam argumentis mille & exemplis innumeris, egregiè fidem Catholicam testatam reliquit adversus suos gentiles Apostatas, qui nostro hoc sæculo ex antris emerserunt, & sanè sincerissimus est Scriptor. Hæc Baronius,

cum autem annos 10. menses 7. & dies 7. sanctè præfuisset, Obiit anno 1028. suæ ætatis 42. ipsis Kalendis Octobris, & in æde Sacra Mersburgi sepultus est. Ad id porrò quod de obitu ipsius Dithmari diximus, addimus, eum venturæ mortis accepto divinitus nuntio, ex hac vita decessisse eadem die quâ se natum esse profitetur. Plura de illo Reinerus Reineccius qui vitam Chronico præmisit, nos hæc pauca ab Antonio Possevino, qui illius mentionem habet in suo Apparatu Sacrò, verbo *Dithmarus* tom. 1 pag. 480.

1030. ADEMARUS seu ADHEMARUS, Engolismæ in Monasterio sancti Eparchii Ordinis D. Benedicti Monachus, vivebat anno circiter 1030; scripsit enim *Chronicon & Commemorationem Abbatum Basilicæ Sancti Martialis Lemovicensis*, ac Chronicon porrigitur ab anno 829. ad annum Christi 1029. quæ impressa sunt apud Philippum Labbeum tom. 2 suæ Bibliothecæ Mss. Librorum, de quibus loquitur Joannes Mabillon tom. 1 Analectorum pag. 419. *Item Supplementum ad Libros Amalharii De Divinis Officiis*, de quo diximus supra sæculo IX verbo *Amalharius Metensis Diaconus:* evulgatum tom. 2 Analectorum Joannis Mabillon pag. 96. Plura de illo locis citatis dicti Labbeus & Mabillon, qui opera Ademari ediderunt.

GUIDO ARETINUS MONACHUS Ord. Divi Benedicti, novam discendi Musicam rationem inveniens, adeò ut paucis mensibus puer addisceret, quod pluribus annis vix quisque ætate & ingenio pollens, addiscere potuisset: scripsit de hoc argumento librum Prænotatum *Micrologus*, quem Theobaldo Aprutino Episcopo dicatum, anno

ætatis ſuæ 34. ſub Joanne vigeſimo, Romano Pontifice Maximo, qui ſucceſſit Benedicto VIII. Romano etiam Pontifici, emiſit in lucem. Et quidem ab eodem Benedicto ter fuit evocatus ad urbem, qui & ejus revolvit Antiphonarium, & aliqua miratus didicit ex eo. Claruit ab anno 1020. ad 1030. & ulteriùs, extatque de toto hoc Negotio ipſius Guidonis Epiſtola inſerta à Baronio Cardinale ſuis Annalibus ſub annum 1022. ad Michaëlem Monachum S. Mariæ Pompoſiani Cœnobii, ut præfert titulus. Hæc nos ex Apparatu Sacro Antonii Poſſevini verbo tenus pag. 694. de quo etiam Sigebertus De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 144. & in Chronico ad annum Chriſti 1028. Joannes Gerardus Voſſius de 4. Artibus Popularibus.

BERNO ex MONACHO Sancti Galli in Alemannia Abbas Augiæ divitis prope Conſtantiam, claruit anno maximè 1030. de quo doctè Bellarminus & Labbeus in diſſertatione Hiſtorica Scriptorum Eccleſiaſticorum, quos iſte recenſuit tom. 1 pag. 200: quibus addo ſcripſiſſe etiam Bernonem *Vitam Sancti Meginradi Epiſcopi & Martyris*, quam edidit Joannes Mabillon ſæculo IV. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti parte 2. pag. 63. & ſeqq. Alia apud citatos Bellarminum & Labbeum.

ODORANNUS MONACHUS Sancti Petri Vivi Senonenſis, Ordinis Divi Benedicti, ſcripſit *Chronicon Rerum in Orbe geſtarum* ab anno 675 ad annum 1032. quo florebat in dicto S. Petri Cœnobio. Habetur iſtud Chronicon in Collectaneo veterum Hiſtoriæ Francicæ Scriptorum, procurato variis ſeu quinque tomis in folio, ab Andræa

Duchesnio, apud Sebastianum Cramoisy Parisiis anno 1636. & seqq.

1040. BRUNO HERBIPOLEOS in Germania Orientalis Franciæ Episcopus, idemque Germanus, quem Eisengrenius vocat Ducem Carnorum & Comitem Artemburgensem, avunculus Conradi II. Romanorum Imperatoris, sanctitate & eruditione celebris, clarebat anno circiter 1040. Vir uti doctus collegit (ut inquit Sixtus Senensis lib. 4 Bibliothecæ Sanctæ) ex Orthodoxorum Patrum Explanationibus, *strictum & elegantem in omnes Psalmos Commentarium*, cujus initium est: *Nova non cudimus, sed vetera renovamus.* Quin Brunonis hujus Commentarii etiam breves *in Cantica omnia Veteris & Novi Testamenti* quæ cum Psalmis cantantur in Ecclesia Catholica, in Canticum Moysis, Annæ, Davidis, Isaïæ, Ezechiæ, Abacuc, ex Testamento Veteri. Item ex Novo Testamento, in Orationes Zachariæ, B. Mariæ, Simeonis, & in Orationem Dominicam, in Symbola Apostolorum, Ambrosii & Athanasii. Hi omnes Commentarii in Psalmos & in Cantica ac Symbola, impressi primùm anno 1494. Coloniæ ab Antonio Koburger, unde posteà immissi in Bibliothecam Veterum Patrum Coloniensis editionis anni 1618. apud Antonium Hieratum: denique hæc eadem opera Brunonis Herbipolensis habentur tom. XVIII. Bibliothecæ SS. Patrum editionis Lugdunensis anni 1677. apud Anissonios Fratres. Moritur Henrico II. Imperatore anno Domini 1045. die 17. Maii, qui, ut inquit Joannes Trithemius, Franciæ Orientalis singularis Patronus habetur, atque Sanctorum albo adscriptus fuit. Faciunt mentionem de Brunone

Herbipolensi Episcopo, Sixtus Senensis loco citato, Antonius Possevinus *in Apparatu Sacro*, & cœteri omnes qui de Episcopis hujus Sedis in Franconia scripserunt.

ANSELMUS LEODIENSIS Canonicus, sancti Lamberti ejusdem urbis Scholasticus, deinde Namurcensis Decanus, pietate & doctrina conspicuus, scripsit ad instantiam Idæ sancti Cæciliani Coloniensis Abbatissæ *Historiam Episcoporum Leodiensium*, à sancto Theodardo qui vivebat circa annum *666*. usque ad Vvazonem qui Richardo Hannoniensi successit anno 1041. obiitque anno 1048. hanc Joannes Chapeaville Vicarius Generalis in spiritualibus dicti Episcopatùs & S. Lamberti Canonicus, eduxit in publicum Leodii in 4. anno 1612. cum aliis quatuor auctoribus qui de Episcopis Leodiensibus scripserunt, Godescalco & Nicolao Canonicis, Stephano Leodiensi Episcopo, & Raynero sancti Laurentii in Suburbio ejusdem urbis Monacho. De illo Antonius Possevinus *in Apparatu Sacro*, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Joannes Chapeaville in præludio ad ejus Historiam à se editam.

HUGO LINGONENSIS Episcopus factus anno 1030. cognomento de Britolio, filius Gilduini Comitis de Britolio in Agro Belvacensi, assumptus ad hanc Sedem Roberto Rege, cum anteà fuisset Clericus Carnotensis atque Monachus Cluniacensis. Scripsit *Tractatum de Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium*, quem anno 1647. edidit Lucas Dacherius in fol. in Appendice ad Opera Lantfranci Cantuariensis Archiepiscopi. Hugo autem post 18. Sedis annum à Lingonensi-

pus pulsus à Sede anno 1048. propter simoniam, adiit Judicium Leonis Papæ in Concilio Remensi anno 1049. ubi depositus fuit. Inde in Monasterium S. Vitoni Virdunensis secessit, sub Vvaleranno fratre suo & Abbate factus Monachus, ubi anno incomperto mortuus est. Vide Galliam Christianam Sammarthanorum tom. 2. pag. 658. in Episcopis Lingonensibus, ubi plura de illo.

1050. HEPIDANNUS Monachus sancti Galli in Helvetia Ordinis Divi Benedicti claruit ab anno 1050. vel circiter ad annum 1080. Scripsit *Chronicon*, quod incipiens ab anno 709. desinit in anno 1044. quo florebat, impressum cum multis aliis ad Abbatiam S. Galli spectantibus in Collectaneo Rerum Alamannicarum, quod in fol. Francofurti editum est anno 1606. typis Vvechelianis, ex curâ & studio Melchioris Haiminsfeldii Goldasti, viri in eruendis è tenebris Antiquitatibus laboriosissimi. Idem scripsit Hepidannus *Libros duos de Vitâ & Miraculis Sanctæ Vviboradæ*, sed longè serius, quos obtulit post annum 1072. Udalrico Abbati S. Galli, quosque primus edidit in Collectaneo citato Goldastus, sed post ipsum Bollandistæ Jesuitæ in Legendis Sanctorum ad diem 2. Maii. Agunt de Hepidanno Goldastus & Bollandistæ locis citatis plenè, Joannes Mabillon sæculo 5. SS. Ordinis D. Benedicti pag. 42. in observationibus præviis ad vitam S. Vviboradæ Virginis & Martyris, quem nos circa annum 1080. mortuum credimus.

GUALDO CORBEIÆ Gallicæ in Picardiâ Ordinis D. Benedicti Monachus, sub medium sæculi XI, *Vitam S. Anscharii Hamburgensis Episcopi Versibus reddidit & Adalberto Bremensi Ar-*

chiepiscopo dedicavit, quam edidit ex Mss. Codd. Joannes Mabillon sæculo 4. Sanctorum Ord. Divi Benedicti tom. 2. pag. 115. & seqq.

DROGO BELGA Monachus Cœnobii S. Vvinoci, quæ civitas in Belgio est, deinde Gestellensis Pastor, postremò Morinorum Episcopus creatus anno 1036, quibus præfuit cum laude annos plus minus XXXIII, post quos in pace quievit anno 1078, vel juxta alios sequenti. Scripsit *Vitam S. Godolenæ* quam habet Surius ad diem 6 Julii tom. 4. *Vitam Sancti Osvvaldi Northumbriæ in Anglia Regis*, de quo Surius ad diem 5 Augusti. Addidit etiam libro primo *De vitâ S. Vuinoci Abbatis, secundum & tertium*, qui Mss. Bergis asservantur in eodem Monasterio S. Vvinoci. Plura dabunt de Drogone Belga Antonius Possevinus in Apparatu Sacro, Sammarthani Fratres in Gallia Christianâ tom. 2, verbo *Bolonienses Episcopi* pag. 430, ubi de Episcopis Tarvanensibus seu Morinensibus.

HELGALDUS sive HELGAUDUS Floriacensis Monachus scripsisse dicitur circa annum 1050 *Vitam Roberti Regis Francorum*, editam primùm ex Bibliotheca Petri Pithoëi Trecensis ac Parisiensis Causidici, anno 1596 in folio Francofurti Vvechelianis typis, inter undecim veteres Historiæ Francicæ Scriptores ab anno 900 ad 1283. Recudit illam postea in Collectaneo suo Historicorum Franciæ coætaneorum Andræas Duchesnius, quem vide.

VVITPO seu VVIPPO Presbyter Germanus, Henrici tertii Imperatoris Sacellanus, clarus circa sæculi undecimi medium, scripsit *Vitam Conradi Salici patris Henrici tertii*, quam evul-

gavit ex Mss. Codicibus Joannes Pistorius tom. 3 pag. 421 Collectionis suæ Scriptorum veterum de Rebus Germanicis, quam edidit 3 in fol. tomis Francofurti Vvechelianis typis, annis 1582, 1584 & 1607. Scripsit etiam *Panegyricum in laudem Henrici III. Imperatoris*, editum tom. 2 Antiquarum Lectionum Henrici Canisii. Agunt de Vvitpone Pistorius & Canisius in præludiis ad ejus opuscula, quæ evulgarunt; Possevinus parcissimè in Appartu Sacro.

EVERVINUS seu EBERVINUS Monachus Natione Germanus & Abbas Monasterii sancti Mauritii Theologiensis sive Toleiensis in Archiepiscopatu Treverensi, Congregationis Cluniacensis, circa annum 1050 scripsit *Vitam S. Simeonis Syracusani Monachi Trevirensis*, quæ extat apud Surium ad diem 1 Junii. Attribuitur hæc à nonnullis Ebervvino Abbati S. Maximini Treverensis, sed temporum ratio reclamat: obiit enim S. Simeon anno 1035 die 1 Junii, quo tempore prædictus Ebervinus in vivis jam esse desierat. Affinitas autem nominum Ebervvini & Evervini occasionem errori præbuerunt. Hæc Arnoldus Vuion in Ligno Vitæ, ac post ipsum Antonius Possevinus in Apparatu Sacro. Addo ego in Catalogo Abbatum S. Maximini Treverensis, quem habes tom. 4 Galliæ Christianæ, nullum Abbatem hujus nominis legi.

EVERSHELMUS Monachus primùm Altimontis juxta Malbodium in Hannonia, deinde hujus loci factus Abbas anno 1048, scripsit circa hoc tempus *unum librum De Vitâ S. Popponis Abbatis Stabulensis cognati sui*, quem habent Laurentius Surius & Bollandus ad diem 25. Januarii. Inde factus Abbas S. Petri Gandavensis anno 1058, ubi

mortuus est anno 1069. Vide Bollandum de illo in præludiis ad Vitam sancti Popponis, & Sammarthanos Fratres tom. 4 Galliæ Christianæ, in Abbatibus Altimontis & sancti Petri Gandavensis.

DEODUINUS seu THEODUINUS Episcopus Leodiensis successit Vvazoni ab anno 1048 ad 1075 quo mortuus est. Scripsit *insignem Epistolam ad Henricum Galliæ Regem de Corpore & Sanguine Domini*, quam Cardinalis Baronius & Joannes Chapeaville perperam sub nomine Durandi Leodiensis Episcopi & quidem mutilam ediderunt, ex Ms. Cod. Ludovici Martelli Civis Rothomagensis; integram autem atque auctori suo restitutam Joannes Mabillon tom. 4 Analectorum pag. 396. Idem ipse Codex nunc asservatur in amplissima Bibliotheca eruditi viri Emerici Bigotii, quo in Codice non Durandi nomen, (quippe qui ante natam Berengarii Hæresim devixit, anno scilicet 1024) adscriptum legitur: sed prima duntaxat Littera D, Deoduinum seu Theoduinum significans, quo eodem modo ejus nomen decurtatum legitur in Cod. Ms. sancti Audoeni Rothomagensis, quem Codicem cum Bigotiano Contulit Joannes Mabillon.

VVIBERTUS seu GUIBERTUS, Olim Archidiaconus Tullensis, cum S. Leo IX. postea Romanus Pontifex, esset tantum Tullensis Episcopus; quem in multis itineribus secutus est, scripsit circa annum 1060 *Libris duobus Vitam hujus sancti Pontificis*: quam primùm à Jacobo Sirmondo editam, Henschenius & Papembrokius eruditi ejusdem Societatis viri, cum duobus Mss. Codd. collatam & auctam ediderunt inter Acta Sancto- 1060.

rum tom. 2. ad diem 19. Aprilis. Opus accuratum in rebus S. Leonis IX. recensendis.

METELLUS TEGERSEENSIS sive TEGERSENSIS Monachus Ord. Divi Benedicti vivebat circa annum 1060, antiquissimus Boicorum Poëtarum. Reliquit à se conscriptas Eclogas quas inscripsit Quirinalia in laudes Beati Quirini gloriosi Martyris, quas primùm ex apographo emisit in lucem Henricus Canisius Juris utriusque Consultus Ingolstadii in tom. 1. Antiquæ Lectionis. De Metello Antonius Possevinus in Apparatu Sacro tom. 2 pag. 105, & Canisius in Præludiis Quirinalibus à se evulgatis, appositis.

JOANNES XIPHILINUS Patriarcha Constantinopolitanus sub Constantino Duca factus anno 1066, juxta Baronium in Annalibus ad hunc annum. Ut auctores sunt Zonaras & alii, hic Trapezunte oriundus & valdè doctus, qui omnibus sponte derelictis, Monasteria frequentavit; solitariam diu vitam egit, ac denique Patriarchali Sede cohonestatus fuit. Hujus extat homilia una græcè & latinè apud Jacobum Gretzerum in opere suo *De Cruce* inscripto, sed hæc quid inter tantas quas assiduus enunciando Evangelio Xiphilinus composuit? Scripsit itaque *Homilias in Evangelia Dominicalia totius Anni*, quæ Mss. Græcè extant sub ejus nomine in Bibliotheca Serenissimi Bavariæ Ducis Cod. 91, & in Vaticana ex Ms. Codice Heidelbergensi Palatino, num. 221, dignissimæ quæ in publicum prodeant. Mortuus est juxta Baronium anno 1080, de quo loquuntur Zonaras, aliíque Scriptores Græci; de Scriptis autem Antonius Possevinus in Apparatu Sacro tom. 1. pag. 955, verbo *Joannes Xiphilinus*.

FOLCARDUS Monachus Cœnobii S. Bertini Sithivensis, Congregationis Cluniacensis, circa annum 1060 scripsit *Vitam S. Bertini Abbatis Sithivensis, & Vitam S. Audomari Episcopi Morinensis*, quarum utraque impressa jacet inter Legendas Laurentii Surii labore collectas, altera quidem S. Bertini ad diem 5 Septembris, altera S. Audomari ad diem 15 ejusdem Septembris. Meminit Folcardi Antonius Possevinus in Apparatu Sacro tom. 1 pag. 573, & Joannes Mabillon sæculo 2 Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, dum loquitur vel affert Legendas istorum Sanctorum.

DURANDUS Monachus Fiscamnensis in Normannia, cùm circa annum 1070 virtute ac scientiâ plurimùm floreret, eductus è Cœnobio Fiscamnensi, datus est in primum Abbatem Ecclesiæ de Troarno, teste Roberto de Monte sancti Michaëlis, in Tractatu suo De Abbatiis & Mutatione Abbatiarum Neustriæ. Troarnum autem sancto Martino Sacrum, Ordinis Divi Benedicti in Episcopatu Bajocensi ad Divam fluvium, tunc temporis à Rogerio de Montegomerico filio Rogerii Vice-Comitis Oximensis fundatum, in vico suo cui nomen Troarnum. Paucis multa complectitur (quoad doctrinam Durandi Abbatis Troarnensis) Ordericus Vitalis Lib. 4 Historiæ suæ, ubi sic loquitur. *Gerbertus Fontinellensis, Ainardus Divensis ac Durandus Troarnensis, quasi tres stellæ radiantes in firmamento Cœli; sic isti tres Archimandritæ multis modis rutilabant, Religione & caritate, multiplicique peritiâ pollebant, studioque divinæ laudis in Templo Dei jugiter inhiabant.* Porro egregium scientiæ Durandi Troarnensis monumentum est *Tractatus De Corpore & San-*

1070.

guine Domini contra Berengarium, quem primus in lucem è tenebris eduxit Dominus Lucas Dacherius, ediditque ad calcem operum S. Lanfranci Cantuarienſis Epiſcopi; Pariſiis in folio anno 1647 apud Joannem Billaine. Ejuſdem Durandi mortem pretioſam, ſic expreſſit idem Odericus Lib. 7 Hiſtoriæ ſuæ. *Durandus ſiquidem Troarnenſis Abbas grandævus, ab infantiâ Monachus, Religione & ſapientiâ præcipuus, Eccleſiaſtici Cantus & divini Dogmatis Doctor peritiſſimus, ſibi durus carnifex, poſt multos in Dei cultu labores, in lectum decubuit; & bene ut prudens & fidelis ſervus, ire ad Curiam Domini ſui paratus, tertio Idus Februarii de ſæculo migravit. Venerabiles Diſcipuli Glebam Religioſi Doctoris in Capitulo ſuo reverenter ſepelierunt, & in Candido Lapide qui ſuppoſitus eſt, Epitaphium hoc addiderunt.*

Hac tegitur tumbâ, bonus ac venerabilis Abbas
Durandus, noſtri norma Monaſterii
Ad Domini laudem, præſentem condidit Ædem,
Quâ ſibi propitium credimus eſſe Deum.
Luce ſub undenâ februi, reſolutus habenâ
Carnis, ad Angelicam dirigitur Patriam.

Videndus de illo Lucas Dacherius in Appendice ſuâ ad Opera Lanfranci Cantuarienſis Archiepiſcopi, ubi varia præmittit lectu digna de Durando Abbate Troarnenſi, antequam ejus opus evulget. Nec te fallat, Lector amice, Antonius Poſſevinus in Apparatu Sacro, verbo *Durandus à ſancto Porciano*, quem erroneè appellat Leodienſem Epiſcopum, & cui attribuit Epiſtolam ad Henricum Galliæ Regem *de Corpore & Sanguine Domini,*

ni, & cujus vult meminisse Guitmundum lib. 1 de Corpore & sanguine Domini. Nam Epistola ista, nec est Durandi à sancto Porciano Ordinis Fratrum Prædicatorum, qui nondum natus erat tempore Henrici primi Galliarum Regis: nec Durandi etiam Leodiensis qui mortuus erat, antequam Henricus primus esset Galliæ Rex: sed Deoduini Leodiensis Episcopi, scripta inter annum 1048 quo Deoduinus est factus Leodiensis Episcopus, & 1060 quo mortuus est Henricus primus Galliæ Rex, post exortam Berengarii Hæresim. Quantùm autem ad Guitmundum qui Libro 1. *De Corpore & Sanguine Domini*, meminit operis Durandi de eodem argumento: non intelligendus est vel de Durando Leodiensi qui nihil scripsit, nec de Durando de sancto Porciano, cujus nihil extat speciale de Corpore & sanguine Domini, sed de Durando Troarnensi Abbate, de quo loquimur, & cujus opusculum de hoc argumento.

GERARDUS primùm Monachus & Æditus seu Sacrista Corbeiensis Monasterii, tum postea Cellerarius, factus deinde Abbas sancti Vincentii Laudunensis, circa annum 1070 in locum Fratris Reginarii suffectus, vir pietate ac sanctitate insignis, velut acta ipsius testantur; quæ suo stilo prosecutus est Hugo Menardus in Martyrologio Benedictino lib. 2 Observationum, ad diem 5 Aprilis. Hic cum Cellerarii officio apud Corbeiam fungeretur, scripsit *Vitam sancti Adhalardi Abbatis Corbeiensis*, quod præstitit occasione receptæ sanitatis per sanctum Virum, qui ipsum ab improbo capitis dolore liberaverat. Hanc ediderunt Surius & Bollandus ad diem 2 Januarii, & Joan 1070.

nes Mabillon sæculo 4 Sanctorum Ordinis D. Benedicti tom. I pag. 345. Ex Abbate sancti Vincentii Laudunensis, postea circa annum 1077 Abbas præficitur Monasterio S. Medardi Suessionensis: sed à Berthâ Regina Philippi Regis conjuge pulsus, Cœnobium Silvæ Majoris Diœcesis Burdegalensis fundat circa idem tempus, eique primus Abbas præest anno eodem 1077 de quo sic Chronicon Malleacense: *Anno* 1077, *Giraudus ædificare cœpit Cœnobium sanctæ Mariæ Silvæ Majoris & obiit* 1095. 7 *Idus Aprilis.* De illo agunt quisquis auctor est vitæ S. Arnulphi Suessionensis cap. 18, sive is sit Liziardus Suessionensis, sive Hariulphus Aldemburgensis Abbas; Martyrologium Benedictinum Hugonis Menardi ad diem 5 Aprilis, Joannes Mabillon & Bollandus locis indicatis; Sanmarthani Fratres in Gallia Christiana tomo 4 in Catalogis trium Abbatiarum sancti Vincentii Laudunensis, sancti Medardi Suessionensis, & Silvæ Majoris. Imò plura de illo promittit idem Joannes Mabillon sæculo sexto Sanctorum Ordinis D. Benedicti, ad annum 1095, ubi ejus Elogium Historicum post Hugonem Menardum, ex variis monumentis conscribet.

CONRADUS seu CONRARDUS Henrici IV. Imperatoris Præceptor, eoque sollicitante factus Episcopus Ultrajectinus post Guillelmum anno 1075, scripsisse dicitur librum, quem alii adscribunt Vvaldramo Naumburgensi in Saxonia Episcopo, alii Vvenerico Vercellensi Episcopo. Inscribitur, *Apologia de Unitate Ecclesiæ conservanda, & Schismate inter Henricum IV. Imperatorem ac Gregorium VII. Pontificem Maximum:* Quam ex Ms. Codice Fuldensis Abbatiæ erutam Marquar-

dus Frehetus inseruit primò Volumini Veterum Historiæ Germanicæ Scriptorum, ex tribus editis in fol. Francofurti Vvechelianis typis annis 1600, 1602, & 1611 Hanoviæ. Consttucta majori Ecclesia Ultrajectensi, sumptibus potissimùm Henrici IV. Imperatoris, Conradus occisus est anno 1099 octavo Kalendas Maii*, de quo abundè Joannes de Beka in Chronico de Episcopis Ultrajectinis; Joannes à Leidis Carmelita, Sammarthani Fratres in Gallia Christiana tom. 1 pag. 828 in Archiepiscopis & Episcopis Ultrajectensibus, post plures alios quos allegant.

GREGORIUS Papa VII; longè ante Pontificatum sub nomine Hildebrandi, ab anno 1049 celeberrimus, ab anno 1073 per annos duodecim mensem unum & dies tres ad annum 1085 diem 25 Maii Cathedram Romanam tenuit, libertatemque Ecclesiasticam pro viribus contra Imperatorem tuitus est. Scripsit *insignem Commentarium in septem Psalmos Pœnitentiales*, quem quia Mss. Codices Gregorio adscribunt, ideo ob aliquantam quam præ se fert antiquitatem, ob stilum & pietatem, sancto Gregorio Magno adscriptus est, atque inter ejus opera etiam impressus: licèt ad tempora Henrici IV. spectet ex iis quæ narrantur, ut rectè notavit Petrus de Gussanvilla, in ultimâ editione Operum S. Gregorii Magni, quam 3 in folio tomis procuravit Parisiis apud magnam Societatem Bibliopolarum. De Cœteris Gregorii VII. operibus vide Bellarminum & Labbeum in operibus suis de Scriptoribus Ecclesiasticis, quibus hoc opusculum est supplementum tantùm.

BENNO Cardinalis & Hostis Gregorii Papæ VII. infestissimus, scripsit *Vitam illius*, vel

potiùs optimi Pontificis famam libris duobus proſcidit, quos edidit Melchior Haiminsfeldius Goldaſtus Hanoviæ in 4°. anno 1611, cum ſcriptis penè omnibus contra Gregorum VII. facientibus, incluſis in opere iſto quod inſcripſit, *Apologiam Principum Germaniæ pro Henrico IV. Imperatore contra Criminatores, &c.* Ibidem itaque aperti Gregorii ſeptimi hoſtes idem faciunt, Conradus Epiſcopus Ultrajectinus in *Oratione pro Imperatore contra Papam*, pag. 48. Idem Vvaldramus Naumburgenſis Epiſcopus, *in Epiſtola ad Lantgravium Thuringiæ pro Imperatoris fide contra Papam* ibid. pag. 51, & *Apologiarum pro Imperatore libris tribus*, ibid: pag. 53: & *Opuſculo de Inveſtitura Epiſcoporum facienda per Imperatores*, ibid. pag. 226. Idem Otbertus Leodienſis Epiſcopus, *Epiſtolâ de Vitâ & obitu Henrici IV. Imperatoris*, ibid. pag. 204: & Everhardus Salisburgenſis Archiepiſcopus, *Oratione de Hildebrandi Anti-Chriſtiano Imperio*, ibid. pag. 237: denique *Supplex Libellus Decani & Conventualium Abbatiæ Laurishamenſis* ad Henricum V. Imperatorem contra Hildebrandinos Monachos de Hirſaugia, ibid. pag. 233. Eundem inſectatus eſt Vvenericus Vercellenſis Epiſcopus in opere, *de Unitate Eccleſiæ conſervanda & de Schiſmate inter Henricum IV. Imperatorem & Gregorium VII Romanum Pontificem*, quod primò Baſileæ, impreſſum eſt anno 1557 in Collectaneo Antiquarum Legum Salicarum, Saxonicarum & Germanicarum in fol. cura & ſtudio Joannis Heroldi, dein tom. 1 Collectanei Veterum de Rebus Germanicis Scriptorum Marquardi Freheri, anno 1600 Francofurti in fol. typis Vvechelianis; denique Argentorati annis

1609 & 1618. cum variis. Sed contra hos in patrem suum armatos filios, fideles & sinceri ejusdemque temporis Scriptores multi, quos Ingolstadii variis temporibus edidit Jacobus Gretzerus Societatis Jesu, Gregorii VII. defensor fortissimus: nempe Gerhohus Abbas Reicherspergensis, *in Syntagmate de Henricis IV & V Imperatoribus, & de Gregorio VII & nonnullis consequentibus Pontificibus*, Ingolstadii in 4° anno 1611. Item Bertoldus seu Belnaldus Presbyter Constantiensis *in Opusculis quibusdam Apologeticis pro Gregorio VII.* quæ Gretzerus edidit ad calcem tomi secundi defensionis Bellarmini, Ingolstadii anno 1609 paginâ 43; & Opusculo *De vitanda Excommunicatorum Communione*, apud Gretzerum pag. 237, impresso in Opere *contra Replicatorem seu Melchiorem Guldastinum*, Ingolstadii anno 1612. in 4°. Sanctus Gebhardus Salisburgensis Archiepiscopus, *in Epistola ad Herimannum Metensem Episcopum*, ibidem paginâ primâ & sequentibus, relata à Gretzero contra Replicatorem: Et Stephanus Episcopus Halberstatensis, *Epistolâ contra Schismaticos*, ibidem relata paginâ 301. Paulus denique Bernridensis Abbas *in Vita Gregorii VII.* quam scripsit contemporaneus testis, & idem Gretzerus edidit Ingolstadii anno 1610. in quarto. Hæc pauca de sibi adversis hujus alteriusque sæculi Scriptoribus, pro & contra Gregorium VII.

MICHAEL PSELLUS Præfectus studiis Michaëlis Ducæ Imperatoris, qui fuit Constantini Ducæ filius, & anno 1071. Romano Diogeni successit in regimine Orientalis Imperii. Floruit anno 1071 & sequentibus, insignis ob magnam re-

rum philosophicarum & divinarum scientiam, quam probant plurima ejus Opuscula tam impressa, quàm etiam manuscripta adhuc latitantia in variis Bibliothecis. Spectant ad Michaëlem Psellum *Paraphrasis, seu Commentarius in Cantica Canticorum*, græcè editus à Joanne Meursio anno 1617 in 4°, unà cum Eusebii in idem Canticum paraphrasi. *De sanctissima Trinitate* Græco-latinè cum Cyrillo contra Nestorianos in 8°, Augustæ Vindelicorum anno 1611, cum Notis per Vvegelinum. *Dialogus de Energia & Operatione Dæmonum*, ex Græco à Petro Morellio Parisiis in 8° apud Guillelmum Chaudiere anno 1577. *Iambi in vitia & virtutes*, græcè in 8° Basileæ 1544, cum ejusdem *Isagoge in Tantalum & in Circen* ibid. & *Allegoria de Sphinge* ibid. typis Oporinis. Nec tantùm Theologus, sed & Philosophus & Mathematicus & Physicus extitit, ut Opera ejus sequentia demonstrant. Habetur enim Michaëlis Pselli *Introductio in sex Philosophiæ modos, & Compendium quinque Vocum & decem Prædicabilum*, græco latinè Parisiis in 12° anno 1541. *In Librum Ammonii Hermæi De Interpretatione* Commentarius græcè in folio Venetiis anno 1503 apud Aldum. Ejusdem *Metaphrasis Libri secundi Posteriorum*, Emanuele Margunio interprete, in 8° Venetiis apud Juntas anno 1575. *in Physicam, vel in octo libros Physicorum* Commentarius, Joanne Baptista Camotio interprete, in folio Venetiis anno 1554. *In quatuor Mathematicas Disciplinas* græcè Parisiis in 8° anno 1545. Idem latinè interprete Guillelmo Xilandro, cum ejus Annotationibus in 8°, Basileæ 1556, typis Oporinis. Idem latinè per Vinetum in 8° Parisiis anno 1557. apud Cavellat,

Hoc Compendium Mathematicum editum pariter in 8° Lugduni Batavorum anno 1647. *De Ratione victus ad Constantinum Imperatorem*, latinè Georgio Valla interprete, in 8° Basileæ anno 1529. *De lapidum virtutibus* græco-latinè à Philippo Maussaco Tolosæ in 8° anno 1615. Extant adhuc alia Opuscula manuscripta in Bibliothecis, Regia Gallica, Imperatoria Vindobonensi, Vaticana, & alibi : quæ hìc recensere, otiosum ac tædiosum fuerit.

VVILLERAMUS Germanus, Monachus Fuldensis Ordinis Divi Benedicti, deinceps autem Abbas sancti Petri Merseburgensis Congregationis Cluniacensis, qui claruit anno 1070, scripsit *in Canticum Canticorum Epithalamium de Christi & Ecclesiæ nuptiis*, ex diversi generis Carminibus prosâ intermixtis Libros tres, quorum initium est, *Cùm Majorum studia*, *&c.* Hæc autem Vvillerami Abbatis Paraphrasis in Cantica Canticorum gemina; prior Rythmis Latinis, altera veteri Linguâ Francicâ, cum Explicationibus & Notis, quibus veterum vocum Francicarum ratio redditur, edita cum Dracontio in Exameron Lugduni Batavorum anno 1598. per P. Merulam in octavo. Vide Possevinum in *Apparatu sacro* tomo 2 pag. 548.

URSIO Abbas Altimontis Ordinis Divi Benedicti juxta Malbodium in Hannonia, scripsit circa annum 1080 *Historiam sancti Marcelli Papæ libris duobus*, quam Lietberto Cameracensi Episcopo circa sæculi noni finem nuncupavit, quamque retulit Bollandus ad diem 16 Januarii : ubi in Commentariis Acta sancti Marcelli Papæ prævius, de Ursione loquitur. 1080.

DESIDERIUS Abbas Cassinensis floruit etiam circa annum 1080. doctrinâ simul & sanctitate, unde factus ob præstantiam meritorum Presbyter Cardinalis tituli sanctæ Ceciliæ. Scripsit dum esset Abbas Cassinensis, *Miracula à sancto Patre Benedicto ejusque Discipulis facta in Italia Dialogicè libris tribus*, quos ex manuscriptis codicibus erutos ediderunt Bollandistæ ad diem 21. mensis Martii, cum aliis ad sanctum Benedictum spectantibus, & Joannes Mabillon sæculo 4 Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tomo 2 pag. 425. Hic defuncto Gregorio VII Romano Pontifice anno 1085 die 25 Maii, suffectus in ejus locum & labores, post menses circiter decem mortuus est. De illo Ant. Possevinus in *Apparatu sacro*, tomo 1. pag. 419, verbo *Desiderius Abbas sancti Benedicti*, & quotquot nuperi scripserunt de Summis Pontificibus.

JOANNES SCYLITZES, dignitate atque officio Curopalates, vixit extremo Christi sæculo undecimo, sub Alexii Commeni Imperatoris initium, de quo Bellarminus, & Labbeus in Dissertatione historica de Scriptoribus à Bellarmino recensitis tomo 1 pag. 555. *Ejus Historia anno* 813. sive à fine Imperii Michaëlis Rangabi Curopalatæ ubi definit Theophanes, inchoata, *desinit ad annum* 1081, quo Alexius Commenus factus est Imperator Græcorum. Hæc à Joanne Baptista Gabio latinè reddita, Venetiis prodiit in minori folio: nusquam verò græcè tota excusa fuit, sed pauca duntaxat excerpta, ab anno scilicet 1007 ad annum 1081, quæ græcè & latinè subjecta fuerunt Compendio historico Georgii Cedreni, cum aliquot Notis Jacobi Goari Ordinis Fratrum

Prædicatorum, anno 1647 Parisiis in Typographia Regia excuso. Hæc nos ex citato Labbeo, cui addimus extare manuscriptum codicem Græcum Joannis Scylitzæ Curopalatæ, Romæ in Bibliotheca Reverendorum Patrum Oratorii, ut audio, itemque in Messanensi sancti Salvatoris, ut certò scimus: unde Græcus textus Latino facilè adjungi posset.

THEOPHYLACTUS Acridæ in Bulgaria Episcopus, claruit anno circiter 1080, de quo plenè loquuntur Bellarminus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, & Labbeus ibidem tom. 2 paginâ 413 & sequentibus, quibus addo in Supplementum Operum quæ recensent, Commentaria Theophilacti *in quatuor ex minoribus Prophetis*, nimirùm *Habacuc*, *Jonam*, *Nahum & Oseam*, juxta Labbeum, latinè tantùm prodierunt ex interpretatione Joannis Loniceri, recognita à Philippo Montano: sed integra Theophylacti Bulgariæ Episcopi Enarratio in duodecim Prophetas minores, græcè Ms. extat in folio in Bibliotheca Augustana Codice 48. Ejusdem quoque *Colloquium cum quodam de Accusationibus Latinorum*, *& Oratio in Alexium Comnenum Imperatorem*, Mss. græcè in Bibliotheca serenissimi Bavariæ Ducis Codice 116. Hæc nos ad Supplementum magni viri Theophilacti.

ANSELMUS patriâ Mantuanus, factus est ab Alexandro Papa secundo anno 1071 Lucensis in Tuscia Episcopus, vir sanctitate & doctrinâ clarus, maximus Gregorii VII Summi Pontificis fautor, obiit die 18 Marti 1086, & Mantuæ in patria sepultus est. Bellarminus & Labbeus de illo agunt in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, quibus ad-

do in multis Codicibus manuſcriptis adſcribi illi *inſignem Collectionem Canonum Eccleſiaſticorum*, quam habes manuſcriptam in Bibliotheca ſancti Germani Pariſienſis, in Regia Gallica, & Romæ in Barberina, ut tradit Stephanus Baluzius *in Opere de Emendatione Gratiani* edito Pariſiis in 8° anno 1672 apud Franciſcum Muguet, tam in præfatione ad Lectorem num. 19, quam etiam in Notis pag. 641, quas legito. Hoc autem Opus, ob rationes à Baluzio allatas, mihi fermè indubium eſt *Hildeberti Cenomanenſis Epiſcopi*, cujus temporibus optimè convenit, & qui potuit ad calcem Operis ſui adjeciſſe Decreta aliqua Innocentii ſecundi, ut in certis manuſcriptis inveniuntur; qui denique tentaſſe ſimile aliquid legitur, ut conſtat ex præfatione Operis quæ inter ejus Epiſtolas legitur, in antiquis impreſſis. Promiſerat hujus Collectionis editionem Domnus Lucas Dacherius in Spicilegio ſuo, quod non præſtitit, perſuaſus forſitan quòd non pertineat ad Anſelmum Lucenſem.

DEUSDEDIT Presbyter Cardinalis, tituli ſanctorum Apoſtolorum in Eudoxia, tempore Victoris Papæ tertii, hoc eſt, anno Chriſti 1086 ſcripſit pariter *Collectionem Canonum, ſeu libros quatuor de rebus Eccleſiaſticis*, qui manuſcripti extant & aſſervantur in Bibliotheca Vaticana, ut tradit idem Stephanus Baluzius in Notis ſuis ad Emendationem Gratiani pag. 270, de quibus Antonius Auguſtinus in ſuis Dialogis.

GREG RIUS Presbyter & S. R. E. Cardinalis, ſcripſit eodem tempore Collectionem Canonum, quam *Polycarpum* appellavit, quod nomen Operis eſt, non Auctoris: de qua loquitur Anto-

nius Augustinus De Emendatione Gratiani lib. 1, Dialogo 14, & libro 2 Dialogo 15. Habetur manuscriptum hoc Opus in Bibliotheca Vaticana, ut asserit idem Augustinus in Opusculo de veteribus Collectionibus & Collectoribus Canonum, in Epitome Juris Pontificii Parisiis in folio edito, anno 1641. Itemque manuscriptum in Bibliotheca Colbertina Codicibus 696. & 4047. quos annotasse juvat.

PAULUS Benriedensis Canonicus & Præpositus Canonicorum Regularium Divi Augustini, circa hoc tempus scripsit *De Rebus gestis Gregorii VII Summi Pontificis*, & *Vitam sanctæ Herlucæ virginis*, quæ edidit Jacobus Gretzerus Germanus Societatis Jesu Theologus, in 4° Ingolstadii anno 1610 apud Adamum Sartorium, & post ipsum Bollandistæ suis locis.

MICROLOGUS Auctoris nomen non est, sed Operis quod *Micrologus* inscriptum est. Hujus quisquis Auctor fuit, non vixit anno 1085, ut Bellarmino & Labbeo in Opere suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis* visum est: sed anno forsitan 1180 vel circiter. Constat enim eumdem esse Auctorem *Micrologi istius & trium Librorum*, qui manuscripti inveniuntur in multis Bibliothecis, *Vitæ Caroli Magni Regis Francorum & Imperatoris*, cùm Auctor istorum librorum in prologo, Micrologum de Officiis Ecclesiasticis suum Opus agnoscat. At ad instantiam Friderici primi Imperatoris conscripti sunt, ut docet prologus dictorum Librorum, quem evulgaverunt Bollandistæ ad diem 28 Januarii: & in hoc prologo Auctor allegat se jam scripsisse librum *Micrologum* inscriptum. Unde cùm hi libri certò sint circa an-

num 1180, vel 1160 compositi, idem de Micrologo statuendum annotandumque est. Hæc dicta sint, salvis cert o ibus in contrarium. Alia de Micrologo vide apud Labbeum in Dissertatione historica *De Ecclesiasticis Scriptoribus* tomo 2 paginâ 91, Antonium Possevinum *in Apparatu sacro*, verbo *Micrologus*, tomo 2 pag. 116, ubi tamen de Micrologo Musices qui spectat ad Guidonem Aretinum, loquitur.

ROBERTUS DE TUMBALENIA Monachus sancti Michaelis in periculo maris, ut scribit Ordericus Vitalis libro 8 Historiæ ad annum 1094, factus postea Abbas Monasterii sancti Vigoris, quod situm est juxta muros urbis Bajocarum, profectusque Romam, *à Gregorio VII Papa detentus honorificè, usque ad mortem Romanæ fideliter servivit Ecclesiæ*: ut idem scribit loco citato ad annum 1087, qui inter reliqua peritiæ suæ monumenta, *brevem & luculentam sensuque profundam super Cantica Canticorum Expositionem dimisit in Ecclesia*, inquit Ordericus. Hic autem *in Cantica Canticorum Commentarius*, cujus prologum edidit Joannes Mabillon tomo 1 Analectorum pag. 125 ex manuscripto Codice Balernensi in Ducatu Burgundiæ, est idem cum eo qui hucusque fuit adscriptus sancto Gregorio Magno, & ad quem non pertinere censet Petrus de Gussanvilla in ultima editione Operum Divi Gregorii Magni. Habetur etiam hic Commentarius manuscriptus in Bibliotheca sancti Victoris, sed anonymus, num. 18 lit. D. H: esse autem unum atque idem cum dicto Commentario qui Gregorianus dictus est, hoc patebit conferenti utriusque nitia cum consequentibus, nec ullus erit qui u-

trumque unum & idem negabit, nisi qui sanè non senserit. Nec objicias ex Analectis tomo 1 pag. 128 Robertum Abbatem sancti Vigoris dimisisse Commentarium suum in duobus libris, Anonymum autem tomo 3 Operum sancti Gregorii pag. 461, fecisse explanationem in eadem Cantica continuam. Hoc enim factum ab Exscriptoribus, ut dicto Abbati obedirent, qui id optavit & injunxit sub finem suæ præfationis tomo 1 Analectorum pag. 128. Nec instes alium esse prologum dictorum Commentariorum in Operibus Divi Gregorii, & alium in Analectis: nam qui in Operibus Divi Gregorii est, juxta Petrum de Gussanvilla pag. 458, deest in manuscriptis multis, in aliis discrepat, in aliis brevior aut longior: unde compositus arguitur ab Exscriptoribus, vero prologo hujus Operis & Auctoris existente in Analectis citatis pag. 125 ex manuscripto Codice Balernensi cum nomine Auctoris. Denique nuperrimè hunc Commentarium edidit sub nomine Radulfi Fontanellensis Abbatis pag. 276 Operis quod inscripsit *Supplementum Patrum* Jacobus Hommey Augustinianus Eremita, editum Parisiis in 8° anno 1684, apud Petrum de Laulne ad Sorbonam sub signo Imperatoris. Deceptus ex littera sola nominis initiali R, hunc Commentarium ex conjecturis concessit Radulfo Fontanellensi Abbati, quem prologus integer tomo 1 Analectorum Joannis Mabillon pag. 125 disertè attribuit Roberto Abbati sancti Vigoris Bajocensis, post oculatum ac temporaneum testem Ordericum Vitalem, ejusdem Temporis, Regionis, atque Ordinis.

CONRADUS Monachus Ordinis Divi Benedi- 1090.

cti, natione Germanus, in Monasterio sancti Nicolai Bruvillarensis, in Archiepiscopatu Coloniensi, florebat jam anno 1070, imperante Henrico quarto; qui tanquam oculatus testis scripsit circa annum 1096, *Vitam sancti Vvolphelmi Abbatis Bruvillarensis*, qui mortuus est anno 1091; die 22 Aprilis. Hanc oblatam Everartho suo successori, ac Herimanno sancti Pantaleonis Coloniensis Abbati, ediderunt Surius & Bollandistæ ad diem 22 Aprilis; repeteretque Joannes Mabillon sæculo 6 Sanctorum Ordinis Divi Benedicti ad annum 1091. Mentionem hujus Conrardi faciunt Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tomo 1 pag. 380, Bollandistæ citati in Commentariis præviis ad Vitam sancti Vvolphelmi.

UDALRICUS Cluniacensis Monachus, clarus sanctitate & doctrinâ circa annum 1090, scripsit *Libros tres antiquarum Cluniacensis Cœnobii Consuetudinum*, quas in publicum eduxit D. Lucas Dacherius tomo 4 Spicilegii pag. 21 & seqq. Creditur vixisse usque annum 1100 & ultra forsitan, de quo loquitur Lucas Dacherius in prolegomenis ad quartum tomum Spicilegii sui, quæ consulat Lector.

GAUFREDUS A MALATERRA, Monachus Ord. Divi Benedicti, non Hispanus, ut censet Antonius Possevinus, sed Gallus ex provincia Nortmanniæ, claruit circa annum 1097, scripsitque gesta sui temporis & suæ, ut ita loquar, nationis: nempe *Libros quatuor de gestis Roberti Viscardi Calabriæ Ducis & Rogeri ejus fratris, Principum Normannorum & eorum fratrum; in Campania, Apulia, Cicilia*: seu de conquestu Regnorum Ciciliæ, Calabriæ & Apuliæ. Cum-

que hoc Opus diu delituisset inter vetera monumenta Regum Aragonum, ad annum usque 1578, Hieronymus Zurita vir celebris edidit in folio Cesaraugustæ typis Dominici à Portonariis eodem anno, munitum & laudatum privilegio Regio, dedicatum autem Antonio Augustino tunc Tarraconensi Archiepiscopo, viro in antiquitatibus doctissimo. Idem Opus postea insertum etiam in 4. volumen *Scriptorum Hispaniæ Illustratæ*, quæ Francofurti in folio anno 1603 edita sunt. Mentionem facit hujus Historici Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tomo primo paginâ 621, qui Gaufredum scripsit & malè credidit Hispanum, eo quòd Opus ejus absque dubio illuc è Cicilia olim allatum, in Hispania inventum, atque in eadem primò editum fuerit, quamvis Normannus esset.

GUILLELMUS APPULUS, quòd natus in ea provincia in Regno Neapolitano, floruit sub finem sæculi XI. & Imperio Henrici IV. Scripsit ad preces Urbani II. qui rexit Ecclesiam ab anno 1088 ad 1099, & Rogeri de Bussiaco *insigne Poëma heroicum de rebus gestis Normannorum in Italia & Neapolitano Regno*, quod impressum anno 1552, curis Joannis Tiremii Rothomagensis in Parlamento Causidici. Videas & illud in Collectione Scriptorum *De Rebus Normannicis* ab Andræa Duchesnio Parisiis anno 1619 apud Sebastianum Cramoisy, & Collectaneum Scriptorum Ciciliæ Francofurti in folio anno 1579, Vvechelianis typis.

BERTOLDUS, dictus etiam à quibusdam *Bernoldus* & *Bernaldus*, Presbyter Constantiensis ad Rhenum, scripsit de Rebus post Hermanni Con-

tracti obitum gestis usque ad finem sæculi undecimi, *Chronicon* impressum in Collectione veterum Historiæ Germanicæ Scriptorum Christiani Urstitii in fol. Francofurti anno 1585. Vvechelianis typis. Ejusdem *Opusculum de vitanda Excommunicatorum societate*, cum veteribus monumentis contra Schismaticos pro Gregorio VII. editis per Sebastianum Tengnagelium 1612 Ingolstadii in 4°. Itemque Bernaldi sive Bertoldi Constantiensis *alia Opuscula pro Gregorio VII* edita à Jacobo Gretzero, cum defensione Gretzeri pro Cardinale Bellarmino in fol. Ingolstadii anno 1609 typis Adami Sartorii. Qui plura cupit de Bertoldo, adeat locis cit. Tengnagelium & Gretzerum, qui ejus Opera evulgarunt, Labbeum in Dissertatione historica *De Scriptoribus Ecclesiasticis* à Bellarmino recensitis tomo 1 pag. 202, Antonium Possevinum in *Apparatu sacro* tomo primo paginâ 218.

NALGODUS Cluniacensis Monachus, non fuit Discipulus sancti Maioli Abbatis Cluniacensis, ut opinatus est Godefridus Henschenius ad diem undecimam Maii in prævііs Commentariis ad Vitam sancti Maioli, qui mortuus est anno 994: sed circa annum 1100 vixit. Nam *in Vita* quam scripsit *sancti Odonis Cluniacensis Abbatis*, & quam refert Joannes Mabillon sæculo 5. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 186, annis ferè ducentis vivebat post Odonem; id quod ipse disertè asserit num. 29, nimirum Urbano secundo Summo Pontifice, aut certè post ipsum ex num. 23, unde rectè circa an. 1099 vel circiter collocandus occurrit. Scripsit etiam *Vitam sancti Maioli Abbatis Cluniacensis* anno 994 mortui, quam Bollandistæ

landiftæ ediderunt ad diem undecimam Maii. De Nalgodo Henfchenius in præludiis ad Vitam fancti Maioli die undecima Maii, Joannes Mabillon in iifdem ad Vitas Sanctorum Odonis & Maioli Abbatum Cluniacenfium fæculo v. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, paginis 125 & 760.

OTHLONUS natione Germanus, fub finem fæculi XI. vel fub initium XII. *illuftrandis fancti Bonifacii geftis* operam fuam contulit, conquifitis ac relatis ipfius Bonifacii aliorumque Epiftolis, quæ ad rem pertinere videbantur. Othloni nomen quod diu latuerat, Henricus Canifius primus in Rebdorfenfis Monafterii manufcripto Codice deprehendit in hæc verba: *Incipit prologus venerabilis Prefbyteri Othloni & M. Cœnobii fancti Bonifacii in Vitam ipfius*, id eft, prout divinavit Canifius, Monachi Cœnobii fancti Bonifacii. Fuiffe enim Othlonum Monachum, fatis ex præfatione patet; dum non folùm *Fratres fuos Fuldenfes* vocat, fed & femetipfum illofque *& infimos & fpectaculum factos mundo* ait. Non tamen Fuldenfis Cœnobita fuiffe videtur, quia Fuldenfes Monachos in præfatione alloquens, *Cœnobium veftrum* nominat: fed ex aliquo Monafterio fancti Bonifacii, quem *Patronum noftrum* appellat. Vixit circa initium fæculi XII. ex prologo Vitæ quam in duos libros diftinxit, & quam primus edidit Henricus Canifius tomo 4 Antiquæ Lectionis, & Joannes Mabillon fæculo 3. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, tomo 2 pag. 1 & fequentibus.

GILLEBERTUS Lunicenfis in Hybernia Epifcopus, clarus circa annum 1090, fcripfit *Libellum unum De ftatu Ecclefiæ*, cui præmiffa Epifto-

la de *Usu Ecclesiastico ad Episcopos Hyberniæ*, quam inseruit Jacobus Usserius Armachanus Archiepiscopus suæ Collectioni Epistolarum Hybernicarum pag. 54 & seqq. Extat ibidem pag. 61 ejusdem *Gilleberti ad Anselmum Cantuariensem Archiepiscopum Epistola*, cum Responsione sancti Anselmi ad ipsum: unde liquet quo tempore hic Gillebertus floruit, cautè distinguendus ab aliis duobus Anglis, Gilberto Vvestmonasterii Abbate, & altero Episcopo Londoniensi cognomento *Foliot*, de quibus nos postea agemus. Impressæ autem Epistolæ Usserii Hybernicæ in 4° anno 1665. apud Ludovicum Billaine Parisiis in aula Palatii.

1100. RADULFUS ARDENS, patriâ Pictavinus, ut creditur, Guillelmi IV. Aquitanorum Ducis Ecclesiastes seu Concionator, scripsit *Sermones de tempore ac de Sanctis totius anni*, seu Homilias, quas duobus tomis in 8° impressas vidi Parisiis anno 1573 apud Michaëlem Chesneau viâ Jacobæâ sub Quercu viridi. Item Antuerpiæ in 8° anno 157 apud Petrum Bellerum, & Coloniæ anno 1604. duobus tomis in 8°. Claruit anno 1100. vel circiter, & ulteriùs forsan.

THEODORICUS Monachus Ordinis Divi Benedicti & Abbas sancti Trudonis in Episcopatu Leodiensi, in Monasterium Ganda exulare coactus est ob eas causas, quas in Observationibus præviis ad Vitam sancti Bavonis retulit Ioannes Mabillon sæculo 2 Sanctorum Ordinis D. Benedicti paginâ 593 Hic hortatu Joannis Abbatis & Monachorum Cœnobii Trudoniani *novum Libellum de Vita sancti Trudonis* scribere aggressus est sub finem sæculi XI: quo in Opere nihil agnoscit sui proprium *præter verba alio sensu derivantia*, au-

ctoritatem à Scriptoribus receptissimis mutuatus. Et tamen de ætate sancti Trudonis inserit nonnulla, quæ cum recta Chronologia convenire non possunt. *Vita sancti Trudonis* à Theodorico apud Surium die 23 Novembris. Itemque ejusdem *Vita sancti Bavonis* apud eundem Surium ad diem primam Octobris, de quo Joannes Mabillon in præludiis ad Vitam sancti Bavonis sæculo 2 Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 395. Item scripsit *Vitas sancti Rumoldi Episcopi Tungrensis, sanctæ Landradæ Abbatissæ Beliciensis, sanctæ Amalbergæ Virginis Tamisiensis, & Sermonem de Translatione sanctorum Trudonis & Eucherii Aurelianensis Episcopi*, Vita *sanctæ Amalbergæ* extabat olim manuscripta apud Aubertum Miræum & alibi non edita, Vita *sanctæ Landradæ* apud Surium die 8 Julii est mutila, quam dabunt integram Bollandistæ ad dictam diem, & quæ manuscripta integra in Rubræ-Vallis Cœnobio prope Bruxellam. Quo tempore vixerit Theodoricus Scriptor ejusmodi Legendarum, patet ex Chronico Trudoniano, quod extat tomo 7 Spicilegii Dacheriani. Nam in fine libri quinti Theodoricus 3. Kalendas Februarii anno Domini 1099. Trudoniani Cœnobii Abbas consecratus dicitur, ac sub finem libri sexti obiisse 7 Kalendas Maii anno 1107. Ex eodem libro quinto Chronici discimus occasionem Scriptionis *Vitæ sancti Bavonis.* Scilicet Theodoricus Gandæ in Monasterio sancti Petri moratus sub contentione Abbatum Lanzonis & Luponis (qui Metensis & Leodiensis Episcoporum factione de dignitate certabant,) rogatu Fratrum Gandensium exornandis sancti Bavonis actis primariis operam dedit, unde sub finem

Vitæ à se conscriptæ calamitosum illud tempus deplorat. De illo Sigebertus cap. 170. & Aubertus Miræus Scholio ad dictum caput Sigeberti paginâ 157. Bibliothecæ Ecclesiasticæ, & in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis capite 354. paginâ 245.

HUGO ex Monacho sancti Vironi Virdunensis, Abbas sancti Petri Flaviniacensis in Burgundia, produxit *Chronicon suum* à Christo nato ad usque annum 1102. quod primus evulgavit Philippus Labbeus Societatis Jesu Presbyter Theologus, tomó primo novæ Bibliothecæ manuscriptorum librorum.

LUPUS PROTOSPATA natione Appulus, officio, ut creditur, Protospatarius, sive Palatinornm militum Primipilus, scripsit *De Rebus in Regno Neapolitano ab anno octingentesimo sexagesimo ad ad annum millesimum centesimum secundum gestis Chronicon*: breve quidem, sed accuratum. Quod cum appendice incerti Auctoris usque ad annum 1519. Antonius Caracciolus ex Ordine Clericorum Regularium, quos vulgò Theatinos vocant, Theologus, typis in 4° Neapoli imprimi curavit anno *1626* : additis Heremperti Langobardi & Falconis Beneventani Chronicis, quorum posterior Lupi Protaspatæ narrationem excipit.

HARIULFUS Monachus primùm Centulanus seu sancti Richarii in Pontivo, inde meritis appellantibus Aldemburgensis in Flandriæ Comitatu factus Abbas prope Brugas in Belgio, variis Opusculis nomen suum posteritati clarum ostendit. Scripsit autem *Chronicon Ecclesiæ suæ Centulanæ*, quod ex manuscripto Codice edidit Lucas Dacherius tomo quarto Spicilegii sui. Scripsit

etiam *Vitam sancti Arnulfi Suessionensis Episcopi* anno 1087 defuncti, quam Laurentius Surius & alii eum secuti ad diem 15 Augusti, non rectè attribuunt Lisiardo Suessionensi Episcopo. *Librum de Miraculis sancti Richarii*, quem habet Joannes Mabillon sæculo v. Sanctorum Ordinis Divi Benedicti pag. 567. Item scripsit *Vitam sancti Maldegisili Confessoris & Eremitæ in Pontivo*, quam composuit ineunte sæculo XII, quamque refert Joannes Mabillon sæculo 4. Sanctorum Ord. Divi Benedicti tomo secundo paginâ 537. Vide infrà in *Anschero*.

PETRUS TUDEBODUS, Presbyter Sivracensis apud Pictones, primus scripsit *De Itinere Hierosolymitano cui interfuerat*, describens à Concilio Claromontano anni 1096. ad diem 14 Augusti anni 1099, & narrans res gestas quinque annorum: à quo imposterum Anonymus, Robertus Remensis, Baldricus Burguliensis, Guibertus Novigentinus, aliique mutuati sunt. Impressus cum aliorum Auctorum descriptionibus Bellorum atque Expeditionum ad Terram Sanctam duobus tomis in folio Hanoviæ anno 1611. Vvechelianis typis, curâ & studio Jacobi Bongarsii. Hunc malè Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 358 pag. 246. Italum natione credidit, & in Comitatu Boamundi Apuliæ Ducis natum.

RAYMUNDUS DE AGILES Canonicus Podiensis, Capellanus Comitis Tolosani, seu sancti Ægidii, adfuit cùm effoderetur *Lancea sacra qua Christum perfodit*, quam & in prælio tulit. In hoc sacro Itinere ad Sacerdotium promotus (petente Pontio Baladunio viro nobili, qui Comiti Tolo

ſano familiaris erat) ſcripſit *Hiſtoriam Francorum qui ceperunt Jeruſalem*, eamque Epiſcopo Vivarienſi, & aliis Tranſalpinis omnibus dicavit, quam habes apud dictum Bongarſium impreſſam, in citato Collectaneo quod inſcribitur : *Geſta Dei per Francos*. Incipit à Comitis Toloſani in Sclavoniam ingreſſu, & jam dicti quinquennii Narrationem perſequitur, ſcilicet uſque ad acceptam de Ammirato ſeu Admiraviſo Babylonis victoriam.

Ivo ſive Yvo Carnotenſis, natus in Agro Bellovacenſi, ex patre Hugone de Altoylo & matre Hilemburge, Lantfranci non Abbatis, ſed Prioris duntaxat Beccenſis in Theologicis ſedulus auditor, tum Præpoſitus Eccleſiæ (quæ nunc Abbatia eſt) ſancti Quintini Bellovacenſis Canonicorum Regularium ſancti Auguſtini, quam Guido ejuſdem Urbis Epiſcopus anno 1078. fundaverat. Inde Carnotenſis factus Epiſcopus, & conſecratus ab Urbano II. Papa Capuæ in Italia die 21 Novembris anno 1092. Scripſit multa, egregiáque à multis recenſita, de quibus omiſſis plurimis, Poſſevinus in *Apparatu ſacro*, Bellarminus in libro *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* paginâ 295 ſæculo XI. Labbeus in eodem Opere tomo 2. pag. 500 & ſequentibus, de Operibus agit ad plenum, omneſque vitæ hujus Ivonis Epochas ac functiones egregiè enuntiat, cum omnibus aut ſaltem potiſſimis, qui de eo vel Scriptis ſuis ſcripſerunt. Expoſcit tamen ratio *Supplementi noſtri* ut tam diligentibus Labbei Annotationibus addamus Ivonem Carnotenſem Epiſcopum ſcripſiſſe *in Pſalmos* Commentarium MS. in fol. cod. 1478. inſignis Bibliothecæ Colbertinæ.

Quantùm autem ad Pannormiam Ivoni adſcriptam atque inſcriptam, hæc Labbeus loco citato pag. 504. *Ivoni quoque tribuitur à quibuſdam quæ dicitur* Pannormia, *& corruptâ à Librariis voce*, Pannormia, *quæ ex Decreto Ivonis ab Hugone quodam Catalan nſi in Compendium contracta eſt, nonnullis præterea additis ex Sanctionibus Innocentii ſecundi Papæ; qui poſt Ivonem annis quindecim, in Schiſmate cum Petro Leonis in Romanum Pontificem electus eſt anno* 1130. *& poſt Pontificii Regiminis annos ferè quatuordecim, defunctus eſt anno* 1143. Hæc Labbeus. At quid huic ſenſui Labbeano rependerem, ſubminiſtrat doctiſſimus Antiquarius & Hiſtoricus Stephanus Baluzius, qui hoc Critices punctum, eo quo pollet nobili judicio diligenter excuſſit, cujus unius ſententia præponderat apud me, multis etiam contrarium aſſerentibus. Excutit hanc controverſiam in præfatione ad Dialogos Auguſtini Tarraconenſis Epiſcopi *De Emendatione Gratiani*, à ſe emendatos ac notationibus eruditiſſimis illuſtratos, quas edidit apud Franciſcum Muguet anno 1672. in 8° viâ Citharæ ſub trium adoratione Regum; cujus ipſa referam verba, nec enim melius dici quicquam poteſt. Ita igitur,

XX. Sequitur Ivo Carnotenſis Epiſcopus, vir magni in Eccleſia nominis, cujus lucubrationes in omnium manibus verſantur. Extant duæ Canonum ac Decretorum collectiones antiquæ huic Auctori tributæ, quarum una *Decretum Juris* vulgò vocatur, altera *Pannormia*, utraque eandem habens præfationem; quo factum eſt ut viri docti putaverint Pannormiam non eſſe Ivonis Opus, ſed Hugonis cujuſdam Catalanenſis aut alterius

» incerti Scriptoris qui Decretum in Compendium » redegerit, fundum suæ illius opinionis accipientes » ex Vincentio Bellovacensi, qui libro xxv. Speculi » Historialis cap lxxxiv. testatur Hugonem illum » ex eodem volumine abbreviato Libellum portati- » lem composuisse, qui *Summa Decretornm Ivonis* » appellatur. Sed Opus illud diversum esse à Pan- » normia vel hæc res indicio est, quòd *Summa Decre-* » *torum Ivonis* inscriptum fuerit, cùm *Pannormia* in » vetustissimo Codice manuscripto Sancti Victoris » Parisiensis, in tribus etiam antiquis Codicibus » manuscriptis Monasterii sancti Albini Andegaven- » sis, denique in omnibus editionibus, *Pannormia* » semper vocetur, nunquam *Summa Decretorum.* » Præterea vir rerum istarum peritissimus Antonius » Augustinus ex eo collegit Pannormiam non esse » Epitomen Decretorum Ivonis, quòd pauca sint » in quibus hæ duæ Collectiones inter se conveniant. » Cæterum, aut valde me fallit amor suscepti nego- » tii, aut deprehendisse mihi videor Victorinum Pan- » normiæ Codicem multò antiquiorem esse Hugo- » ne Catalanensi, quisquis tandem homo ille fue- » rit. Unde colligi potest Vincentium de quodam » alio Opere loqui, quo caremus absque ullo bona- » rum Litterarum dispendio. XXI. Ego in ea sum » sententia ut omnino putem Ivonem primò scri- » psisse Pannormiam, & præfationem eodem tem- » pore confecisse, quæ postea magno Decretorum vo- » lumini præfixa est. Nam cùm videret haud dubiè » Pannormiam successum habuisse prosperum, & » commendari ob utilitatem suam, putavit sistendum » hìc non esse, adeóque majus Opus aggrediendum. » Sed priusquam de majore illo Opere agamus, res » postulare videtur ut ad Pannormiam redeamus, de

nomine ipso paulisper acturi. Sunt qui putant non Pannormiam aut Panormiam vocari debere, sed Pannomiam, adeo ut Ant. Possevinus *in Apparatu* eorum inscitiam traducat, qui *Græca Lingua inscientes Panormiam scribunt, cum Ivo Pannomiam scripserit, hoc est, quod omnes complectitur leges.* Religiosior fuit Seb. Brant, qui primus hanc conjecturam fecit, primus omnium Pannormiam typis evulgavit. Hic enim sententiam suam cùm promeret de etymo istius vocabuli, duas diversas interpretationes afferens, unam è Græco sermone, alteram è Latino, Pannormiam tamen & hic & in titulo Operis vocavit, Lectori arbitrium integrum relinquens amplectendi quam mallet etymologiam. *Appellavit autem* (inquit) *hunc suum librum Pannormiam, quasi totius justitiæ sive Legis materiam continentem (Pan enim totum, nomas verò Lex, seu nomia justitia Græcè dicitur) vel ut alii volunt, Pannormiam à norma, quæ regula à quibusdam dicitur, sive fabrorum Decretorium.* Quicquid sit de nomine, græcamne originem habeat, an Latinam, an ex utraque conflatum sit, parum refert. Illud certè constat Pannormiam vocari in manuscriptis Codicibus & libris editis: sic enim habet utrobique initium Operis: *Incipit prologus Pannormiæ Ivonis Carnotensis Episcopi de multimoda distinctione Scripturarum sub una castorum eloquiorum facie contentorum, exceptiones Ecclesiasticarum Regularum, &c.* Sic pariter in veteri Codice suo legerat Joannes Trithemius, qui in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis agens de Ivone, ita loquitur: *Scripsit post Burkardum Vvormaciensem Episcopum ex Canonibus Sanctorum compendiosum Decretum, quo ante Gratiani tempora utebantur Juristæ, quod*

» *prænotavit Panormiam libris x. Excerptiones Ec-*
» *clesiasticarum, &c.* Eundem quoque titulum ha-
» buisse manuscriptum exemplar Pannormiæ, quod
» sibi comparaverat Antonius Contius, hinc liqui-
» dò constat, quod scribit illud fuisse simile Codici
» qui DECRETA PARVA IVONIS inscribitur in
» Bibliotheca Sancti Victoris, id est, illi quem nos
» suprà laudavimus. XXII. Divisa est Pannormia
» in partes octo, Decretum in decem & septem.
» Utrique Operi præfixa est, uti diximus, eadem
» præfatio, in cujus fine ista utrobique leguntur:
» *Deinceps singularum partium totius voluminis in-*
» *tentionem breviter perstringemus, & hinc prudens*
» *Lector advertat quid in unaquaque parte sibi ne-*
» *cessarium quærere debeat.* Statim verò describit
» Auctor quid in unaquaque Pannormiæ parte con-
» tineatur, multùm diverso ordine ab eo qui serva-
» tus est in compositione Decreti. Cæterùm præfa-
» tio illa uno tenore decurrit in Codice Victorino,
» cùm in editionibus secta perperam sit in capita
» xliij: in quibus continetur Elenchus octo partium
» integri Operis. XXIII. Prima illius per Typogra-
» phos editio exiit Basileæ anno MCCCCXCIX. stu-
» dio & operâ Sebastiani Brant, secunda Lovanii
» anno MDLVII. accurante Melchiore à Vosmedia-
» no. In utraque in calce libri consequentibus nu-
» meris descripta sunt Decreta Innocentii secundi,
» quæ doctorum virorum conjecturæ locum fece-
» runt, ex eo suspicantium Pannormiam non esse
» Ivonis Opus; cùm Ivo multò ante rebus huma-
» nis excesserit, quàm Innocentius fieret Romanus
» Pontifex. Huic tamen doctorum virorum scrupu-
» lo faciemus satis, si cum Antonio Augustino di-
» camus addita esse Decreta Pannormiæ, non esse

partem ejus Collectionis. Testatur præterea idem « Augustinus habuisse se veterem librum Panormiæ, « in quo Decreta Innocentii II. nonextabant, sicuti « non extant in optimo & antiquissimo Victorino, in « quo caput quod est CXXXVI. octavæ partis in edi- « tionibus (*Leo Papa in Synodo congregata, &c.* fi- « nem imponit Pannormiæ. Postea verò nihil aliud « reperitur scriptum in Codice illo. Et hæc de Pannor- « mia sufficiant. Redeamus ad Decretum. XXIV. « Cùm videret Ivo, uti suprà dicebamus, Pannor- « miam favorabiliter acceptam, manibus studioso- « rum versari; majus opus aggredi statuit, in quo « & causas tractaret abundantiùs, ac præterea ex- « curreret ultra præfixos Pannormiæ terminos. Ergo « incipiens rursum à præfatione, Opus quod in octo « tantùm partes primò diviserat, nunc in decem « & septem distribuit, mutato tamen ordine. Opus « illud vulgò vocatur DECRETUM IVONIS, ini- « tio facto ab editione Joannis Molinæi viri doctissi- « mi; in vetustissimo tamen Codice manuscripto Bi- « bliothecæ Sancti Victoris Parisiensis nullus titu- « lus in fronte extat, neque nomen Auctoris, sed « in fine libri hæc tantùm scripta sunt: *Explicuit li-* « *ber Canonum.* Et mox in sequenti folio alia manu « multò recentiore: *Liber Canonum superscriptus,* « DECRETA JOVINIANI, *quem composuit Yvo* « *quondam Carnotensis Episcopus, & continet decem* « *& septem partes principales.* Viderat hunc Codi- « cem Antonius Contius, qui in præfatione sua in « Decretum Gratiani, loquens de duabus Canonum « & Decretorum Collectionibus Ivoni attributis, « hæc ait: *Duplex ejus volumen hoc titulo insigni-* « *tum reperi, unum majus, & magnitudine sua lon-* « *gè excedens Gratiani volumen, quod ex Bibliotheca* «

„ *Sancti Victoris Parisiensis, nobis aliquando commu-* „ *nicatum est. Huic Operi inscriptum titulum hunc* „ *invenimus:* DECRETA JOVINIANI. *Verùm hanc* „ *inscriptionem falsam puto, & ignorantiâ Librario-* „ *rum adscriptam; cùm eadem illic sit præfatio quæ* „ *apud Ivonem in minori volumine Pannomiæ, &* „ *idem ferè ordo, nisi quòd illud volumen multò plu-* „ *res habeat partes & titulos, & Canones in* 17 *quippe* „ *partes divisum.* Duas Operis majoris editiones ha- „ ctenus habemus, unam quæ anno MDLXI. prodiit „ Lovanii, alteram quæ Parisiis ante hos viginti „ annos, Quæ sit inter illas differentia, utra alteri „ præstet, facilius intelligi quàm explanari potest. „ Illud tantùm admoneri debere visum est, Synopsim „ rerum dicendarum quæ sequi debuit post ultima „ verba præfationis, prout verba ipsa indicant & „ auctoritas Codicis Victorini: suo loco positam esse „ in editione Lovaniensi; in Parisiensi verò præfi- „ xam Vitæ Ivonis, quæ antecedit præfationem. Hæc Stephanus Baluzius verbo tenus loco citato, Paragraphis xx. xxj. xxij. xxiij. xxiv: quæ nos omisisse nefas duxissemus, quasi quæ demonstrent utrumque Opus, *Decretum* nempe & *Pannormiam* esse Ivonis Carnotensis.

PHILIPPUS Solitarius anno 1105. scripsit ad Callinicum Monachum, sibique fratrem ac professione Monasticâ amicissimum, Opus inscriptum, *Dioptram, id est, Regulam seu amussim Rei Christianæ*; desumptam ex Codice manuscripto Græco Bibliothecæ Augustanæ, distinctam per Dialogos & in quatuor libros explicatam, quæ spirat ubique maximam pietatem, flagratque studio nos reddendi Deo gratiores: ususque est versibus Politicis, de quibus fusè agit Jacobus Pon-

tanus in præfatione *ad Orationes Simeonis Junioris Theologi.* Dioptram Philippi Solitarii Michaël Psellus & Phylaletus, hortatu Dionysii Metropolitæ Mytilenensis Notis illustrarunt: quæ omnia idem Pontanus latinitate donavit, & Gretzetus Notis illustriora reddidit, extantque tomo 12 Bibliothecæ Sanctorum Patrum à Coloniensibus anno 1618. editæ.

ANSELMUS Cantuariensis Archiepiscopus, qui obiit anno 1109. die 21 Aprilis, de quo abundè Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, Bellarminus & Labbeus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis.* Addo illis nuperam Operum sancti Anselmi editionem, quæ castigatiùs multò quàm anteà impressa sunt in fol. Parisiis apud Ludovicum Billaine anno 1675. curâ & studio doctissimi viri Gabrielis Gerberon Monachi Benedictini Congregationis Sancti Mauri.

STEPHANUS sancti Jacobi Leodiensis Abbas floruit sub Henrico quinto Imperatore circa annum 1110. *Vitam sancti Modoaldi Treverensis Archiepiscopi libris tribus*, quos obtulit Tietmaro Monasterii Helmvvardicensis Abbati, quam refert Surius ad diem 12 Maii, & Bollandistæ ad eandem diem tomo 3 pag. 51. Huic autem Stephano in gratiarum actionem idem Tietmarus & fratres Helmvvardicenses obtulerunt Tractatum eodem circiter tempore factum *De Translatione ejusdem sancti Modoaldi*, quem ibidem habes apud Bollandistas cap. 61. contigitque factum hujus Translationis anno 1107. sub Abbate Tietmaro.

ANSCHERUS Abbas Sancti Richarii seu Centulensis in Pontivo, floruit anno circiter 1108. &

scripsit libris tribus *Vitam & Miracula sancti Angilberti Abbatis Centulani*, quos evulgavit Joannes Mabillon sæculo quarto Sanctorum Ordinis Divi Benedicti tomo 1. pag. 123 & seqq. Et librum quidem primum *De Vita sancti Angilberti* antea evulgavit Joannes Bollandus ad diem 18 Februarii sub nomine Hariulfi Monachi Centulensis, & postea Abbatis Aldemburgensis: sed ex conjecturis solis, quæ pro Anschero validiores sunt, ut habet Joannes Mabillon loco citato pag. 91, ubi plurima in laudem sancti Angilberti amplectitur.

THEOFRIDUS Abbas Epternacensis in Ducatu Luxemburgico, scripsit prolixè admodum *Vitam sancti Vvillibrordi primi Ultrajectensis Archiepiscopi*, nempe capitibus 36. qui mortuus est in dicto Monasterio Epternacensi anno 739. die 7 Decembris; de qua vide Surium ad dictam diem. Item scripsit *Flores Epitaphios Sanctorum libris quatuor*, quos cum eadem sancti Vvillibrordi Vita impressos vidi in 4° Luxemburgi anno 1619. apud Hubertum Reuland, curâ & studio Roberti Arduennatis Andaini, Societatis Jesu Theologi, qui hæc Opera Notis ornavit. Idem scripsit *Sermones quosdam de cultu & veneratione Sanctorum*, qui leguntur passim in impressionibus variis Bibliothecæ veterum Patrum *sub nomine Theofridi Abbatis*, quas consulere habes. Obiit Theofridus anno 1110, die quarta mensis Aprilis in suo Monasterio.

1110. FRANCO Abbas Afflighemiensis Ordinis Divi Benedicti, de quo hæc Henricus Gandavensis in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 39. Franco » Abbas Afflighemiensis, rogatus à Domino Ful-

gentio prædecessore suo, antequam ipse Dominus « Franco Abbas esset, scripsit Opusculum quod ap- « pellavit *De gratia Dei*; & antequam consumma- « ret idem Opusculum, decedente Abbate Fulgen- « tio, ipsi successit, & jam Abbas factus prædictum « Opusculum consummavit, in ejusdem Opusculi « fine laudes sui prædecessoris declamans. Metricè « etiam statum futuræ gloriæ eleganter descripsit. » Hæc Henricus, cujus etiam mentionem facit Sigebertus in Catalogo cap. 164. Hi autem libri *De Gratia Dei*, sunt impressi Antuerpiæ anno 1565. & anno 1620 Friburgi in Brisgoia, itemque immissi in varias editiones Bibliothecæ Sanctorum Patrum, quas excutere potes. Claruit anno 1112 & ulteriùs, de quo Possevinus in *Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in Scholio ad caput 39 Henrici Gandavensis pag. 170 Bibliothecæ Ecclesiasticæ.

GOTSELINUS, seu GOSCELINUS Monachus primùm sancti Bertini in Artesia, tum postea S. Augustini Cantuariensis in Anglia, diligentissimè omnium, *Sancti Augustini Cantuariensis Archiepiscopi Vitam*, post Bedam libro 1 Historiæ Anglorum cap. 23 & sequentibus, & lib. 2 capitibus 2 & 3, duplici descripsit Opusculo, majore scilicet & minore, ut in sua præfatione appellat num. 4. quorum alterum post Lanfranci Opera tacito Auctoris nomine reperitur, alterum nempe majus Opusculum nusquam editum, evulgatur sæculo primo Sanctorum Ordinis D. Benedicti pag. 499, cum libro Miraculorum ab eodem Gotselino composito. Præterea Gotselinus iste duobus libris sancto Anselmo Cantuariensi Archiepiscopo nuncupatis comprehendit *Historiam Translationis sancti*

Auguſtini, quos dabit publico Joannes Mabillon ſæculo ſexto Sanctorum Ordinis Divi Benedicti. Commendat eximiè hunc Goſcelinum ob doctrinam & elegantiam Guillelmus Malmesburienſis lib. 4 *De Regibus Anglorum* cap. ultimo, & in libro *De Dorobernenſibus Archiepiſcopis*, ac poſt ipſum Joannes Mabillon in Obſervationibus prævïis ad Vitam ſancti Auguſtini, ſæculo 1 Sanctorum Ordinis Divi Benedicti, pag. 498, quod editum in folio apud Ludovicum Billaine anno 1668 in aula Palatii.

GUILLELMUS DE CAMPELLIS, gallicè, *De Champeaux*, cognomento Venerabilis, ſic dictus à natali ſolo Oppido de Campellis, Pariſienſis Diœceſis in Bria, tertio à Meleduno milliario, ubi Eccleſia Collegiata inſignis. Adoleſcens ſub Anſelmo Præceptore Laudunenſi Decano Litteris operam dedit, qui tum per Franciam famoſus habebatur, ſicut ex Abaelardo diſcimus. Sub eo magnos cùm feciſſet progreſſus, Pariſienſis Eccleſiæ Archidiaconus, & Scholæ hujuſce Cathedralis inſuper in Dialectica edocenda præpoſitus eſt. At ille melioris vitæ cupidus, ad Cellam veterem non longè ab Urbe Pariſina remotam, ubi erat Capella quædam ſancti Victoris, cum diſcipulis aliquot migravit, & veſtem induit Canonici Auguſtinianorum Ordinis, teſte Anonymo Scriptore, ſed antiquo. *Eodem*, inquit, *tempore Magiſter Vvillelmus de Campellis, qui fuerat Archidiaconus Pariſienſis, vir admodum Litteratus & Religioſus, aſſumens habitum Canonici Regularis, cum aliquibus diſcipulis ſuis extra Urbem Pariſiis, in loco ubi erat Capella quædam ſancti Victoris Martyris, cœpit ædificare Monaſterium Clericorum.* Hanc mutationem

mutationem professionis laudat Hildebertus Cenomanensis Episcopus Epist. 1. ad eundem : *De conversione & conversatione tua lætatur & exultat anima mea, illum prosequens actione gratiarum, cujus muneris est, quod tandem philosophari decreveris. Nondum quippe redolebas Philosophum, cùm ex acquisita Philosophorum sententia, scientiæ morum tibi minimè depromeres venustatem.* Unde Abaelardus in Epistola declarativa calamitatum suarum capite 2 : *Perveni Parisios, ubi jam maximè Disciplina hæc* (Dialectica) *florere consueverat, ad Guillelmum scilicet Campellensem Præceptorem meum, in hoc tum Magisterio, re & famâ præcipuum.* Et paulò post : *Præceptor meus ille Guillelmus Parisiensis Archidiaconus habitu pristino mutato, ad Clericorum Regularium Ordinem se convertit ; eâ, ut referebant, intentione, ut quò religiosior crederetur, ad majorem Prælationis gradum promoveretur, sicut in proximò contigit, eo Catalaunensi Episcopo facto.* Nec tamen hic suæ conversionis habitus, vel ab Urbe Parisina, aut à consueto Philosophiæ studio eum revocavit : sed in ipso Cœnobio, ad quod se causâ Religionis contulerat, statim more solito publicas exercuit Scholas, hortatu nempe prædicti Hildeberti. Scripsisse plura Guillelmum Campellensem, mihi vix dubium est, quippe cùm credatur primus Ordinator Theologiæ quam Scholasticam vocant. Editus est nuper sub ejus nomine *Dialogus Christiani & Judæi* in Bibliotheca Sanctorum Patrum editionis ultimæ Lugdunensis anni 1677. apud Anissonios fratres, quam procuravit maximam D. Philippus Despont Doctor Theologus, quem ob scientiam ac virtutem notissimas plurimùm colimus. Hic

amicus noster, sæculo XII, inseruit sub dicti Guillelmi Campellensis nomine Dialogum allegatum, sed quem hac in parte aliquis incautus decepit, attribuens ex solius litteræ initialis G. inscriptione, Guillelmo Campellensi, quod est opus Gilberti Abbatis Vvestmonasteriensis prope Londinum in Anglia. Inventum forsan Ms. opus in Catalaunensi vel urbe vel Episcopatu, potuit dare locum ingenio claris Guillelmi Campellensis dotibus occupato, ut opus istud solâ initiali litterâ inscriptum, ipsi adscriberet. Nos autem nec unum vidimus, sed Mss. Codices duos aut tres Gilberto Abbati Vvestmonasteriensi attribuentes: atque hoc vulnus hujus Abbatis Lateri inflictum industrius hac in parte Medicus sanavit, Gabriel Gerberon Monachus Benedictinus Congregationis S. Mauri in Gallia, qui in Nupera ac correctissima editione omnium S. Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi operum, de qua in Anselmo diximus: hunc Dialogum inseruit, ereptum Guillelmo Campellensi, restitutum Gilberto Vvestmonasteriensi; neque id ex conjecturis, sed ex fide Mss. Codicum quos ad marginem allegat. Hæc solius justitiæ intuitu, absque ullâ personarum acceptione, æqualibus mihi omnibus Monachis simul ac Clericis Regularibus. Scripsisse insuper dicitur *Sententias Theologicas* ante Magistrum Sententiarum Petrum Lombardum, quarum manuscriptum exemplar repertum fuit in Bibliotheca Abbatiæ S. Petri Catalaunensis Monachorum Ord. Divi Benedicti, & nunc asservatur in Bibliotheca B. Mariæ Parisiensis, ex dono D. Claudii Joly Cantoris & Canonici Parisiensis. Denique juxta Albericum in Chronico ad annum

1113 *Magister Guillelmus de Campellis Moralia S. Gregorii Papæ abbreviavit & alia fecit.* Sed fallor, nisi Guillelmum pro Guarnero sumpserit Albericus : vel Joannes Picardus anno 1610 deceptus sit, dum edidit Parisiis Compendium Moralium S. Gregorii Papæ compositum à Garnero vel Garnerio Canonico Regulari sancti Victoris ad muros Parisienses, quod Guillelmo de Campellis inscribi debuit. Potuit Albericus attribuere Guillelmo de Campellis opus quod Garnerii fuit ; cum centum & amplius annis distet Albericus à Campellensi Guillelmo : quod plusquam satis est, ut quis fallatur. At falli etiam potuit Joannes Picardus in editione hujusmodi Compendii sub nomine Garnerii, quod Guillelmi Campellensis esse potest. Viderint Regulares Victorini, horum ad quem spectet hoc compendium, ad Guillelmum an ad Garnerium ? Litem ego definire non possum. Assumptus est ad Episcopatum anno 1113. Albericus in Chronico. *Obiit Catalaunensis Episcopus, succedit Magister Guillelmus de Campellis, qui Moralia Gregorii Papæ abbreviavit, & alia fecit.* Sequenti anno interfuisse memoratur dedicationi S. Mariæ Laudunensis. Benedixit autem S. Bernardum Claræ-Vallensem Abbatem ipsi apprimè amicum & familiarem anno 1115, vacante Sede Lingonicâ, uti memorant Albericus & Vita ipsius Bernardi lib. 1 cap. 7. Nominatur anno 1115 in charta Cessionis Ecclesiæ S. Laurentii & S. Martini Malignicortis. Anno quoque 1120 ordinavit pacem inter Canonicos S. Martini de Virtute, & Monachos sancti Salvatoris. Hujus porrò cùm elogio meminere Ivo Carnotensis Epist. 268, S. Bernardus Epist. 3 maximè

charissimum virum nuncupans, Otho Frisingensis Episcopus lib. 7 Chronici cap. 47 & 48. Chronicon Maurigniacense, apud quod *celebratur Cononis Pranestini Episcopi & Apostolica Sedis Legati auxiliator Magnus Vvillelmus Catalaunensis Episcopus, qui sublimes causas rexerat, & tunc Zelum Dei habens super omnes Episcopos totius Gallia, divinarum Scripturarum scientiâ fulgebat.* Verùm excessit è vivis anno 1121 8 Kalendas Februarii, ut docent tabulæ sancti Stephani, & Albericus: hinc certior est Epocha, quàm quæ assignatur à nonnullis eum fato cessisse anno 1119, post regimen annorum septem & sex mensium. Corpus ad sepulturam defertur in Abbatiam Claræ-Vallis. Hæc ut plurimùm ex Sammarthanis Fratribus in Gallia Christiana tom. 2 pag. 504 in Episcopis Catalaunensibus.

BALDRICUS primùm Gerardi primi, Lietberti & Gerardi secundi Cameracensium ex ordine Episcoporum Secretarius, deinde Canonicus & Cantor Tarvanensis, posteà Archidiaconus & Episcopus Noviomensis, demùm Episcopus Noviomensis ac Tarvanensis, quæ duæ Ecclesiæ Sexcentis annis circiter unitæ fuerunt. Scripsit *Historiam Cameracensis & Attrebatensis Ecclesiarum* olim unitarum, tribus libris quos titulo Chronici Cameracensis Georgius Colvenerius Doctor Theologus Duacensis & Cancellarius, cum notis anno 1615 Duaci in lucem edidit. Putatur insuper scripsisse *Chronica Ecclesiarum Tarvanensis & Ambianensis*, quæ vel perierunt, vel fœdo pulvere obsita alicubi latent. Obiit Baldricus anno 1112 in urbe Tarvanensi, ubi Episcopus translatus fuerat, sepultus cum Epitaphio quod legebatur ante urbis eversionem.

ALULFUS Monachus sancti Martini Tornacensis tempore Odonis hujus loci Abbatis, & Cameracensis postea Episcopi qui obiit anno 1113, scripsit grande Opus *ex propriis verbis Divi Gregorii Papæ*, quòd *Gregoriale* inscripsit, Ms. in Variis Bibliothecis in quatuor Voluminibus in fol. nempe in Bibliotheca S. Amandi Ordinis S. Benedicti & in Alnensi Ord. Cisterciensis. 1 & 2 Volumen continent Commentarios in Veteris Testamenti libros, 3 in libros Novi Testamenti, 4 De Variis Argumentis in 16 libros distinctum est. Vidi etiam tria priora hujus operis Volumina Mss. in Bibliotheca Longipontis Ord. Cisterciensis in Episcopatu Suessionensi, & 4 Ms. in Bibliotheca S. Petri Selincurtensis Ordinis Præmonstratensis apud Ambianos. De eo plura Joannes Mabillon tom. 1 Analectorum pag. 312 & seqq.

UDASCALCUS seu UDALSCALCUS Monachus scripsit *Narrationem de Controversiis inter Hermannum Episcopum Augustanum & Eginonem Abbatem sancti Udalrici, cum Carmine de itinere & obitu ejusdem Eginonis*, quam habet Henricus Canisius tom. 2 Antiquarum Lectionum, Ingolstadii 1602 in 4°. Vixit autem temporibus Paschalis Papæ II. & Arnoldi Moguntini Archiepiscopi, quorum & litteras suæ Narrationi inseruit Udalscalcus sancti Udalrici Monachus.

HUGO à SANCTA MARIA Monachus Floriacensis Ord. Divi Benedicti, floruit circa annum 1115, scripsitque insigne *Chronicon maximè de Rebus Gallicis agens*, quòd vidi Ms. in Bibliotheca Igniacensi Ordinis Cisterciensis in Tractu Remensi. Est autem impressum in 4°. Monasterii in Germania anno 1638 curâ & studio Bernardi

Rottendorf qui notas ad calcem adjecit, apud Bernardum Raesfeldium. Ejusdem *Tractatus De Regia Potestate & Sacerdotali Dignitate*, quem edidit Stephanus Baluzius tom. 4. Miscellaneorum pag. 9, edito apud Franciscum Muguet Parisiis 1683 in 8°.

TURGOTUS Monachus Dunelmensis clarissimus, qui tum Prioris ejusdem Ecclesiæ per annos xx. officio functus, tum etiam Archidiaconi, Vicarii, Decani, Vicedomini ubique Episcopo suo, seu ut ipsius sunt verba lib. 4 cap. 4 col. 54 *Christianitatis curam per totum Episcopatum agentis*, tum postea Sant-Andreani in Scotia per septennium dignitatibus claruit. Hic autem ab Osvvaldo Rege seu à fundamentis Ecclesiæ Dunelmensis Historiam suam in tempora Guillelmi Rufi Regis media aut circiter seu annum 1097, quem Simeon Dunelmensis deducens, id ipsum continuavit ad annum Christi 1129. Turgotus verò usque ad Henrici primi annum decimum-quintum, seu Christi 1115 superstes ut ostenditur, tunc mortuus est. Audax nimiùm facinus Simeonis sanè, ne quid gravius dicam, qui Scriptoris adeo sibi nuperi & vicini, ac ejusdem Ecclesiæ tum Collegæ tum Præfecti, tantisque dignitatibus clarissimi opus integrum, (demptis quæ diximus) sibi ipsi quasi planè novum, idque velut suâ solùm minervâ congestum sit, arrogaverit. Habetur scilicet in Bibliotheca Cottoniana Codex Ms. Turgoti, ipsius tempore manifestè conscriptus, cui titulus; *Libellus de Exordio atque procursu istius, hoc est, Dunelmensis Ecclesiæ, cum sequentibus : Turgotus Prior Dunelmensis author hujus libri*. Incipit, *gloriosi quondam Regis Northan-Himbrorum & preto-*

ſi Martyris Oſvvaldi, &c. uſque ad caput 22 libri tertii Hiſtoriæ, quæ ſub nomine Simeonis Dunelmenſis evulgata eſt, de qua nos ad annum 1129.

RODULFUS Abbas ſancti Trudonis in Tractu Leodienſi floruit anno 1117 & ſequentibus, unde tranſlatus ad Abbatiam ſancti Pantaleonis Colonienſis, ibi Diſciplinâ quæ peſſum ierat reſtauratâ, obiiſſe dicitur anno 1138 die 6 Martii. Scripſit *Chronicon Cœnobii ſui Sancti Trudonis libris* XIII. evulgatum tom. 7 Spicilegii Dacheriani. Item *Vitam ſancti Lietberti Cameracenſis Epiſcopi*, quam abſque auctoris nomine evulgavit idem Dacherius tom. 9 ſui Spicilegii. Item *Opuſculum de ſuſceptione puerorum in Monaſteriis, ad inſtantiam Siberti Prioris ſancti Pantaleonis*, evulgatum à Joanne Mabillon tom. 2 Analectorum pag. 495 & ſeqq. Item Scripſerat libros ſeptem contra Simoniacos, quos manuſcriptos aſſervabat Bibliotheca Gemblacenſis Ord. Divi Benedicti, de quibus Joannes Mabillon loco citato pag. 534, quos incendium nuperum hujus Cœnobii quo totum abſumptum eſt, conſumpſit.

GILBERTUS ſeu GILLEBERTUS Monachus Anglus & Abbas in Cœnobio Vveſtmonaſterienſi juxta Londinum, Litteras ibi humaniores docuit. In ſtudiis deinde Sacris Magiſtrum habuit S. Anſelmum Cantuarienſem Archiepiſcopum, qui luſtratis demùm Galliæ & Germaniæ Academiis; cum in Patriam per Germaniam remearet, Moguntiæ in quemdam Judæum incidit, contra quem *doctiſſimam habuit Diſputationem, in forma Dialogi conſcriptam*, inſcriptamque *Diſputatio Judæi cum Chriſtiano* · quam nuper edidit ex variis Mss.

Codd. Gabriel Gerberon Monachus Ordinis D. Benedicti Congregationis S. Mauri inter Opera sancti Anselmi, vel post opera pag. 512 editionis Parisiensis anni 1675 apud Ludovicum Billaine in Palatii aulâ. Scripsisse dicitur opusculum *De Statu Ecclesiæ* Ms. in Bibliotheca Cantabrigiæ publicâ vol. 247, & *in Prologos Divi Hieronymi super Biblia* Ms. Cantabrigiæ in Collegio Domus sancti Petri Cod. 92. At opusculum istud *De Statu Ecclesiæ* spectat ad Gillebertum Episcopum Lunicensem in Hibernia, uti diximus ad annum 1090, in hoc *Gilberto Lunicensi Episcopo*. Mortuus est Gilbertus anno 1117, cautè distinguendus ab aliis ejusdem nominis, Gilberto Londoniensi Episcopo, Gilberto Porretano Pictaviensi Episcopo, Gilberto Abbate Hoilandensi, qui omnes scripserunt eodem sæculo 12, & quorum opera confunduntur.

FLORENTIUS BAVONIUS Vigorniensis Monachus, homo utrâque scientiâ divinâ & humanâ apprimè eruditus, magnum sibi ex suis opusculis doctrinæ comparavit nomen. Ingenium planè habuit, ad quodcunque vellet, apertum & conspicuum, memoriam splendidam ac fœlicem: unde posteris demùm reliquit ad celebrem Anglicæ Antiquitatis hederam eximia ingenii sui monumenta, Latino sermone conscripta. Ejus *Chronicon ab Initio mundi usque ad annum* 1118, continuatum ab altero ejusdem Cœnobii Monacho ad annum 1163, evulgavit Henricus Savillius Anglus, Vir doctissimus in Collectaneo Historicorum Angliæ, quòd editum in fol. Londini anno 1596, & Francofurti in Germania anno 1601. Aliud Collectaneum pariter Historicorum Angliæ, est editum

Londini anno 1652 in folio 2 tomis, in quo habentur Turgotus, Simeon Dunelmensis, Gervasius Cantuariensis, Joannes Hagustaldensis, Elredus seu Ethilredus Rievallensis, Radulfus de Diceto, Joannes Brompton, cum aliis Anglicarum Rerum Scriptoribus: opus aureum, curis & studio Joannis Seldeni procuratum. Hoc ex occasione *Florentii Bavonii* in Collectaneo primo collecti, qui tandem obiit non sine luctu suorum anno nati Salvatoris 1119, sub Henrico primo Rege Anglorum.

PETRUS HONESTUS Abbas sanctæ Mariæ de Portu prope Ravennam, scripsit *Regulam pro Clericis sui Instituti*, quam vulgo *Constitutiones Portuenses* appellant, & falsò adscribitur Petro Damiano, ut Pennotus in Historia Canonicorum Regularium lib. 2 probat: Nam Abbatia S. Mariæ de Portu usque hodie possidetur à Canonicis congregationis Lateranensis. Habetur hæc Regula inter opera S. Petri Damiani ultimæ editionis Parisiensis anni 1663, apud Ægidium Tompere viâ Aurigariâ propè Puteum Certum. Floruit tempore Paschalis secundi Papæ, & obiisse dicitur anno 1119.

PANDULFUS PISANUS floruit circa annum 1128, & scripsit *Vitam sancti Gelasii Papæ secundi*, qui anno 1119 Cluniaci obiit; impressam anno 1638 Romæ in 8°, cum Commentariis Constantini Cajetani Abbatis Ordinis Divi Benedicti, quem hoc sæculo Varia Scripta celebrem reddiderunt. 1120.

ANNA COMMENA Alexii Imperatoris Constantinopolitani filia, Zonaræ in scribenda Historia defectum supplevit, de cujus doctrinâ hoc

testimonium dat ipse Zonaras: *Studiis erat addicta, & exquisitè atticissabat, & acutissimo erat ingenio ad abstrusissimas quasque contemplationes.* Scripsit hæc: *Libros quindecim de rebus gestis patris sui*, quos *Alexiada* nuncupavit, & multi multâ adulatione plenos esse censent. Hos ex Bibliotheca Augustana David Hoeschelius primùm, tum Joannes Gronhovius evulgarunt: sed omnium optimè & ultimus cum insigni expressione latinâ Petrus Possinus Gallus Soc. Jesu Theologus anno 1651 Parisiis in fol. ex Prælo Lupareo, cum auctoribus aliis Historiæ Bizantinæ, ad cujus opus notas adjecit doctissimus Vir Carolus du Cange, Scriptis suis notissimus. Claruit Anna Commena circa annum 1120, quæ multa de parente suo (ut Vossius notavit) longè aliter narrat quàm Latini solent: qui omnes ferè, si unum excipias Albertum Aquensem Canonicum, describunt eum ut Principem fraudulentum ac perfidum. Sed verisimile est, tum Latinos suo erga Græcos odio indulsisse, tum filiam Commenam suo erga parentem amori aliquantulum obtemperasse.

LAURENTIUS Dunelmensis in Anglia Ord. Divi Benedicti Monachus, scripsit circa hoc tempus *Hypognosticon seu Memoriale Veteris & Novi Testamenti Carmine Elegiaco*, quòd opus in libros IX. distinctum est, & habetur Ms. in Bibliotheca Thuanea, quam jam Colbertus possidet. Item in Bibliotheca Aureæ-Vallis Ord. Cisterciensis in Ducatu Luxemburgensi in 4°, denique in nostra Buciliensi, unde transcriptum missum est Joanni Mabillon illud exposcenti per litteras. Floruit usque ad annum 1140, cujus etiam opus Ms. in Bibliotheca S. Benedicti Cantabrigiæ cod. 74,

inscriptum *Laurentii Dunelmensis Hypognostica ad Gervasium.*

THOMAS Eliensis Monachus in Anglia circa annum 1120, scripsit *Libros duos De Vita & Translatione sanctæ Ethildritæ Virginis & Reginæ, primæ Eliensis Abbatissæ* quæ obiit anno 679 die 23 Junii. Horum primum qui est *De Vita hujus Reginæ* edidit D. Joannes Mabillon sæculo 2 Sanctorum Ord. Divi Benedicti pag. 738 & seqq. & alterum *De Translatione ejusdem*, quæ contigit anno 1106 pollicetur ad sæculum Ordinis septimum & Ecclesiæ duodecimum, anno 1106.

GUALTERUS Tarvanensis Ecclesiæ Canonicus floruit circa annum 1120, & scripsit ad Joannem Episcopum Tarvanensem *Vitam ac Martyrium Caroli cognomento Boni, Flandriæ Comitis*, quam ex Bibliotheca sanctæ Mariæ Igniacensis in Tractu Remensi Ord. Cisterciensis, edidit primùm Sirmondus Parisiis in 8°. anno 1615 apud Sebastianum Cramoisy Viâ Jacobæa sub Ciconiis. Porro cum cædes Caroli Boni Flandriæ Comitis anno 1127 patrata sit, circa hoc tempus vita ista conscripta est. Floruit eodem tempore Alius *Gualterus* seu *Galterius* natione Gallus, dignitate Cancellarius, qui cum se accinxisset cum Godefrido Bullonio ad recuperationem Terræ sanctæ promovendam, scripsit *Narrationem de Obsidione Antiochenâ, & aliis rebus fortiter gestis usque ad annum* 1119, quæ legitur apud Jacobum Bongarsium in Collectione Scriptorum *De Gestis Dei per Francos*. Totum Scriptum Cancellario dignum est, ubi ipse vi carceris hebetatum sibi ingenium conqueritur; cujus historia, quæ quomodocunque scripta sit, accuratè facta est ab teste oculato,

qui multis negotiis à se descriptis præsens adfuit. Potuit hic Gualterus seu Galterius esse unus atque idem cum alio, qui reversus ex Orientalibus cruciatis, posteà factus sit Canonicus Tarvanensis; & res gestas *Caroli Boni Flandriæ Comitis* conscripserit circa annum 1130, quòd tamen ego definire nolim, destitutus ad id affirmandum idoneis testimoniis aut rationibus.

ROBERTUS Monachus sancti Remigii Remensis, Claromontano Concilio, à quo pius Occidentis in Orientem motus incœpit, interfuit, tum posteà ipsi Expeditioni sacræ. In Galliam redux jussu Bernardi Abbatis sui, Hierosolymitanam Historiam libris novem descripsit, & definit in illa celebri victoria de Babylonico Ammiraviso apud Ascalonam post captam Hierosolymam victo ac prostrato, quæ contigit anno 1099. Habetur opus Roberti in Collectaneo *Gestorum Dei per Francos*, excuso in fol. Hanoviæ 2 tomis anno 1611 typis Wechelianis curâ & studio Jacobi Bongarsii. Floruit Robertus Remensis anno 1120.

ALBERTUS Aquensis seu Aquisgranensis Canonicus & Sacrista, seu Sacrorum Custos, floruit anno 1120 vel circiter, scripsitque Libris 12 *Historiam Expeditionis Hierosolymitanæ super itinere sive passagio Godefridi Bullonii*, in citato collectaneo inclusam, quam finit anno 1126. Scripsit autem Albertus ardens desiderio ipsius Expeditionis, quæ auditu & relatione nota habuit ab iis qui præsentes adfuerant, ut ipse variis locis testatur. Initium facit ab ipso Expeditionis initio; finem in anno 2 Balduini secundi Regis Hierosolymitani, & complectitur res Ge-

ſtas annorum ſex & viginti. Debemus Hiſtoriam Alberti ſanè accuratam *Reinero Reineccio*, qui anno 1584 eam Helmeſtadii primus ſed ſine nomine Auctoris edidit: Nomen autem Auctoris debemus Davidi Hoeſchelio, præfatione ſuâ *in Alexiadem*, & poſteà Jacobo Gretzero ex Ms. Codice S. Martini Lovanienſis id adſtruenti. Habetur autem impreſſa iterum *in Collectaneo Geſtorum Dei per Francos*, de quo ſtatim locuti ſumus *in Roberto S. Remigii Remenſis Monacho.*

THEOBAUDUS Monachus Bezuenſis Cœnobii in Burgundia, circa annum 1126 clarus, ſcripſit *Acta Tranſlationes & Miracula S. Prudentii Martyris lib.* 4 quibuſdam Carminibus identidem interjectis, quos ex Ms. Cod. edidit Labbeus tom. 2 novæ Bibliothecæ pag. 605 & ſequentibus.

ERNULFUS Epiſcopus Roffenſis in Anglia, natione Gallus, Patriâ Bellovacenſis, floruit anno 1120, ſcripſitque *Solutiones quaſdam ad Quæſtiones Lamberti Abbatis Bertiniani, De Corpore & Sanguine Domini.* Nam quæ ei attribuit Antonius Poſſevinus in Apparatu Sacro, verbo *Arnulfus Epiſcopus Roffenſis* tom. 1 pag. 514, *De Operibus ſex dierum & de Verbis Domini in Cruce*, ſpectant certò ad Ernaldum ſeu Arnoldum Abbatem Bonæ vallis in Carnotenſi Epiſcopatu, ſub cujus nomine ab annis jam multis opera iſta impreſſa ſunt. Obiit autem Ernulfus anno 1124, cujus opuſcula quædam impreſſa ſunt in Spicilegio Lucæ Dacherii, tom. 2 pag. 420, *Tomellus ſive Epiſtola Ernulfi ex Monacho Benedictino Epiſcopi Roffenſis De inceſtis conjugiis:* & ibidem pag. 431 *Epiſtola 2 qua Variis Reſpondet Lamberti Quæſtionibus*, quarum aliquæ *De Corpore & Sanguine*

Domini. Variæ ad eum S. Anſelmi Cantuarienſis Epiſtolæ, ac de eo Dacherius Prologo ad dictum tomum Spicilegii pag. 18.

MICHAEL GLYCAS Siculus, ſub Alexio & Joanne Commenis Imperatoribus Conſtantinopolitanis vixit, & ſcripſit circa annum 1120 *Annales Quadripertitos*, opus non modo Hiſtoricum, ſed etiam Theologicum & Phyſicum. Prima parte agit de Operibus ſex Dierum, alterâ De rebus geſtis ab orbe condito uſque ad Chriſtum natum. Tertia perſequitur res geſtas à Chriſto uſque ad Conſtantinum Magnum, quarta res tractat Byzantinorum Imperatorum uſque ad obitum Alexii Commeni, qui anno 1118 moriens Joannem Commenum ſucceſſorem habuit. Exinde uſque ad captam à Latinis Conſtantinopolim perſtrinxit res Byzantinas Joannes Leunclavius, qui & primus Glycæ interpretationem nobis dedit, editam Baſileæ anno 1572 in 8° typis Epiſcopii. Habetur autem jam eadem Hiſtoria Græcè & Latinè in folio inter Hiſtoricos Byzantinos Pariſiis editos ex Typographiâ Regiâ cum interpretatione & notis Philippi Labbei, de quo tam ſæpe loquimur. Extat græcè Ms. in Bibliotheca Vaticana, Regia Gallica, Imperatoria Viennenſi, & Auguſtana Cod. 80. Ejuſdem Michaëlis Glicæ *Diſputatiunculæ duæ* Latinæ per Jacobum Pontanum Soc. Jeſu, Ingolſtadii in 4° anno 1604 cum Dioptrâ Philippi Solitarii. Denique in Bibliothecis Mss. Græcè, nimirum in Imperatoria Viennenſi & Auguſtana Cod. 75, *Michaëlis Glicæ Explicatio obſcurorum locorum Sacræ Scripturæ*; vel ut in Imperatoria, *ejuſdem Quæſtiones & Dubitationes in Scripturam*: quæ nondum, quod ſciam, impreſ-

ſæ ſunt. De illo Antonius Poſſevinus in Apparatu Sacro tom. 2 pag. 112, Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 312 pag. 237.

EADMERUS ANGLUS Ordinis ſancti Benedicti Monachus in Cantuarienſi Cœnobio, diſcipulus fuit & ſocius ſancti Anſelmi Cantuarienſis Epiſcopi, & claruit anno 1120 & ulteriùs, nomen ſuum poſteritati clarum faciens variis operibus compoſitis, quorum multa ſub S. Anſelmi nomine hucuſque edita fuerant ex Mss. Codicum fide, qui ſæpe attribuunt Anſelmo Magiſtro quæ ſunt Eadmeri diſcipuli. Sed illa tandem reſtituta legitimo parenti, & ſunt *Libri 2 De Vita ſancti Anſelmi Cantuarienſis Archiepiſcopi*, *Hiſtoria Rerum novarum ſeu rerum ſui temporis lib. 6*, *De Excellentia B. Mariæ Virginis*, *lib. de quatuor Virtutibus quæ fuerunt in B. Virgine Mariâ*, *lib. De Beatitudine Cœleſtis Patriæ*, *lib. De Similitudinibus S. Anſelmi*, qui hucuſque ſancto Anſelmo attributus eſt: quæ omnia edidit poſt opera ſancti Anſelmi Gabriel Gerberon Monachus Congregationis ſancti Mauri anno 1675 apud Ludovicum Billaine Pariſiis in fol. Scripſit etiam *Vitam S. Vvilfridi Eboracenſis Archiepiſcopi*, quam edidit Joannes Mabillon ſæculo 3 Sanctorum Ordinis D. Benedicti tom. 1 pag. 196 & ſeqq. Edidit & Carmen de ſancto Dunſtano Ms. in Bibliotheca ſancti Benedicti apud Cantabrigiam Cod. 338.

NICOLAUS ſancti Lamberti Leodienſis Canonicus, circa annum 1120 poſt plures alios ſuum ſtilum exercuit *in Vitam S. Lamberti Leodienſis Epiſcopi*, quam Joannes Chapeaville, de quo ſuprà jam ſæpe diximus, edidit in ſuo Collectaneo

Scriptorum *De Episcopis & rebus aliis Leodiensibus.*

DOMNIZO Presbyter vivebat sub finem sæculi XI. & initium sequentis, Henrico IV. & V. Imperatoribus usque ad annum circiter 1125 vel ultrà, quem sæpe allegat Cæsar Baronius ut testem oculatum vel fidelem in plerisque rebus. Scripsit *Libris 2 Carmine heroico Vitam Mathildis Comitissæ*, quam vir doctissimus Sebastianus Tengnagelius Cæsareus Bibliothecarius edidit Ingolstadii anno 1612. In eodem Volumine Tengnagelii, *Gebhardus Salisburgensis* qui anno 1088 obiit, *Sigefridus Moguntinas Archiepiscopus* qui anno 1084, *Stephanus Halberstatensis* & alii Antistites ac Principes continentur, qui scripserunt *Varias Epistolas pro Gregorio VII, aliisque Pontificibus Romanis contra Schismaticos*, quas cum aliis veteribus monumentis ex Mss. Codicibus dictus Tengnagelius edidit. Tum sequuntur *Lib. 2 metrici Domnizonis Presbyteri de rebus gestis Mathildis Comitissæ*, cum Bernaldi seu Bertoldi Constantiensis Presbyteri *Libello De vitandis Excommunicatis*. In eodem Volumine Tengnageliano reperies *Vitas Altmanni Passaviensis, Thiemonis Salisburgensis & Anselmi Lucensis Episcoporum* ab Anonymis scriptas: Item *Hessonis Scholastici brevem Commentarium de rebus anno 1119 gestis inter Calixtum Papam & Henricum V. Imperatorem.* Cæterùm Bernaldus Presbyter Constantiensis præter Libellum à Tengnagelio publicatum, scripsit & alia *Opuscula pro Gregorio VII. contra Schismaticos*, quæ Gretzerus suæ Apologiæ pro eodem Pontifice inseruit, ubi & docet quis fuerit iste Bernaldus.

HESSO

HESSO REMENSIS Scholasticus & Presbyter, scripsit Acta Concilii Remensis anni 1119, quæ legi possunt in Conciliis ultimæ editionis Labbeanæ Parisiensis tom. x. pag. 872 & sequentibus: an idem opusculum sit, cum superiore de quo statim locuti sumus, ex collatione cognoscetur.

LIETBERTUS seu LETBERTUS Canonicus Insularum in Flandria & Canonicorum Præpositus, tum postea Abbas sancti Rufi Ordinis Divi Augustini prope Valentiam, floruit circa annum 1120, scripsitque *insignem & prolixum in Psalmos omnes Davidis Commentarium*, de quo Joannes Mabillon tom. 1 Analectorum pag. 289. Vidi opus istud cum Epistola quam refert idem Mabillon, Ms. 3 Voluminibus in folio in Bibliotheca Branensi nostri Ordinis Præmonstratensis in tractu Suessionensi.

HERMANNUS sancti Vincentii Laudunensis Monachus, factus posteà Abbas sancti Martini Tornacensis, claruit anno quo suprà, scribens varia quæ ejus studium ac doctrinam probant. Scripsit itaque *Historiam Restaurationis Monasterii sancti Martini Tornacensis ad sua usque tempora*, quam evulgavit Domnus Lucas Dacherius tom. 12 sui Spicilegii. Item *Libros tres De Miraculis Beatæ Mariæ Laudunensis* oblatos Bartholomæo Episcopo, quos evulgavit idem Dacherius cum operibus Guiberti Abbatis de Novigento impressis in fol. Parisiis anno 1651, apud Ludovicum Billaine sub signo sancti Augustini. Item scripsit *insignem Tractatum De Incarnatione Domini ad Stephanum Viennensem Archiepiscopum*, quem Ms. in Cœnobio nostro habeo relatum è peregrinatione Belgica, cujus copiam ad prælum trans-

misimus amico nostro Joanni Mabillon. Vixit Hermannus usque ad annum 1140 & ultrà, de quo citatis locis Lucas Dacherius multis legit.

ELNOTUS Cantuariensis Ecclesiæ Monachus, Ordinis D. Benedicti, circa annum 1120 scripsit ad Nicolaum Daniæ Regem *Librum* 1 *De Vita & Passione sancti Canuti Daniæ Regis*, impressum cum notis Joannis Meursii, Hafniæ in 4°. anno 1631.

MARBODUS Natione Gallus, Patriâ Cenomanensis, vel, ut aliis placet, Andegavensis, factus successu temporum Canonicus, Scholasticus & Archidiaconus Andegavi, indéque meritis doctrinæ & pietatis evectus ad Episcopatum Redonensem in Britannia, quem tenuit ab anno 1096, quo Concilio Turonensi interfuit, usque ad annum 1120, quo adfuit Consecrationi Cathedralis Ecclesiæ Cenomanensis cum aliis Episcopis ad preces Hildeberti Episcopantis: sed fractus senio & oculis orbatus, ob quam infirmitatem cedens Pontificatui anno 1123, factus est Monachus pauper & cœcus in Monasterio sancti Albini Andegavensis. Scripsit ut testatur Sigebertus in libro de Viris Illustribus cap. 158 *in Cantica Canticorum Commentarium*, quem nescio an alicubi impressus sit, nec enim comparet in editione ullâ Bibliothecæ Veterum Patrum, nec in ullo alio Collectaneo Scriptorum quod viderim. Item scripsit *Tractatum De gemmarum lapidumque pretiosorum formis, natura & viribus*, impressum Coloniæ anno 1539 cum notis Alardi Amstelodamensis, & Pictorii Villigensis. Item *Dactylotecam* cum Scholiis G. Pistorii anno 1555 Basileæ in 8° impressam. Item *agonem sancti Laurentii Martyris*

Carmine expressit, quem Surius habet ad diem 10 Augusti. Item *Vitam sancti Roberti Abbatis Casa-Dei Ordinis D. Benedicti in Gallia libris* 2, quam habent Continuatores Bollandistæ ad diem 24 Aprilis tom. 3 pag. 316 & sequentibus. Item *Vitam S. Licinii Andegavensis Episcopi* apud Bollandum ad diem 13 Februarii. Item *Epistolas Aliquot*, inter quas una in Epistolis Hildeberti Cenomanensis Episcopi num. 80 *ad Rainaldum Andegavensem Episcopum*; altera Marbodi Epistola *ad Hildebertum Cenomanensem Episcopum*, edita tom. 13 Spicilegii Dacheriani, respondens ei illum consulenti, de viro à quo uxor debitum conjugale postulabat, licèt ipse votum monasticæ Vitæ de consensu ejus emisisset. Tertia demùm sub ejus nomine circumfertur *ad Robertum de Arbrisello*, quâ portentosis eum accusat criminibus, quam habet Natalis Alexander in selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus sæculo XII. tomo seu parte 2 dissertatione 5 pag. 629 per totam. Obiit Marbodus anno 1123 die 2 Septembris, quem laudant Sigebertus in Catalogo citato cap. 158, & Miræus de eo agit in Scholio ad dictum Sigeberti caput, Natalis Alexander sæculo 12 citato parte 1 cap. 6 pag. 458, Sammarthani Fratres tomo 3 Galliæ Christianæ *in Episcopis Redonensibus*, ubi plura in ejus laudem.

GUIBERTUS Monachus Flaviacensis seu sancti Geremari Ordinis D. Benedicti in tractu Bellovacensi, tum postea Abbas B. Mariæ de Novigento juxta Codiciacum agri Laudunensis Castrum, multa scripsit, quæ sunt evulgata Parisiis in fol. anno 1651, curâ & studio Lucæ Dacherii Benedictini Congregationis sancti Mauri in

Gallia. Sunt autem, *Tractatus quomodo sermo fieri debeat. In Genesim Moralium lib.* 10. *Tropologiarum in Osee lib.* 3. *in Amos lib.* 1. *in Lamentationes Jeremiæ lib.* 1. *Tractatus De Incarnatione contra Judæos. Epistola prolixa De buccella Judæ datâ & de veritate Dominici Corporis. De Laude Beatæ Mariæ lib.*1.. *Opusculum de Virginitate. De Pignoribus Sanctorum lib.* 3. *Gesta Dei per Francos, seu Historia Hierosolymitana lib.* 9. *Vita sua seu Monodiarum lib.* 3. Item magnus Sermo in illud *Sapientia vincit malitiam*, qui legitur inter opera Divi Bernardi, spectat ad nostrum Guibertum Abbatem, ut constat ex lib. 1 vitæ suæ cap. 16 pag. 477. Denique scripsit alia multa quæ latent, & quæ vidi Mss. in Bibliothecis Vallis Claræ & Igniaci, ambabus Ordinis Cisterciensis, Laudunensis ac Remensis Episcopatuum. Sunt autem *Commentarii in Abdiam Prophetam*, cujus prologus incipit: *Patribus & Dominis totius cultu reverentiæ amplectendis, sancti-Medardensi Abbati Godefrido; & item ejusdem gratiæ Florinensi Alardo, Guibertus, ad omnem proh dolor impuritatem vitâ degenerans & moribus, votivo utriusque salutis affectus. Quoniam & litteraturæ celebritas, &c.* Incipit Abdias Prophetá, *Visio Abdiæ, visio Prophetalis subtilitatem significat, &c. In Jonam Prophetam*, cujus prologus incipit, *Audemus & bonam voluntatem habemus, &c.* Item *in Micheam Prophetam lib.* 2, *in Zachariam lib.* 3, *in Joëlem lib.* 1, *in Nahum lib.* 1, *in Abacuc lib.* 1, *in Sophoniam lib.* 1. Obiit Guibertus anno 1124 die 1. Augusti, qui suam ipse vitam scripsit, de cujus autem laudibus abundè agit Lucas Dacherius tam in prolegomenis ad editio-

nem illius operum, quam in suis annotationibus & in subjecto Chronico Abbatum Novigentinorum.

BRUNO ASTENSIS Monachus Ord. Divi Benedicti, postea Episcopus Signiensis & S. R. E. Cardinalis, qui obiit anno 1125 die 18 Julii, de cujus Scriptis Labbeus sufficienter, quæ sunt edita Venetiis in fol. anno 1651, cum dissertatione præviâ, quæ multa docet de Operibus hujus Brunonis in præjudicium alterius Carthusiani Ordinis Institutoris, quam legito. Addo Labbeanis *Opusculum Brunonis de Consecratione Ecclesiæ* mancum in editione Venetâ, integrum haberi tom. 12 pag. 79 Spicilegii Dacheriani. Eodem tempore vivebat Odo Astensis, item Monachus ejusdem Ordinis, cujus Opera edita simul cum Brunonianis Signiensibus, ad calcem voluminis.

GUILLELMUS Malmesburiensis, de quo Bellarminus & Labbeus in libro suo De Scriptoribus Ecclesiasticis. Quibus addo scripsisse illum anno 1125 *Vitam sancti Aldhelmi Episcopi Schirèburgensis primi*, quam edidit Joannes Mabillon sæculo 4 Sanctorum Ordinis D. Benedicti tom. 1 pag. 726 & sequentibus. Ejusdem *Opus de Antiquitate Glasconiæ* habetur Ms. in Bibliotheca Collegii sancti Benedicti Cantabrigiæ Cod. 373. Item *Abbreviatio Guillelmi Malmesburiensis ex Gestis Haymonis de Imperatoribus* Ms. in Bibliotheca Collegii Balliolensis Oxoniæ Cod. 108.

HUGO METELLUS Canonicus Regularis Ordinis D. Augustini in Abbatia S. Leonis Tullensis, floruit sub sæculi XII. initium circa annum 1120 & aliquanto ulteriùs, scripsitque *Epistolas plures ad viros sui temporis scientiâ vel dignitate*

illustra, quas habet Mss. Bibliotheca Collegii Regii Parisiensis Ludovici Magni Soc. Jesu.

GUALBERTUS Monachus Marchianensis Ord. Divi Benedicti, scripsit ad Sasvvalonem Cathedralis Ecclesiæ Attrebatensis Canonicum & Roberti Episcopi qui sedit ab anno 1115 ad 1131 Secretarium, *Libros duos Miraculorum sanctæ Rictrudis Patronæ Marchianensis*, quos referunt Bollandi Continuatores ad diem 12 Maii tom. 3 pag. 118 & seqq. Hoc opus compositum est post mortem Rodulfi Archiepiscopi Remensis defuncti anno 1124, & ante cædem Caroli Boni Flandriæ Comitis anno 1127. patratam; siquidem num. 45 ipsius Operis, Archiepiscopus dicitur *Bonæ Memoriæ*: & in Epistola meminit auctor versuum de illa cæde à se conscriptorum, & à Sasvvalone reprehensorum, eo quòd nimiùm sæcularis litteraturæ spirarent: ex quibus colligi posse censeo, proximo post dictam cædem anno, visum amatumque à Gualberto Sasvvalonem Canonicum.

STEPHANUS factus Augustodunensis Episcopus anno 1113, adfuit Concilio Tornutiensi anno 1117, itemque & unctioni Philippi filii Ludovici Crassi in Regem Franciæ, anno 1129. Unde postea renuntians Episcopatui factus est Monachus Cluniaci sub regimine Petri Venerabilis, ubi mortuus est anno incerto. Scripsit *Librum seu Tractatum De Sacramento Altaris & iis quæ ad illud variosque Ecclesiæ Ministros pertinent*, quem Joannes de Montolon Canonicus & Cantor Augustodunensis Ecclesiæ edidit anno 1517, unde in Bibliothecam SS. Patrum editionis primæ Parisiensis anno 1575 & in alias transiit. De Stephano Augustodunensi Petrus Venerabilis in Epistola ad

Humbertum Archidiaconum Eduensem ejus nepotem, quæ est sexta libri quinti, ubi testatur reddidisse spiritum Creatori inter manus suas: Sammarthani in Gallia Christiana tom. 2, ubi de Episcopis Eduensibus.

SIMEON Dunelmensis Monachus Ordinis Divi Benedicti, & Præcentor, cum primariis sæculi sui Monachis meritò conferendus, floruit ante medium sæculi duodecimi. Quæ de eo aliisque collecta sunt in Præliminaribus ad Collectionem Historicorum Angliæ anno 1652 Londini in fol. impressa curis Seldeni, ex Lelando, Baleo, Pitseo & Vossio, hic describere operæ pretium non est, cum ad Seldeni prolegomena excurrere cuique pronum sit. Sunt autem in hac Collectione Opera Simeonis Dunelmensis, *Historia Dunelmensis Ecclesiæ*, partim ex Turgoto, de quo suprà ad annum 1115 pag. 1 *De Archiepiscopis Eboraci*, pag. 75; *De Obsidione Dunelmi*, pag. 79, *Historia de Gestis Regum Anglorum ab anno 616 ad 1129* pag. 85. Addidit Historiæ Simeonis Dunelmensis Joannes Prior Hagulstadensis seu de Hersam annos XXV. ibidem pag. 258, usque ad annum 1154, quo tempore dictus Joannes floruit. Richardus item Prior Hagulstadensis scripsit *Libros duos De Statu & Episcopis Ecclesiæ Hagulstadensis*, ibidem pag. 286, & floruit sub Henrico secundo Rege, mortuusque est sub annum 1190 regnante Richardo primo.

RAYNERUS Monachus sancti Laurentii Leodiensis Ord. Divi Benedicti, scripsit *De Viris illustribus Cœnobii sui & Episcopatus Leodiensis*, quem vide in Collectione de Rebus Leodiensibus Joannis Chapeaville in 4° Leodii 3 tomis 1612.

& ſequentibus. Claruit circa annum 1130.

COSMAS Pragenſis Eccleſiæ in Bohemia Decanus, *Hiſtoriam Bohemorum tribus libris* conſcripſit, in quibus Gentis origo & Antiqui Duces uſque ad Vratiſlaum Regem primum ab Henrico III. Imperatore anno 1126 creatum commemorantur: quo tempore & ipſe Coſmas floruit. Edita Hiſtoria in fol. Hanoviæ anno 1607 à Marquardo Frehero, cum aliis Bohemiæ Scriptoribus.

RAINALDUS DE SEMUR Dalmatii Domini de Semur ex illuſtri Burgundionum genere & Aremberge Vergeiâ filius, Frater S. Hugonis Abbatis Cluniacenſis & Gaufridi de Sinemuro, Monachus Ordinis Divi Benedicti; deinde meritis exigentibus primò Abbas Vezeliacenſis, quo nomine interfuit Concilio Trecenſi anno 1104, inde tandem aſſumptus ad Sedem Archiepiſcopalem Lugdunenſem. Scripſit *Vitam S. Hugonis Abbatis Cluniacenſis fratris ſui*, quam habes in Bibliotheca Cluniacenſi editâ ab Andræa Ducheſnio. Hic Hugo mortuus eſt anno 1109 tertio Kalendas Maii ætatis 85, de quo etiam conſulere tu poteris Continuatores Bollandi ad diem 29 Aprilis tom. 3 pag. 648 & ſeqq. ubi proſâ & metrô legitur. De Rainaldo Henricus Gandavenſis in libro De Viris Illuſtribus cap. 3 pag. 162 Bibliothecæ Eccleſiaſticæ Auberti Miræi Bruxellenſis, Fratres Sammarthani in Gallia Chriſtiana abundè tom. 1 pag. 314 de Archiepiſcopis Lugdunenſibus, ubi eum volunt mortuum eſſe anno 1129 die 7 Auguſti.

HUGO Corbeienſis Monachus *de Folieto*
1130 dictus, claruit circa annum 1130, & multa optima ſcripſit quæ perperam Hugoni Victorino

attribuuntur, atque inter ejus opera recensentur, magno legitimi Auctoris damno. Hujusmodi sunt ex pluribus Mss. Codicibus à me visis & discussis in Variis Bibliothecis maximè Cisterciensis Ordinis, *Lib. 4 aurei de Claustro Animæ, lib. De Medicina Animæ, lib. 2 priores de Avibus ad Raynerum*, quos sæpe cum ipsis avium picturis Mss. Codices repræsentant: nam alii duo posteriores de feris, postmodum ab alio adjecti sunt. *Libri 2 De Nuptiis Carnalibus & Spiritualibus* sunt ejusdem Hugonis Folietani ex Variis Mss. Codicibus, qui unum tantùm librum faciunt, inscriptum, *Ad Socium volentem nubere, de Nuptiis fugiendis*. Eidem attribuitur opus inscriptum, *Speculum peccatoris*, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica Cod. 218, qnod impressum extat tom. 9 Operum Divi Augustini, inter spuria. Editores ultimi Operum Hugonis Victorini omiserunt censuram istorum Operum, quam prudenter adhibuerant qui eadem ediderunt in fol. Parisiis olim anno 1526, & ad quam debent recurrere, qui voluerint rescire dubia vel indubia Opera Hugonis Victorini. Hos autem libros morales competere potissimùm Hugoni Folietano, compertum mihi maximè est, tam ex stilo quàm ex fide Mss. Codd.

GUILLELMUS Gemmeticensis in Normannia Monachus cognomento *Calculus*, floruit anno circiter 1130 & scripsit *Historiam insignem Rerum Normannicarum*, quam habes impressam in fol. Parisiis anno 1619 in Collectaneo Historicorum Normanniæ, curis Andreæ Duchesnii procurato. Plura de illo dictus Andræas in suis Prolegomenis ad citatum Collectaneum.

FULCHERIUS Carnotensis, Balduini Fratris

Godefridi Bullonii Sacellanus, Expeditionem ſacram ſuſcepit & ingreſſus eſt cum Roberto Normanniæ Duce, & cum Stephano Bleſenſi & Carnotenſi Comite. Unde *quinquennium illud Expeditionis Sacræ* intra quod Scriptores antè recenſiti (excepto Alberto Aquenſi) nempe Robertus Remenſis, Baldricus Burgulienſis & Raimundus Agileus ſe continuerant, egreſſus: ***Hiſtoriam Belli Sacri ab anno* 1095 *ad annum* 1124** libris tribus deduxit. Cumque non longè abeſſet ab Antiochiâ Syriæ, Balduinum Godefridi Bullonii Fratrem ſecutus eſt, cujus tum erat Capellanus, ut ipſemet narrat. Laudatur ab Orderico Vitali lib. 9, à Guillelmo Malmesburienſi lib. 4 & aliis. Scripſit autem Fulcherius libros tres, qui Brugis in Collegio Societatis Jeſu inter reliquias Pamelianæ Bibliothecæ extant pleni & integri: quod monere congruum fuit, eò quòd exemplaria quibus Jacobus Bongarſius uſus fuit, nec integra nec ſatis emendata fuerint, ut ipſe fatetur. Hæc Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 358 pag. 247 Bibliothecæ Eccleſiaſticæ, cui addo eandem Hiſtoriam contineri correctam & integram tomo 4 novi Collectanei Hiſtoricorum Franciæ ab Andræa Duchesnio, poſt Hiſtoriam Petri Tudebodi de eadem materiâ, de quo diximus ſuprà ad annum 1100.

HERVÆUS Patriâ Cenomanenſis Ordinis D. Benedicti Monachus, in Monaſterio Burgidolenſi Diœceſis Bituricenſis, pietate & doctrinâ inſignis, floruit anno circiter 1130, de cujus laudibus & meritis extat Epiſtola Encyclica Monachorum Burgidolenſis Abbatiæ edita tomo 2 Spicilegii Dacheriani pag. 514. Scripſit multos Commen-

tarios in Scripturam Sacram, spectantque ad eum *Commentarii in omnes Epistolas sancti Pauli Apostoli*, impressi hactenus passim cum operibus Divi Anselmi Cantuariensis, & sunt Hervæi Burgidolensis tam ex fide Mss. Codicum, quàm ex impressione Operum ejusdem Anselmi Parisiensi anni 1544, quæ Hervæo adjudicat. Vidi Mss. duos Codices optimæ notæ in manibus D. Placidi Porcheron Bibliothecarii S. Germani Parisiensis, dictum Commentarium in Epistolas Paulinas Hervæo præfato Benedictino attribuentes. Ejusdem *Commentarii in Isaiam Prophetam amplissimi*, quos Mss. habet Bibliotheca Longipontis Ordinis Cisterciensis in Episcopatu Suessionensi, & Bibliotheca Claromontana Parisiensis Societatis Jesu. Itemque vidi ejusdem auctoris *Postillas breves in Deutoronomium* Mss. apud S. Germanum Parisiensem, cum Commentario in Isaiam de quo suprà. Vide Lucam Dacherium in præludio ad tomum 2 sui Spicilegii, & citatam Epistolam Encyclicam.

ALGERUS Leodiensis primùm Canonicus, inde spreto sæculo Cluniacensis Monachus, eodem tempore floruit, cujus elogium auctore Nicolao Leodiensi Canonico ejus æquali, refert Joannes Mabillon tom. 1 Analectorum pag. 303, de quo Bellarminus & Labbeus in Opere De Scriptoribus Ecclesiasticis. Quibus addo scripsisse *Tractatum inscriptum De Misericordia & Justitia* lib. 3, cujus prologum refert loco citato idem Mabillon, quem vidi Ms. in Bibliotheca Alnensi Cisterciensis Ordinis in Belgio, in Codice modico, cujus dorso titulus est, *De Vita sanctæ Mariæ Ægyptiacæ:* ubi Algerus dicitur *Augerus*, & cujus hoc opus

quod de Canonum observantia est, prælo dignissimum opinor.

UDALRICUS primùm Monachus sancti Blasii in Hercinia Silva, deinde Episcopus Constantiensis in Germania electus Imperatoris nutu, installatur renitente Paschali Pontifice, & octo annis sine consecratione præsedit. Postea Gelasii Decreto à Mediolanensi Antistite consecratus, obtinuit à Sede Apostolica Canonizationem sancti Conradi decessoris sui. Monasteria Erentzelingen Ordinis Divi Augustini & Brigantinum Ordinis Benedictini à Rudolfo Brigantiæ Comite fundatum dedicavit. Interest Comitiis Argentinensibus anni MCXI, cumque anno 1128 Henricus de Bavaria cum magno exercitu Constantiam obsedisset, Episcopus Udalricus cum civibus ei strenuè restitit. Nec Martem solùm coluit, sed & Minervam. Scripsit *Vitam sancti Gebehardi Augustani Episcopi lib.* 2, quam refert Canisius in Collectaneo Antiquarum Lectionum, & Surius ad diem 27 Augusti. Item *Vitam sancti Conradi Episcopi itidem Augustani* ad Calixtum 2 Papam, apud Surium ad 26 diem Novembris. Denique Udalricus ad suum sancti Blasii in Hercinia Silva Monasterium liberè rediit anno 1138, amans quietem & solitudinem, ubi dicitur vixisse usque ad annum 1140. Falluntur autem qui ex uno duos faciunt Udalricos Constantienses Episcopos, sibi immediatè succedentes.

ISAAC Monachus Catholicus, juxta Labbeum in brevi Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum, floruit anno circiter 1130: cujus *libri* 2 *adversùs Armenorum errores*, quos ex Ms. Cod. edidit Franciscus Combefis in Auctario Græco-La-

tino Bibliothecæ Veterum Patrum tom. 2 pag. 317 & seqq. quod editum 2 tomis in fol. Parisiis anno 1648 apud Antonium Berthier viâ Jacobæâ sub signo Fortunæ. Vult autem dictus Combefis loco citato pag. 415 eum floruisse sæculo XI.

BALDRICUS ex Burguliensi in Andegavis Abbate, Dolensis in Aremorica (ut tunc temporis vocabatur) Archiepiscopus ab anno 1114, per annos 22 & dies 44 usque ad 27 Januarii anni 1131. Scripsit *Poëtica methodo libros quatuor Historiæ Hierosolymitanæ*, laudaturque ab Orderico Vitali lib. 9 Historiæ suæ Ecclesiasticæ. Admovit manum huic Operi sexagenarius, neque visa narravit, sed ab Anonymo verè quidem, at stilo rustico scripta, secutus est. Inseruit multa ab iis audita qui interfuerant, cùm & ipse Claromontano Concilio interfuisset anno 1095. Opus impressum in Collectaneo *Gestorum Dei per Francos*, edito in fol. tomis 2 Hanoviæ 1611, cura & studio Jacobi Bongarsii. Itemque *in Collectione Historicorum Franciæ* tom. 4, cum aliis quibusdam Poëticis ejusdem Auctoris, quæ edidit Andræas Duchesnius. Item *Vitam S. Roberti de Arbrisellis, Ordinis Fontis-Ebraldi Fundatoris*, dicatam Petronillæ Abbatissæ, quam habent Surius & Bollandus ad diem 26 Februarii. Huic Andræas Monachus Fontis-Ebraldi addidit *Descriptionem obitûs sancti Viri*, ibidem insertam. Idem Baldricus scripsit *Translationem & Miracula capitis sancti Valentini Martyris*, apud Gemmeticensem Abbatiam, quæ apud Bollandum die 14 Februarii. Idem Baldricus *Historiam veterem de sancto Hugone Rothomagensi Archiepiscopo* in meliorem, ut potuit, statum restituit, quam Ursioni Gemmeticen-

ſium Abbati, ejuſdemque loci Congregationi inſcripſit. Hanc habemus ex lib. 13 Jacobi Guiſii qui eam in undecim capitula diſtinxerat, quam totam edidit Arturus du Monſtier in Neuſtria Pia cap. 8 Gemmeticenſis Monaſterii, & quam cap. 9 diſcutit exploditque ut fabuloſam, & variis ſcatentem mendis, veritati & rationi Chronologicæ omninò adverſantibus. Huic etiam *Vitam S. Samſonis Dolenſis Epiſcopi* attribuit Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 358 pag. 246, & Sammarthani Fratres in Gallia Chriſtiana tom. 2 in Epiſcopis Dolenſibus.

STEPHANUS HARDINGUS Natione Anglus, poſt ſanctos Robertum & Albericum ab annò 1109 Abbas Ciſtercienſis uſque ad annum quo obiit 1134 die 17 Aprilis, cùm aliquot antè menſibus abdicaſſet, oculis captus. Scripſiſſe dicitur *Exordium parvum Ordinis Ciſtercienſis*, quod legitur tom. 1 pag. 1 Bibliothecæ Ciſtercienſis, quam edidit variis tomis in folio anno 1660 & ſeqq. Bertrandus Tiſſier Prior Bonifontis in tractu Remenſi, quæ Pariſiis venditur in Collegio Bernardinorum, & viâ Jacobæâ apud Edmundum Couterot ſub ſigno Boni Paſtoris. Appellatur etiam Auctor *primarum Ordinis Ciſtercienſis Conſtitutionum* quas vulgò *Cartam Charitatis* nuncupant. Quæ quidem Conſtitutiones ut & Inſtituta Converſorum ejuſdem Ordinis Ciſtercienſis, extant in Menologio Ciſtercienſi, typis Plantinianis Antuerpiæ anno 1635 edito, ad diem 5 Julii. Plura de Stephano omnes qui ſcripſerunt de rebus Ciſtercienſibus.

RUPERTUS Abbas Tuitienſis Ord. Divi Be-

nedicti juxta Coloniam Agrippinam, cujus opera sæpiùs impressa Coloniæ, Parisiis & alibi, de quibus abundè Bellarminus & Labbeus. Quibus adde *Libros 3 Dialogi ejusdem inter Christianum & Judæum*, quem appellavit *Annulum*, editos ex Ms. Letiensis Abbatiæ cum operibus vel post opera sancti Anselmi Cantuariensis pag. 524, ultimæ editionis Parisiensis anno 1675 procuratæ à Gabriële Gerberon Monacho Benedictino.

GAUFRIDUS GROSSUS Monachus Tironensis Ordinis D. Benedicti, scripsit circa annum 1135 *Vitam sancti Bernardi Abbatis Tironensis*, quam habent Bollandistæ ad diem 14 Aprilis pag. 222 tomi 2.

ANSELMUS Abbas Gemblacensis in Brabantia post Sigebertum ab anno 1112 ad annum 1137 vel 1138, quo mortuus est die 20 Martii. Continuavit *Chronicon Sigeberti usque ad annum* 1137, quod ab alio pariter continuatum usque ad 1149, cui tandem alius Aquiscincti Monachus additionem posuit usque ad annum 1225. Hæc omnia edidit in 8° Antuerpiæ anno 1608 Aubertus Miræus Verdussianis typis, cum Chronico Sigeberti, quæ sola editio est genuina, utpote libera à nugis & quisquiliis *Galfridi Monumetensis* seu *Asaphensis*, quæ in aliis omnibus Chronici Sigebertani editionibus inspersæ leguntur. Meminit Anselmi Gemblacensis Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 346 pag. 244, Natalis Alexander in Selectis Historiæ Ecclesiasticæ Capitibus sæculo XII parte 1 cap. 6 art. 3 pag. 462. Libellus de gestis Abbatum Gemblacensium quem Lucas Dacherius tom. 6 Spicilegii edidit, eundem Anselmum laudat pag. 539.

GUIGO Delphinas Valentinensis, quintus majoris Carthusiæ Prior ab anno 1110 usque ad annum circiter 1137, quo mortuus die 27 Julii. Vir fuit magni meriti & doctrinæ, qui scripsit *Statuta Carthusiensium prima*, quæ manuscripta habentur in Bibliotheca Thuanea, nunc Colbertina semel atque iterum, & habentur passim apud Carthusianos, impressa olim Basileæ anno 1510. Item *Vitam sancti Hugonis Gratianopolitani Episcopi*, primi Carthusianorum Fundatoris, quam Surius & Bollandistæ non omiserunt in Vitis Sanctorum. Item ad Gervasium *Epistolam seu librum De modo orandi*, impressum sub nomine veri Auctoris Guigonis in nupera editione Operum Divi Bernardi, & in Bibliotheca Sanctorum Patrum editionis Lugdunensis. Item *Tractatum De quadripertito Exercitio Cellæ*, quem primus edidit Petrus Franciscus Chifflet Societatis Jesu, ac post eum ultimus Amplificator Bibliothecæ Veterum Patrum. Item *Epistolas duas* in editione Operum Divi Bernardi procurata à Joanne Mabillon, & *tertiam* tom. 1 Analectorum ejusdem Auctoris pag. 331. Plura Fratres Sammarthani in Gallia Christiana tomo quarto paginâ 971. Natalis Alexander seculo XII. capite sexto art. 9 pag. 498 partis primæ.

DROGO, ut inquit Hermannus Monachus libro *De Miraculis B. Mariæ Laudunensis* capite 22, Prior primùm sancti Nicasii Remensis, postea assumitur in primum Abbatem sancti Joannis Laudunensis, Sed cùm jam illic Deo donante non parum proficeret, bono odore sapientiæ & probitatis ejus longè latèque diffuso, Innocentius secundus Papa constrictum obedientiæ vinculo

lo cum Romam ire jussit & coëgit, Urbisque Hostiensis Episcopum consecravit. Scripsit *Opusculum de Passione Domini, & alia*, quæ inserta sunt Bibliothecæ Sanctorum Patrum editionis Parisiensis anni 1644. tomo 2 pag. 565 & seqq. Obiit anno 1138. vel sequenti, de quo plura Lucas Dacherius in editione Historiæ Hermanni Monachi, cum Operibus Abbatis Novigentini Guiberti, quem supra ad annum 1120 recensuimus.

Hugo Victorinus, seu Sancti Victoris Parisiensis, Canonicus Regularis Divi Augustini, cujus Opera sæpiùs impressa in Galliis, de quo Bellarminus & Labbeus, in Opere suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis*. His addas *Opusculo Hugonis de studio legendi* caput ultimum, *De Ingenio* tomo 1 Analect. Joan. Mabillon pag. 324. Plura etiam suprà *in Hugone Corbeiensi*, & infrà *in Roberto Paululo* ad annum 1170. Nonnulla tamen à me advertenda sunt de Scriptis & Impressionibus Operum tam Hugonis Victorini, quàm Richardi ejus Ecclesiæ Canonici ac Scriptoris. *Primùm*. Opera utriusque ultima editione sunt impressa in folio Rothomagi annis 1648 & 1650 apud Joannem Berthelin in Area Palatii, quæ ut promptiùs venderent Bibliopolæ, audaci manu apposuerunt, ea omnia esse recensita & collata ad manuscriptos Codices, quod magnum huic editioni meritum commendasset, si tamen verum fuisset. At nullus invenitur qui edita cum manuscriptis contulerit, nec vel modica variatio allata ex manuscriptis Codicibus, imò quantùm mihi liquet ex manuscriptis à me inspectis, nec vel apicem Codicum manuscriptorum cum editis contulerunt, 1140.

Hoc uno vel maximè peccatum est ab Impressoribus, vel à curatoribus impressionis hujus Rothomagensis, quòd varias Censuras in antiquis anni 1526. eorundem Operum editionibus Parisiensibus cum magno tunc temporis judicio factas, suppresserint, quibus varia Opera vel abjudicabantur Hugoni Victorino, vel ei cum scrupulo ac formidine attribuebantur, ob fidem manuscriptorum Codicum, quos antiquæ istius editionis Curatores diligenti examine discusserant. At Moderni Rothomagenses Censuris suppressis, omnia quæque cæco modo præfractè Hugoni, absque ullo delectu concesserunt. *Secundum.* Inter Opera Hugonis Victorini hoc modo impressa, extant, *Libri quatuor de Claustro animæ, Liber de Medicina animæ, Libri duo priores de Avibus ad Raynerum, Libelli duo de Nuptiis carnalibus & spiritualibus*, qui ex fide manuscriptorum Codicum spectant ad Hugonem de Folieto Monachum Benedictinum Corbeiensem, ejusdem temporis Scriptorem. De quibus diximus supra ad annum 1130 *in Hugone Folietano.* Item *Libri tres de Officiis Ecclesiasticis*, & Opusculum *De Canone mystici Libaminis*, spectant ad Robertum Paululum Presbyterum, & Domesticum Episcopi Ambianensis, de quo dicemus ad annum 1170. Ac sanè recenter Opera ista conjecta sunt in massam Operum Hugonis Victorini in editione Coloniensi anni 1609. & Rothomagensi ab nuperis editoribus, opinantibus eo celebriorem esse Scriptorem, quò plura ei indiscriminatim attribuuntur, absque duce & consule. Opusculum etiam *De Spiritu & Anima*, quod habetur inter opera spuria Divi Augustini impressa tom. 7, & quod nonnulli opinabantur

ſpectare ex conjecturis ad Hugonem Victorinum; Illuſtratores noviſſimi Operum Divi Auguſtini, doctiſſimi Patres Benedictini Galli, abſtulerunt ab Hugone, ut alicui Ciſtercienſi vero illius parenti reſtituerent. *Tertium.* Extat inter Opera Hugonis Victorini *Liber de Anima Chriſti*, quem in diverſis Bibliothecis vidi manuſcriptum ſub nomine *Hugonis Pariſienſis*, inſcriptum *De Sapientia Chriſti & Sapientia Chriſto.* Eſt indubius Hugonis Victorini fœtus, quem dicavit Gualtero de Mauritania, Laudunenſi poſtea Epiſcopo poſt Bartholomæum atque Gualterum Sancti Martini Abbatem, viro Litteris clariſſimo. Hic autem Liber in MS. Lætienſis Abbatiæ Ordinis Divi Benedicti Comitatus Hannonienſis, habet prologum ad dictum Gualterum, qui hùcuſque in editis deeſt, quem proxima editio Operum hujuſmodi facilè obtinere poſſet. *Quartum. Excerptionum Libri* XXIV habentur apud Hugonem Victorinum, de quorum vero Auctore controvertitur, fueritne Hugo Victorinus, an Richardus, an neuter, ſed aliquis Anonymus, qua de re poſteà ad finem hujus Obſervationis dicemus. *Hi Libri* XXIV *Excerptionum* ſparſim ac tumultuariè impreſſi ſunt inter Opera *Hugonis ac Richardi Victorinorum.* Nam quatuor *primi Libri* tantùm ſub nomine Richardi Victorini inter ejus Opera editionis Rothomagenſis anni 1650, apud Joannem Berthelin pag. 313, abſque prologo. At hujus Collectanei *decem primi Libri* tantùm cum prologo, & cum Scholiis brevibus Domini Thomæ Garzonii à Bagnacaballo, ejuſdem Ordinis Auguſtinianorum Theologi, ſub nomine Hugonis Victorini inter ejus Opera editionis Rothomagenſis anni 1648,

apud eundem Berthelin tom. 2 pag. 333 & seqq. quæ malè inscribuntur *Institutiones Monasticæ Excerptionum priorum*, cùm de rebus Monasticis non loquantur. Altera pars istarum Excerptionum *juxta prologum* continere debet *Libros quatuordecim*, quorum *novem primi* habentur sub nomine Hugonis Victorini tom. 1. Operum prædictæ impressionis pag. 221 & seqq. *Decimus* autem *Liber* secundæ partis harum Excerptionum, ac *vigesimus* totius Operis, juxta prologum tom. 2 dictorum Operum pag. 333, per Sermones seu Homilias quasdam distinctus est ab Excerptore, estque *in Ecclesiasten* collectaneum Homiliarum novemdecim, quas habes sub nomine Hugonis Victorini inscriptas *Annotationes elucidatorias in Ecclesiastem Salomonis*, tom. 1 Operum ejusdem Hugonis editionis citatæ pag. 75 & seqq. *Libri* autem XXI. XXII. XXIII. XXIV. qui restant, habentur eodem tomo sub ejusdem Hugonis nomine, pag. 283 & seqq. inscripti, *Annotationes elucidatoriæ in quatuor Evangeliorum libros*, continentque tantùm *quatuor libros* secundum numerum Evangeliorum, & non *novem*, ut malè habet titulus dictâ paginâ 283. Nec ultra libros XXIV. extenditur *Collectaneum Excerptionum Victorinarum*, sive Hugonis sit, sive Richardi aut Anonymi, juxta prologum quem allegavimus : unde Commentarius *in omnes Epistolas sancti Pauli*, quem habent Opera Hugonis Victorini editionis Rothomagensis anni 1648 tomo 1 pag. 361, est additus postmodum huic Collectaneo, ab aliquo alio, qui Opus truncatum atque mutilum opinatus est, nisi additamentum ejusmodi subjungeretur, ut omne novum Testamentum quodammodo hoc

Collectaneum complecteretur. Hoc patet ex simplici lectione totius Operis; quamvis enim liber hujus Collectanei XXIV. qui *in Evangelium Joannis est*, sit per modum quæstionum ac solutionum diversarum à consarcinatore confectus; est tamen stili omnino alterius *ab Annotationibus elucidatoriis in Epistolas sancti Pauli* tomo I pag. 361, qui sapit scholasticam venam primorum ejusmodi hominum, qui scribebant anno circiter 1210 vel 1220: unde perpetua affectatio vocis istius ad singulas quæstiones, *Solutio*, qualem affectabant primi summarum scholasticarum Farraginatores; ac quâ abstinet latinus magis & minùs scholasticus, Collector *libri xxiv. Excerptionum in Joannem*, licèt per quæstiones & responsiones agat. Hæc quantùm ad ordinem atque impressionem *librorum xxiv. Excerptionum* inter Opera Hugonis Victorini, quod annotasse otiosum non fuerit, ad futuram & planam Operum ejusmodi impressionem. Hujus Collectanei Mss. Codices in nonnullis Galliæ Bibliothecis inveniuntur 2 vol. in fol. Anonymi ut plurimum, quorum *volumen primum* primam Collectionis partem, *aliud* alteram complectitur. Vidisse me memini in manuscripto Codice Bibliothecæ Fulcardi-Montis Ordinis Cisterciensis, Archiepiscopatus Rothomagensis, primam partem hujus Operis sub nomine *Richardi Victorini*, qui Codex in folio jam transiit in Bibliothecam Colbertinam, estque scriptus non multò post tempora Auctoris, cujus nomen præfert.

Jam quæritur quis sit legitimus Auctor istius magni Collectanei, quod per partes ac sparsim est impressum in Operibus Hugonis Victorini vel Richardi, ut suprà meminimus: an Hugo Victo-

rinus, Richardus, an Anonymus? Vellem optaremque tam grande Opus posse attribui Victorino alicui Canonico, at judicium ex affectu desumendum non est, sed ex veritate rei, quantùm eam assequi possumus. Nullus alienis ditandus, ac si vel proprius parens alienis esset indutus, legitimè nudaretur, ut alienum redderetur. Grande hinc patientur Opera Hugonis vel Richardi Victorini dispendium, sed quid ad rei veritatem? Quid ad justitiam? Vincentius Bellovacensis libro 28 Speculi Historialis cap. 58, D. Antoninus in 3 volumine partis Historialis tit. 18 cap. 3; Guillelmus de Sancto Lando Abbas XXII. S. Victoris Parisiensis in Elogiis quatuor Patrum Victorinorum, scilicet Thomæ Prioris, Hugonis, Richardi & Adami ejusdem Ecclesiæ Scriptorum; Platina in Vitis Pontificum; Trithemius in Opere *De Scriptoribus Ecclesiasticis*; Joannes Pitseus Anglus libro *De illustribus Angliæ Scriptoribus*; Gilbertus Genebrardus & Jacobus Gualterus Societatis Jesu *in Chronologiis*, attribuunt Richardo Victorino, & alii passim, quos refert nupera editio Operum Richardi, facta Rothomagi in fol. anno 1650. apud Joannem Berthelin, ubi de hac controversia in frontispicio Operis, cumulatè & ex professo. Quibus addo vidisse me manuscriptum Codicem in folio optimæ notæ, quasi contemporaneum Richardo, in Bibliotheca Fulcardi-Montis, nunc Colbertinum, ubi dicti Operis prima pars sub nomine Richardi Victorini. Atque his non obstantibus, vel variis etiam editionibus Richardi Victorini, ubi sub nomine ejus comparent, & in editione Parisiensi anno 1528, Lugdunensi anno 1534, Coloniensi in Germania

anno 1621, & Rothomagensi anno 1650. Nec obstantibus etiam editionibus Operum Hugonis Victorini, ubi sub ejus nomine inveniuntur, ut in Parisiensi anni 1526, cum formidine tamen ac Censura: in Venetiana itidem anni 1588, quam procuravit Garzonius Lateranensis Canonicus Regularis: in Coloniensi anno 1629. & in Rothomagensi anni 1648 tom. 2 pag. 332. ubi prima pars seu *Libri decem primæ partis* hujus Collectanei impressa legitur, cum Scholiis dicti Domini Thomæ Garzonii à Bagnacaballo ejusdem Ordinis Theologi. Unicum mihi suppetit argumentum, sed in hoc genere demonstrativum. Quisquis fuit Auctor hujus Collectanei, scripsit illud postquam Philippus cognomento Augustus assecutus est Monarchiam Francicam, quod contigit post mortem Ludovici Junioris anno 1180. Hoc patet ex ipso Collectanei Auctore, qui sic claudit caput 10 libri decimi, dum loquitur de Regibus Franciæ: *Post hunc fuerunt isti, Henricus, Philippus, Ludovicus Grossus, Ludovicus Junior, & Philippus.* At nec Hugo Victorinus, qui obiit anno 1140, nec Richardus Victorinus, quem asserunt Victorini Canonici mortuum anno 1173 die 10 Martii; attigerunt Regnum Philippi Augusti Francorum Regis: unde certò constat neutrum esse Auctorem hujus Collectionis, quæ conflata videtur tempore hujus Regis, vel circa annum 1200. Nec valet contra hoc argumentum auctoritas Vincentii Bellovacensis aut aliorum, qui ex professo hoc punctum nunquam attigit, sæpéque deceptus noscitur circa designandos Scriptorum Auctores. Aliam iniit viam Cardinalis Bellarminus in libro suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, ut hoc Colle-

ctaneum Hugoni Victorino auferret, magnam nempe disparitatem stili: sequutus hac in parte Thomam Garzonium, qui in editione Veneta anni 1588, & Rothomagensi anni 1648, in Annotationibus suis ad primam partem hujus Collectanei, sic eam concludit: *Finis libri decimi & ultimi prioris partis Excerptionum M. Hugonis de Sancto Victore, Canonici Regularis Sancti Victoris Parisiensis, ut plerique credunt: mihi tamen ob phrasim & loquendi de gente sua formam, aliter circa assertionem visum est. Secunda autem pars in primo tomo Operum Magistri Hugonis impressa est.* Sed hæc ratio tam Bellarmini quàm Thomæ Garzonii infirma semper visa est: Quis enim stilus vel stili differentia cognosci potest in Excerptione fideli de aliis Auctoribus, qui verbotenus, uti hic Excerptor, desumit ex aliis, ac consequenter proprium in Collectaneis non habet stilum? Igitur ex stili differentia, non potest argui Auctorem hujus Collectionis non esse vel Hugonem Victorinum, vel Richardum. Denique ob rationem supra allatam, quisquis ille est hujus Collectanei Auctor, sive Hugo Victorinus, sive Richardus, congessit illud sub extremum Vitæ, *agens de Philippo Rege Francorum.* At quis credat hos duos viros, ambos doctissimos, ambos multis Scriptis è suo penu doctissimè dèpromptis insignes ac famosos, sub senium ac fatiscentes artus, incubuisse transcribendis alienis Auctoribus, conficiendis farraginibus rerum omnium, quale censetur hoc Collectaneum? hæc sanè cogitatio derogans utriusque honori est, ac meritis notissimis: quòd omne dictum sit, absque præjudicio meliorum, quæ fervidus amplectar.

ANTONIUS MELISSA dictus ab opere quod contexuit, & cui Melissæ nomen impositum, de quo Bellarminus & Labbeus. Hoc Opus Conradus Gesnerus Venetiis acquisitum græcè & latinè seorsim, eodem & Joanne Ribitto interpretibus excudi curavit Tiguri anno 1546, sub hoc titulo: *Sententiarum seu Capitum Theologicorum præcipuè ex sacris Scripturis & Prophanis libris tomi tres, per Antonium & Maximum Monachos olim collecti.* Antonium autem sæculo 8 ad annum 750 alligavit Labbeus in Bibliotheca Chronologica Scriptorum Ecclesiasticorum, sed perperam. Nam Franciscus Combefis tomo 2 Operum S. Maximi, paginâ 729 in Notis ad Sermones sancti Maximi ex Excerptis compositos, docet *in Melissa* Antonii allegari Joannem Damascenum, Photium Constantinopolitanum. & Theophylactum Acridæ in Bulgaria Archiepiscopum, qui anno 1074 floruit: unde rectè infertur Antonius horum Sermonum consarcinator, spectare ad sæculum 12 Ecclesiæ.

FALCO Beneventanus, sacri Palatii Notarius ac Scriba, ab Innocentio II Papa ob Fidei constantiam, quâ Pontificias partes in maximis illorum temporum turbis tutatus fuerat, Judex suæ patriæ renunciatus fuit. Reliquit posteris *Chronicon*, sive *Historiam*, quæ ab anno 1102 usque ad annum 1140 eventus & res præsertim Beneventi gestas produxit; & adeò accuratè descripsit, ut qui eas legit, non legere, sed præsens esse videatur. Evulgavit illud Neapoli anno 1626 Antonius Caraccioli Theatinus, cum Historiis Heremperti & Lupi Protospatæ Appuli, quod inveniri etiam

poteſt in Collectione Hiſtoricorum veterum Siciliæ, quæ Francofurti anno 1579 impreſſa fuit. Stilus quidem Fulconis barbarie eſt horridus, pro genio illius ævi, ſed quoad cætera, Cæſari Baronio in Annalibus, & Jacobo Gordono in Chronologico opere placuit. De illo Aubertus Miræus in *Auctario de Scriptoribus Eccleſiaſticis* capite 330, paginâ 241, Antonius Poſſevinus *in Apparatu ſacro.*

ORDERIGUS VITALIS Angligena, Ordinis Divi Benedicti, Monachus Uticenſis, ſive ſancti Ebrulfi in Normannia, ſcribebat anno 1141 ætatis ſuæ 67, *Hiſtoriam Eccleſiaſticam* nobilem, inſertam paginâ 324 Collectionis Hiſtoricorum Normanniæ, quam Pariſiis in folio edidit anno 1619 Andræas Duchesnius, qui in prolegomenis hujus Collectanei agit de Orderico ſufficienter.

LUCAS Montis ſancti Cornelii Abbas Ordinis Præmonſtratenſis, quem malè Joannes Trithemius Ordini Benedictino adſcripſit, nam Mons Cornelii juxta ſeu prope Leodium, ubi nunc Carthuſiani ſunt, Ordinis olim Præmonſtratenſis fuit. Scripſit circa annum 1140 *Commentarium in Cantica Canticorum* Miloni Tarvanenſi Epiſcopo dedicatum, qui propriè Commentariorum Antiquioris Apponii Compendium eſt. Habemus impreſſum anno 1538 Friburgi, unde exiit in Bibliothecam Sanctorum Patrum. Correxit errorem Trithemii Joannes Miræus in Appendice addi ſolitâ ad Opus Henrici Gandavenſis *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 9 paginâ 174 Bibliothecæ Eccleſiaſticæ, qui etiam hujus Lucæ mentionem facit

in Auctario suo de Scriptoribus Ecclesiasticis capite 241, dum loquitur de Apponio, cujus Lucas Abbas Abbreviator est.

HUGO FARSITUS Canonicus Regularis Ordinis Divi Augustini, quantùm augurari licet, juxta vel in ipsa Urbe Suessionensi, Abbas posteà, sed Ecclesiæ mihi nondum cognitæ, unde eum Abbatem vocat qui ejus mentionem facit, Henricus Gandavensis in libro suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 36. Scripsit circa annum 1140 unum librum *De Miraculis B. Mariæ Suessionensis*, quem alii *De Sacro igne* inscribunt, quemque Joannes Picardus Canonicus Regularis Sancti Victoris, in Notis ad Epistolas Divi Bernardi testatur inveniri Ms. in Bibliotheca Sancti Victoris Parisiensis. Vidi etiam Ms. in 4° in Bibliotheca Fusnianensi Ordinis Cisterciensis, Episcopatus Laudunensis, cum *altero libro Miraculorum sancti Quintini Martyris, & libris quinque Miraculorum sancti Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi*, quos scripsit *Odo Cantuariensis Monachus, & postea Abbas de Bello* in Anglia. Est autem editus Hugonis Farsiti Liber ad calcem Historiæ Gallicæ B. Mariæ Suessionensis Ordinis Divi Benedicti, pag. 481 & seqq, quæ prostat in 4° Parisiis anno 1675 apud Joannem Coignard, curâ & studio Michaëlis Germani Monachi Benedictini Congregationis Sancti Mauri. Scripsit ad Hugonem hunc jam Abbatem Epistolas duas sanctus Bernardus.

ROBERTUS RETENENSIS natione Anglus, post Galliam, Italiam, Dalmatiam & Græciam lustratas, in Asiam transiit, & inter Saracenos ibi agens Linguam Arabicam perfectè didicit. Unde

in Hispaniam navigio transvectus, ubi innotuit hominis eruditio, ad Archidiaconatum Ecclesiæ Pampelonensis est evectus. Dein Petro Cluniacensi Abbate petente, *Alchoranum Mahometanum in Epitomen redegit, & ex Arabico in Latinum* transtulit, ut Nicolaus Cusanus in Cribratione Alchorani lib. 1. Narrat. Obiit autem Pampelonæ sub annum 1143. Alchoranum porrò *Joannes Albertus Vvidmanstadius*, Austriæ Cancellarius, Ordinis Sancti Jacobi Miles, & alii multi refutarunt: quorum Opuscula cum *Roberti Retenensis versione* anno 1143 Norimbergæ, & 1550 Basileæ typis edita sunt. Hæc Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* capite 373 paginâ 252.

PETRUS ABAELARDUS Nannetensis in Arremorica, Monachus primùm sancti Dionysii, tum postea factus Abbas sancti Gildasii in natali solo, quam ob corruptos mores Monachorum Præfecturam abjicere compulsus est. Appellatus sui temporis Dialecticus, ob nobilem differendi industriam, quâ plurimùm in Disputationibus valuit. Accusatus à sancto Bernardo multorum Errorum, quos ab ipso nunquam fuisse probatos, hodie multi nostrorum temporum pensatis hinc atque inde omnibus, censent & affirmant, qua de re statuere quippiam nostri non est instituti. Ultro citroque ab Auctoribus sui temporis accusatus & excusatus. Obiit tandem Monachus Cluniacensis in Prioratu sancti Marcelli prope Cabilonem, dicti Ord. anno 1142, die 21 Apr. ætatis 63. Heloissa verò ejus olim amica ac postea uxor, ad conversionem veniens post Petrum, & Abbatissa Cœnobii Paracleti in Episcopatu Tricassino, obiit

anno 1163 die 17 Maii. Opera Petri & Heloissæ lectu digna, impressa sunt Parisiis in 4° anno 1626, quæ sunt, *Epistolarum liber* 1. *Solutionum ad problemata liber* 1, *Commentarius in Epistolam ad Romanos lib.* v, *Sermones varii*, *Introductionis ad Theologiam lib.* III. Franciscus de Ambosia Consiliarius Regius, qui ejus Opera inquisivit & evulgavit, pollicebatur *ejusdem Petri Logicam*, quam apud se manuscriptam habebat. Ejusdem Petri Abaelardi *Expositio super Epistolas Pauli & super Psalterium*, Ms. in Bibliotheca Colbertina Cod. 4334. Scripserat & *Commentarium quemdam in Ezechielem Prophetam*, Lauduni incœptum, ac posteà Parisiis completum, dum ibi Scholas aperuisset: de quo ipse (ut opinor) Petrus loquitur Epistolâ suâ primâ, quæ est suarum calamitatum. Item scripsit *Apologiam* seu *breve Apologeticum* quod refert Bibliotheca Cisterciensis Ordinis tomo 4 pag. 254. Idem scripsit *Librum Sententiarum*, & alium inscriptum *Nosce teipsum*, quem appellat suam Ethicam, de quibus postremis sanctus Bernardus in suis Epistolis, & Petrus ipse in sua Apologia. Hos manuscriptos *cum Commentario in Genesim Heloissæ suæ nuncupato*, servat Bibliotheca sancti Michaëlis in periculo maris, ex Joanne Mabillon in sua editione Operum Divi Bernardi, dum Notas adjicit Epistolæ 188. Opus autem Sententiarum Petri Abaelardi in veteribus manuscriptis inscribitur communiter, *Sic & non:* atque ita Ms. extat in Bibliotheca publica Cantabrigiæ Cod. 168, & in Collegio sancti Benedicti ibidem Codice 390. Qui plura cupit de Petro Abaelardo, videat Natalem Alexandrum in selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus sæculo xij.

parte 3 dissertatione 7, ubi variam ejus fortunam multis exprimit.

1150. JOANNES BURGUNDIO Civis Pisanus, temporibus Eugenii Papæ tertii, transtulit à Græco in Latinum, *Opus sancti Joannis Damasceni de Fide Orthodoxa*, cujus translationis initium, *Deum nemo vidit unquam*. Hanc vidi manuscriptam in manibus Jacobi Hommey Augustiniani Eremitæ Parisiis, mutuatam ex Bibliotheca Sorbonica, Cod. Ms. in 4°. Item Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi Cod. 109. & Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii sancti Benedicti cod. 135. Idem transtutit ex Græco in Latinum Homilias aliquas Divi Chrysostomi, ibidem Mss. Cod. 241.

TEULFUS Monachus Motigniacensis Ordinis Divi Benedicti, scripsit circa annum 1150, *Chronicon ejusdem Monasterii* ab anno Christi 1008 ad annum 1147, quod tertio tomo pag. 359 Collectionis Historicorum Franciæ ab Andræa Duchesnio insertum fuit.

CONSTANTINUS MANASSES Historicus Græcus, scripsit *Versibus politicis Synopsim historicam*, quæ comprehendit res ab initio mundi usque ad initium Imperii Alexii Commeni, quod in annum millesimum octogesimum primum incidit. Vixit autem octoginta circiter annis postea, nempe circa annum 1150, temporibus Imperatoris Manuelis Commeni, cui diuturnum precatur Imperium, dicavitque Opus suum Fratriæ hujus Manuelis Irenæ, Andronico nuptæ. Constantini Manassis Annales ex Græcis Latini per Joannem Leunclavium Basileæ in octavo anno 1573 editi apud Episcopium, græcè & latinè per Joannem Meursium in 4° Lugduni Batavorum anno 1616.

apud Pacium. Idem *Constantini Manassis Breviarium Historicum* cum Notis Joannis Leunclavii & Joannis Meursii, cum variis Lectionibus & Animadversionibus Allatii & Fabroti, editum iu fol. græcè & latinè Parisiis inter Historiæ Byzantinæ Scriptores ex Regio Typographio, nostris temporibus. Codices Græci manuscripti hujus Historiæ extant in variis Europæ Bibliothecis, in Messanensi Siciliæ, Bavarica serenissimi Ducis codicibus 51, 192, 193, Vaticana ex codicibus Palatinis Heidelbergensibus num. 124 & 597.

CONSTANTINUS HARMENOPULUS Sebastus, Nomophilax & Judex Thessalonicensis, claruit circiter sæculi xij medium, cujus *Epitome Canonum* legitur græcè & latinè tom. 1 Collectionis Juris Græco-Romani, quam Joannes Leunclavius Hamelburgensis edidit Francofurti in folio anno 1596, de qua Labbeus, verbo *Theodorus Balsamon.* Item *ejusdem Confessio de Opinionibus Hæreticorum & de fide Orthodoxa*, ibidem græcè & latinè pag. 547. Idem græcè & latinè cum Legatione Manuelis Commeni Imperatoris anno 1578 Basileæ in 8°. Scripsit etiam *Promptuarium Juris Civilis*, Latinum factum à Joanne Mercero, & Lugduni impressum anno 1556 in 4°: græcè verò Parisiis anno 1540 in 4° Vvechelianis typis. Sed Harmenopuli Prochiron Juris Civilis græcè, & latinè cum Scholiis per Joannem Mercerum, & cum Paratitlis, variis Lectionibus & Nomenclatore per Dionysium Godefridum, Genevæ anno 1587 in 4°. Opera Harmenopuli extant manuscripta græcè in variis Bibliothecis, Vaticana variis Codicibus, atque ex Palatinis Heidelber-

gensibus num. 256 & 369, Imperatoria Viennensi, & alibi.

JOANNES CYPARISSIOTA Auctor pariter Græcus, assignatus malè à Labbeo in Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum ad annum 1150, quem quære ad annum 1364.

ARSENIUS Monachus in monte sancto Athos floruit circa annum 1150. & scripsit *Epitomen Canonum Ecclesiæ*, editam tomo 2 Bibliothecæ Juris Canonici Veteris, de qua diximus ad annum 560 *in Joanne Scolastico*. Plura de isto Arsenio prologus ad tomum secundum istius Bibliothecæ, quem consulas.

SIMEON Junior cognomento Magister & Logotheta, Arsenio contemporaneus, vel tantisper posterior, scripsit *Compendium Canonum*, ab Arseniano vix dispar, nisi quantùm ad dispositionem: habetur hæc Epitome Canonum impressa in Bibliotheca Juris Canonici Veteris tomo 2 pag. 710, in fol. anno 1661, apud Ludovicum Billaine. Utrumque autem Compendium, tam Arsenii quàm Simeonis, desumptum est ex manuscripto Bibliothecæ Regis Galliarum, ubi extabant. Idem Simeon Logotheta scripsit *Conciones seu Orationes viginti quatuor De Vita & morum Institutione*, desumptas ex Operibus sancti Basilii Magni, quas ex manuscripto Codice Bibliothecæ Regiæ græcè & latinè factas per Simonem de Maillé Turonensem Archiepiscopum; habes tomo 3 Operum Divi Basilii ultimæ editionis Parisiensis in folio anni 1618. Item sub nomine Simeonis Junioris *Orationes viginti-tres de Fide & Moribus Christianis atque Monasticis*, quas latinè tantùm Jacobus Pontanus natione Bohemus Societatis Jesu, edidit

anno

anno 1607 Ingolstadii apud Adamum Sartorium. Sed hæ 33 Orationes habentur Græcè Mss. in Bibliotheca Julii Cardinalis Mazarini, quæ jam quoad Mss. Codices transmissa est in Bibliothecam Regiam. Eadem Opera Simeonis Junioris Græcè Mss. sunt in plurimis Bibliothecis, Bavarica cod. 84, 85, & 104, Augustana cod. 64, Vaticanâ ex Codd. Heidelbergensibus num. 91 & 377. sub ejusdem nomine *Epistola Mss. XIX.* in Bibliotheca Sfortiana num. 29, cum aliis Epistolis Multorum aliorum, Libanii, Basilii, Photii, Gregorii Theologi, &c. Demùm illius *in mundi Opificium ex Genesi & Chronicis* per seriem Opus collectum à Simeone Magistro & Logotheta, Ms. in Bibliotheca Messanensi in 4° ex diversis Chronicis & Historiis: Itémque apud Carolum du Fresne du Cange Nobilem Gallum & Quæstorem Regium Ambianensem.

GALFRIDUS ex Monumetensi Archidiacono Asaphensis in Cambria Episcopus; Henrico II. apud Anglos Rege; (qui regnum anno millesimo quinquagesimo quarto iniit & anno 1189 obiit) scripsit seu potiùs ex Britannico in latinum transtulit *Librum de rebus Britannicis*, qui ineptas fabulas de Merlino, Arthuro & aliis rebus admixtas continet. Opus Galfridi inscriptum *Rerum Britannicarum lib.* 12, quos ex Mss. Codd. Britannicis transtulit in latinum sermonem. Iniquior in eum fuisse existimatur Guillelmus Neubrigensis, ingratus verò Polydorus Virgilius, utpote qui Historiam suam compilando, innominato auctore plurimùm Galfredi testimonio utatur. Claruit anno 1152, librique impressi Lugduni in fol. anno 1587 apud Renatum Potelier, cum

Epiſtola Gildæ ſapientis de excidio Britanniæ pag. 113, Hiſtoriâ Eccleſiaſticâ Bedæ Anglo-ſaxonis pag. 147, Guillelmi Neubrigenſis libris quinque rerum Anglicarum pag. 353. Idem apud Commelinum in fol. anno 1587, & Pariſiis apud Aſcenſium in 4° anno 1517.

SUGERIUS humili loco natus, virtutis & doctrinæ gradibus ad ſumma conſcendit. In celebri S. Dionyſii prope Pariſios Monaſterio ſancti Benedicti Regulam profeſſus, ingenii fœlicitate & ad res magnas gerendas capacitate Ludovico VI. Regi Galliarum innotuit, cujus legatione ad Callixtum II. Summum Pontificem cùm laude perfunctus, Abbas S. Dionyſii abſens electus eſt, adhuc Diaconus, & accedente Regis conſenſu Benedictus anno 1123. Regularem obſervantiam in Cœnobio ſibi commiſſo *abſque ſcandalo & perturbatione Fratrum* reſtituit, Baſilicam inſignem eo quo etiamnum conſpicitur Schemate inſtauravit, ornavit, locupletavit: Deo ſanctam reformationem bonorum etiam temporalium copiâ remunerante, ut dicere poſſent, *venerunt mihi omnia bona pariter cum illa.* Nec virtuti ſtudium litterarum defuit: nam ſcripſit Sugerius *Vitam Ludovici VI. Francorum Regis* cognomento *Groſſi*, *Librum Epiſtolarum ad diverſos de gravioribus Regni negotiis*, quibus Ludovico VII. dicto Juniore ad Expeditionem ſacram profecto digniſſimè præfuit. Item *Lib. De rebus in adminiſtratione Cœnobii ſancti Dionyſii à ſe geſtis*, & alterum *De Conſecratione Eccleſiæ* à ſe ædificatæ & tranſlatione Corporum S. Dionyſii & Sociorum, quæ omnia ſunt edita à Franciſco Ducheſnio in Collectaneo Hiſtoricorum Franciæ tom. 4, collecta ex Mſs.

Codd. Porro *Liber De Consecratione Ecclesiæ Dionysianæ* qui mutilus est apud Duchesnium potest suppleri ex tom. 1 pag. 328 Analectorum Joannis Mabillon. Obiit anno 1153 die 13 Januarii more Romano, cujus *Constitutiones & Testamentum* post alia ejus Opera in dicti Collectanei tom. 4 pag. 546. Qui plura cupit de Sugerio, adeat Sammarthanos Fratres in Gallia Christiana tom. 4 pag. 333 in Abbatibus Sandionysianis ; Natalem Alexandrum in selectis capitibus Historiæ Ecclesiasticæ sæculo XII tom. 1 cap. 6 art. 12 pag. 530 & seqq. ex quo compendium istud desumptum.

OGERIUS Abbas de Lucedio Ordinis Cisterciensis in Sabaudia circa hoc tempus clarus, scripsit *Opus insigne Sermonum XV. de Cœna Domini*, quod hucusque inter Opera Divi Bernardi Anonymum impressum est, cujus Prologus incipit : *Paschalibus dapibus satiati.*

GUIDO Abbas Cariloci in Burgundia Sequana, ad quem scripsit duas Epistolas sanctus Bernardus, scripsit *Tractatum De Correctione Cantus Cisterciensis Ordinis*, quem sub nomine D. Bernardi edidit post auctoritatem Joannis Bona S. R. E. Cardinalis viri doctissimi Domnus Joannes Mabillon, in editione sua Operum D. Bernardi. Fefellit Joannem Bonam Ms. Codex quo utebatur, quem (quia vidit dicto Tractatui præmissam Divi Bernardi Epistolam) opinatus est esse Tractatum Bernardi. At Ms. Codex quem hic Buciliaci habeo, continens varios Tractatus qui ad musicam & Cantum Ecclesiasticum pertinent, habet in fronte Operis nomen *Guidonis Abbatis Cariloci*, & caret extraneâ istâ Divi Bernardi Epistolâ, quæ Cardinalem impulerat ad

Tractatum Bernardo attribuendum, qui Guidonis Abbatis certò est. Vult tamen Joannes Mabillon certis argumentis suam etiam opem huic Operi à Divo Bernardo esse præstitam.

ODO Abbas Morimundi Cisterciensis Ordinis, claruit tempore Divi Bernardi, & fuit suo tempore celebris, cujus discipuli doctrinam collegerunt, ut patet ex prologis Mss. Operum sub nomine ipsius. Vidi ac tenui volumen Ms. in folio in Bibliotheca Bonifontis in Thierascia, eò allatum ex Bibliotheca Fusniacensi ejusdem Ordinis, continens *Commentarios in certos quosdam locos Veteris ac Novi Testamenti*, qui incipiunt ab his verbis: *Ut in novo Opere Veteris recordemur Testamenti, &c.* Item vidi *Sermones sub ejusdem nomine ornatos & mellifluos* in duobus Mss. Codicibus Bibliothecæ Longipontis Cisterciensis Ordinis, Territorii Suessionensis: quorum prima pars in fol. post Opus sancti Augustini contra Cresconium, pars secunda in Cod. Ms. intitulato, *Augustinus de mendacio, & Sermones Domni Odonis Abbatis Morimundi.* Atqui tam ex prologo Sermonum quàm Commentariorum in Scripturam, quem utrumque legi, constat hæc omnia ab ejus aliquo discipulo collecta esse, non ipsum Opus Odonis. De quo multa Carolus de Vvisch in Bibliotheca Scriptorum Cisterciensis Ordinis, & plura quàm quæ scripserit: Itemque plenè de illo apud Annales Ordinis Cisterciensis, in Catalogo Abbatum Morimundi. Obiit 6 Nonas Maii anno 1161, de quo Sammarthani tom. 4 Galliæ Christianæ in Abbatibus Morimundensibus.

GILBERTUS DE PORRETA ortu Pictaviensis & Canonicus sancti Hilarii Majoris, subtilissi-

mus Philosophus & in sacris Litteris plurimùm exercitatus, Pictavis Theologiam profitebatur, cum creatus fuit Episcopus anno 1141. Is ergo cum scrutaretur nimiùm sublimia, ad Concilium Remense sub Eugenio III Summo Pontifice habitum vocatus anno 1147, ad instantiam Divi Bernardi arguitur, quòd obscuriùs de sanctissima Trinitate disseruisset, coactusque fuit scripta sua interpretari; de qua re Otho Frisingensis lib. 1 De rebus gestis Friderici Imperatoris cap. 46.& 47: sed ibidem condemnatus non legitur, ut multi passim scribunt. Vivere desiit anno 1154 pridie nonas Septembris, ut habetur in Appendice Roberti de monte ad Sigebertum ubi sic: *Moritur Gillebertus Episcopus Pictaviensis, vir Religiosus ac multiplicis doctrinæ, qui Psalmos & Epistolas Pauli luculenter exposuit.* Scripsit itaque prolixum Commentarium in Psalmos incipientem, *Christus integer, caput cum membris est materia, &c.* quem Vidi Ms. duobus voluminibus in fol. in Bibliotheca Selincurtensi Ord. Præmonstratensis in Tractu Ambianensi, estque etiam Ms. Oxonii in Anglia in Bibliotheca Balliolensi Cod. 35. Item *in Epistolas Divi Pauli Commentarium breviorem*, Ms. bis in Bibliotheca Vallis-claræ Ordinis Cisterciensis in Tractu Laudunensi. Itemque *Opus de Trinitate* de quo loquitur D. Bernardus Serm. 80 in Cantica, Ms. in folio apud Patres Carmelitas Parisienses Discalceatos, quorum Manuscripta audivi, sed falsò, transiisse ad Bibliothecam Regiam. Qui plura de Gilberto voluerit, adeat Galliam Christianam Fratrum Sammarthanorum tom. 3 pag. 886 ubi *De Episcopis Pictaviensibus*, Henricum Gandavensem lib. *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 17,

Miræum in Scholio ad dictum caput pag. 165 suæ Bibliothecæ Ecclesiasticæ.

ALEXANDER Abbas Celesini Monasterii seu Vallis-Celesinæ, vivebat anno 1154 quo obiit Rogerius ex Duce Siciliæ Rex salutatus ab anno jam 1139. Scripsit autem Alexander *Libris quatuor res gestas hujus Regis*, impressis Cæsaraugustæ anno 1578, evulgatisque curis Dominici Portoneri, & qui continentur etiam tom. 3 Hispaniæ Illustratæ, quæ in celebribus Bibliothecis non deest.

JOANNES Monachus Majoris Monasterii in agro Turonensi florebat anno 1154 quo Gaufridus Comes Andegavensium & Dux Normannorum ex parte uxoris suæ Mathildis Anglicæ, quæ Henrici primi Anglorum Regis unica filia fuit, obiit ad diem 7 Septembris. Scripsit Joannes *Acta hujus Gaufridi Andegavensium Comitis & Normanniæ Ducis, Plantagenistæ nuncupati*: quæ Parisiis edidit Laurentius Bouchel Parlamenti Causidicus anno 1610 in 8° apud Petrum Chevalier, itémque impressa inter auctores Historicos Normanniæ Collectos in fol. ab Andræa Duchesnio anno 1619 apud Sebastianum Cramoisy viâ Jacobæâ sub Ciconiis.

VVOLBERO Abbas S. Pantaleonis intra Coloniam, Ordinis S. Benedicti, circa annum 1150 scripsit Commentarium in Cantica Canticorum IV. Libris, quos edidit Henricus Gravius Ord. Divi Benedicti Monachus, Coloniæ anno 1650 in 4°. Obiit anno 1167.

JOANNES Prior Hagulstadensis addidit *annos XXV. ad Historiam Simeonis Dunelmensis* de rebus gestis Regum Anglorum, nempe ab anno 1129

ad 1154 quo floruit. De eo ad annum 1129 *in Simeone Dunelmensi* antea jam egimus, quo recurras. Habetur hæc Historia Ms. Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti Cod. 64, cum Historia Simeonis Dunelmensis & cum Historia Richardi Item Prioris Hagulstadensis, *De gestis Regis Stephani & de bello Standardi.*

HUGO Pictavinus Ordinis Divi Benedicti Monachus, Guillelmi Vezeliacensis Abbatis Notarius, *Historiam sui Monasterii* jussu Pontii Abbatis scribere aggressus est anno 1156, & hanc sub ipso Guillelmo absolvit anno 1167, quatuor comprehensam libris, quos habes tom. 3 Spicilegii Lucæ Dacherii.

BERNARDUS Morlanensis, Monachus Cluniacensis & Poëta sæculo XII nobilis, scripsit ad Petrum Abbatem suum Cluniacensem Carmine *Libros tres De mundi contemptu*, impressos Rintelii ad Visurgim in Germania anno 1626 in 8°, apud Petrum Lucium Academiæ Rinteliensis Typographum. Primus eos è membranis Gerardi Baumanni Embricensis Medici, dedit luci Nathan Chytræus Bremæ anno 1597, deinde Eilhardus Lubinus anno 1607. Demum Sternii in 12° anno 1640 Typographi Luneburgenses. Vide an conveniant cum Opere *De Contemptu mundi Metrico*, quod legitur inter Opera sancti Anselmi ultimæ editionis Parisiensis anno 1675 apud Ludovicum Billaine sub signo Divi Augustini & Magni Cæsaris. Nam opus quod apud Anselmum est, nonnulli attribuunt *Anselmo Cantuariensi*, alii huic *Bernardo Cluniacensi*, quod forsitan neutrius est.

SERLO de Valle-Badoni juxta Bajocas in

Normannia oriundus, in Cerasiensi Ordinis Benedictini Cœnobio Monachum induit, deinde Savigniaci electus Abbas anno 1148, quod Monasterium est in Diœcesi Abrincensi. Cœnobium istud à B. Vitali ante annos triginta-sex conditum, & triginta alia quæ ipsi velut Ordinis Capiti obtemperabant, Ordini Cisterciensi tradidit & sancto Bernardo ac Abbatiæ Claræ-Vallis addixit. Scripsit *Sermones* quos edidit Bertrandus Tissier anno 1664 tom. 6 pag. 107 collectionis seu Bibliothecæ Patrum Cisterciensis Ordinis, quos etiam vidi Mss. in Bibliotheca Ursicampi Ordinis Cisterciensis in tractu Noviomensi. Secessit tandem Serlo Claram-Vallem Regimine abdicato, post sancti Bernardi obitum, qui permittere noluerat vivens ut officio nuntium remitteret, ubi tandem obiit anno 1158 quinto Idus Septembris: vir (ut ait Chronicon Savigniaci) vitâ & sermone atque Scripturarum scientiâ conspicuus. Ejusdem Serlonis *Opusculum in Orationem Dominicam* Ms. in Bibliotheca Colbertina Cod. 5207. quem legimus ac optimum censemus. Plura apud Scriptores omnes Rerum Cisterciensis Ordinis, Fratres Sammarthanos in Gallia Christiana tom. 4 in Abbatibus Savigniacensibus.

ANSELMUS Havelbergensis in Marchionatu Brandeburgensi Episcopus, clarus doctrinâ & rebus gestis, eodem tempore floruit, scripsitque doctum *Opus contra Græcos*, quod ex Ms. Codice edidit Lucas Dacherius tom. 13 sui Spicilegii, ubi de Anselmo Havelbergensi Episcopo in prælimi-naribus agit.

HENRICUS Huntingtonensis natione Anglus, Archidiaconus & Canonicus Ecclesiæ Lincolnien-

sis, Poëta, Orator, Historicus, à Polydoro Virgilio & Joanne Lelando laudatus. Claruit anno 1153 quo obiit Stephanus Rex Angliæ, & scripsit *Historiam Anglorum lib. X.* ad Alexandrum Lincolniensem Episcopum, ab Anglorum & Saxonum transitu in Britanniam usque ad annum 1153. Extant lib. IX. cum aliis Anglicanarum rerum Scriptoribus Londini in fol. anno 1596 publicatis per Henricum Savillium, & anno 1601 Francofurti in Germania. Porrò ex libris decem Henrici Huntingtonensis, omissus est nonus in collectione veteri, quem quis invenire potest in Ms. Codice optimæ notæ Bibliothecæ Thuaneæ, quam jam Colbertus comparavit suæque adjunxit. Scripsit etiam *De Sanctis Angliæ librum unum*, qui Ms. extat Antuerpiæ in Bibliotheca Societatis Jesu. Item *Opus inscriptum Imago mundi* Ms. Oxonii in Bibliotheca S. Trinitatis Cod. 7, in Magdalenensi Cod. 17, Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii S. Benedicti cod. 367: impressum tom. 8 Spicilegii pag. 178 ex Ms. Cod. Gemmeticensi. Item *Epistolam de Regibus Britonum, & de Provinciis Angliæ Opusculum*, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 251. De illo Aubertus Miræus in Auctario suo De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 374 pag. 252, Bellarminus & Labbeus ibidem.

AMEDEUS ex Abbate Altæ-Combæ Ordinis Cisterciensis, Episcopus Lausannensis ab anno 1144 quo ordinatus est, ad 1159 quo mortuus dicitur die 27 Septembris. Scripsit *Homilias aliquot in laudem B. Mariæ Virginis*, sæpiùs impressas in Gallia, cum Sermonibus sanctorum Leonis, Maximi, Chrysologi, Fulgentii, & aliorum. Hæ

Homiliæ VIII. de laudibus Deiparæ Virginis cum elogio Auctoris præfixo à Gervaſio Sopheno Briſacenſi Germano, editæ primùm in 8° Baſileæ anno 1517 apud Adamum Petri. Plura de eo dabunt, poſt Scriptores omnes rerum Ciſtercienſium, Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 384 pag. 255 ſuæ Bibliothecæ Eccleſiaſticæ, Fratres Sammarthani in Gallia Chriſtiana dum de Epiſcopis Lauſannenſibus, Natalis Alexander in ſelectis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capitibus ſæculo XII. parte 1 cap. 6 art. 13 pag. 538.

GUILLELMUS Monachus Ordinis D. Benedicti, factus poſt Nicolaum mortuum anno 1144 Abbas ſancti Nicaſii Remenſis, tum poſteà (ut aliqui volunt) ſancti Theodorici prope Remos ejuſdem Ordinis, qui poſt obitum ſingularis ſui amici ſancti Bernardi, relictâ Abbatiâ Ordinem Ciſtercienſem in Cœnobio Signiacenſi profeſſus eſt. Scripſit multa quorum Catalogum ipſe contexuit in præfatione *ad librum De Vita Solitaria ad Fratres de Monte Dei*: Nempe, *Speculum fidei*, *Ænigma fidei*, *Meditationum librum* 1, *De contemplando Deo librum* 1, *De natura & dignitate amoris divini lib.* 1, *De natura corporis & animæ lib.* 2, *Diſputationem contra Petrum Abaelardum*, *De erroribus Guillelmi de Conchis lib.* 1, *De Sacramento Altaris Tractatum*, *Expoſitionem in Cantica Canticorum* uſque ad verba hæc, *num quem diligit anima mea vidiſtis? Commentarium in Epiſtolam ad Romanos.* Quæ omnia continentur tom. 4 Bibliothecæ Scriptorum Ordinis Ciſtercienſis anno 1662 in fol. impreſſæ apud Bonum-fontem. Item ſcripſit *Librum unum De Vita*

sancti Bernardi, qui sæpissimè impressus cum operibus ejusdem sancti Doctoris. Item *Commentarium insignem in Cantica Canticorum ex verbis D. Ambrosii*, quem sub nomine Antonii Democharis habes sub finem tomi v. Operum sancti Ambrosii. Item *Commentarium in eadem Cantica ex verbis D. Gregorii paulò diffusiorem quàm Beda fecerit*, quem vidi Ms. in Bibliotheca Signiacensi, *cum Sententiis fidei ex verbis Divi Augustini & aliorum Ecclesiæ Patrum*, ibidem in eodem Ms. Codice. Horum duorum operum quæ sunt apud me parata editioni, mentionem facit idem Guillelmus in præfatione libri *De Vita Solitaria*, ubi suos recenset Tractatus húcusque compositos.

Denique in ultima editione Operum Divi Bernardi quam procuravit Johannes Mabillon apud Fredericum Leonard Parisiensem Bibliopolam anno 1667. 2 tomis in folio, idem Joannes edidit sub nomine sancti Bernardi *Commentarium in duo priora capita Cantici Canticorum*, quem meo quidem judicio, censeo esse reddendum & attribuendum Guillelmo sancti Theodorici Abbati. Nam primò Guillelmus ipse in Vita sanctissimi Abbatis cap. 12 sic loquitur de hoc Commentario (itaque tunc " disseruit mihi de Cantico Canticorum, quantùm " tempus illud infirmitatis meæ permisit, moraliter " tantùm, intermissis Mysteriis Scripturæ illius, " quia sic volebam, & sic petieram ab eo. Singulisque " diebus quæcunque super hoc audiebam, ne " mihi effugerent, scripto alligabam, in quantum " mihi Deus donabat & memoria juvabat.) Esset " igitur Commentarius inscribendus *Guillelmi à sancto Theodorico excipientis ab ore sancti Bernardi*. 2°. Inventus est à Domno Carolo de Vvisch

In veteri Codice Ms. Bibliothecæ Dunensis, ubi habebantur alii duo Tractatus indubii ejusdem Guillelmi, unus *De contemplando Deo* alter *De natura & dignitate amoris divini*: ambo tamen sub nomine Divi Benedicti, etsi perperam: unde idem de hoc tertio opere affirmandum est. 3°. Quamvis Guillelmus ex ore Divi Bernardi scripserit hunc commentarium, attamen cum sæpe fallat memoria, & plura scribantur per otium, quàm quæ furtim ab ore excipiuntur: inde magis tribuendus est Guillelmo quam Bernardo, ex communi hominum sensu. Agunt de Guillelmo Abbate sancti Theodorici Henricus Gandavensis in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 10, Aubertus Miræus in Scholio ad dictum caput, Carolus de Vvisch in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Cisterciensis, Bertrandus Tissier in Præludiis suis ad tomum quartum Collectanei Scriptorum veterum ejusdem Ordinis de quo supra, Guillelmus Marlot Prior sancti Nicasii in Historia Remensi.

ODO DE DIOGILO vulgariter de Deüil, ex primo Abbate sancti Cornelii Compendiensis, ad quem scribit Beatus Bernardus Epistolâ 285, factus est Abbas sancti Dionysii in Francia anno 1153 post mortem viri clarissimi Sugerii. Huic Ludovicus concessit castrum novum in terra Martyris Dionysii ante sanctum Clarum in Vulcassino, Diplomate anni 1153. Vir doctus scripsit nobile Opus *De profectione Ludovici septimi Regis Francorum in Orientem*, quod edidit ex Ms. Codice Petrus Franciscus Chiffletius Soc. Jesu, Divione in 4°, apud Viduam Philiberti Chavance anno 1660, in opere suo inscripto *Sancti Bernar-*

di Clarevallensis Abbatis genus illustre assertum: ubi etiam leguntur *Joannis Eremitæ de Vita sancti Bernardi lib. 2 pag. 97*, scripti anno 1180 ut in præfatione probatur: Item *Lib. 3 De Miraculis Divi Bernardi*, scripti anno 1178 ab Herberto Abbate primùm de Moris, tum postea Amanuensi seu Capellano Henrici Clarevallensis Abbatis, Turrium denique apud Sardiniam Archiepiscopo, qui ibidem pag. 161. Vixit Odo usque ad annum circiter 1168, de quo Sammarthani in Gallia Christiana tom. 4, in Abbatibus sancti Dionysii Parisiensis Archiepiscopii.

PHILIPPUS cognomento de Harveng, Abbas Bonæ-Spei in Hannonia Ord. Præmonstratensis floruit anno 1160 & sequentibus, qui anteà multa habuerat cum S. Bernardo Claræ vallis Abbate intricata, de quibus conqueritur acriter Philippus in suis Epistolis. Scripsit autem multa, quæ ex Mss. ejusdem Ecclesiæ quæ vidimus, evulgavit Nicolaus Chamart Abbas ejusdem Cœnobii, Duaci in folio anno 1621 apud Balthasarem Bellerum. Sunt autem *Eloquentes Epistolæ XXI*, pag. 1 & sequentibus, quarum *decima* objurgat acriter sanctum Bernardum, multis sese immiscentem ad se non pertinentibus, 1160.

Commentarius Mysticus in Cantica Canticorum pag. 101.

Moralitates in eadem Cantica pag. 286.

De Somnio Nabucchodonosoris pag. 340.

Tractatus De Salute primi Hominis pag. 344.

Tractatus De Damnatione Salomonis pag. 361.

Tractatus sex De Institutione Clericorum, nempe 1 *De Clericorum dignitate*, 2. *De Scientia*, 3. *De Justitia*, 4. *De Continentia*, 5. *De Obe-*

dientia, 6. *De Silentio*. Attendere deberent ad ſextum hunc Tractatum noſtri Ordinis Clerici & omnes alii, qui ſilentium nuperrimè abjecerunt olim ubique religioſè obſervatum, quaſi illud ſit praxis quædam Monachiſmi. Hæc ubi pleni vanitatis venditant, & capitis ſui levitatem produnt, & inſtituti ſui ignorantiam. Gloriantur plerique hodiernæ corruptionis homines de nomine *Canonici Regularis*, illud affectant ac ſæpiſſimè uſurpant, in quàmque familiaris ſui colloquii periodum importuni obtrudunt: at rem nomine ſignificatam ſpernunt, exſufflant, derident, digniores nomine *Canonicorum Irregularium*. Longè à me petulcum ejuſmodi hominum genus.

Item *Vita ſancti Auguſtini Hipponenſis Epiſcopi* pag. 691.

Vita Sancti Amandi Abbatis pag. 707.

Paſſio Sanctorum Cyrici & Julittæ pag. 745.

Paſſio Sancti Salvii Martyris pag. 752.

Vita Sancti Foillani pag. 759.

Vita Sancti Giſlani Confeſſoris & Abbatis pag. 767.

Vita Sancti Landelini Abbatis pag. 773.

Vita Sanctæ Odæ Virginis pag. 779.

Vita Sanctæ Vvaldetrudis Virginis pag. 788.

Paſſio Sanctæ Agnetis Virginis & Martyris carmine Elegiaco pag. 796.

Varia Carmina, *Epitaphia & Logogryphi* pag. 798.

Vixit Abbas Philippus uſque ad annum 1180 & ultrà.

PETRUS Pictavienſis Poëta & Monachus Cluniacenſis, ſcripſit *nobile Poëma ad laudem Abbatis ſui Petri Cluniacenſis*, cujus tempore circa

annum 1160 claruit, quodque cum dicti Abbatis operibus imprimi consuevit.

ARNALDUS sive ERNALDUS. & ARNOLDUS Abbas Bonæ-Vallis Ordinis Divi Benedicti, Carnotensis Episcopatus, floruit hoc tempore, qui multa ornatè scripsit, quæ simul collecta sibique à Bertrando Tissier Priore Bonifontis Ord. Cisterciensis in Thierascia missa, habebat editioni proxima Joannes Mabillon. Sunt autem *Tractatus De Cardinalibus Christi operibus*, húcusque sub nomine & inter Opera sancti Cypriani impressus. *In Hexameron* seu *De Paradiso* ut cum Membranis loquar, Ms. cum Prologo nondum impresso in Bibliotheca Fulcardi Montis Ordinis Cisterciensis, quæ jam in Colbertinam transiit. *De laudibus B. Mariæ Virginis*, *De 7 verbis Domini in Cruce*, impressi sæpius in Bibliotheca Veterum Patrum; item *Meditationum lib.* 1 apud eumdem Mabillon ex Ms. Cod. transcriptus: sed quæ tandem omnia cum Mss. Codicibus Collata sub nomine legitimi Parentis impressa sunt in Anglia Oxonii in folio cum operibus sancti Cypriani Martyris, de quibus suprà *in Cypriano* abundè diximus. Restant adhuc sub ejusdem nomine Mss. Tractatus duo nondum impressi in manibus D. Joannis Mabillon, nempe *Commentariolus in Psalmum* 44, Ms. cum multis præcedentibus in Bibliotheca Longipontis Ordinis Cisterciensis. Item *Opusculum De septem donis Spiritus Sancti*, incipiens ab his verbis: *Nemo cum hæc capitula viderit, expectet Tractantem de Sapientia Dei, &c.* eductum ut audio, ex Ms. Cisterciensi.

JOANNES TZETZES, Isaaci Tzetzæ ejus

qui in Lycophronem scripsit, frater, circa annum 1160 viguit, & scripsit *Variam Historiam versibus Politicis:* non autem iambicis, quod Conradus Gesnerus putavit. Politicos porrò versus apud Græcos sic dictos opinor, quasi civiles ac populares rythmos, qui quindecim syllabis singuli constant: sic tamen ut cujusque versus pars prior integra dictione octavam syllabam absolvat, more iambici dimetri. Hoc versuum genere & *Michael Psellus* Cantica Canticorum explanavit, & *Constantinus Manasses* suos Annales Byzantinos, & alii alia scripserunt. Porro Joannis Tzetzæ variarum Historiarum liber versibus Politicis Græcis cum Latinâ interpretatione Pauli Lacizii & Præfatione Nicolai Gerbelii, in fol. Basileæ anno 1546. Item Joannis Tzetzæ *Allegoriæ Mythologicæ, Physicæ, Morales*, Carminibus Græcè & Latinè à Frederico Morello Parisiis anno 1616 in 8°. Scripsit pariter *Commentaria in Hesiodum*, cujus Hesiodi Opera Græco-Latina cum Scholiis Græcis Procli, Moschopuli, Tzetzæ, Joannis Diaconi, &c. edita à Daniele Heinsio cum ejusdem versione & notis in 4° anno 1603 apud Raphelengium Amstelodami. De Joanne isto Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 348 pag. 244.

JOANNES CIRITTA Hispanus, Abbas Tharoucanus Ordinis Cisterciensis anno 1162 *Regulam Militibus Ordinis Avisii* apud Lusitanos clari, scripsit: exemplo nimirum sancti Bernardi Claræ vallensis, qui Regulam Templariorum militum, sive pauperum Commilitonum Christi Templique Hierosolymitani anno 1128 conscripsit, hortatu Balduini Regis Hierosolymitani & Pa-

trum

trum Concilii Trecensis. Item *Alfonsus I. Lusitanorum Rex* anno 1166 *Constitutiones Militum sancti Michaelis sive de Ala*, publicavit. Item *Guido Abbas Cisterciensis*, postea S. R. E. Cardinalis, anno 1187 *Constitutiones Militum Calatravæ* foras dedit. Denique Alvarus de Luria & Mendoza, miles Calatravensis, *Constitutiones Militum Montesiæ*, jubente Jacobo II. Aragoniæ & Valentiæ Rege, in scriptum redegit: quæ omnia habentur in Privilegiis Ordinis Cisterciensis anno 1630 Antuerpiæ à Balthazare Moreto excusis.

HUGO Patria Ambianensis, ex Abbate Radinghensi in Anglia, factus anno 1130 Rothomagensis Archiepiscopus, usque ad annum 1164 quo obiit die 10 Decembris. Scripsit *Opus de officiis & Ministris Ecclesiæ* ex Ms. Codice evulgatum post Opera Guiberti de Novigento, curâ & studio Lucæ Dacherii. Vide suprà Guibertum Abbatem ad annum 1124, ubi plura præmittit Lucas Dacherius ante editionem hujus operis, quæ Hugonem commendant & illustrem effantur. Item multa Sammarthani Fratres tom. I Christianæ suæ Galliæ in Archiepiscopis Rothomagensibus pag. 578.

RODULFUS cognomento *Tortarius* scripsit circa hoc tempus librum insignem *De Miraculis sancti Benedicti* quem evulgavit D. Joannes Mabillon sæculo 4 Benedictino tom. 2 pag. 390 & sequentibus, post alios duos libros Miraculorum ejusdem sancti Patris *ab Aimoino Floriacensi Monacho* sæculo xi. pag. 356, & libros tres *Desiderii Abbatis Cassinensis* qui Victor Papa tertius dictus est, ibidem impressos pag. 425 & seqq.

ALDEBERTUS Abbas Heidenheimensis Ord. Divi Benedicti, floruit anno 1164, scripsitque *Relationem Historicam de restitutione sui Monasterii Benedictinis factâ* sub Eugenio Papâ tertio, quam cum Commentario Philippi Eistetensis Episcopi *De Episcopis Eistetensibus* ab anno 1306 ad 1322, edidit Jacobus Gretzerus Soc. Jesu Ingolstadii in 4° anno 1617 apud Elisabetham Angermariam. Opus Jacobi Gretzeri inscriptum, *Commentarius de sanctis Eistetensis Ecclesiæ tutelaribus, S. Richardo, S. Vvillibardo, S. Vvunibaldo, S. Vvalpurga, &c.*

ELISABETHA Virgo & Abbatissa Schonaugiensis Ordinis Divi Benedicti in Diœcesi Trevirensi, scripsit *Visionum seu Revelationum libros 3 & Epistolarum librum unum*, qui Coloniæ typis sunt editi anno 1628: unà cum libro Eckberti Abbatis Schonaugiensis, quem scripsit *De transitu seu obitu S. Elisabethæ sororis suæ germanæ*. Obiit ipsa anno Christi 1165 ætatis 36 die 18 Junii. Notet autem lector, tria olim Monasteria apud Germanos Schonaugiæ nomine clara extitisse. Primum fuit Monachorum Ordinis sancti Benedicti, in Silva Hercinia sub ditione Comitum Nassaviorum, in finibus Diœcesis Treverensis situm, quod alio nomine *sancti Florini Monasterium* nuncupatur, atque etiamnùm floret. Hujus loci Abbas secundus fuit *Eckbertus* S. Elizabethæ jam laudatæ frater, anteà Canonicus Bonnensis. Secunda Schonaugia Monialium Benedictinarum, dicto sancti Florini Cœnobio olim vicina, quæ circa annum 1590 vel 1600 desiit, fundo ac possessionibus in usum Monachorum sancti Florini translatis, cujus Schonaugiæ secundæ

Abbatiſſa fuit ſancta Eliſabetha, hæc ipſa ſoror Abbatis Eckberti. Tertia verò Schonaugia, quæ eſt Monachorum Ordinis Ciſtercienſis, in Diœceſi Vvormacienſi, altero lapide ab Heidelberga, Rhenani Palatinatûs urbe primariâ; loco amœnò viſitur: in quo *Hildegundis Virgo* virili veſte ſexum mentita, aſſumptoque Joſephi nomine, uſque ad obitum vixit. Hæc viſum fuit monere, deſumpta ex Auberto Miræo in auctario ſuo De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 379 pag. 254 Bibliothecæ Eccleſiaſticæ; ne quis in errorem trahatur à Chryſoſtomo Henriquez, aut aliis hæc tria Monaſteria confundentibus.

GILBERTUS Abbas de Oilandia Ordinis Ciſtercienſis in Anglia, floruit circa annum 1165, continuavitque *Commentarium Divi Bernardi in Cantica*, opus impreſſum cum aliquibus ejuſdem diſſertationibus, in editione Operum Divi Bernardi Pariſiis anno 1667 apud Fredericum Leonard viâ Jacobæâ ſub Scuto Veneto, curis Joannis Mabillon, poſt Joannem Merlonem Horſtium. De Gilberto Henricus Gandavenſis libro De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 12 his verbis: *Gillebertus Abbas Ord. Ciſtercienſis, imitatus B. Bernardum in quantum potuit, Sermones compoſuit in quibuſdam capitulis Cantici Canticorum, ab iſto ſcilicet loco*: In lectulo meo per noctes, *&c. Subtiles quidem & valde ſpirituales; ſed reverâ B. Bernardi eloquentia & ſenſibus impares.* Hæc Gandavenſis. Idem Gilbertus ſcripſit *Varias Epiſtolas ac Diſſertationes in forma Epiſtolarum*, quas habes ibidem impreſſas.

NICOLAUS Arremarenſis primum Monachus Ordinis D. Benedicti, tum poſteà ex motu rigi-

dioris vitæ Monachus Claræ-Vallis, & sancti Bernardi Notarius seu ab Epistolis. Claruit scientiâ & scripsit *Librum Epistolarum* quem habet Bibliotheca Sanctorum Patrum editionis Coloniensis anni 1618 & Lugdunensis anni 1677. Item *Librum Sermonum dicatum Henrico Campaniæ Comiti*, quem habet Bibliotheca Scriptorum veterum Ordinis Cisterciensis tom. 3 pag. 193 & seqq. tandem ob pessimam versationem in officio suo, in Italiam profugus & sancti Abbatis hostis, vixisse creditur usque ad annum 1171 & adhuc ulteriùs; nec enim de anno vel genere mortis illius constat.

HUGO Cluniacensis Monachus claruit circa annum 1160, & scripsit *Epistolam* multa de virtutibus sancti Hugonis Abbatis Cluniacensis continentem; Itemque posteà instantibus Cluniacensibus suis Fratribus, *Vitam integram hujus sanctissimi Abbatis*, quam habes cum Epistola citata in opere inscripto *Bibliotheca Cluniacensis*, itemque in ultima editione Laurentii Surii ad diem 29 Aprilis.

ADAMUS sancti Victoris Parisiensis, Ordinis Divi Augustini Canonicus, floruit anno circiter 1168 & seqq. scripsit *Dialogum de Instructione Novitiorum*, & alia, quæ Mss. extant in Bibliotheca sancti Victoris, nec enim scio an aliquid Adami Victorini impressum sit, quem aliquando allegat Joannes Picardus hujus Cœnobii Canonicus, in suis notis ad Epistolas sancti Anselmi & sancti Bernardi, quas consule.

ÆLREDUS, ELREDUS, ATHELREDUS vel EDILREDUS Anglus, Monachus Cisterciensis Ordinis & Abbas Regiæ-Vallis in Archiepisco-

patu Eboracensi, floruit anno 1164 & sequentibus temporibus, clarus multis scriptis, quæ ex Mss. Codd. evulgavit Richardus Gibbonus Presbyter Societatis Jesu, ac post ipsum in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Cisterciensis Bertrandus Tissier Nostras, tom. 5 pag. 16 & seqq. Sunt autem hæc *Sermones de tempore & de Sanctis*, *in Isaiam Prophetam Sermones XXXI*, *Speculum charitatis lib. 3 cum Compendio ejusdem Speculi*, *De Spirituali Amicitiâ lib. 3*, *Tractatus De Puero Jesu duodenni*. Item *Regula ad inclusas*, impressa olim inter Opera sancti Augustini, quam habet Lucas Holstenius sub nomine Ælredi auctoris proprii in Collectione Regularum parte 3 pag. 109. Idem Edilredus seu Alredus scripsit etiam alia opuscula Historica, quæ habentur in nova Collectione Historicorum Angliæ impressa 2 tomis in fol. Londini anno 1652, curis & studio Joannis Seldeni. Sunt autem Historica Ethelredi seu Ailredi *Descriptio belli Standardii* pag. 337, item *Genealogia Regum Anglorum* pag. 347, *Vita sancti Edvvardi Regis & Confessoris* pag. 369, *Historia de Sanctimoniali de Vvatthun* pag. 415. Obiit cum odore Sanctitatis anno 1166 die 12 Januarii, cujus Vita apud Bollandum.

LAURENTIUS Leodiensis ad sanctum Laurentium Ordinis D. Benedicti Monachus, deinde missus Virdunum ad restaurandas Litteras in Cœnobio sancti Vitoni ejusdem Regulæ, floruit anno 1160 & ultrà, scripsitque tempore Alberonis ejusdem, Virduni Episcopi, *Opusculum de Virdunensibus Episcopis* usque ad annum 1148, quo forsitan jam anno scribebat. Opus impressum cum Berthario & anonymo de Episcopis Virdunensi-

bus tom. 12 (ut opinor) Spicilegii Dacheriani. Vixisse dicitur usque ad annum 1179 vel sequentem.

1170. GAUFRIDUS Monachus Ordinis Cisterciensis, Patriâ Antissiodorensis, Petri Abaelardi quondam Discipulus, quo relicto ad Magisterium Divi Bernardi, adhuc juvenis se contulit. Inde clarescentibus Disciplinæ doctrinæque meritis, factus est successivè Abbas Igniaci in tractu Remensi, Altæ-Cumbæ in Sabaudia, & Claræ-Vallis quartus, unde tamen, quam ob causam nescio, cedere ac destitui coactus est. Factus sub finem vitæ Divi Bernardi, fugiente Nicolao, Notarius D. Bernardi, absque dubio ob doctrinam ac scribendi nitorem. Scripsit *nobilem & prolixum Commentarium in Cantica Canticorum sex libris, & in Apocalypsim XIX. magnis Sermonibus*, quos vidi Mss. in fol. in Bibliotheca Fulcardi-Montis Ordinis Cisterciensis Rothomagensis Diœcesis, qui cum aliis ejusdem Mss. Codd. transierunt jam in Bibliothecam Colbertinam. Item scripsit per Otium variis temporibus *magnum opus Sermonum* duobus tomis in fol. Ms. in Bibliotheca Claræ-Vallis, quod à me visum est *in manibus Bertrandi Tissier apud Bonum Fontem*, dum parabat se editioni speciali operum dicti Gaufridi, sed interrupit mors propositum boni senis. Item *Librum De contemptu mundi*, in illud: *Ecce nos reliquimus omnia, &c.* olim sub nomine D. Bernardi inter opera ejus impressum, sed in editione Joannis Mabillon suo auctori legitimo restitutum. Item *libros 3 De Vita sancti Bernardi*, impressos sæpè cum Operibus sancti Patris. Item *librum 1 De Miraculis ejusdem Abbatis*, qui legitur tom.

a pag. 255 Bibliothecæ Scriptorum Ordinis Cisterciensis, cum *Epistolâ ejusdem Auctoris* ad finem libri. Item *Vitam sancti Petri Tarentasiensis Archiepiscopi*, quam Lucius tertius Summus Pontifex scribendam ei injunxit circa annum 1182 & quam habes apud Surium & Bollandistas ad diem 8 Maii. Item *Epistolam de Concilio Remensi anni* 1148, quam Baronius suis inseruit Annalibus. Item *librum contra Petrum Abaelardum*, quem vidi Ms. & editioni paratum in manibus Bertrandi Tissier Bonifontis in Thierascia Prioris, cum altero ejusdem Gaufridi opusculo *De vestibus Sacris seu Sacerdotalibus*. Vixit valdè senex usque ad annum 1200 & ultrà, ut constat ex certis ejus Sermonibus, in quibus arguit errores Abbatis Joachimi. Plura de illo Scriptores rerum Cisterciensium. Collegerat atque editioni parabat omnia quæ plurima sunt hujus Gaufridi opera, Bertrandus Tissier Prior Bonifontis; quæ tandem interveniente laboriosi senis morte, neglecta illic tenuimus, gratáque solis muribus has cartas comedentibus, maximo horum Monachorum opprobrio. Auctor enim iste eloquentissimus est, atque alter *Guerricus* sæculi duodecimi.

HELMOLDUS Butsoniensis prope Lubecam Canonicus, clarus extitit circa annum 1170, cum scripserit *Chronicon Sclavorum* usque ad annum 1168, quod posteà continuavit usque ad annum Christi 1212 Arnoldus Hildeshemii Præpositus & Abbas Lubecensis. Impressum est cum notis Reinerii Reineccii anno 1573 Francofurti, curâ & studio Sigismundi Schœbelii. Item prodiit illud cum observationibus Henrici Bangerti Lubecensis Gymnasii Rectoris, in 4°.

Lubecæ anno 1659 sumptibus Statii Vvesselii.

JOANNES Sarisbetiensis, socius & comes individuus sancti Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi & Martyris, in suis peregrinationibus atque exiliis, anno etiam 1170 florebat & sequentibus, de cujus tantùm editis Epistolis agunt Bellarminus & Labbeus. His addo scripsisse eum *Opus Metalogicum* seu *Tractatum De Logica, Philosophia, &c.* impressum Parisiis anno 1610 in 8°, & Lugduni Batavorum anno 1639 in 8°. Item insigne opus inscriptum *Polycraticum seu De nugis Curialium* cum *Enthetico Metrico* ad frontem operis, impressum Parisiis anno 1513 in 4°, & Lugduni Batavorum anno 1595 & 1639 in 8°. Item *Commentationes in Epistolas sancti Pauli Apostoli*, impressas Amstelodami anno 1646 in 4°. Item *Epistolas plurimas ab anno* 1154 *ad* 1180, Parisiis impressas anno 1611 in 4°. Item *septem ejusdem Epistolas Historicas* edidit Andræas Duchesnius tom. 4 pag. 465 Collectanei sui Scriptorum Historiæ Francicæ veterum, quod impressum Parisiis in fol. anno 1641 & seqq. Aliæ etiam plures leguntur sub ejus nomine *in Collectione Epistolarum sancti Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi*, impressâ Bruxellis anno 1682 tomis duobus in 4° apud Henricum Fricx, operâ Christiani Lupi Augustiniani Eremitæ. Item scripsit *Vitam atque Passionem sancti Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi & Martyris*, sed brevissimè nec ex variis auctoribus permodum Dialogi vel Quadrilogi, quam vidi Ms. in fol. in Bibliotheca Regalis-montis Ordinis Cisterciensis, cujus Prologus incipit: *Sacrosanctam Ecclesiam jugiter impugnat hostis antiquus, &c.* Vita autem, *Prædictus igitur Beatissimus Thomas*

Londonienſis Indigena, *&c.* eſt quidem impreſſus nuperimè Bruxellis cum Epiſtolis ſancti Thomæ anno 1682 Quadrilogus de vita & morte S. Thomæ Cantuarienſis Archiepiſcopi & Martyris ab eodem Chriſtiano Lupo, qui ex 4 auctoribus deſumptus eſt. Sed non ſpectat ad Joannem Sariſberienſem, cujus opus non eſt prolixum, ut videre eſt in eodem Ms. Regalis-Montis & Vaticano, ubi teſtante eodem Lupo legitur: qui ab ejus editione ſibi pepercit, quod non debuit facere ob antiquitatem ac modicitatem operis. Magnus autem Quadrilogus quem edidit Lupus, jam Pariſiis anno 1495 in 4° impreſſus fuit, inſcriptus: *Vita & Paſſio ſancti Thomæ Cantuarienſis Archiepiſcopi, & proceſſus ſuper Libertate Eccleſiaſtica per Herbertum de Hoſam, Joannem Carnotenſem, Vuilhelmum Cantuarienſem, & Alanum Teukeſburienſem, ideoque vulgò Quadrilogus dicitur.* Factus autem Joannes Epiſcopus Carnotenſis anno 1172, occupavit digniſſimè Sedem hanc ad annum 1182 quo mortuus eſt, ſepultus in Abbatia S. Mariæ de Joſaphat, quæ eſt Benedictinorum. De illo Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 369 pag. 251, Fratres Sammarthani tom. 2 *Galliæ Chriſtianæ* in Epiſcopis Carnotenſibus, Bellarminus citatus antea, & alii.

GILBERTUS de Sempringham Anglus, Fundator Ordinis Canonicorum Gilbertinorum in Anglia, qui dudum ſanctitate & regularibus floruerunt obſervantiis, floruit circa hunc annum 1170; immò multo ante ac multò poſt, longam ducens vitam. Scripſit autem *Conſtitutionum ſui Ordinis libros duos*, quos habes in Monaſtico Anglicano tom. 2 ex tribus editis in folio Londini annis

1661 & 1673 apud Aliciam Varren.

S. THOMAS BECKET ex Cancellario Regis Angliæ, nominatus Cantuariensis Archiepiscopus, scripsit *multas Epistolas* ad sui justificationem & ad libertatem Ecclesiasticam vindicandam, quas *in quinque libros distinctas* ex Ms. Codice Vaticano erutas evulgavit Christianus Lupus Ordinis Eremitarum D. Augustini, anno 1682 tomis duobus in 4° Bruxellis apud Henricum Frick, cum libris quatuor aut quinque de Vita ejusdem sancti Martyris, qui *Quadrilogus* inscribuntur, quia sunt excerpti ex quatuor auctoribus, Collectore Anonymo. Habentur eædem sancti Thomæ Epistolæ lib. v. collectæ Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii sancti Benedicti cod. xi. Obiit Martyr anno 1170 die 29 Decembris, jussu regio ab impiis in Ecclesia Cantuariensi excarnificatus. De illo auctores innumeri scripserunt, quos recensere solùm, esset prolixum nimis, nec nostri instituti.

JOANNES Cornubiensis Anglus, ex primis & celeberrimis Theologis sæculi duodecimi, claruit anno 1170 vel circiter, scripsitque *Elogium ad Alexandrum Papam III.* Ms. Oxonii in Bibliotheca Balliolana cod. 58. Opusculum etiam *quomodo fiat Sacramentum Altaris per virtutem sanctæ Crucis & de 7 Canonibus Missæ*, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii sancti Benedicti cod. 178.

ADAMUS natione Scotus, Canonicus Regularis Ordinis Præmonstratensis, florebat anno 1172 & sequentibus usque ad annum 1180. Scripsit *Commentarium in Regulam Divi Augustini, librum seu Tractatum De triplici Tabernaculo, alium de*

triplici genere Contemplationis, *Sermones varios*, quæ omnia impressa in fol. Antuerpiæ anno 1659 apud Petrum Bellerum. Scripserat Adamus, ut testatur in Prologo, *Sermones centum*, quorum *XLVII.* tantùm sunt impressi: cœteri autem ex Ms. Codice eruti, sunt in manibus D. Hermanni à Portâ Abbatis sancti Michaelis Antuerpiensis, *cum Soliloquio ejusdem Adami de Anima*, quæ parata sunt editioni quam promptam optamus, ad auctoris gloriam. Habentur autem Mss. hæc opera apud Celestinos Meduntanos, ut nuperrimè didici ab oculatis testibus, codd. 618 & 619 in 4°.

THOMAS Cistercii Monachus circa annum 1180, scripsit ad Pontium Claromontanum Episcopum, prolixum *Commentarium lib.* 12 *in Cantica Canticorum*, cujus Epistola dedicatoria incipit: *Vehementer obstupesco & ultrà quàm dici potest, admirari non desino, &c.* Prologus incipit: *Tria sunt Epithalamia, primum Historicum, &c.* Liber primus incipit: *Osculetur me osculo oris sui. Hæc est vox Synagogæ, &c.* quem vidi Ms. in Bibliothecis multis Abbatiarum Cisterciensis Ordinis, imò & impressum Parisiis anno 1521 typis Jodoci Badii Ascensii, & Lugduni iterum anno 1571 & alibi. Fallitur Carolus de Vvisch, dum tres Thomas facit ex unico, alterum nempe Cistercii Monachum, Alterum Persennæ, ac tertium de Valcellis in tractu Cameracensi, hos omnes hujus Commentarii auctores, cum tamen unius infantis unus duntaxat pater esse possit. Dicitur vixisse usque ad annum 1190, imò usque ad 1200. Multi scripserunt de auctore præfati commentarii, qui fere omnes decepti sunt. *Primus* Carolus de Vvisch *in Bibliotheca Scriptorum*

Cistercienfis Ordinis impressa Coloniæ Agrippinæ in 4° anno 1654, apud Joannem Buzæum, & in 4° Duaci anno 1649 apud Joannem Serrurier, ut supra diximus, auctorem hujus Commentarii facit tres Thomas variis locis, unum Cisterciensem, alterum Persennensem, ac tertium tandem Valcellensem juxta Cameracum. *Secundus* Joannes le Page Auctor Bibliothecæ Præmonstratensis lib. 1 cap. 17 pag. 307 quæ prodiit in fol. Parisiis anno 1633 apud Adrianum Taupinard, vel ex simplicitate vel ex affectatione aut fide aliena, attribuit hunc Commentarium *Thomæ cuidam Viconiensis Ecclesiæ Ordinis nostri Præmonstratensis Canonico*, ut sine dubio ditaret Ordinem suum Scriptore extraneo. At mallem ego nudus esse, quam alienis indui. Cum itaque anno 1680 Viconiæ per quindenam mansissem, omnesque hujus Bibliothecæ *olim* insignis manuscriptos Codices excussissem, veniens ad hunc Commentarium; tenui, volvi, legi, inveniensque anonymum si solùm *Thomæ* nomen ei appictum excipias, agnovi nec illic ullam litterulam, qua alicui Viconiensi Canonico attribueretur. Cum autem in multis jam aliorum Ordinum Bibliothecis hunc Commentarium reperissem, sæpius anonymum, aliquando cum expresso nomine *Thomæ Cistercienfis & Epistolâ præviâ ad Pontium Claromontanum Episcopum*, imo & primas tam Epistolæ quam præfationis ac primi Libri Symbolas memoriter possiderem, statim intellexi esse ipsum opus Thomæ Monachi Cisterciensis, tam sæpè à me visum in Bibliothecis aliis. Itaque vel bonus Joannes le Page opinatus est, quidquid anonymum inveniebatur in Manuscriptis Viconiensibus,

ſpectare ad *Fratres Viconienſes:* vel quis alius eum fefellit, forſitan ex Viconienſibus ſatis in ſui gratiam credulis, quod de Belgis omnibus in Hiſpanica ditione manentibus, expertus ſum. *Tertius* aperto marte collatiſque ſignis, hunc commentarium auctori ſui Ordinis vendicare, imò furari omnimodis cavillationibus conatus eſt. Hic Paulus Reatinus Minorita Obſervantinus qui præmaturo in ſuum Joannem Scotum zelo, ut hunc Franciſcanum quem Doctorem ſubtilem appellant, adhuc clariorem cœteris, ſuiſque cariorem redderet; aggreſſus eſt audaci auſu ſed irrito tandem conatu, evulgare hunc Commentarium Romæ anno 1665 in folio ex Typographia Stephani Caballi, ſub falſo nomine *Joannis Duns Scoti, Doctoris ſubtilis, ſuper Canticum Canticorum Salomonis.* Hoc cum reſciviſſet Joannes Malgorius Bonæ-Cumbæ Monachus & Procurator Generalis Ordinis Ciſtercienſis in Curia Romana, oppoſuit ſe pro parte Ordinis ſui nefariis Conatibus Pauli Reatini, impreſſionémque impediit. Interea nec ab incœpto deſtitit Paulus Reatinus, qui audaciam ſuam juſtum ſibi titulum reputans, traxit in cauſam Ciſtercienſem Malgorium, reum ſimul & inſontem. Intentata lite, rationibus hinc atque inde allatis, Cartis atque probationibus in medium productis, tandem *hoc Commentario in Cantica Canticorum* tonſus eſt Joannes Duns Scotus, confuſus (ſi tamen confuſionis idoneus fuit) Paulus Reatinus Minorita Obſervantinus, convictuſque temeritatis & audaciæ. *Sententia definitiva in forma publica Reverendiſſimi Patris Magiſtri Sacri Palatii Apoſtolici* Prolata anno MDCLV. indictione VIII.

die verò decima quinta Martii, *qua diffinitivè pronuntiavit librum super Cantica Canticorum fuisse, & esse compositum; confectum & editum à R. P. Thoma Cisterciense. Et erroneè ac perperam per R. P. Paulum Reatinum Minoritam, & alios litis consortes, procuratum fuisse & esse imprimi; & publicari sub nomine Joannis Duns Scoti, Doctoris subtilis: cum inhibitione, ne sub nomine Scoti imprimatur; vendatur, & usu recipiatur, sed sub solo nomine Thomæ Cisterciensis.* Sic subsignatum. *Ita pronunciavi ego Fr. Raymundus Capisuccus Ord. Prædicatorum, Sacri Apostolici Palatii Magister, D. Joannes Garzias Valentinus Notarius.* Vidi unum ex his Romanæ impressionis exemplaribus in Bibliotheca Benedictinorum S. Germani de Pratis Parisiensibus, in folio; ubi à paginâ prima ad 403 & ultimam inscribitur JOANNIS DUNS SCOTI IN CANTICA, &c. juxta editionem citatam Pauli Reatini Minoritæ: sed Frontispicium ac primarius operis titulus; THOMAS CISTERCIENSIS IN CANTICA CANTICORUM. *Opus Concionatoribus utilissimum, ad Eminentissimum & Reverendissimum Principem Jacobum S. R. E. Cardinalem Ninium, Sacri Palatii Apostolici Præfectum, & Sacri Ordinis Cisterciensis Protectorem clementissimum.* Doluit procul dubio Paulus Reatinus, qui suum Joannem Scotum similem sancto Thomæ Aquinati facere non potuit, per furtivam substitutionem hujus Commentarii in Cantica Canticorum. Atque utinam ausus similes simili censura comprimerentur, nec invenirentur tot Caritativi Anonymorum Scriptorum parentes! Multa hæc, non tamen brevius mihi litem hanc depingere licuit;

De *Thomæ hujus Commentario*, nos iterum paucis posteà ad annum 1230, ubi agemus de *Joannis Abbatis-Villani* Scriptis.

ROMUALDUS Salernitanus Archiepiscopus perduxit Chronicon usque ad annum 1177, quod opinor est nullibi impressum, nam ubique gentium post plurimam inquisitionem, invenire illud non potuimus. Citatur autem sæpiùs à Baronio in suis Annalibus, & aliquando in Summa Conciliorum, de quo vide Vossium lib. 3 de Historicis Latinis cap. 7 pag. 781, ubi vult Ms. in Bibliothecis Vaticanâ & Salernitanâ. Audio etiam Ms. in Bibliotheca Regia Galliarum.

GILBERTUS seu GISLEBERTUS Præpositus Ecclesiæ S. Vvaldetrudis in Urbe Montensi apud Hannonios, & Balduini Magnanimi Flandriæ & Hannoniæ Comitis anno 1170 defuncti Cancellarius, scripsit *Historiam à creatione Mundi ad sua usque tempora*, quæ manuscripta extat in Archivio Nobilium Virginum Canonicarum Montensium. Citat eam frequenter *Jacobus Guisius* in suis Hannoniæ Annalibus, quorum Auctographum Ms. vidit Aubertus Miræus, Montibus in Bibliotheca Franciscanorum.

ROBERTUS PAULULUS Presbyter & Domesticus Episcopi Ambianensis, scripsit circa annum 1178 *Libros tres De Officiis Ecclesiasticis*, quos Mss. in Codice optimæ notæ habet Bibliotheca S. Germani Parisiensis ex Corbeiensi: sed tam separatim impressos, quàm cum operibus Hugonis Victorini, eique ut & alii plures, perperam in editionibus nuperis attributos; nam desunt in veteri. Ad eundem auctorem spectat opusculum inscriptum, *Canon Mystici Libaminis*, quod

habetur etiam inter opera ejusdem Hugonis Victorini. Subscripsit variis instrumentis seu Cartis in tabulario Corbeiensi annis 1174, 1179 & 1184, ut indicat Joannes Mabillon præfatione ad tomum primum sæculi tertii Benedictini pag. 55, unde hæc habuimus.

GUARNERUS Canonicus & Supprior Abbatiæ sancti Victoris Parisiensis, floruit pariter circa hunc annum 1178, scripsitque opus *Gregorianum* inscriptum, seu *Allegoricas explicationes rerum Biblicarum ex libris & verbis Divi Gregorii Papa:* quod Parisiis editum in 8° anno 1608 curâ & studio Joannis Picardi Canonici sancti Victoris. Plura non suppetunt quæ scribantur de Guarnero, quem tamen pluribus commemorant ex domesticis suis instrumentis, Canonici Regulares sancti Victoris, in Historia Abbatiæ suæ quam scripsit Joannes de Tolosa Canonicus ejusdem loci. Jam nos supra de eo egimus ad annum 1110, verbo *Guillelmus de Campellis*, cui dictum opusculum attribuere videtur Albericus Trium fontium Ord. Cisterciensis Monachus *in Chronico*.

1180. FRIDERICUS primus Imperator, dictus Æneobarbus, eo quod esset Rufus, floruit in Imperio ab anno 1152 ad 1190, de cujus rebus præclare gestis auctores varii Basileæ impressi in fol. anno 1569. Expeditio ejus Asiatica in qua periit, ab æquævo Scriptore Conscripta atque, ut credimus, à Christiano de Buck Moguntino Archiepiscopo, impressa Ingolstadii in 4° anno 1664 tom. 5 antiquæ Lectionis Henrici Canisii. *Epistola ejus plures* apud Melchiorem Goldastum in Collectaneo Constitutionum Imperialium, & alibi in aliis dicti Goldasti Collectaneis operibus. Item aliæ

paucæ

paucæ in Spicilegio Lucæ Dacherii & in Miscellaneis Stephani Baluzii, aliisque veterum Scriptorum hujus sæculi Collectionibus.

LABORANS (ita enim proprio nomine dictus) S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli sanctæ Mariæ trans Tiberim, anteà verò Diaconus sanctæ Mariæ in Porticu, Philosophus & Theologus insignis, edidit anno Domini 1182 elaboratissimam (ut Baronii Cardinalis verbo utar) *Canonum Collectionem*. Extat item ejus *Opus ad Majorem magnum Siciliæ Ammiratum, de Justitiæ rationibus quadripartitum*. *Opus ad Hugonem Panormitanum Archiepiscopum, idémque tripartitum*. *Epistola ad Hugonem*. Fortè eundem, *contra Sabellianos rursum reviviscentes*. *Altera ad Vivianum Cardinalem S. Stephani in Cœlio monte de Appellationibus*, quæ non integra sed recisa legitur. Continet has omnes Laborantis lucubrationes Codex membraneus Basilicæ S. Petri in Urbe, ut habet Baronius tom. 12 Annalium ac post eum Antonius Possevinus in Apparatu Sacro verbo *Laborans*. 1180.

GILBERTUS FOLIOT Leicestrensis Cœnobii Canonicorum Regularium Abbas fuit, atque Episcopus primùm Herefordensis, postea Londinensis. Scripsit *Expositionem in Cantica Canticorum*; quæ inscripta est ad Robertum Herefordensem Episcopum successorem suum; quam edidit Patricius Junius Londini in 4° anno 1638, cum Compendio Alchuini in eadem Cantica. Vixit in Episcopatu annis XXIII, obiitque anno Virginei partus 1187; infensus sancto Thomæ Cantuariensi Archiepiscopo, dum viveret.

THEODORICUS Monachus incomperti Cœnobii, scripsit circa annum 1180 *Historiam brevem*

de rebus Ecclesiasticis ac Regibus Norvvagiæ; quam obtulit Augustino Nidrosiensi Archiepiscopo, qui circa eundem annum florebat. Hanc Historiolam cum altero Anonymi opusculo *De profectione Danorum in Terram Sanctam* anno 1185 susceptâ, erutam ex Schedis Joannis Kirkmanni Lubecensis, edendam curavit Nepos ejus Gaspar Kirchmannus Amstelodami anno 1684 in 18° apud Jansonium Vvaesbergium.

CHRISTIANUS Abbas circa annum 1180 scripsit *Collectaneum quoddam Sermonum de variis argumentis cum brevibus expositionibus diversorum locorum Sacræ Scripturæ*, quod habetur in fol. Ms. in Bibliotheca Abbatiæ sancti Germani Parisiensis num. 769, alicunde illuc allatum. Anonymus recens attribuit hos Sermones in inscriptione novissima huic Ms. Codici appositâ, cuidam Christiano Abbati S. Petri in Valle Carnotensi Ordinis D. Benedicti, sed meo quidem judicio fallitur. Nam in Gallia Christiana Sammarthanorum Fratrum ubi referuntur Abbates sancti Petri in Valle Carnotensi, nullus legitur Christianus nomine, in toto syllabo Abbatum. 2°. Scriptor istorum Sermonum in proëmio affirmat se scribere stilo simplici, nec affectasse Gallicanum dicendi eloquentiæ Cothurnum, quomodo declarat apertè alium se à Gallicis Abbatibus ac regionibus. Unde Joannes Mabillon tom. 3 Analectorum pag. 451 aliam init viam cognoscendi horum Sermonum auctoris Christiani Abbatis, quos opinatur (nec enim positive affirmat) posse attribui Christiano Moguntino Archiepiscopo, qui floruit anno 1180, obiitque juxta Romam anno circiter 1183. hunc enim Christianum in Gallia Christiana

Fratrum Sammarthanorum tom. 1 in Archiepiscopis Moguntinensibus pag. 356 *probè Litteris instructum fuisse, libri* (inquiunt) *ab eo editi testantur. Nam præter Epistolas & Conciones, composuit Tractatum De Vita & Gestis Imp. Friderici Barbarossæ, qui ejus operâ plurimùm usus est in legationibus obeundis: in hoc tamen vituperandus, quod Militaribus studiis nimiùm deditus esset.* Itaque sic censet, innixus testimonio Fratrum Gemellorum in sua Gallia Christiana. Porrò quod scripserit acta Friderici primi Imperatoris, testatur Vossius lib. 2 De Historicis Latinis cap. 53, paginâ mihi 435, atque acta ista creduntur esse *ipsa expeditio Asiatica Friderici primi*, quam habet Henricus Canisius tom. 5 antiquæ Lectionis: unde colligendum est hunc Christianum Moguntinensem obiisse post annum 1184 vel 1186, ut eam scribere posset. At quantùm ad hos Sermones quorum occasione hic de Christianis duobus agimus, adscribuntur perperam Christiano Moguntinensi Archiepiscopo. Quamvis enim inter Archiepiscopos Moguntiacenses, sint duo Christiani, tempore non multùm distantes, neuter tamen fuit Abbas vel Monachus, sed primus ante Archiepiscopatum Archicancellarius Imperatoris, alter verò Præpositus ipsius Ecclesiæ Moguntinensis: unde cùm Scriptor istorum Sermonum Abbas appelletur & ita in Ms. Codice quem tenui, inscribatur; nequaquam convenit cum Christianis Moguntiaensibus Archiepiscopis, qui nunquam Abbates vel Monachi fuerunt. Commodiùs itaque attribuentur uni è duobus Christianis Clarevallensibus primùm Monachis, qui olim Divi Bernardi Discipuli, assumpti tandem sunt ad In-

ſulas Abbatiales & Epiſcopales in Hybernia, de quibus mentionem facit Arnoldus lib. 2 De Vita S. Bernardi cap. 8 dum de Viris illuſtribus è Clara-Valle ad Inſulas Epiſcopales aut purpuram Cardinalitiam aſſumptis. Favet huic ſententiæ noſtræ, quod *plurima ex his Sermonibus vel brevibus Expoſitionibus in diverſos Scripturæ locos*, deſumpta ſint ex Operibus & Commentariis S. Bernardi: quod promptum fuit his Chriſtianis ejus olim Diſcipulis, nunquam autem vel rarò uſitatum Abbatibus Ordinis Divi Benedicti, vel aliorum Ordinum. Hæc dicta abſque præjudicio certiorum, contra opinationes noſtras. Claruerunt uterque Chriſtianus, Scriptores de quibus ſuprà, anno 1180 & ulteriùs.

JOANNES CINNAMUS Hiſtoricus Græcus, qui ſe Grammaticum Regium appellat, floruit anno 1186 & ſcripſit *Hiſtoriam* quâ compendio Joannis Commeni, diffuſè verò Emanuelis Commeni filii res geſtas depingit: impreſſam Græcè & Latinè Ultrajecti in 4° anno 1652 cum Notis Cornelii Tollii, itémque Pariſiis in fol. anno 1671 ex Typographio Regio cum Commentariis & Notis Petri Poſſini.

JOANNES PHOCAS Hiſtoricus Græcus eodem tempore vivens, ſcripſit *parvulam Hiſtoriam*, quam ſuis in Simmictis evulgavit Leo Allatius. Editum autem Opus Simmictorum duobus libris in 8° Coloniæ Agrippinæ anno 1653 apud Judocum Calcovium. Claruit circa annum 1180.

HILDEGARDIS Abbatiſſa Ordinis Divi Benedicti, in Monte ſancti Ruperti ad Naham fluvium prope Bingam, claruit multis, ut volunt, revelationibus, quæ apud Devotos multùm eſti-

mantur; sed apud graves & doctos viros sunt modici admodum ponderis, idem omninò sentientes de cœteris omnibus Visionibus. Multa scripsit quæ ex Mss. Codicibus eruta evulgata sunt anno 1566 Coloniæ, indéque translata in Bibliothecam sanctorum Patrum editionis Coloniensis anno 1618, & editionis ultimæ Lugdunensis apud Anissonium anno 1677 tomo XXIII, non omnia tamen. Sunt autem sub nomine sanctæ Hildegardis *Physicorum seu de rerum Natura lib. IV.* impressi Argentinæ anno 1533. *Libri tres Revelationum quos Scivias* appellavit, impressi in fol. Parisiis anno 1513 apud Henricum Stephanum, & Mss. in Anglia Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 188. Vita *sancti Roberti Confessoris Bingiorum Ducis, Epistolæ variæ, XXXVIII. Quæstiones & Expositio Regulæ sancti Benedicti* quas cum Vitâ sanctæ Hildegardis 3 libris, habet Bibliotheca SS. Patrum editionis Coloniensis 1618 sæculo 12 pag. 612; ejusdem *Prophetiæ* Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii sancti Benedicti codd. 71 & 216. Obiit anno 1180 die 17 Septembris.

BALDUINUS seu BALDEVVINUS Fordæ in Anglia quondam Abbas Ordinis Cisterciensis claruit anno 1180, factus ab anno 1171 Cantuariensis Archiepiscopus in locum sancti Thomæ Martyris. Scripsit *multa*, quæ tandem ex Mss. Codd. eruta, immissa sunt in tomum v. Bibliothecæ veterum Scriptorum Ordinis Cisterciensis pag. 1 & sequentibus, quem anno 1662 edidit Bertrandus Tissier Prior Bonifontis. Balduinus hic cognominabatur *Devonius*, cujus sub nomine Cantuariensis Archiepiscopi *Sermones* Mss. inveniuntur cod. 634 Bibliothecæ Colbertinæ cla-

rissimæ. Sunt autem Opera impressa *Tractatus XVI. de diversis argumentis* quæ incipiunt : *Sacramentum Dominici Corporis & Sanguinis pro sua dignitate, &c.* pag. 1. lib. 1 *De Commendatione fidei, omnia fœdera societatis humanæ, &c.* pag. 74. liber 1 *De Sacramento Altaris* dedicatus per Epistolam Bartholomæo Oxoniensi Episcopo qui incipit, *Amantissimo Domino & Patri B. &c.* paginâ 103 & seqq. Plura absque dubio tibi subministrabit Carolus de Vvisch in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Cisterciensis in 4°, impressa Coloniæ Agrippinæ anno 1656 apud Joannem Busæum. Advertat autem Lector in Ms. Codice Colbertino de quo supra, inveniri tres adhuc Homilias hujus Balduini, quæ non sunt impressæ. *Prima* exhortatio ad Sacerdotes quæ incipit : *Vos, ô Sacerdotes Domini, attendite à voluptatibus carnis, &c. Secunda* De obedientia & inobedientia ad textum : *Melior est obedientia quam victima, &c.* quæ incipit, *Quantum sit obedientiæ bonum, & quantum è diverso inobedientiæ malum &c. Tertia* De sancta Cruce : *Convenite populi nationum ad stupendum divinæ virtutis spectaculum.* Hoc annotasse juvat, propter Collectores Scriptorum veterum. Tractatus Balduini Devonii nobiliores ex sexdecim impressis sunt,

3. *De dilectione Dei :* Movere nos potest, &c. pag. 7.

4. *De duplici Resurrectione, quæ per obedientiæ perseverantiam obtinetur,* 12.

5. *De Requie quam sibi & nobis Christus quæsivit & paravit,* 17.

6. *De Efficacia Divini eloquii,* 22.

7. *De Salutatione Angelica,* 28.

8. *De vulnere Charitatis, quod sponsa infligit sponso*, 33.

9. *De Beatutidinibus Evangelicis*, 36.

11. *De Crucifixione veteris hominis*, 51.

15. *De Vita Cœnobitica seu Communi*, 62.

16. *De Pulchritudine Nazaræorum*, 70: cœteris minus præcipuis.

PHILIPPUS ex Priore Claræ-Vallis, Abbas de Eleemosyna Ordinis Cisterciensis, claruit etiam per id temporis, scribens *varias Epistolas*, quas habet dictus Bertrandus Tissier tom. 3 Bibliothecæ veterum Scriptorum Ordinis Cisterciensis, pag. 238.

ALANUS Monachus Claræ-Vallis, inde Abbas Ripatorii, quod Hatto Tricassinus Episcopus fundaverat anno 1140, demum Episcopus Antissiodorensis post Hugonem anno 1152, Sarcina quam ob solitudinis amorem abjecit anno 1167 consentiente Alexandro III. Summo Pontifice. Scripsit hic Alanus *Compendio Vitam sancti Bernardi Claræ-Vallensis Abbatis*, quam latiùs anteà Guillelmus, Arnaldus & Gaufridus posteà Abbas Claræ-Vallis quartus digesserant; editam præmissamque Operibus Divi Bernardi, editionis anni 1667 à Joanne Mabillon. Reversus ad Claram-Vallem Alanus, cessit rebus humanis anno circiter 1184 die 14 Octobris. Plura dabunt Scriptores omnes rerum Cisterciensium, & Fratres Sammarthani tom. 2 Galliæ Christianæ in Episcopis Antissiodorensibus.

HENRICUS ex septimo Abbate Claræ-Vallis, Albanensis Episcopus Cardinalis: PETRUS octavus Abbas dicti loci, & GUARNERUS ex nono Abbate Episcopus Lingonensis, celebres eodem tempore

scripserunt, quorum Scripta in dicta Bibliotheca Veterum Scriptorum Ordinis Cisterciensis. Nam Henrici *Tractatus de peregrinante Civitate Dei*, tomo 3 dictæ Bibliothecæ pag. 1, & *Epistola* paginâ 252, cum aliis Epistolis quorumdam Monachorum & Abbatum Claræ-Vallis pag. 257 ad 264. *Epistola* Petri pag. 264 & seqq. *Sermones* verò Guarnerii noni Abbatis ibidem pag. 75, quæ omnia prælo dignissima sunt: de quibus qui plùra voluerit, consulat Galliam Christianam Sammarthanorum fratrum, *in Abbatibus Claræ-Vallis & Episcopis Lingonensibus.*

ISAAC STELLÆ Abbas Ordinis Cisterciensis Diœcesis Pictaviensis, clarus circa annum 1188, scripsit *Sermones*, quos edidit Bertrandus Tissier tom. 6 Bibliothecæ Scriptorum Veterum Ordinis Cisterciensis. Huic etiam attribuitur *Tractatus de Spiritu & Anima*, qui legitur inter Opera sancti Augustini supposititia, & quem communiter attribuunt omnes Hugoni Victorino, inter cujus Scripta extat tomo secundo paginâ 145, ubi est secundus *De Anima*, etsi hic non procedat ultra caput quinquagesimum ejus Operis qui legitur tomo tertio pag. 394 Operum Divi Augustini.

BARTHOLOMÆUS natione Anglus, ex primis Theologiæ Scholasticæ Alumnis, Academiam insignem Oxoniensem suis curis fecit, unde meritis hominem promoventibus, ad Episcopales Oxoniæ Infulas sublimatus, quas omni virtutum ornamento extulit. Interfuit variis Conciliis sæculo XII, annis nempe 1164, 1175, 1177, ut videre est in tomis Conciliorum ultimæ editionis. Scripsit *Pœnitentiale omnibus Sacerdotibus necessarium*, ex

Sanctis Patribus desumptum, multis capitibus compositum, quod Ms. asservatur in Bibliotheca Sancti Victoris Parisiensis. Vixit usque ad annum 1180, & ultra.

ODO DE CHERITONA, seu CERITONA, Anglus pariter atque ejusdem temporis & ingenii, quoad studia Litterarum promovenda in Anglia, floruit circa annum 1184, & scripsit *Summam de Pœnitentia, cum aliis multis ad Decalogum & peccata mortalia pertinentibus*, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 101, & Oxonii in Bibliotheca Collegii Novi cod. 185. Item *Homilias de tempore*, Mss. in citata Bibliotheca Domus Sancti Petri cod. 102, ubi appellatur *Odo Chirton*, vel *Odo de Chiliton*. Ita in Ecloga Mss. Oxonio-Cantabrigensi lib. 2 pag. 48.

BERNARDUS Abbas Fontis Calidi Ordinis Præmonstratensis, & *Ermengardus* hoc circiter tempore, scripserunt contra Vvaldenses, quorum Opuscula vide in Bibliotheca Sanctorum Patrum.

ROBERTUS DE TORINNEIO Monachus Ordinis Divi Benedicti, & Prior Monasterii Beccensis, Abbas tandem electus est Cœnobii sancti Michaelis in periculo maris, sive de Monte, unde *Robertus de Monte* vulgò appellatus est, quod contigit anno 1154 sexto Kalendas Junii. Scripsit *Accessiones & Appendicem ad Sigeberti Chronicon, gesta Henrici II Anglorum Regis, Tractatum de Immutationibus Monachorum, De Abbatibus & Abbatiis Normannorum, & Ædificatoribus ac Dotatoribus earum : Historiam Monasterii sancti Michaelis in periculo maris*. Ipsum commendant Chronicon Beccense ad annum MCLIV, & Henricus Huntingtoniensis in Epistola ad Varinum;

ubi *Robertum de Torinneio tam divinorum quàm ſecularium librorum Inquiſitorem & Coacervatorem ſtudioſiſſimum* prædicat. Chronicon ſuum ab anno MCXII, ubi deſierat Sigebertus, ad an. 1182 perduxit. Quæ autem Appendix ad Sigebertum inter illuſtres Germaniæ Hiſtoricos edita eſt, maxima ex parte eſt alterius Auctoris, nempe ab anno 1110 ad annum 1155. Germanam autem Appendicem ad Chronicon Sigeberti ex Autographo Monaſterii ſancti Michaelis de Monte, & ejuſdem Acceſſiones ad Sigebertum, & Tractatum de Immutationibus Monachorum, & de Abbatiis Normanniæ edidit vir doctiſſimus Lucas Dacherius ad calcem Operum Guiberti Abbatis Novigentini, de quibus egimus *in Guiberto* ad annum 1120. *Hiſtoriam etiam Monaſterii ſancti Michaelis de Tumba*, uti appellant Veteres, habet in ſuo Spicilegio citatus Lucas Dacherius. Plura de Roberto Lucas citatus in præliminaribus ad Opera quæ edidit, Aubertus Miræus in Auctario ſuo *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 351. pag. 245 Bibliothecæ Eccleſiaſticæ, Sammarthani fratres in Gallia Chriſtiana tom. 4 pag. 642. *in Abbatibus ſancti Michaelis*; Natalis Alexander in ſelectis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ capitibus, ſæculo XII. tom. 1 cap. 6 pag. 549.

GAUFREDUS Monachus ſancti Martialis, & Prior Voſienſis Cœnobii in Diœceſi Lemovicenſi, ſcripſit anno 1184 *Chronicon*, quod ex Ms. codice edidit Philippus Labbeus tom. 2 pag. 330 ſuæ Bibliothecæ librorum manuſcriptorum, quam procuravit in fol. Pariſiis anno 1657, apud Sebaſtianum Cramoiſy viâ Jacobæâ ſub Ciconiis, ubi multa Opera antehac nondum edita fuerant.

GERHOHUS Reicherspergensis in Bavaria Abbas florebat anno 1188., qui scripsit *Syntagma de Henrico IV & V Imperatoribus, & Gregorio VII Summo Pontifice, variis constans Opusculis* : quod cum refutatione Alogiarum Annæ Commenæ *in Alexiade*, edendum curavit Jacobus Gretzerus Societatis Jesu, Ingolstadii in 4° anno 1611 apud Angermariam. Item *Chronicon Monasterii sui Reicherspergensis*, usque ad annum 1178, editum Monachii in 4° anno 1611, curâ Christophori Gevvoldi. Ejusdem Gerhohi Reicherspergensis *Commentarius in Psalmum lxiv*, sive *De corrupto Ecclesiæ statu*, Ms. in Bibliotheca Colbertina cod. 4841. prælo dignus.

GODEFRIDUS Viterbiensis, Presbyter, Conradi III, Friderici I, & Henrici VI Imperatorum Capellanus ac Notarius, partim prosâ, partim metro, scripsit ad Urbanum III Papam, *Chronicon universale*, quod *Pantheon* nuncupavit, & in libros seu partes viginti partitum perduxit usque ad annum 1186. Immissum habetur in tomo 2 Collectionis Historicorum Germaniæ, quam procuravit Joannes Pistorius Niddanus, Francofurti in folio tribus tomis 1582, 1584 & 1607 typis Vechelianis. De illo Baronius in Annalibus, Possevinus in *Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 578 pag. 254.

PETRUS primùm Abbas Cellensis ad muros Urbis Trecensis anno 1154, posteà Remis ad Sanctum Remigium, Hugone mortuo anno 1162 electus est. Porrò cùm prudenter per annos circiter novemdecim rexisset, Joanni Saresberiensi in Episcopatu Carnotensi successit anno 1182, quod

commendatione Guillelmi Cardinalis factum est. Scripsit *De Panibus*, *de Tabernaculo & de Conscientia*, quæ Opuscula ex Bibliotheca Nicolai Fabri Parisiensis primùm prodierunt. Ejusdem *Libros novem Epistolarum* posteà Jacobus Sirmondus Lutetiæ edidit, cum *Alexandri III Papæ Epistolis octo & viginti*. Extant hæc omnia tomo 12 Bibliothecę Veterum Patrum à Coloniensibus anno 1618 editæ. Denique scripsit *Librum de Disciplina Claustrali ad Henricum Campaniæ Comitem*, *Sermonesque de tempore & de Sanctorum Festivitatibus*, cujus omnia Petri Opera novissimè impressa sunt Parisiis anno 1671 apud Ludovicum Billaine in Palatii Aula, studio & curis Anonymi Monachi Benedictini Congregationis Sancti Mauri. Huic Petro Abbati de Cella Bernardus Epistolâ 293, Saresberiensis Epist. 75, 77, 81, Nicolaus Clarevallensis Epist. 20, 24, & 28, scribunt, eidemque ut Abbati sancti Remigii idem Saresberiensis Epistolâ 280. & Alexander Papa III passim. Stephanus verò Tornacensis ejusdem ut Episcopi Carnotensis meminit Epistola 136. Obiit Petrus anno 1187 undecimo Kalendas Martias, ex Necrologio B. Mariæ Carnotensis, sepultus in Abbatia Sanctæ Mariæ de Josaphat: de quo Sammarthani in Gallia Christiana tom. 2 in Episcopis Carnotensibus. & tomo 4 in Abbatibus Cellensibus & sancti Remigii Remensis, post Aubertum Miræum in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 370 pag. 252: & alios.

SILVESTER GIRALDUS Cambrensis, apud Henricum secundum Angliæ Regem qui anno 1172 Hyberniam sibi subjecit, summo in honore fuit: cui Regi, ejusque filio Ricardo *Historiam*

Naturalem ac Topographiam Hyberniæ à se lustratæ dicavit, quam *Topographiam Hyberniæ* seu *de ejus Mirabilibus* habes editam cum Antiquis Anglicanæ Historiæ Scriptoribus à Guillelmo Cambdeno collectis, in fol. Francofurti in Germania anno 1602 typis Vvechelianis. Cujus etiam Epitomen Richardus Stanihurst Hybernus & Auberti Miræi olim in Oratorio Alberti Belgarum Principis Collega, nobilis genere ac doctrina, typis anno 1584 edendam curavit Antuerpiæ, cum suis Commentariis de Rebus Hybernicis. Item Silvester Giraldus scripsit *Historiam Vaticinalem de Expugnatione Hyberniæ*, quam idem qui suprà Guillelmus Cambdenus loco citato edidit, cum Vita Girardi Cambrensis. Opus etiam istud *De Hybernia Expugnata* citatur tom. 2 Collectionis Conciliorum Anglicorum Henrici Spelmanni, Londini in fol. anno 1639. Giraldus porrò Menevensis in Cambria seu Vvallia Archidiaconus existens, cum Balduino Cantuariensi Archiepiscopo Cambrenses ad bellum Hierosolymitanum excitante, illam Britanniæ Provinciam peragravit: quod iter à Giraldo posteà descriptum & à se visum Harpsfeldius lib. 12 Historiæ Anglicanæ cap. 47 citat. *Itinerarium istud Cambriæ seu Balduini Cantuariensis Archiepiscopi Legationis per Vvalliam accurata descriptio*, cum Notis Davidis Povveli, ibidem à Cambdeno edita, quæ jam Londini anno 1585 in 8° prodierat. Idem Giraldus *varias Sanctorum Vitas* & alia Litteris consignavit, ac demùm Menevensis Episcopus obiit, de quo Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 363 pag. 250 Bibliothecæ Ecclesiasticæ, Ecloga Oxonio-Cantabrigiensis

lib. 2 pag. 88, ubi Mss. Codd. Operum Giraldi Cambrensis recensentur: quibus enuntiandis abstinemus, eò quod omnia saltem quæ legerimus, impressa sint.

1190. PETRUS COMESTOR seu MANDUCATOR, Presbyter & Decanus Trecensis & Magister Historiæ Ecclesiasticæ, obiit in Cœnobio sancti Victoris Parisiensis anno 1198, die 21 Octobris, ubi sepultus est cum Epitaphio, de quo abundè Bellarminus & Labbeus. Quibus addo *hujus Petri Sermones numero* CXIV. inveniri Mss. in folio in Bibliotheca Longipontis Ordinis Cisterciensis in Episcopatu Suessionensi, qui incipiunt ab his verbis: *Audi filia & vide, & inclina aurem tuam, &c. Tres legimus cœlestis verbi auditores, &c.* Sunt etiam Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Pembrochiana codd. 48 & 76. Advertendum autem est, Sermones quos edidit Joannes Busæus Societatis Jesu sub nomine Petri Blesensis, & qui habentur in Bibliotheca Sanctorum Patrum editionis Coloniensis, non esse verè Petri Blesensis: ut annotavit rectè Petrus de Gussanvilla, qui ultimò in Galliis edidit Opera Petri Blesensis, sed esse Petri Comestoris qui Patriâ Trecensis fuit, undè vero auctori restituendi sunt.

HUGO FALCANDUS sancti Petri Panormitani in Sicilia Thesaurarius, scripsit *Historiam Siciliæ* ab Guillelmo primò qui regnare cœpit anno 1152 ad annum 1189, quam Gervasius de Tournay Suessionensis Ecclesiæ Canonicus eductam ex Ms. Codice Bibliothecæ Matthæi de Longue-Jouë Suessionensis Episcopi, edidit Parisiis anno 1550, unde transmissa postmodum in Collectionem Historicorum Siciliæ, Francofurti in Germania in fol. anno 1579 impressam.

GONTERUS sancti Amandi in Belgio Congregationis Cluniacensis Monachus, floruit sub finem sæculi XII, circa annum 1190 & ulteriùs, ob artem Poëticam magni factus. Scripsit *Poëma libris X. De rebus gestis Friderici Barbarossæ in Liguria & Lombardia*, quos intitulavit *Ligurinus*, seu de gestis hujus Frederici Barbarossæ Imperatoris: opus sæpius citatum à Cardinale Baronio & aliis sub nomine *Ligurini*, impressum Strasburgi anno 1531, Basileæ anno 1569, Francofurti anno 1584, immissúmque in tertium Volumen Historicorum Germaniæ. Item scripsit aliud Opus in XIII. libros *De Oratione, Jejunio & Eleemosinâ*, impressum Basileæ anno 1504 & 1507, apud Michaelem Furterum in 4°. Item scripsit Carmine *Vitam Sanctorum Cyrici & Julittæ*, de quibus vide Surium & Bollandistas ad diem 16 Junii, de quo Sigebertus in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 166. Dubium tamen est, an sint unius atque ejusdem Gonteri omnia ista opera, atque potissimè hoc ultimum *De Vita SS. Cyrici & Julittæ*.

OTHO de sancto Blasio Germanus continuavit *Chronicon Ottonis Episcopi Frisingensis* usque ad tempora quibus floruit, nempe ad annum circiter 1190, opus impressum cum Ottone Frisingensi in Collectione Rerum Germanicarum, Christiani Urstitii Basileensis fide & studio in lucem editâ in fol. Francofurti anno 1585 Vvechelianis typis. De illo Antonius Possevinus in Apparatu sacro, tom. 2 pag. 204.

PETRUS Theologicæ Scholæ Rector per multos annos Parisiis, & tandem Cantor in Ecclesia B. Mariæ hujus Urbis primariæ, unde cognomen

ei adhæsit Petri Cantoris. Celeberrimus Theologus anno 1191 Tornacensis Episcopus electus est, cujus electione in controversiam vocatâ, Stephanus Abbas sanctæ Genovefæ Parisiensis Guilelmum Archiepiscopum Remensem tunc supremum Regni Administrum per litteras oravit ut electo faveret. Verba ejus describam, quibus eximia *Petri Cantoris* commendantur merita, sic itaque Epistolâ 175. *Vir est*, inquit, *cujus per omnes Ecclesias fama suavis diffunditur opinio, qui geminâ scientiâ efficacissimè clarens, & doctrinam monitis ornat, & moribus Disciplinam. Origeni parem in aliquo, sic eum docere credimus, ut vivere; sic vivere, ut docere. Tales in Candelabro vestro lucernas, tales in Diademate Capitis Aaron lapides, tales in sancta Remensi Ecclesia suffraganeos esse decet, ut vicina Provinciæ sancta æmulatione moveantur ad promotionem consimilium: & sollicitudo vobis commissa faciliùs & frequentiùs juvetur per Religionem & prudentiam ipsorum, &c.* Petrum Cantorem hoc etiam ornat Elogio Jacobus de Vitriaco in Historia Occidentali, *Magister Petrus, venerabilis Cantor Parisiensis, vir potens opere & sermone, aurum suum & argentum similiter conflans, & verbis suis stateram faciens; morum honestate pondus & gravitatem conferens sua doctrina: cœpit enim facere & docere, velut lucerna ardens & lucens, & civitas supra montem posita, & candelabrum aureum in domo Domini.* Plura possent colligi in laudem Cantoris Petri ex variis sui temporis Scriptoribus, quæ compendii gratiâ omittuntur, ut ad scripta tàm edita quàm Mss. veniamus. Scripsit itaque *Summam* quæ dicitur *verbum Abbreviatum*,

eò

eò quod ab his verbis incipiat, ſolam impreſſam Montibus Hannoviæ anno 1639 in 4°, apud Franciſcum Vvaudreum cum Notis Georgii Galopini, Monachi ſancti Giſleni, Ordinis Divi Benedicti. Quæ extat etiam Ms. in Bibliotheca ſanctæ Genovefæ Pariſienſis, & Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii ſancti Benedicti cod. 223, & in Cœnobio Longipontis Ord. Ciſtercienſis in tractu Sueſſionenſi. Item ſcripſit *Summam* quæ dicitur *Abel*, eò quod procedens per Ordinem Alphabeticum, incipiat à nomine *Abel*, quam vidi Ms. in Cœnobio Longipontis citato, & in Bibliotheca Branenſi Ord. Pramonſtratenſis, quod utrumque in Epiſcopatu Sueſſionenſi eſt. Et Ms. Cantabrigiæ in Collegio Domus ſancti Petri cod. 97. Item *Magnam Summam de Sacramentis* quæ incipit: *Quæritur de legalibus*, partim deſumptam ex ſanctis Patribus, quam vidi Ms. in Cœnobio Longipontis, & in Bibliotheca Vallis-Claræ Ord. ejuſdem Ciſtercienſis in Laudunenſi Epiſcopatu. Item Summam quæ inſcribitur, *Diſtinctiones Cantoris Pariſienſis*, Ms. Cantabrigiæ in Collegio ſancti Benedicti cod. 219 & cod. 371. Itemque Oxonii in Biblioth. Collegii Mertonenſis cod. 164 & Cantabrigiæ in Collegio Domus ſancti Petri codd. 72 & 78. An autem aliud opus ſit à Summa de Sacramentis, collatione utriuſque, facilè noſci poteſt ab eo qui veritatem experiri voluerit: ſæpe enim unum atque idem opus, in Mss. codicibus inſcribitur variis titulis, ut docti in his rebus ſciunt. Item *De Contrarietatibus Theologiæ* opuſculum quod incipit: *Videmus nunc per ſpeculum & in ænigmate, &c.* Ms. in Bibliotheca Navarrica codice in 4°, & Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii ſancti Bene-

dicti cod. 371, sed Anonymum & inscriptum; *Tractatus De Contrarietate Scripturæ. Scripsit etiam* (juxta Henricum Gandavensem libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 15) *alium librum quem vocavit Grammaticam Theologorum, ad intellectum Sacræ Scripturæ in multis locis satis utilem:* quem ego opinor esse *ipsas Allegorias Petri Cantoris in Scripturas seu Sacros Libros Veteris & Novi Testamenti*, quas vidi Mss. in Bibliotheca Parisiensi Navarrica, quorum hoc est initium, *in Principio creavit Deus cœlum & terram, &c.* quæ etiam Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Aulæ Pembrochianæ cod. 76, cum Sermonibus Petri Comestoris, cui malè attributæ sunt. Sæpius enim Opera Petri Cantoris & Petri Comestoris confusa sunt in Mss. Codd. ratione solius primæ litteræ cognominis initialis, quæ cum legatur in Mss: alii addiderunt pro libitu vel speciali genio, nunc Petri Cantoris, nunc Comestoris. Ejusdem *in libros Numerorum, Deuteronomii, Josue, Judicum, Ruth*, Oxonii Ms. in Bibliotheca Balliolana cod. 22, in Psalmos ibidem cod. 30. Item *Glossa in Evangelia*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii Mertonensis cod. 144. Ejusdem *Glossa in Novum Testamentum* Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca aulæ Penbrochianæ cod. 179. Præterea doctum opus inscriptum, *Consiliarium Cantoris Parisiensis de Pœnitentia*, compositum à quodam Discipulo Petri Cantoris Parisiensis ex dictis & Scriptis ejus, habet Bibliotheca Colbertina cod. 2208, quod eximiè laudat Stephanus Baluzius vir ingenio & Scriptis clarissimus. Virum piissimum Infulas Episcopales declinasse, & Monachum induisse in Monasterio Longipontis Ordi-

nis Cisterciensis, ubi sanctitatem vitæ sancto fine complevit, Necrologium Ecclesiæ Tornacensis testatur. Obiit x. Kalendas Octobris anno 1197, ut ejusdem Abbatiæ in qua obiit, Necrologium commemorat. Plura de Petro Cantore Sammarthani in Gallia Christiana tom. 3 ubi de Episcopis Tornacensibus, Antonius Murdach Supprior Longipontis in Chronico suæ Abbatiæ, Scriptores omnes Rerum Cisterciensium.

GUALTERUS dictus de Castellione, Insulis « Oriundus; unde est ejus illud Monosticon, (in- « sula me genuit, rapuit Castellio nomen) scripsit « gesta Alexandri Magni eleganti metro; qui liber « in Scholis Grammaticorum tantæ dignitatis est « hodie, ut præ ipso veterum Poëtarum lectio ne- « gligatur. Hæc Henricus Gandavensis in libro « *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 20 pag. 165 Bibliothecæ Auberti Miræi. Floruit Gualterus anno circiter 1190 vel ultrà etiam, extant autem. *Libri decem Alexandreidos* sive *de gestis Alexandri Magni* à Gualtero Castellionensi versu Heroicò nec infœlici, ad Guillelmum Remensem Archiepiscopum scripti, qui Argentorati 1531 Ingolstadii & Lugduni 1558 typis editi. Scripsit etiam *Libellos tres contra Judæos*, quos vidi Mss. in Bibliotheca Branensi Ord. Præmonstratensis Episcopatûs Suessionensis, cum aliis Tractatibus contra Judæos in unum volumen compactis. Sunt autem per formam Dialogi inter *Gualterum* qui se Castellionensem appellat; & *Balduinum* Valentianensem hujus Ecclesiæ Branensis Canonicum, Gualtero ob eandem Patriam carissimum. Denique alia ejus opuscula Mss. in Bibliotheca Galliarum Regia.

NICOLAUS Methonensis Episcopus, Græcus Schismaticus floruit anno circiter 1196. Scripsit *librum unum de Processione Spiritus sancti contra Latinos*, Græcè Ms. in Bibliotheca Vaticana, & Bavarica serenissimi Ducis cod. 116. cod. etiam 129 ejusdem Bavaricæ Bibliothecæ habetur *Nicolai Methonensis Episcopi discussio Theologica Institutionis Procli Platonici Philosophi, ne quis probabilitate deceptus à vera fide deficiat.* Plura dabit Antonius Possevinus in Apparatu Sacro, verbo *Nicolaus Methonensis Episcopus* tom. 2 paginâ 152.

RADULFUS DE DICETO Decanus sancti Pauli Londinensis, qui etiam *Dicetensis* appellatur, vir erat sui temporis tum ob doctrinam, tum ob pietatem singularem percelebris, de quo ita Bostonus Buriensis Ms. *Radulfus de Diceto Decanus Ecclesiæ sancti Pauli Londoniensis floruit anno Christi* 1197, *& scripsit librum Chronicorum qui dicitur Imagines Historiarum. Chronica sunt Imagines Historiarum, & finit anno Christi* 1195. Opera autem Radulphi impressa in collectaneo Historicorum Angliæ edito Londini in folio anno 1652 curis & studio Joannis Seldeni sunt, *Abbreviationes Chronicorum* pag. 429, *Imagines Historiarum* pag. 525, *Series causæ inter Henricum Regem & Thomam Cantuariensem Archiepiscopum* pag. 711. Claruisse dicitur etiam sub Rege Joanne, & vixisse usque ad annum 1210.

MAURITIUS DE SOLIACO, humili apud Soliacum ad Ligerim loco natus, ob eruditionem & facundiam eximiam ad Parisiensem Episcopatum evectus est post obitum Petri Lombardi anno 1164. Cathedralem Ecclesiam Deiparæ Virgini sa-

eram à fundamentis erexit, quatuor Abbatias condidit ac dotavit, Herivallem, Hermerias, Hederam, & Gif, jure nuncupatus *Pater pauperum. Sermones per totum annum tam de Dominicis quàm de Sanctorum festivitatibus, & exhortationes ad Presbyteros de cura animarum fideliter gerendâ*, ipsum scripsisse Henricus Gandavensis lib. De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 14 testatur: quos audio Mss. asservari in Bibliotheca Regia & sancti Victoris Parisiensis. Vir sanctus obiit anno 1196 tertio Idus Septembris, & ad sancti Victoris Ecclesiam deportatus, ubi sepultus est, cum cartulâ quam supra pectus suum poni jusserat, ut viros plerosque Litteratos circa Resurrectionem Corporis hæsitantes in fide confirmaret, cui hæc verba inscripta legebantur: *Credo quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum: quem visurus sum ego ipse, & non alius, & oculi mei conspecturi sunt. Reposita est hæc spes mea, in sinu meo.* Ita refert Rigordus in Vita Philippi Augusti. *Mauritio* Epitaphium composuit Stephanus Tornacensis, rogantibus Canonicis Parisiensis Ecclesiæ, quod Epistolæ ipsius CCLX insertum est. De illo plura Sammarthani Fratres in Gallia Cristiana tom. 1 ubi de Archiepiscopis Parisiensibus pag. 436 & seqq. Sufficiat hoc compendium ex Natali Alexandro in selectis Historiæ Ecclesiasticæ capitibus, sæculo XII. tom. 1 cap. 6 pag. 545.

ROBERTUS DE FLAMESBURIA Ord. Divi Augustini Canonicus Regularis, & Pœnitentiarius Parisiensis in Cœnobio sancti Victoris, floruit circa annum 1198, atque ex primis Theologis

ſcripſit *Pœnitentiale quatuor libris nobile & amplum*, quod aſſervatur Ms. in duabus Bibliothecis Pariſienſibus, ſancti Victoris nempe & Collegii Choletani.

RICHARDUS Canonicus Hagulſtadenſis in Anglia, Ordinis Canonicorum Regularium Divi Auguſtini, floruit anno 1190 & ſequentibus, de quo nos diximus ſupra ad annum 1150 *in Joanne* Hagulſtadenſi pag. 422.

JOANNES BROMPTON Abbas Jornallenſis Ordinis Ciſtercienſis, de quo Chryſoſtomus Henriquez in ſuo Faſciculo libro 2 diſtnct. 26 cap. 50, „ & in ſuo Phœnice cap. 20 his verbis: Joannes „ Bromptonus Ordinis Ciſtercienſis habitum in „ Anglia ab adoleſcentia ſuſcepit, qui virtutum & „ eruditionis meritis factus eſt Abbas Jornallenſis, „ aliàs Jarvavvgenſis Cœnobii. Fama eſt hunc multa „ ſcripſiſſe, quorum tamen nihil quod ſciam extat, „ præter Hiſtoriarum Opus, quod compoſuit „ & ſuo Monaſterio dicavit, cui titulum præfixit, „ *Chronicorum librum unum*: poſtquam contigit „ Britones. Extat manuſcriptus Cantabrigiæ in „ Collegio ſancti Benedicti, quando autem auctor „ floruerit, ignoratur. *Hoc Chronicon* incipit ab anno Domini 588, quo ſanctus Auguſtinus venit in Angliam, uſque ad mortem Richardi primi Regis, ſcilicet annum Domini 1198, quod impreſſum Londini in folio anno 1652 pag. 725 in Collectaneo Scriptorum Rerum Anglicarum veterum Joannis Seldeni. Sunt qui velint eum non eſſe Auctorem hujus Chronici, ſed tantùm illud emptum & comparatum eo tempore, quo Abbatiam Jornallenſem tenebat: unde factum ut Chronicon ei attribueretur, ſicut Seldenus narrat plu-

ribus, in Prologo ad Scriptores decem Historiæ Anglicæ, pag. 58 circa medium, quem cupidi plurium adeant.

GERVASIUS Dorobernensis seu Cantuariensis Monachus Benedictinus, quem claruisse anno 1128 falsò hallucinatus est Gesnerus in sua Bibliotheca, & quem etiam laudat Lelandus Ms. in Bibliotheca publica Oxoniensi. Ejus sunt in citato suprà Seldeni Collectaneo Opera, *Tractatus De combustione & reparatione Cantuariensis Ecclesiæ pag.* 1289, *Imagines de Discordiis inter Monachos Cantuarienses & Baldevvinum Archiepiscopum* 1303, *Chronica &c.* 1338, *Vita Pontificum Cantuariensis Ecclesiæ pag.* 1629. Floruit sub Joanne Rege, seu anno Christi 1200, laudatus à Baleo cent. 3 script. 48, Pitseo ætate 13 script. 285, Vossio de Historicis Latinis lib. 2 cap. 56. 1200.

PETRUS Blesensis natione Gallus, dignitate Archidiaconus Bathoniensis in Anglia, floruit ab anno 1160 usque ad 1200 & ultrà, scripsit multa quæ undique conquisita nuperrimè evulgavit Parisiis in folio apud Simeonem Piget anno 1667 viâ Jacobæâ sub signo Prudentiæ, Petrus de Gussanvilla Carnotensis Presbyter doctissimus, cum Notis & variantibus Lectionibus, quæ quia nondum facta quando Opus suum vel Bellarminus vel Labbeus conscripserunt, ideò hic Elenchum substituimus. Sunt autem ejusmodi Opera Petri Blesensis in editione hac præstantissima & ultima.

Epistolæ numero CLXXXIII, pag. 1.

Sermones de variis argumentis LXV, p. 267.

Tractatus *De Transfiguratione Domini*, p. 400.

Tractatus *De Conversione sancti Pauli*, p. 404.

Compendium in Job, p. 408.

Tractatus *De Peregrinatione Jerosolymitana*, p. 425.

Instructio fidei ad Soldanum Iconii, p. 431.

Liber *De Confessione Sacramentali*. p. 436.

Liber *De Pœnitentia, vel Satisfactione*, pag. 444.

Canon Episcopalis, vel Tractatus *De Institutione Episcopi*, p. 447.

Invectiva contra Depravatorem, p. 455.

Liber *contra perfidiam Judaeorum*, p. 462.

Tractatus duplex *De Amicitia Christiana*, pag. 497.

Tractatus *De utilitate Tribulationum*, p. 553.

Tractatus *Quales sunt*, p. 563.

Tractatus *De Divisione & Scriptoribus Sacrorum Librorum*, p. 596.

Tractatus *De Eucharistia* metricè, p. 600.

Variantes lectiones & breves Notæ tam Joannis Busæï Theologi Soc. Jesu, quàm Petri de Gussanvilla Presbyteri, à paginâ 619 ad 802, non contemnendæ. Continuavit *Historiam Ingulfi Croilandensis de Regibus Angliæ*, quem Ingulfum habes integrum cum continuatione Petri Blesensis, in fol. anno 1684 è Theatro Seldoniano Oxonii in Anglia, cum aliis Anonymis Historiis. Vidi etiam olim libros ejus *De præstigiis Fortunæ* Mss. in aliqua Bibliotheca, sed ubinam gentium, meminisse non potui.

PETRUS DE RIGA Canonicus & Cantor Beatæ Mariæ Remensis, florebat anno circiter 1200, quem inter sui temporis doctores doctissimum vocat Joannes Trithemius. Scripsit carmi-

ne vario opus *Auroram* inſcriptum, quo plurimos ſacræ Scripturæ libros carmine inſigni exponit, Ms. in multis Galliarum, Angliæ & Germaniæ Bibliothecis. Hujus decem Mss. Codd. in Bibliotheca Galliarum Regia, 2 Codd. in Bibliotheca ſancti Germani Pariſienſis Ordinis D. Benedicti, plures in Colbertina. Idem Ms. in Bibliotheca Præmonſtrati, Bonifontis Ciſtercienſis & Bellæ-Vallis Præmonſtratenſis Ordinum in Epiſcopatu Remenſi, in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum Lugdunenſium, ac pauci auctores qui tantùm & tam frequenter tranſcripti ſint, quamvis opus impreſſum non ſit. Ecloga Thomæ James quam Oxonio-Cantabrigienſem vocat, numerat exempla quatuor hujus Auroræ Mss. lib. 2 pag. 53: Oxonii in Bibliotheca Magdalenæ cod. 3, Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii ſancti Benedicti codd. 43, 371 & 395. *Ejuſdem Tropi & Phraſes Scripturæ* Mss. cod. 395 jam citato S. Benedicti, Hanc *Auroram* ad varios collatam Mss. Codd. habeo paratam editioni, nullus certè qui tanto ſucceſſu Scripturam carmine reddiderit. Ambroſius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1263 pag. 19 hunc Petrum Remenſem aſſignavit ſuis Dominicanis abſque auctoritate vel ratione, niſi forſitan quod Mss. Opera hujus Petri inveniantur in Bibliothecis Conventualibus Fratrum Prædicatorum. At mortuus erat Petrus de Riga ante natum Ordinem Dominicanorum, quem alii ferè omnes ſcribunt claruiſſe circa annum 1160.

THEODERICUS Abbas Ordinis Divi Benedicti florens circa annum 1200, ſcripſit *libros tres De Vita ſanctæ Hildegardis Abbatiſſæ* quæ obiit anno

1180 die 17 Septembris, quam apud Surium habes.

SAXO Grammaticus Sialandicus floruit anno circiter 1200, qui scripsit *Historiam Danicam lib. XVI.* dedicatam Andreæ ejusdem Regni Episcopo, stilo quidem elegantissimam, sed quoad priora tempora fabulis plenam, ut multi contendunt, quam habes impressam sæpe, sed præsertim in folio Seræ in Dania anno 1644, & antea Basileæ anno 1534 ac Parisiis anno 1514.

STEPHANUS Canonicus primùm Regularis Ord. Divi Augustini, tum Abbas sanctæ Genovefæ Parisiensis & tandem Episcopus Tornacensis ab anno 1191 ad annum 1203, de quo Bellarminus & Labbeus. Quibus addo impressas nuperrimè Epistolas Stephani Tornacensis cum accessione novâ Parisiis anno 1679 in 8° apud Ludovicum Billaine, curâ & studio Claudii du Molinet Canonici Regularis Congregationis Gallicanæ, cum Vitâ Stephani Epistolis præmissâ. Scripsit idem Stephanus *prolixum Commentarium in Decretum Gratiani*, Ms. in fol. in Bibliotheca celebri Colbertina cod. 2592, & in Bibliotheca sancti Victoris Parisiensis. Item *Sermones aliquos* quos ad XXXI. hinc & inde ex Mss. Codicibus erutos & editioni paratos habet apud se idem qui suprà Claudius du Molinet, sed ut nimiùm stilo simplices non edidit.

STEPHANUS LANGTON Anglus floruit sub initium sæculi XIII, electus Cancellarius Universitatis Parisiensis. Factus ab Honorio III. Summo Pontifice anno 1206 S. R. E. Cardinalis tit. sancti Chrysogoni & anno sequenti ob eminentiam scientiæ morúmque probitatem Archiepisco-

pus Cantuariensis. Scripsit commentarios in plures Scripturæ libros lectos à se in Scholis, nempe *in 12 Prophetas* qui incipiunt : *Ossa duodecim Prophetarum. In libros duos Machabæorum, Nehemiam, Tobiam, Judith, Esther, Ruth, libros Regum*, & incipiunt : *Residuum erucæ comedit locusta*. Quæ omnia vidi contineri 2 ingentibus tomis in fol. in Bibliotheca Fulcardi Montis Cisterciensis Ordinis, quæ postea transierunt in ditissimam Bibliothecam Colbertinam. Habentur autem plura passim hujus Stephani Langtonii Opera Mss. in Bibliothecis Anglicis, nempe Commentaria in Scripturam sacram.

In Pentateuchum Oxonii in Biblioth. Collegii Trinitatis cod. 5, & Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 248.

In Josuam, Judices & Ruth Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 248, & sancti Benedicti cod. 151. Item *in Leviticum, Josue, Judices, Ruth, &c.* Ms. in Bibliotheca Colbertina cod. *661*.

In Job Oxonii in Bibliotheca Orialensi cod. 12. *in Ecclesiastem* Ms. in Bibliotheca Colbertina cod. 2808.

In Tobiam, Judith, Esther, Esdram, lib. 2 Machabæorum Oxonii in Bibliotheca Exoniensi cod. 3, Cantabrigiæ in Biblioth. Domus sancti Petri cod. 241 & sancti Benedicti cod. 151.

In Hieremiam, Ezechielem, Esdram, Nehemiam, & 2 libros Machabæorum, Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii sancti Benedicti cod. 145. *In Isaïam* ibidem cod. *376*.

Tropologia in 12 Prophetas Minores, Oxonii in Collegio Trinitatis cod. 6, in Exoniensi cod. 3,

& Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 16, & in Collegio sancti Benedicti cod. 148. Et in Bibliotheca Colbertina codd. 1754 & 4777. Scripsisse etiam dicitur *Vitam, passionem & translationem sancti Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi & Martyris lib. V*, qui incipiunt: *Professores artium sæculi proprios, &c.* qui etiam extant Mss. Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 75.

Annalium Archiepiscoporum Cantuariensium liber 1, qui incipit *res gesta, &c.* habetur in Bibliotheca Collegii sancti Benedicti Cantabrigiæ cod. 22, sub nomine Stephani Archiepiscopi; sed ex Notâ veteris cujusdam, spectat ad Radulfum de Diceto Londoniensis Ecclesiæ Decanum. Vixit usque ad annum 1228 quo obiit die 2 Julii, de quo Vossius de Historicis Latinis lib. 2 cap. 56. Faciunt eum Cistercienses *in Bibliotheca Scriptorum Cisterciensium*, Monachum sui Ordinis, sed pro more Monachorum sibi facilè multa attribuentium, quæ ad eos nullatenus spectant. Scimus equidem *Stephanum de Lingnatona* exulem, recepisse se Pontiniacum Ord. Cisterciensis Cœnobium: sed aliud ibidem hospitio caritativè exceptum aliquot annis mansisse, aliud Monachismum adsumpsisse, quod non legimus, nisi apud Neotericos Cistercienses sibi de his aggaudentes.

PETRUS Pictaviensis Cancellarius olim Universitatis Parisiensis, post Petrum Lombardum atque Robertum Pullenum Lector Theologiæ in Claustro B. Mariæ, inde teste Alberico Archiepiscopus factus est Ebredunensis. Scripsit ad eorum exemplum *Summam Sententiarum* Guillelmo Senonensium Archiepiscopo dedicatam teste eodem Alberico, quam habes impressam in fol. Parisiis

cum Summa Sententiarum Roberti Pulli anno 1655, de qua vide ſuprà ad annum 1150. Scripſit etiam *ſuper Tabernaculum Moyſis* Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca Penbrochiana cod. 75: *Allegorias ſuper Biblia* Mss. privatim in Biblioth. L. cod. 231. Obiit anno 1205, de quo Albericus in Chronico, Auctor Hiſtoriæ Univerſitatis Pariſienſis ſæculo XII.

ADAMUS DE CORLANDON Canonicus & Decanus B. Mariæ Laudunenſis, Diſcipulus Michaëlis Senonenſis Archiepiſcopi, claruit ab anno 1180 uſque ad 1200, quo obiit, ſepultus in capitulo ſancti Martini Laudunenſis, ſub marmore cum Epitaphio. Scripſit *varias quæſtionum in Sacram Scripturam ſolutiones* variis temporibus, quas dicto Michaëli Archiepiſcopo dicavit, Mss. in 3 voluminibus in fol. in Bibliotheca Abbatiæ Cuiſſiacenſis, in Epiſcopatu Laudunenſi. Prologus incipit, *Frange eſurienti panem tuum, &c. Pater reverende ratio conſulit, utilitas ſuggerit, neceſſitas cogit, &c.* quæ autem deſunt ex uno volumine quod mutilum eſt, ſuppleri poſſunt ex altero continente opus integrum, opera enim quædam ibi bis manuſcripta ſunt.

ADAMUS primùm Monachus, poſt Abbas de Perſennia Ordinis Ciſtercienſis in Epiſcopatu Cenomanenſi, floruit anno 1200, ſcripſitque ad ſuos fratres in Capitulo congregatos *Opus Sermonum impreſſione digniſſimum* quod eſt Ms. Romæ in manibus clariſſimi viri Hilarionis Rancati Abbatis ſanctæ Crucis in Hieruſalem. Impreſſi ejus Sermones de Beatiſſima Virgine ex Codice Cœnobii Caſemarii, & Notis illuſtrati ſtudio Hyppoliti Maraccii Presbyteri Lucenſis, Romæ apud

Ignatium de Lazzeriis 1652 in 4°. Item ſcripſit *Epiſtolas quaſdam ad Oſmundum Mortui Maris in Normannia Monachum*, quas edidit Stephanus Baluzius tom. 1 Miſcellaneorum pag. 423. Audio etiam Ms. Cod. dictorum Sermonum aſſervari apud Cœnobium Perſennenſe, quem non vidi.

ANDRÆAS SILVIUS primùm Monachus, tum Cœnobii Marchianenſis Ordinis Divi Benedicti in Territorio Duacenſi Abbas, ſcripſit circa annum 1200 *Hiſtoricam Merovingicæ ſtirpis Regum Francorum Synopſim*, cum continuatione aliorum editam Duaci anno 1633 2 tomis in 4° à Raphaële de Beauchamps cum Notis. Fuit autem compoſita hortatu Petri Attrebatenſis Epiſcopi, ex Abbate Ciſtercii in Epiſcopum conſecrati anno 1184, & mortui anno 1203. Scripſit etiam *Libros duos De Miraculis ſanctæ Rictrudis*, quos Anonymos ediderunt Bollandi Continuatores ad diem 12 Maii. Hæc tempora planè conveniunt cum Prælaturâ Simonis apud Marchianenſes Abbatis anno 1199 conſtituti & 1202 mortui, ſub quo *Chronicon Scriptum Marchianenſe* ut creditur ab Andræa Silvio, quod Ms. aſſervatur Antuerpiæ apud Patres Societatis Jeſu.

ALBERTUS primùm, ut volunt, Eremita, tum poſteà Vercellenſis Epiſcopus, inde Patriarcha Hieroſolymitanus, florebat adhuc anno 1206, qui ſcripſit *Regulam Carmelitis* ſeu Solitariis in Monte Carmelo commorantibus, quam ediderunt Bollandiſtæ in ſuo menſe Aprili, in præludiis Commentariis ſuis ad Vitam dicti *ſancti Alberti Carmelitarum Legiſlatoris*. De illo Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 381 pag. 255 Bibliothecæ Eccleſiaſti-

tæ, ſed ad nauſeam Bollandianæ in ſuo menſe Aprili, quem quivis conſulere poteſt.

BALDUINUS Flandriæ & Hannoniæ Comes, Balduini cognomento Magnanimi filius, anno 1204 ex Latinorum genere primus Conſtantinopoli à noſtris occupatæ datus eſt Imperator, annum ætatis 32 agens: à Nicetâ Choniate aliiſque Græcis (quod magnum virtutis eſt argumentum) ſummoperè laudatus. Scripſit Balduinus ipſe Latinè ad ſuos in Belgio ſubditos, *longam Epiſtolam de urbis Conſtantinopolitanæ expugnatione*, quam ex Ms. Sonegienſi, in Codice piarum donationum cap. 99 edidit ac publicavit Aubertus Miræus. Balduinus porrò anno 1205 die 25 Aprilis à Bulgaris captus in prælio, & menſes ſexdecim in vinculis habitus, demùm juſſu Joannis Bulgarorum Regis crudeliter interemptus fuit. Succeſſit ei in Imperio C. P. Balduinus Frater.

GAUFRIDUS Dominus de Villehardoüin, Mareſcallus Campaniæ & Romaniæ, adfuit huic Francorum & Venetorum Expeditioni anno 1204, quam Gallico idiomate conſcripſit anno eodem, quam ediderat in 4° Pariſiis anno 1585 Blaſius de Vigenere apud Abelem Langelier: & quam anno 1657 *in ſuo Conſtantinopolis Chriſtianæ Imperio* edidit iterùm in fol. Pariſiis Carolus du Freſne du Cange, Quæſtor Regius Ambianenſis, cum ſuis Annotationibus doctiſſimis & collaterali comparatione veteris Idiotiſmi Gallici cum hodierno.

NICETAS CHONIATES, magnus Logotheta Secretorum &c. de quo plenè loquitur Labbeus in diſſertatione Hiſtorica De Scriptoribus Eccleſiaſticis à Bellarmino recenſitis. Huic tantùm

addo extare Mss. Græcè in Bibliotheca Bavarica cod. 119 Thesauri Orthodoxæ fidei *Nicetæ Choniatæ de Armeniorum Hæresi tom.* 17, *ejusdem tom.* 18 *contra Paulitianos*, & 19 *contra Saracenos, cum modo recipiendi illos qui à Saracenis ad Christiana Sacra redeunt.* Dabit autem plura citatus Labbeus, sed plura dicere nostrum non patitur institutum, qui tantùm omissa ab ipso allegamus in auctoribus adductis, vel auctores ipsos omissos.

ABSALON ex Canonico sancti Victoris Parisiensis, factus Abbas Spinxirbatensis in Archiepiscopatu Trevirensi, anno circiter 1210 floruit, ex Cæsario qui eum allegat in opere suo de Miraculis suorum temporum, tanquam sibi Synchronum aut proximum. Scripsit *doctos & elegantes Sermones*, quos Daniel Schillingus ejusdem Ecclesiæ Abbas procuravit imprimi in folio Coloniæ anno 1534 sub hoc titulo: *Sermones festivales quinquaginta Absalonis Abbatis Spinkirbatensis.* Horum aliquos iterum recudi curavit Petrus de Alva & Astorga in suo Mariali, ubi de hac impressione agit. De illo Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 337 pag. 242, ubi malè tamen eum affigit ad annum 1120, quo nondum natus erat.

GUIBERTUS seu GILBERTUS Martinus Gemblacensis Monachus, ita cognominatus ob specialem suam in sanctum Martinum Turonensem Episcopum devotionem, claruit anno circiter 1208, multa scribens quæ Mss. asservabantur in Monasterio Gemblacensi in Brabantia, ubi Abbas fuerat olim. Hæc viderat Joannes Mabillon in 3 voluminibus, unde summatim refert tom. 2 suorum

suorum Analectorum pag. 544 & seqq. sed combusta omnis hujus Cœnobii Bibliotheca nuperrimè, imò totum Cœnobium incendio momentaneo, cui nullus mederi unquam potuit.

ROBERTUS DE CHORÇEON seu DE CHORCEONE Anglus, Theologus suo tempore clarissimus, scripsit *Summam Theologicam*, quam Ms. asservant custodes Bibliothecæ sancti Victoris Parisiensis. Est autem Robertus factus S. R. E. Cardinalis & Legatus Apostolicus, qui florebat anno 1206, & anno 1212 habuit Concilium in Urbe Parisiensi ad Ecclesiæ Gallicanæ Reformationem, ut patet ex Conciliis ultimæ editionis; de quo plura sæculo 13 Historiæ Universitatis Parisiensis.

GERVASIUS Abbas Præmonstrati, tum postea Sagiensis in Normannia Episcopus, floruit anno 1206 & sequentibus, usque ad annum 1228 quo mortuus est. Scripsit *Epistolas circiter centum ad personas sui temporis illustres*, quas ex Ms. Codice Viconiensi eductas, edidit in 4° apud Montes Hannoniæ anno 1662 Norbertus Cailleu Prior Præmonstrati. Plura de Gervasio, Auctor Bibliothecæ Præmonstratensis, & Sammarthani Fratres in Gallia Christiana, ubi de Præmonstratensibus Abbatibus & Sagiensibus Episcopis. 1210.

GERVASIUS Tilleberiensis Marescallus seu Polemarchus Regni Arelatensis, clarus ad annum 1210, scripsit ingens opus Chronographicum ac Geographicum, inscriptum *Otia Imperialia*, bis Ms. in celebri Bibliotheca Colbertina, ex Mss. Thuaneis: Itemque Ms. Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti cod. 237. Meminit hujus

Gervasii Antonius Possevinus in Apparatu Sacro, pag. 638, quem legas.

ALEXANDER NECKAM Anglus, Grammaticus, Philosophus ac Theologus hoc tempore non ignobilis, floruit circa annum 1210, scribens varia quæ tantùm in diversis Angliæ Bibliothecis Mss. extare leguntur. Sunt autem,

Isagoge seu Isagogicon, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 154.

De nominibus utensilium, Cantabrigiæ in Domo sancti Petri cod. 25, & in Archivis Collegii Caii cod. 70.

Commentarius in Martianum, Ms. Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 185.

De Accentu in mediis Syllabis cum alio Tractatu dubii generis, ibid. cod. 262.

De natura rerum, in Bibliotheca privata Gualteri Copi cod. 62.

Super Evangelia, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii Lincolniensis cod. 21.

Super Cantica, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 285, Balliolensi cod. 38, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 122, & Penbrochiana cod. 152.

Laudes Divinæ Sapientiæ, Ms. privatim in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 33.

ADAMUS BARKINGENSIS Anglus floruit anno circiter 1216, qui scripsit *Postillas breves super Vetus & Novum Testamentum*, Mss. Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 91.

ROBERTUS Canonicus Ordinis Præmonstratensis in Abbatia sancti Mariani apud Antissiodorum, scripsit circa annum 1212 *Chronologiam ab orbe condito usque ad annum* 1212, unde creditur

mortuus esse anno proximè sequenti. Hugo ejusdem Ecclesiæ Canonicus Appendicem adjecit usque ad annum 1227. Nicolaus Camuzatus Trecensis Canonicus curavit utriusque lucubrationes imprimi in 4° Trecis anno 1608 apud Natalem Moreau. De Roberto Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 388.

ARNOLDUS Hildesheimensis Præpositus, continuavit *Chronicon Helmoldi* usque ad annum 1212, de quo Bellarminus & Labbeus *in Helmoldo*, & ego suprà ad annum 1168 vel circiter.

HELINANDUS Frigidi-Montis Ordinis Cisterciensis in Episcopatu Bellovacensi Monachus, claruit anno 1212. Scripsit *Chronicon* ad annum 1204 vel circiter, quod impressum novissimè extat in Bibliotheca veterum Scriptorum Ordinis Cisterciensis à Bertrando Tissier, *cum aliquibus ejusdem Sermonibus* erutis ex Autographo dicti Helinandi, quem penes me olim habui è Frigido-monte mutuatum, ac fideliter restitutum. Idem scripsit *Martyrium SS. Gereonis ac Sociorum ejus*, apud Surium ad diem 10 Octobris. Item *prolixum Commentarium in Apocalypsim B. Joannis* ex Patribus compilatum; quem vidi Ms. bis in Bibliotheca Longipontis Ordinis Cisterciensis. Addo *librum De laude Vitæ Claustralis*, & alium *De Regimine Principum*, qui reperiuntur Mss. Tongris in Bibliotheca Canonicorum Regularium: Ejusdem *lib. De Reparatione Lapsi* Ms in Bibliotheca Viridis-Vallis prope Bruxellas, quem Vincentius Bellovacensis Helinando nostro contemporaneus eidem tribuit: si tamen hic liber non est unus & idem cum libro *De Laude Vitæ Claustralis*, quod probabile satis est. Obiisse dicitur anno

1227. Fallitur Carolus de Vvisch in Bibliotheca Scriptorum Cisterciensis Ordinis, dum duos Helinandos alium è Frigido-monte, alium è Persenniâ distinguit, est enim unicus horum omnium Scriptor Operum.

VINCENTIUS CADLUBCUS Polonus, Cracoviensis Episcopus, quo officio se sponte abdicans, in Andreovicensi Cisterciensis Ord. Cœnobio Monasticen professus, reliquos quinque vitæ suæ annos religiosè confecit. Scripsit *Historiam Polonicam jussu Casimiri Poloniæ Ducis*, impressam in fol. Dobromili anno 1612 in Officina Joannis Szeliga, cum Historiâ Polonicâ Joannis Longini sive Duglossi, Canonici Cracoviensis & postea Episcopi Leopoliensis. Obiit Cadlubeus anno 1224.

INNOCENTIUS III. Summus Pontifex, de cujus Scriptis Bellarminus & Labbeus: Quibus addo *multos ejus Epistolarum libros* ex Ms. Codice erutos, impressos 2 tomis in folio Parisiis, cum Vitâ Innocentii Epistolis istis præmissâ, ex veteri pariter Ms. Codice, apud Franciscum Muguet anno 1682, curâ & studio Stephani Baluzii Colbertini Bibliothecarii. Qui plura cupit, adeat Bellarminum & Labbeum citatos.

PETRUS Monachus Vallis-Sarnensis Ordinis Cisterciensis, vulgariter, *des Vaux de Cernay*, scripsit anno circiter 1216 *Historiam Hæreticorum Albigensium*, quam inseruit Bibliothecæ veterum Scriptorum Ordinis Cisterciensis Bertrandus Tissier tom. 7 pag. 1 & seqq. impresso ad annum 1669 apud Bonumfontem in Thierascia, Ord. ejusdem Cisterciensis Abbatiam in Episcopatu Remensi. Scripsit hanc Historiam hortatu Inno-

centii III. Summi Pontificis, cui & illam dicavit, quæ extat etiam edita typis anno 1615 Trecis in Campania Galliæ. De illo Aubertus Miræus in Auctario suo De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 403, Carolus de Vvisch in Bibliotheca Scriptorum Cisterciensis Ordinis, atque alii.

SIMON Tornacensis insignis hoc tempore Theologus, cujus etsi nihil impressum sit, doctrina tamen cognita sufficienter est ex Historiâ Universitatis Parisiensis sub sæculi XIII. initium. Scripsit *Summam Quæstionum in Sententias*, Ms. Oxonii in Anglia in Bibliotheca Balliolensi codd. 58 & 188. *Institutiones in sacram Paginam* Mss. Oxonii in Collegii Mertonensis Biblotheca cod. 36, nec mihi dubium quin etiam in aliis locis inveniantur Opera hujus antiqui Theologi. Ejusdem *Summa Theologica* Ms. in Bibliotheca Colbertina cod. 4314, quæ an idem opus sit cum *Summa Quæstionum in Sententias*, me nescire fateor.

GUALTERUS seu WALTERUS Prior sancti Victoris Parisiensis, Ordinis Canonicorum Regularium D. Augustini, vel potiùs *ejusdem loci Canonicus*, quem perperam Anonymus Abbatem statuit, non enim Censetur in Syllabo Abbatum apud Sammarthanos in Gallia sua Christiana tom. 4 pag. 926. Floruit circa annum 1210, scripsitque opus inscriptum, *Contra Quatuor Labyrinthos Franciæ*, seu *contra quatuor Petros Theologos, Lombardum, Abaelardum, Comestorem, & Pictaviensem*: quod Ms. asservatur in Bibliotheca sancti Victoris Parisiensis, ut habet Joannes Mabillon tom. 3 Analectorum pag. 450, ubi de Vvaltero isto plura habet, quem aliundè non noveram.

VVERNERUS Abbas sancti Blasii in Nigra Silva Ordinis sancti Benedicti, Diœcesis Constantiensis in Germania, collegit *ex diversis Patribus deflorationem, quæ continet Sermones postillares* (ut loquuntur) per annum, Basileæ anno 1549 editam. Floruit sub annum 1210 vel circiter.

PETRUS DE CORBOLIO Gallicè *de Corbeil*, Michaëlis de Corbeil Senonensis Archiepiscopi ac Reginaldi de Corbeil Parisiensis postea Episcopi consanguineus, Innocentii Papæ III. quondam Didascalus, ob eminentem scientiam toti Christiano vel saltem Latino orbi notissimam, evectus est anno circiter 1200 ad Episcopatum Cameracensem, atque aliquanto post à Sede Cameracensi est translatus ad Archiepiscopatum Senonensem. Ejus nominationem confirmat idem Innocentius III. cap. *Gratum* de postulatione, in tertia compilatione. Licèt autem hic subjicere excerpta Chronicorum Turonensis, & Antissiodorensis Roberti, dum inquiunt: *Anno* 1200 *Octavianus Episcopus Ostiensis Legatus Petrum de Corbolio, qui Litteraturæ sæcularis & Theologiæ prærogativâ famosus in Scholarum regimine Parisiis diu claruerat, & de Cathedrâ Magistrali ad Cameracensis Ecclesiæ Cathedram nuper assumptus fuerat, Michaële Senonensi Archiepiscopo mortuo, in Senonensem Ecclesiam inthronizat.* Idem verò Pontifex, Petro adhuc Canonico Parisiensi, committit causam Lingonensis Episcopi contra Capitulum lib. 1 Epist. *Cùm olim*, 1198. Atque ut ipsi tradatur pacificè Archidiaconatus in Ecclesia Eboracensi, mandat eodem anno 16 Kalendas Januarii Decano & Capitulo. *De cujus* inquit *Litteraturâ & scientiâ in longinquis & remotis partibus prædicatur, sub*

cujus Magisterio nos aliquando fuisse in memoriam reducimus, & ab eo divinarum audivisse paginam Litterarum (Parisiis) *quod volumus reputare gloriosum.* Et aliâ Epistolâ ad Richardum Angliæ Regem ait, *Magnificentiam ipsius Regiam non ignorare, qualiter is Petrus inter alios orbis clericos scientiâ liberali præfulgeat, & suâ probitate & discretione sit admodum commendandus, &c.* Scripsit *Summam Quæstionum Theologicarum* quam apud se Ms. adservatam habet Joannes de Launoy Doctor Theologus Parisiensis Scriptis suis notissimus, cujus hic titulus est: *Quæstiones Scholares Magistri Petri Senonensis Archiepiscopi*; de qua etiam mentionem facit idem Joannes Launoïus in libro *De Scholis celebrioribus* per Occidentem restauratis cap. 59 art. 6. pag. 229. Obiit Petrus anno 1222 Junii die 3 in Senonensi Ecclesiæ Choro, ipsâ die quâ celebrabatur Synodus, sub Archiepiscoporum conditorio tumulatus. Hæc breviter, qui plura cupit, legat Historiam Universitatis Parisiensis sæculo XIII, & adeat Sammarthanos Fratres in sua Gallia Christiana tom. 1 in Archiepiscopis Senonensibus pag. 635, ubi fusè meritas Petri de Corbolio laudes exequuntur.

OLIVERIUS Scholasticus Coloniensis, vir pius eruditus ac facundus fuit, qui à Romano Pontifice ad prædicandam crucem auctoritatem per Litteras Apostolicas habens; in Brabantia, Flandria, Frizia, aliisque vicinis Provinciis, cum Arnoldo Discipulo suo fortiter ac fœliciter id præstitit: ut Cæsarius Heisterbacensis qui eodem tempore vixit, Albertus Stadensis & alii narrant. Scripsit *Epistolam de Expugnatione Damiatæ* ad sanctum Engelbertum Coloniensem Archiepisco-

pum datam, quam Jacobus Bongarſius habet tom. 1 *Geſtorum Dei per Francos* de quibus jam ſuprà & ſæpè diximus. Subnectitur Epiſtolis ab Amalrico Rege, Amalrico Patriarchâ Hieroſolymitano, Raymundo Principe Antiocheno, Gilberto Cuſtode Hoſpitalis Hieroſolymitani, & aliis ad Regem Francorum Ludovicum cognomento *Juniorem.*

· ROBERTUS PULLANUS ſeu PULLUS quem alii Anglum, alii Gallum volunt, Gallicè *Robertus Poulain*, Doctus & Antiquus Theologus floruit in Gymnaſio Pariſienſi anno 1200 & ultrà, unde poſteà ob morum præſtantiam & doctrinæ ſimul eminentiam, elevatus eſt anno 1208 ad Archiepiſcopatum Rothomagenſem. Sacræ Militiæ nomen dedit contra Albigenſes Hæreticos, unà cum aliis Præſulibus Gallicanis anno 1209, ut eſt apud Albericum & Petrum Vallis-Sernaii Monachum in Chronico cap. 62. Scripſit *libros* 8 *Sententiarum de Trinitate inſcriptos*, quos cum Petro Pictavienſi ex Ms. Codice anno 1655 evulgavit Pariſiis in folio Hugo Mathout Monachus Benedictinus Congregationis ſancti Mauri. Huic reſcripſit Innocentius III cap. 8 *ad reprimendam* de officiis Ordinarii, quatenus poſſit Archiepiſcopus abſolvere excommunicatum à ſuffraganeo. Moritur anno 1221, 4 Nonas Maii, ſepultus in Cœnobio Mortui-Maris, Nonis ejuſdem menſis. Vide Hiſtoriam Univerſitatis Pariſienſis ſæc. XII & XIII, Sammarthanos in Gallia Chriſtiana tom. 1 pag. 584 in Archiepiſcopis Rothomagenſibus. Summa ejus *de Trinitate*, Ms. olim in Bibliotheca Gualteri Copi Armigeri, ſeu Nobilis Angli cod. 41.

HONORIUS III. Papa Romanus, ſcripſit *Collectionem Decretalium Epiſtolarum*, editam ex Mss. Toloſæ in folio anno 1645 ab Innocentio Cironio cum Notis ibidem, & cum aliis opuſculis ejuſdem Cironii ad jus civile ſpectantibus. Sedit Honorius III. anno 1216 poſt Innocentium tertium, obiit anno 1227. Hæc compilatio ſeu collectio Decretalium computatur quinta ex vetuſtis evulgatis. 1220.

ANTONIUS DE PADUA, natione Luſitanus, origine Ulyſſiponienſis, *de Padua* ex ſepulturæ loco nuncupatus, ex Canonico Regulari ſancti Auguſtini Conimbricæ, factus Minorita, primus (ut volunt) Ordinis Minorum Theologiæ Profeſſor, multa ſcripſit de quibus abundè agunt Bellarminus & Labbeus in libro ſuo *De Scriptoribus Eccleſiaſticis*; hic ad annum 1231, ille tom. I pag. 94 & 95, & doctiſſimus Lucas Vvaddingus in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 34, quos conſulas. His adde, cum plurimos ſcripſerit Sermones Antonius de Padua qui variis temporibus & locis impreſſi ſunt, Pariſiis nempe anno 1521 per Badium Aſcenſium, Venetiis in 8° anno 1575 apud Joannem Antonium Bertranum, ac Pariſiis anno 1641 ex Officina Caroli Rouillard: nuperrimè tamen his ſupplementum adjecit Antonius Pagi Ordinis Fratrum Minorum Conventualium Doctor Theologus, deſumptum ut mihi dixit, ex Bibliothecæ Florentinæ Fratrum Minorum codice Ms. impreſſum in 8° anno 1684 Avenione apud Petrum Offray, carta ac prælo peſſimis. Inſcriptum illud, *Sermones de ſanctis in particulari, Sermones de diverſis.* Vidi ac legi nonnullos, qui mihi omnimode ſimplices ac

jejuni esse videntur, unde nisi grandioris meriti alia sancti Antonii Paduani Opera fuerint, etat convenientiùs latête in Bibliotheca modicas ejusmodi merces, quàm in publicum evulgari. Sanè qui majori Scriptorum mole Patres opprimuntur, non ii semper inde majorem reportant gloriam, nisi respondeant evulganda, conceptis de Auctore opinionibus. Mortuus est Antonius Patavii anno 1231 die 13 Junii, ubi ingens Templum ejus nomini & corpori extructum; de quo plura Bellarminus, Labbeus & Vvaddingus locis citatis, post Antonium Possevinum *in Apparatu sacro*, Aubertum Miræum in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, eundem Vvaddingum in Annalibus Fratrum Minorum.

EBERARDUS sive EVERARDUS Bethuniensis in Artesia, vulgò dictus est *Græcista*, eò quòd librum *Græcismi titulo* scripserit, *De Figuris deque Octo partibus Orationis*, de quo hi versus extant:

Anno milleno centeno bis duodeno,
Condidit Ebrardus Græcismum Bethuniensis.

Hic liber fuit olim in pretio, & extat typis in 4° editus, cum Doctrinali puerorum Alexandri de Villa-Dei: sed apud hodiernos cultioris Latinitatis Grammaticos, nullius jam utilitatis est. Scripsit & Tractatum contra Valdenses Hæreticos, quem Jacobus Gretzerus Societatis Jesu an. 1614 in 4° Ingolstadi edidit. Ejusdem Ebrardi *Elementa Grammaticæ* manuscripta asservantur Lovanii in Bibliotheca sancti Martini. Item *Proverbia Senecæ in Poësim versa*, manuscripta in Bibliotheca Collegii Caii Cantabrigiæ cod. 147.

PREPOSITIVUS insignis hoc tempore Parisiensis Theologus, quem sanctus Thomas interdum allegat in Summa sua Theologica, scripsit *Summam Theologicam Scholasticam ex dictis Sanctorum Patrum*, quæ quidem huc usque impressa non fuit, sed manuscripta legitur & volvitur in nonnullis Bibliothecis; in Regia nempe Gallica, & sancti Victoris Parisiensis, Oxonii in Bibliotheca Collegii Balliolani Cod. 188, in Oriatensi Cod. 57, cujus initium, *Qui producit, &c.* & in Bibliotheca Metropolitanæ Ecclesiæ Cameracensis in Belgio, pulpito 12. Denique in Bibliotheca FF. Augustinianorum Eremitarum Cremonæ. Plura de Prepositivo in Historia Universitatis Parisiensis, quæ multis voluminibus edita est.

RIGORDUS Chronographus Regius, natione Gothus, professione Physicus, sancti Dionysii Clericorum Minimus, ut seipsum in præfatione nuncupat, *Gesta Philippi Augusti Francorum Regis* solutâ oratione descripsit, & Ludovico VIII Augusti filio ac successori dicavit. De *ejusdem Philippi Vita* Guillelmus Brito Armoricus libros undecim Philippidos nomine. versu heroico conscripsit. Isti duo Historici, cum Guillelmo de Nangiaco Monacho sancti Dionysii prope Lutetiam qui scripsit *Gesta sancti Ludovici IX Francorum Regis, ejusque filii ac successoris Philippi Audacis* anno 1285 defuncti, & aliis aliquot Anonymis, anno 1596 Francofurti typis Vvechelianis primùm in lucem dati sunt, ex Bibliotheca Petri Pithoei. Continent autem *Historiam Francorum ab anno Christi nongentesimo usque ad annum millesimum ducentesimum octogesimum quintum:* hoc est, narrant extrema stirpis Carolinæ, & Cape-

tiorum Regum res gestas usque ad Philippum Augustum sancti Ludovici filium. Ex ejusdem Pithoei divite Bibliotheca jam antea prodierant *Scriptores Veteres duodecim Coætanei*, qui Caroli Magni, & ejus familiæ Regum Francorum gesta Litteris reddiderant. Iidem Rigordus & Guillelmus Brito sunt in Collectione Duchesniana, tomo ultimo.

1230. HUGO Floreffiensis Canonicus Ordinis Præmonstratensis in Episcopatu Namurcensi, floruit circa annum 1230, & scripsit jussu Joannis Abbatis Floreffiensis *Vitam sanctæ Ivettæ viduæ & reclusæ apud Huyum* Ditionis Leodiensis oppidum, anno 1227 mortuæ, quæ extat apud Joannem Bollandum ad diem 13 Januarii. Item & *Vitas Idæ Nivellensis & Idæ Leuvensis* Virginum & Monialium Ordinis Cisterciensis in Rameia Gallo-Brabantiæ oppido, quæ omnia extant manuscripta in Villario apud Gallo-Brabantos Monasterio, Ordinis Monachorum Cisterciensium. De Hugone Aubertus Miræus in auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 388 pag. 257 Bibliothecæ Ecclesiasticæ, Bollandus suprà citatus, Auctor Bibliothecæ Præmonstratensis, ubi de Scriptoribus hujus Ordinis, quæ Parisiis in fol. anno 1633 impressa est apud Michaelem Soly, viâ Jacobæâ sub signo Solis, Antonius Sanderus in Bibliotheca Belgica, & alii.

JOANNES DE ABBATIS-VILLA cognomento *Algrinus*, Doctor Theologus Parisiensis, posteà Ambianensis Decanus, & (ut Albericus scribit) anno 1225 Remis postridie sancti Lucæ consecratur in Archiepiscopum Bisuntinensem. Idem Anagniæ à Gregorio IX, qui cum in Scholis Pari-

ſienſibus noverat, menſe Septembri anni 1227 Cardinalis creatur Epiſcopus, Tit. ſanctæ Sabinæ, ſtatimque ad prædicandam Cruciatam (ut vocant) contra Saracenos, mittitur in Luſitaniam & Hiſpaniam. Inde ab eodem legatur ad Fridericum II, quem ad amicas pacis compoſitiones adduxit. Hic adjecit *breves Notas ad Commentarium prolixum Thomæ Ciſtercienſis in Cantica Canticorum*, quorum prologus incipit: *Ad honorem Matris & Filii Cantica Canticorum expoſiturus, &c.* quas cum dicto Commentario Thomæ duodecim libris diſtincto edidit in fol. Pariſiis anno 1521 Jodocus Badius Aſcenſius. Has autem breves Notas adjecit dicto Thomæ Commentario Joannes Algrinus, (niſi potiùs utrumque Commentarium ſimul jungere Aſcenſio pro captu placuerit) anno 1235, tempore Domini Gregorii Papæ IX, ut indicat citata Pariſienſis editio Aſcenſii. Scripſit etiam *Sermones de tempore ac de Sanctis* per annum, de quibus ita loquitur Henricus Gandavenſis in libro *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 38. Joannes dictus de Abbatis-Villa, ex Magiſtro Theologiæ « Pariſiis Archiepiſcopus Biſuntinus, & inde Romæ « Epiſcopus Cardinalis, ſcripſit Sermones tam de « Dominicis quàm de Feſtivitatibus. Lectiones E- « vangelicas & Apoſtolicas breviter expoſuit, poſt « hæc Sermones valdè prolixos, tot inductis Scri- « pturarum Sanctarum teſtimoniis, quòd vix poſſint « memoriæ commendari. Habentur prolixiùs Mss. « in Anglia Cantabrigiæ in Bibliotheca publica Codice 40, & in Archivis Collegii Caii codice 41. Breviùs autem cum ſolis Lectionum Evangelicarum & Apoſtolicarum brevibus Expoſitionibus, Oxonii in Bibliotheca Collegii Lincolnienſis co-

dice 271, Cantabrigiæ in Bibliotheca Penbrochiana codice 169, & privatim in Bibliotheca Baronis Lumleii cod.155. Inveniuntur pariter in insignioribus Galliarum Bibliothecis. Reversus Romam obiit anno 1236 aut 1237, de quo vide Franciscum Chiffletium in Gallia Christiana Fratrum Sammarthanorum tomo primo; verbo *Bisuntinenses Archiepiscopi*, & Jacobum Chiffletium in opere inscripto, *Vesuntio Sequanorum Metropolis*.

GUILLELMUS Andrensis Cœnobii Abbas, Ordinis Divi Benedicti, in Diœcesi Tarvanensi seu Morinensi, floruit anno circiter 1230, qui scripsit *Chronicon sui Cœnobii*, quod usque ad annum 1227, impressum anno 1669 tomo 9 Spicilegii Lucæ Dacherii paginâ 338. At idem Chronicon Ms. Antuerpiæ apud Bollandistas seu Patres Societatis Jesu, ab anno 1082 usque ad an. 1234, ut ipsi dicunt tomo tertio mensis Maii pag. 80 in prolegomenis ad Vitam sanctæ Rictrudis.

PETRUS DE VINEIS Germanus, doctissimus Jurisconsultus, & Frederici secundi Cancellarius, Imperatoris hujus magnus Confidentiarius, claruit hoc tempore Romanis Pontificibus valde infensus. Scripsit *Tractatum de Potestate Imperiali*; *Epistolarum libros sex*, & alia à Fulgoso recensita, quæ anno 1609 Ambergæ in 8°., & Basileæ anno 1566 in 8, in Germania impressa sunt. Vide Collectionem Melchioris Goldasti, *De Jurisdictione Ecclesiastica & Civili*. Obiit anno 1249. Capuæ incarceratus, qui cùm contra Romanam Ecclesiam stolidus cæcusque mente oblatrasset; ab Imperatore cujus partes sectatus fuerat, aliam ob causam excæcatus interiit. Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii Sancti Benedicti extant manuscri-

pta *Dictamina M. Petri de Vineis* cod. 331, quæ ad hunc ſpectare poſſunt.

GERMANUS Secundus nomine, Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſucceſſit Emanueli anno 1222, & Sedem per viginti & ſeptem annos tenuit, agens ſtrenuè cum Gregorio IX. Summo Pontifice de legitimis mediis reconciliandæ Eccleſiæ Græcæ cum Latina. Scripſit *Theoriam ſeu Contemplationem rerum Eccleſiaſticarum*, græcè & latinè Gentiano Herveto Aurelianenſi Canonico Remenſi interprete, tomo 12 magnæ Bibliothecæ Pariſienſis pag. 375. *Encomium Deiparæ Virginis* in quatuor Sermones, quos habet correctiores Franciſcus Combefis in Auctario Græco-latino Bibliothecæ Sanctorum Patrum anni 1648 tomo 1 paginâ 1464. Item Orationes ejuſdem tres, una *in ſacram Beatæ Mariæ Virginis Veſtem*, altera *in Zonam B. Mariæ Virginis*, tertia *in memoriam Regiæ Urbis ſæpiùs à Barbaris liberatæ interventu ejuſdem Virginis*, quas habet idem Combefis in dicto Auctario. Item Homiliæ duæ *De ſancta Cruce*, quas Jacobus Gretzerus edidit tomo 2 de Cruce, cum doctiſſimis Notis. Denique Homiliam ſcripſit *in ſanctam Chriſti Sepulturam*, *dictam in die Magni Sabbati*, eodem tomo 1 dicti Auctarii pag. 1470 ad 1524. Hujus *Epiſtola* etiam eſt *ad Gregorium IX Summum Pontificem*, in Conciliis tomo XI pag. 318 ultimæ editionis, cum reſponſione Summi Pontificis. Item *Epiſtolæ duæ ad Cyprios, cum Epiſtola Neophyti incluſi de calamitatibus Cypri*, ex codice manuſcripto Bibliothecæ Regiæ 2376, quas græcè & latinè edidit Joannes Baptiſta Cotelier tomo 2 veterum Monumentorum Eccleſiæ Græcæ. De Germano iſto

Juniore, Labbeus in libro de Scriptoribus tomo I pag. 350, dum de Seniore loquitur, qui ad annum circiter 720 floruit, mentionem facit. Illiusque Opera nonnulla recenset Aubertus Miræus in Auctario suo de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 382 pag. 255, & alii qui Opera sub ejus nomine ediderunt. Porrò quod Aubertus Miræus dicit hunc Germanum fuisse *Schismaticum & acrem hostem Latini nominis*, non video ubinam hoc habere potuerit.

GUILLELMUS DE PODIÒ-LAURENTIJ, clarus circa annum 1230, scripsit *Chronicon* quod potissimùm agit *De Hæresi Albigensium, rebusque gestis ad eam pertinentibus*: Opus impressum primò Tolosæ in folio anno 1623, tum posteà missum in tomum quintum Collectanei Historicorum Franciæ Veterum, ab Andræa Duchesnio collectorum, de quo jam sæpiùs locuti sumus.

PHILIPPUS GREVIUS seu *de Grevia*. Cancellarius Parisiensis, *qui Theologicæ Scholæ Parisiis gloriosè præfuit, scripsit Sermones de singulis Psalmis duos vel tres, quibus usque hodie multi utuntur, qui prædicationis officio vacare voluerint*. Hæc Henricus Gandavensis in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 50. Sunt autem Philippi Cancellarii *Sermones* CCCXXX *in Psalmos Davidis*, impressi primùm Parisiis anno 1523 apud Badium Ascensium, & Brixiæ in Italia anno 1600 ex officina Petri Mariæ Marchetti. Item *Summa Sermonum Magistri Philippi Cancellarii Parisiensis*, Ms. cod. 2843 Bibliothecæ Colbertinæ, Parisiis. Idem scripsit *insignem Commentarium in Job*, Ms. in Bibliotheca Cathedralis Ecclesiæ Cameracensis pulpito 14 num. 6. Item *super Evangelia*, Ms.

Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus Sancti Petri codice 103. Attribuit etiam illi Thomas James in Ecloga Oxonio-Cantabrigiensi lib. 2 pag. 34 *Distinctiones*, ex manuscripto codice 72 ejusdem Domus sancti Petri : sed in eo codice inscribuntur tantùm *Distinctiones* Parisiensis, unde ex conjectura addidit, *Fortè Philippi de Greves Cancellarii Parisiensis, qui dicebatur Parisiensis.* Principium, *Incipiunt adaptationes.* At illæ spectant ad Petrum Cantorem, qui sæpiùs dictus est Parisiensis quàm Philippus, cui alii codices Mss. idem Opus attribuunt, ut constat ex principio Operis. Plura de Philippo dabit Auctor Universitatis Parisiensis sæculo XIII, ubi ille cum merito & laude Cancellariam gessit.

CONRADUS Abbas Everbacensis Cœnobii Ordinis Cisterciensis, floruit anno 1230 vel circiter, & scripsit *sex libris seu distinctionibus Exordium Cisterciensis Ordinis*, quod Magnum appellatur ad distinctionem ab altero quod Parvum dictum est, ac tribuitur Stephano Cisterciensi Abbati. Impressum utrumque tomo 1 pag. 1 & 13 Bibliothecæ Veterum hujus Ordinis Scriptorum; quam procuravit Bertrandus Tissier, apud Bonæ-Fontis Cœnobium editum.

FRIDERICUS secundus Imperator ab anno 1220 ad 1244; per annos plures pluribus actus discordiis; agitatus negotiis; scripsit nihilominùs libros *De arte venandi cum Avibus*, quos unà cum Additionibus Manfredi Regis, habes impressos Augustæ Vindelicorum anno 1596 in 8. Item *Jus Navale Friderici secundi*, impressum linguâ Saxonicâ, id est, vulgari Germanicâ Hafniæ anno 1572 in 8. *Variæ Epistolæ* inter Epistolas Petri de

Vineis, in Collectaneis Goldasti, in Miscellaneis Baluzii, & alibi.

FABIANUS, HUGELINUS, aliique Auctores Minoritæ circa hunc annum 1230 scribunt *Antiquitates Franciscanas*, seu *de Vita sancti Francisci & sociorum ejus*, Opus editum Coloniæ anno 1623 in 8, cum Castigatione Philippi Bosquieri, ejusdem Ordinis, apud Viduam Joannis Crithii. Lucas Vvadingus de his in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 292, ubi de Scriptis Philippi Bosquieri.

CÆSARIUS Heisterbacensis, in Valle Sancti Petri Monachus Ordinis Cisterciensis in Diœcesi Coloniensi, ætate primâ Litteris operam dedit in Urbe Coloniensi. Anno 1188 Henricum Cardinalem & Episcopum Albanensem, quem Clemens III in Germaniam Crucis prædicandæ gratiâ miserat, in Basilica sancti Petri in eadem Urbe concionantem puer audivit, & plurimos cruce signantem vidit, ut ipse libro 10 Miraculorum cap. 44 narrat. Anno 1199 vestem Monasticam Heisterbaci induit, & ibi posteà successu temporum & meritorum Magister Novitiorum, & apud Gallo-Brabantes Prior in Villari extitit. Anno 1226 *Libros tres de Vita ac passione sancti Engelberti Coloniensis Archiepiscopi* scribere cœpit, & anno demùm 1227 tertium librum, qui totus est in miraculorum insigniorum enarratione, absolvit, quos habet Laurentius Surius mense Novembri. Hos etiam tres Libros Notis & auctario à se illustratos, Ægidius Gelenius ad S. Andræam Coloniensis Canonicus, anno 1633 eadem in Urbe edidit. Scripsit item Cæsarius per modum Dialogi *Libros duodecim de Miraculis & Visionibus suo*

tempore in Germania potissimum factis, Coloniæ olim impressos anno 1591 in 8; quos iterùm habes editos tomo 1 Bibliothecæ Veterum Scriptorum Ordinis Cisterciensis, de qua jam sæpiùs locuti sumus. Hoc in Opere quàm simplex fuerit Cæsarius in credendo, quàm facilis in scribendo; nullus negabit qui ejusmodi Monachalem farraginem legerit, nullus leget qui non ad tantas fabulas riserit. Item *Homilias* scripsit super Dominicis totius anni, tribus partibus Coloniæ annò 1615 in 4° impressas, & correctas ab Andræa Coppenstein Ordinis Fratrum Prædicatorum Theologo. De hujus libris tam impressis quàm manuscripris ubundè narrat Carolus de Visch in sua Bibliotheca Auctorum Cisterciensium, & hæc omnia ipse Cæsarius particulatim enumerat *in Epistola sua ad Petrum Priorem loci sanctæ Mariæ*, quam Andræas Coppenstein præfixit fasciculo Moralitatis Cæsarianæ in Ubiis à se edito. Aubertus Miræus *in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* capite 388 pag. 257, Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*.

CONRADUS Marpurgensis in Germania, Ordinis Fratrum Prædicatorum, scripsit *Vitam sanctæ Elizabeth*; quam obtulit Gregorio IX Summo Pontifici, quamque habes in Simmictis Leonis Allatii pag. 269 anno 1653 Coloniæ impressis. Opus modicum; sed oculati testis, quod magni ponderis est.

ALEXANDER DE VILLA-DEI, Dolensis Aremoricus, de quo sic Henricus Gandavensis in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 59. *Alexander Dolensis scripsit metricè librum quem Doctrinale vocant; cujus libri in Scholis Grammatico-*

rum magnus usus est temporibus hodiernis. Florebat anno circiter 1230, scripsitque carmine Leonino Opus inscriptum *Doctrinale puerorum*, quo pueri utebantur ad linguæ Latinæ peritiam antequam prodiisset Opus Joannis Despauterii Ninivitæ in Flandria. Istud Doctrinale est sæpè impressum litteris Gothicis, sed Venetiis anno 1483, cum Explicatione Ludovici de Guaschis. Vixit usque ad annum 1240, si verus est in hac parte Joannes Trithemius.

ADAMUS Monachus primùm Ordinis Cisterciensis, tum Abbas Caroliloci in Diœcesi Silvanectensi; denique posteà Silvanectensis Episcopus, quem vocant *Adamum de Chamilly.* Evectus est ad hanc sedem mortuo Guarino ad annum 1230. Erexit Parochiam sancti Stephani secus Silvanectum an. 1232, adfuit Concilio apud S. Quintinum in Veromandia an. 1233, & Conc. Remensi an. 1235, nominaturque 1239 & 1240 in Actis Thesauri Regii. Scripsit *insigne Opus Sermonum*, quod ego vidi manuscriptum in Bibliotheca Cœnobii Longipontis Ordinis Cisterciensis, incipiens ab his verbis: *Mitte panem tuum super transeuntes aquas, & post multa tempora invenies eum.* Idem Concilio Lugdunensi adfuit anno 1245, & dedicationi sancti Sacelli Parisiensis 1248. Quo eodem anno recensetur in Instrumento Transactionis factæ inter Regem Ludovicum & Ecclesiam Parisiensem, coram Philippo Bituricensi & Joanne Ebroicensi Episcopis. Obiit circa annum 1250 duodecimo Kalendas Septembris in Necrologio Abbatiæ Beatæ Mariæ de Victoria, & jacet in Choro Caroli loci.

1240. GUILLELMUS Diaconus, & anteà Judæus, sancti Guillelmi Bituricensis Archiepiscopi, à quo

ad Christianam fidem conversus est, Discipulus ac susceptitius, post conversionem scripsit Opus inscriptum: *Bellorum Domini contra Judaeos, & Saducaeos Judaeorum Haereticos, libris duobus.* Incipit hoc Opus, *Per Allegorias Librorum Veteris & Novi Testamenti*, desumptas ex principio & fine cujuslibet libri, cum Allegoriis de quinque sensibus, Sermone de Passione Domini & Confessione de Corpore & Sanguine Christi. Hinc incipit prologum suorum Librorum, his verbis, *Omnibus in Christo credentibus Guillelmus Christi Diaconus, olim Judaeus, salutem in Domino. Per admonitionem beati & eximii Confessoris Guillelmi Bituricensis Archiepiscopi, nuper veniens de umbra veritatis ad lucem, quae videlicet per fidem Evangelicam illuminat omnem mundum, &c.* Liber primus incipit, *O Judaei! qui usque ad hodiernam diem, &c.* Liber 2. *Haeretici dicuntur ab haeresi, id est, Electione, &c.* Creditur vixisse usque ad an. 1240. Deceptus est Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, verbo *Petrus Paludanus*, dum Opus istud dicto Paludano attribuere voluit, extatque hoc Opus manuscriptum inter paucos manuscriptos codices, in Bibliotheca Fratrum Praedicatorum, majoris (ut vocant) Conventus Parisiensis.

NICEPHORUS BLEMMYDA Monachus & Presbyter floruit anno 1240 sub Joanne Duca, amicus Latinorum, quorum causam Scriptis suis tuitus est. Extant pleraque ejus Opera graecè manuscripta in Bibliotheca Vaticana, atque in Bavarica cod. 108 habentur. *Nicephori Blemmytae Monachi & Presbyteri Introductionis Dialecticae & Physicae Libri duo. Ejusdem Encomium in Joannem Evangelistam. Ejusdem Oratio de anima, ejusdem*

Oratio de corpore. Ejusdem enarrationes in aliquot Psalmos, ejusdem de Fide, de Virtute & Religione. Præter hæc atque ex his, *Nicephori Blemmydæ Lib. de Processione Spiritus sancti græco-latinè per Leonem Allatium*, in tomo primo Continuationis Raynaldi Romæ in fol. anno 1646. Item *Nicephori Blemmydæ Epitome Logica & Physica ante annos 370 conscripta*, & edita græcè à Joanne Vvegelino in 8° anno 1605 Augustæ Vindelicorum. Facit mentionem Nicephori Blemmydæ Nicephorus Gregoras libro 5 Historiæ, atque ex recentioribus Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tomo 2 pag. 138, ubi Mss. in variis Bibliothecis extantia narrat.

MONETA Cremonensis, Ordinis Fratrum Prædicatorum, ampliùs eo cognomine notus quàm nomine proprio, claruit anno circiter 1240. Hic in sæculo Professor Artium Bononiæ, à Reginaldo in Ordinem FF. Dominicanorum admissus, scripsit *utilem Heresibus eradicandis Summam*, adversùs Hæreticos Catharos, & alios, quæ manuscripta extat tum Neapoli, tum Bononiæ in Cœnobiis ejusdem Ordinis. De Monetà Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tomo 2 pag. 451., & Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana*, ad annum 1222, ubi eum appellat *Beatum*, pro more Regularium, præsertim verò Mendicantium, qui uno calami ductu Beatos etiam plurimos conficiunt.

ALVARUS DE LUCIA & MENDOZA Miles Calatravensis, jubente Jacobo secundo Aragoniæ & Valentiæ Rege, circa annum 1240, *Constitutiones Militum Mentesiæ* in scriptum redegit, quas cum aliis ejusmodi Militum seu Militarium Or-

dinum Constitutionibus habes impressas cum prilegiis Ordinis Cistercienfis, anno 1630 Antuerpiæ à Moreto excusis.

LUCAS TUDENSIS in Hispania Episcopus, patriâ Legionensis fuit, vir ardentis ingenii, qui Romam, Constantinopolim, Cyprum & Hierosolymam præsens lustravit. Hic Gregorio IX Summo Pontifice sedente *Sancti Isidori Chronicon* locupletavit ac produxit ad suam ætatem, stilo magis gravi quàm nitido. Id Opus à plerisque Isidori nomine per errorem allegatur, cùm sit ejus minima ex parte, multaque sint addita & continuata, vix ut antiqua dignosci possint, nisi cum Germano Isidori Chronico conferantur. De illo Joannes Mariana lib. 12. de Rebus Hispaniæ capite 12 hæc: Lucas Tudensis primùm Diaconus, « deinde Episcopus, Italiam & Orientis Provincias « Religionis eruditionisque ergo lustravit, Roderi- « co Præsuli Toletano æqualis, & in simili conscri- « bendæ Historiæ studio versatur, ingenio stiloque « non ineleganti, neque prorsus vasto. *Historiam* « *edidit de Rebus Hispaniæ, sancti Isidori Chronico* « *inserto*; unde opinio nata est, primam ejus Operis « partem Isidoro attribuentium. Præterea sancti Isi- « dori Vitam conscripsit, & separato volumine ipsius « Miracula, cujus voluminis pars altera in confu- « tandis Albigensibus consumitur. Hæc Mariana « loco citato. Historia autem Lucæ Tudensis habetur in Collectaneo Hispaniæ illustratæ, *& contra Albigenses libri tres* habentur in Bibliotheca Sanctorum Patrum variæ editionis Coloniensis, Parisiensis, Lugdunensis. Item Lucas, multis hortantibus, tum *sancti Isidori Vitam, tum Miracula* justo volumine conscripsit, monente præsertim

Berengariâ Reginâ Ferdinandi Regis cognomento sancti sancta Matre, cui ut obtemperaret, in priore etiam Opere laboraverat. Quo in Opere Diaconum se ipse vocat in præfatione, his verbis: *nos verò ad libros Chronicorum à Doctore Hispaniarum Isidoro editos, manum mittimus; secundo libro quosdam alios Hispanorum Regum & aliorum quorundam seriem persequendo, precepto gloriosissima Hispaniarum Regina Berengaria omni desiderio desiderantes fideliter satisfacere: ipsa enim mihi Luca indigno Diacono, ut hoc perficerem imperavit.* Posteà verò Episcopum Tudensem creatum fuisse in confesso est, atque in ea urbe sepulchrum ejus monstratur, *B. Petri Gonsalvi* ex Ordine Prædicatorum quem olim viventem coluerat, sepulchro olim conjunctum; uti ipse moriens testamento fieri mandaverat. Fuit etiam Roderico Semeno Toletano Archiepiscopo fermè æqualis, Heliæ autem familiaris, ei qui à sancto Francisco institutum Ordinem (eo abdicante ac concedente) gubernandum suscepit. Nam quæ ab eo audiverat, ipse commemorat, non absque honoris præfatione. Sic ferè Mariana in suis Prolegomenis ad eundem Lucam Tudensem. Habetur *Vita S. Isidori Hispalensis & Miraculorum ejus* apud Bollandistas ad diem 4 Aprilis, & sæculo 2 SS. Ordinis Divi Benedicti. Hæc Aubertus Miræus paucis à me additis, in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 390 pag. 258.

RICHARDUS à sancto Laurentio Canonicus & Archidiaconus Ecclesiæ Rothomagensis, scripsit insigne opus lib. 12 distinctum, egregium sanè atque *omnimodas Beata Virginis Matris Dei Maria laudes* cumulatè continens. Hoc opus allegat

sæpius cum insigni encomio Aloysius Novarinus *in Umbra Virginea*, impressa in fol. Turnoni anno 1640 apud Laurentium Durand. Qui tanto sæpius ac liberius id facit, quòd asserat se primum habuisse notitiam hujus Scriptoris & Operis, cujus penes se Ms extabat. Impressum olim fuit, atque hujus impressi exemplar in Bibliotheca Franciscanorum de Bernaïo in Normannia, sub hoc titulo: *Dominus Richardus à sancto Laurentio qui ante* 400 *annos floruit, de laudibus Beatæ Virginis libri duodecim.* Præfatio ad Lectorem hujus editionis, advertit eum etiam fuisse Beatæ Mariæ Rothomagensis Pœnitentiarium, sequentibus verbis: *Richardus à sancto Laurentio vivebat circa annum* 1230, *Pœnitentiarius Rothomagensis.* Legitur in Catalogo Decanorum Ecclesiæ Rothomagensis circa idem tempus; unus Richardus Decanus adhuc vivens anno 1239, an idem sit, affirmare nolim. In processu verbali visitationis ab Odone Clement Rothomagensi Archiepiscopo factæ, & ordinationum pro Reformatione Capituli Andelicensis anno 1245, leguntur præsentes & testes Magistri *Richardus de sancto Laurentio*, *Richardus de Salmonville*, *Robertus & Reginaldus* Canonici ejusdem Ecclesiæ. Hoc autem Opus vel Anonymum inventum, vel avulso primo folio ex veteri impressione de qua suprà, placuit tandem Dominicanis ultimam editionem Operum Alberti Magni procurantibus, inserere proprio sensu in dictam collectionem Operum Alberti. Hoc detexit post Novarinum expressè Labbeus tom. 1 *De Scriptoribus Ecclesiasticis* pag. 31, restituitque libros legitimo parenti Richardo à sancto Laurentio. Hos eosdem Laurentio adscribit libros Theo-

phylus Raynaudus ejusdem Societatis, *in Nomenclatore Mariano*, quos perpetuò citat: idémque Hyppolitus Maraccius, in Opere *De Scriptoribus Marianis*. Porro quam allegat loco citato Labbeus hujus operis editionem factam Duaci ex antiquis Mss. anno 1625, opinarer falli, (licèt non affirmem) nullamque aliam inveniri nisi veterem, quæ Duaci forsitan anno 1525 contigit. Hæc nos ex Historia Gallica Ecclesiæ Rothomagensis lib. 2 cap. 23 pag. 283, quam edidit in 4° Parisiis Franciscus Pomerallius Benedictinus Monachus, congregationis sancti Mauri in Gallia.

GUALTERUS CORNUTUS Simonis Cornuti Domini Villæ-Novæ prope Monasteriolum oppidum filius, ex Decano Parisiensi creatur Archiepiscopus Senonensis anno 1223, uti asserit Albericus in Chronico, & Guillelmus Brito Philippidos lib. 12. Assumitur autem à sancto Ludovico cum Bernardo Episcopo Aniciensi & nonnullis Toparchis, ut in occursum Spineæ Coronæ properaret, quæ Constantinopoli Venetiis oppignerata, tandem pecuniâ restitutâ Rege tam pretiosum donum acceptante redempta fuerat. Scripsit igitur *hanc Historiam Coronæ Spineæ D. N. Jesu Christi*, ab urbe Constantinopoli in Galliam anno 1239 advenientem, impressam tom. 5 Historicorum Franciæ veterum, in collectaneo Andreæ Duchesnii. Obiit anno 1241 die 20 Aprilis, conditus in Choro Metropolitanæ Ecclesiæ. Qui plura cupit, volvat Fratrum Sammarthanorum Galliam Christianam tom. 1 pag. 637, ubi insigne ejus elogium inveniet, cum Epitaphio quod ejus lapidi sepulchrali adscriptum est.

ALBERICUS Monachus Ordinis Cisterciensis,

in Cœnobio Trium-fontium, scripsit *Chronicon* quod in gestis anni 1241 desinit, quod brevì edendum sperabat Aubertus Miræus in Auctario suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 403 pag. 261, ab Andræa Duchesnio, cum Historia Episcoporum Virdunensium & Abbatum sancti Vitoni conscriptâ à Laurentio Monacho, & aliis id genus monumentis antiquis. Fefellit spem Auberti Miræi series temporum, nam Historiâ Laurentii Monachi de Virdunensibus Episcopis impressâ in Spicilegio Lucæ Dacherii tom. 12: remansit hucusque in tenebris & pulveribus Bibliothecarum Chronicon Alberici, quod tamen extat Ms. in Bibliotheca Parisiensi Regia cod. 5162 incipiens ab his, *Anni 1646 qui sunt à creatione Adæ usque, &c.*: in Colbertina, & Claromontana Soc. Jesu, ubi Philippus Labbeus habebat illud editioni paratum.

RICERUS natione Italus, ex Marchia oriundus, unus ex sancti Francisci Sociis, brevi tractatu explicuit, *quomodo homo possit citò pervenire ad agnitionem veritatis.* Extat Lovanii 1554 editus, cum aliis ejusdem argumenti.

ÆGIDIUS ASSISIAS, unus ex primis Fratribus Ordinis Minorum, sancti Francisci similiter Socius, scripsit *verba Aurea* Antuerpiæ 1534 excusa & alibi: cujus plura opera recenset Rodulfus lib. 1 Historiæ Seraphicæ, quæ nondum edita sunt. Quidquid autem illius est editum, habetur cum Ægidii vitâ apud Bollandistas ad diem 23 Aprilis. Obiit anno 1262 die prædicta, de quo plurima Bollandistæ citati ad diem præfatam.

ALEXANDER HALENSIS Anglus sic cognominatus ab *Hales* Monasterio Comitatus Claudio-

Cestrensis seu Clocestriæ, ubi in juventute evasit omnium humanarum ac divinarum scientiarum præsidiis instructus. Claruit autem successu temporum in celeberrima Academia Parisiensi circa annum 1230, unde postea calcatis omnibus ob Christum, spretis sæculi spebus ac vanitatibus, transiit ad Ordinem pauperum Fratrum Minorum, quem tunc temporis eximia sanctitas venerabilem orbi ac omnibus Occidentalibus carissimum effecerat. Hic primus Ordinis Minorum Doctor, si credimus Labbeo in Opere *De Scriptoribus Ecclesiasticis Bellarminianis* tom. 1 pag. 36, ubi de ipso parcè satis agit, quanquam paucis multa contineat: ac juxta eundem ibidem & Lucam Vvaddingum in Bibliotheca Fratrum Minorum pag. 8 ac tom. 1 Annalium ad annum 1245, *Sanctorum Bonaventuræ & Thomæ Aquinatis in Theologicis Præceptor*, dictus *Doctor irrefragabilis & fons vitæ*. Hoc *Mysterium*, seu *Magisterium* sanctorum Bonaventuræ ac Thomæ Aquinatis, clamitant omnes Franciscani, negantibus protervè, immò rationabiliter etiam Dominicanis, de quibus nos postea. Agunt autem de Scriptis Alexandri Halensis citati Labbeus ac Bellarminus, quibus addere pauca Halensem commendantia non otiosum, nec forsitan injucundum fuerit. Itaque præter recensita à Bellarmino & Labbeo scripsit *in Evangelia libros quatuor*, qui habentur Mss. in Bibliotheca Ambrosiana Mediolani. Convenit Possevinus, dum scribit se vidisse Romæ apud Cardinalem Sarnanum, hujus Auctoris tomos quatuor Mss. *in D. Marcum, in Lucam, & in omnes D. Pauli Epistolas*, quorum exemplar in prædicta Bibliotheca Ambrosiana.

Commentarii autem *in omnes D. Pauli Apostoli Epistolas*, extant etiam partim manuscripti Oxonii in Bibliotheca publica.

Scripsit etiam Commentarios, *in Isaiam, in Jeremiam, in Ezechielem, in Danielem & in duodecim Prophetas Minores*, quos adservat Mss. Bibliotheca Ambrosiana Mediolanensis; asservat & Gallia nostra cod. 429 clarissimæ Bibliothecæ Colbertinæ, ut constat ex illius Catalogo. Quod verò spectat *ad Destructorium vitiorum*, quod Alexandro Halensi nonnulli tribuunt: Antonius Possevinus *in Apparatu Sacro* verbo, *Alexander Anglus*, & verbo *Alexander Halensis*, subdubitare videtur, an hujus sit illud doctum & proficuum opus, quod *Destructorium vitiorum* nuncupatur. Et quidem Pitsæus in Appendice Scriptorum Angliæ, illud attribuit Alexandro Anglo, quod ait prodiisse Venetiis anno 1582. Sed impressum pariter Nurembergæ anno 1496 in folio apud Antonium Koberger, sub cujus finem impressionis ait, opus compositum fuisse à quodam Fabri Lignarii filio, qui ob humilitatem voluerit reticere nomen suum. Unde Alexandri Halensis ligitimus esse partus non videtur, neque certò scias cui sit adscribendum. Hæc Vvaddingus in Bibliotheca Minorum. At meo quidem sensu argumentum ejusmodi valde infirmum est, quasi Alexander Halensis non potuerit esse hujus Fabri Lignarii filius; vel quotquot docti hoc tempore Franciscanam professi paupertatem, fuerint aut Nobilium aut Principum filii? Summa ista destructoria vitiorum, alludit rectè, cum summa de virtutibus, quam dictus Halensis composuit.

Jam veniamus ad *Mysterium & Magiste-*

rium simul sanctorum Bonaventuræ, & Thomæ Aquinatis, quod competere Alexandro Halensi scribunt Lucas Vvaddingus tam in suis Annalibus Ordinis Fratrum Minorum tom. 1 anno 1245; quam in Bibliotheca Scriptorum ejusdem Ordinis pag. 8 & 9: Labbeus in Opere *De Scriptoribus Ecclesiasticis* tom. 1 pag. 36: atque cum eis multi. Probant assertionem suam isti; vel hujus sententiæ Auctores, maximè ex Epitaphio, quod hodie legitur in Conventu Minoritarum Parisiensium ad tumulum Alexandri Halensis, ubi dicitur Magister sanctorum Bonaventuræ & Thomæ Aquinatis. Scripsit nuperrimè de hoc argumento doctam Dissertationem in contrarium Natalis Alexander Ord. Fratrum Prædicatorum, editam in 8° apud Antonium Dezallier anno 1680 viâ Jacobæâ sub signo Coronæ Aureæ, ubi meo quidem sensu rectè probat Alexandrum Halensem mortuum anno 1245 nunquam fuisse Magistrum sancti Thomæ Aquinatis qui anno circiter 1243 dabat primam operam Theologicis studiis Coloniæ Agrippinæ sub Alberto Magno: atque ex ratione Chronologica, evincit meram hanc fabulam à Franciscanis ad majorem Halensi conciliandum honorem, gratis compositam. Longè tamen insigniorem dissertationem obtulisset Alexander, si rationi quàm habet; modestiam atque humilitatem aptasset. Vidi enim unum ac plures viros doctos & graves, Alexandro amicos, sed militarem hanc (inquiebant) scribendi rationem improbantes, appellantesque dissertationem istam *Dicterium ac perpetuam in Franciscanos ironiam*. Ita compertum, ut nullus omnibus placere possit. Quantùm autem ad Epitaphium quod hodie

legitur Alexandri Halensis, contendit Alexander Dominicanus *venerabile illud Antiquitatis monumentum*, anno 1628 non esse vetustius, quò à Fratre Benigno Genuensi, Ordinis Fratrum Minorum Generali Ministro positum est. Ita Natalis Alexander Dissertationis suæ pag. 68, ubi multa acerba in Franciscanos projicit; quibus supersedeo referendis. Unum dicam, simpliciter & absque amplexu partium, audax esse facinus ejusmodi modernorum antiqua Epitaphia supprimentium, ut novitates suas intrudant: longèque venerabiliorem esse antiquitatem, etiam minùs eloquentem; quàm comptam, prurientemque auribus novitatem. Cœterum Epitaphium vetus Leoninis versibus editum, & Alexandri Halensis tumulo statim ab ejus obitu inscriptum, non narrat Halensem Alexandrum fuisse præceptorem sancti Thomæ Aquinatis. Nam prisca simplicitate conspicui Fratres Franciscani hujus sæculi, quam à Seraphico Patre Francisco hæreditario jure hauserant, ducebant religioni non ornare falsis honoribus, Doctorem veris titulis insignitum. Sic porro habet antiquum istud à Vvaddingo relatum in Annales Franciscanos Epitaphium, & in suam etiam Bibliothecam Ordinis Minoritarum fol. 9.

Inscriptio vetusta sepulchri Alexandri Halensis:

Clauditur hoc Saxo famam sortitus abundè
Gloria Doctorum, decus & flos Philosophorum,
Auctor Scriptorum vir Alexander variorum.
Norma modernorum, fons veri, Lux aliorum;

Inclitus Anglorum fuit Archilevita, sed horum
Scriptor Clerorum, Frater Collega Minorum
Factus Egenorum; sed Doctor primus eorum.

Et ibidem:

Si quis honos meritis, si qui virtute colantur;
Hunc animo præfer; hunc venerare Patrem.
Nec sorde & culpâ, pigriter per otia desis
Nancisci studio; quæ Minor iste refert.

Advertit præterea Natalis Alexander in citatâ Dissertatione pag. 89 *Commentarium in 4 Sententiarum libros* quem Auctor Anonymus *Firmamenti trium Ordinum*, & Lucas Vvadingus in Bibliotheca *Scriptorum Ordinis Minorum* tribuunt Alexandro Halensi, tanquam *à Summa* diversum; esse idem omnino Opus cum *Summa*. Quod probant (inquit) invictè manuscripta duo Bibliothecæ Victorinæ Parisiensis, quorum alterum *textum Magistri Sententiarum* cum Summa Alexandri Halensis exhibet: Ad calcem verò summæ istius Ms. hæc leguntur, *Tabula hic contentorum: Primus liber Sententiarum, sive Summa Theologiæ Domini Alexandri de Halis; in cujus foliis sequentibus hæc habentur, &c.* Quæstiones percenset hic Index, quæ prima & secunda parte Summæ continentur. Tertia verò parte hæc leguntur: *Tertius liber Sententiarum, seu Summa Theologiæ, quem composuit Magister Alexander de Halis, in cujus libri foliis sequentibus hæc habentur; &c.* Commentarios itaque in quatuor libros Sententiarum, Lugduni, ut refert Possevinus *in Apparatu Sacro*, sub nomine Alexandri Halensis

lensis anno millesimo quingentesimo decimo quinto excusos, alterius Auctoris fœtum esse compertum est. Non nescio Pitseum testari Ms. in 4 libros Sententiarum Alexandri Halensis Commentarium in Collegio Cantabrigiensi sancti Petri asservari: sed si accuratiùs illum inspexisset expendissetque, commentarium illum Summam ipsam esse textui Magistri Sententiarum adjunctam; facilè animadvertisset. Hæc Natalis Alexander, digna notatu.

Obiit Alexander Halensis anno 1245, sepultus Parisiis in magno Conventu sui Ordinis in Ecclesia ex opposito Crucifixi; cui appositum est Epitaphium de quo supra. Atque ut opinor, translatum postea sepulchrum in Capitulum Fratrum, utcunque à terra elevatum, cum Epitaphio recenti quod anno 1628 cum lapide novo sepulchrali appositum fuit, mandante F. Benigno Genuensi Ordinis Fratrum Minorum Generali. Qui plura vult, adeat citatos Possevinum *in Apparatu Sacro*, Bellarminum *De Scriptoribus Ecclesiasticis* ad annum 1245, Vvaddingum *in Annalibus* & *Bibliotheca* Ordinis Fratrum Minorum, Historiam Universitatis Parisiensis sæculo XIII, & alios.

GODEFRIDUS Monachus sancti Pantaleonis Coloniensis Ordinis Divi Benedicti, scripsit *Chronicon* quod incipit ab anno 1162 usque ad annum 1237, quod Marquardus Freherus edidit in suo Collectaneo veterum Historiæ Germanicæ Scriptorum tom. 1 pag. 239 editionis Francofurti 1600 & seqq. Claruit anno 1240 sub Frederico II & aliis Imperatoribus.

JACOBUS DE VITRIACO Episcopus Acco-

nensis & S. R. E. Cardinalis, de quo Bellarminus & Labbeus in libro De Scriptoribus Ecclesiasticis. His addo quantùm *ad Sermones Jacobi Vitriacensis* impressos in folio anno 1575 Antuerpiæ apud Viduam & hæredes Joannis Steltii, esse tantùm impressas eorum quatuor partes, quæ spectant ad Sermones de tempore; sed *quintam partem quæ de sanctis est, & sextam quæ de variis hominum statibus*, cum aliis etiam partibus haberi Mss. sex vol. in folio, in Bibliotheca Alnensi Ordinis Cisterciensis Episcopatus Cameracensis, in Dominio tamen Leodiensi temporali, ubi eas vidi ac tenui. De aliis eorumdem Sermonum Mss. Codd. agit Antonius Possevinus in Apparatus Sacri Appendice, verbo *Jacobus Vitriacensis*, ad calcem tomi primi. Ejusdem insignis Epistola scripta anno 1219 ad Papam Honorium tertium tom. 8 Spicilegii pag. 373. Obiit Jacobus anno 1244 die 30 Aprilis, cujus ossa & cineres relata ad Abbatiam Oigniacensem, & condita in sepulchro, quod ibi magnificè extructum fuit.

RODERICUS SEMENUS vel XIMENUS Patriâ Navarrus seu Vasco, anno 1208 Episcopus Toletanus est electus. Anno proximè sequenti ejus hortatu, publicum Sapientiæ Gymnasium ab Alfonso Rege, Palentiæ est constitutum, ad Juventutem Litteris & humanitate informandam, artium Professoribus Galliâ atque Italiâ convocatis: quæ Academia inde posteà Salmanticam à Ferdinando Alfonsi nepote anno 1239 translata est. Scripsit *Historiam Hispaniæ libris IX*, non omnino inelegantibus, quam habes in Collectaneo Hispaniæ Illustratæ, cum Notis Andreæ Schotti Societatis Jesu. Anno demum 1245 vi-

vere desiit, Hortæ quæ est Monachorum Ord. Cisterciensis Cœnobium in Aragoniæ finibus, honorificè conditus: ubi ad aram maximam Cippus monstratur, cùm inscriptione hac: *Mater Navarra, Nutrix Castella, Schola Parisius, Sedes Toletum, Hortus Mausoleum, Requies Cœlum.* Semper in Hispania vivet Auctoritas Roderici, memoria vigebit, cujus defuncti Manibus in pluribus maximi Templi Toletani Sacellis ad hanc diem parentatur; aliquot Sacerdotiis ejus jussu atque impensâ, eam ob causam constitutis. Plura in laudem ejus Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 392 pag. 259, à quo hæc accepimus per compendium: Andræas Schottus qui ejus Historiam evulgavit, & alii omnes qui scripserunt de rebus Ecclesiasticis Hispaniarum.

JOANNES SEMECA Teutonicus, postea Præpositus Ecclesiæ Halberstatensis, dicitur à sancto Antonino in Summa, *Auctor Glossæ Communis in Decretum Gratiani*, sæpius cum Gratiani Decreto impressæ. Obiit anno 1245, ut constat ex inscriptione tumuli.

ALBERTANUS Brixiensis Causidicus, de ore sanctæ Agathæ, Capitaneus Gavardi, (inquit Ms. Codex ejusdem cum illo ætatis) qui conjectus est in carcerem à Friderico II. Imperatore, quando capta est Brixia quam deffendebat ad communem utilitatem patriæ, clarebat his temporibus. Scripsit *librum De Dilectione Dei & proximi & aliarum rerum de formula vitæ* anno 1238, ad Vincentium filium suum, quem in Mss. tripartitum vidi. Item *librum De Consolatione & Consilio*, anno 1246 quando carcere detinebatur ad Joannem.

filium suum, capita 35 continentem. Denique brevem *librum De Doctrina loquendi & tacendi* ad Stephanum filium suum, sex tantùm capitibus comprehensum. Hæc omnia vidi Mss. in Bibliotheca Dunensi Ord. Cisterciensis Brugis in Flandria, in Parchensi Abbatia prope Lovanium Ord. Præmonstratensis, in Valle sancti Martini Lovanii, & in Bibliotheca Canonicorum Regularium Tungrensium, demùm Oxonii in Anglia in Bibliotheca Magdalenensi cod. 161. Sed tandem inveni ac vidi impressos esse hos libros in 4°. Cuneii (vulgò Coni) apud Pedemontanos per Magistrum Viotum De Dulcis anno 1507 die 4 Decembris. Sunt cum multis præli mendis, quæ facilè emendarentur impressione iteratâ, cujus unum exemplar vidi in Bibliotheca Domni-Martini Ord. Præmonstratensis in Artésia, dum illic anno 1680 excuterem cartas & antiquitates hujus Abbatiæ.

ÆGIDIUS Aureæ-Vallis Ordinis Cisterciensis in Ducatu Luxemburgensi Monachus, scribebat anno 1246 *Historiam suam de Episcopis Leodiensibus*, quam evulgavit anno 1613 Leodii Joannes Chapeaville, cum aliis ejusdem materiæ Scriptoribus.

GUILLELMUS Monachus sancti Martini Tornacensis Ordinis D. Benedicti, claruit circa annum 1246 scribens *Collectaneum Præclari Ordinis libris X. ex Scriptis Divi Bernardi Abbatis Claræ-Vallis*, quod inscripsit *Bernardinum* seu *flores ex operibus Divi Bernardi*, cujus Prologus incipit: *Cum non essem alicui exercitio magnopere occupatus, &c.* Incipit liber primus, *Quid est Deus?* De quo Joannes Mabillon tom. 1 Analect. pag. 319, ubi

citat Codicem Ms. Bibliothecæ Cistercienſis, ſed impreſſum eſt abſque nomine Auctoris ſub titulo Florum Divi Bernardi anno 1556 Lugduni apud Benedictum Rigaudum & Joannem Sangrinum in parvo 8°. Hoc opus fuit etiam editum olim in par 04° pulcherimo caractere & nitido, Pariſiis anno 1499 apud Philippum Pigouchet, cujus unum exemplar penes me eſt.

CONRADUS MOGUNTINUS, cognitus ſub nomine Conradi Epiſcopi, floruit anno 1240 & ultrà ſub medium ſæculi XIII, qui nunquam Moguntinenſis Archiepiſcopus fuit, ſed ſuccurſarius tantùm ac ſuppleturus vices Archiepiſcopi abſentis, vel nolentis fungi ſuis functionibus. Hic ſcripſit *Chronicon Rerum Moguntinarum* ab anno 1140 ad 1250, quod anno 1535 ab Hervagio primùm evulgatum eſt, tum impreſſum etiam anno 1569 Baſileæ, immiſſumque poſteà à Chriſtiano Urſtitio in ſuum volumen Hiſtoricorum Germaniæ pag. 567, editum Francofurti anno 1585 Vvechelianis typis. Ejuſdem *Chronicon vetus* cum Hiſtoricis Germanicis ex Bibliotheca Juſti Reuberi editis in fol. Francofurti anno 1584 iiſdem typis. De Conrado iſto Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Eccleſiaſticis cap. 378 pag. 254 Bibliothecæ Eccleſiaſticæ, quem vult fuiſſe Archiepiſcopum Moguntinum ac mortuum Patavii in Bavaria anno 12 5. Sed abſurdè fallitur Aubertus Miræus in parte iſta, quamvis enim admittam cum Sammarthanis ac Miræo, fuiſſe Conradum quemdam Archiepiſcopum Moguntinum, qui mortuus ſit vel ex Miræo anno 1205, vel ex Sammarthanis anno 1202, quod ipſi optimè probant: attamen Conradus iſte hoc anno mortuus, non potuit ſcri-

bere res Moguntinas usque ad annum 1250, sicut scripsit Conradus de quo loquimur. Nisi velit Miræus suum Conradum fuisse Prophetam, qui scripserit aut præscripserit res futuras annorum quinquaginta post mortem suam: quod quàm lepidum sit cordato viro, judicent Lectores benevoli. Distinguendus est igitur Conradus iste Suffraganeus vel Chorepiscopus Moguntinus, qui res Moguntinas scripsit usque ad annum 1250, à Conrado verè Archiepiscopo Moguntino qui mortuus est anno 1202, de quo videndi Sammarthani tom. 1 Galliæ Christianæ pag. 355 & 356 in Archiepiscopis Moguntinis.

GUILLELMUS Patriâ Arvernus, Theologus & Philosophus insignis, vir admodum pius, ad Episcopalem Sedem Parisiensem electus anno 1228, damnavit anno 1240 articulos Theologorum quosdam Catholicæ fidei non conformes, vixit usque ad tertium Kalendas Apriles, mortuus feriâ tertiâ Majoris Hebdomadæ anni 1248 more Gallicano, aut 1249 more Romano, conditus in Ecclesia sancti Victoris Parisiensis cum Epitaphio tetrastico. Scripsit multa de quibus Bellarminus & Labbeus ex editione Venetâ anni 1591, sed emersit nuperrimè nova editio, curâ Domini Bartholomæi Ferronii Canonici Carnotensis & Theologi Sorbonici, Aureliæ anno 1674 duobus tomis in folio, quæ venditur Parisiis apud Ludovicum Billaine in Aula Palatii. His autem quæ jam impressa erant, addidit Ferronius aliquot insignes Tractatus, nempe *De Trinitate & Attributis divinis*. Item *De anima*. Item *Supplementum novi Tractatus de Pœnitentia*. Item *Tractatus duos De Pluralitate & Collatione Beneficiorum Ecclesiasti-*

corum: Quos omnes constat esse genuina Opera dicti Guillelmi Arverni, Parisiensis Episcopi ex fide Mss. Codicum. Addidit idem Ferronius *Opus ingens Sermonum de tempore & de Sanctis*, quos jam excusos scimus Parisiis anno 1638 in folio ex fide Ms. Codicis Bibliothecæ Cœlestinorum Parisiensium. Opinatus sum olim hos Sermones spectare ad Guillelmum Peraldum quem Lugdunensem vocant, & non ad Parisiensem, ac fefellisse Ms. Codicem Cœlestinorum Parisiensium. Hi igitur spectare mihi videbantur ad Guillelmum Peraldum Ord. Fratrum Prædicatorum, 1°. Quòd omnes qui agunt de Operibus Guillelmi Lugdunensis, recenseant hos Sermones, qui fuerunt semel & iterùm in Gallia impressi sub ejus nomine, antequam prodirent sub nomine Guillelmi Parisiensis. 2°. Vidi Sermonum istorum exemplar Ms. in Bibliotheca Cuissiacensi Ord. Præmonstratensis sub nomine Guillelmi Lugdunensis, quod est ejusdem cùm auctore temporis. 3°. Guillelmus quidam Parisiensis Dominicanus, cujus edita postilla in Epistolas & Evangelia totius anni, Parisiis anno 1509 & Argentorati annis 1513 & 1521, his Sermonibus utitur sub nomine Guillelmi Lugdunensis, qui nullum excerpit Scriptorem Nicolao Lyrano recentiorem. Variant autem maximè impressiones veteres istorum Sermonum. Nam ut jam dixi, impressi sunt Parisiis anno 1638 in folio & Tubingæ anno 1499 in 4°, sub nomine Guillelmi Episcopi Parisiensis. At è contrario sub nomine Guillelmi Peraldi Lugdunensis Episcopi, ex editione Parisiensi anno 1494, apud Udalricum Gering & Bertoldum Rembold in 8°, & Lugduni anno 1567 in 8°; demum Coloniæ anno

1619 in 4°. Sunt itaque editiones oppositæ, & aliqui Codices Mss. aliis Codicibus, ut allegatus Cuissiacensis Cœlestiniano Parisiensi: sed quod me movet contra primam opinionem, ut hos opiner jam pertinere ad Guillelmum Arvernum Parisiensem Episcopum, illud magna multitudo Mss. Codicum ejusmodi Sermonum extantium in diversis Angliæ Bibliothecis, qui omnes uniformiter inscribuntur vel *Guillelmi Parisiensis* vel *Parisiensis* simpliciter, nomine Guillelmi suppresso. Ita Oxonii in Bibliothecis Collegii novi cod. 255, Magdalenensi codd. 30, 31, 32, 34, 56, Mertonensi cod. 135, Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 111. Nec omnia etiam vidit Ferronius, nec habuit in impressione suâ, quæ spectant ad Guillelmum Parisiensem. Si enim ingressus fuisset non ignobilem Bibliothecam Longipontis in Suessionensi Episcopio, vidisset insigne volumen in folio, sub nomine Guillelmi Parisiensis, continens *Commentaria in Cantica Canticorum & in Ecclesiastem*, de quibus loquitur Sixtus Senensis in sua Bibliotheca. Sic autem volumen incipit, *incipit insignis expositio Magistri Guillermi Parisiensis Episcopi super Cantica Canticorum. Liber Canticorum qui & Canticum amoris, & Sirasirim Hebraicè, id est Cantica Canticorum dicitur, &c.* Item, *Incipit expositio Magistri Guillermi Episcopi Parisiensis super Ecclesiastem. Ecce inquit Salomon Proverb. 22 descripsi tibi doctrinam tripliciter, &c.* Scripsit etiam *Tractatum contra Exemptiones* Ms. in Anglia Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 238, & in Mertonensi cod. 261. Vidimus etiam in aliquibus Bibliothecis *Commentarium in Matthæi Evangelium*. Ms. sub nomine nostri Guillermi Parisiensis, ad quem spectare etiam ex stilo co-

gnoscitur. Suspicionem ergo vel certitudinem injicit, esse Guillelmi Parisiensis eam de qua agimus explanationem in Matthæum: 1°. Quòd in ea Auctor cap. 6 ad ea verba: *Sed libera nos à malo*, ita scribat. *Homo qui vult ascendere in cælum, videns quia non potest aliter ascendere, nisi à malis hujus mundi liberetur, clamat: libera nos à malo, id est, à peccato originali & actuali & à desiderio hujus mundi, ut & temporalia & meipsum abjicere queam, & fiam pauper spiritu: quod totum fit per spiritum timoris, sicut superiùs expositum est pleniùs in Tractatu Virtutum.* Hoc autem, in Tractatu Guillelmi Parisiensis *De Virtutibus* legitur aliquoties, saltem quoad substantiam. 2°. Idem lib. *De Moribus* cap. 10 ipso initio capitis videtur allegare seu remittere ad suum quemdam Commentarium in Matthæum. 3°. Denique eum scripsisse in Matthæum volunt indices omnes apud Trithemium & Possevinum. Sed quia in omnibus editionibus hujus Commentarii *in Matthæum* qui sancti Anselmi Operibus attexitur, Theophilus Raynaudus Soc. Jesu Theologus advertit desiderari præfationem insignem ejusdem Commentarii, quam habet Codex Ms. Bibliothecæ Collegii Soc. Jesu Lugdunensis: hanc uti non ingratum Embolum repræsentavit ad calcem suæ editionis novæ Operum sancti Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi pag. 457, Lugduni in folio anno 1630 apud Laurentium Durandum. Hæc in gratiam Guillelmi Parisiensis dicta sunto, ut unicuique proprium reddatur. Qui plura cupit, adeat Bellarminum & Labbeum in libro suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, quorum omissiones hic tantùm supplemus: Fratres Sammarthanos in Gallia Christiana tom. 1 pag. 444, ubi de Episcopis

Parisiensibus, Historiam Universitatis Parisiensis sæculo XIII.

ROBERTUS CAPITO, Anglicè Grostheads, Gallicè Grossetefte, præstantissimus sæculi sui Theologus ac nobilis Scriptor, dudum in Academia Parisiensi operam Litteris dedit, in qua insignis Philosophus ac Theologus extitit. Reversus in patriam, Leicestrensis primùm Archidiaconus, dein anno 1235 Hugoni de Velles Lincolniensi Episcopo successit. Anno 1242 vertit ex Hebræo in Latinum *Testamentum 12 Prophetarum*, Opus quod Judæi hucusque magnâ sedulitate & invidia absconderant, ut habet Matthæus Parisiensis ad hunc annum. Impressum inter Orthodoxographos in folio Basileæ anno 1569 apud Henricum Petri, & in Micropresbytero, seu veterum quorundam Theologorum Elencho, ibidem in folio anno 1550 apud eundem. Item Ms. in Bibliotheca Colbertina ex Ms. Cod. Thuaneo. Venit autem in offensam Innocentii Papæ IV. ut tradit Henricus de Knigton lib. 2 *De Eventibus Angliæ* ad annum 1253, eò quòd Papa Nepotulo suo puero contulisset Canonicatum cum Præbendâ proximè vacatura in Ecclesia Lincolniensi, quem Robertus admittere noluit, rescribens Papæ se nec velle nec debere tales admittere ad animarum curas, qui seipsos nescirent nec possent regere. Epistola ad Innocentium IV. sic incipit, *Dominus noster Jesus Christus, &c.* quam refert Matthæus Parisiensis ad annum 1253. Scripsit plurima Robertus quorum pauca satis in comparatione Mss. restantium in Bibliothecis Anglicis, impressa sunt. Ex impressis *Commentarius in libros Posteriorum Aristotelis*, editus Venetiis anno 1504 & 1537 ibid. ex editione Pamphili Montii. *Com-*

pendium Sphæræ mundi, Venetiis anno 1508, opuscula plura ibidem edita anno 1514. Obiit autem Robertus Capito anno 1253 in nocte sancti Dionysii, apud Bugedonum manerium suum. Jam ad Opera ejus Mss. veniamus.

Summa Philosophiæ Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 92.

Commentarius in libros Posteriorum Aristotelis, Ms. Oxonii in Collegio novo cod. 245.

In libros Physicorum, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 105, Cantabrigiæ in Collegio sancti Petri cod. 43.

Commentarius in Catonem, Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 25.

De Prognosticationibus Aeris, Cantabrigiæ in Bibliotheca sancti Benedicti cod. 194 & in privata Gualteri Copi cod. 7.

De Articulis fidei & fide Catholica, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 176.

De Confessione, Ms. Oxonii in Bibliotheca Lincolniensi cod. 14, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 133, & in Collegio sancti Benedicti cod. 207.

De Cessatione Legalium, Oxonii in Bibliotheca Magdalenensi cod. 159, Mertonensi 160, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 36, & privatim in Bibliotheca Lumleii cod. 285.

De Conjugio, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 133.

Computus Ecclesiasticus, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca sancti Benedicti cod. 123, & in Archivis Collegii Caii cod. 122.

De Cura Pastorali, Ms. Oxonii in Bibliotheca Exoniensi cod. 24, Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 227.

De decem Præceptis, Ms. Oxonii in Bibliotheca Lincol cod. 14 & 38, Exonienſi cod. 24, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica codd. 118, 137 & 200, in Penbrochiana cod. 175.

Moralitates ſuper 4 Evangelia, Ms. Oxonii in Bibliotheca Balliolana cod 34, ſanctæ Trinitatis cod 5, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 26.

De pœnis Purgatorii, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 26.

De Pœnitentia, Ms. ibidem cod. 118.

Scala Voluptatis, Ms. ibidem cod. 130.

Summa Juſtitiæ, Ms. Oxonii in Bibliotheca Lincolnienſi cod. 14, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod 57, & Domus ſancti Petri cod. 89, & privatim in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 183 & 262.

Templum Domini, Ms. Oxonii in Bibliotheca Magdalenenſi cod. 33 & 160, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 118 & 135, Penbrochiana cod. 59 & 123, & privatim in Bibliotheca Lumleii cod. 183.

Teſtamentum 12 Patriarcharum, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 243, in Collegio ſancti Benedicti cod. 122, in Penbrochiana cod. 123, privatim in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 208, & Gualteri Copi Armigeri cod. 153.

De Triplici gratia & Juſtificatione, Ms. Cantabrigiæ in Archivis Collegii Caii cod. 151.

De Veritate Chriſti, Oxonii in Bibliotheca Collegii Lincolnienſis cod. 19.

De lingua & corde moraliter, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 281, Lincolnienſi cod. 12 & 14, Magdalenenſi cod. 19, Cantabri-

giæ in Bibliotheca publica cod. 57 & Penbrochiana cod. 116.

De oculo moraliter, Mss. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 186, Magdalenensi codd. 58, 69 & 160, Balliolensi cod. 235, Mertonensi codd. 158, 160, 161 & 273. Cantabrigiæ in Bibliotheca Penbrochiana cod. 123, & privatim in Bibliotheca clarissimi viri Baronis Lumleii cod. 183.

De venenis moraliter, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 260, Magdalenensi codd. 50 & 160, Mertonensi cod. 160, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 137 & Penbrochiana cod. 106.

Ejusdem varii Tractatus, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 92.

Ejusdem dicta, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 260, Lincolniensi cod. 12, Exoniensi cod. 24, Magdalenensi cod. 157, Mertonensi cod. 151, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 52, in Collegio sancti Benedicti cod. 207, Domus sancti Petri cod. 97 & Penbrochiana cod. 59.

Positio Domini Lincolniensis contra Papam, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 260, Mertonensi cod. 68, Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 207 & 250.

Sermones, Mss. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 186, in Lincolniensi cod. 12, Mertonensi cod. 232.

Epistolæ, Mss. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. ultimo, Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti codd. 227 & 386. Item *Epistola ad Conventum Missenden pro Abbate eligendo*, Ms.

Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 231.

Epistola & quædam excerpta ex dictis ejus, Ms. privatim in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 284.

Denique *Vita Guillelmi Capitonis*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 260.

Quicunque plura cupit de doctrina & virtute hujus Guillelmi, legat Historiam Universitatis Parisiensis sæculo XIII, ubi multa & præclara leget, quæ virum hunc intrepidum commendabunt in sæculum sæculi; ante Deum & homines.

1250. REINERUS Sacconus Placentinus, Theologus Ordinis Fratrum Prædicatorum, floruit anno 1254, ut testatur Antonius Senensis in sua Bibliotheca ejusdem Ordinis, & scripsit *librum contra Vualdenses Hæreticos*, quem integrè Jacobus Gretserus ex Ms. Codice primùm eruit, & cum aliis ejusdem argumenti annò 1614 Ingolstadii in 4° edidit. Scripserunt autem adversùs eosdem Vualdenses *Eberardus Bethuniensis* ab Henrico Gandavensi cap. 60 memoratus, *Bernardus* Abbas Fontis-Calidi Ordinis Præmonstratensis & *Hermengardus*, quos idem qui suprà Gretzerus edidit, unde posteà transierunt in Bibliothecam sanctorum Patrum editionis Coloniensis anni 1618 & Lugdunensis 1677. Incertum, quonam anno præcisè floruerint aut vixerint, sed ab anno circiter 1220 ad 1260, nec mihi aliud rescire licuit.

JORDANUS de Saxonia secundus Generalis Præpositus Ordinis Fratrum Prædicatorum, successit sancto Dominico anno 1221 in Regimine Ordinis, quem sanctis moribus atque Institutis illustravit. Scripsit Librum *De Origine sui Ordinis*, impres-

sum Romæ anno 1587 cum Notis Antonii Maffæi Salernitani. Itemque *Historiam translationis Corporis sancti Dominici*, quam inseruit suis Annalibus Abraham Bzovius Dominicanus anno 1233 num. 5. Hic cautè distinguendus est ab altero Jordano de Quedelingeburg etiam Saxone, sed Augustiniano Eremitâ, de quo nos loquemur posteà. Leander Albertus scripsit hujus Jordani Vitam quam retulit Surius ad diem 13 Februarii, sed consule S. Antoninum tit. 23, Jacobum Bergomensem in Supplemento Chronicorum, Ferdinandum in Historia FF. Prædicatorum centuria 1, Bzovium & Spondanum in Annalibus, Gerardum Joannem Vossium de Historicis Latinis, Bollandum in probatis Sanctorum Vitis ad diem 13 Februarii, ubi plurima ad laudem Jordani istius leguntur.

BERNARDUS DE COMPOSTELLA in Galleciа, Presbyter hujus Ecclesiæ & Sacrorum Custos, floruit anno circiter 1250, Carissimus Innocentio IV Summo Pontifici, cujus Sacellanus fuit. Scripsit opus inscriptum, *Diplomata Summorum Pontificum & Antiquorum Hispaniæ Regum*, quod edidit Ambrosius Morales, posteà immissum in 4 volumen collectanei quod appellatur *Hispania Illustrata*. *Notabilia & casus super 5 libros Decretalium Magistri Bernardi Compostellani quinque libris contenta*, Mss. in Bibliotheca majoris Ecclesiæ Cameracensis, sed prodierunt Argentorati anno 1498 & Norimbergæ anno 1493. Ejus verò *Lectura in 1 librum Decretalium* cum Apostillis Antonii de Crevant, edita in 4° Parisiis anno 1516. Plura apud Possevinum in suo Apparatu Sacro.

JOANNES DE DEO Hispanus, Doctor in De-

cretis, Professor olim & Canonicus Urbis Bononiensis, scripsit anno 1247 *insigne Pœnitentiale ad usum Ecclesiæ Bononiensis, imò & totius Ecclesiæ*, quod Ms. asservat apud se D. Bartholomæus Ferronius Carnotensis Canonicus & Doctor Sorbonicus. Idem opus extat Ms. Cantabrigiæ in Anglia in Bibliotheca publica cod. 118, cum *Pœnitentiali Raymundi de Penna-forti*, & altero *Roberti Grosseteste Lincolniensis Episcopi*, qui omnes eodem tempore vivebant & scribebant.

PANTALEO Diaconus Constantinopolitanus scripsit anno 1252 in gratiam Latinorum, *Tractatum contra Græcorum errores de processione Spiritus Sancti & Animabus Defunctorum, de Azimis & Fermentato; de Obedientia quæ debetur Ecclesiæ Romanæ*, editum Constantinopoli in ædibus Fratrum Prædicatorum anno 1252 ut habet Ms. Codex Bibliothecæ Bavaricæ, unde versus in Latinam linguam habetur in Bibliotheca SS. Patrum novissimæ editionis Lugdunensis anni 1677 apud Anissonios sæculo XIV. pag. 321. Habetur etiam Latinè impressus à Petro Stevartio Leodiensi anno 1616 Ingolstadii in 4° pag. 535 Auctarii seu Appendicis ad antiquas lectiones Canisii. Florebat autem eodem tempore cum Joanne Vecco seu Becco, unde idem hic mihi videtur Pantaleo Diaconus & Cartophilax Magnæ Ecclesiæ, cujus extant varii Sermones partim ab aliis editi, partim non editi. Extant hujus Diaconi, *in sancta Luvina id est de Christo Domino & Joanne Baptista & in dominicam Transfigurationem* Sermones duo, quos Græcè & Latinè produxit Franciscus Combefis ex Ms. Regio, in Auctario suo ad Bibliothecam SS. Patrum, quod editum in fol. duobus tomis Parisiis

Parisiis anno 1648. Item *laudatio sancti Michaëlis Archangeli*, cui & narratio de Miraculis ejusdem annectitur, apud Lipomanum & Surium, atque in Bibliotheca SS. Patrum Concionatoria. Huic etiam lubens adscriberem Sermonem *in festum Exaltationis sanctæ Crucis* editum Græcè & Latinè à Jacobo Gretzero tom. 2 de Cruce. Quamvis enim auctor dicatur Presbyter Monasterii Bizantinorum, hoc non impedit quominus ad eundem Pantaleonem Diaconum pertineat, qui alia atque alia Opera partim Diaconus, partim Presbyter conscripserit. Ita sentit mecum Franciscus Combefis in Apparatu seu Auctoribus recensitis ante Bibliothecam SS. Patrum Concionatoriam, verbo *Pantaleon*: Unde multùm errant Margarinus & Colonienses qui eum Pantaleonem sæculo VII; & Coccius qui anno DCCCL assignant.

ALEXIUS ARISTINUS Græcus floruit anno 1254 & scripsit *Synopsim Canonum Ecclesiasticorum*, quam Græcè & Latinè editam habes tom. 2 Bibliothecæ Juris Canonici veteris, apud Ludovicum Billaine Parisiis in fol. anno 1661. De illo plura Justellus in præfatione seu præludiis, quem adeas.

MATTHÆUS PARIS seu PARISIUS ad fanum Divi Albani, quod olim Verolamium dicebatur, Ordinis Divi Benedicti Monachus; liberalibus studiis ab adolescentiâ eruditus, animum studio Historiæ perpetim apposuit, cujus indicium varia ab eo posteritati suppeditata volumina, quæ tractantur omnium manibus. Extat ejus *Historia Major* juxta exemplar Londinense anni 1571 verbatim recusa tum Londini anno 1640, tum Parisiis anno 1644 in fol. apud Viduam Guillelmi Pelé

viâ Jacobæâ sub signo Crucis Aureæ, Londini denique iterum anno 1684 in folio. His autem ultimis editionibus accesserunt primùm *Vita duorum Offarum Merciorum Regum, cum Vitis viginti trium Abbatum sancti Albani*, unà *cum libro additamentorum ad majorem Historiam* per eundem Auctorem. Florebat anno 1250 & obiit eo anno quo Chronica finiebat, anno scilicet Salvatoris nostri 1256, Henrico III Rege, sepultus in Ecclesia sancti Albani. Sunt autem Additamenta, si genuina sunt, inferenda suis locis & temporibus, ut unum idemque Opus cum Historiâ conficiant. Agunt de Matthæo Parisiensi Antonius Possevinus *in Apparatu Sacro*, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 403 pag. 262, Bellarminus & Labbeus in sua Dissertatione *de iisdem Scriptoribus*.

ALBERTUS Stadensis Abbas Ordinis Divi Benedicti in Archiepiscopatu Bremensi, allaboravit anno 1234 ad inducendam in Abbatiam suam Ordinis Cisterciensis Observantiam, atque eam ob rem anno 1236 obtinuit Bullam à Gregorio IX. Summo Pontifice: quam cum non potuisset executioni mandare, Fratribus renitentibus, transiit anno 1240 ad Ordinem Fratrum Minorum, ex voto perfectioris vitæ. Hic *Chronicon* scripsit ad annum 1256, quod ex Ms. Codice Henrici Ranzovii Helmenstadiensis edidit Reinerus Reineccius anno 1587, cum Notis cautissimè legendis ob justam suspicionem Auctoris. Videas Lucam Vvadingum *in Bibliotheca Ordinis Minorum*, pag. 6, cum aliis.

1260. GUILLELMUS *de Sancto Amore* dictus, ab Oppido unde oriundus erat, in Burgundia Se-

quana seu Comitatu Burgundiæ, Doctor Parisiensis, infensus Mendicantium Ordinibus, dum in Ecclesia nascebantur, à quibus in odii compensationem summus audiit Hæreticus. Scripsit varia opuscula, impressa in 4° Constantiæ ad Rhenum anno 1632, sed verè quidem ex caractere impressionis impressa Parisiis, ubi prostant. Sunt autem

Commentarius in Psalmum primum, pag. 1.

Concio de Publicano & Pharisæo, pag. 7.

De periculis novissimorum temporum adversus mendicantes Ordines, pag. 16.

Quæstio unica de quantitate Eleemosynæ, utrum liceat homini dare quidquid habet, ita quod sibi nihil retineat & mendicet, pag. 73.

Quæstio unica de valido mendicante, utrum debeamus dare Eleemosynam valido mendicanti, si sit pauper, pag. 80.

Casus & articuli super quibus accusatus Magister Guillelmus de sancto Amore à Fratribus Prædicatoribus, pag. 88.

Collectiones Catholicæ & canonicæ ad Clementem IV. Summum Pontificem anno 1266 delatæ, ad deffensionem Ecclesiasticæ Hierarchiæ & ad instructionem & præparationem simplicium Christi Fidelium, contra pericula imminentia Ecclesiæ Universali per Hyppocritas, Pseudo-Prædicatores, & penetrantes Domos, & otiosos & curiosos & girovagos à pag. 111 ad 487.

Tabula de signis, per quæ Pseudo-Prædicatores discerni possunt à veris, pag. 487.

Sermo Magistri Guillelmi de sancto Amore in die Sanctorum Apostolorum Jacobi & Philippi, pag. 491.

Claruit anno 1260 & sequentibus ac præceden-

tibus, de quo qui plura cupit, inveniet plurima in Historia Universitatis Parisiensis sæculo XIII: maximè ob contestationes atroces quas habuit cum Ordinibus Mendicantibus FF. Prædicatorum & Minorum, ubi ad longum deductæ sunt.

MATTHÆUS Vindocinensis dictus eò quod ex hoc oppido esset oriundus, Abbas erat sancti Dionysii in Francia anno 1260 mense Octobri, ut est in veteri Regesto Parlamenti. Fuit Carissimus S. Ludovico Regi, quem idcirco, uti negotiorum in Republica gravioris momenti gerendorum summoperè peritum cum aliis Proceribus Moderatorem Regni constituit. Custos Regni vocatur apud Guillelmum Nangium, & Regis locum tenens cum in partibus transmarinis ageret. Præterea testamenti sui executor ab eodem sancto Ludovico declaratur Diplomate anni 1269. Scripsit inter assiduas negotiorum curas, *Historiam sancti Tobiæ carmine eleganti*, oblatam Bartholomæo Vindocinensi Archiepiscopo Turonensi, quam Joannes Heringius J. C. & Syndicus Bremensis evulgavit Bremæ anno 1642 in 8°; & ante eum Basileæ Joannes Heroldus Germanus anno 1563, appellans in præfatione sua *Libellum verè aureum, cujus non solùm versus singuli, verùm etiam unum quodque verbum Sententia selectior, & testimonium aliquod singulare æstimandum est.* Extat Ms. Cantabrigiæ in Archivis Collegii Caii cod. 76, aliudque ejusdem Matthæi opusculum *de doctrina versificandi* in Collegio Domus S. Petri cod. 5, & *Æquivoca* ibidem cod. 202. Mortuus est anno 1286 die 25 Septembris, de quo plura Fratres Sammarthani tom. 4 Galliæ Christianæ pag. 336, dum de Abbatibus sancti Dionysii in Francia.

SANCTUS LUDOVICUS, IX nomine Rex Francorum, floruit ab anno 1226, multis susceptis laboribus & expeditionibus ad Christianos conservandos in fide apud Orientales & Africanos. Edidit *aliquas Constitutiones* Rex sanctissimus, quæ habentur in tomis Conciliorum ultimæ Parisiensis editionis anni 1671. Item *documenta salutaria & testamentum*, quæ omnia habentur in collectaneo veterum Historiæ Gallicæ Scriptorum Andrææ Duchesnii, &c. Obiit anno 1270 die 25 Augusti prope Tunetum in Africa, unde Corpus in Galliam postea relatum est, & in Ecclesia sancti Dionysii conditum.

GUILLELMUS DE BROCIA, Gallicè de Brosse, tertius nomine Senonensium Archiepiscopus, Bernardo IV. Vice-Comite Brociæ, ex nobilissima Vice-Comitum Lemovicensium prosapia oriundus, cum esset propter eximias doctrinæ & morum dotes laudatissimus, ex Canonico Senonensi, Officialis, Cellerarii, Præcentoris & Decani muneribus egregiè fungitur. Postremò meritis exposcentibus; anno 1258 Archiepiscopus ab Alexandro Papa consecratur. Transmisit autem nomen suum ad posteros grandi opere Ms. in Bibliotheca Colbertina voluminibus in fol. quatuor, codd. 1146, 1147, 1148, 1149 quorum titulus: *Summa de virtutibus & vitiis Guillelmi de Brocia Archiepiscopi Senonensis.* Hujus temporibus Fratres Mathurini in Castro Regio Fontis-Bellæaquæ fundantur, Institutore sancto Rege Ludovico, Metropolitano assensum præbente, ut patet ex Instrumentis desuper confectis anno 1259. Itaque cum Guillelmus longa jam ætate confectus, Episcopali functioni minus idoneus videretur, Ponti-

ficium onus Petro de Chamiaco transmisit anno 1267; & in secessu apud Brinonium, animam Domino reddidit anno 1269 die 8 Februarii, tumulatus ante Majus Altare sancti Stephani ad latus Evangelii, cum hoc monumento.

De Brocia natus est hic Guillelmus humatus,
Munere multiplici debet sua laus pia dici:
Sine sorde vili crescens ex Officiali,
Fit Celerarius, Senonis ille prius:
Paulò post idem datus est Precentor ibidem,
Inde Decanatum tenuit, post Pontificatum,
M Sexageno nono cum C bis in anno,
Tertia dum colitur Agatha Lux, hic sepelitur.

Ita Sammarthani Fratres in Gallia Christiana dum *de Senonensibus Archiepiscopis* tom. 1 pag. 639, quos hic ad verbum expressimus.

BENEDICTUS post Petrum de Montlaur creatus Massiliensis Episcopus anno 1229: quo anno à Romano Cardinale S. Angeli, Legato Summi Pontificis, committitur arbiter 3 Kal. Februarii, controversiæ quæ intercesserat inter Massilienses & Communiam Civitatis ex una parte, Comitales ac sancti Victoris Cœnobium ex altera; cùm illi Vice-Comitum jurisdictionem penitus extinguere decrevissent, isti tuerentur partem quæ ad eos spectabat cessione Roncelini Vice-Comitis. At Massilienses cum per vim bona Abbatiæ detinerent, à Pontifice Interdicto & Excommunicatione mulctati, tandem Benedicti prudentia cum Ablata Cœnobio restitui curavisset, ac nihilominus Dominium jurisdictionis ad urbem transmisisset, consentiente Abbate sancti Victoris & Monachis,

publicam absolutionem Massiliensibus indulsit in cimeterio Ecclesiæ Majoris, adstantibus Joanne Tolonensi, & Rostagno Reïensi Episcopis. Anno 1230 pollicitus est Joanni Episcopo Tolonensi, se non initurum pacem cum inferiori Villâ Massiliensi Vice-Comitali, donec ipsi restituerent omne damnum, scripto dato Massiliæ in Castro Episcopi: cui VVillelmus de Signa Abbas hoc Castrum vendidit, pretio 300 Solidorum Regalium, ex Archivis Capituli. Porro sese nuncupat Episcopum & Dominum Massiliæ anno 1233 4 Kalendas Martii, in quadam Carta Carthusianorum Montis-Rivi. Arbiter quoque deligitur anno 1243 in causa Raymundi Comitis Tolosani, cum Syndicis Massiliensibus. Cum verò Raymundus Berengarius Provinciæ Comes, in animum induxisset Massiliam suæ potestati subjicere, usus est Benedicto Episcopo ut id negotium ad exitum perduceret, à quo viginti duo mille quingentos solidos coronatos mutuatus est. Episcopus ergo simulans se velle emere Urbis Jurisdictionem, idque è re civitatis esse Consulibus cùm proposuisset: illi suæ libertatis appetentissimi, Præsulem quem antea summo honore coluerant, odio persequi cœperunt, & inde enatum bellum quod ab anno 1237 ad 1243 gestum est, fusiúsque narratur in publicis Ecclesiæ & Urbis Massiliensis Tabulis. Ita Sammarthani Fratres *in Gallia Christiana* verbotenus tom. 3 pag. 661. Hujus in Biblioth. Colbertina Ms. Codex num. 1454 inscriptus: *Fratris Benedicti Episcopi Massiliensis Tractatus fidei contra diversos errores, super titulo De Summa Trinitate & fide Catholica in Decretalibus.* Pertæsus postea Benedictus Massiliensium sibi infensorum, quorum iratos animos com-

pescere non potuit, deposito Episcopatu ingressus est Ordinem Franciscanorum, amplexatus eorum in paupertate divitias, ut tradit antiquus Codex Ms. Contigit id circa annum 1254, assumpto in successorem altero Benedicto de Aligniano, quem fuisse ei & nomine & sanguine proximum suspicor, licèt destituar idoneis ad id stabiliendum instrumentis. Vixit circiter usque ad annum 1270.

JOANNES GUALENSIS seu VVALLENSIS, Anglicè Vvalleis, Philosophus ac Theologus Ordinis Frâtrum Minorum, claruit anno 1260 & seqq. Scripsit multa, quorum aliqua impressa sunt, alia latitant adhuc in Bibliothecis potissimùm Anglicanis: qui in Gymnasio Parisiensi docens, Arbor vitæ appellatus est, fuitque etiam Nobilis Jurisconsultus Antonius Augustinus Tarraconensis in Hispania Archiepiscopus collegit anno 1575 *antiquas Collectiones Epistolarum Decretalium Romanorum Pontificum* Ilerdæ impressas in folio anno 1576, & postea Parisiis anno 1609 apud Sebastianum Cramoisy, quorum prima est Bernardi Circa Papiensis, secunda *Joannis Guallensis* seu *Vvallensis*, tertia Petri Beneventani, quarta & ultima Auctoris Anonymi, ut docet Augustinus in suo Prologo. Scripsit idem *Gualensis Margaritam Doctorum* seu *Communes locos ad omnium generum argumenta*, sive Summam *de Regimine Vitæ humanæ ac de statibus omnium hominum*, quæ Lugduni in folio edita est anno 1511. Idem *Ordinarium* sive *Alphabetum Vitæ Religiosæ*, cujus prima pars *Dietarium*, secunda *Locarium*, tertia *Itinerarium*, quod primò Venetiis, deinde Lugduni anno 1511 prodiit. Item *breviloquium de Philosophiæ digni-*

tate & de ejus abusione ac de scientia Sanctorum. Breviloquium de quatuor virtutibus Cardinalibus antiquorum Philosophorum & principum. Compendiloquium de Vitis illustrium Philosophorum, quæ omnia ibidem anno eodem emissa sunt in lucem. Atque opinor hæc opera impressa, esse omnino eadem cum Mss. variis Anglicanis, quibus aliis utcunque titulis adscripta sunt, quæ sub nomine Joannis Guallensis habentur. Ita in Bibliotheca Balliolensi Oxonii cod. 235 & Orialensi cod. 28 *Compendiloquium atque Breviloquium*, Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 297 *Floriloquium Philosophorum*, in Bibliotheca Penbrochiana cod. 123, & Domus sancti Petri cod. 12 & 18, *Summa Collectionum Fratris Joannis Gualensis Ordinis FF. Minorum*, & Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 33 *Frater Joannes Vvallensis de Republica*, videntur mihi ad aliquod opus ex impressis citatis spectare. Sed Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus S. Petri cod. 89, inscriptum *Summa Justitiæ vel Tractatus de septem vitiis Joannis Gualensis*, cujus initium *Summa Justitiæ, &c.* potest esse aliud opus à prædictis: licet affirmare nolim possimque experiri & conferre qui habent opera impressa Joannis Gualensis seu Vvallensis. Porro *Summa Collationum ejus* prodiit Parisiis anno 1561, quæ an speciale opus ab prædictis, examinari potest. Ibidem pariter cod. 12 *Expositiones Fabularum Ovidii* per eundem, quod opus speciale est: at illæ impressæ sunt Parisiis anno 1509 apud Judocum Badium Ascensium, inscriptæ, *moralitates in libros Metamorphoseon Ovidii.* Vide Possevinum in Apparatu Sacro, verbo *Joannes Gualensis* pag. 878 & verbo *Joannes Valeis sive Valensis*

pag. 951: Lucam Vvadingum *in Bibliotheca Fratrum Minorum*, pag. 209.

GUIBERTUS Tornacensis, Ordinis Minorum, celebris suo tempore Theologus Parisiensis, florebat anno 1260 & seqq. Scripsit jussu Joannis Tornacensis Episcopi *Vitam sancti Eleutherii primi Tornacensium Apostoli*, quam edidit Joannes Bollandus in probatis Sanctorum Vitis ad diem 20 Februarii. Item scripsit *opus Sermonum de tempore & de Sanctis*, quod vidi Ms. in Bibliotheca Alnensi Ordinis Cisterciensis juxta Thuvinum in Belgio, extatque etiam Ms. Cantabrigiæ in Collegio Domus sancti Petri codd. 65 & 87, ubi perperam appellatur *Gilbertus de Torreno* & *Guibertus de Tornadia*: sed olim sunt impressi Parisiis anno 1518 in 8°. Item Tractatum *De officio Episcopi & Ecclesiæ Ceremoniis*, & opusculum *De pace & tranquillitate animi*, quæ habentur sæculo XIII. Bibliothecæ SS. Patrum editionis Coloniensis anni 1618, & Lugdunensis anni 1677, apud Anissonios. Hujus mentionem facit Henricus Gandavensis in opere suo De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 54 affirmans eum scripsisse *Hodæporicon primæ profectionis piæ memoriæ Domini Ludovici Regis Francorum ad transmarinas partes*: quod opus intercidit vel alicubi etiamnum latet. Plura Miræus in Scholio ad dictum caput Henrici Gandavensis.

1270. THOMAS BOCKINGAM Anglus, claruit anno circiter 1270 insignis in Anglia Theologus, & in Academia Oxonii Cancellarius. Scripsit Commentaria in 4 libros Sententiarum, quod opus in Londoniensi Bibliotheca extabat, sed à prælis Parisiensibus emersit anno 1505. Item hujus extant

Commentaria super Deuteronomium, *Isaiam Prophetam*, *omnes Epistolas sancti Pauli*, & *Apocalypsim S. Joannis*, Mss. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi codd. 27, 28 & 199. An idem sit cum *Thoma de Dokingam* Ecclesiæ Oxoniensis Cancellario, cujus extant *Quæstiones LXXXVIII*, Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 22, affirmare non audeo, quamvis hoc valdè probabile sit. Hujus meminit Possevinus in Apparatu Sacro pag. 827, ubi tamen eum *Joannem Bokingam* appellat. Hujus honorificam facit mentionem Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Ordinis Minorum*, pag. 323, quem appellat *Thomam Dochingum*, ac Minoritam seu Franciscanum efficit, quamvis non probet. Ibi videbis accuratiorem hujus Thomæ Dockingham Operum delineationem, quam hic tibi per compendium obtuli.

JOANNES DE RUPELLA Gallus, Ordinis Fratrum Minorum, Theologus Parisiensis claruit circa eundem annum 1270, cujus etiam memoria in Historia Universitatis Parisiensis, ubi olim docuit sæculo XIII. Scripsit *Summam Quæstionum* 148 & *alteram Quæstionum* 115 *de anima inscriptam*, Mss. Oxonii in Biblotheca Exoniensi cod. 6. Item *Summam inscriptam De malo*, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca Penbrochiana cod. 78; cui etiam attribuuntur *Sermones Dominicales*, ibidem in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 94, quamvis subdubitet qui nomen Sermonibus apposuit. Item *Sermones de Sanctis*, Mss. in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum Rhegii in Italia. Vide dictam Universitatis Parisiensis Historiam, ubi de suis Doctoribus abundè loquitur: Itemque *Bibliothecam Ord. Minorum* quam instruxit Lucas

Vvadingus, ubi pag. 225 alia plura Mss. Opera Joannis Rupellani recenset.

ODO RIGALDUS Ordinem Seraphicum Fratrum Minorum ingressus anno 1242, ubi Magister in Theologia moribus clarus, & magni nominis Concionator, dein consecratus Archiepiscopus Rothomagensis ab Innocentio IV. Summo Pontifice Lugduni mense Martio exeuntis anni 1247. Quo tempore Dominicani sub Priore Joanne de Rivieriis, tradunt mense Aprili absque ulla reclamatione, eidem Odoni & Successoribus Domum in qua habitaverant ultra Sequanam. Excipitur solemniter in Ecclesia B. Virginis ipso die Paschæ anni 1248. Anno sequenti circa festivitatem resurrectionis Domini, trajicit in Angliam, ut reditus ad Ecclesiam pertinentes Regis Henrici III. gratia impetraret: quod cum obtinuisset, facto hominio de istis reditibus qui in Anglia erant, remeavit in Normanniam teste Matthæo Paris. Scripsit *Sermones de tempore seu Regulam vivendi* apud Petrum Rodulphium in Historia Seraphica, quos habes Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 109, *Commentaria in quatuor libros Moysis* Mss. ibidem in Collegio sancti Benedicti cod. 149, denique *Commentaria in Psalmos &c. in Evangelia*, Mss. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi codd. 36 & 37. Obiit autem Odo Rigaldus anno 1275 sexto Nonas Julii, non 1276 die 5 Maii, ut est in Calendario Dionysiano: nam illud intelligendum est de Odone Clementis decessore, qui vitâ defungitur anno 1247. At verò minùs rectè is qui Ciaconii opus supplevit, Reginaldum Minoritam tradit Rothomagensem Antistitem, Lectorem Sacri Palatii & Car-

dinalium Collegio adscriptum à Papa Bonifacio VIII sub annum 1303, nec idem esse potest cum Odone isto, qui jam longè antè, fato cesserat. Plura in ejus Encomium acervata apud Fratres Sammarthanos in Gallia Christiana tomo 1 pag. 581, ubi *De Archiepiscopis Rothomagensibus*.

GUILLELMUS PERALD, Ordinis Fratrum Prædicatorum, vir suo tempore clarissimus, floruit anno 1270, quem aliqui volunt fuisse Lugdunensem Archiepiscopum, alii tantùm fuisse Suffraganeum, seu Episcopum in partibus Infidelium, cum speciali deputatione & cura Lugdunensis Archiepiscopatûs. Nullum autem indicium hujus Guillelmi in Collectaneo Episcoporum Lugdunensium, quos habent Sammarthani Fratres in Gallia Christiana tom. 1 pag. 286. & seqq. Quidquid istud sit, Infula si defuit Guillelmo Peraldo, doctrinam non defuisse constat ex *doctissima Summa de Virtutibus & Vitiis*. Quæ sæpiùs in 4° impressa est variis in locis, ac ultimò Parisiis anno 1629, apud Michaelem Soly viâ Jacobæâ sub signo Phœnicis. Attribuitur eidem *Opus Sermonum de tempore & de Sanctis*. quod sæpe excusum est etiam sub nomine Guillelmi Parisiensis Episcopi, ut suprà diximus *in Guillelmo Parisiensi* ad annum 1240. Plura apud Possevinum *in Apparatu sacro*, Antonium Senensem *in Bibliotheca Ordinis Fratrum Prædicatorum*, Ambrosium de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1256. pag. 15, & *in Appendice* pag. 432, qui ei cæco modo attribuit quidquid potest.

BROCARDUS natione Germanus, Ordinis Fratrum Prædicatorum; floruit circa annum 1276. Scripsit *Summam Casuum conscientiæ*, quæ cum

aliis multis codicibus manuſcriptis Veterum Theologorum & Concionatorum, adſervatur Cremonæ in Bibliotheca Fratrum Auguſtinianorum Eremitarum. Idem ex motu devotionis an curſitationis in Orientem, luſtratâ Palæſtinâ, reliquit poſteris *Deſcriptionem Terræ-Sanctæ*, quam habet Henricus Caniſius tomo 6 Antiquarum Lectionum Ingolſtadii in 4° anno 1604. Itemque Virtembergæ anno 1554 in 8, & poſtea Coloniæ anno 1624 in 8°. Appellatus Brocardus vel Burcardus de Monte Sion, foſitan quòd ibidem aliquantam fecerit moram in Itinere ſuo, etſi patriâ Argentinenſis fuerit, atque Ordinis ſancti Dominici, quem uſque ad annum 1283 vixiſſe aſſerunt. De quo Antonius Poſſevinus *in Apparatu ſacro* ubi eum aſſerit floruiſſe anno 1260. Ambroſius autem de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* aſſignat eum anno 1238, de quo loquitur pagg. 15 & 431 Appendicis, ubi eum beatum facit pro more & capite ſuo. At tempus quo præcisè vixerit aut floruerit, definire difficile, imò impoſſibile eſt, unde ad annum 1270 conjecimus.

GUILLELMUS TRIPOLITANUS, incola Acconenſis Conventus in Terra Sancta, Ordinis eorumdem Fratrum Prædicatorum, claruit anno circiter 1270, & ſcripſit ad Theobaldum Placentinum, poſteà Gregorium X Maximum Pontificem, librum *De ſtatu Saracenorum*, qui manuſcriptus extat Oxonii in Anglia in Bibliotheca Collegii Eneonenſis cod. 3, inſcriptus, *De ſtatu Saracenorum & de Mahomete pſeudo-Propheta eorum, & de ipſa gente, & eorum Lege & Fide.* Idem manuſcriptus in Colbertina Pariſienſi Bibliotheca cod. 5129. Florebat eodem circiter tem-

pore *Guillelmus de Rubrock*, de quo Cantabrigiæ in Collegio ſancti Benedicti codice 72, *Itinerarium Fratris Guillelmi de Rubrok. de Ordine Fratrum Minorum, anno 1253 ad Patres Orientales:* Itemque, *Itinerarium Fratris Odolrici de Ordine Fratrum Minorum de Mirabilibus Orientalium Tartarorum.* Hæc omnia ſimul collegimus ex occaſione Itinerum Brocardi Argentinenſis & Guillelmi Tripolitani, quamvis *Odolricus Ordinis Fratrum Minorum* floruerit tantùm circa annum 1320, cujus etiam Itinerarium ibidem Ms. codice 4 cum Itinerario Joannis de Mandevillé, de quo nos poſteà. Ambroſius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* de Guillelmo Tripolitano ad annum 1297 pag. 74.

GERARDUS DE FRACHETO Lemovicenſis, quæ Civitas in Gallia Epiſcopatus eſt, Ordinis Fratrum Prædicatorum, floruit anno 1240, qui in manibus B. Jordani Magiſtri Generalis profeſſionem emiſit ab anno circiter 1226, ex primis poſt mortem ſancti Dominici alumnis hujus Ordinis in Gallia. Scripſit juſſu Humberti Ordinis ſui Generalis Magiſtri, *Libros quinque de Origine ac Viris illuſtribus Ordinis Fratrum Prædicatorum*, quibus *Humbertus Generalis ejuſdem Ordinis cognomento de Romanis*, præfationem tantùm addidit, impreſſos Duaci anno 1619. Idem ſcripſit *Chronicon ab initio mundi uſque ad Coronationem Caroli Franci in Regem Siciliæ anno 1266*, quod vidi manuſcriptum in Bibliotheca Cathedralis Eccleſiæ Remenſis cod. 281, ita inſcriptum: *Chronicon Fratris Gerardi de Fracheto, Ordinis Fratrum Prædicatorum.* Incipit: *In principio temporis ante omnem diem, Deus Pater in Verbo & per Verbum*

suum fecit ex nihilo rerum omnium materiam, &c. Idem Ms. in Bibliotheca sancti Victoris Parisiensis. Obiit anno 1271 die quarta Octobris in Conventu suo Lemovicensi, ætatis 66, Professionis 46. De quo loquitur Possevinus *in Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in Auctoribus paucis ad suum Auctarium *De Scriptoribus Ecclesiasticis* additis; Bernardus Guidonis in Historia *De fundatione & progressu Conventus Lemovicensis* Fratrum Prædicatorum, Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1267. pag. 23.

PETRUS DE TARENTASIA, à quibusdam *Burgundus*, ab aliis *Longobardus* dictus; Ordinem Prædicatorum Parisiis ingressus anno 1242, Lugdunensis Archiepiscopus electus anno 1272, tum à Gregorio X Papa unà cum sancto Bonaventura ad Cardinalis dignitatem evectus, factusque Ostiensis Episcopus, eidem Gregorio successit in Romano Pontificatu. Feruntur tres ejus Conciones in Concilio Lugdunensi secundo habitæ: Prima die 7 Junii, secunda die 6 Julii, tertia in Exequiis B. Bonaventuræ, qui in eodem Concilio obiit. Sed *Commentarii ejus in quatuor libros Sententiarum* editi Tolosæ anno 1652 ex manuscripto Bibliothecæ sancti Thomæ Aquinatis, prælo & cartâ pessimis. Habentur etiam Mss. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 54 duobus voluminibus. Idem scripsit *Commentarium in Epistolas sancti Pauli* Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 49; & Cremonæ in celebri Bibliotheca Fratrum Augustinianorum Eremitarum. Obtinuit tantùm Pontificatum per menses quinque & duos dies, à 21 Januarii anni 1276 ad diem 22 Junii quo obiit Romæ, sepultus in Basilica Lateranensi, annum

ætatis

ætatis quinquagesimum primum agens. Extat sancti Thomæ Aquinatis Opusculum, in quo Petrus ille vindicatur à Censura plusquam centum propositionum, quas Adversarii in ejus Scriptis annotaverant, obtulerantque Fratri Joanni Vercellensi Ordinis Prædicatorum Magistro Generali. De eo Trithemius, Bergomas, Antonius Senensis, Leander, Bellarminus & Labbeus, à quo ista sunt, paucis additis quæ ipsum fugerant. Plura Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1276 pag. 42, & *in Appendice* pag. 444.

RADULFUS cognomento *Bockingus*, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, natione Anglus ac patriâ Cicestrensis, scripsit circa annum 1270 *Vitam sancti Richardi Cicestriæ in Anglia Episcopi* lib. 2, quos habes prolixos apud Bollandistas ad diem 3 Aprilis. Hunc sui Ordinis Scriptorem ignoravit Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana*, quam conscripsit.

ANNIBAL DE ANNIBALDIS, Ordinis Fratrum Prædicatorum, fuit ex illustri familia Romana oriundus, qui Theologiam Parisiis aliquandiu docuit: sed factus Magister sacri Palatii Romani sub Alexandro IV & Urbano IV, atque ab isto ultimo factus mense Maio anni 1262 Cardinalis tituli Sanctorum duodecim Apostolorum. Missus à Clemente IV anno 1266, ut præsens esset Coronationi Caroli Franci in Regem Neapolitanum. Scripsit *Commentarium in quatuor libros Magistri Sententiarum*, quem habes impressum sub nomine & inter Opera sancti Thomæ. Obiit Orvieti anno 1272, ubi jacet cum Epitaphio in Ecclesia Fratrum Prædicatorum; de quo Ambro-

ſius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1272 paginâ 27, & *Appendicis* paginâ 437.

MARCUS POLUS Venetus, multis itineribus ſuſceptis cognitus, quorum deſcriptionem egit anno 1272, inſcriptam *De Regionibus Orientis*, quæ impreſſa cum Itineribus Joannis Mandevilli, & Ludolphi de Sucken, & aliorum, cum variis novi Orbis Scriptoribus annis 1532 & 1555 Baſileæ in fol. Itémque ſecundâ parte *Hieroſolymitani Chronici*, ſeu *De Bello ſacro*, quod anno 1585 edidit duobus tomis in 4° Helmenſtadii Reynerus, Reineccius. Denique Coloniæ ad Spream in 4° anno 1671, cum Indice prolixo hiſtorico, curâ Andrææ Mulleri Berolinenſis Præpoſiti.

GAUFRIDUS DE BELLO-LOCO, gallicè, *de Beau-lieu*, Ordinis Fratrum Prædicatorum Theologus, juſſu Gregorii Papæ X ſcripſit *Hiſtoriam Vitæ ſancti Ludovici IX Galliarum Regis*, cui annis viginti à ſacris Confeſſionibus ac Conſiliis fuerat, & cui annô 1270 in Caſtris ad Tunetum piiſſimè in Domino morienti, extrema Sacramenta adminiſtravit. Alterum *librum de Vita & Miraculis ejuſdem Regis* adjecit GUILLELMUS CARNOTENSIS, Familiæ Dominicanæ Theologus, & ſancti hujus Regis Capellanus: quorum utrumque Opus impreſſum legitur tomo 5 Collectanei Veterum Hiſtoriæ Francicæ Scriptorum, quos collegit Andræas Ducheſnius ſæpiſſimè à nobis allegatus. Aubertus Miræus de utroque in auctario ſuo *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 396, ac poſt ipſum paucis Ambroſius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1276 pag. 46.

JOANNES WECCUS, ſeu BECCUS, Patriarcha

Constantinopolitanus floruit anno 1270, venit ad Concilium Lugdunense anno 1274, multa usque ad carcerem & mortem ob doctrinam Latinorum, quam induerat, & quam publicè profitebatur, perpessus est, multaque scripsit quæ ex manuscriptis Codicibus Græcis eruta græcè & latinè immisit in Collectaneum Græciæ suæ Orthodoxæ Leo Allatius Græcorum sui temporis doctissimus. Quo autem anno Joannes Vveccus mortuus sit, mihi rescire húcusque non contigit.

GEORGIUS ACROPOLITA, Magnus Logotheta Constantinopolitanus, floruit sub annum 1270 sæculi XIII. sub Michaelis Paleologi Imperio; cujus Protovestiarius fuisse creditur. Scripsit *Historiam seu Chronicon Constantinopolitanum* ab anno 1203, quo Balduinus Flandriæ Comes Constantinopoli coronatus est Imperator, usque ad annum 1261, quo Michael Paleologus in Balduini secundi locum intravit. Illud manuscriptum græcè Perâ in Belgium *Georgius Douza* attulit, quod frater ejus *Theodorus* latinè reddidit: extatque utrâque linguâ Georgius Acropolita, cum Nicephoro Gregora; & Laonico Chalcocondila, anno 1614 Lugduni Batavorum in 8°. Itemque græcè & latinè in folio Parisiis anno 1651 typis Regiis, cum aliis Scriptoribus Historiæ Bizantinæ, ex versione Leonis Allatii. Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* capite 386.

GUILLELMUS DE SANVICO Anglus, Ordinis Carmelitarum, scripsit circa annum 1270 *Chronicon de Multiplicatione Ordinis Carmelitani per Syriam & Palestinam, & de Vastatione Monasteriorum Terræ-Sanctæ ac adventu Carmelitarum in*

Europam. Anglus natione fuit, & aliquot annis in Monte Carmelo & in Terra-Sancta permansit, atque Accone anno 1251 à Saracenis captâ in Angliam rediit, unde posteà Chronicon suum scripsit, cùm in eo mentionem faciat annorum 1267 & 1269. Hoc Opus insertum libro 9 Philippi Riboti Catalani de rebus Carmelitanis, qui continentur in Speculo Carmelitarum, quod quatuor tomis in folio evulgavit F. Daniel à Virgine Maria Ordinis hujus Calceatus, ubi omnes ferè Auctores, saltem antiquiores, qui de rebus Carmelitanis agunt, collecti sunt. Impressum anno 1680 Antuerpiæ apud Michaelem Cnobbarum. Idem Opusculum Guillelmi de Sanvico, insertum Tractatui historico de Patriarchis Hierosolymitanis pag. 60 & seqq. quem Bollandistæ censuerunt præmittendum tomo 3 mensis Martii. De illo Aubertus Miræus in Auctario suo Scriptorum Ecclesiasticorum cap. 485 pag. 272 Bibliothecæ Ecclesiasticæ, Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, ubi eum appellat *Guillelmum de Samuco.*

JOANNES GENESIUS DE QUALEA, Parmensis, Ordinis Fratrum Minorum, scripsit *Tractatum de Civitate Christi*, impressum Rhegii anno 1501 apud Ugonem Rogerium, & Romæ anno 1523 apud Mazochium, plura Vvadingus *in Bibliotheca Ord. Minorum.*

THOMAS DE LENTINO, sive LEONTINO, natione Siculus, Ordinis Fratrum Prædicatorum, per decennium Prior Conventus sui Neapolitani, & tunc forsitan Provincialis Lombardiæ, circa annum 1255 profectus in Terram-Sanctam. Hic scripsit *Vitam sancti Petri Martyris Ordinis sui*, quam habes tomo 3 Aprilis apud Bollandistas ad

diem 29 pag. 686. Factus posteà Episcopus Bethleemicus, tum ad Cusentinum Archiepiscopatum assumptus, denique rursum remissus in Orientem à Gregorio X anno Christi 1272, ad Patriarchatum Hierosolymitanum cum officio Legati Apostolici administrandum, ibidem obiit anno mihi ignoto, sed juxta Labbeum 1277. De illo Bollandistæ in suis præludiis ad Vitam sancti Petri Martyris, de qua diximus, quos convenire poteris. Plura verba de illo Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1276 pag. 45.

RAYMUNDUS MARTINI Catalanus, Ord. Fratrum Prædicatorum, circa annum 1278 scripsit Opus nobile & arduum inscriptum, *Pugio Fidei adversùs Mauros & Judæos*, aureum librum post quatuor sæcula è tenebris erutum, & novissimè Parisiis in folio apud Joannem Henault, viâ Jacobæâ sub signo Angeli Custodis impressum anno 1651, cum variis & doctissimis Observationibus eximii viri Joannis Voisin Senatoris Burdegalensis. Ex illo autem Galatinus optima quæque in sua arcana transfudit, suppresso penitùs Auctoris nomine, quod homine ingenuo indignum est. Videas Ambrosium de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1283 pag. 58: & *in Appendice* pag. 449, usque ad nauseam *de Raymundo* concionantem.

MARTINUS POLONUS Ordinis Fratrum Prædicatorum, factus Pœnitentiarius & Capellanus Summorum Pontificum Joannis XXI & Nicolai III, qui eum promovit ad Archiepiscopatum Gnesnensem, unde oriundus erat, in Polonia. Quò dum contenderet, lapsus in morbum anno 1278, vel 1279, in Urbe Bononia obiit. Scripsit *Chro-*

nicon suum ad annum 1277, ut ipse testatur in prologo, nec ultra progressus est. Impressum id variis locis, sed purgatum nugis Protestantium, & ad fidem insignis manuscripti Codicis Martino coætanei, cum Notis Suffridi Petri Leovardiensis, Coloniæ in fol. anno *1616*, procurante Fabricio, cognomento Cæsare, Ordinis Præmonstratensis Canonico, ut notat Labbeus in prologo Cœnotaphii Joannæ Papissæ, & Severinus Binius in Notis post Vitam Leonis Papæ IV, tomo 8 Conciliorum pag. 153. Qui plura cupit, adeat Labbeum in Opere suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Antonium Possevinum *in Apparatu sacro*. Aubertus autem Miræus illum prætermisit, forsitan ob fabulas quibus scatet communiter hoc Chronicon, sed quas jam constat esse immissas ab Hæreticis nefario atque ordinario ausu. Plura, sed incerta dat Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1279 pag. 48, & *in Appendice* pag 445.

1280. GERARDUS Ordinis ejusdem Fratrum Prædicatorum, insignis hoc tempore Theologus & Concionator, docuit Theologiam tum Parisiis, tum Leodii posteà, unde nomen ei Gerardi Leodiensis adhæsit. De illo sic Henricus Gandavensis in Opusculo *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 53: *Gerardus Ordinis Prædicatorum Lector Domus Leodiensis composuit Tractatum Religiosis valde utilem, sumpto themate ab illo loco libri Regum,* Præparate corda vestra Domino, &c. *Septem Dispositiones circa cor faciendas docens, multáque ad ædificationem pertinentia hinc & inde ex Scripturis colligens.* Opus istud inscriptum, *Speculum Concionatorum de doctrina cordis, septem*

libris, impressum Neapoli in 4° anno 1607. Habetur Ms. sed Anonymum Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 148. Scripsit etiam *Sermones de tempore ac de Sanctis*, quos Aubertus Miræus in Scholio ad caput 53 libri De Scriptoribus Ecclesiasticis Henrici Gandavensis, ait Mss. extare apud Belgas in Valle-Viridi, & Lovanii ad sanctum Martinum. Extant Mss. Cremonæ in Italia, in Bibliotheca Fratrum Augustinianorum, quos *Eremitas* appellamus. Agunt de Gerardo Leodiensi Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, Aubertus Miræus loco citato, Ambrosius de Altamura sæpe citatus *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1270 pag. 25.

BALDUINUS AVESNENSIS sub annum 1285 scripsit Latinè *Historiam Genealogicam Comitum Hannoniæ, & aliorum Procerum*, quæ Ms. extabat olim Parisiis apud Andræam Duchesnium, & Bruxellæ apud Chiffletios, nunc autem in Bibliothecæ Regiæ Mss. Codicibus.

GEORGIUS CYPRIUS anno 1283, ita volente Andronico Imperatore, factus est è laico Monachus, ex Monacho post Sacrorum Ordinum gradariam susceptionem mox consecrandus Patriarcha Constantinopolitanus, de quo plura videri possunt in Pachimeri Historia nuper vulgata per Petrum Possinum. Scripsit *Encomium sancti Georgii Magni Martyris*, quod legitur Græcè & Latinè apud Bollandistas ad diem 23 Aprilis. Item extant *variæ Georgii Cyprii Epistolæ* Mss. Græcè in Bibliotheca Vaticana, & Bavarica cod. 96. Hanc porrò dignitatem Patriarchatus abdicavit paulò ante mortem, quæ contigit anno 1290. Hæc Daniel Papebrokius tom. 3 Aprilis pag. 102. ad fi-

nem capitis secundi Commentarii prævii ad acta sancti Georgii.

THEODORICUS DE APOLDIA, Thuringus, Patriâ Herefordensis, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, clarus anno circiter 1280 scripsit prolixè & ornatè *Vitam sancti Dominici Fundatoris Fratrum Prædicatorum libris VII*, de quibus Surius & Bollandistæ agent ad diem suum. Item libros VIII. *De sancta Elizabetha Andreæ Regis Hungarorum filia, Ludovici Landgravii Thuringiæ Vidua*, quos ex Mss. Codd. Henricus Canisius tom. 5 lectionis antiquæ primus publicavit, & Matthæus Raderus tom. 1 Bavariæ sanctæ in Compendium eleganti stilo redegit. Ipsa Marpurgi anno 1231 sanctissimè obiit, in tabulas publicas anno 1235 à Papa Gregorio Nono relata. De Theodorico Antonius Possevinus in Apparatu sacro bis, nempe verbo *Theodericus de Apoldia* & *Theodericus Thuringus*; Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 394, pag. 260, aliique Scriptores de Rebus Fratrum Prædicatorum; Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1288 pag. 61.

ENGELBERTUS Abbas Admonrensis in Stiria claruit anno circiter 1280 & scripsit librum *De ortu, progressu & fine Romani Imperii*, quem habes in Bibliotheca veterum Patrum sæculo XIII. Lugdunensis ultimæ editionis, & aliarum. Scripsit etiam anno 1273 *Carmine Heroico Panegirim Coronationis Rodulfi Haspurgici in Romanorum Imperatorem*, quam habes in Collectionibus Historicorum Germaniæ quos diversi ediderunt. De Engelberto Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, quem tamen rejicit ad annum 1320, quo usque vivere

quidem potuit, licèt anno 1280 floruerit. Opus Engelberti Admontensis *De ortu, progressu & fine Romani Imperii*, impressum primò Basileæ in 8° anno 1553 typis Oporinis cum Odeporico Bavarico Gaspari Bruschii: qui præmisit præfationem cautè legendam, utpote hominis hæretici.

DAVID DE AUGUSTA Vindelicorum, Theologus, Ordinis Fratrum Minorum, claruit anno circiter 1280 & sequentibus, scripsit *Formulam Novitiorum de reformatione exterioris hominis*. Item *formulam interioris hominis & libellum de septem progressibus Religiosi*; quæ tria opuscula primùm seorsim, & postea à Coloniensibus tom. 13 Bibliothecæ Patrum edita fuerunt. Hæc etiam opuscula devota quæ sancto Bonaventuræ perperam attributa, legitimo quidem auctori restituta sunt, in Bibliotheca sanctum Patrum, editionis Lugdunensis anni 677, sæculo 13. Vide Antonium Possevinum *in Apparatu Sacro* pag. 417, Lucam Vvadingum *De Scriptoribus Ordinis Minorum* pag. 99.

GERTRUDIS sancta Virgo & Abbatissa Monasterii Helffedani in Comitatu Mansfeldensi in Germania, claruit scientiâ & moribus circa annum 1280. Scripsit *libros 4 insinuationum divinæ pietatis*, qui incipiunt ab his verbis: *Abyssus increatæ Sapientiæ:* quibus præmittitur alius liber de ejus vita ab auctore Anonymo, incipiens à verbis sequentibus: *O altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ Dei*, &c. impressi primùm Coloniæ anno 1579 in 4°, tum correctiùs in 8° Parisiis anno 1662 apud Fredericum Leonard viâ Jacobæâ sub Scuto Veneto. Opus istud devotioni mulie-

bri aptissimum, quod in editione ultimâ inscribitur, *Vita & Revelationes sanctæ Gertrudis Abbatissæ Ordinis sancti Benedicti*. Obiit sancta Gertrudis in suo Monasterio anno 1290, de qua plura habet Antonius Possevinus in Apparatu Sacro verbo *Gertruda Abbatissa*.

SANCTA MECHTILDIS Sanctissima soror sanctæ Gertrudis, ejusdem Sanguinis, ejusdem Instituti, ejusdem temporis; ejusdem gratiæ atque ingenii, scripsit etiam *simillimas Visiones* seu *Revelationes*, quas inscripsit *spirituales gratias lib. V*: de cujus scriptis & obitu loquitur sancta Gertrudis prædicta: unde patet Mechtildem abiisse ad Dominum ante Divam Gertrudem. Ejusmodi revelationes, aptum fœmineo sexui & ingenio opus, impressæ sunt Parisiis in fol. anno 1513, caractere eleganti pro ratione temporis, ex officina Henrici Stephani è Regione Scholæ Decretorum. Est autem Collectaneum quoddam continens varias diversorum revelationes, quod rectè *Collectaneum Visionum vel Visionarium* appellaretur. Continet fol. 1 *Hermetis Visiones* seu *Pastorem Hermetis* libris 3: fol. 17 prosaicum libellum *De Visione Vvettini Monachi*, quem postea iterum edidit D. Joannes Mabillon in actis SS. Ordinis Divi Benedicti sæculo 4 tom. 1 pag. 263 & sequentibus. Tum fol. 19 *libri duo somniorum seu revelationum F. Roberti Ordinis Fratrum Prædicatorum*, qui anno circiter 1330 floruit, suaque somnia scriptis mandavit. Fol. 28 lib. 3 *Revelationum sanctæ Hildegardis Virginis Scivias intitulati*, qui incipiunt: *Ecce quadragesimo tertio temporalis cursus mei anno*, &c. Fol. 119 *libri V. Visionum seu Revelationum sanctæ Eli-*

sabeth Abbatissæ Schonaugiensis, alibi etiam postea impressi, ut superius diximus. Denique fol. 150 *libri V gratiarum spiritualium sanctæ Mechtildis Virginis*, de quibus supra. Antonius Possevinus in Apparatu sacro mentionem facit *sanctæ Mechtildis*, sed fallitur in eo quod ait eam vixisse adhuc anno 1300. Cùm enim mortua sit sancta soror Gertrudis ex ipso Possevino anno 1290, & hæc in Scriptis suis loquatur de sorore Mechtilde tanquam mortua, non potest vixisse usque ad annum 1300, sed mors assignanda circa annum 1284 vel 1286.

PETRUS ALVERNUS seu DE ALVERNIA Gallus, vir doctus, sancti Thomæ dum Parisiis legeret Discipulus, claruit anno circiter 1280. Scripsit *Appendicem seu Supplementum ad Summam S. Thomæ Magistri sui*, quod semper impressum est ad calcem ejusdem summæ. Extant ipsius Commentarii in aliquot libros Aristotelis, nempe *De motibus Animalium, de longitudine ac brevitate vitæ, de juventute ac senectute, de respiratione, de morte ac vita*, qui prodierunt Venetiis anno 1507, unà cum ejusdem sancti Thomæ *Commentariis in Aristotelem de sensu & sensato, ac de memoria*. Item ejusdem Petri Appendix Commentariorum Divi Thomæ Aquinatis ad libros Aristotelis de Cœlo, quos D. Thomas non absolverat: nimirum ad partem tertii & ad quartum integrum, quæ Venetiis excusa fuerunt anno 1495 apud Scottum. Ejusdem *Commentarii in libros Physicorum Aristotelis*, Mss. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi in Anglia cod. 97; *in parva Naturalia ejusdem*, Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 54; *in Meteora* Oxonii in

Collegio novo cod. 245, in Balliolensi cod. 229: denique *in Politica Aristotelis*, Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 40. De illo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1273 pag. 28 & in Appendice pag. 437.

NICOLAUS DE HANAPS natione Gallus, in Diœcesi Remensi natus, ex pago ejusdem nominis in Thierascia juxta Aubentonium, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, scripsit opusculum intitulatum: *Exempla virtutum & vitiorum ex Universa Scriptura divinæ promptuario desumpta*, impressum Parisiis in 8° anno 1547 sub nomine proprii auctoris, apud Joannem Foucher viâ Jacobæâ sub signo Urbis Florentiæ, ac Tubingæ in Germania anno 1533 apud Huldericum Morhart, demum Venetiis in 16° anno 1637. Vocatur vulgo *Biblia pauperum*, falsò sancto Bonaventuræ à quibusdam adscriptum, atque in ejus opusculis impressum, ut ex Mss. Neapolitanis Codicibus Antonius Senensis tradit in sua Bibliotheca. Constat hoc opus capitulis CXXXIV, & incipit: *Creatio Rerum ita fuit mirabilis*. Non tantùm autem Neapoli Ms. extat sub nomine proprii Auctoris Nicolai de Hanaps, sed in aliis multis Bibliothecis, Cremonæ in Bibliotheca Fratrum Augustinianorum Eremitarum, Cameraci in Biblioth. Ecclesiæ Cathedralis pulpito 6, & alibi. Videas de eo Aubertum Miræum in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 448, pag. 294. Factus dicitur Hierosolymitanus Patriarcha, & obiisse anno 1288.

1290. THOMAS HYBERNICUS cognomento *Palmeranus*, Socius Sorbonicus, circa annum 1290

scripsit Alphabetico ordine opus exceerptum ex Sanctis Patribus intitulatum, *Flores Doctorum* sæpius impressum, ut Parisiis anno 1556, & *Flores Bibliorum* etiam impressos: sed utrumque opus nuperrimè anno 1678 & 1679 impressum in 12° Lugduni duobus tomis apud Joannem Certum viâ Mercatoriâ sub signo sanctæ Trinitatis, utrumque anteà Parisiis in 12° anno 1662 apud Claudium le Goust & Carolum Fosset viâ Jacobæâ sub signo Resurrectionis. Flores Doctorum Communiter in Mss. Codd. inscribuntur *Manipulus Florum*, cum Prologo parvo qui incipit: *Abiit in agrum*, & habetur Ms. in Bibliotheca Cameracensis Ecclesiæ pulpito 9 num. 8: Cremonæ in Bibliotheca Fratrum Augustinianorum Eremitarum, apud Præmonstratenses Bucilienses in Episcopatu Laudunensi; passim in Bibliothecis Anglicis, Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri codd. 79 & 83, cum isto lemmate: *Manipulus Florum sive extractiones originalium, edita* à M. Thoma de Hyberniâ *quondam Socio de Sorbona. Inchoavit Tho. Vvalleys, absoluit Tho. de Hybernia.* Item, *Manipulus Florum quem inchoavit Joannes Gualensis qui floruit anno* 1260, *quem ejus morte imperfectum absolvit & locupletiorem reddidit Tho. de Hybernia qui claruit anno* 1290. Item Ms. Oxonii in Bibliotheca Magdalenensi cod. 27, Orialensi cod. 33, Cantabrigiæ in Archivis Collegii Caii cod. 169. Ex his patet quo tempore floruerit Thomas Hybernicus, quem Codd. Mss. appellant Socium Sorbonicum, sed suis accenset Franciscanis Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Minorum* pag. 326, & quem ad annum circiter 1330 rejicit. Plura de illo Anto-

nius Possevinus *in Apparatu sacro*, ubi summâ curâ recenset varias editiones operum illius, in præcipuis Christiani Orbis Urbibus.

JACOBUS JANUENSIS seu DE VORAGINE; sic dictus (ut Joannes Trithemius refert) propter profunditatem doctrinæ, quasi voraret omnes: aliis de Varagine dictus ab Oppido quod est in Territorio Genuensium, non longè à Genua situm. Archiepiscopus postea Genuènsis factus, vir fuit suo tempore clarissimus, & multifariâ rerum cognitione illustris. Apud posteros autem nomen suum evulgavit multis operibus, sed quæ jam à viris eloquentibus vel gravibus hujus sæculi modicè considerantur & æstimantur, sive spectes dictionem in concionibus quas reliquit, vel fidem probam in Historiis quas retulit. *Utriusque Testamenti libros in Italicum sermonem primus omnium summâ fide ac diligentia transtulit*, inquit Sixtus Senensis, in sua Bibliotheca Sancta lib. 4. Sed hoc non concedit Antonius Possevinus in Apparatu Sacro, verbo *Biblia* pag. 225, & si concederet; non admitterent qui opus italicum Jacobi Genuensis nunc legerent, quamvis suo tempore talis forsitan haberetur. *Legendas Sanctorum in unum volumen compilavit*, multa illi ex Historia Ecclesiastica & tripartita conjungens. Hoc opus olim antiquis typis semel atque iterùm impressum est; inscriptumque *Legenda aurea*: sed quàm meritò alii *Legendam ferream*, alii *vitream* aut *stramineam* nuncuparunt. Illic enim sunt bona mixta malis; vera fabulis; unde ex quo Laurentius Surius Labores suos nobis in simili argumento obtulit, nullatenus sudarunt typis vel *Legenda aurea Jacobi Varaginensis*, vel *Catalogus Sanctorum Petri de*

Natalibus, quæ prælum nusquam meruerant. Denique *Sermones* scripsit *super Evangelia omnium Dominicarum anni, festa Sanctorum, & per totam Quadragesimam*, cum speciali opere *De laudibus B. Mariæ Virginis*, satis triviales ac simplices, impressos Venetiis annis 1575 & 1579 & alibi, sed ultimò simul omnes 4 tomis in 4°, Moguntiæ anno 1616 apud Petrum Cholinum, curâ & studio Rudolfi Clutii Theologi ex Ordine Fratrum Prædicatorum. Factus fuit Archiepiscopus Genuensis anno 1292, ubi mortuus est anno 1298. Vide Antonium Possevinum *in Apparatu sacro* pag. 794 & verbo *Biblia*, pag. 225, Sixtum Senensem, & alios qui loquuntur De Scriptoribus Ordinis Prædicatorum. Ambrosius de Altamura pro privilegio sibi indulto, illum exornat titulo *Beati* in Bibliotheca Dominicana ad annum 1290 pag. 61 & in Appendice pag. 458, cujus Opera impensè laudat, contra communem omnium æstimationem, quæ eum accusat simplicitatis ac fabularum plurimarum.

JOANNES JANUENSIS de quo sic Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 881 « *Joannes Januensis*, Monachus Ord. Fratrum Prædicatorum, Dictionarium prænotatum *Catholicon* anno 1280 confecit, in quo præter Quæstiones naturales ac Theologicas, præter item ea quæ ad Orthographiam, Prosodiam, Etymologiam, Syntacticam, Constructionem, Regimen & figuras, ait etiam de his ipsis, quatenus in Bibliis & à Patribus usurpantur. Opus autem hoc à Petro Ægidio auctum, & anno 1506 Lugduni excusum prodiit, cum Venetiis anteà ab Octaviano Scoto fuisset emissum anno 1495. » Hæc Possevi-

nus. Porrò hoc Dictionarium CATHOLICON nuncupatum, est unum ex primis operibus quæ unquam in Europa impressa sunt. Anno enim 1459 Joannes Faustus arte impressoria inventa, edidit primò Moguntiæ libros Guillelmi Duranti Mimatensis Episcopi *De divinis Officiis*, & anno 1460 edidit *Catholicon* in folio Moguntiæ, absque nomine loci vel Typographi, cujus unum exemplar in Bibliotheca Galliarum Regia Parisina, atque aliud nos vidimus in Bibliotheca Fuliensium Parisiensium. Extat autem Manuscriptum Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. primo, sed cum solo cognomine *Januensis* atque eodem modo in multis Bibliothecis, vel cum solo titulo *Catholicon*, auctore innominato. Idem scripsit *Tabulam* seu *Syllabum in Sacram Scripturam*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 166, Cantabrigiæ in Bibliotheca publica codd. 8, 153 & 216, & in Collegio sancti Petri cod. 77, ubique cum solo nomine *Januensis*. Unde cum Thomas James anno 1600 edidisset Londini in 4° eclogam Manuscriptorum Codicum Oxonio-Cantabrigiensem, haberétque multos Mss. Codices sub simplici nomine *Januensis*, attribuit omnia illorum Opera *Antonio Januensi* quem libro 2 hujus Eclogæ collocat ad annum 1418. Consuluit absque dubio Antonium Possevinum qui *in Apparatu sacro* pag. 69 hæc habet: *Antonius Januensis, Ord. S. Augustini scripsit librum quem prænotavit*, Compendium figurarum Moralium. *Interfuit Constantiensi Concilio, Sigismundo Imperatore* anno 1418. At Codices manuscripti horum Tractatuum, tam in Bibliothecis Anglicis, quàm Gallicis & Italicis, sunt ejusmodi,

modi, ut multis annis excedant præfixum Antonio Januensi tempus, súntque certò sæculi XIII. Quantùm autem ad Joannem Januensem, nihil invenio in antiquis Nomenclatoribus Scriptorum, unde quandiu mihi non constiterit aliud per testes vel instrumenta authentica, opinabor unum eundémque Scriptorem *Januensem* successu temporis in duos esse dissectum *Jacobum & Joannem*, Ambos Januenses dictos, ejusdem temporis, ejusdem Ordinis, ab eadem littera initiali incipientes. Hos etenim opinor esse unicum auctorem, Jacobum Januensem de Voragine cognominatum, Genuensem Archiepiscopum, Ordinis Fratrum Prædicatorum, qui & *Conciones* scripserit *De tempore ac de Sanctis* de quibus supra, & *Legendam Longobardicam*, & *Catholicon Dictionarium* & *Tabulam in Sacram Scripturam*, & *eandem Scripturam* primus in linguam Italicam transtulerit, de qua Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. I pag. 225 verbo *Biblia sacra*. Occasio dissectionis hujus unius hominis in duos, orta ex Mss. Codicibus habentibus vel solum *Januensis* nomen, vel solam nominis initialem litteram J. Januensis, unde aliqui legerint *Joannem*, alii *Jacobum Januensem*, atque ita duos ex uno confecerint.

STEPHANUS DE SALAGNIACO Ordinis Fratrum Prædicatorum, Conventus Lemovicensis in ipsa urbe constituti, scripsit *De quatuor rebus quibus specialiter Deus Ordinem Prædicatorum insignivit, nimirum de bono & strenuo duce, de illustri & nobili prosapiâ, de glorioso nomine, de modo professionis.* Extat opus Mediolani inter monumenta Patrum in Conventu Gratiarum. Obiit anno 1290, de quo *in Bibliotheca Domi-*

nicana ad annum 1290 pag. 64 Ambrosius de Altamura.

ENGELHARDUS Abbas in Lanckaim claruit circa annum 1290 & scripsit maturo stilo *Vitam sanctæ Virginis Mechtildis* filiæ Principis Berchtoldi Comitis de Andechs, Abbatissæ in Diessen, deinde in Oetilstetten, quam vitam ex membranis Monasterii Diessensis primus Latinam inseruit tom. 5 antiquæ lectionis Ingolstadii in 4° edito anno 1604. Henricus Canisius: cum antea D. Philippus Dobereiner Decanus ad B. Virginem Monachii, ex Latino Germanica Paraphrasi traduxisset, atque emitti in publicum procurasset. Vide quæ Henricus Canisius habet præloquio ad Lectorem, ante ipsam sanctæ Mechtildis Vitam, Antonium Possevinum in Apparatu sacro, verbo *Engelgardus* pag. 504, & verbo *Mechtildis* pag. 100 secundæ partis.

JOANNES PECKAM Anglus Ordinis Fratrum Minorum, ac demum à Nicolao tertio Pontifice Maximo Cantuariensis Ecclesiæ Archiepiscopus creatus est. Is pietate atque doctrina B. Bonaventuram sub quo Magistro didicit, imitatus ita expressit, ut in plerisque eundem diceres. Scripturam Sacram cum Parisiis atque Oxonii publicè esset interpretatus, inde quoque atque Londino prophanas vocum novitates à nonnullis fidei malè sanæ, irrepentes coërcuit, quo ex facto colluctatus cum bestiis fuisse dicebatur. Scripsit autem *Collectaneum Bibliorum* quem alii *Collectorium* vocant in quatuor libros partitum. *Collectorium Bibliorum* ut scimus, fuit excusum Coloniæ anno 1541 à Melchiore Novesiano, ac *Collectarium Sententiarum Bibliorum* Parisiis anno 1514 à Joan-

ne Frellonio: sed unum & idem esse haud dubito, quod in certos communes locos reductum, suppeditat facilè quidquid usui potest esse Concionatorum. Extant adhuc varia ejus Opera Mss. in Bibliothecis Anglicis nempe, *De perspectiva* Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 28. *De Mystica Numerorum Interpretatione in sacra Scriptura*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Lincolniensi cod. 16 cujus principium, *Quia Domine*, &c. *De Trinitate sive Officium Sanctissimæ Trinitatis*, Ms. privatim Cantabrigiæ in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 100: quod Officium Sanctæ Trinitatis ab eodem compositum Franciscus Titelmannus sua expositione illustravit. *Meditatio de Corpore Christi*, Ms. Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 393. *Collationes de omnibus Dominicis per annum*, ibidem Mss. in Bibliotheca Penbrochiana cod. 175. *Disputationes Thomæ & Pecchami*, Mss. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 12. Alii obiisse ferunt hunc virum anno 1290, Labbeus in Chronologia brevi Scriptorum Ecclesiasticorum anno 1292. Eisengrenius certè asserit vixisse anno 1283; ut qui Rodulphus è Tussiniano in Historia Seraphica scripsit eum obiisse anno 1209; intelligendus sit mutatis numeris anno 1290, sicut habet G. Servatius Miricanus inferioris Germaniæ ejusdem Ordinis Provincialis in Enchiridio Fratrum Minorum. Miraculis autem post mortem claruisse; iidem qui suprà, ac post eos Henricus Vvillotus in libro suo quem inscripsit *Athenas Franciscanas* asseruit. Hæc nos ut plurimùm ex Antonio Possevino *in Apparatu sacro*. Plura lucas Vvadingus *in Bibliotheca Ordinis Minorum* pag. 217 & seqq.

BALDUINUS Ninovensis in Flandria, Canonicus Ordinis Præmonstratensis, scripsit *Chronicon à Christo nato ad annum* 1294 quo vivebat, Ms. asservatum in Archivis Ninovensis Abbatiæ, ut à Fratribus accepi dum illac transirem, sed quod ob absentiam Abbatis non vidi.

ALANUS DE INSULIS Principali Gallicanæ Flandriæ oppido oriundus, cum Ecclesiasticæ Scholæ Parisiis per annos plures præfuisset, sæculi pertæsus, Cistercium ad conversionem se contulit, ubi mortuus est anno 1294 die 30 Januarii. Scripsit multa, quæ diligentibus curis inquisita Carolus de Vvisch Cœnobii Dunensis in Flandria Prior, evulgavit simul collecta in fol. anno 1653 Antuerpiæ. Cui volumini addidit Appendicem ad quosdam Alani libros in Mss. mutilos, sub finem suæ Bibliothecæ Scriptorum Ordinis Cisterciensis in editione secunda quæ Coloniæ Agrippinæ procurata est in 4° anno 1656 apud Joannem Busæum. Præter impressa autem à Carolo de Vvisch Alani Opera, extat insigne ejus Opus seu Summa *quot modis* appellata, sic enim in Manuscripto Codice & ab Auctore vocitata est, quæ procedit secundum Alphabeticum ordinem, deducens hoc ordine *quot modis* unaquæque res bonam vel malam in partem sumpta fuerit in Scripturis sacris, opus Concionatoribus idoneum. Habetur Ms. in parvo 4° in Bibliotheca Regalis-Montis Ordinis Cisterciensis, dedicatum Hermengaldo sancti Ægidii Abbati, cujus hoc initium. *Reverendissimo Patri ac Domino Hermengaldo Dei gratiâ sancti Ægidii Abbati, Alanus dictus Magister, sic in præsenti multiplici insigniri gratiâ, ut in futuro præmietur in gloria. Cum mun-*

dus diversis olim, &c. Agunt pluribus de Alano Insulensi Carolus de Vvisch *in sua Bibliotheca Scriptorum Ordinis Cisterciensis*, Joannes Trithemius *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Henricus Gandavensis ibidem cap. 21, Aubertus Miræus in Scholio ad caput 21, Henrici Gandavensis *De Scriptoribus Ecclesiasticis* pag. 166 suæ Bibliothecæ, Antonius Possevinus *in Apparatu Sacro*, & alii.

CÆLESTINUS quintus, Summus Pontifex Romanus factus anno 1294 die 7 Julii, quam dignitatem in Ecclesia summam singulari ac summa humilitate abjecit post quinque menses & dies octo. Huic attribuuntur *multa Scripta*, quæ ex Mss. Codd. prodierunt primùm Neapoli anno 1640, unde translata sunt postea in Bibliothecam SS. Patrum ultimæ editionis Lugdunensis anni 1677. Mortuus est anno 1296 die 8 Junii, ætatis 87, de quo loquuntur, qui scripserunt Historiam Romanorum Pontificum.

PETRUS JOANNES OLIVI, Gallus natione, professione Ordinis Fratrum Minorum, scripsit anno circiter 1294 *in Apocalipsim Commentarium* qui extabat temporibus Joannis XXII. Papæ, sed quem comburi velut hæreticum jussit. Condemnatio hujus operis legitur apud Stephanum Baluzium tom. I Miscellaneorum pag. 213 & sequentibus, facta à duodecim Magistris in Theologia, referentibus verba aliqua dicti commentarii ad censuræ suæ probationem. Obiit in Conventu Narbonensi anno 1297 die 16 Martii, quem post multos annos exhumatum comburi jussit Joannes Pontifex; quod parum favet iis qui volunt multa ab ipso patrata miracula post mortem. Plura Lu-

cas Vvadingus *in Annalibus* ad annum 1297. num. 33, & *in Bibliotheca Ordinis Minorum* pag. 284.

1300. BERENGARIUS DE FREDOL seu FREDOLIUS, adhuc juvenis eligitur Canonicus & posteà Succentor sancti Nazarii, deinde Abbas Beati Aphrodisii Biterrensis, demum Episcopus Biterrensis renuntiatur anno 1298, sub quo per Metropolitanum Ægidium Amelinum, Biterris duæ Synodi annis 1299 & 1302 celebratæ sunt. Fuisse inter Doctores Juris Canonici suo tempore clarissimos, constat ex auxilio quod præstitit in condendo libro sexto Decretalium Bonifacio VIII. cujus extiterat Capellanus, adjuvantibus Ricardo de Senis Cardinale, & Guillelmo Mandagoti Ebredunensi Archiepiscopo. Jurisprudentiæ scientia clarissimus, ad Guillelmum de Mandagoto, Archidiaconum Nemausensem, à quo libri De Electionibus Prælatorum nuncupatione honestatus fuerat, vicissim ipse volumen inscripsit quod super Summam Ostiensis *Elucidarium per seriem Alphabeti* composuit. Hanc Elucidationem quam prænotavit *Oculum*, habes cum Summa Ostiensis impressâ in folio Basileæ anno 1573. Extat hoc opus Ms. Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 246 inscriptum, *Inventarium in Jure Canonico per Berengarium Episcopum Biterrensem:* itemque Ms. in Bibliotheca Colbertina cod. 1495. In eadem Bibliotheca sancti Benedicti cod. 290, *Summa Domini Berengarii Cardinalis, magni Pœnitentiarii Domini Papæ, de omnibus Casibus Juris in quibus quis est excommunicatus.* Et cod. 291., *Casus spectantes ad Curiam Romanam Auctore Berengario.* Itaque ob scientiæ eminentiam,

Clemente V electo ad Summi Pontificatus apicem, ab eo purpura insignitur in prima creatione Lugduni 1305 tit. SS. Nerei & Achillei, posteà Episcopus Tusculanus Boncamatio successit anno 1309, dictus perperam Stedelli pro Fredoli à Ciacconio. Obiit Berengarius Avenione 5 Idus Junii circa annum 1323, cujus corpus à Guillelmo Fredolio nepote & successore elatum, sepelitur in Cathedralis Capella sancti Stephani. Qui alia cupit, adeat Antonium Possevinum in Apparatu sacro pag. 212, verbo *Berengarius Biterrensis*, Fratres Sammarthanos in Gallia Christiana tom. 2. pag. 422 in Episcopis Biterrensibus.

GUILLELMUS DE MANDAGOT SEBENNAS, primùm Nemausensis & Uticensis Archidiaconus, mox Capellanus Summi Pontificis & Præpositus Ecclesiæ Tolosanæ, tandem à Bonifacio VIII. Ebredunensi Metropoli ornatus circa annum 1295. Celeberrimus fuit Juris utriusque interpres, cujus Opera, in condendo sexto Decretalium libro usum esse eundem Bonifacium, colligitur ex præfatione operis. Multaque alia Jurisprudentiæ scripsit monumenta, uti *Tractatum De Electionibus Prælatorum* ad Berengarium Biterrensem Ms. in Anglia Oxonii in Bibliotheca Collegii novi codd. 166 & 196, & Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri codd. 151 & 158: sed impressum Coloniæ anno 1573 unà cum additionibus Boërii, qui incipit, *Quia cum Electiones*. Hic donis ingentibus Metropolim suam locupletavit, functusque est legatione Pontificiâ ad Regem Aragoniæ cum Carolo II. Provinciæ Comite. Creatus autem Cardinalis Prænestinus à Clemente V. anno 1312 14 Decembris, Bonifacium egregiè propu-

gnavit. Tandem ex hac vitâ decessit Avenione mense Novembri anni 1321, vel ut aliis placet, triennio post, sedente Joanne XXII. Ejus cum laude meminerunt Bernardus Guidonis, Trithemius, Abrahamus Bzovius, Ciaconius & Ughellus in Episcopis Prænestinis: quibus addito Antonium Possevinum *in Apparatu sacro*, Aubertum Miræum in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 414 pag. 266, & Sammarthanos Fratres in Gallia Christiana tom. 1 pag. 280 in Archiepiscopis Ebredunensibus.

PETRUS DE ALVERNIA, Magister in Theologia & Canonicus B. Mariæ Parisiensis, scripsit anno 1301 *Summam Quodlibetorum*, quam habes Ms. codice 963 Bibliothecæ Colbertinæ.

JOANNES LE MOINE, communiter Joannes Monachus, Frater Andreæ Noviomensis Episcopi, aliàs cognominatus *des Cranches*, è Cressiaco Pago juxta Abbatis-Villam Diœcesis Ambianensis oriundus, qui cum jus Pontificium apprimè nosceт, Romam profectus, ibidem in Cardinalium Contubernium sub titulo Sanctorum Marcellini & Petri admissus est ante annum 1298. Edidit Commentarium in Sextum Decretalium Bonifacii VIII, quod Ms. Cantabrigiæ in Collegio Aulæ sanctæ Trinitatis cod. 7 sub hoc titulo: *Apparatus sexti libri Decretalium, per Joannem Monachum, tit. Sanctorum Marcellini & Petri Presbyteri Cardinalis anno Domini* 1298. Hic verò Commentarius impressus est Parisiis anno 1535 sub nomine *Cardinalis non Monachi*, deinde Venetiis anno 1586, cum additionibus Philippi Probi Bituricensis Jurisconsulti excusus est. Hic ex Rotæ Auditore in Purpuratorum Ordinem

cooptatus est à Cœlestino V. anno 1294, non à Bonifacio VIII. Dicitur Consiliarius Philippi Pulchri 1303 & Episcopus Meldensis in Necrologio sancti Pharonis. Condidit Lutetiæ Parisiorum anno 1302 amplissimum sui nominis Collegium, dictum Cardinalitium juxta sancti Victoris portam & suburbium, quod dotavit & statuta à Bonifacio VIII. probari obtinuit. Præterea Vice-Cancellarius Romanæ Ecclesiæ extitit, Legatus in Gallias ad Philippum Pulchrum à Bonifacio illi tum infenso, cujus acta Legationis & articulos Regi propositos ad subscribendum, citat Spondanus in suis Annalibus. De hujus Cardinalis familia, eruditione, Scriptis ac gestis plenè edisserit auctor, qui Notis Ciaconium illustravit, cujus sequens Epitaphium videtur in Sacello Cardinalitii Collegii. *Hic jacet Dominus Joannes Monachus Ambianensis Diœcesis, tituli Sanctorum Marcellini & Petri Presbyter Cardinalis, Fundator istius Domus, qui obiit Avenione anno Domini 1313 die 22 mensis Augusti, sepultus fuit hic primâ die mensis Octobris ejusdem anni.* Vide Antonium Possevinum in Apparatu sacro, Sammarthanos Fratres in Gallia Christiana tom. 3 pag. 701 ubi de Episcopis Meldensibus.

HAYTO ARMENUS Haytonis Armeniæ Regis consanguineus & nepos, post multas bello partas Victorias, abjecto cingulo, nomen Christianæ Militiæ datum, observantiæ etiam regulari se obtulit anno circiter 1290. in Episcopio Cypri, Præmonstratensis Instituti Cœnobio. Scripsit Historiam de rebus fortiter à se gestis aliàs inscriptam, *Itinerarium & flos Historiarum Ecclesiæ Orientalis, passagium Terræ Sanctæ, &c,* Quam

Historiam ex idiomate Gallico Latinam fecit Nicolaus Salcoin seu Salconius in Urbe Pictavensi anno Domini 1307 jussu Clementis Papæ V. Extat excusa Haganoæ anno 1529 in 4°, & Basileæ inter novi Orbis Scriptores annis 1532 & 1555, Helmestadii in 4° anno 1585 parte secundâ Chronici Hierosolymitani, seu de bello Sacro duobus tomis à Reinero Reineccio; denique Coloniæ Brandeburgicæ in 4° anno 1671 cum aliis, studio & curis Andreæ Mulleri. Opus istud extat Ms. in Anglia Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cum hoc Lemmate: *Liber Historiarum partium Orientis quem ego Nicolaus Falcon scripsi primo Gallico idiomate, & de Gallico transtuli anno* 1300. Sed fallit hæc inscriptio. Extat etiam Manuscriptum in Bibliotheca Colbertina cod. 3810 sub hoc titulo: *Flos Historiarum Terræ Orientis, quem compilavit Frater Haytonus Dominus Curchi, consanguineus Regis Armeniæ anno* 1307 *in civitate Pictavensi Regni Franciæ, è Gallico in Latinum versus à Nicolao Falconi.* Habet Haytonis mentionem Aubertus Miræus in Auctario suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 413, ubi ait Præmonstratenses & Dominicanos facere illum sui Ordinis: sed solvit controversiam ipse Hayto, qui in sua Historia cap. 46 narrat amplexum se fuisse Præmonstratense Institutum. Porrò si (ut loquuntur casuistæ) eò gravius est furti peccatum, quò egentior est is cui aliquid abripitur: ne dubites Amice Lector, peccatum esse gravissimum illius, qui Scriptores aliquos Ordini nostro Præmonstratensi abripuerit, quorum ipse paupertimus semper fuit. Peccavit igitur & quidem mortaliter (si mihi credatur) Ambrosius de Altamura qui *in Bibliotheca Domi-*

nicana ad annum 1307 pag. 87 hunc Haytonem nobis suffuratus est, suis adscribens Dominicanis.

GUILLELMUS DE NANGIACO Monachus sancti Dionysii in Francia Ordinis Divi Benedicti, magnus suo tempore Historicus, floruit sub finem sæculi XIII & initium sæculi XIV, scripsitque *Chronicon ab initio mundi usque ad annum* 1301 quo florebat, quod postea à duobus ejusdem Abbatiæ Fratribus continuatum usque ad annum 1368. Habetur impressum in Spicilegii Dacheriani tomo XI pag. 405 & sequentibus. Scripsit pariter *Chronicon Regum Franciæ usque ad annum* 1301, itemque *Vitam sancti Ludovici IX. Francorum Regis, & filiorum ejus Philippi Audacis ac Roberti Borboniana familia capitis*: quæ omnia continentur in quinto tomo Collectionis Historicorum de Rebus Francicis, quam procuravit doctissimus Andræas Duchesnius. Videantur omnes qui scripserunt de Rebus Gallicis, maximè Sammarthani Fratres qui perpetuò allegant Guillelmum de Nangiaco, in Historia suâ Gallica *Domus* seu *familiæ Regiæ Francorum*.

JOANNES DE PARIS seu PARISIENSIS, cognomento *de Soardis*, Ordinis Fratrum Prædicatorum, Doctor Theologus Facultatis Parisiensis, floruit sub finem sæculi XIII & initium XIV. Scripsit *Tractatum De Regia Potestate & Papali*, quem è tenebris vindicasse falsò asserere audet Melchior Goldastus tom. 2 Monarchiæ. Quippe præ manibus habemus excusum illum Parisiis anno 1506 in 4°, cum Durandi de sancto Portiano, Petri Paludani, Hervei Britonis, & aliquot aliorum Dominicanorum opusculis. Con-

tra *Corruptorium doctrinæ S. Thomæ Aquinatis* scripsit, non secus atque Ægidius Columna Romanus, Richardus Clapuël Anglus, & alii. Illud Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 10, extatque etiam impressum sub nomine Ægidii Romani Ordinis Fratrum Eremitarum Augustinianorum. Interim moneo observandum cum R. P. Theophylo Raynaudo *in libro Erotematum* de malis ac bonis libris, deque justa aut injusta eorum confixione pag. 122; *Correctorium Corruptorii doctrinæ sancti Thomæ Aquinatis*, sub nomine Ægidii vulgatum, tribui Joanni Parisiensi Ordinis Prædicatorum ejusdem Ægidii æquali, tum à Joanne Pico Quæstione 1 Apologeticâ, tum à Leandro Alberto lib. 4 De viris illustribus Prædicatorum. Verùm ut rectè idem subjungit, cùm addat Leander Richardum quoque Clapuël Anglum scripsisse de eodem argumento & titulo librum: quidni & ipse Ægidius eâ de re scribere, & vindex pro Magistro exsurgere potuerit? Quare ad Mss. Codd. & coëtaneorum Scriptorum testimonia recurrendum est. Item Mss. Oxonii in Anglia in Bibliotheca Lincolniensi cod. 16, *Determinatio F. Joannis Paris vel Parisiensis de Secta Christiana per gentilium testimonia*, atque *determinatio ejusdem de Confessionibus Fratrum*. Spondanus ad annum 1304 num. 14 ex Joanne Brehaldo, ejusdem Ordinis, narrat cognomine *Pungentis Asinum* appellatum fuisse, vulgariter *Jean Pique-lasne*, unde suppresso cognomine Joannes Parisiensis dictus est. Volunt aliqui eum obiisse Romæ, cùm ad Bonifacium VIII. Papam ab eo evocatus perrexisset, unde ante annum 1307 mortuum volunt; sed tamen alii ad Clementis V. tempora

vitam ejus prorogant. De eo Trithemius, Leander Albertus, Antonius Senensis, Bellarminus, Aubertus Miræus in Auctario suo De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 405 pag. 263, Labbeus, Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1277 pag. 46, & alii.

MATTHÆUS VVESTMONASTERIENSIS Monachus Ordinis Divi Benedicti prope Londinum in Anglia, quem alii appellant Matthæum Florigerum, scripsit *Historiam rerum præsertim Anglicarum* quam inscripsit *flores Historiarum*, usque ad annum 1307 quo Eduardus I. Angliæ Rex mortuus est. Hoc opus impressum in folio Londini anno 1570, & in Germania in folio Francofurti anno 1601. Hujus meminerunt Antonius Possevinus in Apparatu sacro, verbo *Matthæus Vvestmonasteriensis* & *Matthæus Florigerus*: Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 515 pag. 279, & novi Rerum Anglicarum Scriptores.

NICOLAUS TRIVETTUS, vulgò *Treveth* ac *Trivet*, Anglus pariter eodemque tempore florens, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, ad eundem usque annum 1307 quem Eduardi Angliæ Regis XXXV supputat, scripsit *insigne Chronicon*, quod ex Mss. erutum habet Lucas Dacherius tom. 8 sui Spicilegii, lectuque dignissimum est. Idem habetur Ms. in Anglia Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 75, Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti cod. 60. Ejusdem linguâ Gallicâ *De gestis Imperatorum, Apostolorum & Regum* Ms. Oxonii in Bibliotheca Magdalenensi cod. 138. *Commentarii in B. Augustinum de Civitate Dei*, Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti

Petri cod. 14 & in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 147. *Flores super Augustini Regulam*, Mss. in eadem Lumleii Bibliotheca cod. 291. *Super Boetium de Consolatione Philosophiæ*, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 236. Ejusdem Nicolai Treveth Ordinis Prædicatorum *Commentarius Tragediarum Senecæ*, Ms. cod. 2780 Bibliothecæ Colbertinæ: *Tabula super Allegorias Ovidii*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod 142. *Alia quædam Opera Nicolai Triveth*; ibidem Mss. cod. 147. Annales ejus de Regibus Anglicis incipiunt ab anno 1136 ad dictum suprà annum 1307. Quantùm autem ad Commentarios *super Divum Augustinum de Civitate Dei*, vult Antonius Possevinus in Apparatu sacro, verbò *Nicolaus Triveth*, in illis terendis eum habuisse collaborantem sui Ordinis Thomam Valleis dictum *Anglicum*. Sed videat ipse Possevinus quomodò hoc esse possit; cum Nicolaus Trivetus floreret & scriberet circa annum 1307, alter verò circa annum 1400; nam distantes viri tanto temporis intervallo, simul uni operi collaborasse non possunt. Rectius forsan locutus fuisset Possevinus si hunc Commentarium dixisset incoeptum fuisse à Nicolao Trivetho; perfectum verò successu temporis à Thoma Vallensi seu Gualensi Anglico. Extant hi Commentarii Mss. Neapoli in Conventu sancti Dominici, Cremonæ in Bibliotheca Fratrum Augustinianorum Eremitarum, Cameraci in Bibliotheca Cathedralis Ecclesiæ: imò impressi sunt Venetiis annò 1489. Multa de Nicolao Triveto Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, Sixtus Senensis, & Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1361 pag. 129 &

in Appendice pag. 486, ubi eum defigit eidem anno.

JOANNES DE JOINVILLA Dominus hujus Urbeculæ, Senescallus Campaniæ, qui sanctum Ludovicum IX. Francorum Regem in Expeditionem Ægyptiacam anno 1248 secutus est, scripsit accuratam *idiomate Gallico Historiam ejusdem sancti Regis.* Hanc cum Gaufrido de Belloloco Ordinis Frarrum Prædicatorum, & cum altero Guillelmo Carnotensi ejusdem familiæ Dominicanæ Theologo & sancti Ludovici Capellano, qui ambo de rebus præclarè gestis S. Ludovici Latinè scripserunt: Claudius Menardus Consiliarius Regius & Proprætor Andegavensis anno 1617 Parisiis junctim excudendam curavit, additâ *ordinatione* ut vocant *ab sancto Ludovico factâ* 1228 *pro Extirpatione Hæresis Albigensium*; Additâ item *Epistolâ quam idem Rex de captione & liberatione suâ scripsit*, cum aliis monumentis huc spectantibus. Eandem Historiam *Joannis de Joinvilla* cum doctis Annotationibus edidit in fol. Parisiis apud Sebastianum Mabre-Cramoisy Typographum Regium anno 1668, Carolus du Cange Quæstor Regius Ambianensis, cui Operi addidit idem Carolus du Fresne *Vitam sanctæ Isabellæ Sororis sancti Regis Ludovici, filiæ Ludovici VIII. & Blanchæ Castellanæ*, quam simplici idiomate Gallico composuit Agnes Abbatissa Longi-Campi circa annum 1300, quam ibi legito. Vivebat adhuc valde senex Joannes de Joinvilla anno 1310, cujus mentionem faciunt Possevinus *in Apparatu sacro* quem *Joannem Jonvillium* appellat pag. 903, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 396 pag. 260, Scriptores Rerum Gallicarum Præcipui.

JACOBUS DE VITERBIO, Ordinis Eremitarum Divi Augustini, Lutetiæ Parisiorum Theologiam in Conventu sui Ordinis docuit, inde Neapolitanus Archiepiscopus, scripsit ad Clementem V Summum Pontificem *De Regimine Christianitatis lib. 2*, qui Mss. extant Romæ in Bibliotheca Vaticana, & Cremonæ in Bibliotheca Fratrum Eremitarum Divi Augustini. *Sermones per annum*, qui Mss. asservantur Romæ in Bibliotheca Canonicorum sancti Petri, & Cremonæ in dicta Augustinianorum Eremitarum Bibliotheca. *Commentarium in 4 libros Magistri Sententiarum*, cujus Commentarius in tertium, Ms. Oxonii in Anglia in Bibliotheca Balliolensi cod. 55. Plura Possevinus *in Apparatu sacro*, Elssius in Encomiastico Augustiniano Bruxellis in fol. anno 1654 ex Typographia Francisci Vivieni.

JOANNES DE SANCTO GEMINIANO Ordinis Fratrum Prædicatorum vivebat anno 1310, juxta Antonium Senensem in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum, anno 1300 vel circiter juxta Labbeum in Chronologia Brevi Scriptorum Ecclesiasticorum, vel anno 1319, si credimus Eisengrenio. Summus fuit Theologus & Concionator nobilis, scripsit *Summam de Exemplis & Rerum Similitudinibus* locupletem, omnibus divini verbi Concionatoribus & aliis utilem, quæ Venetiis anno 1577 & 1582 apud Damianum Zenarium, Antuerpiæ anno 1583 in 8 & anno 1599 in ædibus Petri Belleri, Lugduni autem anno 1585, cui adjunctum est Sophologium Sapientiæ Iacobi Magni. Et quidem post aliquot editiones, ea præstare videtur quæ ab Ægidio de Rocha Ord. Eremitarum Divi Augustini emendatior prodiit, cum illa

illa primùm prolata fuisset in lucem anno 1499 Basileæ apud Petrum [illegible]gestein. Ejusdem Summa *Universum Predi*[illegible] inscripta; prodiit Coloniæ in 4° anno 1670, an eadem cum Summâ Exemplorum & Similitudinum, ego definire non audeo, qui utramque simul non contuli. Scripsit quoque *Orationes funebres* quæ Parisiis editæ sunt anno 1611 in 8°; itemque *Sermones Quadragesimales*, editos Venetiis anno 1584 in 8°. Orationes etiam funebres editæ Lugduni anno 1510. Plura vide apud Antonium Possevinum in Apparatu sacro, verbo *Joannes è sancto Geminiano*, pag. 880. Ambrosius de Altamura, multa loquitur *in Bibliotheca Dominicana* de Joanne isto Geminianensi, cui tandem placuit collocare illum ad annum 1244 pag. 9 Bibliothecæ & in Appendice ad eundem annum pag. 432. At inquit contrà Antonium Senensem Lusitanum *in Bibliothecâ* pag. 146 ubi dicitur vixisse anno 1310, contra Eisengrenium apud Antonium Possevinum tom. 2 *Apparatus sacri* fol. 183 ubi dicitur floruisse annò 1319. Nam ait Altamura pag. 432; *cum venerit Neapolim sub Gregorio nono Summo Pontifice; argumentum est claruisse circa annum 1255. Gregorius nonus rexit Sedem Apostolicam ab anno 1227 usque ad annum 1241 quo obiit.* Idem in Bibliotheca pag. 9 adhuc præstantiora narrat; utinàm rectè probata.
Joannes de Sancto Geminiano, venit «
Neapolim cum B. Thoma Agnileontino, illuc à «
Gregorio nono ad extinguendas Hæreses per Fre- «
dericum II Imperatorem disseminatas misso. Hu- «
jus sanctitate ac eloquentia sanctus Thomas Aqui- «
nas, cum daret ibi operam Litteris, illectus «
sæculum abdicavit & nostræ Religioni voluit «

„ cooptari. S. Thomam qui à matre & fratribus „ in arce Castri sancti Joannis detinebatur, pluries „ invisens adjuvit, eique libris atque vestibus „ benignissimè in carcere providebat. Insuper cu- „ ravit obnixè ut Ordini restitueretur, illúmque „ fœliciter Neapolim emissum, è dicto Castro „ per fenestram, reduxit. Hæc quidem præclara Joannis de sancto Geminiano in sanctum Thomam Aquinatem beneficia, sed quæ probanda sunt ab Ambrosio Altamurano, per contemporaneos & idoneos testes: nam *quod de tam antiquis temporibus dicitur, contemnitur, nisi probetur*. Appellabimus hæc fælicia hujus Bibliothecarii somnia, vagasque ingenii imaginationes, quamdiu non probaverit. Mirum sanè, quod ob tam insignia in sanctum Thomam Aquinatem officia, hunc Joannem de sancto Geminiano *titulo Beati* non compensaverit. Hic solus, opinor, è Dominicano Ordine, tot tantaque comminiscitur.

„ BERTRANDUS DE TRILLA Ordinis Fratrum „ Prædicatorum scripsit *Commentaria in 4 libros Sen-* „ *tentiarum*, claruit anno 1296. Hæc Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 219. Hujus autem Bertrandi Commentarius sub nomine auctoris proprii Ms. in Bibliotheca sancti Victoris ad muros Parisienses, ut habet Joannes Launoïus Doctor Theologus in Opere *De Regia in matrimonium Potestate*, impresso Parisiis in 4° anno 1674 apud Viduam Edmundi Martini viâ Jacobæâ sub Sole Aureo. Ibi allegat Bertrandum hunc parte 1 pag. 9, quem tamen collocat inter Thomam de Argentina qui floruit anno 1350 & Ioannem Capreolum qui à Trithemio vixisse dicitur anno 1415, ab Antonio Senensi anno 1424, à

Bellarmino anno 1410. Quid si deceptus est unius centenarii oblivione Typographus, ponens 1296, pro 1396; quod valde probabile est? Hoc tamen definire nolim, cum ad id non suppetant mihi idoneæ rationes, unde conjecturaliter tantùm loquor: ut nullum tempori Auctoris legitimo ex hac ejus collocatione imposterùm nascatur præjudicium; vel veritati enucleatiùs elimandæ. Ex unico duos fecit pro more suo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* pag. 217 ubi sic: *Bernardus de Trillia Diœceseos Nemausensis prope Provinciam & Avenionem, Ordinis Prædicatorum Theologus, scripsit Postillas in Ecclesiasten, in librum Sapientiæ; in Joannem usque ad 2 caput, in Apocalipsim, in Psalterium, in Canticum Canticorum. Quæstiones de differentia esse & essentiæ, de Anima, de Potentia Dei, de spiritualibus creaturis. Quodlibeta aliquot. Quæstiones super totam Astrologiam. De cognitione animæ separatæ, quod moriens non potuit absolvere. Vivebat anno 1291. Antonius Senensis Lusitanus.* Hæc Possevinus, nomine *Bertrandi* mutato tantùm in *Bernardum*, ut ex unio Scriptores duos faceret.

ADMONITIO LECTORI.

Imposterùm paucos ex multis Scriptores attingam, impossibile enim est omnes ob multitudinem recensere. Præterea facillimum est plerosque videre, quid & in quibus locis floruerint, scripserint, evulgaverint, cum locis & annis impressionum, quæ designantur maximè in Bibliotheca Conradi Gesneri; & Apparatu sacro Antonii Possevini à nobis sæpè sæpius citato.

1310. GUILLELMUS DURANTI, nepos alterius Senioris, ejuſdémque nominis & cognominis, quem varia Scripta illuſtrarunt, de quibus Bellarminus & Labbeus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, Sammarthani Fratres in Gallia Christiana tomo 3 pag. 730, *in Episcopis Mimatensibus.* Hic dictus nomine IV, ad distinctionem quandam ab avunculo ſuo, qui III Guillelmus fuit in ordine Mimatenſium Epiſcoporum. Sub illo primùm factus Mimatenſis Canonicus, ac poſtea Archidiaconus, deinde proviſus de Epiſcopatu per Bonifacium VIII Papam Epiſtolâ Regeſti Vaticani, Pontific. tus anno 2, Christi 1296, & apud Ughellum Italiæ ſacræ tomo 2 pag. 501, & quæ refert etiam Gallia Christiana loco cit. Hic autem Guillelmus anno 1297, conſentiente Capitulo, ordinavit, neminem ad Canonicatus Eccleſiæ admittendum eſſe, cujus parentela uſque ad tertiam generationem aliquo modo Eccleſiam Mimatenſem inquietaſſet. Anno 1306 hic litem admodum arduam compoſuit inter Petrum Ruthenenſem Epiſcopum & Bernardum Comitem, de qua in Archivis Epiſcopatus, ubi in Autographo Guillelmum IV ſeſe appellat. Interfuit Concilio Viennenſi anno 1311. *Deque rebus in eo tractatis ſelectam relationem idem Guillelmus Mimatenſis recenſuit, cujus acta extant in Codice Vaticano*, inquiunt Fratres Sammarthani. At vix, ac ne vix quidem adduci poſſum ut credam, hanc operam è Sammarthanis illi attributam, eſſe aliud aliquid *à Tractatu de modo celebrandi generalis Concilii per Guillelmum Durantum Epiſcopum Mimatenſem, juſſu Clementis V Summi Pontificis edito, & Concilio Viennenſi oblato*; quem habes impreſſum

apud Franciſcum Clouzier Pariſiis in Aula Palatii, juxta ædes primi Præſidis, ad inſigne Beatæ Mariæ Virginis, in 8° anno 1671: unà cum libello Nicolai Clemangis Archidiaconi Bajocenſis, Doctoris & Theologi Pariſienſis, *De corrupto Ecclesiæ ſtatu*, libello Petri de Alliaco Cardinalis Cameracenſis Epiſcopi *De Emendatione Eccleſiæ*; Concilio delectorum Cardinalium & aliorum Prælatorum *De emendanda Eccleſiâ*, Sanctiſſimo D. N. Nicolao III exhibito, & ipſo jubente conſcripto; Oratione Gentiani Herveti *De reparanda Eccleſiaſtica diſciplina.* Qui primus hunc *Tractatum de modo generalis Concilii celebrandi* edidit, hic Philippus Probus Juriſconſultus Bituricenſis celeberrimus, qui eum Pariſiis anno 1545, decimo-quinto Kalendas Aprilis dedicavit *Sanctiſſimo D. N. Paulo divinâ providentiâ Papæ III. & Reverendiſſimis ſacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ Cardinalibus, Epiſcopis, Abbatibus, ac cæteris in Chriſto Fidelibus, ad univerſale Concilium in Tridentina Civitate celebrandum convocatis.* Impreſſus etiam poſtea in 4° Pariſiis anno 1635, cum iiſdem adjunctis. Deceptus tamen tam in ſua dedicatoria Epiſtola, quàm Vita præmiſſa Auctoris, Philippus Probus, qui hoc opus affixit, & opinatus eſt ſpectare ad Guillelmum Durantum Seniorem, ſeu tertium & Patruum, quem conſtat eſſe mortuum Romæ anno 1296, & nunquam attigiſſe ſæculum decimum-tertium ex Epitaphio ſepulchrali ejus lapidi appenſo, quod ab ipſis Fratribus Sammarthanis refertur in Gallia Chriſtianâ tomo 3 pag. 730, *in Guillelmo Duranti III.* At ſpectat ratione temporis quo ſcriptus eſt, certiſſimè ad Nepotem & Guillelmum Durantum Ju-

niorem, de quo silent & Bellarminus & Labbeus, in opere suo uterque *De Scriptoribus Ecclesiasticis.* Imò plerique non distinguentes inter duos Guillelmos Durantos, ambos sibi in nomine & cognomine similes, ambos sibi in Episcopali Sede succedentes, atque in eadem Juris Canonici professione inclitos, posuerunt Durantum Patruum seu Seniorem vixisse usque ad annum 1328, quod ipsa Epitaphe tumulo appensa falsitatis manifestæ arguit. Est itaque istud opus Guillelmi Duranti Junioris seu Nepotis, qui multis etiam insignis fuit egregiis factis. Fundavit enim anno 1312 Collegium omnium Sanctorum, tam de bonis suis, quàm Guillelmi tertii dicti Speculatoris ejus patrui. Expulit Judæos à civitate Mimatensi, & in eorum Synagoga ædificavit domos istius Collegii. Adstitit quoque in Parlamento anni 1316, apud Guillelmum Budæum in lib. ultimo *De Senatoribus*; & anno sequenti delegatur à Rege Philippo Longo, pro componenda pace inter eum & Robertum Flandriæ, ac Ludovicum Niverni Comitem, ejúsque filium. Scribit ei pariter Marinus Sanutus *in Historia Secretorum Crucis* anno 1326 de statu belli sacri, *Episcopum Mimatensem & Comitem Gabalitanum ac Procuratorem passagii* vocitans. De illo plura habent tabularia dicti Collegii omnium Sanctorum in Civitate Mimatensi, quæ nos ex Gallia Christiana passim in multis accepimus.

JACOBUS DE TERMIS Abbas Caroliloci Ordinis Cisterciensis in Episcopatu Silvanectensi, edidit anno 1311 tempore Concilii Generalis Viennensis *Opusculum contra impugnantes exemptionem & Privilegia Regularium*, maximè contra Ægi-

dum Romanum Bituricensem Archiepiscopum. Habetur tom. 4 Bibliothecæ veterum Ord. Cisterciensis Scriptorum pag. 261, de qua sæpius egimus.

GUILLELMUS cognominatus *Maior*, electus est Andegavensium Episcopus communi omnium suffragio anno 1290, antea ejusdem Ecclesiæ Canonicus, Pœnitentiarius, vir doctus & probus. Scripsit *gesta sua in Episcopatu ab anno 1290 ad 1313*, quæ ex Ms. Codice edidit Lucas Dacherius tom. 10 sui Spicilegii pag. 247. Obiit verò anno 1314 die 13 Maii, de quo vide Galliam Christianam Sammarthanorum Fratrum, verbo *Andegavenses Episcopi*.

JOANNES FRIBURGENSIS in Brisgoia, natione Teutonicus Ordinis Fratrum Prædicatorum, cui Joannes Niderus cognomentum *Runsick* tribuit, vir fuit multæ eruditionis & pietatis: unde clarescentibus ipsius meritis sanctitatis & doctrinæ, factus est Episcopus Ossunensis in Hungaria, quem posteà Episcopatum Ultroneus abjecit, ut in quiete sub Claustrali Regula solitarius inter Fratres viveret. Scripsit autem *Summam Confessariorum* Reutlingæ in Germania, anno 1487 editam apud Joannem Othmarum, Parisiis deinde apud Joannem Parvum, & Lugduni apud Joannem Robergerum anno 1518. Ignoro an ista summa sit opus distinctum à Glossis ejusdem Joannis de Friburgo in Summam Raymundinam *De Casibus Pœnitentialibus* seu *de Pœnitentia & Matrimonio*, excusam & in quatuor libros distinctam Romæ in 4° anno 1603 apud Joannem Tallinum, sub hoc titulo: *Summa de Pœnitentia & Matrimonio, cum Glossis Joannis de Friburgo ejusdem Ou-*

dinis Dominicani. Mortuus est Friburgi anno 1314, multis, ut fertur, Miraculis coruscans: de quo mentionem habent Antonius Possevinus in Apparatu sacro, verbo *Joannes Bossinensis* pag. 827, ubi perperam illum attribuit Ordini Fratrum Minoritarum: & verbo *Joannes Friburgensis* pag. 877, & verbo *Raymundus de Pennaforti.* Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 483 pag. 272, Lucas Vvadingus in Bibliotheca Ordinis Fratrum Minorum, Philippus Labbeus in sua Dissertatione Historica De Scriptoribus Ecclesiasticis à Bellarmino recensitis tom. 2, verbo *Raymundus de Pennaforti* pag. 280, Antonius Senensis Lusitanus *in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum* fol. 131 & 134, Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1314 pag. 95 & in Appendice pag. 468 ad eundem annum.

VICTOR PORCHETUS DE SALVATICIS, Genuensis floruit anno 1315, assumptoque Carthusiani Ordinis habitu scripsit opus nobile contra Judæos, ubi probat per Scripturas Veteris Testamenti & libros Thalmudistarum atque Cabalistarum veritatem Christianæ Religionis. Inscribitur *Victoria Porcheti adversus impios Judæos*, quam Augustinus Justinianus Nebiensis Episcopus recognitam edidit anno 1520 Parisiis apud Ægidium Germontium. Antonius Possevinus in Apparatu sacro, verbo *Porchetus de Selvaticis*, aliique Scriptores de rebus Carthusianorum, faciunt mentionem hujus Scriptoris.

1320. JOANNES DE SANCTO VICTORE Parisiorum, Canonicus Regularis Augustinianus hujus Abbatiæ, olim ob pietatem & doctrinam cele-

pertimæ, scripsit Historiam ad annum 1322 *Memoriale Historiarum* inscriptam, cujus impressum aliquod fragmentum ab Andræa Duchesnio rom. 1 Collectionis veterum Historiæ Francicæ Scriptorum. Hanc autem nondum impressam, habes Ms. in Bibliotheca sancti Victoris Parisiensis, & Collegii Navarrici ibidem, itemque in Anglia Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 239 & in Collegio sancti Benedicti cod. 20. Agunt de eo Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 405 pag. 262, Labbeus in Dissertatione Historica de iisdem à Bellarmino recensitis verbo *Joannes Parisiensis* tom. 1 pag. 597, Joannes Launoïus libro De Scholis celebrioribus per Occidentem renovatis cap. 59 art. 4 pag. 202.

JACOBUS DE LAUSANNA Theologus Parisiensis, Ordinis Fratrum Prædicatorum & Provincialis Franciæ, deinde Episcopus Lausannæ, vir magni nominis, ut ingenii ac pietatis. Scripsit *Opus Moralitatum* in duodecim libros distinctum quod Concionatoribus commodum, Lemovicis quæ civitas in Gallia est prodiit olim, hoc est, anno 1528 è prælo Claudii Garneri: quod adhuc Ms. in sui Ordinis Conventu (ut vocant) asservatur Insulis, quæ est Belgii Civitas. Scripsit etiam opus Sermonum de tempore ac de Sanctis, qui extant Mss. in Cœnobio SS. Joannis & Pauli quod est Venetiis, Rhegii in Italia in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum, Fusniaci in Bibliotheca quæ est Cistercienfium in Episcopatu Laudunensi, & alibi. At cum quonam anno ille vixerit, non omnino certum sit: Sixtus enim Senensis ait eum claruisse anno 1390, auctor Supplementi Chronici

Dominicani inquit anno 1375, alii verò ad annum 1362 referant. Illud majórem habet fidem, quod Antonius Senensis Lusitanus scribit, se vidisse in antiquis Scripturis quæ in Barcinonensi Dominicanorum Conventu asservantur, eum Parisiis anno 1317 ad gradum Licentiatus fuisse promotum. Hæc nos ex Possevino omnia desumpsimus in Apparatu sacro, verbo *Jacobus Lausanensis* pag. 787. Ambigo tamen multùm an ille unquam fuerit Episcopus Lausanensis cujus nullum indicium in Episcopis Lausanensibus, quos Fratres Sammarthani referunt in tom. 2 Galliæ Christianæ. Plura dabit Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1334 pag. 112, & in Appendice pag. 474.

JOANNES VITALIS à FURNO, Vasatensis, Vasco sive Aquitanus, Ordinis Fratrum Minorum, & Cardinalis Episcopus Albanus à Clemente V Summo Pontifice creatus, scripsit *Speculum morale totius S. Scripturæ*, quo Universa ferè loca Veteris & Novi Testamenti mysticè explanantur: impressum Lugduni anno 1513 apud Joannem Moylin, Venetiis autem anno 1594 apud Floravantem Pratum, & anno 1600 apud minimam Societatem. Scripsit & postillam in Apocalypsim quæ incipit: *Spiritu magno vidi ultima*, quæ extabat Ms. Bononiæ in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum: sed postea, ipse auctor Sarnani Cardinalis operâ, apud Basam ac deinde Venetiis prodiit. Ejusdem Joannis Vitalis Ordinis Fratrum Minorum *Sermo de Conceptione gloriosæ Virginis genitricis Dei*, Ms. in Bibliotheca Colbertina cod. 3971. Eisengrenius scribit eum vixisse anno 1320, Nicolaus Bertrandus anno 1310, Labbeus in bre-

vi Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum obiisse Avenione anno 1327 die 16 Augusti. Consule Possevinum in Apparatu sacro, verbo *Joannes Vitalis à Furno* tom. 1 pag. 953 & tom. 2 verbo *Vitalis è Furno* pag. 532: & Lucam Vvadingum *in Bibliotheca Minorum* fol. 330, ubi plura de illo habentur.

PHILIPPUS EISTETENSIS in Germania Episcopus, scripsit circa annum 1320 *Commentarium de Patronis & Episcopis Eistetensibus*, evulgatum curâ & studio Jacobi Gretzeri in 4° Ingolstadii anno 1617 apud Angermariam, cum Aldeberto Abbate Heidenheimensi, de quo diximus ad annum 1164.

GUILELMUS NOTTINGHAMUS natione Anglus, claruit circa annum 1320, doctus ac laboriosus Theologus, cujus etsi nihil quod sciam editum sit, multa tamen Mss. latent in Bibliothecis Angliæ. Porro ut testatur Ms. cod. 31 Bibliothecæ Balliolensis Oxonii, iste Nottingham fuit primùm *Canonicus secularis & Præcentor Eboracensis Ecclesiæ, postea factus est Frater Ordinis sancti Francisci.* Plura de illo & ejus operibus habet Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Ordinis Minorum* pag. 154. Scripsit *Quæstiones super 4 Evangelia*, Mss. Oxonii in Bibliotheca Lincolniensi cod. 41, Magdalenensi cod. 51, Balliolensi cod. 31, Mertonensi cod. 124. Item *super textum omnium Evangeliorum totius anni quæ leguntur in Ecclesia Sarum in Dominicis diebus*, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 166 & in Collegio sancti Benedicti cod. 214. *Quæstiones*, Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Penbrochiana cod. 106. *Quæstiones de Oratione Dominica & Regulam vivendi*, Mss. Oxonii in Bibliotheca Mer-

tonensi cod. 143. *Contra errores Pelagii*, ibidem Ms. cod. 219. Paucis de illo loquitur Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, sed plura in Ecloga Oxonio-Cantabrigiensi Thomæ Jamezii, quæ Londini anno 1600 impressa est in 4° apud Georgium Bishop & Joannem Norton. Obiit Guillelmus Nottinghamus Leycestriæ anno 1336 die 5 Octobris, ut habet Labbeus in brevi Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum.

MARINUS SANUTUS, cognomento *Torcellus*, Patricius Venetus, floruit anno 1322, scripsitque *Libros de Fidelibus cruce-signatis super Terræ Sanctæ recuperatione & conservatione, cum ejusdem Terræ descriptione Geographica*: ex quibus libris duos anno 1321 Sanutus Pontifici Romano obtulit. Idem scripsit *Epistolas plures ad diversos*, in his ad Ioannem Papam, Andronicum Paleologum Imperatorem Constantinopolitanum, Ioannem Brabantiæ Ducem, ad varios Cardinales, aliosque Antistites. Impressum Opus Sanuti, in Collectione gestorum Dei per Francos, à Iacobo Bongarsio edita Hanoviæ in fol. anno 1611 typis Wechelianis. Vide Possevinum *in Apparatu sacro*, Aubertum Miræum in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 358 pag. 249, qui pluribus de eo loquitur.

GUIDO Abbas Sancti Dionysii in Francia, Ordinis Divi Benedicti, claruit anno 1310, tempore Philippi Pulchri Regis Francorum. Scripsit *Sanctilogium*, seu glossavit Martyrologium Usuardi, quod habetur Mss. in Bibliotheca Sancti Victoris Parisiensis. Vixit usque ad annum 1333, ut constat ex determinatione quadam Scholæ Theologicæ Parisiensis hoc anno factæ, cui cum aliis Doctoribus

subscripsit. Hujus mentionem, sed modicam facit *in suo Apparatu* Antonius Possevinus. Qui nihil cupit, adeat Galliam Christianam Sammarthanorum Fratrum tom. 4. *in Abbatibus Sancti Dionysii in Francia*: Omiserunt enim hunc Abbatem in suo Catalogo, qui medius esse deberet inter Ægidium de Pontisara mortuum anno 1325 die 30 Decembris, & Gualterum de Pontisara Ægidii consanguineum.

JOANNES BELETH Doctor Parisiensis, floruit anno circiter 1160, juxta Labbeum *in brevi Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum*; sed meo quidem judicio rectiùs anno 1328 juxta Claudium Joly Parisiensem Canonicum, in opusculo quod edidit anno 1661, *De verbis MS. Usuardi in Ecclesia Parisiensi*, quoad Beatæ Mariæ Assumptionem. Ejus agendi ratio spirat sæculum XIV, non XII. Scripsit autem Joannes Beleth *nobile Opus de divinis Officiis*, evulgatum post Rationale Divinorum Officiorum Guillelmi Duranti Mimatensis Episcopi, à Cornelio Laurimanno Ultrajectino, impressumque in 8° Lugduni anno 1574, & Antuerpiæ 1570 etiam in 8°; & posteà sæpiùs in locis plurimis. De illo Antonius Possevinus *in Apparatu Sacro*, Conradus Gesnerus *in Bibliotheca*, & alii multi.

HUBERTINUS DE CASALI, ex Ordine Fratrum Minorum, tum postea Benedictinus & Carthusianus, floruit anno 1322, & scripsit volumen inscriptum *Arbor Vitæ Crucifixæ*, impressum olim Venetiis in 4° anno 1485 Litteris Gothicis. Item *Opus de septem Statibus Ecclesiæ*, dignum Censurâ, quam passus dicitur, ob nimiam suam in sanctum Franciscum devotionem, impressum

etiam Venetiis in 4° anno 1516, ut legitur in Bibliotheca Bodleiana. De illo parcè Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, ampliùs Lucas Vvaddingus *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Fratrum Minorum*, pag. 329.

ALBERTINUS MUSSATUS Patavinus, Poëta & Historicus, circa 1324 scripsit *Libros sexdecim De gestis Henrici VII.* Imperatoris, & alia Venetiis in folio edita anno 1636, cum Notis Laurentii Pignorii. Sunt autem alia multa simul edita cum Operibus Albertini Mussati, nempe *Chronicon Rolandini, Chronicon Anonymi Monachi Paduani, Chronicon Antonii Godii: Chronicon Nicolai Smeregi cum Supplemento Scriptoris Anonymi de rebus gestis in Lombardia & Marchia Tarvisina, Gerardi Mauritii Historia Dominorum de Romano & Marchia Tarvisana, Cortusiorum Historia de Novitatibus Padua & Lombardia ab anno 1256 ad annum 1644.* Obiit Exul Clodii anno 1329, de quo parcè Aubertus Miræus in Mantissa ad Auctarium suum *De Scriptoribus Ecclesiasticis*.

SIMEON METAPHRASTES, Auctor Græcus, de cujus ætate ab omnibus fermè eam designantibus, peccatum est. Scripsit *Vitas Sanctorum* græcè, desumptas ex Auctoribus antiquioribus, quorum suppressis nominibus omnes postmodùm sub nomine Simeonis Metaphrastis allegatæ ac productæ sunt. Usus est ipse Simeon liberiore stilo, in evulgandis colligendisque in unum Legendis ejusmodi Antiquis: nam alias ob stilum forsitan minùs comptum, aut Simeonis ingenio nullatenus arridentem interpolavit, exponens abundantiori verborum phalerâ, quæ simpliciùs Au-

ctores primigenii deduxerant. Alias, quas nimirùm breves est opinatus, amplificâvit; unde absque dubio nomen ipsi Metaphrastis aut Paraphrastis obrigit usque nunc, quòd tantis Vitas Sanctorum phrasibus atque ornatibus verbi, prolixiores effecerit. Alias denique è contrario in Compendium redegit, quas ob primævam amplitudinem vel rerum gestarum molem, Lectori fastidiosas credidit: ita ut paucissimæ in hoc Collectaneo Metaphrasteo in integritate suâ nativâ remanserint. Hoc à doctissimis viris agnito, qui jam græcas ejusmodi Vitas suscipiunt evulgandas Antuerpiani Bollandistæ Societatis Jesu, recurrunt ac sanò prorsus consilio ad ipsos fontes antiquorum manuscriptorum Codicum, & illatis Antiquæ integritati per Simeonem Metaphrastem vulneribus, peritâ manu medentur. Extant eæ in tribus tomis Aloysii Lipomani, quinto videlicet, sexto & VII, interpretibus Guillelmo Sirleto S.R.E. Cardinali, Gentiano Herveto Aurelianensi Canonicò Remensi, & Francisco Zino Veronensi: undè & Surius pleraque hausit. Manuscripti verò Codices græcè in Bibliothecis Romanis Vaticanâ & Sfortiana, in Messanensi, Regia Gallica & Hispanica, atque in aliis locis. Cæterùm de ætate Simeonis Metaphrastæ inter eruditos grandis est quæstio. Quidam ejus ætatem referunt ad tempora Constantini IV Imperatoris Constantinopolitani, sive ad annum Christi 770. Cardinalis Baronius in gestis anni 859, censet ipsum vixisse sub Michaële III Imperatore Constantinopolitano, hoc est, circa annum Christi 860, Monet illum, quòd Michaël Psellus in Oratione quam Surius ad diem 27. Novembris edidit, & quam

in laudem Simeonis Metaphrastis conscripsit, Simeonem vel sibi contemporaneum, vel suo tempori proximum fuisse significat. At uterque Baronius & Bellarminus ponunt velut indubitatum atque extra controversiam, Michaelem Psellum sub Michaele III Imperatore claruisse. Nec potest negari iis temporibus, vel paulò antè vixisse quemdam Michaelem Psellum, cùm id apertè testetur Joannes Curopalates: sed Joannes Gerardus Vossius negat istum Simeonis Metaphrastæ Laudatorem, sive Encomiastem, esse nobilem illum Philosophum, cujus permulta hodièque supersunt. Porrò ad dirimendam hanc grandem controversiam, Leo Allatius inter Græcos hujus sæculi doctissimus, scripsit Commentarium suum *De Simeonibus*, quem in 4° edidit anno 1664 Parisiis Simeon Piget, viâ Jacobæâ sub signo Prudentiæ. In Opusculo isto excutit accuratissimè omnia quæ spectant ad Scripta atque ad ætatem nostri Simeonis Metaphrastæ, quem tandem certis argumentis alligat contra Veterum omnium hujus sæculi Scriptorum sententiam, ad annum Christi 1314, cujus sententiam ob momenta rationum quas affert, lubens amplector. Floruit itaque Metaphrastes ab annò circiter 1314 ad annum 1330, de quo parcè loquuntur Bellarminus & Possevinus, paulò ampliùs Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* capite 302 pag. 235. Philippus Labbeus in Dissertatione Historica De Scriptoribus iisdem à Bellarmino recensitis tomò 2 pag. 354, ubi cœcutit cum aliis circa ætatem hujus Auctoris, Joannes Bollandus in suis generalibus prolegomenis ad Vitam Sanctorum: sed plenissimè atque planissimè omnium

nium, citatus Leo Allatius in Opusculo singulari suo *De Simeonibus* inscripto, quem composuit occasione difficultatum & dubiorum circa ætatem atque Opera Simeonis Metaphrastis. De Vitis Sanctorum quas scripsit, ita censet Aubertus Miræus loco citato. *Metaphrastes porrò scripsit Vitas Sanctorum, ut diximus, easque ad mensium dies digessit, sed non integrâ semper fide; nam ut Bellarminus in Catalogo notavit*, multa edidit ex proprio ingenio. non ut res gestæ fuerunt, sed ut geri potuerunt. *Uterque etiam tam Baronius quàm Bellarminus, agnoscit aliquas Vitas à Junioribus esse adjectas, nempe omnium eorum qui vixerint post annum* 850, *quo Metaphrastem claruisse arbitrantur.*

ANDRONICUS Constantinopolitanus, ex Imperatoria Commenorum familia oriundus, scripsit *Dialogum contra Judæos*, quem Joannes Livineius Canonicus Antuerpiensis latinè reddidit, & Petrus Stevartius Doctor Theologus Ingolstadii edendum curavit in Supplemento Antiquarum Lectionum Henrici Canisii: idemque extat tomo decimo quarto Bibliothecæ Veterum Patrum editionis à Coloniensibus anno 1618 procuratæ. Extat autem græcè Ms. in Bibliotheca serenissimi Ducis Bavariæ cod. 128 opus Andronici contra Judæos, de quo loquitur Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 412, pag. 466.

ODORICUS DE PORTUNAONO, quod oppidum in Foro-Julii, Italus, Ord. Fratrum Minorum, claruit circa annum 1320 atque ulteriùs; cúmque per multum temporis itineratus fuisset ad longinquas regiones, reliquit posteris Opus inscriptum:

Itinerarium Fratris Odorici de Ordine Fratrum Minorum de Mirabilibus Orientalium Tartarorum, Ms. Cantabrigiæ in Collegio S. Benedicti codd. 4 & 72, & in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 147. Item *Chronicam compendiosam à mundi exordio ad finem fermè Pontificatus Joannis XXII*, quo tempore ipse decessit. Hanc accepit ab amico manuscriptam Lucas Vvadingus, atque ex ea plura in rem suam decerpsit, ut fatetur *in Bibliotheca Ordinis Minorum.* Obiit Utini anno 1331 die 14 Januarii, de quo vide Lucam Vvadingum *in Bibliotheca sua Ordinis Fratrum Minorum* pagina 270, & *in Annalibus* ad annum 1331 numero 11.

BERNARDUS GUIDONIS Ordinis Fratrum Prædicatorum, ob doctrinam & pietatem factus Episcopus Lodovensis anno 1324 post Joannem de Taxandria Cadurcensem Franciscanum, scripsit & dicavit Joanni Papæ XXII *Speculum Historicum Romanorum Pontificum, Imperatorum & Regum Francorum usque ad annum* 1322. Item *Speculum Sanctorale seu Sanctorum*, quod Manuscriptum asservatur in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum Avenionensium. *Chronologiam Episcoporum Tolosanorum & Lemoz icensium, cum Catalogo Episcoporum Lodovensium; & librum de fundatione & progressu Conventus Lemovicensis Fratrum Prædicatorum*, quæ Mss. apud Dominicanos Avenione & Lemovicibus, de quibus Labbeus excepit aliquid in nova Bibliotheca Mss. librorum, quam edidit duobus tomis in folio Parisiis anno 1657 apud Sebastianum Cramoisy. Item *Vitam sancti Fulchranni Episcopi Lodovensis*, apud Bollandum die 13 Februarii. *Speculum* verò *Histori-*

cum Bernardi Guidonis, *continens Summos Pontifices, Imperatores & Francorum Reges*, extat etiam Ms. in Bibliotheca Colbertina ex codicibus Thuaneis, in folio & in 8°, cum *libro ejusdem de Conciliis.*

Porrò multi Codices manuscripti in Bibliotheca Colbertina Operum Guidonis, quorum præcipuus 755, in quo hujus Bernardi, *Catalogus Romanorum Pontificum.*

Ejusdem *Catalogus Imperatorum Romanorum, & Regum Francorum.*

Ejusdem *Tractatus brevis de temporibus & annis generalium & particularium Conciliorum*, qui etiam habetur in aliis ejusdem Bibliothecæ codicibus, Puta 1521 & 1858.

Ejusdem *Tractatus de Officio Missæ.* Itemquè *De Casibus qui contingere possunt in celebrando.*

Ejusdem *De Præceptis Decalogi.*

Item *Nomina Apostolorum*, & *nomina LXXII. Discipulorum.*

Ejusdem *Catalogus Episcoporum Lemovicensium.*

Ejusdem *Nomina Sanctorum Diœcesis Lemovicensis,*

Ejusdem *Catalogus Episcoporum Tolosanorum.*

Ejusdem *Liber de Fundatione Ordinis Grandimontensis.*

Ejusdem *Descriptio Galliarum.*

Ejusdem *Dicta Sanctorum Patrum atque Doctorum Ecclesiæ, loquentium de Peccato Originali.*

Ejusdem *Libellus de Articulis Fidei & Sacramentis Ecclesiæ*, Ms. cod. 2901.

Obiit anno 1331 die 13. Novembris, ætatis 70, cujus corpus illatum est in Ecclesiam Dominica-

norum Lemovicensium, ut testamento suo injunxerat.

HENRICUS DE CARRETO, ex Ordine Fratrum Minorum, floruit anno 1320 ad 1330, vel circiter, de quo sic loquitur Ferdinandus Ughellus tomo I Italiæ sacræ pag. 881 in Episcopis Lucanis: 68 *Frater Henricus ex Ordine Minorum subrogatus est anno* 1300 *Kalendis Augusti à Bonifacio VIII, cassata electione Raynerii de Monte-Magno Canonici Lucano à Capitulo celebrata, tanquam vitiosè habitâ, ex Regesto Vaticano Epistola* 211, *fol.* 316 *anno citato. Hic relicta Sede Lucâ excessit, Ludovico Bavaro insectante, quod Anti-Papæ noxiosissimas partes sequi noluisset. Hic erat Petrus Corbarius, qui nescio quem Rochigianum Tadolinum in hanc sedem intrusit, ex Ordine Dominicano assumptum, qui anno* 1327 *hanc tyrannicè administrabat Ecclesiam. Excessit autem Henricus circa annum Domini* 1330, *cujus Vvadingus meminit ex Vaticano Regesto.* Juxta Lucam Vvadingum *in Bibliotheca Fratrum Minorum* pag. 163, *hic*
» *Henricus de Careto* Lucanus Episcopus scripsit
» *super visionem Rotarum Ezechielis Prophetæ volu-*
» *men mediocre*, quod habetur membranis exaratum
» & figuris perpulchris ornatum, nullâ sui parte
» vitiatum Tolosæ in Bibliotheca Collegii Fuxen-
» sis, scriptum anno 1316. Hæc Vvadingus alienâ fide. At manuscriptus Codex Collegii Fuxensis successu temporum allatus in Colbertinam Bibliothecam, quem vidimus numero 781, cujus inscriptio: *Logica & modus atque resolutio Sacræ Scripturæ in Ezechielem Prophetam*, &c. *edita à Fratre Henrico de Careto. de Ordine Minorum, Lucano Episcopo.* Incipit: *Sanctissimo in Christo*

Patri & Domino suo Domino Papæ Joanni Romano & universalis Ecclesiæ Summo Pontifici, Frater Henricus Lucanus Episcopus, licèt indignus, seipsum ad pedes, &c. *Quoniam secundùm Apostolum oportet Episcopum irreprehensibilem*, &c. Opus autem incipit, *Cùm Opera omnia Dei perfecta sint*, &c. Opus non est, ut ait Vvadingus, mediocre sed prolixum satis, & quas appellat figuras perpulchras, vidimus Myrmidonem quendam Franciscanulum, offerentem opus suum Joanni Pontifici : nec aliæ comparent in codice manuscripto, quem doctissimus atque humanissimus Baluzius nobis obtulit visendum.

GUIDO cognomento *Terreni*, è Perpiniano oriundus, Ordinis Fratrum de Monte Carmelo, Doctor & Lector Theologus Parisiensis, claruit circa annum 1330, ut constat ex quibusdam publicis Instrumentis. quibus subscripsit. De illo Bellarminus & Labbeus, quibus addo eundem Guidonem Carmelitam scripsisse ad Gauzelinum Episcopum Albanensem & S. R. E. Cardinalem, *Commentarium in Opus Decretorum Gratiani*, quod Ms. anno 1672 allatum est in Bibliothecam Regiam Gallicam, ut tradit Stephanus Baluzius Notis suis in Gratianum pag. 642. Item *Summa illius de Hæresibus & earum Confutationibus* impressa est anno 1631 Coloniæ Agrippinæ, ad cujus calcem *adjecta Concordia quatuor Evangelistarum cum perpetuis Commentariis*; Opus ejusdem Guidonis : de quo siluerunt Bellarminus & Labbeus, apud quos plura vide de ipso. Denique scripsit *Tractatum de perfectione vitæ*, quem edidit idem Frater Guido cùm esset Episcopus Majoricensis, manuscriptum autem habes in Bibliotheca Colber- 1330.

tina cod. 506, cum aliis Tractatibus multis tempore Joannis XXII Papæ confectis, occasione contentionum in Ordine Minorum excitatarum. Vide Lezanam in Historia Carmelitarum, qui plura dabit verba *de Guidone*, quem communiter vocant *de Perpiniano*.

GUILLELMUS DE MONTIBUS, natione Anglus, Canonicus Lincolniensis, claruit circa annum 1330, & multa scripsit, quæ manuscripta extant in Anglicanis Bibliothecis, sub titulis sequentibus.

Numerale, Ms. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 198, Mertonensi cod. 176, Cantabrigiæ in Bibliotheca S. Benedicti codd. 250 & 311, Domus Sancti Petri cod. 88, & in Archivis Collegii Caii cod. 244.

Similitudinarium, Ms. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 198, Mertonensi cod. 176, & Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus Sancti Petri cod. 88.

De Tropis, Ms. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 196.

Collecta super Psalterium cum Scholiis ejusdem, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca Pembrochiana cod. 149.

Speculum Pœnitentiæ, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca Pembrochiana cod. 170.

Summa seu Tractatus qui bene præsunt, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii Novi codd. 153 & 171, Cantabrigiæ in Bibliotheca Sancti Benedicti cod. 119.

Distinctiones Theologicæ, Mss. Cantabrigiæ in Archivis Collegii Caii cod. 244.

Sermones, Manuscripti Cantabrigiæ in Bi-

bliotheca publica codice 128.

Constat autem ex quibusdam Operum ipsius titulis, fuisse eum Cancellarium Ecclesiæ vel Collegii Lincolniensis.

PHILOTHEUS primùm Monachus, postea Patriarcha Constantinopolitanus, claruit anno circiter 1330 & seqq. Cujus pauca quidem extant impressa; multa manuscripta in Bibliothecis: atque ut à celebrioribus ejus Operibus, quæ nondum prodierunt, incipiamus, extant Mss. *Philothei Patriarchæ Constantinopolitani Homiliæ in Evangelia & Dominicas totius anni, & aliæ ex sancto Joanne Chrysostomo potissimùm desumptæ*, in Bibliotheca serenissimi Bavariæ Ducis codd. 83 & 94, & in Bibliotheca Regis Catholici Hispaniarum. Ejusdem *Philothei Patriarchæ Constantinopolitani libri quindecim, contra Nicephorum Gregoram de divina Substantia, Operatione, Potentia, de lumine in monte Thabor, & id genus aliis*, Mss. in eadem Bibliotheca cod. 111: qui etiam græcè Mss. habentur in Vaticana, ut ex ejus Catalogo apud Possevinum constat, in Appendice ad Apparatum sacrum. Item *Philothei Patriarchæ Anathematismorum sub Constantino Porphyrogeneta, & duobus aliis Imperatoribus latorum, eversio seu confutatio*, Ms. in Bibliotheca Vaticana ex cod. Heidelbergensi 256. Hujus *Philothei Patriarchæ Sermo encomiasticus* in tres Hierarchas Basilium, Gregorium Theologum, & Ioannem Chrysostomum, latinè & græcè editus à Iacobo Pontano Societatis Iesu, cum Dioptrâ Philippi Solitarii, Ingolstadii anno 1604 in 4°: sed Ms. græcè in Bibliotheca Vaticana, & in Bavarica codd. 39 & 117. Ejusdem *in omnes Sanctos*, in quo codice extat etiam *Com-*

pendium de œconomia hominis Christi, ejusdemque *encomium in magnum Christi Martyrem Demetrium*, Mss. in eadem Vaticana. Denique scripsit *Homiliam de Cruce*, quam græcè & latinè edidit Jacobus Gretzerus tom. 2 Operis De Cruce, quod sæpè allegavimus. Sunt & alia forsitan in aliis Bibliothecis, spectantia ad hunc Philotheum Patriarcham. Atque de Philotheo ipso pleraque honorificè scripta invenies libro 4 Historiæ Joannis Cantacuzeni, quamvis ubi se scripserit Oecumenicum Patriarcham, hæc vox *Occumenicus* eradenda sit. Hanc enim superbè & schismaticè sibi usurparunt Patriarchæ Constantinopolitani, quemadmodum D. Gregorius Magnus Joanni Patriarchæ exprobravit. Hæc & alia Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*, verbo *Philotheus Patriarcha Constantinopolitanus*, quem adeas.

ANDRONICUS SEBASTUS floruit eodem tempore, scripsitque *Dialogum Imperatoris & Cardinalis de Processione Spiritus Sancti*, *Disputationem Imperatoris cum Doctore Armeniorum Petro*, *De duabus in Christo Naturis*, *& aliis Capitibus*. Denique confecit *Scriptum contra Joannem Veccum*: quæ omnia manuscripta græcè extant in Bibliotheca serenissimi Bavariæ Ducis cod. 120. Hic Auctor infensus Latinis fuit, quos acerrimè impugnare cum aliis multis aggressus est.

THOMAS DE LA MOOR Anglus, Eques Nobilis, scripsit *Opus de Vita & Morte Eduardi secundi Angliæ Regis*, quod habetur in Collectaneo rerum Anglicarum Guillelmo Cambdeno procurante, quod editum in fol. Francofurti in Germania anno 1603 typis Vvechelianis, cum Operibus Asseri Menevensis, Thomæ Vvalsinghami,

& Silvestri Geraldi Cambrensis, de quo nos ad annum 1440 *in Thoma Vualsinghamo* postea. Cùm autem Eduardus II mortuus sit anno 1327, floruit scripsitque Thomas circa annum 1330, vel paulò serius.

MONALDUS Justinopolitanus, Dalmata, Ordinis Minorum, Archiepiscopus Beneventanus, vir doctus & devotus, scripsit *Summam Juris Canonici*, *Quaestiones in quatuor libros Magistri Sententiarum*, *& Sermones varios*: cujus Summa *Aurea* dicta Lugduni anno 1516 prodiit apud Petrum Baletum. Vixit anno 1332, glorioso Martyrio coronatus, Argengae quae urbs est Saracenorum. *Summa Juris Cononici* incipiens, *Quia ignorans ignorabitur*: quam Lucas Vvadingus dicit haberi manuscriptam in Vaticana Bibliotheca, eadem mihi videtur cum impressa, quae hoc prologo caret. Videant alii per otium. De illo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Fratrum Minorum*, Arturus du Montier Rothomagensis *in Martyrologio Franciscano*, quod editum in folio Parisiis anno 1638 apud Dionysium Moreau, viâ Jacobaeâ sùb Salamandra. Ibi autem ad diem 15 Decembris, notat non posse esse unum & eundem illum Monaldum Beneventanum Archiepiscopum & Monaldum Martyrem apud Saracenos, cum Monaldo Scriptore Summae quae *Monaldina* dicitur. Sed ex tribus Monaldis unum esse confectum & confusum, optimè docet in suis Notis ad diem Decembris undecimam, quorum primus & antiquior Monaldus Martyr mortuus est anno 1288, vel 1289 die 2 Martii, ex sancto Antonino, Marco Ulysipponensi, Bosio & aliis. Alius

Monaldus Archiepiſcopus Beneventanus mortuus die 11 Decembris, & tertius Scriptor Summæ mortuus eſt circa annum 1332 die nonâ Novembris.

ALEXANDER DE SANCTO ELPIDIO, quod oppidum eſt in Umbria ditione Romanæ Eccleſiæ, quem puto errore Amanuenſium ſcriptum eſſe *De ſancto Clipidio.* Generalis Magiſter Ordinis Eremitarum Divi Auguſtini, claruit anno 1330, factuſque fuit Amalphitanus tandem Archiepiſcopus. Extat *Opus ejus de Eccleſia poteſtate, unitate, paupertate ad Summum Pontificem*, Ms. Cremonæ in Bibliotheca Fratrum Auguſtinianorum Eremitarum. Impreſſus eſt autem *Alexandri à Sancto Elpidio olim Ordinis Auguſtinianorum Generalis, Tractatus de Eccleſiaſtica poteſtate*, Arimini anno 1624, curâ & ſtudio Angeli Vantii Ariminenſis, ſacræ Theologiæ Doctoris, Ordinis Eremitarum Divi Auguſtini. Item *Tractatus de Juriſdictione Imperii & auctoritate Summi Pontificis*, *per Fratrem Alexandrum de Elpidio*, Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii Emanuelis cod. 1. Plura de illo agunt abſque dubio Philippus Elſſius in Encomiaſtico Auguſtiniano, & alii rerum Auguſtinianarum Scriptores.

PHILIPPUS DE MONTE CALERIO, Ord. FF. Minorum, Lector Conventus Sacri loci Paduæ, ſcripſit anno 1330 Poſtillam ſuper Evangelia totius anni: quæ manuſcripta extat Oxonii in Bibliotheca Collegii Novi cod. 32, ſub hoc titulo: *Poſtilla ſuper Evangelia Dominicalia, edita à Fratre Philippo de Janua, aliàs, de Monte Calerio, Ordinis Fratrum Minorum, tunc Lectore Conventus Sacri loci Paduæ anno* 1330. Eadem Cantabri-

giæ Ms. in Bibliotheca publica cod. 48, & Pembrochiana codd. 51 & 52. Ipse autem professus Ordinem Fratrum Minorum apud Tolosates, cujus *Conciones per totius anni Dominicos dies*, quæ in in Epitomen redactæ à Janselmo Canova Custode Cumano, & ipso Franciscani Ordinis, impressæ fuerunt Lugduni anno 1510 apud Balthasarem è Gobiano, & apud Jacobum Myth anno 1515, sicuti & *Quadragesimale ejusdem Philippi*. Vide Antonium Possevinum *in Apparatu sacro*, verbo *Philippus è Monte Calerio*, Lucam Vvadingum *in Bibliotheca Striptorum Ordinis Fratrum Minorum*, pag. 294. De ejus ætate dubitat Philippus Labbeus, qui aliquando eum anno 1344 cum Possevino alligat, aliquando rejicit in annum 1390, quousque tandem senex valde, pervenire potuit.

PETRUS DE PALUDE seu *Paludanus*, Ordinis Fratrum Prædicatorum, & Patriarcha Hierosolymitanus, de quo sufficienter Bellarminus atque Labbeus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis*. Hic ad annum 1341, vel circiter pag. 370: iste tomo 2 pag. 209 & seqq, tum in Addendis ad tomum 2 pag. 785, quibus subjungimus. *Tractatus Fratris Petri de Palude de paupertate Christi & Apostolorum contra Michaelem de Cesena*, Ms. in Bibliotheca Colbertina cod. 506. Addit Labbeus *in Addendis citatis* reperisse in cod. 4874 Bibliothecæ Sancti Victoris Parisiensis, Libellum hujus Paludani, qui sic incipit: *Quoniam, sicut dicit Isidorus in libro de summo Bono, ad conversionem & correctionem mortalium multùm prosunt exempla Sanctorum, idcirco ego qui sum de Ordine Fratrum Predicatorum, cogitavi ordinare ad utilitatem peccatorum & consolationem Predicatorum,*

unam Tabulam per Alphabetum super Legendas Sanctorum, compilatas à Fratre Jacobo de Voragine Januensi, de Ord. Prædicatorum, ita quòd Prædicatores suis prædicationibus exempla magis convenientia citiùs & leviùs inveniant, &c. tum ad finem operis: *Explicit dicta Tabula super Legendas Sanctorum, edita à Domno Patriarcha Hierosolymitano, de Ordine Prædicatorum. Amen*, Multa Labbeus habet de Petro Paludano, itemque Possevinus *in Apparatu sacro*: sed farraginem inconditam Ambrosius de Altamura Dominicanus *in Bibliotheca Dominicana*, de eodem Paludano habet, ad annum 1333 pag. 110, & in Appendice ad dictam Bibliothecam ibidem pag. 472: quam fermè omnem desumpsit ex Labbeo & Possevino. Impressum Opus Altamuri Romæ in fol. anno 1677, apud Nicolaum Angelum Tinassium, quod commodavit Stephanus Baluzius.

ALVARUS PELAGIUS, Ordinis Fratrum Minorum, natione Hispanus, vir valde doctus in utroque Jure, quem Joannis Scoti Auditorem appellat Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Ordinis Fratrum Minorum*, ubi latissimè de Scriptis illius loquitur, post Bellarminum in opere suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, sæculo XIV pag. 369, & Labbeum ibidem tomo 2 pag. 176, sub nomine *Pelagii Alvari*. Hîc subticemus de Operibus Alvari, de quibus Bellarminus & Labbeus, addentes eundem Auctorem scripsisse aliud Opus inscriptum, *Collyrium Fidei adversùs Hæreses*, de quo loquitur Vvadingus, quodque ait asservari manuscriptum in Bibliotheca Vaticana; nos autem affirmamus manuscriptum haberi etiam cod. 2071 in Bibliotheca Parisiensi Colbertina, ex illius Ca-

talogo. Habetur etiam teste Vvadingo, Ms. in Bibliotheca Toletana Fratrum Minorum, littera Y num. *66*, diffusus Sermo ab eo habitus coram Pontifice Joanne XXII, ita inscriptus: *Sermo Fratris Alvari Hispani Decretorum Doctoris, Episcopi Coronensis & Pœnitentiarii Domini Papæ, factus in die Jovis Cœnæ Domini, in præsentia Domini Papæ Joannis XXII.* In eo totus adhæret Joannis opinioni circa visionem animarum, de quo latè disserit idem Vvadingus in Annalibus anno 1333 num. 10, atque etiam Historia Universitatis Parisiensis sæculo XIV. Vixit sub annum 1340, quo ipse ait se correxisse Compostellæ, Opus *De Planctu Ecclesiæ.* Fuit Episcopus Coronensis in Achaia, & Silvensis in Lusitanorum Algarbiis, de quo supra citatus Vvadingus *in Annalibus* annis 1308, 1329, 1332, 1340. Sunt qui volunt hunc prolixum Sermonem, de quo statim egimus, esse idem Opus cum *Apologia* quam scripsisse dicitur *contra Marsilium Patavinum & Guillelmum Ockamum*, quod me latet.

DOMINICUS GRENIER, seu *Grenerius*, natione Gallus, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, de Conventu Tolosano, Doctor Parisiensis. Post diversas in sua Provincia obitas Præfecturas, Apostolicus Pænitentiarius instituitur, ac anno 1326 mense Januario Magister sacri Palatii à Ioanne XXII renunciatur, cui muneri duobus tantùm præfuit mensibus. Nam ab eodem Summo Pontifice die 13 Martii ejusdem anni 1326 evectus est ad Ecclesiam Appamiensem in Gallia, post mortem Iacobi de Furno, ut constat ex manuscripto codice Regesti Vaticani. Nicolaus Bertrandus in Commentario *De gestis Tolosanorum*, cap. *De Do-*

Floribus Monasterii Tolosani sancti Dominici, ait fuisse Magistrum & Doctorem in Theologia valde nobilem, deinde Magistrum sacri Palatii, postea Episcopum Appamiensem, scientiâ & virtute magnum, fecisse Postillas multùm utiles & solemnes super Pentateuchum, & super omnes libros historiales Bibliæ. Has habes, Lector, manuscriptas quinque voluminibus in fol. in Bibliotheca Colbertina codd. 114, 115, 116, 117, 118 inscriptas, *Lectura literalis super Sacram Scripturam Fratris Dominici Grenier, vulgò Tolosani, Ord. Fratrum Prædicatorum.* Extant in Conventu Prædicatorum Tolosano Litteræ Ioannis XXII anno 1330, & Benedicti XII anno 1335, ad eundem datæ. Idem Nicolaus Bertrandus loco citato ait, fecisse construi Cameram in majori Claustro Conventus Tolosani Dominicanorum, in qua Fratres illius Conventus sepelirentur, ad honorem sancti Antonini Martyris: necnon cameras hospitum & infirmorum prædicti Conventus. Fuit autem consummata prædicta Capella, ut legitur in ejus inscriptione, anno 1341 die 7 Novembris, ipso adhuc superstite, cum his Versibus.

Frater Dominicus, Domini Cultor benedictus;
Doctor mirificus, & Episcopus Appamiensis,
Sumptibus immensis Opus hoc fabrefecit amicus;
Inde Deo gratus, regnat sine fine beatus.

Invenitur & in Instrumento confirmationis privilegiorum civitatis Appamiensis anno 1342 in festo sancti Barnabæ Apostoli, unà cum Gastone Fuxi Comite, Condomino prædictæ Civitatis. Hæc nos ex Gallia Christiana Fratrum Sammarthano-

rum tom. 2 pag. 164 *in Episcopis Appamiensibus*, qui annum mortis ejus præcisè non designant, utpote sibi ignotum. At Audacior fuit Ambrosius de Altamura Dominicanus *in Bibliotheca Dominicana* ad annum Christi 1347 pag. 119, ubi ait: *Viginti annis huic Ecclesiæ præfuit optimus Pastor, quievitque in Domino* 1347. Fingit quidem & annum mortis & tempus Prælaturæ, sed hoc ei probandum erat quod supponit, & quod Sammarthani diligentiores, non noverunt. Legendus Joannes Michaël Pius parte 2 lib. 2 de viris illustribus Ordinis Prædicatorum.

GUILLELMUS OCKAM, de quo plura loqui nihil juvat, quippe quem multis hinc atque illinc corrogatis sugillandi occasionibus, Romanos Pontifices fatigasse constat. Extant Mss. sub nomine Ockami in Bibliotheca Colbertina cod. 731, *Tractatus Guillelmi Ockam quòd Benedictus Papa XII nonnullas Hæreses Johannis Papæ XXII amplexus est & defendit.* Item *ejusdem Epistola ad Fratres Minores in Capitulo apud Assisium congregatos anno* 1334. Plurima de Ockamo invenies in utramque partem apud Bellarminum in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis* pag. 368; Labbeum ibidem tom. 2 pag. 407 & 408 & *in Addendis* pag. 787; Antonium Possevinum *in Apparatu sacro*, Lucam Vvadingum in Annalibus Fratrum Minorum & in Bibliotheca eorundem pag. 155, Melchiorem Goldastum Haimensfeldium qui tomo primò *Monarchiæ suæ* collegit summâ curâ, quicquid Guillelmi Ockami invenit *contra Romanos Pontifices*.

THEODORUS METOCHITA magnus Logotheta Constantinopolitanus, florebat anno 1332,

quo juxta quosdam obiisse dicitur. Scripsit *Paraphrases in octo libros Physicorum & parva naturalia Aristotelis,* quas à Gentiano Herveto è Græco in Latinum habes, impressas Basileæ anno 1559 in 4. Ejusdem *Historia Romana à Julio Cæsare ad Constantinum Magnum* Græco-Latina à Joanne Meursio cum Notis, Lugduni Batavorum anno 1618 in 4. Ejusdem *De processione Spiritus Sancti & alia opuscula*, quæ Græco-Latina in Græcia Orthodoxa Leonis Allatii. Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 428.

GUIDO DE MONTE-ROCHERI, Theologiæ Professor natione Gallus, scripsit anno 1333 opus prænotatum *Manipulus Curatorum ad Raymundum Valentiæ Episcopum, opusculum* (ut verbis ejus utar) *de instructione Neophytorum Curatorum, rudi quidem stilo sed utili, non curans de verborum ornatu, sed de animarum commodo & profectu.* Impressus est autem Venetiis anno 1491 apud Maximum Burricium Papiensem seu Ticinensem, emendatus verò à Troino Zane Sacerdote, ac Professore Decretorum. Scripsit præterea *Ritum celebrandi Officium Missæ pro instructione novitiorum Sacerdotum*, quod Venetiis & Antuerpiæ prodiit anno 1570. Hæc ex Apparatu sacro Antonii Possevini tom. 1 pag. *695*, verbo. *Guido de Monte Rocheri.*

GUILLELMUS DE RUBIONE, Theologus Ordinis Minorum, Minister quondam Provincialis Aragoniæ, floruit anno 1333, scribens *Commentaria in 4 libros Sententiarum*, quæ prodierunt Parisiis in folio duobus voluminibus anno 1518 apud Judocum Badium Ascensium. De illo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, Lucas Vvadingus

dingus *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Fratrum Minorum* pag. 156.

SIMON BORASTON Anglus claruit anno 1336 & scripsit *Alphabetum de vocabulis prædicabilibus*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 161. *Compilationem de Ordine Judiciario circa crimina corrigenda*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Lincolniensi cod. 16, & Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 140. *Distinctiones*, Mss. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 190, Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 82, Penbrochianâ cod. 102 & in Archivis Collegii Caii cod. 220. *De mutabilitate mundi*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Lincolniensi cod. 16, & Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 140. *De Unitate & Ordine Ecclesiæ*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Lincolniensi cod. 16. Antonius Possevinus in Apparatu sacro appellat *Simonem Bruneston.*

HENRICUS DE URIMARIA Germanus, Ordinis Eremitarum Divi Augustini, sanctitate & doctrina insignis fuit, de quo Jordanus hæc refert. *Ab omni procul otio verborumque vanitate; nunquam à studio Sacrarum Litterarum & oratione cessabat, nisi fuisset aliquâ in re utiliter occupatus: illudque in ore frequenter habebat, quod quando orabat, ipse Deo loquebatur; quando studebat Deus sibi loquebatur: cum verò consilium aut doctrinam impendebat, aut negotia aliqua disponebat, ipse de Deo & propter Deum loquebatur.* Scripsit *Additiones ad libros Sententiarum*, quæ cum Egidii Romani in eosdem Commentariis prodierunt Coloniæ anno 1513. *De quadruplici instinctu librum* qui incipit *semen aliud cecidit in terram bonam*, olim Venetiis impressum anno 1498, cum libro

De Deliciis Paradisi Bartholomæi Rimbertini Episcopi Coronensis, sed sub titulo alterius Henrici Ordinis Fratrum Prædicatorum. Denique ejus *Sermones de Passione Domini, de Sanctis & de quadruplici instinctu*, impressi sunt Haganoæ anno 1513, Parisiis anno 1514 & alibi. Sunt qui Henrico Urimariensi etiam attribuunt *Præceptorium* nomine Nicolai Lyrani editum. Floruit anno circiter 1330 valde senex, de quo qui plura cupit, præter Aubertum Miræum in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 433 pag. 261, legat abundanter loquentem de illo Antonium Possevinum *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 733, Philippum Elssium *in Encomiastico Augustiniano*.

DANIEL DE TARVISIO Ordinis Fratrum Minorum post multas peregrinationes & mansionem aliquantam in Regno Armeniæ, missus à Leone Rege Armenorum Romam tempore Benedicti XII circa annum 1338, scripsit in Armenorum justificationem, opus inscriptum: *Responsio Fratris Danielis de Taruisio Ordinis Minorum & Legati Leonis Regis Armeniorum ad errores impositos Armenis, tempore Benedicti XII*, Ms. cod. 1653 Bibliothecæ Colbertinæ.

RUDOLFUS DE FRAMEINBERG Pastor in Sucken anno 1336 arripuit iter in Terram Sanctam, quam per annos quinque lustravit, unde reversus composuit illius *Descriptionem oblatam Balduino Comiti Steinfordensi, Episcopo Paderbornensi*. Habes hanc operam editam cum Itineribus Marci Poli Veneti & Joannis de Montevilla, & tom. 6 Antiquarum Lectionum Henrici Canisii, cum Descriptione Terræ Sanctæ ab Anselmo Ordinis Fratrum Minorum, qui anno 1505 floruit.

Item tom. 5 earundem Lectionum *Hodeporicon Guillelmi de Baldenzeel ad Terram Sanctam*, quod anno 1337 suscepisse dicitur, quæ omnia congruè hic in unum congeruntur.

BERNARDUS Abbas Montis-Cassini & postea S. R. Ecclesiæ Cardinalis claruit anno circiter 1330 scribens *Speculum Monachorum Ordinis Divi Benedicti.* Item scripsit *Commentarium in Regulam ejusdem sancti Institutoris*, qui Commentarius extat Ms. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 196 & in Collegio sancti Benedicti codd. 86 & 252, & in Bibliotheca Montis-Cassini. Impressum autem est *Speculum Monachorum* Parisiis anno 1507 in 24° cum aliis opusculis. Vult Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* eum floruisse anno 1347 post Guillelmum Eisengrenium, Labbeus anno 1340 *in Chronologia Brevi Scriptorum Ecclesiasticorum.*

GEORGIUS PACHYMERES Constantinopoli oriundus sed Nicææ ortus, educatus atque in Sacerdotum numerum cooptatus, floruit circa annum 1340. Vivebat juvenis sub finem sæculi XIII circa annum 1280 sub Michaële Paleologo, à cujus temporibus Historiam suam orditur. Opus hoc sed mutilum, asservatur Græcè Ms. in Bibliotheca Augustana cod. 82 apud Vindelicos, ex quo Hieronymus Wolfius quædam excerpsit, ac Nicephoro Gregoræ subtexuit: ac partem illorum quæ in Augustano codice desiderabantur, cum Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani Breviario, Dionysius Petavius Parisiis evulgavit. Tandem Historia hæc ex Ms. Cod. Barberino evulgata est Romæ Græcè & Latinè 2 voluminibus in fol. anno 1661, quam Petrus 1340.

Possinus Soc. Jesu interpretatus est. Idem Pachymeres edidit *Commentaria seu Scholia in Opera D. Dionysii Areopagitæ*, quæ Græcè & Latinè iterùm ac tertiò impressa, cum operibus ejusdem sancti Dionysii. Item *opusculum de Processione Spiritus Sancti*, quod editum à Leone Allatio tom. 1 Græciæ Orthodoxæ, quam consule. Ejusdem *Epitome Logicæ Aristotelis* Græcè Parisiis anno 1548 apud Vascosanum : sed versa è Græco in Latinum à Philippo Bechio prodiit in fol. Basileæ anno 1560 apud Frobenium. Consule Leonem Allatium in Diatriba de Georgiis, & Petrum Possinum in præfatione sua ad Historiam dicti Pachymeris, post Aubertum Miræum in Auctario suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 426, Antonium Possevinum *in Apparatu sacro*.

JOANNES RIDEVALD, Anglus Ordinis Fratrum Minorum, floruit ab anno 1330 ad 1340 & ulteriùs. Extant sub ejus nomine Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 113 *Commentarius super Fulgentium continens picturas virtutum & vitiorum, sub imaginibus Deorum & Dearum, quos colebat nova superstitio paganorum, Auctore Fratre Joanne de Rideval de Ordine Fratrum minorum. Ejusdem Fabulæ CCXVIII Ovidii, Moraliter exposita.* De his vide Possevinum in Apparatu sacro, verbo *Joannes de Ridevall*, ubi improbat istum laborem ; Lucam Vvadingum *De Scriptoribus Ordinis Minorum* pag. 223.

RICHARDUS DE HAMPOOLE ex Eboracensi Anglorum Comitatu oriundus, quem non dubito esse illum eumdem quem Sixtus Senensis lib. 4 Bibliothecæ sanctæ *Pampolitanum* cognomine, *Anglo-saxonem* natione facit. Scripsit multa, quo-

tum plurima latent Mss. in Anglicis Bibliothecis & Gallicis, aliqua edita sunt in fol. Coloniæ anno 1536 ex Officina Melchioris Novesiani sub hoc titulo: *D. Richardi Pampolitani Anglo-Saxonis Eremitæ, viri in divinis Scripturis ac veteri illa solidaque Theologia eruditissimi, in Psalterium Davidicum, atque alia quædam sacræ Scripturæ monumenta, compendiosa juxtàque pia enarratio.* Scripsit autem *Commentarium in Psalmos universos*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 24, Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 313, impressum Coloniæ loco indicato pag. 1 & seqq.

In Cantica Veteris Testamenti quæ leguntur in Ecclesia cum Psalmis, impressum pag. 84.

Commentaria in aliquot versus Cantici Canticorum, Mss. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 201, & impressa fol. 142 nempe *encomium nominis Jesu*, ad illud Canticorum, *Oleum effusum nomen tuum:* & opusculum *De Amore Summo eodemque singulari* fol. 144, ad illud Canticorum, *Adolescentulæ dilexerunt te nimis.*

Ejusdem *Commentarius specialis in Psalmum CXX*: Domine in virtute tua lætabitur Rex, impressus fol. 130, cum Commentariis *in aliquot Capita Job, in Threnos Jeremiæ, in Orationem Dominicam, Symbolum Apostolicum & Symbolum Athanasii*, quæ omnia impressa sunt Coloniæ, ut supra diximus.

Commentarius in Lectiones novem quæ leguntur in exequiis Mortuorum, Ms. Oxonii in Bibliotheca Magdalenensi cod. 58, Cantabrigiæ in publica cod. 137, Domus sancti Petri cod. 78, in Sorbonica Parisiensi cod. 1065. Impressus autem

loco citato *duplex Commentarius in novem Lectiones Job* à dicto Richardo pag. 89, & alter pag. 113 ex puris Divi Gregorii Papæ verbis conflatus.

Tractatus De emendatione peccatoris, seu *regula vivendi* vel *de emendatione vitæ*, Ms. in Bibliotheca Sorbonica cod. 1065; incipit *non tardes converti ad Dominum*, impressus loco dicto fol. 135. Ms. etiam Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 135, Balliolensi cod. 201, Cantabrigiæ in Archivis Collegii Caii cod. 40, & privatim in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 124.

Stimulus Conscientiæ, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 143 & Cantabrigiæ in Archivis Collegii Caii cod. 195.

De reparatione lapsi, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 242.

Tractatus, Judica me Domine, Ms. Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 201.

Scala mundi, Ms. Cantabrigiæ in Collegio Divi Benedicti cod. 50.

Incendium amoris: incipit, *admirabar amplius quam enuntio*, Ms. in Bibliotheca Sorbonica cod. 1065 & integrum, cum in impressis Coloniensibus pag. 144 habeatur tantùm breve ejus operis compendiolum.

Commendatio Castitatis: cum enim secundùm B. Hieronymum, &c. cum opusculo *De contemptu mundi*: Quoniam mundanorum insania, &c. habentur in eodem Codice Sorbonico.

Item *Cursus seu horæ breves de æterna Sapientia, & formula componendi Sermonem*, Mss. habentur in privata Cantabrigiæ Bibliotheca Baronis Lumleii codd. 124 & 281.

Vult Eisengrenius eum vixisse circa annum 1420, quem secutus est Antonius Possevinus in Apparatu sacro, verbo *Richardus Hampole* tom. 2 pag. 324: at Ms. Codex Sorbonicus de quo supra, ad finem opusculi de emendatione peccatoris, hæc habet verba; *explicit Libellus sancti Richardi Heremitæ de emendatione peccatoris, qui obiit anno* MCCCXLIX *apud Sanctimoniales de Hampole juxta Dancastiis in Comitatu Eboracensi.* Et sane Mss. Codd. operum Richardi Hampoolitani excedunt antiquitate annum 1420, quem rectè ad annum 1340 collocavimus.

PETRUS ROGERIUS patriâ Lemovicensis, variis honoribus & Sacerdotiis amplissimis auctus fuit. Primùm enim post professionem Regularem emissam in Abbatia Casæ-Dei in Arvernis, Ordinis Divi Benedicti, Parisiis posteà studia Philosophiæ ac Theologiæ cum omnium admiratione peregit. Inde Petri Cardinalis de Mortuomari qui ipsum unicè diligebat, Epistolis ad Romanam Curiam vocatus, Joanni XXII Papæ innotuit. A quo factus sancti Baudelii Nemausensis Prior, inde Abbas Fiscannensis & Casæ-Dei, tum Episcopus Artrebatensis, ac posteà ad Senonensem Archiepiscopatum atque ab isto ad Rothomagensem anno 1330, denique ad Cardinalatum à Benedicto XII promotus anno 1337 decimo-quinto Kalendas Januarii sub titulo Sanctorum Nerei & Achillei: atque eo Nonis Maii 1342 mortuo, Summum Pontificatus culmen ascendit, sumpto nomine Clementis VI. Extant Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Aulæ Penbrochianæ cod. 89, *Propositiones Petri Rothomagensis Archiepiscopi factæ in præsentia Domini Papæ & Car-*

dinalium in publico Consistorio. Sublatus è vivis est Avenione VIII idus Decembris anno 1352. Vide Galliam Christianam Sammarthanorum tom. 1 pag. 592 *in Archiepiscopis Rothomagensibus*, ubi laudes ejus latè explicantur, Franciscum Bosquet in Vitis Summorum Pontificum qui Avenione sederunt, & alios omnes qui scripserunt Vitas Summorum Pontificum.

ROBERTUS COVVTON natione Anglus, ex Ordine Fratrum Minorum, claruit anno 1340 scribens *insignem Commentarium in 4 libros Magistri Sententiarum*, Ms. in multis Angliæ Bibliothecis; Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 181, Mertonensi codd. 11 & 48, Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 75 & in Aula Penbrochiana cod. 107. Hujus etiam *Compendium* seu *Abbreviationes super easdem Sententias*, Mss. Oxonii in Bibliotheca Lincolniensi cod. 34, & Magdalenensi cod. 146. Hujus meminit Possevinus *in Apparatu sacro*, nec opinor esse omissum ab Luca Vvadingo in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Fratrum Minorum: ubi de illo loquitur, & quidem pluribus paginâ 308.

PTOLOMÆUS LUCENSIS, natione Italus, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, unde postea assumptus est ad Episcopatum Torcellensem, claruit anno circiter 1340. Scripsit *Annales continentes gesta ab anno* 1060 *usque ad* 1303 impressos Lugduni anno 1619, inde translatos in magnam SS. Patrum Bibliothecam editionis Lugdunensis anni 1677. Item scripsit *Historiam Ecclesiasticam* lib. XXIV. quam continuat usque ad creationem Clementis Papæ sexti anno

1342, Ms. in Bibliotheca Vaticana cod. 3766. Eandem Historiam in XXIV libros distributam habet Ms. Bibliotheca Collegii Navarrici Parisiensis, sed quæ desinens in morte Bonifacii VIII, non progreditur ultra annum 1303. Imò ultra annum 1301 Annales non procedunt, quamvis libros XXIV integros Ms contineat: unde deceptos opinor illos qui volunt Ms. Vaticanum extendi usque ad annum 1342, seu usque ad creationem Clementis Papæ sexti, nisi fortè additio aliqua ab alio facta fuerit. Ms. enim Navarricum non procedit usque ad annum 1342 ut de Vaticano dicitur, sed ad 1302, unde error vel Cifri vel Typographi esse potest: nec procedit usque ad creationem Clementis Papæ sexti, sed circiter usque ad creationem Clementis Papæ quinti. Atque hæc forsitan est vera ætas Ptolomæi Lucensis, licèt ob auctoritatem aliorum, ad hunc annum 1340 prorogatus fuerit. Eadem Historia Ms. legitur in Bibliotheca Colbertina codd. 2810 & 527, cum Appendice (alterius forsitan auctoris) usque ad annum 1313. Sunt etiam ejusdem Excerpta quædam super genealogia & posteritate Caroli Siciliæ Regis, continuata ab aliis usque ad annum 1370, quam habes in Collectaneo veterum Historiæ Francicæ Scriptorum tom. 5 pag. 893. Agunt de Ptolomæo Lucensi Blondus lib. 13, Volaterranus lib. 22, Joannes Gerardus Vossius *De Historicis Latinis*, Possevinus *in Apparatu sacro*.

JOANNES DE BECKA Canonicus Ultrajectensis Ecclesiæ conscripsit *Chronicon Episcoporum Ultrajectensium & Comitum Hollandiæ*, à temporibus sancti Vvillibrordi usque ad annum 1342, quod continuavit Guillelmus Hedam Har-

lemensis Decanus, ac post Guillelmum ad sæculi hujus initium Suffridus Petrus deduxit. Impressum utrúmque Opus Joannis Bekani & Guillelmi Hedani, Franekeræ in Frisia anno 1612 apud Robertum Doyema, quod prostat Lugduni Batavorum apud Elzevirios Officinæ Lugdunensis detentores: & iteratum caractere omnino eleganti Ultrajecti anno 1643 in folio parvo. Aubertus Miræus in Auctario De Scriptoribus Ecclesiasticis cap. 436, Vossius de Historicis Latinis, Joannes Chapeaville in Collectaneo Historiarum Leodiensium.

EGIDIUS MUISIUS Abbas sancti Martini Tornacensis, Ord. Divi Benedicti, scripsit *Chronicon de rebus gestis Comitum Flandrensium* ab anno 972 ad annum 1343, quod Ms. ibidem adservatur.

CLEMENS FLORENTINUS, Ordinis Servorum, Theologus Parisiensis floruit anno 1340. Composuit *Catenam auream in omnes sancti Pauli Apostoli Epistolas*, cujus Ms. extat in Medicæa Bibliotheca apud sancti Laurentii Ædem. Item *Concordantias ad Annibaldum Cardinalem sui Ordinis Protectorem*, quæ Mss. asservantur in Bibliotheca Servorum Florentiæ. Perfunctus probè variis Ordinis sui muneribus obiit anno ætatis suæ 78, qui in eadem Florentina Urbe, in Ecclesia Divæ Virginis Annuntiatæ cum cœteris patribus sepultus est. Hæc nos habuimus ex fide Antonii Possevini in Apparatu sacro, verbo *Clemens Florentinus* pag. 363.

RICHARDUS CHICHESTENSIS seu CESTRENSIS Anglus, Monachus Vvestmonasterii Ord. Divi Benedicti, qui etiam Ro-

bertus in Mss. Codd. aliquando legitur, scripsit *Polycraticon seu Chronicon Anglo-saxonum*, quod exemplaria Mss. adducunt ad annum 1348, quo floruit. Habetur in Bibliotheca Cantabrigiæ publica cod. 248, & in Collegio sancti Benedicti cod. 6. Prioris Codicis hic titulus est. *Richardus Chichester, Monachus Vvestmonasterii, Chronographus, incœpit ab Hengisto Saxone anno Christi* 449, *cujus primus liber incipit*: Post primum insulæ Britanniæ Regem, *& hanc partem vocavit Speculum Historiæ, & continet quatuor libros. Secunda pars vocatur* Anglo-Saxonum Chronicon, *& est continuatio Prioris ad annum Domini* 1348, *id est ad annum Edvvardi III* XXII. Epitome ejusdem Chronici, Ms. Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti codd. *66* & 342.

JACOBUS FOLQUERII Ordinis Eremitarum Divi Augustini, Doctor Tholosanus atque ibi Lector in Theologia, scripsit ad Clementem Papam sextum, opus inscriptum *Viridarium Gregorianum*, seu *Allegorias in omnes libros Sacræ Scripturæ*, desumptas ex puris verbis sancti Gregorii Papæ, oblatas ei, ut auctor indicat, anno Domini 1345 in mense Aprili. Floruit Jacobus Folquerii anno 1348 & sequentibus, cujus opus Ms. in Bibliotheca Eremitarum Augustinianorum Parisiensium, Majoris ut vocant Conventûs.

FRANCISCUS PETRARCHA, Aretii in Tuscia ex Florentinis parentibus, vel ut alii quidam cum Gerardo Joanne Vossio, circa Ancisam Florentini Agri vicum Majorum suorum sedem, Patre Florentino exule natus die 20 Julii feriâ secundâ anno 1304, claruit circa & ultra annum 1340. Hic (ut inquit Labbeus) ingenio, eloquentia, Lati-

næ patriæque linguæ cultu, ac Poëtica etiam utraque facultate sui sæculi princeps, Litteras à multo ævo sepultas, primus è Gothicis tenebris excitavit. Archidiaconus Parmensis, tum Cathedralis Ecclesiæ Patavinæ Canonicus, obiit ac sepultus est in Arquada Agri Patavini Pago. Agunt de illo Bellarminus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis* pag. mihi 362, Labbeus ibidem tom. 1 pag. 323, ubi tamen ejus opera non recenset, Possevinus *in Apparatu sacro*. Cum ergo & ipse Ecclesiasticus fuerit, Canonicus nempe Ecclesiæ Patavinæ & Parmensis Archidiaconus: ratio *Supplementi de Scriptoribus vel Scriptis Ecclesiasticis à Bellarmino ad annum* 1460 *omissis* exigit, ut de Petrarcha non taceam, si quid vel jam editum atque à Bellarmino omissum, vel tantùm Manuscriptum inveniatur. Hujus autem *Petrarchæ liber de Casibus virorum illustrium* Ms. in Bibliotheca Colbertina cod. 840. Itémque ibidem ejusdem *Rerum familiarium Epistolarum libri viginti quatuor Manuscripti* cod. 842, quorum novem tantùm sunt impressi. De eo plura Poggius, Trithemius, Paulus Jovius, Raphael Volaterranus, Philippus Bergomensis, Lilius Giraldus, Leander Albertus, Gerardus, Joannes Vossius, & præ cæteris Jacobus Philippus Thomasinus Episcopus Æmoniensis *in Petrarcha redivivo*, qui altera editione impressus est Patavii anno 1650.

DURANDUS CAMPANUS seu DE CAMPANIA, Gallus, dictus de Campania quòd in hac Galliæ Provincia ortus esset, Ordinis FF. Minorum atque à Confessionibus Reginæ Galliæ & Navarræ, floruit teste Vvadingo *in Bibliotheca Ord. Fratrum Minorum*, sub annum 1340. Scripsit Summam

Confessariorum quæ inscribitur, *Summa Confessionum*, vel *Directorium in quatuor partes distinctum*, quod habetur Manuscriptum cod. 451 in celebri Bibliotheca Colbertina. Item teste eodem Vvadingo *in quatuor libros Sententiarum*, opus insigne, quod extat Ms. in Bibliotheca Fratrum Franciscanorum Bononiæ: sed videndum, an non sit idem opus quod est impressum sub nomine Durandi de sancto Porciano Ord. Fratrum Prædicatorum, quod sæpè Manuscriptum etiam in Bibliothecis Franciscanorum legitur. De Durando Minorita, Vvadingus in Bibliotheca Ordinis Minorum pag. 104.

JOANNES HOCSEMIUS Canonicus sancti Lamberti Leodiensis, *Chronicon Episcoporum ab Egidio Aurea-Vallis Monacho deductum ad annum* 1251, *continuavit ad annum* 1348 quo scribebat. Utrumque editum est in lucem Leodii anno 1613 curâ & studio Joannis Chapeavilli Canonici & Vicarii Generalis in spiritualibus Episcopalibus.

NICEPHORUS GREGORAS vixit sub Andronico Seniore Paleologo, ejusque ex Michaele filio nepote Andronico Juniore, qui videtur pervenisse usque ad tempora Joannis Cantacuseni & annum Christi circiter 1345. Multa interseruit de se suisque rebus, libris 7, 8 & 9 suæ Historiæ, ac de eo non pauca Ioannes Cantacusenus lib. 4 capp. 24 & 25, ubi levem & mendaciorum plenum appellat: Georgius Phranzes, & ex recentioribus Vvolfius, Lipsius, Possevinus, Vossius, atque ex eo ut assolet Aubertus Miræus. *Historia libris XI* ab anno 1204 quo Balduinus aliique Franci Venetis juncti Constantinopolim cœperunt usque ad annum 1341, quo Andronicus

Iunior obiit, Basileæ Græcè & Latinè anno 1562 interprete Hieronymo Vvolfio Oetingensi, ac deinde Genevæ in fol. anno 1615 apud Guillelmum Roverium, cum Nicolao Chalcondila & Georgio Logothetá. Prætereà Gregoras *librum Synesii de insomniis* interpretatus est, quod Hypomnema Græcè edidit anno 1553 cum Synesii operibus Adrianus Turnebus: Græcè verò & Latinè ex versione Antonii Pichonii extat in Collectione operum Synesii anni 1632 & 1613 à Dionysio Petavio publicata, ut suo loco observatum est. Hæc Philippus Labbeus de Nicephoro Gregora in Dissertatione Historica de Scriptoribus à Bellarmino recensitis tom. 2 pag. 107, cui addo extare longè plura Græcè Mss. in Bibliotheca Vaticana: Nempe

Expositio sapientissimi Gregoræ, de divinis.

Ejusdem *ad quemdam amicum de iis qui convic abantur Astronomiam.*

Ejusdem *Lepentrino in Cyprum Magno Logothetæ.*

Ejusdem *Epistolæ, Acclamationes, & Sermones.*

Ejusdem *Monodia in mortem Regis Andronici Paleologi.*

Atera Monodia *in magnum Logothetam Theodorum Metochitam.*

Alia denique multa, quæ recensentur ab Antonio Possevino ad calcem Apparatus sacri, dum agit de variis Bibliothecis pag. 13 verbo *Bibliotheca Vaticana* littera N. Item in eadem Vaticana Bibliotheca ex Codice Heidelbergensi 299, *Nicephori Gregoræ Orationes 8 quarum prima continet Dialogum Theotimi atque Agathangeli, ultima est responsio ad Imperatoris Concionem de fortuna &*

fato. Item *Narratio Colloquii, quod cum Palama coram Joanne Paleologo Imperatore Constantinopolitano habuit, divisa in tres libros* quorum ultimus imperfectus. Porro Joannes Meursius anno 1618 post (falsò ut putat Labbeus) tributum Theodoro Metochitæ, Romanæ Historiæ à Julio Cæsare ad Constantinum Magnum, librum ut vocat singularem; adjecit Græco-Latinam Nicephori Gregoræ Orationem funebrem in mortem Magni illius Logothetæ Theodori Metochitæ: quam idem Labbeus post suos in Michaelis Glycæ Annales Commentarios recudendam typis Lupareis curavit, Parisiis anno 1648 & sequentibus, cum aliis Historiæ Byzantinæ Scriptoribus. Denique in Bibliotheca Serenissimi Bavariæ Ducis cod. 212, extant Mss. Græcè *Nicephori Gregoræ Orationes & Encomia in varios*, &c.

GREGORIUS PALAMAS Thessalonicensis Archiepiscopus, circa annum 1347 sparsit diversos errores ex proprio cerebro productos, quibus multis Græcis Antistitibus notissimus fuit, ac malè laudatus in Concilio, de quo pleniùs loqui, nostrum non patitur institutum. Doctus hic fuit, ac multa scripsit, quæ ex Orientis partibus deportata, latent Mss. in Europæ Latinis Bibliothecis. Extant in Bibliotheca Bavarica Serenissimi Ducis cod. 125 *Gregorii Palamæ Consideratio plenior in Transfigurationem Domini, Palamæ & Acindyni Epistolæ, Expositio Hæresum Palamæ & Acindyni, variæ Apologiæ contra Palamam & Acindynum.* Extat in Bibliotheca Augustana cod. 73 *Prosopopeia corporis & animæ*, continens nimirum *Orationes duas judiciales mentis Corpus accusantis, & totidem Corporis contrà, se deffendentis: itémque Ju-*

dicum Sententiam. Hæc inserta est Latinè Bibliothecæ Sanctorum Patrum tom. 9 secundæ editionis, Adrianus autem Turnebus Græcè anno 1553 Parisiis evulgavit. Ejusdem *in aliqua Evangelii loca*, Ms. Græcè in Bibliotheca Sfortiana cod. 68. Ejusdem *liber contra Joannem Veccum Patriarcham Constantinopolitanum de Processione Spiritus Sancti*, cum refutatione Cardinalis Bessarionis, Ms. in Bibliotheca Bavarica cod. 115. Nec mihi dubium, quin alia adhuc in aliis Bibliothecis lateant. Vide Antonium Possevinum in suo Apparatu sacro, & Leonem Allatium in Opere *De Georgiis & Gregoriis.*

THEOPHANES Nicææ Archiepiscopus scripsit circa annum 1347 *grande opus adversùs Judæos*, quod extat Ms. Græcè Romæ inter libros Francisci Turriani quos reliquit Societati Jesu, quando illam hic ingressus est. Analysim summâ curâ exhibet Antonius Possevinus in Apparatu sacro tom. 2, verbo *Theophanes Nicææ Episcopus* pag. 470. Extant ejusdem in Vaticana Bibliotheca Libelli duo, vel Epistolæ, prima *quidem doctrinalis ad Sacerdotes & alios Clericos suæ Diœceseos; ostendens quodnam sit negotium Sacerdotii, & qualem oporteat esse, eo factum dignum.* Altera item *ad Nicanos, qualem deceat esse Christianum; ubi etiam docet fugiendam esse omnem consuetudinem eorum qui sentiunt cum Acindyno, non minùs quàm Judæorum.* Aliqua Theophanis Archiepiscopi Nicæni Opera Græco-Latina edita sunt Romæ anno 1590 in 8°, curâ & studio Gonsalvi Poncii Legionensis. Plura vide apud allegatum Possevinum loco citato.

GREGORIUS

GREGORIUS ACINDYNUS, Græcus Theologus, scripsit circa annum 1348, *Opusculum de Essentia & operatione Dei libris 2 adversùs imperitiam Gregorii Palamæ & aliorum Græcorum*, quod extat græcè manuscriptum in Bibliotheca serenissimi Bavariæ Ducis. Impressum autem postea græcè & latinè in 4° Ingolstadii per Jacobum Gretzerum, cum Epistolis decem variorum Pontificum, ad Petrum Cnapheum Eutychianum, græco-latinis apud Angermariam anno 1616 in 4° evulgatis. Hæc non potuit scribere *in Apparatu Sacro* Possevinus, dum loquitur de Gregorio Acindyno, nondum enim illud typis fuerat mandatum.

GUILLELMUS DE MONTE-LAUDUNO, Professor Juris Canonici in Academia Tolosana, vir suâ ætate ob peritiam Juris celebertimus, claruit circa annum 1346. Hujus Opera frequenter laudarunt Richardus Armachanus Archiepiscopus in Tractatu Ms. *De Audientia Confessionum*, Bernardus Lauretus Præses Tolosanus in Tractatu *De potestate sæculari in Ecclesiasticos*, Arnulfus Rusæus in Tractatu *Juris Regaliæ*, itemque Philippus Probus in Tractatu *Juris Regaliæ*, Glossator libri sexti Decretalium, & alii. Quoniam verò nullus hactenus, quòd sciam, Opera hujus viri recensuit: utar hac occasione, & ea promam quæ Stephano Baluzio, à quo hæc accepi, comperta sunt. Scripsit itaque Guillelmus de Monte-Lauduno Lecturam *in librum sextum Decretalium*, quam laudant Rusæus & Probus, ad quam Apostillas vel Additiones scripsit Blasius Aurioli Doctor Tolosanus. Extat Ms. in Bibliotheca Cathedralis Ecclesiæ Cameracensis, cum Apparatu Hostiensis in Decretales. Scripsit præterea *Appara-*

tum Constitutionum Clementis V. qui frequenter item laudatur à Rufæo & Aufrerio in Repetitionibus ad Clementinas. Hujus autem Apparatus tria manuscripta Exemplaria extant in Bibliotheca Sancti Sergii Andegavensis, itémque aliud in Bibliotheca sancti Albini Andegavensis. In eodem codice Sancti Albini Ms. *Apparatus ejusdem Guillelmi super extravagantes Joannis Papæ XXII*, qui laudatur etiam ab iisdem Rufæo & Probo. Item scripsit *Librum de Sacramentis*; qui extat manuscriptus in Bibliotheca Ecclesiæ Helenensis, & ejusdem libri extant duo manuscripti codices in Bibliotheca Monasterii Rivipullensis apud Catalanos. Item alius quoque in Archivo Ecclesiæ Narbonensis. Horum nihil est editum, quod sciam. Hæc Baluzius additione ad caput 4 libri 6 *De Concordia Sacerdotii & Imperii* paginâ 76. Ego vidi aliud manuscriptum exemplum *Tractatus de Sacramentis*, in Bibliotheca Bellæ-Vallis Ordinis Præmonstratensis in Episcopatu Remensi.

NILUS Metropolita Rhodius, hostis Latinorum, Gregorii Palamæ Thessalonicensis Archiepiscopi Hæresibus adhærens, floruit anno 1340 & seqq. quem cum aliis Nilis recenset Leo Allatius in Dissertatione sua speciali de hoc argumento cap. 16. Scripsit *insignem Orationem in sanctam Matronam ex insula Chio oriundam*, quam græcè & latinè edidit idem Allatius. Item *enarrationem Synopsicam de novem Synodis*, computans pro nona legitima, eam quæ sub Joanne Paleologo Andronici Filio, errores Palamæ tuita est; Habetur istud Opus tomo 2 Juris Canonici Veteris pag. 1161. Ejusdem *De Versibus Anacreonticis* Opus manuscriptum in Bibliotheca Regia co-

dicibus 901 & 1717. Vixit usque ad annum 1330.

NILUS CABASILAS Thessalonicensis Archiepiscopus, Auctor ejusdem temporis est, magnus Latinorum hostis Pontificum, ut ex ejus Operibus constat. Scripsit *volumen de Primatu Papæ & Orationem, quâ docet totum utriusque Ecclesiæ Græcæ & Latinæ dissidium pendere ex eo, quòd Episcopus Romanus solus arbiter omnium controversiarum esse velit.* Hoc primum editum græcè & latinè Basileæ anno 1544 in 4° cum Flatio contra Brunum typis Oporinis, tum per Matthiam Flaccum Illyricum græcè & latinè Francofurti 1555 in 8°. Idem græco-latinè per Claudium Salmasium, cum aliis ejusdem Nili, Hanoviæ 1598 in 8°, idémque cum Salmasio *De Primatu Papæ*, Lugduni Batavorum 1645 in 4°, cùm Claudii Salmasii & Bonaventuræ Vulcanii nonnullis Notis. Addit Leo Allatius in sua Dissertatione de Nilis cap. 14 pag. 49. Plurima alia ejusdem Nili manuscripta Opera, omnia contra Latinam Ecclesiam.

NICOLAUS CABASILAS Archiepiscopus Thessalonicensis, Nili Cabasilæ nepos, floruit circa annum 1350. Fuit autem Schismaticus, & Ecclesiæ Romanæ apertus hostis, ideoque Opera ejus omnia cautissimè legenda sunt, ut Bellarminus in Catalogo monuit. Hujus *Libri sex de Vita in Christo*, in quibus præcipuè agitur *De Baptismo, sacra Unctione, & Eucharistia*, latinè tantùm prodierunt anno 1604 in 4° Ingolstadii, Jacobo Pontano Societatis Jesu interprete, cum *Philippi Solitarii Dioptra seu Regula Fidei Christianæ ad Callinicum Monachum*, qui etiam adje-

cit *ejusdem Cabasilæ Orationem contra fœneratores*, latinè tantùm. Sed utrumque Opus tam *libri sex de Vita in Christo*, quàm *Oratio contra fœneratores*, extant Mss. græcè in Bibliotheca Bavarica cod. 39. Oratio autem contra fœneratores edita græcè cum Oratione sancti Epiphanii in sepulturam Corporis Jesu Christi, per Stanislaum Phœnicium anno 1604 Samoscii in 4°. Idem Cabasilas scripsit *Expositionem in sanctam Lyturgiam seu Missam*, quam Gentianus Hervetus latinè vertit, quæ cum libris sex de Vita in Christo, extat tom. seu sæculo XIV magnæ Bibliothecæ Veterum Patrum editionis Coloniensis anni 1618. At Expositio Liturgiæ seu Sacrificii Divini, manuscripta extat tum in Bibliotheca Vaticana ex multis codicibus, tum ex Heidelbergensi codice 362, itemque in Regia Gallica, & in Bavarica codd. 59, 107, 112, 113, 128. In Bibliotheca Imperatoria Vindobonensi idem Opus Cabasilæ *De divino Mysterio* Ms, cum ejusdem *variis Orationibus*. Ejusdem *Encomium sanctæ Theodoræ viduæ*, editum græcè & latinè ad diem 5 Aprilis à Bollandistis, ex manuscripto codice Bibliothecæ Cæsareæ Viennensis: nec dubium, quin ex codicibus de quibus statim loquebamur. Ejusdem *Commentarius in librum tertium magnæ Constructionis Ptolomæi*, impressus in folio Basileæ anno 1530. Plura de Nicolao Cabasila habent Antonius Possevinus *in suo Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 459 pag. 262, Philippus Labbeus in Dissertatione de Scriptoribus quos Bellarminus recensuit, tom. 2, verbo *Nicolaus Cabasilas* pag. 114. At plenissimè omnium Leo Allatius, qui ejusdem Cabasilæ narrat

alia plurima Mss. in Differtatione ſua de Nilis, pag. 55 dictæ Diſſertationis.

BARTHOLOMÆUS URBINAS, Ordinis Eremitarum Divi Auguſtini, Diſcipulus Auguſtini Triumphi, quem vocant *De Ancona*, cùm Lutetiæ Pariſiorum atque Bononiæ ſtudiis Diſciplinarum & Theologiæ operam dediſſet, factus eſt Urbis ſuæ Urbini Epiſcopus. Scripſit varia Opuſcula, de quibus latè Poſſevinus *in Apparatu ſacro*, pag. 176, & Philippus Elſſius *in Encomiaſtico Auguſtiniano*, quorum nonnulla cæteris Mss. reſtantibus, evulgata ſunt. Nempe *Milleloquium Ambroſii*, Lugduni impreſſum anno 1556 in fol. juxta veritatem manuſcripti codicis; ibidemque *Milleloquium D. Auguſtini dedicatum Clementi Papæ ſexto*, Lugduni in fol. anno 1555 ſub Salamandra apud Senetonios Fratres. Mortuus dicitur ſub initium anni 1350, de quo Philippus Elſſius *in Encomiaſtico Auguſtiniano*.

BARTHOLOMÆUS Anglicus, ex Ordine Fratrum Minorum, cognominatur *de Glaurville*, ſcripſit circa annum 1350 *Libros novemdecim de proprietatibus rerum*, quos vidi manuſcriptos in variis Bibliothecis. Sunt autem Mss Cameraci in Bibliotheca Cathedralis Eccleſiæ, Cremonæ in Bibliotheca Fratrum Eremitarum D. Auguſtini, Rhegii in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum, Oxonii in Anglia in Bibliotheca Balliolenſi cod. 238, & Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 107. Excuſi fuerunt, ut placet Antonio Poſſevino *in Apparatu ſacro*, Argentorati anno 1488, & juxta Rodulfum Toſſinianum in Hiſtoria Seraphica anno 1491: ſed uterque errat, niſi ſemel atque iterum impreſſi fuerint; vidi enim ac tenui 1350.

impressionem hujus Operis factam Argentorati in 4° anno 1505. Plura dabit Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Minorum* pag. 49 & 50, quæ publici juris est Romæ in folio anno 1650, ex Typographia Francisci Alberti Tani.

PETRUS DE PATERNIS, Ordinis Eremitarum Divi Augustini, claruit circa annum 1350, scripsitque inscriptum Opus *De necessitate & sufficientia vitæ humanæ*, quod extat Ms. cod. 1517. Bibliothecæ Colbertinæ. Opus de quo mentionem debuit facere Philippus Elssius *in Encomiastico Augustiniano*, quod volvi potest.

THOMAS DE BRADVARDINA Anglus, ex Ordine Fratrum Minorum, clarus ob doctrinam anno 1350 & sequentibus, scripsit *nobile Opus de causa Dei contra Pelagium & de veritate Causarum*, variâ sacræ ac prophanæ, antiquæ ac novæ Philosophiæ ac Theologiæ doctrinâ locuples atque ornatum, quod manuscriptum asservabatur in Bibliotheca Vaticana, cujus etiam manuscriptum codicem habuit olim in Germania Matthias Flaccus Illyricus. Impressum est ex manuscriptis Anglicanis, curâ & studio doctissimi viri Henrici Savillii, anno 1618 Londini in fol. ex officina Northoniana: de quo abundè Ludovicus Cellot in Historia Gottescalci Prædestinatiani lib. 5 cap. 19 pag. 390. Ejusdem *Opus de Geometria speculativa & Arithmetica*, impressum Parisiis anno 1512. *Tractatus proportionum*, editus Venetiis anno 1505. Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* mentionem illius habet, sed (quod mirum) de eo nihil habet Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Fratrum Minorum*. Opus autem *De cau-*

sa Dei contra Pelagium, *& de Virtute causarum*, Ms. Oxonii in Anglia in Bibliotheca Collegii novi cod. 22, in Orialensi cod. 55, Mertonensi cod. 203, Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 146, Domus sancti Petri cod. 276, & privatim in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 267. Appellatur in nonnullis manuscriptis codicibus Cancellarius Londoniensis, quod an conveniat rectè Franciscano, seu Conventuali Ordinis Minorum, mihi valde suspectum est. Porrò quem omisit in suis Scriptoribus Bradvardinum diligens Vvadingus, avidè atque injustè arripuit, & suis Dominicanis adscripsit, griseis vestibus in albas mutatis, Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1372 pag. 133, & *in Appendice* pag. 489, citans Antonium Senensem Lusitanum *in Bibliotheca* fol. 248. Magna Caritas, ut quem Franciscani non admiserunt, Dominicani amplectentur, suumque faciant.

RANULPHUS HIDGEN, quem codices Mss, inscribunt *Hikeden*, natiône Anglus, conditione Monachus Cestrensis, scripsit circa annum 1360 *Polychronicon libris* 7, ubi potissimùm agit de Rebus gestis Anglicis, cujus hic titulus in manuscripto codice Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 188: *Chronica Ranulphi Hikeden libris 7, erat is Monachus Cestrensis, qui obiit in senectute bona anno Domini* 1363. Quanti sit meriti hoc Opus, judicent Lectores ex multitudine manuscriptorum codicum in Anglia, qui ad viginti assurgunt. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 113, in Balliolensi codd. 236 & 237, Lincolniensi cod. 44, Mertonensi codd. 42 & 60, Magdalenensi cod 140, in Bibliótheca Ædis Chri-

sti cod. 3. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica codd 188, 221, 238, in Collegio sancti Benedicti codd. 6, 45, 81 & 341, Domus sancti Petri cod. 232, Collegii Caii codd. 19 & 25, privatim in Bibliotheca Baronis Lumleii cod. 247, & Gualteri Copi cod. 180. Idem scripsit *Speculum Curatorum*, Ms Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 69. Plura Vossius in Historicis Latinis lib. 3 cap. 2.

PETRUS quidam Monachus Clarevallensis, claruit circa annum 1350, homo valde devotus, qui sub ementitis nominibus scripsit aliqua Opuscula tendentia ad morum correctionem, & Ecclesiæ in moribus emendationem. Extat in Bibliotheca Colbertina codex manuscriptus num. 1502 ubi sequentia sunt: *Epistola Jesu Christi ad Innocentium sextum anno* 1353, *divisa in capita centum, Auctore Petro Monacho Clarevallensi.*

Epistola Luciferi ad mundanos, scripta anno 1351.

Ejusdem Petri Claravallensis Tractatus de potestate Summi Pontificis.

Claruit iis temporibus quibus scripsit, de quo videre potes Carolum de Vvisch in Bibliotheca Cisterciensis Ordinis, ubi nullum vel paucos omisit.

THOMAS STUBS, sive STOBÆUS interdum dictus, Ordinis Fratrum Prædicatorum, natione Anglus, in suum ævum deduxit usque ad Eduardum tertium vel circiter, annumque quasi 1360, *Successionem & actus Archiepiscoporum Eboracensium*. Opus impressum est inter decem Scriptores Anglicanos Historicos, quos in fol. Londini edidit Joannes Seldenus anno 1652 pag. 1685 & sequentibus. De illo Antonius Senensis Lusitanus *in Bi-*

bliotheca Prædicatorum fol. 247., Ambrosius de Altamura ibidem ad annum 1352 pag. 125.

PETRUS BERCHORIUS, Pictaviensis, Gallus, Ordinis Divi Benedicti, & Prior Sancti Eligii Parisiensis, floruit anno 1360 & sequentibus, ob Opera quæ in lucem emissa sunt, notissimus Concionatoribus Christianis, quos suis Scriptis multùm adjuvat. Varia igitur in Sanctam Scripturam scripsit Opera, Concionatoribus maximè utilia, nempe *Dictionarium morale Biblicum*, per litteras Alphabeti digestum, quòd dictiones ferè præcipuas Scripturæ ad instar locorum communium complectitur, earumque significationes moribus accommodat. *Reductorium morale utriusque Testamenti* in quatuordecim libros divisum, in quo prætermisso Historiæ sensu, breviter universa capita Scripturæ tropologicè exposuit, intermixtis interdum allegoriis. Tertium Opus, quod *Inductorium morale* inscribitur, in tres partitum libros incipit: *Videte quoniam non solùm*, &c. Hæc superiori sæculo impressa vidimus tribus voluminibus in fol. Venetiis anno 1589, & Coloniæ anno 1620 tomis totidem in fol. Transtulit etiam idem Petrus Berchorius, gallicè *Bercheur*, Historiam Titi-Livii in Linguam Gallicam, Regi Galliarum Joanni dicatam, quam pulcherrimis ornatam figuris atque picturis, duobus comprehensam magnæ molis voluminibus, asservat manuscriptam, Bibliotheca Sorbonica. Obiit anno 1362 in Prioratu suo Sancti Eligii Parisiensis, ubi sepultus jacet. Prima autem Operum Petri Berchorii editio quatuor voluminibus in fol. facta est Parisiis anno 1521 apud Claudium Chevalon, viâ Jacobæâ sub Sole aureo, quæ pulcherrima & casti-

1360.

gatissima est, cujus unum exemplum vidimus in Bibliotheca Sancti Germani de Pratis, & aliud apud Mirvaldum Ordinis nostri.

LEVVOLDUS DE NORTHOVV, seu NORTHOF, circa annum 1360 scripsit *Origines Markanas*, sive *Chronicon Comitum de Marka & Altena*, editum in fol. Hanoviæ anno 1613, cum Notis Henrici Meibomii. Hæc Chronica Marxensis ab anno 1000 ad 1358, cujus Supplementum usque ad annum 1391, editum ab eodem Henrico Meibomio, cum rebus Germanicis ejusdem Meibomii. Vide Vitam Levvoldi Northovii ex Chronico Marxensi ab anno 1278 ad 1358, per Henricum Meibomium cum rebus Germanicis Pistorii.

MANUEL CALECAS, quem volunt fuisse ex Ordine Fratrum Prædicatorum, claruit circa annum, non ut quidam scribunt 1250, sed anno circiter 1360, de quo Bellarminus & Labbeus in Dissertatione historica *De Scriptoribus Ecclesiasticis* tom. 2 pag. 4: ubi perperam vult eum vixisse anno 1250, seu vixisse sæculo decimo tertio. Extant ejus *Libri quatuor adversus Græcorum errores de processione Spiritus Sancti*, è Græco latinè redditi ab Ambrosio Camaldulensi Monacho, jussu Martini V Romani Pontificis, qui obiit anno 1431, & publicati tantùm anno 1616 Ingolstadii in 4° à Petro Stevartio Leodiensi, & inde immissi in Bibliothecam Sanctorum Patrum editionis Coloniensis anni 1618, & nuperrimæ Lugdunensis anni 1677. Item scripsit *Librum adversus Palamitas illorumque pseudo-Synodum, sub Imperatore Joanne Cantacuseno*. Item Librum unum *De principiis Fidei*, de Deo scilicet uno, aliisque

ad Fidem spectantibus, quæ duo Opera impressa sunt tom. 2 ultimi Auctarii Bibliothecæ Sanctorum Patrum, à Francisco Combefis editi Parisiis anno 1672 in fol. Si plura cupis, vide Labbeum loco citato, Antonium Possevinum *in Apparatu sacro*, Aubertum Miræum in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 406 pag. 263, Franciscum Combefis in Apparatu ad Bibliothecam Concionatoriam, atque in Notis ad citata Manuelis Calecæ Opera, in dicto Auctario suo ultimo.

MATTHÆUS BLASTARES seu BLASTARAS, Jurisperitus Græcus, floruit circa annum 1360, & scripsit *Syntagma seu Synopsim alphabeticam rerum quæ in sacris Canonibus comprehenduntur*, quæ græcè & latinè prodiit Oxonii anno 1672. Extat autem Ms. in Bibl. Regis Catholici Scorialensi, in Regia Gallica, Colbertina ex illis codicibus, quos nuper emptione sibi comparavit Colbertus, ex Bibliotheca doctissimi Jacobi Augusti Thuani. Ejusdem est *Opusculum de Causis seu Quæstionibus Matrimonii*, quod græcè & latinè legitur tomo 1 Juris Græco-Romani pag. 478, quod in fol. edidit Joannes Leunclavius Francofurti anno 1596 apud Fischerum.

JOANNES CANTACUSENUS primùm Joannis Paleologi Tutor ab Andronico Juniore anno 1341 institutus, deinde anno 1345 coronatus Imperator, abdicavit anno 1355, & Monachi vestem indutus, assumpto Josaphati Christoduli nomine. multa scripsit atque inter hæc, *Historiam libris quatuor de rebus ab Imperatore Andronico & à seipso gestis*, impressam nuperrimè in fol. Parisiis apud Sebastianum Cramoisy anno 1645 inter alios

Historiæ Byzantinæ Scriptores ex prælo Regio. Extat Ms. græcè in Biblioth. Vatic. & in Bavarica, cod. 184. Extant Mss in eadem Vaticana *Apologiæ quatuor seu Contradictiones pro Christiana Religione contra Mahumetem*, itemque *Contradictiones adversùs Prochorum Sidonium*: ac primæ quatuor *Contradictiones contra Mahumetem* sunt etiam manuscriptæ græcè in Bibliotheca Bavarica codice 189. Vixit usque ad annum 1374, quo agnovit Primatum Romani Pontificis, uti discimus ex Epistolis Gregorii XI Papæ, atque ex Annalibus Vvadingi, Bzovii, Spondani & Raynaldi, quos curiosi volvant. Porrò *Joannis Cantacuseni Imperatoris contra Saracenos Apologiæ quatuor, & contra Mahumetem Orationes tres* græco-latinè sunt editæ à Rodolfo Gualtero in fol. Basileæ anno 1543 typis Oporinis. De illo Possevinus *in Apparatu sacro*. tom. 1 pag. 881, verbo *Joannes Cantacusenus*, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 430 pag. 269: nec suarum ipse fuit parcus laudum Cantacusenus in Historia quam conscripsit.

JOANNES CYPARISSIOTA Græcus pariter Scriptor floruit, non anno 1150, qui ei malè assignatur à Philippo Labbeo in Chronologia brevi Scriptorum Ecclesiasticorum, sed circa annum 1364. Hujus Opera sunt *Expositio materiaria eorum quæ de Deo à Theologis dicuntur, partita in decem Decades*: quam Franciscus Turrianus latinam à se redditam Antonio Augustino Tarraconensi Archiepiscopo dicavit, additis Maximi & Georgii Pachymeri Scholiis, quæ extat sæculo xj Bibliothecæ Veterum Patrum editionis Coloniensis anni 1618. Habetur autem græcè Ms. in Biblio-

theca Regis Catholici Hispaniarum, unde forsitan transtulit in Latinum Franciscus Turrianus. Ejusdem *Sermones duo Palamicarum Transgressionum*, Joannem Cyparissiotam arguunt Auctorem anni circiter 1364, qui Palamam impugnaverit hæreticum: quos habes in Auctario ultimo Bibliothecæ veterum Patrum, quod edidit Franciscus Combefis anno 1672 Aureliæ apud Guillelmum Hotot. Mentionem facit Joannis Cyparissiotæ Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 333 pag. 242.

PHILIPPUS MAZERIUS seu DE MAZERIIS, Nobilis Venetus, aliis Siculus, Regni autem Cypri Cancellarius summus, sancto Petro Thomæ Archiepiscopo Cretensi socius aliquandiu & contemporaneus, scripsit *Vitam sancti Thomæ Cretensis Archiepiscopi seu Petri Thomasii*, quam Socii Bollandistæ ediderunt ad diem 29 Januarii tomo 2 pag. 995 & seqq, præmissis pag. 990 Commentariis. Cùm autem obierit Petrus Thomæ seu Thomasius anno 1366 die sexta Januarii, licèt ejus festum celebretur die vigesimâ-nonâ ejusdem mensis: hæc scriptio Philippi Mazerii vix referri potest ante annum 1370, quo floruit Cancellarius in Cypro, imò vix credi potest tam citò post obitum Petri, scriptam esse illius Vitam. De Philippo Mazerio Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 2 pag. 279, Bollandus ad diem 29 Januarii mensis. 1370.

GALLUS Abbas Aulæ-Regiæ in Bohemia, Ordinis Cisterciensis, clarus circa annum 1370, scripsit *Malogranatum*, cujus initium: *Fili accedens ad servitutem Dei*, &c. Est autem scriptum per formam Dialogi, cujus titulus, *Dialogus dictus*

Malogranatum in tribus libris distinctus interlocutoribus Patre & Filio. Agit autem libro 1 *De statu incipientium*, libro 2 *De statu proficientium*, & lib. 3 *De statu perfectorum.* Impressus autem in 4° in Germania anno 1481, loco & nomine Typographi suppressis. De Gallo Auctore hujus Operis; Conradus Gesnerus *in Bibliotheca*, Possevinus *in Apparatu sacro.*

JOANNES SCHADLAND, natione Germanus, Ord. FF. Prædicatorum, ex Conventu Coloniæ Agrippinæ, Magister in Theologia celeberrimus, olim Inquisitor hæreticæ pravitatis in Alemannia, quo munere per annos aliquot cum Christianæ Fidei incremento functus est. Variis etiam pro Apostolica Fide Legationibus ac Commissionibus honoratus, claruit anno circiter 1360 & sequentibus, scripsitque Opus *De statu Cardinalium*, quod manuscriptum extat cod. 2089 Bibliothecæ Colbertinæ. Factus est primùm Episcopus Culmensis, tum posteà Hildesheimensis sub Metropoli Coloniensi: denique ex manuscripto codice alii volunt factum ab Urbano V Episcopum etiam Vormaciensem anno Domini 1370 15 Calendas Februarii, ibique præfuisse annos septem, & fato functum esse anno 1377 in Conventu Fratrum Prædicatorum Confluentiæ, ubi corpus ejus sepultum in Ecclesia ad majoris Altaris dextram. Plura de ipso Leander lib. 3 capite penultimo *De Viris illustribus Fratrum Prædicatorum*, Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 2 pag. 248, ubi vult eum floruisse anno 1365, cum Eisengrenio & aliis, in quo convenimus. Antonius Senensis *in Bibliotheca Ordinis Fratrum Prædicatorum* pag. 154, Ambrosius de Altamura ibidem ad an-

num 1377 pag. 135, & *in Appendice* pag. 460, quos consulere poteris.

PHILIPPUS CABASSOLUS Cavellicensis Episcopus & Cancellarius Joannæ Reginæ Neapolitanæ, de quo Raynaldus ad annum 1344 §. 30. Anno MCCCXLIV. IV Calendas Maii à Clemente sexto delegatus est, ut inducias inter Massilienses & alias Provinciæ & Comitatus Folkarquerii Urbes adversus ipsos fœderatas promulgaret. Idem ad annum 1349 §. 10, per eas temp. states scripsit libros suos *De Vita & Miraculis Beatæ Mariæ Magdalenæ*, dicatos Henrico de Villares Archiepiscopo Lugdunensi Galliarum Primati, in quibus multùm exagitat Vezeliacenses, quòd auderent dicere corpus ejusdem Magdalenæ existere apud Vezeliacum. Extat hoc Philippi Opus Ms. in Bibliotheca Sancti Victoris Parisiensis. Factus Apostolicæ Sedis Nuntius anno 1359, unde colligitur de illo intelligenda esse, quæ de Episcopo Cavellicensi Sedis Apostolicæ Legato habet Nicolaus Serarius in libro quinto rerum Moguntinarum pag. 858. Fuit postea Philippus Patriarcha Hierosolymitanus & Presbyter Cardinalis tituli Sanctorum Petri & Marcellini, ac demùm Episcopus Sabinensis; obiitque anno 1372., cujus testamentum editum est à clarissimo viro Francisco Duchesnio in Historia Cardinalium Francorum. Vide Sammarthanos in Catalogo Episcoporum Cavellicensium.

JORDANUS DE SAXONIA, cognomento *de Quedelinberg*, vel *Quedelinburg*, natione Germanus, professione Eremita Augustinianus, vir doctus & sanctus, de cujus laudibus multa paucis complectuntur inter cæteros Josephus Pamphilus

Signinus Episcopus, in Chronicis Augustiniani Ordinis Eremitarum, Ambrosius Coranus hujus Ordinis Generalis Præpositus, in Chronico Ordinis parte 2, & Elssius in Encomiastico Augustiniano, verbo *Jordanus*. Claruit ab an. circiter 1327 ad an. 1380, quo mortuum eum volunt. Scripsit *Summam Sermonum per totum annum de Dominicis*, impressam Argentorati in fol. an. 1483, quæ incipit, *Jordanis Ripas Alvei*, alludens haud dubiè ad nomen suum *Jordani*. Item *Tractatum de Passione Domini*, cujus initium, *Inspice & fac secundùm exemplar*, &c. injectum inter Sermones de tempore, ad feriam sextam Parasceves. *Opus Sermonum de Sanctis*, incipiens, *Dan Catulus Leonis*, impressum Parisiis anno 1521 in 4° apud Damianum Hickman. Ibidem insigne Opus *De quadruplici Communione*, *seu de quatuor Communionibus quæ sunt necessariæ profitentibus Vitam Monasticam*. Incipit, *Multitudinis credentium erat cor unum*, &c. Opus olim inscriptum *Vitas Fratrum*, sed meo quidem sensu malè, cùm parcè agat admodum in hoc Opere de Fratribus sui Ordinis: plenè autem ac semper de moribus componendis & regulariter instituendis. Item scripsit Collectaneum quoddam ad suos Fratres Augustinianos Eremitas Parisienses, Ms. in Bibliotheca dictorum Augustinianorum majoris Conventus ad Pontem novum, quod rectè *Collectaneum seu Speculum Augustinianorum appellaretur*. Incipit, *Quia juxta dictum Sapientis, ad locum unde exeunt flumina revertuntur ut iterùm fluant: hinc est quòd ego Frater Joannes de Saxonia, dictus de Quedelingberg, inter Scholares Parisienses minimus*, &c. Continet post Jordani præludium, Sermones

nes Divi Augustini 22 ad Fratres in Eremo, Ordine parum diverso ab editis sub eodem titulo: Sermones 4 ad Presbyteros Hypponenses, Sermones 6 ad populum, omnes ex variis D. Augustini locis desumptos. Hos sequuntur tres Regulæ Divo Augustino passim attributæ, dein vita sancti Augustini, cum duabus reliquiarum ejus translationibus & supputatione temporum, cum præconiis de eo variorum Scriptorum; Vita denique sanctæ Monicæ ex Scriptis Divi Augustini, qualem exhibent Bollandistæ ad diem 4 Maii. Creditur ejusdem esse Magistri Jordani *Chronica qualiter Romanum Imperium translatum fuit ad Germanos*, impressa Basileæ anno 1559 in 8° apud Oporinum, cum Æneæ Silvii *Tractatu De ortu & auctoritate Romani Imperii* ad Fredericum Romanorum Regem. Obiit Jordanus Viennæ Austriæ anno 1380, de quo Possevinus *in Apparatu Sacro*, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 471 pag. 269, & alii de quibus supra.

ARNALDUS TERRENI natione Ruscinonensis, atque ut credimus, vel nepos Guidonis Terreni Magistri ac Scriptoris Ordinis Carmelitarum, de quo diximus ad annum 1330, vel saltem consanguineus, utpote ejusdem patriæ & cognominis. Claruit anno 1370 & ultra, Doctor Decretorum ut inscribitur in Mss. Codd, & Sacrista Ecclesiæ Elnensis, apud Ruscinones. Scripsit anno 1373 Avenione *Tractatum de Mysterio Missæ & horis Canonicis*, quem habes Ms. in Bibliotheca Colbertina cod. 3037. Item ibidem fecit Summam inscriptam, *Quæstiones Magistri Arnaldi Terreni Doctoris Decretorum, Avenione factæ & compilatæ*

ta, Mss. ibidem cod 6192. Nec vidi quemquam de hoc Scriptore agentem.

ROBERTUS Ordinis Fratrum Prædicatorum claruit anno 1376 & sequentibus, promotusque ad Episcopatum Senecensem, in cujus archivis habentur multa de ipso documenta. Scripsit *Tractatum De Schismate* quem habes manuscriptum in Bibliotheca Colbertina cod. 2761. Loquitur de illo sed paucissimis Gallia Christiana tom. 3 pag. 1013 *in Episcopis Senecensibus*.

JOANNES DE MONDEVILLE vel MANDEVILLE, Anglus nobilis ac Medicinæ Professor, circa annum 1332 vel circiter ex Anglia egressus, per annos XXXIV Asiam & Africam excussit inquisitionibus & itineribus variis, quorum relationes Scriptis tradidit, narrans quid mirabilius viderat in Ægypto, Arabia, Persia, aliisque regionibus, in opere quod Francicè, Anglicè Latinèque evulgatum Nomenclatores dicunt, de quo diximus in Marco Polo ad annum 1272. De illo sic Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 423 pag. 268, *Joannes Mandevillius Anglus, vir Nobilis, professione Medicus scripsit* suum viginti-trium annorum itinerarium; *quod variis linguis excusum in omnium est manibus. Obiit Leodii anno* 1372 *conditus apud Guillelmitas*. Die 17 Novembris, ut constat ex ejus Epitaphio quod Baleus, Pitsius, Vossius & alii referunt. Ego post multam inquisitionem hoc opus impressum invenire non potui, licèt & multos curiosos viros hoc de libro interrogaverim: unde dicam tantùm inveniri Ms. in Anglia in Collegio sancti Benedicti Cantabrigiensis codd. 4 & 192, & privatim in Bibliotheca Baronis Lum.

leii cod. 174. Hoc itinerarium prodiit Zvollis anno 1483 in 4°, ut jam mihi constat.

BRIGITTA SUECIÆ Principissa, Uxor Vulfonis Nericiæ Principis, quo mortuo transiit ex motu pietatis in Italiam & Palestinam visitatura Regiones à Christo Jesu Domino nostro & Apostolis sanctificatas. Instituit Ordinem Regularem, quem sancti Salvatoris appellavit, cujus alumnis *Regulam triginta & uno Capitibus* constantem composuit. *Octo etiam libros revelationum*, opus, quod quamvis pium, nullam tamen apud Graves viros, aut saltem modicam hucusque obtinuit fidem: licèt inde devoti magnam sumant Meditationum suarum materiam, devotionis alimoniam. *Hæ Revelationes & Regula* impressæ in fol. Antuerpiæ anno 1611, Romæ anno 1628 in fol. ex Ms. Codice apud Ludovicum Grignanum, itemque in fol. Coloniæ eodem anno 1628, & Monachii anno 1680. Obiit Brigitta Romæ annò 1373 die 23 Julii, quam Bonifacius Papa Nonus in Sanctarum album retulit anno 1391, Canonizatione confirmata anno 1415 à Concilio Constantiensi.

MATTHIAS DE CRACOVIA S. Theologiæ Doctor & familiaris sanctæ Brigittæ, floruit per id tempus & scripsit opus inscriptum, *Conflictus rationis & conscientiæ de sumendo vel abstinendo à Corpore Christi*. Principium *multorum querela est*, &c. extat Ms. in Anglia Cantabrigiæ in Bibliotheca & Archivis Collegii Caii, cod. 40, impressum Memmingæ anno 1494 in 4° est.

NICOLAUS ORESMIUS natione Gallus, Patriâ Normannus, Scriptorum Collegii Navarrici Parisiensis familiam ducit, qui primus illi intulit

ſcientiarum penè omnium ſplendorem, quem ætate ſuppares Petrus Alliacus & Joannes Gerſonus auxerunt, æternitarique conſecrarunt. Virtus ac eruditio Oreſmii parta, non modò in Navarrico Collegio ſed etiam in aliis Academiæ locis, fuerunt in cauſa, cur Joannes Galliæ Rex Magnanimus juxta ac litterarum amans, illum in præceptorem dederit filio ſuo, qui Caroli V Sapientis nomen jure obtinuit. Adeptâ pridem Theologi Doctoris Laureâ, regendum Navarræ Gymnaſium anno 1356 ſuſcepit IV Nonas Octobres. Tunc partim ex Officio Theologiam docuit, partim ex Caroli juſſu *Sacra Biblia* Gallicum in ſermonem convertit, quæ paſſim in variis Galliæ Bibliothecis curioſè aſſervantur. Contra Gallicam hanc Oreſmii verſionem Bibliorum nullus inſurrexiſſe legitur, unde factum ab omnibus ſilentium, & multiplex Gallicorum Bibliorum deſcriptio, aperta mihi videntur monimenta, quibus Oreſmii verſio comprobata eſt. Interea anno 1361 creatus Regiæ Palatii Capellæ Theſaurarius & Rothomagenſis Decanus, Navarrico Magiſtratu abiit. Varia de Philoſophicis, de Mathematicis & de Theologicis opuſcula compoſuit; ſed duo præ cœteris magnum illi nomen pepererunt. Unum eſt *De mutatione monetæ*, ubi ſuccenſet Regibus nummos ponderis nequaquam juſti expendi jubentibus, quod difficillimis Franciæ temporibus factum conqueritur: impreſſum tom. IX Bibliothecæ Sanctorum Patrum editionis ſecundæ Pariſienſis anni 1589. Alterum *Oratio*, quam Avenione coram Urbano V & Cardinalibus habuit anno 1363, ubi Theologus Aulicæ Aſſentationis expers, quæ ſint clericorum vitia

differit, & ab iis exterminanda, per Ecclesiam proponit. Hic *Sermo* coram Urbano V & Cardinalibus habitus, ab Illyrico Centuriatore in Catalogum testium veritatis relatus est. Ad annum 1370 cùm esset Decanus Rothomagensis, præcepit ei Carolus V, ut libros plures in linguam Gallicam converteret. Huic obtemperans convertit imprimis *Ethica Aristotelis* cum Glossematibus Gallicè versa, impressa Parisiis in fol. anno 1488 apud Antonium Verardum, cum pluribus libris Ciceronis & aliorum Auctorum Gallicè versis. Deinde anno 1377 vertit in eandem linguam *Politica ejusdem* cum Glossematibus, impressa ibidem anno 1486 apud eundem. Vertit etiam Gallicè Francisci Petrarchæ *librum de Remediis utriusque fortunæ*, impressum Parisiis anno 1534: & *Tractatum de Sphæra* Gallicè versum quinquaginta capita continentem, impressum Parisiis anno 1546 apud Simonem Lignanum. Præter ea quæ impressa sunt, extant multa manuscripta opera quæ multis enumerat Joannes Launoïus Doctor Theologus in sua *Historia Regii Navarræ Gymnasii Parisiensis* parte 2 pag. 455 ad 462, quæ impressa in 4° Parisiis anno 1677 apud Viduam Edmundi Martini viâ Jacobæâ sub Sole Aureo. Sunt autem quæ recenset hic diligentissimus Scriptor, *Conciones in unum volumen redactæ*, numero centum & quindecim, Mss. in Bibliotheca Magnorum Augustinianorum ad Pontem Novum.

Tractatus *De Communicatione Idiomatum*, Ms. in Bibliotheca Vaticana, Navarrica, & alibi.

Tractatus *De dicto de omni in divinis*, Ms. in Bibliotheca sancti Victoris, de quibus duobus

Tractatibus meminit Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, verbo *Nicolaus Oresinius* tom. 2. pag. 154.

Tractatus *contra Judiciarios Astronomos*, Ms. ibidem, cujus meminit Thomas Lexoviensis & Joannes Picus Mirandulanus.

Tractatus *De positionibus Propositionum*, seu *de proportionibus Propositionum*, Ms. ibidem, cujus meminit Joannes Picus Mirandulanus.

Tractatus *De latitudine formarum*, Ms. ibidem, & in Bibliotheca Navarrica.

Tractatus *De Arte Prædicandi*, Ms. in Bibliotheca sancti Victoris.

Tractatus *utrum res futuræ possint præsciri per Astrologiam*, Ms. ibidem.

Sermo cujus Thema, *Juxta est salus*, &c. Ms. ibidem, sed editus, ab illyrico Centuriatore, ut jam notavi.

Tractatus *De Antichristo, ejus Ministris, adventu, signis propinquis & remotis, ex sacra Scriptura*, Ms. ibidem.

Tractatus *De malis venturis super Ecclesiam*, Ms. ibid.

Rationes & causæ plurium mirabilium in natura, Ms. ibid.

Plura Quodlibeta & diversæ Quæstiones, Mss. ibid.

Tractatus *De configuratione qualitatum*, Ms. ibid.

Scriptum contra mendicationem, Ms. ibid.

Tractatus *De uniformitate & difformitate intentionum*, Ms. ibid.

Tractatus *De Divinationibus contra Judiciarios Astronomos, & Principes in talibus se occupantes*, Ms. ibid.

Decisio Quæstionis, *utrum oporteat in omni casu judicem judicare secundùm allegata & probata*, Ms. ibid.

Tractatus *De proportione velocitatum in motibus*, Ms. in Bibliotheca Collegii Navarrici & Augustinianorum Parisiensium ad Pontem Novum.

Tractatus *De instantibus*, Ms. ibid.

Factus autem anno 1377 Lexoviensis Episcopus, cum annos septem commissam sibi Ecclesiam magnâ cum laude rexisset, humanis rebus eximitur anno 1384, sepultus in Ecclesia Cathedrali ante portam Chori sinistram. Hæc nos ex Joanne Launoïo locis citatis, ubi longè plura leguntur. Parcè autem admodum loquuntur de Oresmio Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 2 pag. 154, Fratres Sammarthani tom. 2 Galliæ Christianæ *in Episcopis Lexoviensibus*.

HENRICUS Rebdorfiensis Monachus sæculo XIV clarus, scripsit *Annales continentes Historiam Imperatorum Adolfi, Alberti, Frederici III, Ludovici Bavari, & Caroli IV*, ab anno 1295 ad annum 1372, quos Marquardus Freherus edidit primus in Collectaneo Historicorum Germaniæ, tom. 1 edito Francofurti in folio anno 1600 & sequentibus, typis Vvechelianis.

HUGOLINUS MALABRANCA ex Urbe veteri, Ordinis Fratrum Eremitarum Divi Augustini, sanctæ Theologiæ Parisiensis Doctor, successit in regenda Cathedra Gregorio Ariminensi, fuitque ob intellectum nitidum & perspicuum ac subtile ingenium Parisiis in magno pretio habitus. Anno 1368 die 28 Maii Avenione eligitur totius Ordinis Augustinianorum Eremitarum Præpositus generalis, quem rexit ferè tribus annis,

Factus anno 1370 ab Urbano V Episcopus Ariminensis & Patriarcha Constantinopolitanus Titularis, reliquit varia ingenii sui monumenta : *nempe, Commentarios in 4 libros Sententiarum; Tractatum de Deo trino & alium de Communicatione idiomatum in Christo*, quorum nihil quod sciam, impressum est. Sed extant Mss. Cremonæ in Bibliotheca Fratrum Eremitarum Divi Augustini, Bononiæ & Parisiis, apud eosdem Fratres. Vivebat adhuc anno 1372, cujus corpus transvectum est apud Urbem veterem, & in Divi Augustini templo conditum. Agunt de illo Josephus Pamphilus *in Chronico Ordinis Eremitarum Augustinianorum*, Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, Philippus Elssius *in Encomiastico suo Augustiniano*, & alii.

ALBERTUS ARGENTINENSIS perduxit *Chronicon ab anno* 1270 *usque ad mortem Caroli IV Imperatoris & primordia Venceslai Ignavi ejus filii*, quæ spectant ad annum 1378. Hoc opus Christianus Urstitius inseruit tom. 2 pag. 74 Collectanei sui Historicorum Germaniæ, impresso Francofurti in folio anno 1585. Item scripsit *Commentarium de rebus gestis Bertoldi Argentinensis Episcopi*, ibidem pag. 97. Eadem impressa Basileæ annis 1553 & 1566, cum notis ad finem operum.

HENRICUS DE ARENA Canonicus Cameracensis Ecclesiæ & Domini Papæ Clementis VII Secretarius, anno 1379 scripsit *Epistolarium* seu *Formularium scribendarum Epistolarum*, quod Ms. in Bibliotheca hujus Cameracensis Ecclesiæ pulpito 14 dextræ partis cod. 9. Successu temporum reversus in Angliam, unde oriundus erat, amplexus est Ordinem Fratrum Carmelitarum, de

quo hæc Antonius Possevinus in Apparatu sacro pag. 722: *Henricus de Arena aliis Harena, Anglus, patriâ Nordvolcas, Carmelita, scripsit Ordinationes (ut vocant) Conventuum sive locorum sui Ordinis, Conciones aliquot, formulas scribendarum Epistolarum. Obiit Stanfordiæ anno 1399, ut extat in indice Jacobi de Plebe Pisani Ord. Servorum, & apud Petrum Lucium.*

SANCTA CATHARINA SENENSIS, Ordinis Divi Dominici, vitâ & miraculis clara extitit circa annum 1374, mortua anno 1380 die 29 Aprilis. Scripsit Latinè vel sub ejus nomine Raymundus de Vineis, Capuanus, Ordine Dominicanus, & ejus Confessarius, opus inscriptum: *Divina doctrina data per Personam æterni Patris intellectui loquentis*, &c. divisum in plures Tractatus cum Orationibus, impressum in folio Coloniæ anno 1553 apud Gasparum Gennep. *Cum Vita amplissima dicta Catharinæ* quam conscripsit præfatus *Raymundus Capuanus* ejusdem Ordinis devotus Theologus, ejus Confessarius, quam habent Bollandistæ ad diem 29 Aprilis, opus amplissimum pro subjecto. Extantque hæc opera Mss. apud Patres Cœlestinos Parisienses. Scripsit eadem Catharina Italicè *Epistolas plures*, quas habes editas in folio Venetiis anno 1506 apud Aldum Manutium, & has numero 364, graves & plenas pietatis & doctrinæ, linguâ vernaculâ *ad varios Summos Pontifices, Cardinales, Reges, Principes, & ad cujuscunque generis personas.* Item ex Ms. Italico originali translatas in Gallicam linguam, J. Balesdens edidit Parisiis in 4° anno 1644 apud Sebastianum Huré viâ Jacobæâ sub signo Cordis Boni. Impulit hæc Virgo Gregorium XI Papam

Litteris suis frequentibus ut Romam reverteretur, Sedem ibi fixurus Apostolicam. Ipsa in Schismate ferventibus studiis amplexata fuit partes Urbani sexti, ad eam usque intentionem quam non omnes probant. Ejus *Dialogi sex Tractatibus comprehensi*, impressi etiam Ingolstadii anno 1583 & Coloniæ 1601. Agunt de eâ Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 466 pag. 268, Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* pag. 343, & omnes Scriptores Ordinis Dominicanorum, cum Bollandistis ad diem 29 Aprilis. CATHARINA ETIAM DE BONONIA, scripsit librum *de sibi revelatis à Domino*, qui propria ejus manu scriptus extat apud Sanctimoniales Corporis Christi, quæ sunt in eadem urbe, ubi Abbatissa fuit. Prodiit verò in lucem ibidem anno 1511 apud Platonem Benedictum, deinde ab hæredibus Hieronymi Benedicti anno 1536, denique Venetiis multò post, hoc est, anno 1583. Hæc ex occasione Catharinæ Senensis, ut utramque simul Catharinam complecteremur, utriusque revelationes jungeremus: at hæc ultima obiit Bononiæ anno 1463 die 9 Martii, Soror Ordinis sanctæ Claræ. Hic unum observatione dignum censeo, quidquid scriptum reperitur à fœmineo sexu, illud omne appellari, *Divina revelatio* seu *divinitùs revelatum*, uti factum in evulgatis operibus sub nomine *harum duarum Catharinarum*, ac sub nominibus *Sanctarum Hildegardis*, *Elisabeth*, *Gertrudis*, *Mechtildis Brigittæ*, &c: quasi verò sanctæ ejusmodi mulieres non incubuerint studiis divinarum Scripturarum, atque ex acquisitis per lectionem, scribere hæc humanitùs tanquam doctæ non potuerint. Hæc abs-

que præjudicio sanctitatis ipsarum dicta sint.

GUILLELMUS THORNE Monachus Cœnobii sancti Augustini Cantuariensis Benedictinus, laudatus ab Lelando Ms, Baleo Centuriâ 6 Scriptore 63, Pitseo ætate XIV Script. 660, Vossio de Historicis Latinis lib. 2 cap. 61 & lib. 3 cap. 3, scripsit *Chronica de rebus gestis Abbatum sancti Augustini Cantuariensis*, edita Londini in fol. anno 1652 cum decem Scriptoribus Anglicanis pag. 1757, cui adde *incerti Auctoris Evidentiam Ecclesiæ Christi Cantuariæ* pag. 2207, & Chronologiam sancti Augustini Cantuariensis pag. 2229, claruit anno 1380. 1380.

PHILIPPUS RIBOTUS Ordinis Fratrum Carmelitarum, Provincialis in Catalaunia, clarus circa annum 1380, scripsit *Speculum Carmelitarum* x libris, ubi de origine & progressu sui Ordinis, impressum in fol. Venetiis anno 1507, cum Joannis Grossi Tolosani *Viridario lib. tribus*, & Tractatu ejusdem Joannis Grossi *De viris illustribus sui Ordinis*, ibidem impressis. Eadem utriusque auctoris opera, edita in folio Antuerpiæ anno 1680 *in Armamentario* seu *Speculo Carmelitarum*, apud Michaelem Cnobbarum. Obiit anno 1391, de quo Possevinus *in Apparatu Sacro* tom. 2 pag. 280, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 463 pag. 267, Petrus Lucius in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Carmelitarum.

PETRUS QUESNEL Anglus, ex Ordine Fratrum Minorum, Conventûs Norvicensis Alumnus, floruit circa annum 1388 & ultra. Jurisconsultus & Theologus insignis, eruditè scripsit: *Directorium Juris in foro conscientiæ & judiciali*,

quod opus in quatuor libros distinxit: scilicet,

De Summa Trinitate & Fide Catholica & de septem Sacramentis lib. 1.

De iisdem Sacramentis ministrandis & accipiendis lib. 1.

De criminibus quæ à Sacramentis impediunt, & de pœnis iisdem injungendis lib. 1.

De iis quæ ad jus & judicium spectant, ordinatè dirigendis lib. 1.

Quæ omnia olim asservata sunt Mss. in Bibliotheca Franciscanorum Norvicensi. Extat adhuc opus istud Ms. in Bibliotheca Vaticana, & in Minorum Toletana, littera X num. 81 cum hoc titulo: *Summa quæ vocatur directorium Juris in foro conscientiæ & judiciali, composita à Fratre Petro Quesnel de Ordine Fratrum Minorum, ex Juribus Doctorum, & Summis diversorum.* Volumen est ingens, & stylus præter Juristarum consuetudinem elegans. Hæc Vvadingus in Bibliotheca Ordinis Minorum fol. 288 ferè ad verbum, cui addo operis hujus elegantis extare duo Mss. exemplaria codd. 328 & 2502 Bibliothecæ Parisiensis Colbertinæ, ut indicavit Stephanus Baluzius Bibliothecæ Præfectus, qui censet opus esse elegans atque optimum.

MATTHÆUS EBROICENSIS in Normannia, Gallus, Ordinis Fratrum Prædicatorum, carissimus ob eximiam religionem & eruditionem Carolo sexto Galliarum Regi, floruit anno 1380 & sequentibus. Hic igitur vitæ probitate, æqualique doctrinâ conspicuus, subtilis sanctorum Voluminum perscrutator, scripsit *Commentaria in Genesim, Exodum, Numeros, Leviticum & Deuteronomium.* Insuper *Postillam in Isaiam & super aliqs.*

multos libros Sacrorum Bibliorum, quæ Mss. asservantur in Bibliotheca Dominicanorum Ebroïcensium. De illo Sixtus Senensis *lib.* 4 *Bibliotheca Sancta*, Antonius Senensis Lusitanus *in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum* pag. 172: Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1298 pag. 75, & in appendice ad eundem annum pag. 463. Miror, nec possum parcere Ambrosio Altamurano insignem quam hic admittit hallucinationem, omnino indignam Bibliothecario scribente intra sæculum oculatissimum. Opinabar primùm illam esse erratum Typographiæ; sed re maturiùs expensa, Parachronismum auctoris certò esse cognovi. Vult igitur insignis Chronologus fuisse carissimum Matthæum Ebroïcensem Carolo VI Galliarum Regi, cujus temporibus floruit, & verè; quippe Regnum adeptus est anno 1380 & sequentibus ad 1422. Attamen in Bibliotheca non tantùm semel collocat hunc Matthæum Eboïcensem, ad annum 1298 annis ferè centum ante Regnum Caroli sexti; sed idem repetit ad eundem Appendicis annum pag. 463, ut nullum dubium hujus supinitatis lectori relinqueret:

Pictoribus atque Poëtis,
Cuncta licent.

GULIELMUS VVODFORDUS aliis VVODEFORDENSIS, Anglus, Sacræ Theologiæ Doctor Oxoniensis, vir pietate & doctrinâ celebris, Catholicæ unitatis amantissimus, Sectarum & hæresum hostis infensissimus, quem Thomas Valdensis in tom. 2 De Sacramentis cap. 50 suum vocat

Magistrum, de quo prolixè Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Ordinis Minorum* pag. 158 quem videas. Floruit autem anno 1380 & sequentibus, scribens multa ad Ecclesiæ deffensionem contra Vvicleffum, ejusque Sectarios, pessimos hæreticos. Scripsit itaque *insigne opus contra* 18 *Articulos Joannis Vvicleffi*, dedicatum Thomæ Arundelio Cantuariensi Archiepiscopo, quod impressum est in fol. Coloniæ Agrippinæ anno 1535 pag. 94 & sequentibus operis inscripti: *Fasciculus Rerum expetendarum ac fugiendarum*, ubi varia ad Concilium Basileense spectantia habentur. Alia autem & plurima Guillelmi Vvodfordensis Ordinis Minorum, Opera Mss. inveniuntur in Oxonii & Cantabrigiæ Mss. Bibliothecis, quæ recensentur in Ecloga Oxonio-Cantabrigiensi impressa in 4° Londini, quam sæpe allegavimus apud Joannem Notton anno 1600. Ibi in Syllabis Guillelmus Vvodfordus, in indice Theologorum, cum designatione Bibliothecarum & numero codicum, in quibus opera ejus manuscripta inveniuntur. Ejus *Determinatio contra Hæreses Joannis Vvicleffi*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 87, Mertonensi cod. 222, & privatim in Biblotheca Lumleii cod. 297. *Super causis condemnationis Articulorum Joannis Vvicleffi*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 210. Item *contra Articulos Vvicleffi condemnatos*, Ms. privatim Cantabrigiæ in Bibliotheca Lumleii cod. 253. *Deffensorium contra Armachanum in libello de paupertate Christi*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Magdalenensi cod. 62. *Extractio Errorum Armachani*, Ms. Oxonii in Collegio novo cod. 168. *De Sacramento Altaris*, Ms. Oxonii in Collegio Exoniensi cod. 11.

Nec omissit illa Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Ord. Minorum* pag. 158 ubi agit cum laude ac prolixitate de Scriptis hujus Guillelmi, cujus pariter honorificam habet mentionem in suis *Annalibus Minorum* tomo 1 Annalium anno 1240 num. 25, & tom. 4 anno 1395 num 2. Mortuus est Guillelmus de Vvodefors Clocestriæ anno 1393, ibique in Conventu Minorum sepulturam accepit.

HENRICUS DE BALMA quem DE PALMA alii appellant, fuit vir magnæ perfectionis & virtutis, atque Confessarius sanctæ Coletæ Virginis Ordinis sancti Francisci, teste Vvadingo tom. 4 Annalium anno 1380 num 25. Scripsit *librum Mysticæ Theologiæ*, qui incipit: *Via Syon lugent*, &c. attributum hucusque sancto Bonaventuræ & cum ejus opusculis impressum. De illo Lucas Vvadingus in Annalibus Minorum anno citato, & in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Minorum, verbo *Joannes Genesius de Qualea* pag. 208: Joannes Bona S. R. E. Cardinalis in Auctoribus recensitis ante libros suos de Liturgia sacra. Sunt multi qui opinantur esse unum atque eundem cum *Joanne de Parma*, quam aliter Joannem Genesium, vel Joannem de Qualea vel Parmensem appellant, Ordinis Minorum: qui scripsit *librum de civitate Christi* quem Hugo Rogerius Regii edidit anno 1501 & Romæ Jacobus Mazochius anno 1523 excudit. Hujus operis initium: *Fundamenta ejus in montibus Sanctis*, &c. de quo Antonius Possevinus in Apparatu sacro, verbis, *Joannes Genesius* pag. 88. & *Joannes Parmensis* & *Joannes Paulinus* pag. 927.

BARTHOLOMÆUS Albicius Pisanus Ordinis Fratrum Minorum florebat, teste Vvadingo

in Bibliotheca Ordinis Fratrum Minorum, anno 1380. Scripsit opus celebre inscriptum *Conformitates sancti Francisci cum Domino nostro Jesu Christo*, impressum in fol. Mediolani anno 1510 apud Gothardum Ponticum. Item *De Vita & laudibus B. Mariæ Virginis, lib. sex*, quos alii appellant *Conformitates B. Mariæ Virginis cum Domino nostro Jesu Christo*, Venetiis anno 1596 in folio impressos Ejusdem *Sermones quadragesimales de contemptu mundi*; sive *de triplici mundo*, scripti anno 1397, impressi Mediolani per Uldericum Scuzenzeheid anno 1488 in 4°. Quos etiam imprimi curavit Venetiis F. Joannes Mapclellus Mediolanensis anno 1503. Ejusdem *Sermones alii quadragesimales*, qui continent multarum quæstionum, & casuum conscientiæ resolutiones, editi Lugduni per Romanum Morin anno 1519 in 8°. Vide Antonium Possevinum in Apparatu sacro, Lucam Vvadingum in Bibliotheca Scriptorum Ordinis FF. Minorum pag. 48.

RAYMUNDUS JORDANI; Ordinis Canonicorum Regularium D. Augustini, primùm Uticensis in Gallia Præpositus, deinde Abbas Cellensis in Episcopatu Bituricensi ejusdem Ordinis; floruit anno 1381, multaque scripsit opera quæ hucusque sub nomine Idiotæ evulgata sunt. Hæc autem omnia invictis argumentis Anonymo ablata, atque Auctori suo restituta edidit Theophylus Raynaudus Soc. Jesu Theologus, impressa Parisiis anno 1654 in 4° apud Jacobum Quesnel viâ Jacobæâ sub signo Cocleæ & Columbarum.

PETRUS DE NATALIBUS ex Pastore seu Plebano Sanctorum Apostolorum Diœcesis Castellanensis

lanensis, factus Episcopus Equilinus in Gradensi Provincia, perduxit ad exitum Catalogum Sanctorum anno 1382 die 26 Maii, quem ut simplicem nimiùm multi contemnunt. Impressus est Argentorati anno 1502 & alibi, ut habet Auberti Miræi Auctarium *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 511 pag. 278.

PETRUS DE HERENTALS Brabantiæ oppido, unde ei nomen Herentalii adhæsit, Canonicus & Prior Abbatiæ Floreffiensis Ord. Præmonstratensis in Comitatu Namurcensi, scripsit *Commentarium* prolixum in 4 Evangelia circa annum 1380, Ms. duobus voluminibus in Bibliotheca Floreffiensi, ubi ea tenui ac volvi. Hujus prologus incipit: *Multifariè sancti quatuor Evangelistæ quorum doctrina Evangelica*, &c. Commentarius autem incipit: *Summa bonitas bonum suum aliis communicare volens*, &c. Item Commentarium in Psalmos Ms. in Bibliotheca Tongerloensi in Brabantia, & in Anglia Oxonii in Bibliotheca Balliolensi cod. 24 & Mertonensi cod. 131, cujus prologus incipit. *Patri Reverendo Dominoque meo carissimo Domino Johanni de Arkel dudum Trajectensi, nunc verò Leodiensi Episcopo, Frater Petrus Prior Ecclesiæ Floreffiensis indignus, Ordinis Præmonstratensis, interpretationem sui nominis cum sanctis Patribus fœliciter obtinere.* Incipit Commentarius, *Beatus vir, &c. Psalterium est quasi magna Domus, &c.* Impressus autem est anno 1487 Coloniæ Agrippinæ apud Joannem Koelhoff in folio. Denique scripsit Chronicon quod porrigitur ad annum 1385, cujus prologus incipit: *Sapientis consilium docens in tempore otii scribere sapientiam*, &c. Chronicon autem, *Deus*

est substantia, &c. Ms. in Bibliotheca Floreffiensi; & in Colbertina cod. 751. Porrò præter editionem Commentarii in *Psalmos* præfatam, est editus etiam Coloniæ anno 1554, Rutlingæ anno 1498, atque Rothômagi anno 1504 in 4°, de quo Joannes le Page *in sua Bibliotheca Præmonstratensi* Parisiis in folio edita.

AUGUSTINUS ASCULANUS, quem nominant DE ESCULO, Ordinis Fratrum Eremitarum Divi Augustini, claruit circa annum 1395 doctus ac nobilis Concionator, & scripsit *Sermones de Evangeliis Dominicalibus* ad Discipulos suos in Gymnasio Patavino degentes, qui manuscripti asservantur Bononiæ & Patavii in Bibliothecis hujus Ordinis, itemque Cremonæ apud eosdem Augustinianos Eremitas. Antonius Possevinus in *Apparatu sacro*, & Philippus Elssius in Encomiastico Augustiniano illius mentionem fecerunt.

PHILIPPUS DE LEIDIS in Hollandia, unde oriundus erat, Doctor utriusque Juris apud Aureliam Galliæ urbem, & Parisiis Juris ejusdem Professor, Ultrajecti postea Canonicus & Vicarius, Episcopo suo charissimus fuit, & Summo Pontifici Gregorio XI. Scripsit *Tractatum de Reipublicæ cura & sorte principantis*: quem Joannes Severinus anno millesimo quingentesimo decimosexto edidit in folio Leydis. Obiit Trajecti anno millesimo trecentesimo octogesimo-sexto die octavâ Junii.

MICHAEL ANGRIANUS, seu *Aiguanus*, Ordinis Fratrum Carmelitarum, Conventus Bononiensis in Italia, claruit anno 1381, factus (ut volunt) Præpositus Generalis sui Ordinis, in Ca-

pitulo Veronam congregato. Scripsit nobilem *Commentarium in Psalmos*, sæpiùs impressum sub nomine *Incogniti in Psalmos*, nempe Compluti anno 1524, Lugduni anno 1588, & ibidem in fol. anno 1603 apud Petrum Landry : & nostris temporibus sub proprii nomine Auctoris impressum ibidem annis 1652 & 1673, opus nobile, doctum, ab omnibus laudatum quos viderim. Obiit Bononiæ anno 1396 Calendis Decembribus in suo Conventu.

JOANNES GROSSUS, natione Gallus, patriâ Tolosanus, Generalis Præpositus Ordinis Fratrum Carmelitarum, floruit eodem tempore, scribens *Viridarium Ordinis Carmelitarum libris tribus*, & alterum librum *De Viris illustribus sui Ordinis*: quæ cum Speculo Philippi Riboti impressa sunt in fol. Venetiis anno 1507, procurante editionem Baptista Cathaneo Veneto, ejusdem Ordinis Doctore Theologo. Præterea novissimis temporibus hæc Opera Joannis Grossi, immissa in Collectaneum Danielis à Virgine Maria Carmelitæ Calceati, inscriptum *Speculum Carmelitarum*, quod quatuor in folio tomis editum Antuerpiæ anno 1680 apud Michaelem Cnobbarum. Agunt de Joanne Grosso Petrus Lucius *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Carmelitarum*, Possevinus *in Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 486 pag. 273. Factus est Generalis Præpositus Carmelitarum Ultramontanorum circa annum 1389, atque in hac qualitate seu nomine, adfuit Concilio Pisano anno 1409, ejusque nomen in Catalogo Patrum qui huic interfuerunt Concilio.

JOANNES BROMIARD Ordinis Fratrum Prædicatorum, claruit anno 1390, Theologus & Juris Doctor clarissimus. Scripsit *Summam Prædicatorum*, in qua ordine Alphabetico præcipuos Disciplinæ Ecclesiasticæ locos & sensus explicat. Hæc Ms. Oxonii in Anglia in Bibliotheca Collegii Orialensis cod. 33, & Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus Sancti Petri codd. 247 & 260: impressa autem est Venetiis anno 1586 apud Dominicum Nicolinum. Addendi huic Operi impresso, *Tractatus Juris Civilis & Canonici ad moralem applicati, secundùm ordinem alphabeti Fratris Joannis de Broomyard de Ordine Fratrum Prædicatorum*, Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Aulæ Penbrochianæ cod. 122, & Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 140. Ejusdem *Dicta de Celebratione Missarum*, Mss. Oxonii in Biblioth. Collegii Mertonensis cod. 210. *Exhortationes*, Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 208. Vitam produxit Joannes Broomyard usque ad annum 1419, ut censet Eisengrenius, de quo loquitur etiam Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*. Ambrosius de Altamura qui *in Bibliotheca Dominicana* refert illum perperam ad annum millesimum ducentesimum nonagesimum, pag. 63, & *in Appendice* pag. 459.

JACOBUS Guisius Montensis Hanno, Ordinis Fratrum Minorum, Doctor Theologus, Mathematicus ac Philosophus, patriæ Antiquitatis Historiarumque studiosus, scripsit *Annales sive Chronica Comitatus Hannoniæ*, quæ tribus tomis manuscriptis extabant apud Minores Montium Hannoniæ, ex quibus Joannes Lessabeus Compendium hausit, & Lutetiæ evulgavit gallicè sub

hoc titulo : *Extrait des Chroniques de Jacques de Guise.* Extractum istud latinè inscriptum, *Genealogia ex Chronicis Hainoniensibus recollectis per Magistrum Balduinum de Avennis*, habetur in Spicilegio Lucæ Dacherii tom. 7 pag. 584. & seqq. Decessit Valencenis anno 1398, apud suos sepultus ante Odeum, sub lapide marmoreo. Vide Aubertum Miræum in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 436 pag. 261, Lucam Vvadingum *in Bibliotheca Ordinis Fratrum Minorum.* Extat idem Chronicon Ms. apud Patres Societatis Jesu Antuerpiæ, ut affirmant Bollandistæ variis locis.

NICOLAUS GORRHAM seu GORHAMUS, quem Pitseus Anglum, alii cum Possevino Gallum fuisse volunt, Ordinis Fratrum Prædicatorum. Hunc Bellarminus anno 1350, Eisengrenius 1390, Simlerus, Pitseus & alii 1400 assignunt. Trithemius de ejus ætate nihil definit, eumque inter Jacobum de Teramo Aversinum Archidiaconum anno 1390, & Joannem Grossum Carmelitam anno 1400. florentes collocavit. Scripsit *Commentaria in quatuor Evangelistas*, impressa Coloniæ anno 1537 in folio. Item *Commentarium in omnes Epistolas sancti Pauli, in Acta Apostolorum, in septem Epistolas Canonicas, in Apocalypsim, Summam Sermonum de tempore ac Sanctis*, quæ omnia tomis duobus in fol. edidit Antuerpiæ Joannes Keerberg annis 1617 & 1620. Qui plura cupit, adeat Labbeum in Dissertatione *De Scriptoribus Ecclesiasticis* à Bellarmino recensitis tom. 2 pag. 118, Possevinum *in Apparatu sacro*, Aubertum Miræum in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 432 pag. 260 : qui om-

nes aliqua ejus Opera edita, ſed non omnia recenſent. Ambroſius de Altamura antiquitatem amans, *in Bibliotheca Dominicana* eum collocat ad annum 1296 pag. 70, & *in Appendice* paginâ 461.

SIMON DE CREMONA ſeu CREMONENSIS, Ordinis Eremitarum Divi Auguſtini, floruit anno circiter 1394, qui cùm diu Venetiis concionando cum magno fructu operam dediſſet, reliquit poſteris varia ingenii ſui Opera, ac Scripta. Hæc ſunt *Commentarii in quatuor libros Sententiarum, Tractatus de Indulgentia Aſſiſii*, *Sermones ſuper Epiſtolas & Evangelia Dominicarum totius anni, triplex Quadrageſimale Sermonum*, & *Sermones de Sanctis*. Hæc omnia aſſervantur manuſcripta Romæ, Patavii & Cremonæ, in Bibliothecis Auguſtinianorum Eremitarum. Poſtilla autem Simonis Cremonenſis *ſuper Evangelia Dominicalia*, excuſa in folio anno 1484 Reutlingæ. Obiit Patavii, ubi & ſepultus eſt anno 1400, vel circiter, de quo agunt Antonius Poſſevinus *in Apparatu ſacro* tom. 2 pag. 407, verbo *Simon Cremonenſis*, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 433 pag. 260, Philippus Elſſius in Encomiaſtico ſuo Auguſtiniano, ubi plenè de Scriptoribus hujus Ordinis.

GUIDO EBROICENSIS in Normannia, Ordidinis Fratrum Prædicatorum, vivebat ſub Carolo VI Francorum Rege, clarus ob doctrinam & Sermones circa annum 1390, de quo loquitur Sixtus Senenſis in Bibliotheca ſancta lib. 4. Scripſit *Opus Sermonum de tempore & de Sanctis*, quod manuſcriptum in variis locis, nempe Neapoli ac Rhegii in Bibliothecis Fratrum Prædicato-

rum, in Abbatia Bellævallis Ordinis Præmonstratensis in Episcopatu Remensi, in Anglia Oxonii in Bibliotheca Lincolniensi cod. 50, & Cantabrigiæ in Bibliotheca Aulæ Penbrochianæ cod. 182. Item in eadem Bibliotheca cod. 16. *Regula Mercatorum Auctore Fratre Guidone de Ordine Fratrum Prædicatorum*, ad eundem pertinet, de quo loquitur Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 695.

JOANNES DE TAMBACO in Alsatia, Diœcesis Argentinensis, Ordinis Fratrum Prædicatorum, floruit anno circiter 1390, qui & primus Regens seu Lector Gymnasii Pragensis ejusdem Ordinis in provincia Bohemiæ, scripsit Opus mediocre quoad molem & stilo suo simplex, partitum in quindecim libros, quod inscriptum, *Consolatio Theologiæ*, ab aliis *Speculum sapientiæ*, anno 1386 absolutum. Extat impressum Parisiis 1493, Coloniæ 1502, Norimbergæ 1509. Idem scripsit *Opus* inscriptum *De Culpa & Gratia*, cujus optimæ notæ codicem manuscriptum testatur habere apud se in Bibliotheca majoris Conventus Dominicanorum Parisiensium, Natalis Alexander ex eodem Ordine & Collegio seu Conventu. Atque id *in selectis Historiæ Ecclesiasticæ Capitibus*, sæculo XIII parte 2, articulo 8 pag. 819, ubi ex auctoritate Joannis de Tambaco, asserit Summam sancto Thomæ húcusque communiter attributam, contra Joannem Launoium negantem. Licèt meo quidem judicio, Alexander velit perperam floruisse Joannem Tambacensem anno 1320, quem omnes collocant ad annum 1390, vel 1400: unde Argumentum Natalis Alexandri non concludit quoad hoc punctum, in suscepto sibi negotio, contra 1390.

Joannem Launoium. Agunt de illo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 448 pag. 264.

HENRICUS DE KINGTON Canonicus Regularis Abbatiæ Leicestrensis, claruisse dicitur sub tempore Richardi II Angliæ Regis, in cujus ferè exitum *Historiam suam* ab Vvillelmo primo incœptam, præmisso libri primi Compendio de rebus aliquot Saxonicis & Nortmannicis, deduxit usque in annum 1395; cujus Historiæ Exemplaria duo manuscripta habentur in Bibliotheca Cottoniana. At jam impressa hæc *Chronica de Eventibus Angliæ* pag. 2311. Ejusdem *Historia Depositionis Regis Richardi II* pag. 2743, inter decem Historicos *de Rebus Anglicis*, quos evulgavit Londini in folio anno 1652. Joannes Seldenus, vir eruditissimus ac Litterarum fautor eximius.

GERARDUS DE ZUTPHEN, unus è primis Clericis Regularibus seu Fratribus Vitæ Communis, cujus Vitam ac devotam conversationem descripsit Thomas à Kempis, reliquit Opera duo Ascetica, valdè spiritualia ac religiosa, unum inscriptum *De reformatione virium animæ*, aliud *De Spiritualibus Ascensionibus*, impressa Parisiis & Coloniæ anno 1539, imò sæpè cum Operibus Thomæ à Kempis, deinde immissa in magnam Sanctorum Patrum Bibliothecam. Obiit anno 1398 die 4 Decembris, ætatis anno XXXI: de quo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, verbo *Gerardus Zutphaniensis* pag. 636, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 481 pag. 272.

Alius fuit GERARDUS cognomento MAGNUS,

à quo hic primus distinguendus est, de quo Miræus *in Auctario de Scriptoribus Ecclesiasticis* capite 444 pag. 263, his verbis. GERARDUS MAGNUS Daventriæ ad Isalam fluvium in Germania nostra inferiore natus, adolescens Lutetiæ in Sorbona sacris Litteris ac pietate instructus, æqualibus vitæ & doctrinæ exemplum mirificum dedit. Ad suos reversus, Ultrajectensem & Aquisgranensem Canonicatus, ut vocant, obtinuit. His optimis Beneficiis Ecclesiasticis demùm abdicatis, *Clericos*, seu *Fratres Vitæ Communis* Daventriæ in patria instituit, qui Scholas Latinas Juventuti aperirent, & non bonis tantùm Litteris, sed & benè vivendi moribus Discipulos instituerent. Quod institutum postea per Germaniam inferiorem latissimè propagatum fuit. Scripsit *Protestationem de Veridica prædicatione*; *conclusa & proposita*; itemque *De Studio sacrorum librorum*; quæ tria Opuscula leguntur typis edita cum Operibus Thomæ à Kempis. Reliqua ejus Opera extant manuscripta in Bibliothecis variorum apud Belgas Cœnobiorum, videlicet: *De Contractibus & Usuris, de institutione Novitiorum, de Locatione curæ Pastoralis, de Incommoditatibus Matrimonii, de Focariis, contra Turrim Trajectensem, de Paupertate, de quatuor generibus meditabilium, de vitio detractionis. Sermones de Nativitate Christi, de die Palmarum, & alii. Epistola de Schismate, & aliæ de diversis: de Simonia, de Beneficiis curatis, de cohabitatione & exercitiis devotorum. Concordia Evangelistarum de Passione Domini, Commentarius in Lectiones Officii Ecclesiastici de Defunctis, de compunctione & eruditione Scholarium*, & alia. Ex his non pauca extant Lovanii

ad ſanctum Martinum, & in Cœnobiis Rubeæ & Viridis-Vallis prope Bruxellam, Huii apud Crucigeros, Coloniæ & Lierdæ apud Carthuſianos, & alibi. Idem Gerardus *Joannis Ruſbrochii Ornatum ſpiritualis deſponſationis, & librum de duodecim Virtutibus*, aliaque ejuſdem Scripta ex Teutonico in Latinum tranſtulit: quæ Verſiones in Viridi-Valle & Namurçi apud Crucigeros manuſcriptæ leguntur. Ad meliorem vitam anno 1384 die vigeſimâ Auguſti, ætatis ſuæ 44 tranſiit, à Thoma Kempenſi, Joanne Buſchio, Jodoco Badio Aſcenſio, aliiſque eximiè laudatus. De illo Antonius Poſſevinus *in Apparatu ſacro*, tom. 1 pag. 634.

HENRICUS BOICH Juris utriuſque Doctor clariſſimus, floruit circa annum 1390, Brito genere, ex Diœceſi Leonenſi, ſcripſit *Commentarios doctiſſimos in libros quinque Decretalium. in Sextum, & in Clementinas*, qui Mss. in Bibliotheca Cathedralis Eccleſiæ Cameracenſis, & impreſſi variis locis; ſed poſterior editio Commentariorum in quinque libros Decretalium, & emaculatior, quæ olim prodiit Venetiis an. 1576. Poſſevinus *in Apparatu ſacro* pag. 723.

NICOLAUS EYMERICUS Gerundæ natus, quæ Cataloniæ in Hiſpania Civitas eſt, Ordinem Fratrum Prædicatorum profeſſus, floruit ſub Urbano V & Gregorio XI Romanis Pontificibus, & Petro IV Rege Aragoniæ. Is Theologus & ſacrarum Legum peritus, Generalis Inquiſitor creatus anno Domini 1358, poſtea Avenionem, ubi tum Apoſtolica Sedes erat, ad Summum Pontificem Gregorium XI profectus; de ſummis rebus Judex & Capellanus (ut ipſemet loquitur) illius conſti-

tuitur, ab eoque pro varietate negotiorum & & causarum, multa sæpè obtinuit sanctæ Inquisitionis Officio administrando necessaria. Scripsit *Volumen magnum Christianæ Reipublicæ utile*, nempe *Directorium Inquisitionum*, quo regulas tradidit quibus Inquisitores ad pernoscendas & evellendas Hæreses, seclusâ omni personarum acceptione, optimè instituuntur. Impressum primò Opus Barcinonæ anno 1503, cujus omnia exemplaria locis innumeris depravata ita erant, ut cùm sub Gregorio XIII Pontifice Maximo hic liber Romæ esset recudendus, Franciscus Penna Theologus & utriusque Jurisconsultus, ampliùs bis mille loca suæ restituit integritati, & Scholiis perdoctis ipsum librum illustravit. Habetur igitur iterùm expressus Romæ in fol. ànno 1578, & ibidem anno 1587 ex officina Populi Romani. Scripsit etiam *Multitudinem magnam diversorum Opusculorum*, Ms. in duobus voluminibus Bibliothecæ Colbertinæ. Hujus igitur Bibliothecæ cod. 2846 habentur Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Epistola *ad Cardinales adversùs electionem Urbani VI*.

Ejusdem *Epistola ad Regem, ut videtur, Francorum pro Clemente VII.*

Ejusdem *Metra super Schismate.*

Ejusdem *Tractatus an tres Personæ Trinitatis sint in Sacramento Eucharistiæ.*

Ejusdem *Tractatus adversùs Opera Raymundi Lulli, Clementi VII oblatus ab eodem Nicolao.*

Ejusdem *Dialogus contra Lullistas.*

Ejusdem *Tractatus intitulatus, Fascinatio Lullistarum.*

Ejusdem *Tractatus contra Dæmonum Invocatores.*

Sequenti verò cod. 2847 ejusdem *Tractatus contra calumniantes praeminentiam Christi & Virginis ejus Matris.*

Ejusdem *Confessio Fidei Christianæ.*

Ejusdem *Tractatus contra emissum in Conclavi per Papam & Cardinales, præmissorium Juramentum post mortem Clementis VII Papæ, & contra Epistolam Parisiensium Magistrorum.*

Ejusdem *Tractatus contra Alchymistas.*

Ejusdem *Correctorium correptorii.*

Ejusdem *Tractatus contra præfigentes certum terminum fini mundi.*

Ejusdem *Tractatus contra Astrologos atque contra Nigromanticos, de occultis perperam judicantes.*

Ejusdem *Elucidarius Elucidarii.*

Ejusdem *Tractatus contra hæreticaliter asserentes Beatum Joannem Evangelistam fuisse Virginis Mariæ filium naturalem.*

Ejusdem *Tractatus de admiranda sanctificatione Dei & Hominis Genitricis.*

Ejusdem *Incantatio studii Ilerdensis, super viginti Articulis per quendam Antonium Riera studentem Valentinum, ut defertur, ibi seminatis.*

Ejusdem *Tractatus super declaratione* XXII. *articulorum Magistri Sententiarum, in quibus à multis communiter non tenetur.*

Migravit ex hac vita, ut dicitur, anno 1393, de quo plura apud Antonium Possevinum *in Apparatu sacro*, verbo *Nicolaus Eymericus* tomo 2 pag. 149, ubi pluribus exponit quid contineat Opus illius inscriptum atque impressum sub no-

mine *Directorii Inquisitorum.* Qui plura voluerit, adeat *Bibliothecam Dominicanam* Ambrosii de Altamura ad annum 1392 pag. 142, & *Appendicem* pag. 492, Antonium Senensem Lusitanum *in Bibliotheca Fratrum Prædicatorum.*

JACOBUS DE TERAMO, vel TARAMO, Canonicus Aprutinus in Italia, doctus Juris utriusque Interpres, Presbyter & Archidiaconus Aversanus, floruit circa annum 1390, ac scripsit Dialogum quem prænotavit *Consolatio peccatorum*, Ms. Cantabrigiæ in Collegio Sancti Benedicti codice 60, Oxonii in Bibliotheca Mertonensi codice 192, Balliolensi cod. 141. Ejusdem autem *Commentarius in Sententias M. Petri Lombardi*. Ms. Oxonii in Bibliotheca Sanctæ Trinitatis cod. 26, qui postea impressus est Augustæ Vindelicorum anno 1472 per Joannem Schusler. De illo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, tomo I paginâ 793.

RADULFUS DE RIVO, Decanus Tungrensis, 1400.
ex Breda oppido Provinciæ Brabantiæ oriundus, in omni scientiarum genere versatus, multa scripsit, quorum quædam nobis innotuerunt, ut *Calendarius Ecclesiasticus* editus Lovanii apud Vvelleum, ex manuscripto codice clarissimi Domini Jacobi Pamelii Brugensis, sacræ Theologiæ Licentiati, cujus Calendarii meminit Molanus libro de Martyrologiis c. 7. Opus autem istud appellatur ab Antonio Possevino *De Canonum observantia*, constans viginti-tribus Propositionibus, quæ eò spectant, ut Canonicam Vitam professi, in Canonicis Officiis Canones servent, & Canonicos bonos mores. Incipit, *Religiosis, Patribus, Dominis, Priori de Vvindeshem,* &c. quod ex vetustiore Lo-

vanienſi editione extat injectum in ſextum volumen Bibliothecæ Sanctorum Patrum Margarini Bignæi, editionum primarum Pariſienſium annorum 1575 & 1589 apud Michaelem Sonnium. Itemque in editionibus ejuſdem Bibliothecæ Colonienſi anni 1624, & Lugdunenſi maximâ Aniſſonianâ anni 1677. Item ſcripſit *Geſta trium Pontificum Leodienſium Engelberti à Marka, Joannis de Arkel & Arnoldi de Horn*, ſub quibus floruit; quæ primùm edidit in lucem Joannes Chapeaville Canonicus & Vicarius Epiſcopatus Leodienſis in ſpiritualibus anno 1616 in 4° tom. 3 Hiſtoriarum ſuarum Leodienſium à pag. 1 ad 58. Acceperat autem Chapeavillus ex variis manuſcriptis codicibus, & præſertim Cœnobii Canonicorum Regularium Tungrenſium, quos illi communicaverat D. Vvilhelmus Herkenroede ejuſdem loci Prior optimè meritus, ut teſtatur idem Chapeavillus. De Radulfo loquuntur Antonius Poſſevinus *in Apparatu ſacro* tom. 2 pag. 311, Chapeavillus loco citato, à quo hæc habuimus, ubi tamen mendosè poſuit eum mortuum anno 1483, pro 1383; Labbeus *in brevi Chronologia Scriptorum Eccleſiaſticorum*, vult illum & rectè, mortuum anno 1401 die ſecundâ Novembris, cui nos adhæremus.

JOANNES FROISSARTUS Hanno-Flander, Theſaurarius & Canonicus Chimacenſis & Inſulenſis, ſcripſit libris quatuor *Chronicon* ſive *Hiſtoriam*, (ut inquit) *memorabilem continentem bella inter Galliam & Angliam ab anno 1314 ad annum uſque* 1400, quam excuſam & correctam ad manuſcriptos codices, & juxta Auctores authenticos iteratò edendam procuravit Dionyſius Sauvage,

Henrici secundi Galliarum Regis Historiographus, in folio Parisiis anno 1574 apud Michaelem Sonnium. Agunt de Joanne Froissardo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 paginâ 878, Aubertus Miræus in suo Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 452 pag. 265, Andræas Duchesnius in Catalogo speciali Scriprorum *De rebus Gallicis*. Floruit anno 1400, & ultra.

HENRICUS DE LANGESTEIN, dictus *de Hassia*, Germanus, Ordinis Eremitarum Divi Augustini: sed(ut ex ejus Epistola colligitur) anteà Canonicus Ecclesiæ Vormaciensis, claruit primùm in Academia Parisiensi, ubi Lauream Doctoratus promeruit: deinde ob decus novæ (ut vocant) Universitatis Viennensis in Austria, illuc se contulit, ubi docendo & scribendo celebris fuit, &c. Scripsit autem *Commentarium in libros quatuor Sententiarum*, qui asservatur Mediolani in Bibliotheca Augustinianorum Eremitarum Sancti Marci, ut tradit Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, tomo 1 pag. 730. Vivebat anno 1400, de quo mentionem faciunt Joannes Trithemius *De Viris illustribus Germaniæ*, Philippus Elssius *in Encomiastico Augustiniano*.

FRANCISCUS XIMENIUS ex Urbe Gerunda Catalanus, non Valentinus (ut aliqui autumant) Episcopus Elnensis, nunc Perpinianensis & Patriarcha Hierosolymitanus, scripsit *insignem librum de Vita Angelica* editum Compluti anno millesimo quingentesimo vigesimo-septimo.

De Scala cœli, editum Barcinone ànno 1501.

Pro Instructione Episcoporum & Superiorum scripsit librum *Pastorale* nuncupatum, editum Barcinone in fol. anno 1495.

Dicitur scripsisse alia multa Opera linguâ patriâ Lemosinâ, quæ repeꝛiuntur in Bibliotheca Cœnobii sanctæ Mariæ de Jesu prope civitatem Barcinonensem, aliisque multis in locis Principatus Catalauniæ. Citatur ab Abulensi in Opusculo *contra Clericos concubinarios*, Opus ejus *De Vita Christiana*, quod quidem doctissimè scriptum, & in quatuor partes distinctum, prodiit Valentiæ anno 1484, & Granatæ anno 1496. Petrus Salazar in Chronicis Provinciæ Castellæ libro 2 cap. 23 refert ultra librum *De Vita Angelica*, scripsisse de Vitis Sanctorum copiosè sub titulo, *Flos Sanctorum.* Multos & valde eruditos libros composuisse, ait Esculanus, & floruisse narrat circa annnm 1400, sed in eo errat quòd *Patriarcham* appellat *Alexandrinum.* Hic Franciscus Ximenius cautè est distinguendus ab aliis duobus eorumdem nominum atque cognominum, quorum unus etiam Hispanus, Cardinalis & Archiepiscopus Toletanus, Archicancellarius, Inquisitor, & Gubernator Hispaniarum, qui tanto sumptu, incredibilibusque sudoribus procuravit impressionem Bibliorum Complutensium sub Summo Pontifice Leone X. Alter seu tertius *Fr. Ximenius*, unus è duodecim Fratribus Francisc anis, qui primi Indis Evangelii lucem intulerunt, ex Provincia Sancti Gabrielis, Juris Pontificii studiosissimus, qui Episcopatum Tavasci Indorum à Carolo V oblatum recusavit, ut sub simplici Minorum habitu viveret, multaque scripsit. Loquitur de his duobus ultimis Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tomo 1 pag. 598 & 599, verbo *Franciscus Ximenius*: sed de omnibus, seu de his tribus doctè atque distinctim Lucas Vvadingus *in*

Ordinis Minorum paginis 139, 140, 141, à quo verbatim hæc accepimus, sicut ipse verbatim acceperat de aliis duobus Ximeniis, ab Antonio Possevino.

JOANNES DE HISDINIO in Artesia, ex Ordine Fratrum Hospitalium sancti Joannis Hierosolymitani, quem nonnulli in suis Catalogis scribentes, aiunt scripsisse tantùm *in Epistolas Divi Pauli*, ac Librum *De Annuntiatione Domini*: non cohærent cum Sixto Senensi, qui diligentior indagator in Bibliotheca sancta, sic de eo scriptum reliquit: *Joannes de Hisdinio Ordinis Fratrum Hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani, Theologus non ignobilis, de Scripturis sanctis benè meritus, & in Academia Parisiensi publicus Lector, elaboravit scholasticâ phrasi in Job librum unum*, cujus initium est: *Usque in tempus sustinebit. Item in Marcum librum unum*, cujus initium est: *Similis factus est leoni. In omnes Epistolas sancti Pauli ad Philippum Rothomagensem Archiepiscopum lib.* 14. Vixit anno 1390. Scripsit autem primò *Opus Sermonum de tempore & de Sanctis*, quod obtulit clarissimo Philippo de Alensonio Archiepiscopo Rothomagensi & S. R. E. Cardinali, & Episcopo Ostiensi, qui obiit anno 1397 die 15 Augusti. Impressum, opinor, Opus istud ab Antiquo, sed vidi manuscriptum in Bibliotheca Fusniacensi Cisterciensis Ordinis in Episcopatu Laudunensi, his incipiens verbis: *Reverendissimo & illustrissimo in Christo Patri ac D. Domino Philippo ab Alensonio divinâ patientiâ Rothomagensi Archiepiscopo dignissimo, Frater Joannes de Hisdinio, sanctæ Domus Hospitalis sancti Joannis Hierosolymitani Ordinem professus, vester humilis Capella-*

mus & devotus O ᵭ:or, vitam ducere fœlicem, &c. Ejusdem *Commentarius in Evangelium Marci & in Epistolam ad Titum*, Ms. Oxonii in Bibliotheca Baliiolensi cod. 173. *Commentarius in Epistolas* xiv *sancti Pauli, & Apostilla in Apocalypsim* Fratris Joannis de Hisdi:io Ordinis Hierosolymitani, Ms in Bibliotheca Regis Catholici Hispaniarum. Claruit Joannes de Hisdinio ab anno 1390 ad 1400 & ultra, de quo Sixtus Senensis in Bibliotheca sancta, & Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*.

THOMAS ANGLICUS, patriâ Gualensis, cognomento *Jorgius*, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, & S. R. Ecclesiæ Cardinalis tituli sanctæ Sabinæ, quem Trithemius ad annum 1400 alligat, & plures Lectiones in sacra Biblia scripsisse asserit, quæ sancto Thomæ Aquinati & Angelico attributæ sunt. Certè facilis fuit mutatio Thomæ Anglici in Thomam Angelicum, ut ex Sixto Senensi discimus, qui sic lib. 4 Bibliothecæ sanctæ ait: *Hujus Thomæ Anglici esse creduntur Commentaria in Genesim, in Isaiam, in Jeremiam, in Epistolas Canonicas, in Apocalypsim, & in Boëtium de Consolatione Philosophica, adscripta Divo Thomæ Aquinati, cùm magna esset inter Anglicum & Angelicum vocis similitudo.* Idem censet Labbeus tom. 2 *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, pag. 435, *De Commentario in libros Machabæorum*, & pag. 451 *De Summa totius Logicæ Aristotelis*, quæ est Opusculum 48. Commentarius autem in Epistolas Canonicas, habet mul.a similia cum Commentario Nicolai Gorhami in easdem, qui impressus in folio Antuerpiæ anno 1620 apud Joannem Koerberg, imò videntur unum &

idem Opus. Præter hæc, ejusdem *Opus aureum in triginta-septem Psalmos*, impressum in folio Venetiis anno 1611 apud Evangelistam Deuchinum. At ejusdem etiam multa extant in Bibliothecis Anglicis sub nomine Thomæ Vvalleys Anglici, nempe *Commentarii in Pentateuchum, Josue, librum Judicum, Ruth & Isaiam*, Mss Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 90, Mertonensi cod. 200, Magdalenensi cod. 47. *Commentarii super duos Nocturnos Psalmorum*, Mss Oxonii in Bibliotheca Oxoniensi cod. 25, Cantabrigiæ in Aula Penbrochiana cod. 46, *De quatuor prædicabilibus ad omne genus humanum*, Ms Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus Sancti Petri cod. 87. *De Theoria prædicandi*, Ms Oxonii in Bibliotheca Lincolniensi codice 20, Cantabrigiæ in Bibliotheca Domus sancti Petri cod. 99. Ejusdem Thomæ Vvalleys *Opusculum de Instantibus & momentis, de videndo faciem Dei post resurrectionem*: Itemque *Articuli hæreditales contra eum cum Responsis*, Mss Cantabrigiæ in Bibliotheca publica cod. 175. Plura dabunt de Thoma Vvalleys Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, verbo *Thomas Anglicus* tomo secundo pag. 476, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 456 pag. 266, Ambrosius de Altamura *in Bibliotheca Dominicana* ad annum 1311 pag. 88, & *in Appendice* ejusdem anni pag. 467, ubi appellat eum Beatum, cujus oblitus fuerat antea paginâ citatâ 88: & alii. Porrò ut ad oculum constet quàm bellè Mendicantes confuderint utrumque Thomam Anglicum & Angelicum, sicut jam antea allegaverat Sixtus Senensis in Bibliotheca sancta, hoc unico constare potest. Scripsit Thomas Anglicus

Commentarium in libros Divi Augustini de Civitate Dei, qui extat in manuscriptis codicibus ejusdem cum Auctore temporis, in Bibliotheca Cremonensi Fratrum Eremitarum Divi Augustini, & in Anglicis Oxoniensibus Mertonensi cod. 169, & Balliolensi cod. 70: at idem Opus perperam, nec enim hucusque ullus eum attribuit Thomæ Aquinati, in Bibliotheca Cameracensis Ecclesiæ Cathedralis pulpito 10 cod. 15 inscribitur: *Expositio seu Postilla F. Thomæ de Aquino Angelici Doctoris, Ordinis Prædicatorum super decem libris de Civitate Dei Beati Augustini, ubi sunt quatuor Tabulæ antepositæ.*

JOANNES ROCHEFORD Anglus nobilis, quos antiquæ Cartæ Milites vocant, floruit anno 1400, vel circiter, ac scripsit Opus intitulatum, *Flores Historiarum* ad sua usque tempora, quod extat Ms Oxonii in Collegio omnium Animarum codice 4 sub titulo, *Flores Historiarum cum Tabula facta per Joannem Rockeford Militem.* Hoc ex Ecloga Mss. Oxonio Cantabrigiensi Thomæ James edita in 4° Londini anno 1620 apud Joannem Norton.

NICOLAUS DE BIART, floruit anno circiter 1400, de quo sic Antonius Possevinus in Apparatu sacro tom. 2 pag. 145: *Nicolaus de Briartho Ordinis Prædicatorum, fertur scripsisse Sermones utiles, Distinctiones morales, Summam de Abstinentia. Antonius Senensis ex pluribus Monasteriis Ordinis, sed tacet quoto vixerit anno.* Ita Possevinus. Hujus autem *Distinctiones Byardi cum Tabula, Tractatus perutilis Concionatoribus*, habentur Mss. Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 239, Mertonensi codd. 134 & 195, Magdale-

nensi cod. 149. Cantabrigiæ in Biblioth. Penbrochiana cod. 105. Porro quem Possevinus facit ex Ord. Prædicatorum, ibidem eodem folio aliquanto antè facit ex Ord. FF. Minorum, immemor sui in hoc casu atque in multis aliis. Sic enim scribit; *Nicolaus è Biarto, Ordinis Minorum scripsit Distinctiones in quatuor libros*: certum enim est quòd de Scriptore eodem loquatur. Idem quoque est cum *Nicolao de Broido qui scripsit Distinctiones in quatuor libros Sententiarum*, teste Vvadingo *in Bibliotheca Ordinis Minorum* pag. 263. Hoc annotasse non infructuosum, ut pateat quàm frequens sit apud Nomenclatores Scriptorum, in suis Apparatibus & Bibliothecis, ex uno duos aut tres facere Auctores, ut fecit citatus Possevinus, qui etiam paginâ præcedenti 144, sui Apparatus *tertiò* scripsit: *Nicolaus Bayard Anglus scripsit librum Distinctionum Theologicarum, Sermones de tempore & de Sanctis, Placita Theologica. Vixisse fertur anno* 1410. Dicitur autem in manuscriptis codicibus aliquando *Nicolaus Byart*, aliquando *Bayart*.

JOANNES DE LIGNIANO Jurisconsultus Mediolanensis, scripsit *librum super Clementinas*: sub cujus nomine citantur etiam super secundo Decretalium. Ejusdem *De Amicitia, de Bello & Duello, de Pluritate Beneficiorum, de Censura Ecclesiastica, de Horis Canonicis, de Interdicto Ecclesiastico, de Repressaliis, de Secreto, de Permutatione*. Itemque *Lectura in primum, secundum, & tertium Decretalium*. Extant autem plerique horum Tractatuum, intra compilationem Tractatuum Juris: Venetiis anno 1584 editam in fol. variis tomis, tomo 4 fol. 335, tomo 12 fol. 227 & 281, tom. 14 fol. 307, tom. 15 parte 1 fol. 558,

& parte 2 fol. 281. Floruit anno 1400, de quo loquitur Antonius Possevinus *in Apparatu sacro*, unde ista accepimus.

THOMAS, Abbas sancti Andreæ Vercellensis floruit circa annum 1400, scribens breves & planos *Commentarios in Opera Divi Dionysii Areopagitæ de cœlesti & ecclesiastica Hyerarchia, de Mystica Theologia, de divinis Nominibus*, qui Mss. extant in variis Bibliothecis Anglicis, Oxonii in Bibliotheca Mertonensi cod. 193, Balliolensi codice 20, Collegii Corporis Christi cod. 42, Cantabrigiæ in Collegio Sancti Benedicti codice 40. Item *Commentarium super Cantica Canticorum hyerarchicè exponens hæc Cantica*, Ms. in dicto codice 40 Collegii Sancti Benedicti. Sanè verò fuit Abbas Vercellensis, ac sine controversia Thomas appellatus, Ordinis Divi Benedicti. Sic enim habet Vercellis ad sancti Andreæ, cujus Cœnobii fuit Abbas, antiquum Epitaphium, ejus tumulo & Imagini affixum, cujus Imago præfert D. Benedicti Cucullam: ejus autem *Commentarius in libros Divi Dionysii* juxta Possevinum in Apparatu sacro, verbo *Joannes alter Scotus* tom. 1 paginâ 939, fuit impressus Coloniæ anno 1526, cum Dionysii Carthusiani Operibus (forsitan cum ejusdem Commentariis in libros ejusdem Dionysii Areopagitæ.)

HERMANNUS DE LERBECK, ex Ord. FF. Prædicatorum, apud Mindenses in Conventu Sancti Pauli, circa annum 1400 clarus, scripsit *Chronicon Comitum Schawemburgensium*, ab Adolfo I sive ab anno 1030 ad annum usque 1404. Illud primùm Notis illustratum, evulgavit Henricus Meibomius Francofurti anno millesimo sexcente-

ſimo vigeſimo, apud Rulandios in quarto.

RAYNERIUS natione Italus, patriâ Piſanus, ex Ordine Fratrum Prædicatorum, teste sancto Antonino 3 parte Summæ Historicæ tit. 23 capite 11 paragrapho 2 Summam edidit, quæ *Pantheologia* inſcribitur, in duas partes tributam *procedentem in materiis ſecundum ordinem Alphabeti, quâ nonſolùm tractat de Caſibus conſcientiæ, ſed etiam de omni materia prædicabili, & per modum prædicabilem.* Scribebat autem juxtà Natalem Alexandrum in ſelectis Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Capitibus ſæculo 14 cap. 5 pag. 576 anno 1333, juxta Labbeum anno 1414 *in Brevi Chronologia Scriptorum Eccleſiaſticorum.* Hoc opus nuperrimè tantis acceſſionibus auctum prodiit Pariſiis in fol. tribus tomis, curâ & ſtudio Joannis Nicolai Ordinis Fratrum Prædicatorum, ut primævus Raynerii labor cognoſci non poſſit. At Jacobus Florentinus Profeſſor Ord. FF. Minorum qui edidit olim in fol. Nurembergæ in Germania anno 1474, *Pauca ſubſtraxit, multa addidit quæ deficere videbantur, reducendo etiam aliquas materias ſubtiles ad ſtilum faciliorem & clariorem: ut tam à legentibus quàm audientibus dulciùs guſtarentur & medullitus imprimerentur.* Hæc ille in prologo, unde purum qui vult Raynerium, recurrat neceſſe eſt ad manuſcriptos codices, quorum nonnulli in Anglia reperiuntur. Eadem Pantheologia impreſſa etiam alibi, ſed juxta primam impreſſionem, ut Venetiis anno 1486, & Lugduni anno 1519 in folio, Brixiæ demum duobus voluminibus in 4° anno 1580 apud Thomam Buzzolam. Egiſſet meliùs Joannes Nicolai, ſi purum Raynerii Opus nobis obtuliſſet, licèt mole minus. 1410.

THEODERICUS DE NIEM seu NIEMUS Litterarum Apostolicarum Scriptor & Abbreviator, claruit anno 1410 & sequentibus, calamitosissimis temporibus luctuosi Schismatis, quo Ecclesia Occidentalis omnimodè lacerata est. Hic oculatus multarum Rerum testis, scripsit nobile opus *De Schismate inter Urbanum VI & Clementem Antipapam III libris*, quorum liber quartus inscribitur, *Nemus unionis*. Itémque & *Vitam Joannis XXIII* Summi Pontificis qui electus anno 1410 coactus est cedere anno 1415, quamvis ab illustribus viris haberetur & agnosceretur Papa verus. Impressum, uti multùm utile opus ad notitiam istorum temporum, Norimbergæ anno 1592 & Basileæ anno 1566, denique Argentorati in 8° anno 1608 sumptibus Lazari Zetneri. Ejusdem *Privilegia & Jura Imperii circa investituras Episcopatuum & Abbatiarum, restituta à Papis, Imperatoribus Romanis*: impressa Basileæ anno 1557 cum aliis pag. 783, & Argentorati annis 1609 & 1618 cum aliis pag. 248. Ejusdem *Excerpta de Potestate Imperiali & Papali*, impressa cum aliis Francofurti annis 1614 & 1621 pag. 1381 & 1476. Nec istos Tractatus (opinor) oblitus est Melchior Goldastus in *Monarchia* sua. Hunc sæpius allegat Ludovicus Maimbourg Soc. Jesu *in Historia Magni Schismatis Occidentis* impressa in 4° Parisiis anno 1678 apud Sebastianum Mabre-Cramoisy viâ Jacobæâ sub Ciconiis. Labbeus *in brevi Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum* ad annum 1410 recenset.

JOANNES BREVIS-COXA Gallicè *Courte-Cuisse* in Agro Cenomannorum natus est. Habuit ortum in Pago, nomine *Halena*, vel certè in

altero huic contermino, ut ipsemet significat in actu Vesperiarum Radulfi Portæ, quem Helenæ natum gentilem ac popularem suum appellat. Itaque Jacobus Meyerus Rerum Flandricarum lib. xv, & ex ejus commentariis sapiens ad annum MCCCCVIII Abrahamus Bzovius falluntur, dum illum, & cognomento Cortohosam, & natione Normannum fuisse scribunt. Igitur circa annum Christi 1367 adolescens in Regium Navarræ Gymnasium veniens, & continenti serie trium illius sodalitiorum particeps effectus, primùm Grammaticam, deinde Philosophiam, postremò Theologiam didicit, eámque posteà sub Petro Alliacensi Collegii moderatore docuit. Extat in Bibliotheca sancti Victoris Ms. Tractatus *De Ecclesia & generalis Concilii Auctoritate* eximius, quem cùm Bibliorum cursum pro more absolveret, exaravit. Et quamvis tunc esset Baccalaureus tantùm in Theologia, rationum tamen pondere accedit ad Magistros, & ingenii acumine nemini cedit. Anno circiter 1388 Doctoris consecutus insignia, tum ad sedandum Ecclesiæ Schisma, tum ad habendas conciones animum penitus apposuit. Cum autem Carolus VI Rex Francorum anno 1394 congregasset Antistitum & Theologorum Cœtum, in quo quid ad faciendam Romanæ Ecclesiæ pacem, quæ Schismate turbabatur, agendum esset, deliberatum fuit: Joannes Brevicoxa inter alios aderat, qui suam Conventui & cum primis Regi eruditionem, præstantiam & in tractandis rebus sapientiam mirificè probavit. Ex quo fœliciter contigit, ut Rex biennio post statuerit, illum ad Benedictum XIII & Bonifacium IX mittere, qui utrumque ad dandam af-

flictæ Ecclesiæ pacem hortaretur. Sic ad annum 1396 tradit Anonymus Latinæ Caroli VI Historiæ Scriptor : *Joannes Brevis-Coxa , in Sacra Pagina excellentissimus Doctor & Professor , Nuncius Regis Franciæ ad Benedictum & Bonifacium propter pacem.* Anno 1407 Ludovicus Aurelianorum Dux , Regis Frater , x Kalendas Decembres occisus Burgundionis factione est , cujus exequias funebri oratione prosecuti sunt duo Theologi , Gersonus & Breviscoxa : Prior in Navarræ Collegio , quod Ludovicus Carum semper habuerat ; posterior in Monasterio Cœlestinorum Parisiensium , ubi conditus erat. Rem istam præclarè describit Monstrelletus in Historia Caroli VI cap. CXXXIII. *Circa hoc ipsum tempus Parisiensis Academia , cum pertinaci duorum Pontificum dissidio lacerari doleret Romanam Ecclesiam , neutrum agnoscendum esse Regi persuasit. Pro hac sententia , cùm alii , tum Breviscoxa inprimis acerrimè pugnavit. Destitutus à Francis Benedictus, Regnum Ecclesiastico interdicto supposuit.* Anno 1408 factus est Breviscoxa Dispensator Regiarum Largitionum quem nos *Eleemosinarcham* dicimus ; quo munere perfunctus est usque ad annum 1418. Idem per aliquod tempus absente Gersono , Cancellarii Parisiensis officium exercuit , quo se anno 1418 ad Nonas Quintiles abdicavit. Interea multa scripsit *Joannes Brevis-Coxa* quæ Mss. extant partim in Bibliotheca Cœnobii sancti Victoris , partim in Bibliotheca Regia , partim denique in Bibliotheca Majoris Ecclesiæ Parisiensis. Sunt autem ista, præter *Tractatum de Potestate Ecclesiæ & Concilii* Ms. in Bibliotheca sancti Victoris , de quo supra locuti sumus.

Variæ Quæstiones Theologicæ quas in particulari enumerat Joannes Launoïus in Historia Collegii Navarrici.

Aliæ Quæstiones morales, quas idem citato loco accuratè recenset.

Commendationes duæ sacræ Scripturæ, quæ inci. piunt, *Olivam uberem*, &c. *Super omnem terram*, &c.

Quatuor principia super Lecturam Bibliorum, quæ incipiunt, *Tota pulchra est*, &c. *Ædificavit turrim*, &c.

Collationes quatuor super commendatione sacræ Scripturæ, quæ omnes incipiunt *Regina Austri*, &c.

Commentarius seu Lectiones in Evangelium Joannis, In principio erat verbum, &c.

Hæc autem sufficiunt, ut appareat, nullas unquam fuisse præstantissimi Doctoris partes, quas non susceperit. Ad hæc, cum Ecclesia Parisiensis vacaret, Clerus, Senatus & Academia elegerunt Brevi-Coxam, qui Episcopo mortuo sufficeretur, quod anno 1420 sexto Kalendas Januarias, ut moris erat, factum est. Sed quia Regi Angliæ, qui tunc Lutetiæ dominabatur, gratus non erat, in Episcopio manere non potuit. Annum unum & eo ampliùs mansit, aut potiùs latuit in Monasterio sancti Germani ad Urbem. Sic memoriæ proditum est in Diario quodam Manuscripto, quod ab anno 1409 incœptum definit in annum 1449. Hic Libellus in Bibliotheca Minimorum Parisiensium asservatur. Verùm anno 1422 ad Gebennensem Ecclesiam translatus est, quia Anglis & Burgundionibus Parisiis latè dominantibus subesse nec potuit, nec voluit. Sic vir pro-

bus deseruit & Regnum & Regni Sedem, cui & Regni & Sedis illius vastatio mirum in modum displicuit. Mœrore confectus brevi demigravit ab hominibus, sed quo anno non comperi, quod ut incompertum in medium relinquo. Hæc verbotenus Joannes Launoïus *in Historia Regii Navarræ Collegii* parte 3 lib. 1 cap. 3 pag. 462 & sequentibus, quæ impressa in 4° Parisiis anno 1677 apud Viduam Edmundi Martini viâ Jacobæâ sub Sole Aureo. Pauca *de Joanne Brevi-Coxa* Fratres Sammarthani tom. 2 Galliæ Christianæ *in Episcopis Gebennensibus*.

JOANNES PARVI, Doctor Theologus nationis Normannicæ, Minorita, anno 1400 Licentiatus in Theologia, vir eloquentissimus & certè magnæ famæ, eruditionis ac doctrinæ, sed conductitiæ & vænalis; qui cum duobus aliis Doctoribus sustinuit anno 1407 in Atrio Basilicæ B. Mariæ Parisiensis, cædem Ludovici Aurelianorum Ducis à Burgundione jure perpetratam fuisse; idque conatus est persuadere multis rationibus, nullum enim scelus tam fœdum quod non habeat suos Patronos. Inter quas hanc proferre ausus est, quod ejusdem Burgundionis sumptibus in Scholis educatus fuisset, ejusdemque stipendiis etiam nunc militaret: verùm paulò post, prævalente Aurelianensium factione, Hæreseos apud Universitatem factus reus, exulare cogitur, & Nosocomio & largis pensionibus stipendiisque à Burgundione dotatus, apud Hisdinium anno 1411 fato functus est, & in æde Minoritarum sepultus. Audio *Tractatum* ejusmodi Ms Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 269; quem tamen legi fuisse combustum Parisiis atque proscriptum. Ejusdem *Joannis*

Parvi Tractatus de Schismate, *& aliæ plures propositiones*, Mss. in Bibliotheca Sancti Victoris Parisiensis codicibus P 11 & P 14. Porro ne quid hac in parte Franciscanis Dominicani exprobrarent.

MARTINUS PORRÆUS Dominicanus Theologiæ Doctor, Joannis Principis Burgundiæ Confessarius, crimen idem jure perpetratum esse defendit, ob cujus perversæ doctrinæ compensationem factus est anno 1408, instante Principe, Atrebatensis Episcopus. Nec mercedi seu Beneficio defuit gratitudo, nam in suæ promotionis gratiarum actionem, scripsit Porræus *Tractatum hujusce cædis justificativum*, quem habet in Anglia Bibliotheca Collegii Novi cod. 269, hoc titulo: *Tractatus compositus per Episcopum Atrebatensem pro parte Ducis Burgundiæ, quòd licitè fecit occidi Ducem Aurelianensem.* Ibidem autem præsenti veneno remedium, nempe *Materia Responsionis ad Tractatum Attrebatensis super interfectione Ducis Aurelianensis.* Adstitit Porræus Legatus Ducis Burgundionum Concilio Constantiensi anno 1415, Sessionibus 2, 11 & 30, missusque posteà in Angliam cum Præposito sancti Donatiani Brugensis. Obiit 6 Septembris 1426, conditus autem in sua Ecclesia tumulo cupreo, ubi spectantur insignia cum subjecta Epigraphe. *Hic jacet Martinus Poré de Conventu Senonensi, Ordinis Fratrum Prædicatorum, olim Confessor illustrissimi Principis Joannis Ducis Burgundiæ, Flandriæ, Artesiæ, & Burgundiæ Comitis, & deinde Atrebatensis Episcopus, obiit anno Domini* MCCCCXXVI *die sexta Septembris.* De Porræo Sammarthani Fratres in Gallia Christiana tom. 2 pag. 218 *in Episcopis*

Atrebatensibus, Cæsar Egassius du Boulay *in Historia Universitatis Parisiensis*, sæculo 7 tomo 5 pag. 284, ad annum 1415, impresso in folio Parisiis anno 1670 apud Petrum de Bréche.

HIERONYMUS DE SANCTA FIDE à Judaismo ad sanctam Christi Fidem conversus, ac deinceps insignis Medicus Benedicti XIII Antipapæ, seu juxta alios Pontificis Maximi, scripsit *Tractatum* maximè efficacem *refellendis Judæorum erroribus*; Itemque *alium adversùs Talmudicas Quisquilias*, quos ambos habes impressos in Bibliotheca Sanctorum Patrum editionis Parisiensis annorum 1575 & 1589 apud Michaelem Sonnium, & in editione ultima ejusdem Bibliothecæ maxima Lugdunensi apud Anissonios sæculo XV. Claruit ab anno 1410 ad 1424, vel circiter, de quo mentionem habet Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 741, & iterum pag. 746. Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 450 pag. 264, ubi etiam ait haberi hos libros tom. XIV Bibliothecæ Sanctorum PatrumColoniensis editionis anni 1624 apud Antonium Hieratum.

JACOBUS cognomento *Magnus*, dictus Toletanus, Ordinis Eremitarum Divi Augustini, in veterum Theologorum lectione plurimùm versatus, cùm universam fermè (ut tradunt Joannes Trithemius, Ambrosius Coranus & Jacobus Bergomas) Scripturam sacram Annotationibus explicasset, edidit quoque *De Inquisitione divinæ Sapientiæ* prænotatum *Sophologium*, quod & caracteribus antiquis excusum fuit, & cum aliis Lugduni in fol. anno 1585 pag. 262, cum opere Joannis de Sancto Geminiano, quod inscribi-

tur *De Similitudinibus & Exemplis*, de quo ad annum 1300 *in Joanne Geminianensi.* Habetur autem Ms. distinctum quatuor libris, Oxonii in Bibliotheca Collegii novi cod. 21. Ejusdem *plura Opera moralia* Mss. in Bibliotheca S. Victoris Parisiensis. Reliqua è Bibliotheca Bononiensi sui Ordinis, fuisse sublata scribit Josephus Pamphilus, qui & meminit *Quæstionum in libros Aristotelis de Anima*, quas Patavii Jacobus ipse ediderat, dum ibi publicè profiteretur. Scripsit & *utriusque Philosophiæ Compendium* Michaeli Episcopo Antissiodorensi dicatum, quo ea quæ spectant ad naturalium rerum cognitionem facilè percipi possunt. Vivebat anno 1415. Hic autem cùm esset à secretis Confessionibus Caroli VII Galliæ Regis, electus Archiepiscopus Burdegalensis, Archiepiscopatum recusavit. Obiit Parisiis in Ecclesia Fratrum Eremitarum sancti Augustini sepultus. Hæc ferè ad verbum nos ex Possevino *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 788, de quo plura absque dubio dabit Philippus Elssius *in suo Encomiastico Augustiniano*, Bruxellis in folio edito, de quo nos sæpè loquimur.

PETRUS DE ALLIACO Compendii ad Isaram natus anno 1350, ex parentibus ignobilibus quidem, sed probis & liberalibus, magnum familiæ suæ honorem acquisivit ob doctrinam simul & pietatem. Multa de illo habent Bellarminus ad annum 1410 in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, longè plura Philippus Labbeus in eodem libro tom. 2 pag. 179 & sequentibus. At plenissimè omnium Joannes Launoïus in Opere seu *Historia Regii Navarræ Collegii* de qua jam nos alibi, parte 3 lib. 1 cap. 4 pag. 467 & sequentibus, ubi

omnes vitæ illius Epochas diligentissimè annotat, omnes libros impressos, quos etiam accuratè satis inquisierat & annotaverat Labbeus loco citato, adhuc accuratiùs inquisivit & recensuit usque ad scrupulum, ita ut hujus utriusque diligentiæ nihil addi possit. Ratio tamen nostri *Supplementi* ad Auctores vel Opera Auctorum omissa à Bellarmino & Labbeo, exposcit ut hîc subjungamus alia quædam Opera manuscripta tantùm, mutuata ab eodem Launoïo loco citato pag. 479. *sequuntur Opuscula Petri Alliacensis Manuscripta, quæ in Bibliotheca Collegii Navarrici asservantur.*

Quæstio determinata in Scholis Navarræ, *Utrum Hæreticum sit dicere, quòd liceat pro docendi licentia pecuniam dare vel recipere.*

Propositio facta coram Papa *adversùs Cancellarium Parisiensem*, quæ incipit: *Domine, vim patior.*

Quæstio de reprehensione Petri à Paulo facta, *Quærit à me Caritas vestra.*

Responsio in Sorbona, *Utrum esse tria Supposita unius Naturæ, sit perfectio.*

Quæstio de qua respondit in Sorbona, *Utrum Creatura Rationalis conscientia erronea, ejus actum excusare possit.*

Responsio in Aula Episcopi, *Utrum Christi dono gerens potestatem, justè damnetur?*

Altera quæstio, *Utrum libertas creaturæ rationalis ante & post lapsum sit intrinsecè æqualis.*

Invectiva Ezechielis contra pseudo-Prædicatores: *Ezechiel Propheta.*

Sermo in Capitulo Navarræ: *Veritas de terra orta est.*

Serm

Sermo de sancto Bernardo : *Dedit ei cor ad præcepta.*

Sermo in Capitulo Navarræ : *Ipsorum est Regnum cœlorum.*

Sermo in Synodo Ambianensi factus, dum erat Subdiaconus : *Sacerdotes tui induantur justitiam.*

Sermo in Synodo Ecclesiæ Parisiensis : *Hic jam quæritur.*

Tractatus utilis & amplus super Boëtium de Consolatione Philosophiæ, cum eleganti præfatione, quæ incipit : *Reverendissimi Patres, Magistri ac Domini carissimi, mihi ardua scandere volenti.*

Tractatus de falsis Prophetis, *Attendite à falsis Prophetis. Quia ad observantiam divinæ Legis.*

Alter Tractatus de falsis Prophetis, *Attendite*, &c. *quia sic dici solet :* ubi de Hypocrisi, de bonorum & malorum Angelorum cognitione & locutione, Prophetia & divinatione per Astra disputatur.

Descriptio imaginariæ Visionis de Horto sacræ Scripturæ, quam fecit in principio suo super Cantica anno MCCCLXXIV. *Veni in hortum meum*, cum longa & eleganti præfatione, quæ omnia desiderantur in Expositione super Cantica Canticorum edita Argentinæ anno 1490.

Propositio facta coram Papa contra Fratrem Joannem de Montesono, quæ incipit : *Pater sancte, in nomine tuo serva eos.*

Altera propositio facta in Consistorio, quæ incipit : *Veritatem meditabitur guttur meum.*

Tractatus ex parte Universitatis studii Parisiensis pro causa Fidei, contra eundem Fratrem,

cujus excerptum habetur ad calcem Magiſtri Sententiarum. Hunc Tractatum Vveſellus Groningenſis libro de poteſtate Papæ cap. 9 laudat, eique tribuit nomen *Rotæ de errore quatuordecim Concluſionum Fratris Joannis de Monteſono.*

Hæc Joannes Launoïus loco citato, cui nos addimus, pleraque ex his iiſdem operibus inveniri etiam Mss. Cantabrigiæ in Bibliotheca Collegii Emanuelis codice primo, quæ nempe ſequuntur.

Tractatus editus per Magiſtrum Petrum de Alliaco, poſtea Cardinalem Cameracenſem contra Fratrem Joannem de Monteſono, & propoſitio contra eundem.

Item propoſitio Magiſtri Petri de Alliaco coram Papa, contra Fratrem Joannem de Monteſono.

Propoſitio ejuſdem contra eundem dicta in Conſiſtorio.

Propoſitio ejuſdem coram Papa contra Cancellarium Pariſienſem.

Sermo ejuſdem *De ſancto Bernardo.*

Sermo *De ſancto Ludovico.*

Sermo *in Synodo Ambiani.*

Sermo *in Synodo in Eccleſia Pariſienſi*, de quibus omnibus ſuprà. Qui plura cupit, adeat locis citatis Bellarminum, Labbeum & Launoïum, ſæculum 7 Univerſitatis Sorbonicæ, ubi multa pariter de ipſo.

NICOLAUS DINCKESPUEL, Suevus, Viennenſis in Auſtria Academiæ Rector, floruit anno 1420 ad 1430 & ultra, adfuit enim Conſtantienſi Concilio, ſcripſitque *De Præceptis Decalogi*, *Oratione Dominica*, *octo Beatitudinibus*. Item *Confeſſionale*, & alia quæ anno 1516 Argentorati

edita sunt. Vixit anno 1420, *cujus Sermones hodie* (ut Æneas Silvius loquitur) avidè à doctis leguntur. Hæc Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 471 paginâ 269. Plura Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tomo 2 pag. 147.

PETRUS DE ROSENHEIM, quem alii *Rosemheimensem*, alii *Rosenhemium* vocant, Germanus, Ordinis Divi Benedicti, Monachus Monasterii Mellicensis in Austria, Poëta (ut habet Sixtus Senensis) Scholast cus, quem Joannes Trithemius scribit claruisse anno 1427. Scripsit ad Brandam Castilionem Tituli sancti Clementis Cardinalem, Legatum Apostolicum in Austria positum, pressum ac succinctum opus Disticis Elegis, quod inscripsit, *Roseum Memoriale Divinorum*, quo utriusque Testamenti capita perstringit. Incipit autem, *Astripotens cœlum*, &c. idque prodiit Argentorati anno 1544 apud Balthasarem Bechz. Item dicitur scripsisse *Summam Theologiæ*, quæ extat Romæ in Basilica Lateranensi, & *Rationarium Evangelistarum*, omnia Evangelia prosâ, versu, Imaginibusque continens. Hæc Possevinus *in Apparatu sacro* tomo 2 pag. 266.

PETRUS DE DUISBURG, seu DUISBURGO, natione Germanus, scripsit *Chronicon Prussiæ*, in quo Ordinis Teutonici origo & res gestæ exponuntur ab anno 1226 ad annum 1425, quo floruit dictus Petrus. Accesserunt huic Chronico Dissertationes novemdecim, Antiquitates Prussicas complectentes, Auctore Christophoro SKARKIO, quæ omnia impressa Jenæ in 4° anno 1680, studio ejusdem SKARKII.

GERARDUS MACHETUS studuit Theologiæ

in Collegio Parisiensi Navarrico, & anno 1411 Magister effectus est, qui postea Aulæ Regiæ, quàm vulgo notior fuit, & à Carolo tunc Regente, tum etiam Rege Francorum nominis VII, vix unquam recessit: Unde Parisiensis Canonici locum implevit. Concilio quod ad damnandos Joannis Parvi Errores coactum est, Lutetiæ interfuit, & Sententiam dixit gravissimam. Sub annum 1414 Joannes Gerso Machetum suum instituit in Academia Parisiensi Procancellarium, cùm esset ad Constantiense Concilium profecturus. Hunc Carolus Delphinus, qui laborante Carolo Patre, Galliam procuravit, elegit Machetum cui Christiano ritu confiteretur. Hinc Carolus VII Machetum anno 1422 in Carnotensium Canonicorum numerum retulit. Sed cùm suum Pœnitentiæ Administrum Delphinus & Rex mutare nollet, eum in Aula ferè semper retinuit, & ad obeunda quæque pietatis & Religionis officia adhibuit. Omnium instar unum refero, quod Æneas Silvius seu Pius II attingit lib. 6 Commentariorum: *Castrensi Episcopo Confessori suo inter Theologos apprimè docto puellam examinandam committit.* Reliqua quod spectat, Machetum moribus fuisse modestis & gravibus, & qui ab sæculi vitiis abhorrerent, vir antiquæ probitatis Clamengius in Epistolis 116 & 119 confirmat. Valuit facilitate conscribendarum Epistolarum, id ostendit codex Ms. *complurium illius Epistolarum*, imò plusquam *quadringentarum*, quas ad diversos perscripsit, asservatus in Bibliotheca sancti Martini Turonensis. Harum plurimarum synopsim affert Joannes Launoïus *in Historia Regii Navarræ Gymnasii* parte 3 pag. 534, & sequentibus, quæ multùm juvare

possunt ad Historiam istorum temporum. Factus tandem Gerardus Machetus Episcopus Castrensis anno 1444; obiit anno 1448 die 17 Julii. Multa de eo Joannes Launoïus loco citato, à quo hæc habuimus, pauca Fratres Sammarthani *in Gallia Christiana* tom. 2 pag. 500, *in Episcopis Castrensibus*.

ANTONIUS RAMPELOGUS Doctor Theologus, Ordinis Eremitarum Augustinianorum, edidit librum, quem *Bibliæ Figuras* inscripsit, quemque ut incautè plerique Adolescentiores Concionatores versarunt. Sic (inquit Antonius Possevinus) *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 104, mirum videri potest doctos alioquin & eruditos Theologos, non ante obviam ivisse ei malo quod inde prodire poterat, dum minimè emendatus in manus omnium veniret: & eum quidem Sixtus Senensis rude vocat Opusculum, quod Auctor scripsit ad Ordinis sui Scholasticos in Neapolitano Cœnobio: at in quónam ruditas illa se proderet, non attigit. Quin addidit in eo pene omnes sacras Historias trito eloquio moraliter exponi, singulasque ad singulas morales Virtutes accommodari. Initium Operis est: *Religiosis viris in Christo*, &c. Cæterùm ut aliquam Rampelogus in Concilio Constantiensi operam navavit advers ùs Hussitas, Sigismundo Imperatore anno Domini 1418: sic minùs culto illo ævo, nec tam ab Hæreticis qui postea exorti sunt oppugnato, Errores à quibus periculum imminebat, attentiùs non sunt observati. Quare *Rampelogi* lapsus reservati in hæc tempora, ut liber ille, nisi expurgatus, prohibitus sit à Clemente VIII Pontifice Maximo, *in Indice ultimo Romano librorum prohibitorum*,

Quod autem modò generatim de eo dicendum est, haud dubium quin multi errores graves ab Ecclecleſia proſcripti, in eo comperiantur. Tollenda verò ſunt nonnulla deſumpta ex Magiſtro Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ; abſurda illa quidem, ac potiùs Fabulas quàm Hiſtorias ſapientia. Plura item quæ aliter in Bibliis habentur, quàm quomodò *Rampelogus* poſuit. Quin & Divina Scriptura parum ſincerè, nonnunquam autem malè citata, & ſine annotatione locorum ipſius; Apocripha quoque, qualia afferebantur è tertio libro Eſdræ, atque ex Epiſtolis Cyrilli Hieroſolymitani ad Divum Auguſtinum de Monte S. Hieronymi. Quæ omnia, quæ certè ſunt plurima, aut emendanda vel expungenda ſunt, ne quis tyro Concionator, poſthæc ampliùs tanquam certa & explorata populo proponat. Atqui & Sententiæ Doctorum ex Patribus allatæ, conferendæ ſunt cum ipſorum Exemplaribus ſive Operibus, quamvis neque omnes quas ille citat, inveniantur. De Solæciſmis ac Barbariſmis plurimis, pluribuſque obſcenis quæ in eo ſunt, nihil dicerem, niſi hæc etiam materiam ſacram haud decerent. Quòd ſi hiſce mendis expurgatus ſit, non mediocre commodum, ex ejuſmodi Opuſculo exiſteret. Quamvis (ut dicam quod ſentiam) fortaſſe præſtaret alterum de novo condere, quàm tot cicatricibus obſitum illud recudere. *Grandem certè cenſuram* Antonii Poſſevini *hujus modici Operis*, quod Pariſiis impreſſum fuit anno 1511 in 4° à Badio Aſcenſio, Argentorati anno 1516, Lugduni annis 1558 & 1570, atque alibi etiam. Hæc conveniret etiam multis aliis aliorum temporum Scriptis & Concionibus. Agunt de Antonio Rampelogo præter Cenſorem rigidum

Possevinum, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* capite 483 pag. 272, Philippus Elssius *in Encomiastico Augustiniano.*

LUPUS DE OLIVETO, Hispanus, Ordinis Eremitarum sub nomine Divi Hieronymi Prior Generalis, frater autem sancti Vincentii Ferrerii Valentini, Ordinis FF. Prædicatorum, utpote primus Eremitarum Hieronymitanorum Promotor, *Regulam sui Ordinis* condidit, *Sermonesque* (ut aiunt) *de tempore & de Sanctis.* Habetur hæc Regula deflorata ex variis Operum D. Hieronymi fragmentis, tom. 9 Operum Divi Hieronymi editionum ferè omnium, nempe Coloniensis anni 1618, Parisiensis 1623, & Romanæ à Mariano Victorio Amerettæ Reatino, Episcopo Amerino procuratæ & recognitæ. Vivebat autem anno 1420; sepultus est autem Romæ ante majus Altare Sanctorum Bonifacii & Alexii, ac in Epitaphio *Præpositus* nominatur. Plura de illo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tomo 2 pag. 45.

NICOLAUS NICOLAI, *de Clamengis* dictus, à Catalaunensi pago, cui nomen est *Clemenge*, celebre per orbem totum nomen obtinuit, ut & Petrus Clamengius Doctor Medicus, quem Nicolaus Epistolâ 27 matris suæ fratrem & avunculum appellat. Clarere cœpit in Gymnasio Parisiensi Navarrico ab anno circiter 1393, quo illud incoluit. Editi de variis Theologicarum Rerum monumentis libri & Epistolæ, tum suscepti pro sancienda Ecclesiæ pace labores innumeri effecerunt, ut eum posteri *Doctorem Theologum* nuncuparent: quo nomine nec se unquam dûm sese obtulit occasio, nec Tablinum Navarricum, nec

Scriptores æquales insignierunt. Plus operæ ac diligentiæ adhibuit in politioribus Litteris, quibus se mirum in modum delectatum esse Epistolâ quartâ fatetur : & certè in iis quæ Eloquentiam ac Poësim attinent, ita profecerat, ut exteri crederent eum non Parisiis, sed Bononiæ oratoriam ac Poëticam artem didicisse. Nunquam ex humilitate lauream doctoralem licèt doctissimus, habere voluit. Cùm posset ob nominis famam ac doctrinæ & facundiæ celebritatem assurgere ad dignitates Ecclesiasticas, utpote Regibus ac Magnatibus notissimus, nihil talè ambivit, ut totus sibi & Ecclesiæ viveret, scribendo ad pacem illius ac morum depravatorum correctionem. Circa annum 1415 Benedictus XIII, Clamengium qui olim anno 1407 in Curia Romana manserat, ad se revocare tentavit : atque ut voti compos fieret, ad eam rem adhibuit Nicolaum Bayam, quo viro Clamengius utebatur familiariter. Sed in Curiam redire noluit, eique Tugurium in quo tunc apud fontem latebat, præferendum esse censuit, cujus negotii Historiam ipse tradit in Epistola 104 ad Nicolaum Bayam. Vacans igitur sibi toto isto tempore, quo & Ecclesia miserrimo Schismate, & Gallia corruptissimis moribus affligebantur, scripsit multa, quæ partim edita, partim manuscripta in Bibliothecis Gallicis extant usque hodie, de quibus nos modò.

Opera Nicolai Clamengii edita in 4° an. 1613 Lugduni Batavorum, ordine sequenti.

De corrupto Ecclesiæ Statu lib. 1.

Deploratio calamitatis Ecclesiasticæ per Schisma nefandissimum, cum exhortatione Pontificum ad ejus extirpationem, heroïcis versibus descripta.

De lapsu & reparatione Justitiæ ad Philippum Burgundiæ Ducem lib. 1.

Disputatio habita super materia Generalis Concilii cum quodam Parisiensi Scholastico.

Collatio duplex ad eumdem Scholasticum super eadem materia.

Apostoli & Responsio data per Nationem Gallicanam Cardinalibus, &c. *appellantibus ab ejus conclusione, voto, deliberatione ac declaratione Constantiæ captis, & factis solemniter per eandem, quod vacantia & minuta servitia nullo jure sint debita.* Liber inscriptus, *De Annatis non solvendis*, cui afficitur *Constitutio Concilii Basileensis super Annatis, & Senatusconsultum Parisiense*, aliaque nonnulla de eadem materia: quæ omnia Clamengium nihil attinent, ut ex corruptioris orationis stilo constat, inquit Launoïus. At hic liber *De Annatis non solvendis*, cum *disputatione habita super materia generalis Concilii cum quodam Scholastico Parisiensi, & duabus collationibus ad eundem Scholasticum super eadem materia*, desumpta sunt *ex fasciculo rerum fugiendarum & expetendarum* pag. 189 & sequentibus, ubi plurima ad Constantiense Concilium spectantia, mixta malis bona. Hic fasciculus impressus in Germania in fol. anno 1535, loco & nomine Typographi non expressis.

Item *Tractatus in parabolam de Filio Prodigo.*

De fructu Eremi lib. 1, qui vel unicus evincit quantùm Clamengius refugeret dignitates Ecclesiasticas, atque sæcularium rerum strepitus & turbas.

De fructu seu prosperitate rerum adversarum lib. 1.

De novis Festivitatibus non instituendis liber unus.

De Præsulibus Simoniacis lib. 1.

Variarum & doctissimarum Epistolarum lib. 1. Hæc in editione memorata. Ejusdem Nicolai Clamengii unus liber *De studio Theologiæ* editus est tom. 7 Spicilegii Domni Lucæ Dacherii, de quo jam suprà locuti sumus.

Jam de manuscriptis Operibus, de quibus agit diligentissimè Joannes Launoïus, assiduus istorum indagator, *in Historia Regii Navarræ Gymnasii*, parte 3 lib. 2 cap. 3 pag. 578. Extat insignis *Commentarius* Nicolai de Clamengis *in Isaiam Prophetam* usque ad caput sexagesimum, Ms. in Bibliotheca Collegii Navarrici. Item in dicta Bibliotheca, & apud Raymundum Formentinum Parisiensem Theologum, Aurelianensis Ecclesiæ Canonicum & Subdecanum, quem mirifica (inquit Launoïus) & sciendi & comparandi libros quoscunque cupiditas exercet, ejusdem Clamengii *Descriptio rei cujusdam mirabilis quæ in Galliis accidisse ferebatur.* Incipit: *Rem recenti (ut accipio) eventu gestam. Epistolæ novem sub nomine Universitatis editæ circa materiam Ecclesiasticæ Unitatis*, quæ prima sunt Clamengii Opuscula, quarum singularum initia recenset loco citato Launoïus. *Sermo de sanctis Innocentibus*, incipit: *Nota est Tyranni Herodis. Orationes decem devotæ* Nicolai Clamengii, *præambulæ ad Deum ante Canonicas Horas persolvendas*, quarum etiam initia refert idem Launoïus. Addit denique & Aureliæ apud Patronum Regium Givesium seniorem, virum & doctrinâ & probitate insignem, extare manuscriptum codicem Operum Nicolai de Clamengis, in

quo reperiuntur, *Descriptio Vitæ rusticæ cum laude & commendatione*; incipit: *Fronde super viridi locus est*, &c. quod Poëma LXIII Versuum est. *Descriptio & laus Urbis Januæ.* Incipit, *Janua quam perhibent*: quod Poëma XCVIII Versuum est. *Epistolæ duodecim ad diversos*, nempe ad Simonem de Bergeriis, Joannem Præpositum Insulensem Regium Secretarium, Gontherum Colli Regium Secretarium, quarum ibidem singularum initia refert Launoïus. *Exhortatio denique ad resistendum contra Mahometanos*, quæ incipit: *Cogit me, ô Principes incliti & viri militares.* Addo denique extare in Bibliotheca Galliarum Regia manuscriptum codicem Epistolarum Nicolai Clamengii, ubi nullus dubito, quin sint aliæ atque aliæ ejusdem Epistolæ nondum impressæ: quod mihi retulit amicus noster Placidus Porcheron sancti Germani Parisiensis Bibliothecarius, qui jam ab anno 1684 cum aliis suis Fratribus instituit Catalogum Manuscriptorum Latinorum, hujus famosissimæ Bibliothecæ juxta ordinem alphabeticum, maximis curis, ad publicam utilitatem. Cæterùm magnæ vir eruditionis, & ut ea tulit ætas, eloquentiæ ac totius virtutis exemplar, vitam deposuit circa annum 1440, & sepultus est in Sacello Navarrici Collegii sub lampade, quæ coram magno Altari de tholo pendet. Hujus sepulchro ab hominibus illius perinde ac rerum ab eo gestarum scientissimis, insculptum est Elogium breve, quod multa complectitur

Qui Lampas fuit Ecclesiæ, sub lampade jacet.

Elogio tam illustri adjectum Epitaphium istud:

Belga fui, Catalaunus eram, Clamengius ortu:
Hic humus ossa tenet, spiritus astra petit.

Hæc nos ex Launoïo per Compendium, quod utcumque prolixum est, vix tamen breviùs fieri potuit. Qui plura cupit, adeat fontem unde ista hausimus, multis Vitam Clamengii narrantem. Pauca Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 2 pag. 146.

1430. RAYMUNDUS SEBUNDUS, Hispanus, vir magni & solidi ingenii, scripsit opus prænotatum, *Theologia Naturalis*, quam alii tanquam Elogio exornantes nominarunt, *Thesaurum divinarum Considerationum*, editum Venetiis apud Franciscum Zilettum anno 1581, cùm Parisiis jampridem editus fuisset anno 1509 apud Joannem Parvum, & alibi. Prologus tamen in eandem Theologiam Naturalem, est prohibitus in Romano Indice Clementis VIII Summi Pontificis. Scripsit item Dialogum prænotatum *Viola animæ*: qua cum Dominico Seminiverbio, agit de Natura hominis ad seipsum, ad Deum, ad hominem proximum, & ad omne debitum solvendum, quo Deo obligatur & Proximo. Impressus *Dialogus de Natura hominis*, anno 1501 Coloniæ apud Henricum Quentelium, & anno 1568 Lugduni apud Theobaldum Zaganum. Dicitur etiam scripsisse *Quodlibeta & Quæstiones disputatas*, quæ non comparent. Vivebat anno 1430. Hæc Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 2. pag. 316.

ANTONIUS RAUDENSIS seu RAUDINUS, humili loco Falmentæ in Insubria natus, cui propterea Opusculum misit Albertus Satrianus, à nobis inter ejus Opera recensitum, videlicet: *Quod*

nihil nocet ad virtutem humili loco nasci. Hic sacræ Theologiæ Magister, in omni studiorum genere insignis, Lactantii Firmiani assiduâ delectatus lectione, ut emendatior & purior prodiret, effecit. Alia etiam opera scripsit, quæ perierunt. Floruit circa annum 1420. Hæc Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Ordinis Fratrum Minorum* fol. 37. Itaque Antonius Raudensis Italus, Ordinis Fratrum Minorum, circa annum 1430, aut 1440, *Opera Lactantii* emendavit ad Mss. codd. diligenti collatione factâ, & præfixâ locorum notatione, qui minùs quadrare veritati noscebantur. Impressa hoc modo postmodum prodiere Venetiis an. 1497 apud Bevilaquam, & Lugduni apud Gryphium, & Basileæ apud Cratandrum anno 1532, & Coloniæ anno 1544 apud Petrum Quentelium. Pauca *de Antonio Raudensi* habet Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 104.

JOANNES NIDER natione Germanus, patriâ Suevus, Ordinis Fratrum Prædicatorum, insignis Theologus, claruit anno 1430 & sequentibus, tempore Concilii Constantiensis. Scripsit multa, quorum maxima pars impressa est, nempe *Præceptorium seu Tractatus de decem Præceptis*, impressus in 4° Parisiis anno 1515 per Jacobum Pouchin 13 Calendas Januarii, itemque in 4° Parisiis anno 1507 per Andræam Bocard sexto Idus Maii: denique anno 1612 Duaci in 8° apud Balthasarem Bellerum. *Myrmecia Bonorum*, seu *Formicarium ad exemplum sapientiæ de formicis*, impressum Duaci in 8° anno 1602 apud Balthasarem Bellerum sub Circino aureo, cum Notis Georgii Colvenerii: itemque in 4° Parisiis anno 1516 apud Joannem Engellerium de Marnefo:i

ejusdem *De Maleficiis & Praestigiis* ex Formicario per Joannem Sprengherum *in Malleo Maleficorum* Joannis Sprengheri, Lugduni excuso anno 1620 pag. 469. *Consolatorium timoratæ conscientiæ,* editum in 18 Parisiis anno 1494 per Magistrum Petrum le Dru, cum libro *De modo bene vivendi* sub nomine Divi Bernardi ad Sororem: Itemque recusum Romæ anno 1604 in 8° apud Stephanum Paulinum. *De reformatione Religiosorum lib* 3, impressi in 8° Antuerpiæ anno 1611 apud Bellerum citatum. *De contractibus Mercatorum*, Opus editum Venetiis anno 1584 in compilatione Tractatuum Juris, ibidem in fol. multis tomis, tomo sexto paginâ 279 & seqq. & Lugduni cum aliis Operibus anno 1593 impressis, paginâ 615. Impressi etiam antiquo caractere olim ejus *Sermones totius anni de tempore & de Sanctis cum Quadragesimali* in 8°, ut habetur in Bibliotheca publica Oxoniensi, verbo *Nider*, &c. Vivebat anno 1436 & ultra; de quo Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 925, Altamura *in Bibliotheca Dominicana*, cum aliis.

ALBERTUS DE SARTIANO, Etruriæ oppido, (etsi Mediolanensem dixerit Vvillotus) vir insignis, in Græcis & Latinis, Divinis & humanis Litteris eruditus, Eugenio IV & Nicolao V Carus, totius Fratrum Minorum Ordinis aliquandiu Vicarius Generalis, in Concilio Florentino Græci Idiomatis interpres, ad quod etiam Jacobitas ex remotissima Ægypti regione adduxit, egregius Ecclesiastes, & dissolutæ disciplinæ reformator. Eo tempore Guarinum Veronensem habuit Magistrum, quo Latina Eloquentia in Italia cœpit suo nitori restitui. Nitidè & doctè multa scripsit

Opuſcula, quæ penes ſe habuit Mss. in ipſo ejus Autographo Vvadingus: ea porrò ſunt *Tractatus de Pœnitentia*, ſcriptus anno 1435. Incipit, *A pleriſque, & multis in locis.*

Tractatus de Euchariſtiæ Sacramento, ſcriptus anno 1422. *Credo vos, Patres Cariſſimi.*

De conditione Amicitiæ & de malitia Invidentiæ. Incipit, *Non ſecus illo pacto.*

Quòd nihil nocet ad virtutem humili loco naſci: Incipit, *Ne falsò forſitan arbitreris.*

De Inſolentibus corripiendis, anno 1446: *Cùm Apoſtolus Paulus.*

Contra Martyrum vituperatores ad Eugenium IV Pontificem Maximum; *Cùm adversùs ampliſſimæ gloriæ.*

Sermo habitus in Comitiis generalibus Ordinis Patavii celebratis anno 1443. *Quamquam nos omnes.*

Epiſtolas pleraſque ad prædictum Eugenium Pontificem, ad varios Antiſtites, maximè verò ad Chriſtophorum Epiſcopum Ariminenſem, Eugenio ab intimis Conſiliis. Multa ex hujus præclari viri Operibus ſparſim exſcripſit idem in tomo 4 ſuorum Annalium, quæ, ſi Deo placuiſſet, aliquando publici juris feciſſet univerſa. Obiit autem Albertus Mediolani anno 1450, poſtquam ſtrenuè adlaboravit viris ſanctiſſimis Bernardino Senenſi, Joanni Capiſtrano, & Jacobo Piceno, pro reſtituenda Ordinis Diſciplina. Hæc Vvadingus *in Bibliotheca Ordinis Minorum* pag. 6.

FRANCISCUS DE PLATEA, Bononienſis, celeberrimus in Jure Canonico, vivebat anno 1442 1440.
& ultra. Scripſit *Summam* inſcriptam, *Myſteriorum Chriſtianæ Fidei*, in qua Tractatus comple-

ctitur varios secundùm Theologorum morem, nempe *De Restitutionibus*, *de Usuris*, *de Actu Matrimoniali*, *de Censuris Ecclesiasticis*. *De Excommunicatione* autem extat quoque inter dictos Tractatus, Tract. XIV fol. 557. Hæc omnia olim impressa fuerunt anno 1473 in 4° Patavii. Agunt de illo Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 590, Lucas Vvadingus *in Bibliotheca Ordinis Minorum* pag. 132, ubi ait habere apud se manuscriptos aliquos ex his Tractatibus impressis.

JOANNES FELTON Anglus, Vicarius Ecclesiæ Magdalenæ Oxonii extra muros, scripsit anno 1440 *Sermones pro Dominicis diebus anni*, quos habes manuscriptos Cantabrigiæ in Collegio sancti Benedicti cod. 307, atque etiam Oxonii in Bibliotheca Magdalenensi cod. 151, & Orialensi codice 33, ubi dicuntur collecti *ex Sermonibus Odonis*, *Parisiensis*, *& aliorum*, per Vicarium Magdalenæ Oxoniæ Joannem Felton, quorum initium, *Penuria*, &c.

LEONARDUS BRUNUS ARETINUS, vir græcè & latinè eruditus, apud Innocentium VII Magister Epistolarum, ita officio suo functus est, ut succedentibus tribus Summis Pontificibus, amplificatâ dignitate, eandem operam exinde præstiterit. Ad suos in Etruriam reversus, Reipublicæ Florentinæ Cancellarius extitit, & *Historiam de gestis Florentinorum* scripsit, & *Libros quatuor de bello Italico adversus Gothos*, Parisiis anno 1534 excusos. Itemque scripsit *Dialogum de Moribus*, *& Epistolarum libros octo*, impressos Basileæ anno 1535. Nec omittam Leonardi beneficio *Morales Aristotelis Libros* ex Græco in Latinum optimâ

fide

fide traductos. Obiit senex Florentiæ, divitiis & gloriâ plenus, anno Domini 1443, ætatis 74. Sepulchrum marmoreum in Æde sanctæ Crucis spectatur, cum inscriptione: *Postquam Leonardus è vita migravit, Historia luget, Eloquentia muta est: ferturque Musas cùm Græcas tum Latinas, lacrhymas tenere non potuisse.* FRANCISCUS ARETINUS alius à Leonardo, nomen à patria Aretio Etruriæ Urbe, mutuatus videtur. Vir fuit infinitæ lectionis, magnique judicii, Joanni Antonio Campano familiaris. Præter *Diogenis Cynici & Phalaridis Epistolas* latinè redditas, insuper vertit *Chrysostomi in Joannem Commentarios*, itemque viginti Homilias, & alia. Ejusdem liber *De Balneis Puteolanis.* Vixit & superiore sæculo apud Venetos PETRUS ARETINUS, homo Atheus & maledicentissimus, & qui calamum in omnes ferè sui temporis Principes stringere ausus fuerit, inde *Flagellum Principum* vulgò appellatus. In hunc Joachimus Perionius disertam scripsit Orationem. Hæc *De Aretinis* occasione Leonardi Aretini, mutuata verbo tenus ab Auberto Miræo, in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 465 fol. 268.

JOANNES STABULENSIS, eo quòd ortus in Diœcesi Leodiensi apud oppidum de Stavelo, ad sanctum Laurentium Leodii Monachus, scripsit *gesta Episcoporum Leodiensium usque ad annum* 1449, quo & obiit. Joannem Stabulensem, seu Stabularium excepit *Joannes Lossensis* ejusdem loci Monachus, quæ manuscripta extant in Abbatia sancti Laurentii Leodiensis, Ordinis Divi Benedicti. De Stabulensi Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 501. paginâ 276, Joannes Chapeaville tomo tertio

Rerum Leodienſium, ubi ſæpiſſimè citat Joannem Stabulenſem.

LEONARDUS DE UTINO, Ordinis Fratrum Prædicatorum, dudum Bononiæ in Italia Studii Dominicani Regens ſeu Profeſſor fuit, clarus in Philoſophicis ac Theologicis materiis. Complura commentatus eſt *in Logicam & Phyſicam Ariſtotelis*, atque alia, quæ in ejus Conventu Bononienſi aſſervari ſcripſit Antonius Luſitanus *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Dominicani*. Scripſit ſat grande volumen *De Legibus*, quod anno 1473 Venetiis excuſum eſt. Item *Tractatum ad locos communes Concionatorum*, qui Ulmæ in Suevia annò 1478 prodiit ex Typographia Joannis Zeiner. Denique *Sermones floridi de Dominicis & quibuſdam Feſtis, Fratris Leonardi de Utino, ſacræ Theologiæ Doctoris, Ordinis Prædicatorum, quos prædicavit Florentiæ anno* 1435, impreſſi in 4° duobus tomis anno 1516 Lugduni apud Jodocum Badium Aſcenſium. Horum ad calcem hæc leguntur. Habes itaque, Lector optime, Sermo- » nes floridos quos compoſuit ac prædicavit Reve- » rendus Magiſter Leonardus de Utino, ſacræ Theo- » logiæ Doctor excellentiſſimus, ac ſacri Ordinis » Prædicatorum Profeſſor obſervantiſſimus: quo- » rum plurimos prædicavit Florentiæ coram tota » Curia Romana ibidem tunc temporis reſidente, » tempore ſanctiſſimi Domini Eugenii Papæ IV, » nonnullos autem Venetiis, ut ipſe alibi profite- » tur. Neque verò uno, ſed diverſis annis eos de- » clamavit, ſed ne quis gravetur in inquirendis de » uno tempore in diverſis locis Sermonibus; qui- » cumque circa idem tempus ſunt, contigui impreſ- » ſi ſunt. Iidem antea Lugduni fuerunt impreſſi

anno 1495 apud Joannem Treschel. Florebat anno 1445. Hunc hominem in duos partitus est Antonius Possevinus, pro more suo, *in Apparatu sacro* tom. 2, quem pagina 20 appellat *Leonardum Bellunensem*, & pag. 21 *Leonardum Uticensem*. Plura habes apud Antonium Lusitanum & Ambrosium de Altamura, utrumque *in Bibliotheca Scriptorum Dominicana*, quos consulas.

ÆGIDIUS CARLERIUS Cameraco oriundus, in Regio Navarræ Collegio, cujus illustris socius fuit, ad famam docendo pervenit. Hic magna cum laude Sententias Magistri legit, illustravit Commentariis, quibus anno Christi 1414 finem imposuit quinto Calendas Julii. His autem Joannes Brehaldus Parisiensis Theologus æqualis, præclarum dedit judicii sui testimonium in libro, quem *De libera Confessiones audiendi auctoritate composuit. Porrò*, inquit cap. 4, *Ægidius Carlerii in Lectura super Sententias, quæ nunc satis vulgata est, & commendata Parisiis, in loco frequentissimè allegato dicit.* Exinde Magisterium adeptus, varias de rebus piis ad populum Conciones habuit, donec tandem anno 1431 quinto Idus Octobris creatus sit Cameracensis Ecclesiæ Decanus. Ad eum extant plures Gerardi Macheti Castrensis Episcopi Litteræ, in quibus nunc *vir multis laudibus efferendus, & sanctissimorum dogmatum Professor*; nunc *abundantis sapientiæ & exemplaris virtutis vir, sacræ Theologiæ Professor*; nunc *profundæ sapientiæ & canonicæ virtutis vir, sacratissimorum Eloquiorum Professor clarissimus* vocatur. Joannes Cochleus in libro 6 de Historia Hussitarum, Carlerium *insignem Theologum* appellat. Carlerius in munere Decani strenuè & laudabi-

liter se gessit, & multa pro Ecclesiæ utilitatibus gessit. Hinc in Concilio Basileensi cùm esset, susceptâ Legatione Pragam perrexit, ut Hussi Discipulos ad Communionem Ecclesiæ revocaret, aut certè in Consilium adduceret. Inde in eodem Concilio ad secundum illorum Articulum per totos quatuor dies respondit. Sed vir Ecclesiasticæ pacis amantissimus paratam in Concilio secessionem cùm vidit, redeundum esse sibi suam in Ecclesiam putavit, ubi & multa scripsit adversùs hæreticos, & propositas identidem cùm ab Episcopis, tùm ab aliis illustribus viris, quæstiones fœliciter diluit ac solvit. Jam centesimus quadragesimus & ultra annus est, postquam Jacobus Almaïnus Parisiensis Theologus, laudavit Carlerii Tractatum, quem contra Bohemos ediderat: de quo sic libro de potestate Ecclesiastica cap. 8 propositione 3: *Tenet*, inquit, *Carlerius quondam Collegii Navarræ Socius meritissimus in quodam Tractatu, quem contra Bohemos edidit, quòd Ecclesiasticæ Personæ sunt ex jure divino exemptæ.* Quoad Scripta, Valerius Andræas *in Bibliotheca Belgica* scribit, Bruxellis vidisse se volumina duo, quibus Ægidii Carlerii Consultationes comprehenderentur, eaque edita esse anno 1478 in folio. Sed in duobus istis voluminibus pauciora sunt Opuscula, quàm in eo uno quod legitur, & in Bibliotheca Navarrici Gymnasii habetur. In iis tamen quædam notantur, quæ in Navarrico codice non comparent. Intereà præstat describere, quæ Valerius ea de re tradit: *Scripsit*, inquit, *diversas Casuum, ut vocant, consultationes, duobus voluminibus comprehensas: priori titulum dedit Sportæ fragmentorum; posterius Sportulam fragmentorum inscri-*

psit. Vidi Opus utrumque Bruxellis editum anno 1478 *in folio. Atque in Sporta quidem hæc continentur de multis..*

De conservatione Bonorum Ecclesiæ.

Defensorium Ecclesiæ.

De perpetua Virginitate Beatæ Mariæ.

Contra Iconomachos.

Pro Cælibatu, præsertim Ecclesiasticorum.

In Sportulam verò retulit Tractatus sequentes:

De Electione Judæ proditoris.

De Hierarchia Ecclesiastica.

De Reditibus ad vitam.

De Decimis.

De Imaginibus.

De Integritate Confessionis.

De non Esu carnium apud Carthusianos.

Contra consummati sæculi Calculatores.

De Clausura Religiosarum Ordinis sancti Dominici.

Inter ea etiam multa quæ lucubravit, & pauca quæ publici juris facta sunt, extat *Oratio de punitione peccatorum publicorum*, quæ habetur cùm in Basileensi Concilio sess. xv, tùm in tom. 3 Antiquarum Lectionum Henrici Canisii.

Quantùm autem ad Opera manuscripta Ægidii Carlerii: *Vide*, inquit Valerius Andræas in Bibliotheca Belgica, *ab eodem Carlerio scriptum Veritatis scutum, Lovanii in Valle Martiniana, Canonicorum Regularium Cœnobio.* Agit non quidem de hoc opere Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 2 pag. 11, verbo *Ægidius Carlerius*, sed Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* capite 464 folio 268.

Ejusdem *Commentarii in quatuor libros Senten-*

tiarum, Mss. duobus voluminibus in Bibliotheca Collegii Navarrici.

Sermones & Collationes Mss. in fol. in eadem Bibliotheca, quæ recensentur singillatim à Joanne Launoïo *in Historia Regii Navarræ Gymnasii* parte 3 lib. 2 cap. 4 pag. 584, ob prolixitatem à nobis omissæ. At in eadem Regii Navaræ Collegii Bibliotheca, aliud Ms. volumen papyraceum, in quo sequentia Opuscula Carlerii continentur. Cùm autem aliqua illorum jam impressa sint in folio Buxellis anno 1478, *in Sporta ac Sportella fragmentorum*, Syllabus sequens non impressa caractere Italico, impressa jam altero ad majorem distinctionem repræsentabit.

In Manuscripto Codice papyraceo Bibliothecæ Collegii Navarrici leguntur sequentia Opuscula Ægidii Garlerii.

De Conservatione Bonorum Ecclesiæ Dei, ex occasione quorumdam illa detinentium.

Defensorium Ecclesiæ pro eadem causa.

Tractatus de Communione non consecrantium sub unica specie, scilicet panis, ad instantiam Magistrorum Jacobi de Hatten, & Theobaldi de Campis, Regentium in Facultate Artium Parisiensi.

Tractatus contra certas propositiones & additiones malè sonantes, in materia auctoritatis Ecclesiæ, Jurisdictionis & Clavium, ad instantiam Reverendissimi Domini Archiepiscopi Bisuntinensis.

Tractatus de Reditibus ad vitam, ad instantiam Prioris Carthusiæ de Capella de Augia, super Emptione ad vitam.

Tractatus super diversis Erroribus in materiis

de sanctitate Beatæ Virginis.

De Visione Christi in Eucharistia.

De Indulgentiis ad instantiam Vicariorum Cameracensis Episcopi.

Tractatus ad Requestam Reverendi in Christo Patris Domini Cameracensis Episcopi, contra quendam adversus Prælatos, Rectores & Sacerdotes, Dei blasphemias in Fide malè sonantes, in quadam Appellatione proferentem.

Tractatus contra Iconomachos, ad instantiam aliquorum Fidelium, contra quendam Invocatorem, super Imagines ab eo consecratas in Civitate Tornacensi, hoc quoque postulante ejusdem Civitatis Officiali.

Articuli per quendam delirantem asserti contra Sacramentum Eucharistiæ, & alia multa. Horum Articulorum censura & reprobatio.

Tractatus contra fictores adventus malorum spirituum, ad instantiam Dominorum Decani Capituli Laudunensis Ecclesiæ.

Resolutio Quæstionis, Utrum fœmina rem cum homine sibi per sortilegia procurans, sit suspecta in fide, an in sortilegio, ad instantiam aliquorum Fidelium, præsertim Dominorum Vicariorum Domini Cameracensis Episcopi.

Tractatus contra quendam, qui per figmenta prohibita speravit reperire thesauros absconditos, ad instantiam eorumdem.

Interrogationes facienda Dæmonibus, aut Spiritibus humanis apparentibus.

Articuli impositi cuidam Fratri Minori per Dominos Vicarios Tornacenses, quos prædicasse Gandavi fertur anno MCCCCXLVIII, *& confutatio eorum.*

Tractatus contra quendam Fratrem de Ordine Minorum, qui cùm prædicare deberet Gandavi, omissâ formâ prædicandi dixit, quòd sic se res habebat, quòd veritas dici non poterat: & hoc probavit per fabulas de Leone, de Lupo & de Vulpe, & de tribus citatis, & in his dictis finem imposuit, ad instantiam Dominorum Vicariorum Tornacensis Episcopi.

Tractatus contrà Detrectatores sancti Mannæ in Ecclesia Atrebatensi existentis, ad instantiam Decani & Capituli Atrebatensis.

Tractatus pro Minutis Decimis, ad instantiam Decani & Capituli Antuerpiensis.

Epistola super non Esu carnium à Carthusiensibus, directa Domino Joanni Kimmer, Novitio in eodem Ordine apud Herynnes prope Augiam.

Tractatus pro Cœlibatu, præsertim Ecclesiasticorum.

Tractatus pro clausula certæ Religionis Canonicorum Regularium.

Tractatus de pluralitate Baptismorum, ad instantiam aliquorum Civium Cameracensium.

Tractatus pro Matrimonio inter virum solutum & quandam viduam, quam tamen memoratus solutus, vivente viro illius, licèt agente in remotis, per adulterium polluerat.

Tractatus pro justificatione Captionis duarum sororum Hospitalis sanctæ Genovefæ Laudunensis, ad instantiam Decani & Pincernæ Laudunensis Ecclesiæ.

Decisio quæstionis, Utrum Diaconus audiens in Confessione Presbyterum, qui tenebatur illo die celebrare nec habebat copiam Sacerdotis, & faciebat

sibi conscientiam de peccato mortali, sit hæreticus, & pro tali censendus.

Responsio ad certas quæstiones factas per Dominum Abbatem Aquiscinctensem.

Consultatio super certo contractu Emptionis reditus vitalis à quodam Monasterio.

Consultatio in quadam causa beneficiali. Hæc in dicto codice Bibliothecæ Collegii Parisiensis Navarrici.

Cæterùm Ægidius Carlerius vixit ad extretremam senectutem, non solùm Ecclesiæ Cameracensis, sed etiam Parisiensium Theologorum Decanus, & tandem obiit anno Domini 1472 die vigesimâ-tertiâ Novembris, pluribus in Ecclesia sua relictis viri pii monumentis.

Agunt de illo & Scriptis ejus Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 11, & Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 464 pag. 268. Ampliùs Valerius Andræas in sua Bibliotheca manuscripta Belgica, & sæculum VII Universitatis Parisiensis editum in folio Parisiis anno 1670 apud Petrum de Breche in Syllabo Doctorum Parisiensium: sed plenissimè à quo hoc Compendium accepimus, Joannes Launoïus in Historia Regii Navarræ Gymnasii parte 3 lib. 2 cap. 4 pag. 580 & sequentibus, quam habes impressam in 4° Parisiis anno 1677 apud Viduam Edmundi Martini viâ Jacobæâ sub Sole aureo.

THOMAS VVALSINGHAM patriâ Nordouolgus, sed ad Albani-fanum Ord. Benedictinorum Monachus, ac Præcentor ejusdem Cœnobii, homo in Historiis colligendis studiosus atque diligens erat. *Duas Historias*, unam brevem, alte-

ram quidem longiorem posteritati tradidit. Primam inchoavit ab anno Christi 1273, & in annum illius 1422 finivit, quæ continet centum quinquaginta annos, uno excepto. Alteram incœpit ab irruptione Normannorum (quæ vocatur ab Auctore *Hypodigma Neustriæ*) usque ad annum sextum Regni Henrici V Anglorum Regis, cui Opus illud dedicavit, habetque rarissimas Historias, & à nullo alio scriptas. Claruit anno 1440 sub Henrico VI. in Collectione inscripta, *Anglica, Normannica, Hybernica, Cambrica à Veteribus scripta*, quæ prodiit in folio Francofurti anno 1603 impensis Claudii Marnii & Hæredum Joannis Aubrii, post *Asserum Menevensem de Rebus Elfredi Regis*, fol. 2 & seqq, habetur hæc *duplex Historia Thomæ Vvalsingham* pag. 43 & 408 ad 592: tum in Collectaneo eodem sequitur *Vita & mors Eduvardi II Angliæ Regis*, conscripta à Thoma de la Moor Equite Aurato, & ejusdem Regis famulo, pag. 593. tum *Guillelmus Gemmeticensis de Ducum Normannorum gestis* pag. 604: denique Silvestri Giraldi Cambrensis *Topographia Hyberniæ* seu *De mirabilibus Hyberniæ* pag. 692, Hybernia expugnata libris duobus pag. 755, *Itinerarium Cambriæ* pag. 816, *Descriptio Cambriæ* pag. 879. Redeamus ad Thomam Vvalsingamum, de quo mentionem faciunt Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 2 pag. 473, ubi ait eum etiam scripsisse alium librum prænotatum *Auctarium Polychronici*, & alium qui complectitur *Acta Regis Henrici sexti*. Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, capite 515 paginâ 479.

MAPHÆUS VEGIUS Laudenſis, Italus, Martini quinti Summi Pontificis Datarius, quem Sixtus Senenſis ait in ultima ſua ſenectute, Verſu Elegiaço in *ſeptem Pſalmos Davidis,* quos Pœnitentiales vocant, ſcripſiſſe elegantem & verè cigneam Paraphraſim. Hic floruit an. 1430, & pleraque alia edidit, nimirum *Libros ſeptem de perſeverantia Religionis, libros ſex de educatione puerorum & claris eorum moribus, Dialogum prænotatum Philaletes*, hoc eſt, *de amore veritatis:* qui Baſileæ fuerunt impreſſi apud Roberum Vvinter anno 1541. unà cum L. Vitruvii Roſcii, & aliorum ejuſdem argumenti opuſculis. Scripſit etiam *Vitam ſancti Antonii Anachoretæ, libros quatuor Antoniados*, verſu ſcriptis; qui anno 1550 Antuerpiæ prodierunt. Extat item ejuſdem *Liber de ſignificatione verborum in Jure Civili*, excuſus Vicentiæ anno 1477: prӕterquam quòd *Æneidi Virgilianæ* librum tertium-decimum addidit, quo ingenii ſui ſpecimen præbuit. Factus autem poſtmodum Primariæ Ædis in Urbe Canonicus, oſſa ſanctæ Monicæ ex Oſtiis Tiberinis Romam transferenda curavit, & Romæ anno 1458, primo Pii II Pontificis obiit, conditus ibidem apud Eremitas Auguſtinianos in ſacello ſanctæ Monicæ, cujus & *Officium Eccleſiaſticum* compoſuit. Agunt de Maphæo Vegio Sixtus Senenſis *in Bibliotheca ſancta* lib. 4, Antonius Poſſevinus *in Apparatu ſacro* tom. 2 pag. 43, Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Eccleſiaſticis* cap. 473 pag. 270 cum aliis. 1459

ALFONSUS A SPINA Hiſpanus, ex Judæo Chriſtianus, doctus Minorita, qui diu Salmanticæ rexit Minorum Academiam; demùm aſſum-

ptus ad Episcopatum Orinopolitanum, scripsit anno 1458 *Sermones de excellentia Nominis Jesu*, librum doctum, quem inscripsit *Fortalitium Fidei*, suo nomine suppresso. Joannes Mariana lib. 22 de rebus Hispanicis cap. 46, *Opus* vocat *eruditum, splendido titulo, voce barbarâ, & divinarum rerum cognitione præstans*. In eo (inquit Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tom. 1 pag. 573, verbo *Fortalitium Fidei*, cui Auctoris nomen erat ignotum) agitur de armandis Fidelibus, ac de sex armorum spiritualium generibus, quin & quibus armis muniendi sint veri Concionatores: ubi plura de bello contra Hæreticos, Saracenos, Judæos, & eorum ac Dæmonum armis adversum nos. Impressus est Lugduni anno 1511, studio Guillelmi Totani Ordinis Prædicatorum in sacra Pagina Professoris. Quisquis Auctor hujus *Fortalitii Fidei*, asserit libro 2 hæresi quintâ, se scripsisse librum illum Vallisoleti in Hispania anno 1458: quem alii Guillelmo Totano, qui fuit duntaxat emaculator, alii Thomæ Patriarchæ Barbariensi tribuunt. Alphonsum Spinam sibi illud per summam impudentiam vindicasse affirmantes, qua de re nihil definio. Vide *Bibliothecam Ordinis Minorum* Lucæ Vvadingi pag. 14, ubi de isto Alfonso, & Labbeum *in brevi Chronologia Scriptorum Ecclesiasticorum* ad annum 1458.

NICOLAUS ORBELLUS, sive DE ORBELLIS, Gallus Andegavensis, Ordinis Fratrum Minorum Provinciæ Turonensis, claruit tempore Calixti III Romani Pontificis circa annum 1456, vir in sacris Litteris eruditissimus, & in Philosophia scholastica nulli secundus, qui in Gymnasio Pictaviensi, tum in disputando, tum docendo &

ſcribendo magnam eruditionis ſuæ laudem aſſecutus eſt. Multa ſcripſit :

Nempe, *De ſcientia Mathematica librum unum*, impreſſum Bononiæ anno 1483.

In libros Phyſicorum Ariſtotelis lib. 8. *De Cœlo & Mundo* lib. 2. *In lib. de Generatione & Corruptione* lib. 2. *In libros Meteororum* lib. 3. *In libros Metaphyſices* lib. 12. *In libros Ethicorum* lib. 10. Ejus liber de ſcientia Mathematica, & Commentaria in Ethica Ariſtotelis, cum aliis intermediis libris excuſi ſunt Baſileæ anno 1505. *Commentarius ejuſdem in libros de Anima*, editus ibidem anno 1542 apud Gregorium de Gregoriis. Item ſcripſit *Commentarios in quatuor libros Sententiarum*, qui prodierunt Pariſiis anno 1511 apud Joannem Parvum. Denique *Super Formula Petri Hiſpani libros ſeptem*, impreſſos in 4° Venetiis anno 1516 apud Lazarum de Soardis. Hæc nos ex Luca Vvadingo *in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Fratrum Minorum* fol. 268. De quo etiam Antonius Poſſevinus *in Apparatu ſacro* tom. 2 pag. 153, Boſius *De Signis Eccleſiæ* lib. 6 cap. 4 poſt alios.

JOANNES BUSCHIUS, quem Trithemius Arnoldum appellat, Canonicus Regularis in Cœnobio Vvindeſemenſi, prope Svollam Tranſiſalanæ Provinciæ oppidum, floruit anno 1460 vel circiter. Scripſit Opuſculum *De origine & progreſſu Cœnobii & Capituli ſeu Congregationis Vvindeſemenſis*. Illud Opus Buſchii inſcriptum, *De Viris illuſtribus Cœnobii Vvindeſemenſis*, ubi deſcribuntur Vitæ eorum, quos ipſe pleroſque aut novit aut vidit, manuſcriptum habetur Lovanii ad ſanctum Martinum. At hoc ipſum Opus eſt editum

Antuerpiæ anno 1622 in 8° apud Belleros, curâ & studio Heriberti Rosvveidi Ultrajectini, Theologi doctissimi Soc. Jesu. Hujus Scriptoris mentionem facit Antonius Possevinus *in Apparatu sacro* tomo 1 pag. 119, verbo *Arnoldus de Busco*, *Ordinis Fratrum Eremitarum sancti Augustini*: quibus in paucis verbis mendum est duplex. 1° Dum appellat *Arnoldum* qui Joannes fuit. 2° Dum adscribit *Ordini Fratrum Eremitarum sancti Augustini*, qui fuit ex Canonicis Regularibus Vvindesemensibus, sub Regula D. Augustini militantibus. Rectiùs de eo locutus Auberus Miræus in Auctario de *Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 487 paginâ mihi 273 Bibliothecæ suæ Ecclesiasticæ, Philippus Alegambus Bruxellensis, uterque ejusdem ditionis atque Idiomatis cum Joanne Buschio. Hic autem postremus in Bibliotheca Societatis Jesu, verbo *Heribertus Rosvveidus* pag. 179 editionis anni 1643.

1460. CATHARINA Bononiensis, quæ obiit anno 1463 die 9 Martii, de qua diximus ad annum 1340, *in Catharina Senensi.*

ENGUERRANUS DE MONSTRELET, nobilis, è Cameracesio oriundus, continuavit anno circiter 1460 Historiam rerum notabilium inter Anglos præsertim & Gallos & Belgas, ab anno quo Joannes Froissartus desiit 1400 ad annum 1467, distinctum tribus voluminibus, quam habes impressam Parisiis in folio caractere insigni, anno 1572 apud Guillelmum Chaudiere, viâ Jacobæâ sub signo Hominis silvestris. De illo Aubertus Miræus in Auctario suo *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 452 pag. 265 Bibliothecæ Ecclesiasticæ.

JOANNES GOBELINUS Secretarius fuit Pii II Romani Pontificis, qui post mortem Calixti III

anno 1458 die 19 Augusti factus Pontifex Summus, tenuit Romanam Sedem usque ad annum 1464, quo cessit humanis die 15 Augusti, post annos quinque, menses undecim, dies viginti-septem Regiminis. Cùm igitur esset Joannes Gobelinus Papæ Domesticus, atque ab Epistolis & Secretis, scripsit oculatus plurimorum testis *Commentarios de rebus gestis Pii II Summi Pontificis*; seu *Rerum memorabilium ipsius tempore gestarum Historiam*, quæ prodiit curis Francisci Picolominæi Senensis Archiepiscopi, ex vetusto exemplari recognita Romæ anno 1584 in 4° & 1589, & Francofurti in Germania in fol. anno 1614 in officina Aubriana. In hoc etiam opere extat Pii II (cùm Cardinalis esset) Apologia seu Responsio ad Martinum Mayer pro defensione Romanæ Ecclesiæ ibi pag. 662; itemque cum *Commentariis* locuplentissimis *Jacobi Picolominæi Cardinalis Papiensis*, qui Pio Pontifici coævus & familiaris fuit, *Rerum gestarum sui temporis*. Agunt de Joanne Gobelino Aubertus Miræus in Auctario *De Scriptoribus Ecclesiasticis* cap. 474 pag. 270, Labbæus in libro *De Scriptoribus Ecclesiasticis à Bellarmino recensitis* tom. 2 pag. 228 *in Pio II Pontifice Romano*, & alii.

EPILOGUS.

Hæc pauca de multis sufficiant, scimus enim multò plures à nobis intactos omitti quàm enuntiari, Mss. Auctores potissimùm. Hîc autem annum 1460 attingentes, finem Opusculo imponimus, quoniam hoc anno, vel præcedenti 1459, cùm Ars Impressoria Moguntiæ à Joanne Fausto executioni mandata sit, per editionem Operum duorum, videlicet *Rationalis Divinorum Officio-*

rum Guillelmi Duranti Mimatensis Episcopi, & *Dictionarii*, quod *Catholicon* dictum est: imposterum quidquid fermè à Doctoribus lucubratum est in quacumque materia Scriptoribus, vel ipsis per vitam sollicitantibus, vel post illorum mortem aliis accurantibus, editum variis in locis, facillimè inveniri potest in Bibliotheca Conradi Gesneri, aut in Apparatu Antonii Possevini, vel denique in aliis multis impressis apud quasque Nationes Scriptorum Nomenclatoribus.

CORRIGENDA.

Ad annnum 610 pag. 156 lin. 28, post *continentur.* Ignotus quidam voluit resarcire jacturam quam fecimus secundi libri Pateriani, quem vidi deesse in Mss. omnibus. Hic nomine Bruno ad instantiam Vverneri cujusdam, conscripsit librum secundum sub nomine Paterii, qui tamen Paterii non est, & invenitur in Bibliotheca Cœlestinorum Parisiensium; cujus titulo deceptus sum.

In ADHELELMO pag. 290 lineâ 13, post verba, *non certis indiciis*: cæteris deletis adde, quas tamen plurimùm valere comperimus. Cùm enim Hildebrandus esset Episcopus Sagiensis anno 834 sæculi noni, imò & annis 853 & 877, ex allegatis suprà Conciliis, non potuit Adhelelmus adiisse Episcopatum Sagiensem ante annum 878, vel 880, & consequenter possidere illum potuit usque ad annum 910, quo eum adducunt Mabillonianæ conjecturæ, quibus adhærere me fateor.

Ad annum 1270 pag. 550 lin. 17, post *ordinario ausu*, non prætermisit, sed parcè egit de illo, capite 413 pag. 266 ad annum 1320, loco non suo, quem etiam omiserat in Syllabo, unde decipiendi me orta occasio. FINIS.

INDEX CHRONOLOGICUS

SEU

AUCTORUM

juxta rationem Temporum,

Ab Incarnatione Domini N. Jesu Christi.

Joannes

Finis Indicis Chronologici

INDEX

INDEX SECUNDUS ALPHABETICUS,

CUJUS PRIOR NUMERUS annum Christi Incarnati, posterior paginam significat.

A

BBb

C

F

Helmoldus,

I

L

M

P

Robertus

Finis Indicis Alphabetici

INDEX TERTIUS

SECUNDUM DIVERSAS NATIONES, ordine Alphabetico digestus,

CUJUS PRIOR NUMERUS annum Christi Incarnati, posterior paginam libri significat.

AFRICANI.

ANGLI, SCOTI ET HYBERNI.

BELGÆ.

GALLI.

GERMANI,
Cum paucis Danis, Suecis, & Polonis.

GRÆCI.

Cum paucis Syris, Ægyptiis & Armenis.

Gregorius

HISPANI.

ITALI.

Finis Indicis Nationum.

INDEX QUARTUS

SECUNDUM DIVERSOS STATUS, Dignitates, Professiones, ordine Alphabetico digestus,

CUJUS PRIOR NUMERUS annum Christi Incarnati, posterior paginam libri significat.

SUMMI PONTIFICES ROMANI.

S. R. E. CARDINALES.

PATRIARCHÆ ORIENTIS.

ARCHIEPISCOPI.

EPISCOPI.

ARCHIDIACONI, DECANI, Presbyteri, & Diaconi.

MONACHI GRÆCI seu Orientales.

MONACHI OCCIDENTALES Ordinis Divi Benedicti.

Herempe

CANONICI REGULARES ORDINIS Divi Augustini.

ORDINIS CISTERCIENSIS.

ORDINIS PRÆMONSTRATENSIS.

ORDINIS FRATRUM MINORUM.

ORDINIS FF. PRÆDICATORUM.

ORDINIS FF. CARMELITARUM.

ORDINIS EREMITARUM Divi Augustini,

DIVERSORUM ORDINUM.

IMPERATORES, REGES, NOBILES, & alii Laïci.

Saxo

FOEMINÆ.

Finis Indicis Dignitatum.

ERRATA.

PAg. 5 lin. 11, Areopagitis, lege Areopagiticis. p. 6 l. 21, Autoris, l. Auctoris. p. 10 l. 25, juditio, l. judicio p. 14 l. 1 & 25 : p. 17 l. 7 & 8 : p. 18 l. 8 & 14 & 24, Pammelius, l. Pamelius. p. 22 l. 32, præstantes, l. præsentes. p. 25. l. 5, ibi, l. non ibi. Ibid. l. 16, quas, l. quasi. p. 47 l. 5, hist. & Cassiodorus Tripartitæ, l. & Cassiodorus hist. Tripartitæ. p. 49 ad marginem 595, l. 395. p. 65 l. 20, Hieronimi, l. Hieronymi. p. 69 l. 11, resuscitaco, l. resuscitato. p. 72 l. 21, trditione, l traditione. p. 80 l. 4, Siudæ, l. Sydæ. Ibid. l. 17, didit, l. edidit. p. 81 l. 1, cohær, l. cohæres. p. 98 l. 18, lege, scrupulosus. p. 100 l. 21, l. indicium. p. 101 l. 22, l. Pithoei. p 105 l. 1, l. persecutionis. Ibid. l. 23, Italica littera, *Victor Vitensis non occurrit*. p. 112 l. 1, l. Freherum. Ibid. lin. 10, l. 1614. p. 116 l. 29, lege quam. p. 128 l. *ul*timâ, lege Morelliana. p. 131, lin. 13, lege historiæ. p. 134 l. 12, lege exemplaria. p. 141 l. 21, l. annum. p. 144 lin. 16, lege earum. p. 145 lin. 29, sic, lege si. pag. 152 l. 2, lege desumptam. Ibidem l. 18, lege Cod. lin. 19, lege Codd. p. 153 l. 10, lege districtione. idem l. 14 ibidem. p. 155. l. 16, lege indicio. ibid. l. 29, lege die p. 173, l. 25, l. completa. p. 195, l. 30, Cantuariensis, l. Eboracensis. p. 198. l. ultimâ. l. Moguntinensem. p. 206 l. 22, lege Patriarchæ. p. 225 l. 16, lege Vulfinus. p. 249 l. 1, l. Sirmondus. p. 253 l. 30 l. Presbyter. p. 256 l. 15, lege ex Mss. Codd. Ibid. l. 28, lege hyemis. p. 266 l. 31, l interfuit. p. 272 l. 28, lege 1115. p. 274 l. 32, l. laciniam. p. 276 l. 28, lege abstulit, ubi *attigit*. p. 280 l. 6, l. Vvanefrido. p. 283 l. 19, l. ut ait. p. 288 l. 13, l. Dominicanus. p. 291 l. 32, l. post. p. 292 l. 5, l. instruxerat. p. 296 l. 21, l. quod. p. 299 l. 18, ubi 320, l. 920. p. 301 l. 5,

lege Vitoni. p. 302 l. 12, ubi 626, lege 926. Item l. 21, lege *facta*. p. 304 l. 1, lege ejusdem. p. 308 l. 7, l. Namurci. Ibidem ad marginem, l. 980. p. 310 l. 26, lege Deoderici. p. 312 l. 5, l. panegyricum. p. 314 l. 32, lege Annonis. p. 323 l. 15, ubi 16, lege 19. Ibidem lineâ ult. verbo ultimo, l. factus. p. 341 l. 24, l. Bernriedensis. p. 343 l. 33, lege, ad acta. p. 348 l. ultimâ, lege *initia*. p. 359. l. 4, lege Pannomia. Itemque p. 361 l. 15, lege Pannomiam. p. 365 l. 30, ubi cap. 61, lege *pag.* 61. Item l. 21 omisit, *scripsit*, &c. pag. 372 l. 23, l. Tornacensis. p. 378 l. 12, lege Byzantinæ. pag. 386 l. 3, l. egit. p. 390 l. 12, ubi ante, lege post. p. 412 l. 12, lege 1543. p. 425. l. 15, lege Morlavensis. p. 428 l. 5, ubi Benedicti, lege *Bernardi*. p. 433 l. 6, l. Lucia. pag. 442 l. 23, ubi Elogium, lege, *Eulogium*. paginâ 459 l. 28, lege 378. p. 461 l. 6, l. 1603. paginâ 487. l. 10, lege Joannes Launoy, sublato *De*. pag. 490 lin. 29, lege Ingolstadii. pag. 491 l. 9, lege, Orialensi. pag. 497 lin. 24, lege Bonifontis. pag. 498 l. 24, lege, Gallobrabantos. pag. 499 lin. 13, lege, *abundè*. pag. 501 l. 31, lege, habentur, &c. Blemmydæ. pag. 518 l. 26, ubi Bartholomæi, lege Blasii: idemque p. 528 lin. 4. p. 588 lin. 31, ubi Mss. lege Ms, p. 591 l. 32, l. movet. pag. 622 lin. 25, ubi Atera, lege Altera. p. 649 l. 21 dele *ejus Confessarius* tanquam superfluum. In Indicibus, Chronologico 1236, lege 1230. Alphabetico, *Iunocentius*, lege Innocentius. In Indice Dignitatum, ubi de Benedictinis, Marchus Poëta, lege Marcus.

